V 7871

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK LEIDEN
00851985

BIBLIOTHEEK
A— 2048
Departement van Koloniën

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 1.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 12den Mei 1908,

des morgens te 9 uur.

Tegenwoordig:

De Onder-Voorzitter: De heer *J. Möller.*

Voorts: De heeren *C. A. Zeppenfeldt, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, A. W. Statius Muller, C. Fensohn, H. M. Penso, Ed. S. Lansberg, A. G. Statius Muller* en *H. Ferguson,* leden, en de heer *H. Statius Muller,* waarn. Gouvernements-Secretaris, fung. Griffier van den Raad benevens de heeren Mr. *Th. I. A. Nuijens,* Onder-Voorzitter van den Raad van Bestuur, *C. Statius Muller,* ~~*L. V. Leyba*~~ en *M. C. Fauel,* leden van dien Raad.

Afwezig: De heer *Mordy. S. L. Maduro,* Voorzitter en de heeren *Edwin Senior, J. Sutherland* en *H. A. de Casseres,* leden, met kennisgeving.

Te 9 uur nemen bovengenoemde heeren zitting in afwachting van den Gouverneur.

Een oogenblik daarna treedt deze, vergezeld van zijne adjudanten en begeleid door de in de vorige vergadering benoemde commissie, de vergaderzaal binnen, neemt den voorhem bestemden zetel in en opent de zittingen voor het dienstjaar 1908—1909.

Na het uitspreken der openingsrede verlaat de Gouverneur met zijne adjudanten de vergaderzaal, door evenbedoelde commissie uitgeleide gedaan, terwijl ook de heeren Onder-Voorzitter en leden van den Raad van Bestuur zich verwijderen.

Na de commissie van in- en uitgeleide, die intusschen in de vergaderzaal teruggekeerd is, te hebben bedankt, wordt op voorstel van den Onder-Voorzitter overgegaan tot het trekken der Afdeelingen, het resultaat waarvan is, dat de 1ste Afdeeling bestaat uit de heeren: *A. G. Statius Muller, C. A. Zeppenfeldt, Ed. S. Lansberg, H. Ferguson, H. M. Penso* en *A. W. Statius Muller*;

en de 2de uit de heeren:

J. Sutherland, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, H. A. de Casseres, C. Fensohn en *Edwin Senior*; welke Afdeelingen volgens de bepalingen van het reglement van orde, respectievelijk zullen worden gepresideerd door de heeren Voorzitter en Onder-Voorzitter.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden meer het woord verlangende, sluit de Onder-Voorzitter de vergadering.

Aldus ontworpen.

De Onder-Voorzitter,

J. MÖLLER.

De Gouvernements-Secretaris a. i.,
wd. Griffier van den Raad,

H. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.

Notulen.

N°. 2

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

—o—

Zitting van Woensdag, den 27n. Mei 1908 des avonds te 8 ure.

—o—

Tegenwoordig : De Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende ; de heeren *H. M. Penso*, *Edwin Senior*, *A. G. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. A. Zeppenfeldt*, *C. Fensohn*, *J. Sutherland*, *H. A. de Casseres* en *H. Ferguson*, leden ; de heer *P. de Joncheere*, gemachtigde van den Gouverneur ; en de heer *H. Statius Muller*, waarn. Gouvernements-Secretaris, waarn. Griffier.

Afwezig de heer *Mordy*. *S. L. Maduro*, Voorzitter, wegens verblijf buitenslands, en de heeren *A. W. Statius Muller* en *Ed. S. Lansberg*, leden, met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de Vergadering.

Onder mededeeling, dat de notulen der vergaderingen van 7 en 8 Mei jl. nog niet zijn gedrukt, doch zoo spoedig mogelijk zullen worden rondgezonden, brengt de Voorzitter in omvraag, of er aanmerkingen zijn op de reeds in druk toegezonden notulen der vergaderingen van 4, 6 en 12 Mei jl.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De VOORZITTER doet mededeeling, dat is ingekomen :

De Gouvernementsmissive dd. 21 Mei 1908 n°. 1739, begeleidende de ontwerp-verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels met de daarbij behoorende memorie van toelichting.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de afdeelingen te verzenden.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp-verordeningen :

I. WIJZIGING EN AANVULLING VAN DE ARTIKELEN 73, 138, 185 en 206 VAN HET WETBOEK VAN STRAFVORDERING (ZITTING 1907/8 n°. **25.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 6 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De VOORZITTER. Alvorens over te gaan tot behandeling der overige aan de orde gestelde ontwerp-ver-

UNIV. LEIDEN BIBL.

ordeningen, breng ik in herinnering, dat in de vergadering van den 7den Mei jl. is aangehouden de beslissing over het in behandeling nemen van de ontwerp-verordeningen : 1°. houdende wijziging van artikel 24, van het Wetboek van Strafrecht, 2°. houdende wijziging van artikel 3 der verordening van 11 November 1872 (P. B. n° 28).

Ik heb de eer voor te stellen deze beide ontwerp-verordeningen thans aan de orde te stellen.

Aldus wordt besloten.

II. WIJZIGING VAN ARTIKEL 24, ALINEA 1 VAN HET WETBOEK VAN STRAFRECHT (ZITTING 1907/8 n° **30.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 achtereenvolgens de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

III. WIJZIGING VAN ARTIKEL 3, ALINEA 1 DER VERORDENING VAN 11 NOVEMBER 1872 (P. B. n°. 28). (ZITTING 1907/8 n° **31.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

IV. INTREKKING DER BELASTINGREGLEMENTEN DER EILANDEN ARUBA, BONAIRE, ST. MARTIN (N. G.), ST. EUSTATIUS EN SABA. (ZITTING 1907/8 n° **1.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

ART. 1 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wensch een paar kleine wijzigingen in dit artikel te brengen. Er is in aangehaald de begrootingswet van 1906 ; thans kan naar die van 1907 worden verwezen. Ik heb dus de eer in de plaats van „31 December 1906 (Stbl. n°. 344, P. B. van 1907 n°. 1)" te stellen : „28 December 1907 (Stbl. n°. 358. P. B. van 1908 n°. 1)".

De tweede wijziging, hoewel niet strikt noodzakelijk, omdat bij artikel 2 toch het belastingreglement van Bonaire wordt ingetrokken, is voor de duidelijkheid toch wel wenschelijk. Het „bundergeld", van concessiegronden op Bonaire geheven, komt voor in het belastingreglement en wordt dáar ook belasting genoemd, doch in den staat der middelen bij de begrooting komt het onder de „verschillende inkomsten, letter u" voor. Ik heb de eer in artikel 1, vijfden regel, na het woord „hoofden" tusschen te voegen : „Bonaire, letter B, onderdeel *u*."

ART. 1, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 2, 3 en 4 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

V. VERORDENING TOT HEFFING EENER GRONDBELASTING (ZITTING 1907/8 n° **2.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 18 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 19 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb de eer voor te stellen dit artikel te doen luiden :

„De hoofdcommissie op Curaçao en de commissies genieten vergoeding voor reis-en verblijfkosten, terwijl aan den secretaris eene vergoeding voor bureaukosten kan worden toegekend ; een en ander bij besluit van den Gouverneur vast te stellen."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *van der Veen Zeppenfeldt.*

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik kan voor de toelichting van dit amendement volstaan met er op te wijzen, dat bij de behandeling van ontwerp n°. 3 is beslist, dat een dergelijke commissie, bij het ontwerp bedoeld, geen vacatiegelden zoude genieten. Ik meen dus naar het aangevoerde te kunnen verwijzen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Bij de behandeling van ontwerp n°. 3 had ik de eer het standpunt van het Bestuur in dezen uit een te zetten. Ik refereer mij aan het toen gezegde en laat de beslissing aan den Raad.

Het amendement, zijnde het gewijzigde ART. 19, wordt aangenomen met algemeene stemmen.

ARTT. 20 tot en met 46 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 47 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Aan dit artikel heb ik iets toe te voegen. Voor de commissies is bepaald, dat zij voor de eerste maal worden benoemd voor het tijdvak in den aanhef genoemd. Hetzelfde moet nog voor den Raad van beroep bepaald worden. Ik heb de eer aan het slot van het artikel een nieuw lid toe te voegen, luidende :

„De Raad van beroep wordt voor de eerste maal benoemd voor het in den aanhef van dit artikel genoemde tijdvak".

Het gewijzigde ART. 47 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 48 komt in behandeling.

De heer VAN DER VEEN ZEPPENFELDT. Mijnheer de Voorzitter. Bij de behandeling van het ontwerp- In- Uit- en Doorvoer heb ik van deze plaats geprotesteerd tegen het voornemen van den Gouverneur om concessies door huurcontracten te vervangen, en ik doe het van avond nog eens, want volgens mij is dat plan een inbreuk maken op verkregen rechten. Ik ben in rechtskennis voislagen leek en kan dus geen andere dan leekengedachten ten beste geven, en vraag: staat concessie gelijk aan huurcontract? Neen, Mijnheer de Voorzitter, concessie is geen huurcontract: in de verste verte niet. Concessie heeft oneindig veel betere condities dan een huurcontract.

Om kort te zijn, verzeker ik U, dat men op Aruba steeds, dus van den beginne af aan, eenzelfde eigendomsrecht in concessie heeft erkend als in grondeigen-

dommen ; dat recht en vertrouwen werd door niemand minder iederen dag meer en meer versterkt en bevestigd, dan door het Gouvernement zelf, dat nog op heden zijn successierecht ontvangt en 2% koopschat bij verkoop en koop. Door die handeling dus heeft het Bestuur, naar mijne meening, den toestand bezegeld en bekrachtigd en het gaat nu niet aan om met één pennestreek alles voor nul en geener waarde te verklaren ten koste niet van één persoon, maar van heel het eiland. Waar gaan wij heen, als verkregen rechten niet meer worden geëerbiedigd, als handelingen van de ambtenaren niet meer worden aanvaard? De ontstemming op Aruba is groot, en ik vraag met welk recht gaan wij die menschen nu dwingen hun concessie in huurcontract te veranderen? Ik zal mij over deze zaak niet verder uitlaten en de verdere behandeling daarvan met alle gerustheid overlaten aan mijn geacht medelid SUTHERLAND, die in deze zaak alleszins bevoegd is. Ik zeg hem intusschen dank namens Aruba."

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor art. 48 te doen luiden :

„Met de zakelijke rechten, in artikel 12 bedoeld, worden voor de toepassing dezer verordening gelijkgesteld de rechten, door de houders van concessies of vergunningen betreffende onroerende goederen, op Aruba gelegen, verkregen, voorzooverre die goederen volgens bestaande bepalingen reeds het onderwerp hebben uitgemaakt van een aanslag in de grondbelasting".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *Penso*.

De Heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Zooals uit de rede van den heer van der Veen Zeppenfeldt blijkt, verkeeren op Aruba vele, zoo niet alle, concessie- of vergunninghouders van gronden onder den indruk, dat de rechten, die zij op die gronden hebben, gelijkstaan, zoo al niet met volkomen, dan toch met een soort eigendom. Of en in hoeverre die indruk juist is, Mijnheer de Voorzitter, ik meen, dat wij de gegevens niet bezitten, noch geroepen zijn om daarover thans uitspraak te doen. Maar daarom moeten wij uiterst voorzichtig zijn en in geen enkel opzicht het fond der zaak praejudiceeren, vooral niet in een geest, die verkregen rechten zou kunnen aantasten. Mijn amendement beweegt zich dan ook uitsluitend op het terrein van deze verordening en strekt dan ook alleen om, wat de belasting betreft, den bestaanden toestand te bestendigen.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik wensch als sub-amendement voor te stellen de woorden „volgens bestaande bepalingen" in het amendement te laten vervallen.

Het sub-amendement word ondersteund door de heeren *Zeppenfeldt* en *Penso*.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Het doel van dit sub-amendement is om zoo mogelijk den droeven indruk weg te nemen, welke de uiting van het voornemen van den Gouverneur om de thans bestaande concessies op het eiland Aruba in huurcontracten te veranderen op de bevolking van Aruba heeft achtergelaten, en reeds nu te doen uitkomen, dat deze Raad niet te vinden zal zijn om zijne medewerking te verleenen tot het in het leven roepen van eene wetsbepaling waarbij zoo niet in het geheel geen, dan toch zeer weinig rekening wordt gehouden met de bestaande toestanden.

Zonder in geleerde betoogen te vervallen of in bijzonderheden te treden omtrent de juridische gronden, waarop de concessie- of vergunninghouders hun bezit, zoo niet als volkomen eigendom beschouwen, dan toch

het steeds hebben aangemerkt en nog aanmerken als een bezit, dat het recht, hetwelk uit den eigendom voortvloeit, zeer nabij komt; zonder in die bijzonderheden te willen treden, zeg ik, meen ik van den kant mijner medeleden en- naar ik hoop- ook van de zijde van het Gouvernement, geen tegenspraak te ontmoeten, wanneer ik verklaar, dat de Koloniale Raad onder de tegenwoordige omstandigheden zich niet gerechtigd mag beschouwen het tusschen Bestuur en concessie- of vergunninghouders blijkbaar bestaand verschil uit te maken.

Doch waar het voornemen van den Heer Gouverneur bij de Arubianen het vertrouwen in de handelingen van het Bestuur heeft geschokt en zij de veiligheid van hun eigendom reeds in gevaar achten, geloof ik, dat hier reeds de plaats is om de hoop uit te drukken, dat een conflict tusschen Bestuur en concessie- of vergunninghouders voorkomen zal worden, opdat de tusschenkomst van den bevoegden rechter niet zal behoeven te worden ingeroepen.

Mijn sub-amendement streeft er naar om den bestaanden toestand te bestendigen, althans om daarmede rekening te houden, te meer, omdat de tegenwoordige toestand sedert jaren geëerbiedigd werd door het Bestuur en de vastheid van het recht der concessie- of vergunninghouders steeds door het Bestuur is erkend, terwijl hunne overtuiging, dat zij niet slechts een persoonlijk maar een zakelijk recht bezitten, door de houding en de handelingen van het Bestuur gedurende een lange reeks van jaren versterkt werd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Mag ik den heer Sutherland vragen, waarom hij de bedoelde woorden wil laten vervallen.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof, dat wij op dit oogenblik geen genoegzame gegevens bezitten om den stand van zaken naar behooren te leeren kennen. Door het weglaten van de onderhavige zinsnede wil ik voorkomen alle onzekerheid en weifeling, die hierdoor zou kunnen ontstaan. Ik vrees, dat anders misschien later zou kunnen worden geredeneerd „de ambtenaren hebben bij deze of gene gelegenheid gehandeld in strijd met de wet." Ik wil den toestand laten bestaan zooals hij nu is.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik zal het sub-amendement overnemen, hoewel het aan de zaak niet afdoet, of die woorden blijven bestaan, daar de heffing op de wet is gebaseerd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het komt mij voor, dat de bedoelde woorden niet kunnen schaden, daar thans de concessiegronden als zoodanig in de grondbelasting worden aangeslagen. Doch indien de voorsteller er gevaar van ducht, zou ik tegen het wegvallen geen bezwaar hebben.

De heer van der Veen Zeppenfeldt heeft gezegd, dat concessie geen huur is. Ik ben het hierin volkomen met den spreker eens. Spreker heeft echter ook gezegd, dat concessie een veel beter recht is dan huur. Wat daarvan is, zullen zullen wij straks zien. Op Aruba, zoo zeide spreker, worden de concessiegronden algemeen als eigendom beschouwd. Dat is wel mogelijk, over het algemeen gelooft men gaarne datgene, wat men wenscht, doch dat is geen bewijs voor eigendomsrecht. Daartoe kan ook niet dienen, dat die concessies voor het successierecht zijn aangegeven of dat er overdrachtsbelasting van is geheven. Voor het successierecht komen niet alleen eigendomsrechten in aanmerking, doch alle goederen en rechten,

die eenige waarde hebben. Wanneer in de plaats van de concessie, de eigendom van den grond werd overgedragen, zooals dikwijls is geschied, dan is natuurlijk de overdrachtsbelasting geheven ; doch ook wanneer de concessie werd overgedragen, is de verschuldigdheid der belasting minstens quaestieus ; in elk geval zou hier dan nog slechts zijn geweest een foutieve toepassing eener belastingwet, hetgeen natuurlijk het burgerlijk recht niet wijzigen kan. Het heeft overigens nooit in de bedoeling van het Bestuur gelegen om, zooals spreker zegt, met een pennestreek verkregen rechten te vernietigen. De voorgestelde bepaling heeft alleen ten doel voorloopig den status quo te behouden en te voorzien in de thans verschuldigde betalingen, die intusschen moeten blijven bestaan. Daarom is in het artikel de onbepaalde uitdrukking „vergoeding" gebruikt. Zooals blijken zal, staat het Bestuur niet op een bepaalde redactie en ik ben zelfs ter vergadering gekomen met het voornemen om een nog algemeenere redactie voor te stellen.

Het amendement biedt mij een welkome gelegenheid om een iets over die quaestie der concessiegronden te zeggen, zij het ook, dat ik mij bij deze verwarde materie zal moeten beperken, ten einde niet te veel van het geduld der vergadering te vergen. Men houde dus in het oog, dat het geen volledig overzicht zal zijn.

De grondbelasting pleegt geheven te worden van dengene, die krachtens zakelijk recht het genot heeft van onroerend goed. Dus van den eigenaar alleen, wanneer het dominium utile niet is afgescheiden van het dominium directum, zooals wél het geval is bij vruchtgebruik en eenige andere zakelijke rechten in het tweede boek van het B. W. genoemd ; dan drukt de belasting op den vruchtgebruiker enz. Daar thans ook grondbelasting van gronden in concessie wordt geheven —op Aruba onder dien naam, op Bonaire onder naam van bundergeld— stond men bij het ontwerpen van de nieuwe verordening van zelf voor de vraag, hoe te handelen ten opzichte van die zoogenaamde concessies. Hieruit, als ook uit de reeds in het begin van 1905 verschenen „Geschiedenis der belastingen in Curaçao" blijkt voldoende, dat het Bestuur reeds bij de voorbereiding der herziening zijne aandacht aan de zaak heeft gegeven. Men heeft het hier en daar ook willen doen voorkomen, alsof men hier zoude te doen hebben met eene oude, reeds lang afgedane zaak, doch dat is niet juist. Integendeel is de zaak der concessies, zij het ook met tusschenpoozen, voordurend een onderwerp van gedachtewisseling geweest tusschen Regeering en Bestuur en zij is nog steeds aanhangig. Zoo is nog tengevolge dier briefwisseling bij P. B. 1894 n°. 26 het woord „concessie" uit de verordening P. B. 1867 n°. 4 geschrapt. Dit had eigenlijk alleen theoretische beteekenis, daar toen, tengevolge van gerezen geschillen over de beteekenis en den omvang van dat zoogenaamde concessierecht, reeds geruimen tijd te voren als stelregel was aangenomen om die onbestemde uitdrukking niet meer te bezigen. Aan de bedoeling van de Regeering was met die wijziging dan ook niet voldaan en deze gaf bij een schrijven van 1894 hare teleurstelling te kennen, dat men de regeling der oude concessies had laten rusten. Hieruit blijkt, dat het minder juist is om van een geschil tusschen Bestuur en concessiehouders te spreken ; het geldt hier, zooals aanstonds nader blijken zal, een zaak, die steeds eene behoorlijke regeling heeft ontbeerd. Die regeling, voor de belanghebbenden van veel belang en waarop door de Regeering steeds is aangedrongen, drong zich te meer naar voren, nu bij de nieuwe belastingwetgeving nauwkeurig de beginselen van het burgerlijk recht in acht genomen werden. Het moet erkend worden,

dat de zaak der concessies vroeger uitermate verward is gemaakt, doch een belangrijk hulpmiddel wordt gevonden in het in Januari 1893 door den heer J. H. W. Gravenhorst blijkbaar zeer zorgvuldig samengestelde historische overzicht, waaraan ik straks enkele feiten zal ontleenen. Het tegenwoordige Bestuur is voornemens om ter wille van de rechtszekerheid aan de zaak der concessies eindelijk eene oplossing te geven. Daar hiermede nog al eenige tijd zal gemoeid zijn, is eene overgangsbepaling in het tegenwoordige ontwerp noodig met het oog op de op Aruba geheven grondbelasting en de op Bonaire geheven bundergelden van gronden in concessie, volgens het belastingreglement van 1875 ook belasting.

Welk rechtsbegrip, afwijkende van de natuurlijke beteekenis, aan het woord „concessie" volgens het in Curaçao geldende recht te hechten is, is nog altijd een open vraag, die, zooals reeds uit het medegedeelde omtrent de gedachtewisseling tusschen Regeering en Bestuur bleek, niet op eenigen deugdelijken grond met zekerheid te beantwoorden is. In het Oud-Hollandsche recht vindt men den term niet als een bijzonder rechtsbegrip; ook niet in oude Curaçaosche verordeningen, die er slechts zijdelings, vaag en onduidelijk over spreken. En dat het tegenwoordige recht er ook geen difinitie van behelst, is bekend; het Burgerlijk Wetboek kent geen concessie als bijzonder recht. Er is geen enkele wettelijke regeling, waarbij de aard en omvang van de zoogenaamde concessies zijn bepaald; de beteekenis van de uitdrukking, indien dat een andere dan de gewone moet zijn, hangt dus vrijwel in de lucht.

Aan het Bestuur was het echter steeds voorgekomen, dat een onderscheid moest worden gemaakt tusschen de concessies vóór en na P. B. 1867 n° 4, welke verordening voor de geheele kolonie geldt. Dat de concessies onder deze verordening geen eigendom bedoelden, blijkt uit artikel 1 dier verordening, hetwelk „concessie" naast „eigendom" noemt, alsmede uit andere artikelen en de uitvoering, al schijnt die ook al niet geheel juist te zijn geweest; overeenkomsten toch zijn zelden gesloten. De Gouvernementsbeschikkingen luiden ook slechts: „concessie tot uitoefening van den landbouw" en „bij eene beperking zoo eng, kan bezwaarlijk aan eigendomsverkrijging worden gedacht" zooals in 1877 de toenmalige Procureur Generaal in een advies schreef. Zoo is het dan ook al jarenlang in vele officieele rapporten begrepen en men heeft hier dus volstrekt niet te doen met eene meening, plotseling door het Bestuur opgevat. Opmerkelijk is ook, dat voor Aruba de conccessiebrieven onder P. B. 1867 n° 4 ook niet meer luiden, zooals vroeger daar veelal: „den eigendom in concessie afgestaan" enz., doch eenvoudig „in concessie afgestaan." Sterk en rechtstreeks blijkt de uitsluiting van eigendomsverkrijging uit de G. B. dd. 23 November 1868 n°. 654, waarbij werd bepaald: „dat de concessionarissen, na drie achtereenvolgende jaren, te rekenen van 1 Januari 1869, in het bezit van de in concessie uitgegeven gronden te zijn geweest, *die desverkiezende op aanzoek in eigendom kunnen erlangen, tegen betaling eener billijke vergoeding aan de koloniale kas en zulks tegen ten minste f. 10.— per bunder.*" Dit laat aan duidelijkheid niets te wenschen over, dunkt mij. Deze concessies heeft het Bestuur dus m. i. terecht opgevat als niets anders dan het woord beteekent en met de woorden der beschikkingen overeenkomt, als eene vergunning bij Gouvernementsbeschikking en daar er geen overeenkomst is, doch eene eenzijdige, publiekrechterlijke handeling van de zijde van het Bestuur, kan zulke eene beschikking, evenals alle Gouvernementsbeschikkingen, ten allen tijde worden ingetrokken. Deze eigenlijke concessies of vergunnin-

gen had het Bestuur op het oog bij het ontwerpen van artikel 48. Bij de toelichting kon niet in eene wijdloopige uiteenzetting van de verwarde materie worden getreden, daarvoor dient de openbare behandeling.

Wat de oude concessies betreft, dacht het Bestuur anders; het Bestuur meende, dat hier eigendomsrechten waren (o. a. conform adviezen van den Procureur Generaal van 1872 en 1877), al was reeds spoedig de zaak zeer ingewikkeld gebleken door de voortdurende verandering van gedragslijn, zonderdat van eenige reden daarvoor blijkt ; een dieper gaand onderzoek naar die oude concessie is destijds, ook wegens vele andere werkzaamheden, niet noodig geacht.

Aanvankelijk heeft het Bestuur dus gemeend, dat die oude concessies als eigendom konden worden beschouwd, doch de nieuwe niet en waren dezen dus ook niet in de grondbelasting aan te slaan ; zij zouden blijven betalen de thans schuldige bedragen volgens de Gouvernementsbeschikkingen. Later heeft het Bestuur gemeend voor de eigenlijke concessies reeds dadelijk een overgangsbepaling te kunnen maken, die toch nog niets besliste doch gelegenheid tot handelen gaf. Het denkbeeld was een huurrecht te geven en zulks niet, zooals gewoonlijk, tot wederopzeggens of voor korten tijd, doch bijv. voor 20 jaren, hetgeen voor de belanghebbenden meer waard was dan het uiterst precaire recht, dat zij nu hebben. Daartoe werd art. 48 ontworpen en tegelijk vrijstelling van zegelrecht bepaald. Het Bestuur heeft gemeend hiermede goed te doen, doch staat, zooals gezegd, volstrekt niet op het behoud van deze bepaling of redactie en is als altijd tot overleg bereid.

Het komt mij dan ook voor, dat bij eenigen twijfel, die wellicht ontstaan kon, omdat eene uiteenzetting tot de mondelinge behandeling moest worden gereserveerd, ook wel een plaats had kunnen zijn ingeruimd aan eenig vertrouwen in het Bestuur. Het Bestuur toch kent natuurlijk de wetten wel en ook het Regeeringsreglement, waarvan art. 139 zegt dat „niemand van zijn eigendom kan worden ontzet dan krachtens koloniale verordening, verklarende het algemeen nut der onteigening en tegen schadeloostelling". Ik begrijp dus niet goed hoe verondersteld kon worden, dat het Bestuur met een pennestreek eigendomsrechten zou willen ontnemen; het zou het niet willen niet alleen, maar ook niet kunnen.

De later van sommige zijden vernomen beweringen hebben het Bestuur nog geleid tot een nader onderzoek naar de oude concessies en daarbij is gebleken, dat het met deze veel minder gunstig staat, dan het Bestuur aanvankelijk had aangenomen. Het bleek, dat een paar gevallen niet het geheel leerden kennen, er is volstrekt niet altijd uitgifte in eigendom bedoeld zelfs. Er is een overzicht van gemaakt en dit leverde een bonte staalkaart op. Men treft aan : „in concessie", „concessie in vruchtgebruik", „vruchtgebruik in concessie", „concessie tot uitoefening van den landbouw", „concessie in eigendom", „eigendom in concessie", „de concessie in concessie", „uitgifte in vollen eigendom", „in erfpacht", „in allodialen eigendom", „in pacht", „bij vergunning", met een bepaalde bestemming, zonder idem, „het precair recht van gebruik". En toen men destijds op Aruba concessies uitgaf, uitsluitend om goud te delven, vindt men tot zijn verbazing dien concessiehouder met dat beperkte recht eensklaps betiteld als „leenhouder." Inderdaad, wanneer men de zaak zoo verward mogelijk had willen maken, had men niet anders kunnen doen. Er is geen andere verklaring mogelijk, dan dat men uitdrukkingen heeft gebruikt, waarvan men zelf de beteekenis en strekking niet begreep.

Daar er over de zaak nog al wat te doen is ge-

weest, wil ik nu nog een snel historisch overzicht geven, in hoofdzaken reeds bij de voorbereiding van het ontwerp aan het Bestuur bekend, doch thans nog wat beter door het straks gemelde rapport van 1893. Den tijd van 1634 tot 1816 sla ik kortheidshalve maar over, hoewel uit de 18e. eeuw nog wel wat merkwaardigs zou zijn mede te deelen. Genoeg, dat er vóór 1816, behalve eigendommen krachtens wettigen titel, reeds vele gronden in uitgifte waren, zonderdat blijkt onder welken titel en vele geusurpeerde gronden ; op Bonaire echter waren geen gronden in uitgifte. Van 1816—1824 werden gronden afgestaan voor onbepaalden tijd of tot wederopzeggens en ook bij vergunning en in pacht, nadat de Raad van Politie voor de Kolonie in de vergadering van 10 Augustus 1819 had geadviseerd, dat geen gronden vervreemd moesten worden. Met de bestuursreglementen van 1823 voor Aruba en Bonaire kwam men op den goeden weg, doch raakte er spoedig weer af ; die reglementen toch spreken niet van concessie, doch van verkoop en schenking en trachtten den ouden toestand te regelen. Ongelukkig kwam de goudontdekking op Aruba tusschenbeide en reeds bij Gouvernementsbeschikkingen van 1824 werden de artikelen der beide reglementen omtrent het schenken en verkoopen van gronpen opgeschort. Ik vestig in het bijzonder de aandacht op de bewoordingen dier Gouvernementsbeschikkingen dd. 30 Augustus 1824 n°. 643 en 18 September 1824 n°. 697 : „dat degenen, die reeds bij vergunning „in het bezit zijn van gronden, hetzij tot den land„bouw of anderzins, *die gronden, welke aan het Rijk „blijven toebehooren*, tot wederopzeggens toe in ge„bruik zullen. blijven behouden." Sedert dien tijd vindt men dan ook gronden toegewezen „ter bebou„wing, *zulks zonder eenig recht van eigendom daarop „te verkrijgen* en tot wederopzeggens." Een en ander strookt niet best met de stelling van het eigendomsrecht der oude concessies.

Omstreeks 1837 begon men grond in pacht af te staan, doch op Aruba met het voornemen om de Koninklijke machtiging te verzoeken om die gronden in eigendom over te dragen. In Februari 1839 werd een commissie tot onderzoek naar Aruba gezonden en, om kort te gaan, bij Koninklijk rescript van 12 Augustus 1839 n°. 70 werd machtiging verleend om van alle op de lijst der commissie voorkomende gronden „de wettige overdracht te doen bewerkstelligen." Daarop doelt de considerans van P. B. 1839 n°. 227. Bij Koninklijk Besluit dd. 16 September 1841 n°. 71 werd bovendien gelijke machtiging verleend voor de vroeger in pacht afgestane gronden. Ten slotte valt nog te vermelden een Ministerieel schrijven van 16 October 1843 n°. 13 waarbij den Gezaghebber van de kolonie Curaçao (Curaçao, Aruba en Bonaire) werd geschreven, dat op de drie eilanden ter ontwikkeling van den landbouw gronden zullen kunnen worden afgestaan om niet, in welke missive dus wederom niet van eigendom sprake is, doch die in verband met het voorafgaande misschien wel in dien zin mag worden opgevat. Ware er nu aan evengenoemde machtigingen gevolg gegeven, dan ware veel verwarring, althans op Aruba, voorkomen. Doch dat is niet geschied. Men heeft het waarschijnlijk wel bedoeld, doch, terwijl zoowel de Bestuursreglementen van 1823 als de Koninklijke besluiten van 1839 en 1841 duidelijk spraken, ging men weer het woord „concessie" gebruiken en in plaats van transporten te verlijden „concessiebrieven" uitreiken. Op Bonaire werd zelfs dat niet toegestaan, althans in 1851 niet, op grond dat, Bonaire steeds Gouvernementsplantage geweest zijnde, de ingezetenen niet dezelfde rechten hadden als die van Aruba en ook zoo goed als geen belasting betaalden (hetgeen in 1873 geheel anders zou worden). De ge-

melde „concessiebrieven" luiden meestal „dat bij deze wettiglijk wordt overgedragen," terwijl de beschikking zelve dikwijls slechts inhoudt „afgestaan in *concessie*" en „*in het bezit gesteld ten einde den landbouw uit te oefenen.*" Dit was op zich zelf reeds tegenstrijdig. Sedert 1861 vindt men dikwijls: „in allodialen eigendom en bezit." Bij dat alles zag men blijkbaar over het hoofd, dat er in de kolonie een burgerlijk recht bestond, namelijk het Oud-Hollandsch recht, voorzoover niet door koloniale verordeningen gewijzigd, hetgeen — dit zij terloops opgemerkt—, ook onder het toenmalige Regeeringsreglement van 1833 niet bij Gouvernementsbeschikking kon geschieden. Volgens het Oud-Hollandsch recht nu, primitief volgens een placaet van Karel V dd. 9 Mei 1529, was voor overdracht van onroerend goed noodig een akte van transport, gevolgd door opdragt voor den gerechte, hetwelk laatste de juridische levering was, die thans geschiedt door overschrijving ten hypotheekkantore. Daarin is den loop der tijden geen verandering gekomen voor zoover bekend en ook niet in de kolonie. Integendeel is dat bij vele oude verordeningen van 1816 af bevestigd. Ik volsta met op enkele bepalingen te wijzen. Volgens de Bestuursreglementen van 1823 moesten de transporten van Bonaire op Curaçao worden gepasseerd, die van Aruba aldaar ten overstaan van den Kommandeur, een magistraat en den kolonialen schrijver. Het reglement van 1828 schreef voor de transporten te passeeren voor de wethouders en den secretaris. P. B. 1830 n°. 145 spreekt van de „ambtenaren met het verlijden van transporten belast." P. B. 1859 n°. 18 speciaal voor Aruba, schrijft voor, met bevestiging voor zooveel noodig van het recht van 1823, het verlijden voor het vredegerecht. Of nu de „opdragt" volgens het Oud-Hollandsche recht nog gold — er is geen reden om het tegendeel aan te nemen — blijve in het midden. Het gezegde is genoeg om te doen zien, dat de „wettige overdracht" nooit kon geschieden bij Gouvernementsbeschikking of eenzijdige Gouvernementsverklaring. De door de Regeering bedoelde overdrachten zijn nooit tot stand gekomen. Opmerkelijk zijn enkele gevonden beschikkingen omstreeks 1864, waarbij de Administrateur van financiën wordt gemachtigd „de overdracht voor de Kechtbank te doen." Men zal thans kunnen begrijpen, dat de Regeering in 1894 hare teleurstelling te kennen gaf, dat was voortgegaan met het geheel onbestemde recht van concessie te verleenen.

Zooals de zaak thans is, kan somtijds verjaring te pas komen. Wel niet voor de concessiehouders of hunne erfgenamen, want deze hebben geen bezit „als eigenaar"; doch voor den kooper of zijn opvolgers in de gevallen, waarin onrechtmatig het goed zelve is overgedragen. Het „kan" zeg ik, omdat het Burgerlijk Wetboek niet alleen vordert een onafgebroken, openbaar en ondubbelzinnig bezit als eigenaar, maar ook dat bezit te goeder trouw. Artikel 1984 van het Burgerlijk Wetboek, dat zegt, dat de goede trouw wordt verondersteld, en dat wie zich op kwade trouw beroept, dezelve moet bewijzen, zal echter nog wel eens te stade komen.

Ten slotte rest mij nog iets. Het Bestuur wenscht belanghebbenden nog uitdrukkelijk gerust te stellen, daar de zaak wat groote afmetingen heeft aangenomen, hetgeen natuurtlijk te wijten is aan onvoldoende bekendheid met de concessie-geschiedenis. Hoewel ik geen bindende verklaringen thans doen kan, kan ik toch wel iets zeggen van den geest, waarin het Bestuur zich de zaak voorloopig denkt, terwijl een wettelijke regeling noodig zal zijn. Ik herhaal, dat het Bestuur natuurlijk niemand een verkregen recht wil of kan ontnemen. Het Bestuur, welks taak het is het recht te handhaven, wil rechtszekerheid. Daar,

waar nu geen sprake is van verkregen rechten, wil het Bestuur aan opgewekte verwachtingen tegemoet komen. Daarbij bijv. aan dengene, die verwachting had op eigendom, dien eigendom op wettige wijze overdragen; aan wie een mindere verwachting had, een minder zakelijk recht bijv. erfpachtrecht; met den blooten vergunninghouder een huurcontract op langen termijn sluiten, enz. Ik elk geval nooit een minder recht dan waarvan men de verwachting had, eerder een beter. En dit alles met een minimum van kosten. Dit zijn slechts groote trekken, doch ik vlei mij, dat zij ieder zullen bevredigen.

Ik kom thans tot het amendement. Ik heb daartegen twee gewichtige bedenkingen. In de eerste plaats luidt het niet algemeen genoeg, er wordt alleen gesproken van Aruba, terwijl men op Bonaire ook concessiegronden heeft; die gronden zouden dan door de intrekking van het belastingreglement van 1875 niets meer betalen. Met het voorloopig handhaven van den status quo strookt verder ook niet, dat de bedoelde gronden zouden worden aangeslagen in de belasting volgens de regelen van dit ontwerp; zij moeten voorloopig hetzelfde blijven betalen als thans. Overigens heeft de voorsteller er terecht de aandacht op gevestigd, dat in het amendement de gelijkstelling slechts geschiedt voor de toepassing van de grondbelasting, niet dus voor het burgerlijk recht. Wanneer de twee door mij genoemde punten in het oog worden gehouden, dan heb ik tegen het amendement geen bezwaar, het is dan in den geest van de wijziging, die het Bestuur zelf voornemens was aan te brengen, zooals ik in den aanvang mijne rede zeide. Het Bestuur had zich het volgende gedacht:

„Art. 48. In afwachting eener wettelijke regeling „der rechten met betrekking tot onroerende goederen, „die bij wijze van concessie of vergunning zijn uitge„geven, worden deze rechten voor de toepassing dezer „verordening gelijkgesteld met de zakelijke rechten in „artikel 12 genoemd, voorzooverre die goederen, in de „grondbelasting of het bundergeld zijn aangeslagen „geweest.

„Met afwijking van de artikelen 3 en 11 bedraagt de „grondbelasting voor die goederen twee en zestig en een „halve cent per jaar per halve hectare of gedeelte daar„van."

Op deze wijze luidt de overgangsbepaling geheel algemeen en er is ook in uitgedrukt, dat de Raad in de regeling, die noodig is, gekend zal worden. Mij dunkt, dat met deze redactie de Raad zich wel zal kunnen vereenigen. Ik breng die wijziging aan.

De heer A. G. Statius Muller. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb met groote belangstelling den geachten gemachtigde aangehoord. Ik kan hierop niet nader ingaan, daar ik niet voldoende van de zaak op de hoogte ben.

Wat het door het Bestuur thans voorgestelde artikel aangaat, komt het mij voor, dat het verder gaat, meer in het belang van de concessiehouders is, dan het door mij voorgestelde amendement. Immers, de concessiehouders zullen bij die regeling niets meer hebben te betalen dan wat zij nu betalen, namelijk: f. 0.62½ per halve H. A., terwijl volgens het amendement de gronden zouden moeten worden geschat en de belasting naar die schatting betaald, wat voor de meesten verhooging van belasting zou beteekenen. Ik trek dan ook gaarne mijn amendement in.

Art. 48, zooals door den gemachtigde gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

VI. VERORDENING TOT HEFFING VAN EEN ACCIJNS OP GEDISTILLEERD (ZITTING 1907/8 n° **4.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 4 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 5 komt in behandeling.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor dit artikel te doen luiden : „Onder gedistilleerd worden behalve de onvermengde, door overhaling verkregen alcoholhoudende vloeistoffen, begrepen likeuren, bitters en dergelijke gedistillleerde dranken."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *Penso*.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Reukwaters, vernissen enz. zijn geen dranken. In Holland zijn dergelijke vloeistoffen, naar ik meen, niet aan belasting onderworpen. De alcohol, in deze stoffen bevat, kan niet tot drank worden aangewend. Tot nu toe zijn deze vloeistoffen hier vrij van accijns. Volgens het artikel, zooals het nu luidt, zijn zij vrij van belasting, zoolang het alcoholgehalte beneden of op 5% blijft. Is het alcoholgehalte echter hooger dan 5% dan wordt dadelijk belasting geheven naar een gehalte nog wel van 90% en zou vernis dan bijv. belast worden met 45 ct. per L. Ik acht dit wel wat onbillijk. Ik meen, dat de bedoeling der wet is den alcohol te belasten als drank en niet als dienende voor technische doeleinden.

De Heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Eene bepaling als van art. 5 behoort in het systeem der wet; in Nederland bestaat zij ook, minstens sedert 1862. Men moet niet vergeten, dat het in den regel mogelijk is den alcohol uit de hier bedoelde vloeistoffen af te scheiden. Wanneer de Raad er echter op staat, dan is het Bestuur bereid eene wijziging in het artikel te brengen ; deze wijziging is dan met het oog op het systeem zeer belangrijk, niet zonder bedenking en iets geheel nieuws. Wat het alcoholgehalte á 90% betreft, dit is niets bijzonders ; men vergelijke de wetten van Nederland, Trinidad, St. Thomas. Op St. Thomas worden alle alcoholhoudende vloeistoffen, die niet op de gewone wijze kunnen worden opgenomen, gesteld op 100%. Het alcoholgehalte van reukwaters is in den regel hoog en omdat het gehalte hier niet kan worden bepaald zonder de vloeistof te bederven, wordt overal een vast hoog percentage aangenomen. Indien aan den wensch van den Raad zal worden tegemoetgekomen, dan is een bepaling ter voorkoming van misbruik noodig. Het artikel zou dan kunnen luiden.

„Onder gedistilleerd worden, behalve de onvermengde door overhaling verkregen alcoholhoudende vloeistoffen, ook begrepen likeuren, bitters en andere dergelijke gedistilleerde dranken.

„Bij besluit van den Gouverneur kunnen bepalingen worden vastgesteld ter voorkoming van misbruik van met alcohol bereide vloeistoffen, geen dranken zijnde. Bij gebreke van voldoening aan die bepalingen is, onverminderd de strafvervolging, de gedistilleerdaccijns schuldig naar den grondslag van honderd percent sterkte."

Is de geachte spreker bereid zijn amendement in dien zin te wijzigen ?

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Ik kan mij daarmede volkomen vereenigen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Dan neem ik het gewijzigde amendement over.

ART. 5, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 6 komt in behandeling.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. In verband met de wijziging van art. 5 stel ik voor uit dit artikel te doen vervallen het eerste lid en in het tweede en derde lid het woord „vijftig" te veranderen in „zestig".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *Penso*.

De Heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Het eerste gedeelte van mijn amendement behoeft geen toelichting. Wat de sterkte van gedistilleerd op flesschen ad 60 % te nemen betreft, daarover is gesproken bij ontwerp n° 3.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik kan mij met het amendement vereenigingen, doch zou nu de beide eerste leden willen doen vervallen en den aanhef van het derde lid dan willen doen luiden: „Alle gedistilleerde en uit gedistilleerd bereide dranken, ingevoerd op flesschen" enz. en „vijftig" te veranderen in „zestig." Kan de voorsteller zich daarmede vereenigen ?

De Heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig mijn amendement in den aangegeven zin.

De Heer DE JONCHEERE. *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem het gewijzigde amendement over.

ART. 6, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 7 wordt aangenomen zonder beraadslaging en hoofdelijke stemming.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor om na artikel 7 een nieuw artikel 7bis in te voegen, luidende:
„Onder de noodige voorzieningen en met inachtneming van de bepalingen door den Gouverneur bij besluit vast te stellen, wordt van den accijns vrijgesteld het gedistilleerd, dat door vermenging met houtgeest ongeschikt is gemaakt om dranken er uit te vervaardigen."
Ter toelichting strekke het volgende. In de tegenwoordige verordening wordt niet gesproken van het dénatureeren van gedistilleerd, bestemd voor fabricatie van sommige stoffen. Toch gebeurt het in de praktijk en het was mij wel bekend, doch de hoeveelheden waren betrekkelijk zoo gering, dat het practischer is geacht de deswege noodige bepalingen te vermijden, d. w. z. de gelegenheid niet te geven. Ik heb echter vernomen, dat men er wel op gesteld is en stel daarom het artikel 7bis voor; de uitwerking moet dan maar aan besluit worden overgelaten.

ART. 7bis wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 8 tot en met 10 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 11 komt in behandeling.

De heer FERGUSON Mijnheer de Voorzitter. In ver-

band met de wijziging van artikel 5 stel ik voor uit dit artikel te doen vervallen de woorden „met uitzondering van dat in artikel 5, letter *b* bedoeld."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *Penso*.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem het amendement over.

ART. 11, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 12 en 13 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 14 komt in behandeling.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor het cijfer 15 in het eerste lid voorkomende te vervangen door 2 en hetgeen sub letter *b* voorkomt te doen vervallen.

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Ferguson* en *Penso*.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Met de toelichting van mijn amendement kan ik kort zijn. Mijne bedoeling is kooplieden, wanneer ze slechte zaken hebben gemaakt, in de gelegenheid te stellen verlenging van crediet te kunnen krijgen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De reden van credietverleening voor den accijns, hetgeen anders niet voorkomt bij belastingen, is, dat de accijns in vergelijking met de waarde van het artikel hoog is en de koopman, die den accijns op zijne klanten verhalen moet, niet te noodzaken tot te groote voorschotten. Doch er is daarbij een grens, waarom het crediet alleen wordt in het leven geroepen voor den groothandel. In Nederland is er slechts sprake van bij een doorgaande voorraad, vertegenwoordigende ongeveer f. 1000.— accijns. Bij het voorstel van spreker zou dit hier zijn slechts f. 50.—, dit is toch wel al te laag. Hoe wil men een bergplaats bekostigen voor f. 50.— crediet? Iemand, die er een bergplaats op nahoudt, zal zeker meer dan 200 liter doorgaans hebben. Wat letter *b* betreft, heb ik minder bezwaar, de handel hier is soms wisselvallig. Wanneer sub *a* althans werd gesteld 5 H. L., dan zou het bedrag voor crediet zijn minstens f. 125.—; daarover zoude te denken zijn en beveel ik dit aan spreker aan. De letter *a* op den tweeden regel kon dan vervallen, het artikel zou ééne zinsnede worden.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig mijn amendement in dien geest: in de plaats van „15" sub *a* te lezen „5" en hetgeen sub *b* voorkomt te doen vervallen, en ook de letter *a*.

De Heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem het gewijzigde amendement over.

ART. 14, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 14bis en 15 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 16 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In de kolonie worden tegenwoordig ook toiletwaters vervaardigd, bijv. bayrum. De uitvoer van die producten verdient bevordering. Ik breng daarom de volgende wijziging aan : in den vierden regel na „dranken" tusschen te voegen „alsmede reuk- en toiletwaters."

ART. 16, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 17 tot en met 21 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 22 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor den aanhef van het laatste lid te doen luiden : „Behoudens vergunning van den Inspecteur zijn de bergplaatsen voor belanghebbenden niet taegankelijk" enz.

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *v. d. Veen Zeppenfeldt*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. De bepaling, dat de bergplaatsen voor belanghebbenden niet toegankelijk zijn op Zondagen en den eersten en laatsten werkdag van elk kalenderkwartaal acht ik niet in het belang van de handelaren. Er kan op die dagen iets bijzonders gebeuren. Zoo kunnen bijv. de vaten beginnen te lekken, wat noodig maakt, dat de belanghebbenden de bergplaats moeten kunnen binnengaan. In deze en dergelijke omstandigheden wensch ik den Inspecteur vrijheid te laten den toegang te vergunnen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Wanneer het de bedoeling is maatregelen te kunnen nemen tegen lekkage, hoewel het hier gaat om slechts enkele dagen in het jaar, dan zou het beter zijn dit in het artikel uit te drukken. Voor in- en uitslag is geen reden, dat weet men toch wel een dag te voren. De quaestie is niet, dat men de bergplaats kan binnengaan, doch dat men er op die dagen een tijdlang onder toezicht van een ambtenaar wil werken. Nu moeten op die dagen de voorraden worden opgenomen en er zijn thans 26 bergplaatsen, zoodat men dan heel licht ambtenaren zou te kort komen. In- en uitslag op die dagen, kan wel, zooals in Nederland, maar dan zijn er weer bepalingen noodig, die ik terwille van de eenvoudigheid heb willen vermijden.

De Heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voor-Voorzitter. Ik ben in het algemeen tegen elk onvoorwaardelijk verbod. Als de vergunning te veel moeite zal veroorzaken aan de ambtenaren, zal de Inspecteur geen vergunning verleenen. Het zou ook kunnen gebeuren, dat op den eersten en laatsten dag van het kwartaal de gelegenheid zich voor den handelaar opdeed om een groote hoeveelheid drank te verkoopen en dan zou het te betreuren zijn, wanneer de bergplaats niet toegankelijk was. Ik moet daarom mijn amendement handhaven.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De wijziging komt hierop neer, dat alles aan den Inspecteur wordt overgelaten, hetgeen ik niet gewenscht acht. De uitvoer van groote hoeveelheden geschiedt, meen ik, niet zoo plotseling. De wijziging zal, geloof ik, in de praktijk niet meevallen.

Het amendement wordt aangenomen met algemeene stemmen.

ART. 22, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 23 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor uit hetgeen sub *f* voorkomt te doen vervallen de woorden „voor handel".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Ferguson* en *Penso*.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik ben een voorstander van vrijhandel, daarom wil ik ook vrijheid verleenen tot den uitvoer voor andere doeleinden ; als de uitvoer maar geschiedt naar het buitenland is het voldoende.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het beginsel geldt in het Moederland ook. De woorden zijn sub *f* bijgevoegd na de wijziging van ontwerp 3 betreffende oorlogschepen. Er bestaat geen reden om vrij te stellen wat aan oorlogschepen en pleizieryachten wordt geleverd. Ik acht het echter niet onmogelijk om met gebruikmaking van andere artikelen te zorgen, dat het geleverde werkelijk wordt uitgevoerd. Om stemming te voorkomen neem ik het amendement over.

ART. 23, zooals gewijzigd, wordt zonder hoofdelijke stemming aangemen.

ART. 24 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 25, komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In het derde lid staat 17,5 liter, waarbij is gerekend op den inhoud van de kleinste kist jenever. Ik meen, dat het in den geest van den Raad is om ook kleinere kistjes, zooals whisky en cognac, in te begrijpen. Ik heb geen bezwaar daartegen en wijzig „17.5" in „7.5."

ART. 25 zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 26 en 27 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 28 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor in letter *d* hetgeen voorkomt na „buitenlands" te doen luiden : „in welk geval de naam van het schip, waarmede de uitvoer zal geschieden, wordt opgegeven".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *v. d. Veen Zeppenfeldt*.

De Heer A. G. STATIUSMULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik kan met de toelichting zeer kort zijn. Bij de behandeling van ontwerp n° 3 is in beginsel aangenomen, dat bij uitvoer men kan volstaan met de opgave van den naam van het schip.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb geen overwegend bezwaar tegen het amendement en neem het over.

ART. 28, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 29 en 30 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De vergadering wordt voor een kwartier geschorst.

Na heropening van de vergadering komt in behandeling ART. 31.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor om uit het eerste lid te doen vervallen de woorden „voor handel" en „en in geen mindere hoeveelheid dan van twee hectoliter".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Ferguson* en *Penso*.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik refereer mij aan het bij vorige artikelen gezegde.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem de weglating van de woorden „voor handel" over.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik meen, dat het in dit artikel bepaalde minimum te hoog is. Men verkoopt dikwijls in veel kleinere hoeveelheden voor uitvoer. Waar aan den uitslag toch wel altijd eenige kosten voor het daarbij vereischte toezicht verbonden zullen zijn, geloof ik, dat wij het zonder minimum kunnen doen. De kosten sluiten het gevaar van uitslag bij kleine hoeveelheden uit.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Na de toelichting van den heer Muller vertrouw ik, dat in de praktijk door de weglating der bedoelde woorden van de ambtenaren niet te veel zal worden gevergd. Ik neem ook het tweede gedeelte van het amendement over.

ART. 31, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 32 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 33 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Bij dit artikel is mij van geachte zijde er op gewezen, dat het beter zoude zijn als de belanghebbenden zelven het consent moesten terugbezorgen, Ik kan mij daarmede wel vereenigen, het blijve voor de verantwoordelijkheid der belanghebbenden. Ik wijzig daarom het artikel als volgt : „Het consent moet, na bij den uitvoer door de ambtenaren te zijn afgeteekend, binnen den bepaalden tijd ten kantore van den Ontvanger worden terugbezorgd".

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. In de afdeelingen is ook gewezen op het bezwaar, door den gemachtigde medegedeeld. Daar men evenwel meende, dat bij verzuim de ambtenaren zouden worden gestraft, achtte men het niet noodig een amendement voor te stellen. Met het oog op artikel 34, tweede lid, is de voorgestelde wijziging zeker aan te bevelen.

ART. 33, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 34 en 35 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 36 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel wensch ik eene kleine technische wijziging aan te brengen, namelijk alinea 1 te lezen : „Na aangifte geeft de Ontvanger een vervoerbillet af; wanneer degene, bij wien de inslag geschiedt een ander is dan de houder van de bergplaats, wordt een vervoerbillet in dubbel afgegeven, waarvan" enz. verder zooals het ontwerp luidt. Het doel van de wijziging blijkt voldoende uit de woorden.

ART. 36, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 37 komt in behandeling.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. In verband met de wijziging van artikel 5 stel ik voor te doen vervallen de woorden „met uitzondering van dat in artikel 5 letter *b* bedoeld".

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig het artikel in den door den spreker aangegeven zin.

ART. 37, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 38 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Op dezelfde gronden als reeds vroeger aangevoerd stel stel ik voor sub *f* te laten vervallen de woorden „voor handel."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Ferguson* en *Penso*.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem het amendement over.

ART. 38, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 39 tot en met 41 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 42 komt in behandeling.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Het derde lid van artikel 34 is in het ontwerp geschrapt. Dus zal ook de laatste zinsnede van artikel 42 moeten vervallen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De geachte spreker heeft gelijk. Dit is over het hoofd gezien. Ik doe die zinsnede vervallen.

ART. 42, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 43 en 44 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 45 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor sub *b* te lezen : „*b* gedistilleerd in eene grootere hoeveelheid dan van 20 liter, ongeacht de sterkte, in de plaatsen in artikel 102 A. V. genoemd te vervoeren of aldaar uit eene grossierderij

of eenig ander niet sub *a* genoemd pand uit te slaan.'.
Voorts om sub *c* het woord „twee" te vervangen door „drie" en tusschen de woorden „aldaar" en „in" in te voegen „uit- of".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *van der Veen Zeppenfeldt* en *Senior*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Het voorstel van het Bestuur is een document te eischen zoodra meer dan 5 Liter gedistilleerd wordt uitgeslagen of vervoerd in de plaatsen, genoemd in artikel 102 der verordening I. U. en D. Deze bepaling zal te veel moeilijkheden opleveren, wanneer het pand, waaruit de uitslag moet geschieden op verren afstand van het ontvangerskantoor gelegen is of wanneer het kantoor gesloten is. Ik zou den uitslag en het vervoer van een kist drank in de bedoelde plaatsen geheel vrij willen laten en heb ook naar eene formule gezocht om dat denkbeeld in een amendement neer te leggen. Tot mijn spijt echter heb ik er geen weg op gevonden en stel ik daarom voor 20 liter gedistilleerd, de inhoud van de grootste kist jenever, vrij te laten. Mocht de geachte gedelegeerde mij eene redactie aan de hand kunnen doen, waardoor mijne bedoeling beter tot haar recht komt, dan zal ik die dankbaar overnemen. Het tweede gedeelte van mijn amendement om het getal *twee* te veranderen in *drie* vindt zijn grond in de omstandigheid, dat huurders van gronden dikwijls over het onvrije terrein twee kan gedistilleerd vervoeren. Nu is twee kan meer dan 2 liter. Vandaar dat ik heb voorgesteld 3 liter, dan komen deze lieden niet in aanraking met de wet; volgens het artikel, zooals het nu luidt, zou alleen 1 ½ kan kunnen worden vervoerd, wat wel wat weinig is voor lieden, die ver van de stad wonen en er niet dikwijls kunnen komen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het artikel sub *b* en *c* heeft ten doel om het in consumtie brengen van gesmokkeld gedistilleerd te voorkomen. Met het gevorderde document tracht het ontwerp dit te bereiken en een aantal ambtenaren te vermijden, die anders bij de gemakkelijke toegankelijkheid der kusten of baaien noodig zouden zijn. Daarbij behoeft men niet in kleinigheden af te dalen, maar wat de spreker voorstelt, 20 liter, is geen kleinigheid. Ik vrees, dat het artikel zijne beteekenis zal verliezen. En ook moet ik vragen, of het nu zoo dikwijls gebeurt, dat er plotseling een geheele kist jenever, ± 18 liter, noodig is? Kan de afleveraar dus niet even een geleibillet laten halen? De gebruikers zullen toch een gewone hoeveelheid voor dagelijksch gebruik in huis hebben en in buitengewone gevallen van behoefte aan 18 liter, dit vooraf weten.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb gehoord, dat het nog al vrij dikwijls voorkomt, dat een heele kist jenever wordt uitgeslagen. Of de behoefte aan zooveel drank zoo onverwacht opkomt, valt moeielijk te zeggen. Het geldt hier niet den persoon die inslaat, deze zal het wel van te voren weten, maar den persoon die uitslaat. Die weet het niet vooraf. En als nu het ontvangerskantoor is gesloten, zal hij genoodzaakt zijn de kist open te maken en zal de hoeveelheid bij kleine partijen worden vervoerd. Ik zou mijn amendement zoo kunnen wijzigen, dat alleen de kleinste kist zonder geleidebillet kan worden vervoerd. Maar ik zou den geachten gedelegeerde toch eerst willen vragen of hij zich wel veel voorstelt van de uitwerking der bepaling in het ontwerpartikel. Er zal toch wel worden vervoerd zonder document en anders zou men de kisten openma-

ken en de partij bij gedeelten vervoeren. Men kan, geloof ik, veilig wat verder gaan dan 5 liter ; 5 liter is óf te veel óf te weinig.

De heer DE JONCHEERE *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ook de kleinste kist jenever is nog 17.5 liter. Degene, die moet uitslaan, kan het even spoedig weten als degene, die den drank noodig heeft, tenzij de laatste onnoodig lang met zijne bestelling wacht. Het komt mij voor, dat het inslaan van jenever voor gebruik bij een kist tegelijk uitzondering is en dat men daarvoor wel een geleibillet kan vragen. In Nederland mag niet meer dan één liter ongedekt worden vervoerd. Ik wil nog opmerken, dat het waarschijnlijk niet de bedoeling is om het vrije vervoer van meer dan een kist cognac, whisky enz. toe te staan, maar dan zou het amendement anders moeten luiden. De spreker heeft gezegd, dat mindere hoeveelheid niet veel zal uitwerken, omdat men dan de kisten zal openmaken en bij partijen van vier stoopen vervoeren ; 5 liter zou hier of te veel of te weinig zijn. Ik moet daarop antwoorden, dat het veel eenvoudiger is om een formulier te halen en dat oorspronkelijk in het ontwerp ook stond één liter ; dit is op verzoek van den Raad gewijzigd, doch niet met instemming deed het Bestuur dat.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Hoe gaat het in Nederland, wanneer men daar een paar flesschen cognac wil koopen ? Moet de koopman dan altijd eerst zenden om een consent ? Dat is toch een groote omslag. Maar als men hier bijvoorbeeld op den berg Altena eens wat noodig heeft, dan zou het toch zeer lastig zijn eerst naar het kantoor te zenden om een geleibillet.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In Nederland bestelt men cognac, whisky enz. bij zijn wijnhandelaar, deze zorgt voor de formaliteiten. In andere gevallen en bijv. jenever meestal, laat men het bij de flesch halen, die 1 liter of minder inhoudt ; geen particulier laat daar zooveel jenever tegelijk halen. Het kan hier toch ook op die wijze en de gevallen, waarin de behoefte aan een heele kist drank zoo plotseling ontstaat, zullen zeer zeldzaam zijn. Personen, die de volksdanspartijen plegen te geven, waarbij zooveel drank wordt gebruikt, zullen toch ook wel altijd eenigen voorraad in huis hebben. Het schijnt echter, dat de Raad de bezwaren zwaar laat wegen. Het Bestuur wil dan desnoods wel een proef nemen. Met het oog op de kisten cognac enz. zou het amendement dan gewijzigd moeten worden als volgt : sub *b* in plaats van „20 liter" te lezen „10 liter" ; aan het slot : „ ; behalve jenever, waarvoor de hoeveelheid wordt gesteld op 20 liter."

Tegen de wijziging sub *c* „drie" in de plaats van „twee" zou ik geen overwegend bezwaar hebben.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig mijn amendement in den zin als door den geachten gemachtigde aangegeven.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter, Onder het gezegde voorbehoud, dat de praktijk hier uitspraak zal moeten doen, neem ik, om stemming te voorkomen, het gewijzigde amendement over.

ART. 45, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 46 komt in behandeling.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. In

verband met de wijziging van artikel 5 letter *b* zou ik meenen, dat dit artikel kan vervallen, waartoe ik het voorstel doe.

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Sutherland*.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem het amendement over en laat dus het artikel vervallen.

ART. 47 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor om in het eerste lid tusschen de woorden „terrein" en „mogen" in te voegen : „op St. Martin (N. G.)"

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *van der Veen Zeppenfeldt*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Zooals uit de Memorie van antwoord blijkt, is de bepaling hoofdzakelijk gemaakt met het oog op de streek, waar landgrenzen voorkomen. Nu komen in de kolonie op geen andere plaatsen dan St. Martin landgrenzen voor en zal dus de bepaling voor andere deelen der kolonie niets anders dan last opleveren. Om een voorbeeld te noemen, er zal zelfs geen jongen meer mogen worden uitgezonden om voor 5 cent rum te halen.

De heer DE JONCHEERE,*gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In de praktijk zal de bepaling geen bezwaar ontmoeten. Het is niet noodig om drank laten halen door kinderen, tenzij eens voor 5 cent, maar daarop wordt in Nederland de bepaling ook niet toegepast. Overigens zijn het meest volwassen vrouwen, die de in de stad gekochte waren, ook flesschen drank, naar buiten brengen. Ik moet betwisten, dat de bepaling alleen van nut zou zijn voor St. Martin. Op de andere eilanden heeft men genoeg kuststreken en afgelegen baaien, waar men smokkelen kan. In Nederland gaat dat niet zoo gemakkelijk, daar is overal veel verkeer en politie. Men kan meenen, dat de bepaling op Curaçao minder noodig is, doch op Aruba en Bonaire heeft de Administratie nog al eens iets ondervonden.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Zoude er geen middenweg te vinden zijn door den leeftijdsgrens te verlagen ? Ik begrijp, dat de leeftijd is gesteld met het oog op het strafwetboek. Echter behoeft m. i. de bepaling hier niet in verband te worden gebracht met het oordeel des onderscheids. Zou de gevorderde leeftijd niet op 12 jaar kunnen worden gesteld, of zou er geen minimum, bijvoorbeeld ½ liter kunnen worden bepaald ? Wanneer er toch werkelijk fraude werd gepleegd en men zou het gedistilleerd bij zulke kleine hoeveelheden door kinderen willen laten invoeren, dan zou men toch een leger medeplichtigen moeten hebben. Op eilanden zou dat werkelijk niet kunnen gebeuren ; men smokkelt fusten of kisten binnen maar niet telkens eene geringe hoeveelheid.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het artikel staat geheel en al in verband met het strafwetboek en ziet op het vervoeren, het in consumtie brengen van reeds ingesmokkelde dranken. De verandering van den leeftijdsgrens zou geen verbetering zijn. De andere bedoelde wijziging, bijvoorbeeld in de plaats van „hoe gering de hoeveelheid ook zij" te lezen : „in eene grootere hoeveelheid dan van een halven liter, on-

geacht de sterkte" zou bij mij op minder bezwaren stuiten.

De Heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig mijn amendement als door den gemachtigde aangegeven.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Onder voorbehoud van hetgeen de praktijk leeren zal, neem ik het amendement over om stemming te voorkomen. Ik wensch nog een kleine technische wijziging aan te brengen, namelijk in de plaats van de twee laatste woorden van het eerste lid te lezen: „geleibillet of ander geldig daartoe strekkend document."

ART. 47, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 48 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In verband met de gewijzigde redactie van artikel 45 wensch ik het eerste lid van artikel 48 eenigzins te wijzigen en te vereenvoudigen. Ik heb de eer het te wijzigen als volgt:

„Tot den uitslag, het vervoer en den inslag van „gedistilleerd tot eene hoeveelheid, waartoe volgens „artikel 45 letters *b* en *c* een document noodig is, „wordt een geleibillet vereischt."

ART. 48, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 49 tot en met 66 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 67 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ook in verband met het gewijzigde artikel 45 heb ik de eer in artikel 67 den aanhef te wijzigen, als volgt:

„Bij uitslag of inslag van gedistilleerd tot eene „hoeveelheid, waartoe volgens artikel 45 letters *b* en *c* „een document noodig is, niet gedekt" enz.

ART. 67, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 68 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 69 komt in behandeling,

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor uit dit artikel te doen vervallen de woorden: „de voertuigen en de gespannen" en het woord „worden" in den zevenden regel te vervangen door „wordt".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *van der Veen Zeppenfeldt* en *Senior*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ter toelichting kan ik verwijzen naar de behandeling van ontwerp n°. 3, waarbij het beginsel reeds is aangenomen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Mij refereerende aan het door mij bij de behandeling van artikel 245 van ontwerp n°. 3 gezegde, neem ik, om stemming te voorkomen, het amendement over.

Het artikel dient nog een verandering te ondergaan in verband met het gewijzigde artikel 45. Daartoe laat ik vervallen de woorden „in eene grootere hoeveelheid dan van één liter, ongeacht de sterkte."

ART. 69, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 70 tot en met 82 achtereenvolgens en daarna de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De VOORZITTER. Namens den Raad zeg ik den geachten gemachtigde van den Gouverneur dank voor de verstrekte inlichtingen. In stel voor de volgende openbare vergadering te houden op Woensdag 3 Juni, des avonds te 8 ure en dan aan de orde te stellen de ontwerp-verordeningen n°. 5 tot en met 10 der zitting 1907—1908.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Met het oog op de wijzigingen, noodig geworden in de ontwerp-verordeningen n°. 5 en 6 door de wijzigingen in de ontwerp-verordening n°. 4, stel ik voor de beide eerstgenoemde aan te houden en in de volgende vergadering te behandelen de ontwerp-verordeningen n°s. 7 en met 11 der zitting 1907/8.

Wordt zonder hoofdelijke stemming besloten overeenkomstig het voorstel van den heer *A. G. Statius Muller.*

Niets meer aan de orde zijnde wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.

Notulen.

N°. 3

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

—o—

Zitting van Woensdag, den 3n. Juni 1908 des avonds te 8 ure.

—o—

Tegenwoordig : de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende ; de heeren *Edwin Senior, C. Fensohn, H. Ferguson, H. M. Penso, A. G. Statius Muller, Ed. S. Lansberg, H. A. de Casseres* en *J. Sutherland*, leden ; de heer P. DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur* ; en de heer *H. Statius Muller*, waarn. Gouvernementssecretaris, waarn. Griffier.

Afwezig wegens verblijf buitenslands, de Voorzitter, de heer *Mordy. S. L Maduro* ; met kennisgeving de heeren *A. W. Statius Muller, B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, en *C. A. Zeppenfeldt*, leden.

De VOORZITTER opent de vergadering.

De VOORZITTER. Ik heb de eer mede te deelen, dat de notulen van de vergadering van den 27^{en} Mei jl. nog niet in druk zijn verschenen, zoodat zij later aan de goedkeuring der vergadering zullen worden onderworpen.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerpverordeningen :

I. GESLACHTACCIJNS. (ZITTING 1907/8 n°. **7.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 24 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel, worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

II. UITVOERRECHT VAN ZOUT VAN ST. MARTIN (N. G.) (ZITTING 1907/8 n°. **8.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wensch met een enkel woord nog eens te herinneren, wat dit ontwerp beoogt. In 1861 werd de retributie van 5 cent per vat zout afgeschaft ; het zout bleef echter onderworpen aan het algemeene uitvoerrecht, dat van alle uitgevoerde goederen thans nog wordt geheven. Door gezegde afschaffing stond het Bestuur, bij het voornemen om alle uitvoerrechten, die gewone belastingen zijn, af te schaffen, voor de moeilijkheid, dat op die wijze in het geheel niets meer betaald zoude worden voor het gebruik van waardevolle gouvernementseigendommen op St. Martin, nl. de zoutpannen. Zooals

bekend is, wordt een regeling van die zaak overwogen en intusschen het bestaande uitvoerrecht te behouden voorgesteld. Hoewel als belasting geheven volgens het ontwerp, wordt de heffing thans in het wezen der zaak eene vergoeding voor het gebruik der gouvernementszoutpannen. Ik meende dit nog eens kort te moeten uiteenzetten, daar niet lang geleden in het Moederland door enkele belanghebbenden is aangedrongen op verlaging van het bestaande uitvoerrecht, op grond dat dit den zouthandel met Amerika zoude belemmeren. Wat dit laatste betreft acht ik het niet ondienstig er de aandacht op te vestigen, dat, terwijl jarenlang de H. L. zout op St. Martin is getarifeerd geweest op f. 0.48, die tarifeering sedert de laatste twee jaren is verminderd tot f. 0.38, zoodat het invoerrecht, vroeger ± 5 cent, thans reeds slechts ± 4 cent per vat bedraagt. Het invoerrecht in Amerika, dat den uitvoer daarheen heeft benadeeld, is zeer hoog, nl. 8 Amer. cent per 100 Eng. ponden. Een vat zout op St. Martin is, wanneer mijne inlichtingen juist zijn, 3 bushels à 82 Eng. ponden, zoodat het invoerrecht in Amerika per vat ± 50 cent holl. ct. is. Het zal hieruit duidelijk zijn, dat het niet ons uitvoerrecht van 4 cent is, dat den handel met Amerika belemmert ; dat is tegenover 50 cent invoerrecht onbeteekenend. Overigens verheugt het Bestuur zich er over, dat het in de laatste jaren met den uitvoer van zout van St. Martin niet slecht gaat. Over 1905 en 1906 werden uitgevoerd 58000 en 54000 H. L., cijfers veel hooger dan het gemiddelde sedert vele jaren ; en over 1907 zelfs 71000 H. L.

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

De ARTT. 1 tot en met 18 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 19 wordt, nadat door den gemachtigde des Gouverneurs het daarin voorkomende jaartal „1907" is gewijzigd in „1908", aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 20 en 21 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, nadat door den gemachtigde een drukfout daarin is verbeterd nl. in de plaats van „invoerrecht" te lezen „uitvoerrecht", het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

III. UITVOERRECHT VAN MIJNPRODUCTEN. (ZITTING 1907/8 n° **9.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Ik denk op dit ontwerp een amendement voor te stellen, doch moet, voor ik daartoe over kan gaan, noodzakelijk nog eenige inlichtingen inwinnen. Tot nu toe ontbrak mij daartoe de tijd ; binnen eenige dagen hoop ik evenwel over de gewenschte inlichtingen te kunnen beschikken en zag daarom gaarne, dat de behandeling van dit ontwerp een korten tijd werd uitgesteld.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het Bestuur zoude het betreuren, indien de behandeling werd uitgesteld. Het ontwerp is bijna een jaar geleden ingediend en volgens het eindverslag is dan ook de openbare beraadslaging genoegzaam voorbereid. In het geval van de eventueele invoering van alle verordeningen op een bepaalden geschikten datum, is er nog zooveel voorbereidend werk te verrichten, dat uitstel van be-

handeling minder gewenscht is, terwijl de agenda voor hedenavond ons vermoedelijk niet den geheelen avond zal bezighouden. Gaarne zoude ik dus zien, dat thans tot de behandeling werd overgegaan.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Ik vermeen, dat een uitstel van enkele dagen, vooral waar wij andere ontwerpen te behandelen hebben, geen oponthoud zal veroorzaken. Wij zullen misschien door dit uitstel in de gelegenheid zijn eene wijziging in artikel 16 van dit ontwerp te brengen, waardoor het Bestuur voor moeilijkheden gevrijwaard wordt.

De VOORZITTER. Ik stel voor de behandeling uit te stellen tot de volgende vergadering.

Aldus wordt zonder hoofdelijke stemming besloten.

IV. GEBRUIKSBELASTING. (ZITTING 1807/8 n°. **10.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 18 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 19 komt in behandeling.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou gaarne van den gemachtigde van den Gouverneur willen vernemen of dit artikel in verband staat met hetgeen later in artikel 22 wordt bepaald omtrent paarden gehouden voor de fokkerij.
Ook zou ik gaarne willen vernemen of een paardenfokker, die 10 of 15 paarden houdt, ook die paarden voor andere doeleinden kan gebruiken bijv. voor een rijtuig.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De opvatting van den spreker, dat er verband bestaat tusschen de artikelen 19 en 22 is juist. De vrijstelling in artikel 19 is geheel algemeen, zoodat bijv. de jonge paarden, in artikel 19 letter *b* bedoeld, niet medetellen sub artikel 22 letter *c*. Ook valt de paardenfokker niet in een hoogere belasting dan volgens artikel 22 letter *c*, wanneer hij een of meer zijner paarden voor een rijtuig of als rijpaard gebruikt. De bepaling is met opzet zoodanig geredigeerd, omdat een paardenfokker nu eens dit en dan dat paard voor zijn persoonlijk gemak, alzoo in gemengd gebruik, bezigt. Het is daar niet na te gaan in hoeverre dat plaats heeft en daarom is een zeer laag tarief bepaald voor alle zijne paarden, bij wijze van abonnement.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik dank dus geachten gemachtigde voor de inlichting en verzoek daarvan aanteekening in de notulen.

ART. 19 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 20 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 21 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor om sub *A* van dit artikel te doen luiden : „op Curaçao, Aruba en Bonaire, voor elk paard f. 20."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *Fensohn*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. De bedoeling van mijn amendement is om in dit

artikel de progressie te laten vervallen. Ik vind de belasting voor het tweede en derde paard wel wat hoog en vrees er voor, dat de paarden op verschillende namen zullen komen te staan en alzoo de belasting zal worden ontdoken ; f. 20.—per paard is reeds vrij hoog en de afschaffing der progressie maakt de heffing gemakkelijker.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Bij dit artikel worden slechts de eigenlijke luxepaarden getroffen, daar artikel 22 verschillende lagere tarieven behelst voor andere gevallen. Alleen de meer gegoeden, de bevoorrechten in de maatschappij, zullen onder artikel 21 vallen, hetgeen billijk is. De progressie is hier juist op haar plaats en treft de weelde ; de bepaling is een uitvloeisel van het beginsel van belasting naar draagkracht. In het Moederland is die progressie veel grooter nl. voor een, twee of drie paarden f. 25.— f. 60.— f. 105— en elk paard meer f. 50.— behalve nog 40 à 100 opcenten. Nu is de waarde der paarden in de kolonie wel niet groot, doch het onderhoud, vooral in droge jaren scheelt niet zooveel en de voorgestelde belasting is zeer veel lager dan in het Moederland. De Raad heeft zelf uitgesproken, dat het beginsel van belasting naar draagkracht zijn sympathie heeft. Men late dus dat beginsel niet buiten toepasing in een geval, waar men beslist met weelde te doen heeft. Ik zou daarom den spreker in overweging willen geven om zijn amendement in te trekken of althans te wijzigen.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof, dat het beginsel van progressie waarlijk niet in elke belasting, niet in elk onderdeel van het stelsel behoeft te worden doorgedreven. Genoeg als het in het geheele samenstel tot zijn recht komt.

Ik heb echter geen bezwaar mijn amendement eenigszins te wijzigen en ook hier eenige progressie te behouden. Ik stel dan voor te lezen : voor één paard f. 20.— ; voor elk paard meer f. 25.—

De Heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*, Mijnheer de Voorzitter. Het doet mij genoegen, dat de spreker althans een wijziging aanbrengt. Ik kan mij over het amendement niet beslist uitlaten en kan het niet overnemen.

Het amendement wordt aangenomen met algemeene stemmen.

ART. 21, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 22 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik zoude gaarne hier een amendement willen voorstellen.

Het komt mij voor, dat letters *a* en *c* niet goed verband houden, althans ik zie in de bepaling sub letter *c* iets onbillijks ten opzichte der bepaling sub letter *a*. Een plantagehouder, niet fokker, die vier paarden voor zijn gebruik noodig heeft, zal daarvoor f. 40. – moeten betalen, terwijl een andere plantagehouder, die wel paarden fokt, tien paarden kan houden en gebruiken voor f. 20.— Ik stel daarom voor sub *a* te lezen als volgt: „wegens paarden enz, voor het 1e en 2e paard f. 10.— per paard, voor 3 of meer paarden f. 30.—"

Voor rijtuigverhuurders zou ik het maximum der belasting willen stellen op f. 150.— en aldus de bepaling willen lezen : „voor 10 paarden of minder f. 100.—, boven 10 tot 15 paarden f. 150.— ; boven 15 vrij." Het stellen van een maximum hier, komt ten goede aan het publiek. De stalhouder behoeft dan niet zoo te zien op een paar paarden meer. De fiscus zal er ook niet onder lijden, daar er hier zeer weinig stalhouders zijn met meer dan 15 paarden.

Verder zou ik willen voorstellen in de tweede alinea sub *b* te lezen : „vier" in de plaats van „zes". Met deze wijziging heb ik het oog op de eilanden, waar de stalhouders veel minder paarden er op na kunnen houden. Op Aruba is er bijv. een stalhouder met 4 paarden.

Ten slotte zou ik wenschen, dat ook voor sub *c* een maximum werd gesteld, bijv. voor 1 tot 10 paarden f. 20.—, voor 11 of meer paarden f. 30.—

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Ferguson*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Vorzitter. Ik wil allereerst even doen opmerken, dat vroeger door het Bestuur was voorgesteld van elk tiental fokpaarden te heffen f. 20.— Het elfde paard zou dus dadelijk een belastingverhooging meebrengen van f. 20.— Op verzoek van den Raad is toen het artikel in dezen zin gewijzigd, dat voor elk paard boven tien f. 2.— belasting zou worden betaald. Daarmede komt nu dit amendement in strijd.

Wat het amendement van den heer *Sutherland* sub *a* betreft, meen ik dat in dit belastingstelsel voor den planter reeds zooveel is gedaan, dat men het hier bepaalde wel mag handhaven. Men moet het stelsel in zijn geheel beschouwen. Er is reeds een groote vermindering van grondbelasting verleend. Ook meen ik, dat er weinig planters zijn, die 4 of 5 paarden voor hun rijtuigen gebruiken. Is dit zoo, dan kan men gerust spreken van luxe.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Als men een aantal paarden heeft opgegeven als dienende voor de fokkerij en men gebruikt ze als trekpaarden, moeten ze dan niet uitsluitend als trekpaarden worden aangemerkt ? Ik meen dat ergens sub *a* of *c* van het artikel „uitsluitend" moet voorkomen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik dacht, dat ik, wat de laatste opmerking van den heer *Sutherland* betreft, zoo even inlichting had verschaft.

Inderdaad kunnen de paarden, bedoeld sub *c*, ook door den eigenaar voor een rijtuig worden gebruikt, zonder dat hij in een hooger tarief valt. In dit onderdeel wordt niet het gebruik van bepaalde paarden belast ; bij paardenfokkers is dat niet uit elkaar te houden. Daarop berust ook het bedrag van f. 20.—, waardoor in elk geval is ingesloten het belastingbedrag voor twee paarden in gemengd gebruik. De tekst en de Memorie van toelichting zijn m. i. duidelijk.

Wat de voorgestelde wijziging sub *a* aangaat, ben ik het volkomen met den heer *Muller* eens, dat er wel degelijk sprake is van luxe, als een planter er 4 of 5 rijtuigpaarden op na houdt. En dan nog valt de planter niet onder artikel 21, daar bij artikel 22 letter *a* een lager tarief is bepaald voor gemengd gebruik. Ik meen, dat de regeling zeer billijk is.

Wat het amendement op *b* betreft, zij vooraf opgemerkt, dat zoodoende voor het elfde paard f. 50.— zou schuldig zijn, hetgeen niet strookt met de door het Bestuur op verzoek van den Raad aangebrachte wijziging in de oorspronkelijke redactie. Ik weet niet of den spreker de Memorie van toelichting voor den geest staat, daar is het beginsel uiteengezet. Of men zelf paarden houdt dan wel ze huurt, dit maakt in het wezen geen verschil, beide is luxe, het laatste alleen wat minder dan het eerste. In de huurprijzen vindt men de belasting terug. Hoeveel meer paarden de stalhouder houdt, des te meer kan hij er verhuren. Waarom moet nu de belasting eensklaps op-

houden bij een zeker aantal paarden? Ik zie daarvoor geen reden.

Omtrent het amendement op *b*, tweede lid, merk ik op, dat deze bepaling is in den geest der bestaande verordening. Wanneer minder dan zes als kenmerk wordt gesteld, dan zoude gemakkelijk misbruik van de bepaling kunnen worden gemaakt, waarop reeds bij de behandeling der bestaande verordening werd gewezen. Is er een stalhouder, die slechts vier paarden houdt, dan valt hij onder den regel van artikel 21.

Wat nu aangaat het amendement op letter *c*, die bepaling is gemaakt in het belang der fokkers. Moest er nu voor nu voor het elfde paard dadelijk f. 10.— worden betaald, dan zou dit het tarief verzwaren, zooals door den heer *Muller* is opgemerkt. Volgens artikel 19 *b* zijn de jonge paarden vrij en nu zal een paardenfokker toch wel trachten zijn gefokte dieren op niet te ouden leeftijd te verkoopen. Het tarief komt mij zeer billijk voor. Ik kan niet inzien, dat eenige der voorgestelde wijzigingen noodig of wenschelijk is.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. In de allereerste plaats wil ik mijn dank brengen aan mijn geacht medelid, den heer *Muller*, dat hij mij opmerkzaam heeft gemaakt op de door mij begane vergissing. Mijn amendement is in der haast opgesteld, vandaar deze fout.

In verband met het door mijn geacht medelid daareven opgemerkte wil ik mijn amendement sub *c* wijzigen als volgt „voor een tot 10 paarden f. 20.—, voor elk paard meer f. 2.— tot een maximum in het geheel van f. 30.— Ik geloof niet, dat bij deze regeling het Gouvernement veel zal verliezen.

Wat betreft mijn amendement op letter *b* 2°. lid Mijnheer de Voorzitter, ik vind de argumenten door den gedelegeerde hiertegen aangevoerd gegrond en trek dit gedeelte van mijn amendement in.

De andere gedeelten van mijn amendement handhaaf ik echter op grond van billijkheid. De plantage-eigenaar-fokker verkeert volgens de bepaling van het artikel in veel betere conditie dan een plantage-eigenaar, niet-fokker, die vier paarden moet gebruiken en daarvoor f. 40.— belasting moet betalen, terwijl de eerste maar f. 20.— behoeft te betalen en dan nog bovendien 6 paarden meer kan gebruiken.

Ik stel mij de zaak ook nog anders voor. Een plantage-eigenaar is door een buitenkansje in staat 4 of 5 paarden te koopen, die hij op zijn plantage wil dresseeren om ze later weer te verkoopen, natuurlijk om er iets op te verdienen. Nu zal hij daarvoor f. 40.— of f. 50.— belasting moeten betalen, zoo dra hij ze dresseeren gaat, terwijl een fokker maar f. 20.— behoeft te betalen. Waar dit artikel veranderd kan worden zonder invloed op het eindcijfer, meen ik, dat wij zooveel mogelijk ruimte moeten laten ten behoeve van de buitenlui. Ik wil dus mijn voorstel om drie of meer paarden bedoeld sub *a*, artikel 22, te belasten met f. 30.— handhaven, Ik kan de heer *Muller* niet toegeven, dat het houden van vier of zes paarden door éénen planter steeds luxe zou moeten zijn. Voor plantages als Savonet, Knip, de St. Martha's zal het houden van meer paarden, sub *a* bedoeld, noodzakelijk zijn, bijv. in geval van ziekte om een dokter te halen. Wordt er iemand op die plantages ernstig ziek, dan zal men terstond voor het feit komen te staan in eens vier of zes paarden noodig te hebben. Mijnheer de Voorzitter luxe en luxe zijn twee. Ik noem het houden van vier of zes paarden voor een plantage gelegen op verren afstand afstand geen luxe. Daarom wensch ik mijn amendement te handhaven.

Wat het tweede gedeelte van het amendement

betreft, ik meen, dat juist het publiek hiermede gediend zal zijn. Bovendien is het mij niet bekend, dat een rijtuigverhuurder er meer dan 15 paarden op nahoudt ; bij den normalen toestand zal hij dus toch niet meer dan f. 150.— belasting behoeven te betalen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Letter *a* spreekt van gemengd gebruik en dit is volstrekt niet gelijk te stellen met een fokkerij. De paarden, door een paardenfokker gehouden, zullen vrij talrijk zijn, maar er zullen betrekkelijk weinigen voor het rijtuig bruikbaar wezen, de meesten zullen jong en ongedresseerd zijn. Overigens kan ik mij met den heer *Muller* vereenigen, dat men niet nog verder behoeft te gaan met de gunstige behandeling van de planters. Omtrent het amendement op letter *b* heb ik het beginsel voldoende uiteengezet ; het amendement zou ook niet billijk zijn tegenover degenen, die zelven paarden houden. Tegen het amendement sub *c* heb ik in principe niet zooveel bezwaar, maar de vraag is of het verband tusschen de samenhangende bepalingen en tarieven niet verbroken wordt. Het spijt mij, dat ik de amendementen niet eerder dan hedenavond heb gekend. Ik zou willen vragen of het zooveel voorkomt, dat een fokker meer dan 15 paarden boven der onbelastbaren leeftijd heeft. Ik zou letter *c* om het verband liever behouden zooals het luidt.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik moet terugkomen op letter *c* van het artikel. Het komt mij voor, dat door het gezegde van den geachten gedelegeerde, dat de fokker de paarden die hij heeft naar willekeur kan gebruiken, de oude toestand blijft behouden. De paardenfokker behoeft alleen maar te zeggen, dat hij vijf of zes paarden op stal heeft en de anderen in de bosschen loopen. Waarom bij den een luxe toe te laten en bij den ander niet. Waarom den een voor tien paarden die hij gebruiken mag f. 20.— te laten betalen en den ander voor 4 paarden f. 40.— Ik zou daarom ook dien ander in dezelfde gunstige omstandigheden willen plaatsen. Ik kan tot nu toe het verband tusschen letter *a* en *c* niet vinden.

Het tweede gedeelte van mijn amendement, dat sub *b*, beoogt wijziging van het artikel in dezen geest : „voor tien paarden wordt f. 100.— betaald" voor elk paard meer f. 5.— tot een maximum in het geheel van f. 150.—" Dat is de bedoeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou mijn geacht medelid op een paar zaken opmerkzaam willen maken.

Ten eerste is er eene kleine tegenstrijdigheid tusschen de amendementen op *a* en *c*. Bij *a* zegt hij, dat de planters—geen fokkers in ongunstiger omstandigheden zullen geraken, dan de plantage—eigenaren, die tevens fokkers zijn. Maar nu wil hij de fokkers, die alreeds van zulke gunstige bepalingen zullen genieten, door zijn amendement op letter *c* in nog gunstiger conditie plaatsen. Wat betreft sprekers amendement op letter *a* van het artikel, ik houd vol, dat het houden van 4 of 5 paarden op luxe wijst. In geval van ziekte zal de zieke toch terstond naar de stad kunnen worden vervoerd, en heeft men in zulk een geval geen paarden genoeg, dan kan men er allicht eenige leenen bij de buren.

Ik zou spreker in overweging willen geven minstens het amendement op letter *c* te laten vallen ; het amendement op letter *a* kan ik ook niet aanbevelen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wensch nog even te resumeeren. Het stelsel van het ontwerp is : Paarden uitsluitend in bedrijf en jonge paarden vrij. Overigens belast, regel is art. 21. In art. 22 lager tarief voor

gemengd gebruik, voor mindere luxe van huurpaarden, en bijzonder laag voor paarden van fokkers; de laatsten, die toch ook een onbepaald aantal paarden in gemengd gebruik hebben, worden m. i. zeer billijk behandeld; of iemand als paardenfokker beschouwd moet worden, is een vraag, die in de praktijk moet worden uitgemaakt naar de omstandigheden.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou den gemachtigde eerst wel eenige inlichtingen willen vragen. Ik meen vernomen te hebben, dat een plantage-eigenaar gerust 4 of 5 paarden op stal mag houden, als hij maar fokker is. Is het nu echter de bedoeling, dat hij, als hij nu speciale paarden voor zijn rijtuig gebruikt, meer zal moeten betalen ?

Hoe zal het verder gaan met iemand, die 4 of 5 paarden heeft om ze te dresseeren teneinde ze later weer te verkoopen, vallen die paarden dan onder art. 21 ? Ik kan den heer Muller niet toegeven, dat er eene tegenstrijdigheid tusschen de amendementen sub *a* en *c* bestaat. 't Kan zijn dat iemand 30 paarden heeft en dan wijst dit wel op meerdere welvaart, maar een ander heeft inplaats hiervan koeien en dan staat het weer gelijk. Ik wil beide in denzelfden toestand brengen. Betaalt A voor 4 paarden, die hij voor het rijtuig kan spannen f. 20.—dan wil ik dat ook B dezelfde som zal betalen Kan de gedelegeerde mij ook zeggen of het de bedoeling is, dat een fokker, wanneer hij paarden houdt uitsluitend voor zijn gebruik, dan daarvoor moet betalen. Als dit het geval is, kan moeilijk worden aangenomen, dat een planter die 4 paarden op stal houdt kan vallen onder art. 19.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Op de eerste vraag antwoord ik ontkennend. Wat de tweede vraag betreft, het enkel dresseeren van gekochte paarden als bedrijf door een planter uitgeoefend op zijn plantage, waar hij de paarden voedt, kan gerekend worden tot het plantersbedrijf en valt hij onder artikel 22 *a*. Wat de derde vraag aangaat, ik meen, dat een fokker geen speciale paarden voor het rijtuig of onder den zadel bezigt, hij zal ze allen bij afwisseling gebruiken om ze verder te dresseeren.

De drie amendementen worden achtereenvolgens in stemming gebracht.

Het amendement op letter *a* wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1, die van den heer *Sutherland*.

Het amendement op letter *b* wordt verworpen met 7 tegen 2 stemmen.

Tegen stemden de heeren *Lansberg*, *Senior*, *Fensohn*, *Ferguson*, *Penso*, *A. G. Statius Muller* en de *Voorzitter*.
Vóór stemden de heeren *de Casseres* en *Sutherland*.

Het amendement op letter *c* wordt aangenomen met 5 tegen 4 stemmen.

Vóór stemden de heeren : *de Casseres*, *Sutherland*, *Senior*, *Fensohn* en *Penso*.
Tegen stemden de heeren : *Lansberg*, *Ferguson*, *A. G. Statius Muller* en de *Voorzitter*,

ART. 22, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 23 tot en met 29 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 30 komt in behandeling,

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel heb ik de eer een drukfout te herstellen; na het woord „twintig" in den voorlaatsten regel, moet worden ingevoegd „dagen."

ART. 30, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 31 tot en met 35 *a*, 36 tot en met 44, 44 *e* tot en met 44 *f*, 45 tot en met 56 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 57 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor om het laatste lid van het artikel te doen luiden : „De hoofdcommissie op Curaçao „en de commissies genieten vergoeding voor reis- en „verblijfkosten, terwijl aan den secretaris bovendien „eene vergoeding voor bureaukosten kan worden toe„gekend ; een en ander bij besluit van den Gouver„neur vast te stellen."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Senior.*

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof, dat mijn amendement geen toelichting behoeft. Bij de behandeling der ontwerpen n°s. 3 en 2 werd gelijksoortige wijziging behandeld.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Ik refereer mij aan het bij vorige ontwerpen gezegde. Ik zou den spreker echter in overweging willen geven om den aanhef te doen luiden : „De commissies" ; dit ontwerp kent geen hoofdcommissie, zie alinea's 1 en 2.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig het amendement in den aangegeven zin.

Het amendement wordt aangenomen met algemeene stemmen,

ART. 57, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 58 tot en met 76 *a*, 77 tot en met 83 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

V. VERGUNNINGSRECHT. (ZITTING 1007/8 n°. **11.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. I, II, III nadat door den gemachtigde van den Gouverneur het jaartal „1907" is gewijzigd in „1908", en IV achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Gaarne zoude ik zien, dat later de tekst van de verordening P. B. 1901 n° 23, zooals die zal luiden na de wijziging volgens het laatst goedgekeurde ontwerp, door het Bestuur werd bekendgemaakt.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Er zal geen bezwar

bestaan om aan het verlangen van den heer *Lansberg* te voldoen.

De VOORZITTER. Ik stel voor de volgende vergadering te bepalen op Woensdag 10 dezer en daarvoor aan de orde te stellen de behandeling der ontwerpen nos. 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 5 en 6 der zitting 1907/8.

Aldus wordt besloten.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering door den voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.

Notulen.

N°. 4

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

—o—

Zitting van Woensdag, den 10n. Juni 1908 des avonds te 8 ure.

—o—

Tegenwoordig : de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende ; de heeren *H. M. Penso*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *A. W. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *C. Fensohn*, *J. Sutherland*, *Edwin Senior*, *H. Ferguson*, en *A. G. Statius Muller*, leden ; de heer *P. de Joncheere*, gemachtigde van den Gouverneur en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernementssecretaris, wd. Griffier.

Afwezig de heer *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, wegens verblijf buitenlands en de heeren *C. A. Zeppenfeldt* en *H. A. de Casseres*, leden, met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de vergadering.

De VOORZITTER deelt mede, dat de notulen van de vergadering van den 3den Juni jl. nog niet gedrukt zijn, zoodat zij later aan de goedkeuring der vergadering zullen worden onderworpen.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerpverordeningen :

I. UITVOERRECHT VAN MIJNPRODUCTEN. (ZITTING 1907/8 n° **9.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 8 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 9 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor het woord „overgelegd" in den laatsten regel te vervangen door „vertoond."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *Lansberg*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Mijn amendement berust op de wijziging van gelijken aard in artikel 13 van ontwerp n°. 3 gebracht ten aanzien van de scheepspapieren, die nu slechts vertoond behoeven te worden. Ik meen, dat ook hier de vertooning van den zeebrief voldoende is.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De geachte spreker verwijst naar ontwerp n°. 3, artikel 13, doch de

zaak is hier eenigzins anders. In gemeld artikel is sprake van alle scheepspapieren en daaromtrent is bepaald in het algemeen, dat ze slechts vertoond behoeven te worden, niet aan het gouvernementskantoor behoeven te blijven berusten tot de uitklaring. Toch zal het speciaal voor den zeebrief anders zijn, daar deze volgens het Koninklijk besluit P. B. 1871 n°. 12, waarvan niet bij verordening kan worden afgeweken, bij de inklaring van een schip moet worden overhandigd aan de ambtenaren ter inklaring en bij de uitklaring moet worden teruggegeven. In het onderwerpelijk artikel is alleen van den zeebrief sprake, zoodat het amendement in strijd zou komen met het Koninklijk besluit. Het voorschrift is hier voor de volledigheid nog eens herhaald, omdat bij de berekening van het mijnrecht de laadruimte van het schip van belang kan zijn.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Daar het amendement in strijd zoude komen met het door den gemachtigde aangehaalde Koninklijk besluit, trek ik mijn amendement in.

ART. 9 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 10 tot en met 15 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 16 komt in behandeling.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor sub *a* en *b* aan het slot te doen vervallen de woorden: „benevens zeventien cent per M³ scheeps„ruimte van het schip, waarmede de uitvoer geschiedt" en tusschen sub *b* en het tweede lid van het artikel in te voegen:

„Op schepen, waarmede de in dit artikel vermelde „meststoffen uitgevoerd worden van de plaatsen sub *a* „en *b* bedoeld, zal een recht geheven worden van „zeventien cent per M³ scheepsruimte."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Sutherland*.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Volgens de Memorie van toelichting op dit ontwerp wordt door de schepen, die op Aruba phosphaat komen laden, ongeveer 17 cent per M³ betaald voor licht- en baken-, anker- en tonnengelden; dit bedrag wil het ontwerp thans doen opbrengen door den uitvoerder, hetgeen ik niet billijk acht en in strijd is met het door het Bestuur met de Aruba-Phosphaatmaatschappij aangegane contract. Immers volgens het contract van de Aruba-Phosphaatmaatschappij in haar adres aangegeven zal bij verhooging van het uitvoerrecht het bedrag van het bepaalde concessierecht dienen te worden afgetrokken. Zoo dus het uitvoerrecht door die heffing verhoogd wordt, zal de Maatschappij dat verhoogd uitvoerrecht volgens haar contract op de koloniale kas kunnen verhalen. Wordt nu bepaald, dat de schepen de 17 cent per M³ blijven opbrengen, dan is er geen moeilijkheid, noch voor de maatschappij, noch voor de koloniale kas verwachten. Ik vermeen, dat juist met die bedoeling artikel 3 uit de ontwerp-verordening I. U. en D. is gelicht.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De geachte spreker zegt, dat artikel 3 uit het ontwerp n° 3 is gelicht, omdat men in het geval van het onderwerpelijke artikel 16 de scheepsongelden wilde behouden, zoodat de zaak eigenlijn reeds is uitgemaakt. Ik moet dat betwisten; ge-

meld artikel 3 is uitgelicht, omdat het onnoodig was als slechts een beginselverklaring. De zaak moet bij het tegenwoordige ontwerp worden beslist. Wat nu in de eerste plaats den vorm van het amendement betreft, ik heb daartegen wel eenig bezwaar. Van welken aard is dit „recht" van f. 0.17 per M^3 ? Er zou in het artikel komen te staan, dat een uitvoerrecht wordt geheven ad 3% en dan zou volgen, dat wederom een „recht" wordt geheven. Wat nu de zaak zelve betreft, beroept spreker zich op het concessiecontract van 1879, ten bewijze, dat het Bestuur schade zou lijden en betoogde verder, dat de concessionaris die f. 0.17 zou komen te dragen. Het aangehaalde concessie-contract is echter in 1899 geëxpireerd en thans geldt een nieuw contract van 1898 met geheele andere bedingen en de aangehaalde bepaling komt daarin niet voor. Indien het Bestuur overtuigd was, dat een concessionaris nadeel zou lijden door een nieuwe wet dan zou het Bestuur maatregelen nemen ; d. w. z. niet zou het de wet daarom wijzigen, doch het concessiecontract, want de wet staat boven contracten, de wetgever moet vrij zijn. Doch de concessionaris zal niet benadeeld worden. Men moet de quaestie scherp en zuiver stellen. Daartoe moet men elimineeren hetgeen omtrent het verhalen op de reederijen wordt gezegd ; volgens de chertepartijen moeten deze de scheepsongelden betalen ; nu schiet de concessionaris die voor en verrekent dat later ; dit is slechts een intermezzo, dat niet ter zake doet. De vraag is eenvoudig : wie draagt de scheepsongelden ? En het antwoord kan niet anders luiden dan : de maatschappij, namelijk in den vorm van een deel van den vrachtprijs, waarin die scheepsongelden natuurlijk verscholen zijn, want de reeder geeft die niet aan zijn bevrachter cadeau, dan zou hij slechte zaken maken. Alzoo draagt de maatschappij die zeventien cent toch reeds, alleen in anderen vorm. Zij draagt ze zooals alle onkosten als: eigenlijke vracht, assurantie, commissie enz. op den uitvoer vallende. Ik herhaal, al ware het niet zoo, dan zou niet de wet, welker beginsel van afschaffing van alle scheepsongelden goed is, gewijzigd moeten worden, doch het concessiecontract. Te minder kan de wetgever zich in zijne beweging laten belemmeren, waar het concessiecontract slechts loopt tot Januari 1910. De concessionaris heeft echter niets anders te doen dan haren agent te berichten, dat te rekenen van zekeren datum de scheepsongelden zijn afgeschaft ; dan kan een reeder niet—bestaande scheepsongelden natuurlijk niet als factor bij zijn vrachtberekening nemen, m. a. w. de vrachtprijs wordt zooveel lager gesteld dan vroeger. Ik acht het amendement daarom niet noodig en niet gewenscht, omdat wij bij de algemeene afschaffing der scheepongelden de verkeerde meening moeten beletten post te vatten, dat in de kolonie Curaçao toch wel scheepsongelden worden geheven.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Het spijt mij, dat ik aan het verzoek van den geachten gemachtigde om mijn amendement in te trekken, niet kan voldoen, integendeel ik moet het ten sterkste handhaven.

In de eerste plaats wat betreft het uitlichten van artikel 3 uit ontwerp n°. 3. Dit uitlichten heeft wel degelijk ten doel gehad de voorgestelde wijziging te kunnen aanbrengen. In de afdeelingen is uit dit gezichtspunt de zaak besproken.

In de tweede plaats meen ik, dat de overeenkomst tusschen Bestuur en concessionnaris van 1879 wel van kracht is. De geachte gemachtigde heeft gesproken van een contract van 1898. Mijnheer de Voorzitter, die overeenkomst is niet bekrachtigd geworden. Uit eene beschikking van 12 Februari 1898 blijkt, dat, indien het gemaakte contract niet definitief wordt goedgekeurd, het vorige contract wordt verlengd en de

geheele overeenkomst dus vervalt. Ten blijke van de gegrondheid mijner bewering kan ook dienen, dat de overeenkomst volgens het contract van 26 Juni 1899 telkens voor één jaar wordt verlengd. Dit contract wijst op het primitieve contract. Wij hebben hier te doen met een beschikking van 12 Februari 1898.

De maatschappij is gerechtigd een verhoogd recht in te vorderen. Mijnheer de Voorzitter, om moeilijkheden te voorkomen stel ik nogmaals voor in de verordening de door mij voorgestelde bepaling op te nemen. De bewering, dat er geen scheepsongelden worden geheven, zal ook slechts in naam waar zijn. De maatschappij zal toch in de ladingscontracten eene bepaling doen opnemen, waardoor de schepen toch indirect de ongelden betalen.

Het betreft hier alleen eene uitzondering, de uitzondering van mijnproducten. Bij alle wetten bestaan uitzonderingen. Dit kan dus geen bezwaar zijn.

Bij mij staat het volgens de stukken vast als een paal boven water, dat men zich heeft te houden aan het contract van 1879. Ik wil een proces tegen het Bestuur voorkomen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Wat de spreker mededeelt sluit niet met het concessiecontract van 1898, dat ik hier voor mij heb liggen. Dit nieuwe contract, gesloten voor vijf jaren, na expiratie van het vroegere contract, draagt geen voorloopig karakter en geen nadere goedkeuring is er in voorbehouden.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou, als er bezwaar is tegen den vorm van het amendement, de behandeling daarvan willen zien aangehouden. Het zal, zooals het nu luidt, niet in stemming kunnen worden gebracht, omdat het te algemeen luidt, en het in elk geval slechts van toepassing moet zijn op op de twee bijzondere gevallen, in artikel 16 genoemd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De opmerking van den laatsten spreker is zeer juist. Daar hetgeen de heer *Lansberg* mededeelt niet overeenkomt met het contract, dat ik voor mij heb en niettemin die mededeelingen juist schijnen, is er hier een quaestie, die ik niet in staat ben thans op te lossen. Men zou nu òf het amendement — in gewijzigden vorm — kunnen aannemen onder voorbehoud van latere wijziging òf de behandeling van artikel 16 en de eindstemming aanhouden, dan kan de zaak onderzocht worden. Het amendement zou m. i. in elk geval als volgt moeten luiden : Aan het slot van het artikel toe te voegen : „Voor schepen, die door natuurvorming in of boven den „grond aanwezige meststoffen uitvoeren, is in de bij dit „artikel bedoelde gevallen als scheepsongeld schuldig „zeventien cent per M^3 scheepsruimte van het schip, „waarmede de uitvoer geschiedt. Het wordt berekend „op de wijze als bij de twee vorige leden bepaald „en moet worden betaald vóór de uitklaring." En dan de slotwoorden sub *a* en *b* natuurlijk te doen vervallen.

De heer FERGUSON. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor artikel 16 en de eindstemming over het ontwerp uit te stellen tot de volgende vergadering.

Dit voorstel wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 17 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Den Raad is uit de

Memorie van toelichting bekend, waaraan deze vrijstelling haar ontstaan te danken heeft. De Aruba Gold Concession Ld. heeft echter de concessie opgezegd tegen 1 Juli a. s. Daar nu in geen geval deze verordening vóór dien datum in werking zal kunnen treden, heeft het artikel geen beteekenis meer en laat ik het vervallen.

De ARTT. 18 en 19, ART. 20, nadat door den gemachtigde het jaartal 1907 is gewijzigd in 1908, worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 21 komt in behandeling.

De Heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In verband met het veranderde strafrechtstelsel moet het tweede lid van dit artikel vervallen, ik trek het dus in.

ART. 21, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 22 tot en met 24, ART 25, nadat door den gemachtigde het jaartal 1907 in 1908 is veranderd, ARTT. 26 en 27 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 16 en de EINDSTEMMING worden aangehouden

II. REGISTRATIE VERORDENING (ZITTING 1907/8 n° **13**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 3 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel wensch ik een bijvoeging te maken, die geen toelichting behoeft, namelijk na „geregistreerde" in den eersten regel tusschen te voegen „of ter registratie aangeboden."

ART. 3, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 4. wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 5 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou den gemachtigde willen vragen of er niet een middel kan worden gevonden door wijziging van dit artikel om de belasting niet schuldig te doen zijn voor stukken betreffende onvermogenden, die ook van zegel vrij zijn. Bij de procedure tot ontruiming van kleine woningen, waarvoor ook een vrijstelling van zegel geldt, zou ook geen belasting volgens dit ontwerp betaald moeten worden.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Bij het geval van ontruiming is er niet van onvermogen de rede. Het denkbeeld van spreker is dus algemeener. Ik merk op, dat het hier geen belasting, doch een formaliteit tegen een retributie geldt, zoodat men moeilijk van vrijstelling kan spreker. Men zou echter aan het slot van het artikel een nieuwe alinea kunnen toevoegen, luidende : „De formaliteit wordt gratis verleend ten aanzien van „stukken, die van de zegelbelasting zijn vrijgesteld." Dit zal den spreker ongetwijfeld bevredigen, ik breng de wijziging aan.

ART. 5, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 6 tot en met 25 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 27 nadat de nummering dóor den gemachtigde is veranderd in „26" wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb nog bijtijds eene wetsbepaling ondekt, die gewijzigd moet worden nl. artikel 7 van P. B. 1875 n°. 19. Het geldt hier een Koninklijk besluit, doch een, waarop artikel 189, tweede lid van het Regeeringsreglement toepasselijk is. Ik heb de eer een ARTIKEL 27 in te voegen, luidende :

„In artikel 7 der verordening dd. 23 November „1875 (P. B. n°. 19) worden de woorden : .,De boeking „ingevolge artikel 1899 van het Burgerlijk Wetboek" „.vervangen door : „De registratie."

ART. 27 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 28 tot en met 30 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel, worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

III. SUCCESSIEBELASTING. (ZITTING 1907/8 n°. **14.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 27 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 28 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In het laatste lid wensch ik eene verduidelijking aan te brengen door in de plaats van „aangever" te lezen „onderteekenaar der aangifte," omdat niet alle gerechtigden bij één stuk aangifte behoeven te doen.

ART. 28, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 29 tot en met 76 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Tengevolge van een drukfout zijn uit de nota van wijziging uitgebleven de woorden : „Artikel 77 vervalt." Dit artikel trek ik dus alsnog in. De gewone regelen van het Wetboek van Strafvordering, artikelen 347-351, moeten nu gelden.

De ARTT. 78 tot en met 86 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

IV. OVERDRACHTSBELASTING. (ZITTING 1907/8 n° **15.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT 1 tot en met 39 achtereenvolgens, de CON-

SIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

V. PUBLIEKE VERKOOPINGEN VAN ROERENDE GOEDEREN. (ZITTING 1907/8 n°. **16.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

ART. 1 komt in behandeling.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor in de plaats van de woorden na het woord „uitsluitend" te lezen „de notarissen bevoegd."

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Penso*.

De Heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Het doel van dit artikel is blijkbaar het publiek te vergemakkelijken. Nu zijn mij evenwel tot nu toe nimmer klachten ter oore gekomen over de werkzaamheden der notarissen, die tot heden uitsluitend met de verkoopingen zijn belast geweest. Het publiek heeft nooit reden tot klagen gehad. Bij mij is de vraag gerezen of wij in dezen tijd wel goed zullen doen den notarissen, door ook bevoegdheid tot verkooping aan deurwaarders te verleenen, een deel van hun inkomsten te ontnemen. Notarissen zijn bekleed met een post van vertrouwen en behooren een goed inkomen te hebben. We hebben hier een sprekend bewijs van den achteruitgang van Curaçao, de inkomsten der notarissen zijn zeer verminderd, voor hen zijn de tijden al heel slecht. Mijn doel is niet den deurwaarders meerdere verdiensten te mis gunnen. Maar waar èn de civiele èn de crimineele deurwaarder bezoldigd worden, acht ik het niet verantwoord aan hen een gedeelte van de inkomsten der notarissen, die geen salaris genieten, te geven.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik moet beginnen met te verklaren, dat het artikel geenszins zijn ontstaan heeft te danken aan de meening als zoude er in dezen reden tot klagen over de werkzaamheid der notarissen bestaan. Dat is ook nooit door het Bestuur beweerd, de Memorie van toelichting is duidelijk. In het Moederland mogen ook deurwaarders deze verkoopingen houden; toch treedt bij belangrijke verkoopingen en in boedels de notaris op, doch op de kleine verkoopingen. van meubilair enz. zijn dezen niet eens gesteld. Hetzelfde kan hier gelden, de praktijk zal het dan ook uitmaken. Volgens het Voorloopig verslag waren de meeningen verdeeld en het Bestuur vond geen reden tot wijziging. Is de Raad ten slotte echter van oordeel, dat de notarissen hier die kleine verkoopingen ook niet missen willen, dan heeft Bestuur geen principieel bezwaar tegen wijziging, daar de notarissen wellicht den tijd hebben om hunne aandacht ook daaraan te kunnen wijden. Doch het Bestuur had dit amendement niet verwacht. Het spijt mij, dat de spreker niet de tot nog toe gebruikelijke practische gewoonte heeft gevolgd om het amendement vooraf mede te deelen, daar het ingrijpend is. Niet toch artikel 1 alleen, doch nog andere artikelen, zullen gewijzigd moeten worden. Heeft de voorsteller die amendementen ook gereed? Misschien vindt de spreker hierin aanleiding om het artikel ongewijzigd te laten.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. In de eerste plaats moet ik mijn spijt betuigen, dat de geachte gemachtigde mij omtrent het ontstaan van artikel 1 verkeerd heeft begrepen. Ik heb volstrekt

niet gedacht, dat redenen tot klagen over de notarissen dat ontstaan hebben veroorzaakt. In dien zin heb ik het niet opgevat. Wat de andere aangevoerde argumenten betreft, ik kan er volstrekt niet mede meegaan. Dat notarissen geen kleine boedels willen verkoopen, leert de praktijk op Curaçao wel anders. Ook kan hier niet worden volgehouden, dat deurwaarders alleen voor kleine verkoopingen in aanmerking zullen komen. Ook zij hebben hun cliënten en ze laten alleen aan anderen over, wat ze niet doen mogen. Daarom geloof ik, dat er wel degelijk verlies voor de notarissen op zal zitten. Bestaan er geen andere redenen om het amendement niet aan te nemen dan die welke door den gemachtigde zijn opgegeven, nl. het noodig maken van wijzigingen in het ontwerp, dan zou ik willen voorstellen het ontwerp aan te houden tot die wijzigingen zijn vastgesteld. Ik herhaal het, menschen van vertrouwen moeten een fatsoenlijk bestaan hebben. Ik geloof, dat wij goed doen voor het publiek als wij waken voor inkrimping hunner inkomsten.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof, dat de heer *Sutherland* gelijk heeft. Verkrijgen de deurwaarders bevoegdheid tot verkoopingen dan zullen de notarissen zeker verliezen. Zijn de wijzigingen, die door het amendement noodig zouden worden van zoo ingrijpenden aard, dat ze misschien niet in de pauze zullen kunnen worden aangebracht? Het ontwerp zou dan na de pauze kunnen worden behandeld. Ik geloof, dat er een tiental wijzigingen, alle van gelijke strekking, moeten worden aangebracht.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou willen voorstellen het amendement eerst in stemming te brengen. Wordt het niet aangenomen, dan heeft het aanbrengen van wijzigingen geen reden.

Het amendement wordt in stemming gebracht en aangenomen met algemeene stemmen,

ART. 1, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De heer SUTHERLAND. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou den gemachtigde willen verzoeken de verdere wijzigingen in het ontwerp, noodig geworden door de aanneming van mijn amendement, op zich te willen nemen. Wil de geachte gemachtigde dit doen, dan kan ik mij ontslagen achten van het voorstellen der verdere wijzigingen.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik ben bereid aan het verzoek van spreker te voldoen, doch zonderdat het Bestuur zich daarmede op sprekers standpunt stelt, al heeft het Bestuur dan ook geen overwegend bezwaar. Het is de vraag of door het ingrijpende amendement de redactie, de geheele opzet van het ontwerp niet zou moeten veranderen, doch in de gegeven omstandigheden zal ik nu trachten de wijzigingen tot het strikt noodzakelijke te beperken.

De ARTT. 2 tot en met 9 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 10 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik doe uit het artikel vervallen de woorden „en deurwaarders".

ART. 10, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 11 tot en met 17 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik doe het artikel 18 vervallen.

De ARTT. 19 en 20 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

VI. ZEGELBELASTING (ZITTING 1907/8 n° **17**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 10 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik wil er den geachten gemachtigde op attent maken, dat het opschrift boven artikel 11 luidt Hoofdstuk I, hetgeen moet zijn Hoofdstuk II.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Onder dankbetuiging verbeter ik de drukfout.

De ART. 11 tot en met 14 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 15 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb de eer het tweede lid te wijzigen als volgt „Ten aanzien van ter zegeling aangeboden stukken is toepasselijk hetgeen bij artikel 3 der Registratie-verordening 1908 omtrent geregistreerde stukken is bepaald." Dan is de zaak op gelijke wijze geregeld.

ART. 15, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 16 tot en met 54, 60 tot en met 69 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 70 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Sub n°. 1 van dit artikel heb ik de eer een fout te verbeteren, het woord „zijn" moet zijn „is".

ART. 70, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 71 tot en met 73 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 74 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel doe ik vervallen de woorden „en boeten" en wijzig in den voorlaatsten regel het woord „zijn" in „is". Deze wijziging is verzuimd bij de nota van wijziging.

ART. 74, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 75 tot en met 81bis en 82 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 83 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel doe ik vervallen de woorden „of boete" in het eerste lid.

ART. 83, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 84, 85, 87 tot en met 93, 95 tot en met 97 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

VII. RECHTSPLEGING EN INVORDERING IN ZAKE VAN BELASTINGEN. (ZITTING 1907/8 n°. **18.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 3, ARTT. 5 tot en met 26 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

VIII. WIJNACCIJNS. (ZITTING 1907/8 n° **5.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 12 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 13 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitzitter. Ik stel voor sub *a* in de plaats van „vijftien" te lezen „vier"; de letter *a* en het dubbelpuntteeken, alsmede hetgeen sub *b* voorkomt te doen vervallen.

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Senior* en *van der Veen Zeppenfeldt*.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Als toelichting van mijn amendement meen ik te kunnen volstaan met te verwijzen naar het gesprokene bij artikel 14 van ontwerp n°. 4.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In verband met de bij artikel 14 van ontwerp n°. 4 gevallen beslissing neem ik, om stemming te voorkomen, het amendement over.

ART. 13, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 13bis, 14 tot en met 19 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 20 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Dit ontwerp en ontwerp n°. 6 zijn in een vorige vergadering aangehouden om de wijzigingen te kunnen ontwerpen, die overeenkomstig de bij ontwerp n°. 4 gevallen beslissingen, zouden worden aangebracht. Die wijzigingen zijn nu op schrift gebracht door de commissie van rapporteurs in overleg met mij. Kortheidshalve zal ik nu de wijzigingen telkens aanbrengen, waardoor het voorstellen van amendementen wordt vermeden. Dit beteekent dus niet, dat alle die wijzigingen met volle instemming van het Bestuur geschieden, ik refereeer mij aan het bij ontwerp n° 4 gesprokene.

In dit artikel 20 breng ik dan de volgende verande-

ring : den aanhef te lezen : „Behoudens vergunning van den Inspecteur zijn de bergplaatsen" enz.

ART. 20, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 21 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Sub letter *f* doe ik vervallen de woorden „voor handel".

ART. 21, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 22 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 23, komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel zijn enkele woorden uitgevallen. Na „voormiddags" in het eerste lid voeg ik tusschen „bij den Ontvanger tegen bewijs".

ART. 23, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 24 en 25 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 26 komt in behandeling.

De Heer DE JONCHEERE. *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De woorden sub *d* na „geval" worden vervangen door „de naam van het schip, waarmede de uitvoer zal geschieden, wordt opgegeven."
en sub *e* is een drukfout te verbeteren, de woorden „waaruit de uitslag" moeten luiden „waar de inslag."

ART. 26, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 27 tot en met 29 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 30 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In het eerste lid laat ik vervallen de woorden „voor handel" en de slotwoorden „en in geen mindere hoeveelheid dan van 175 liter."

ART. 30, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 31 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 32 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig de redactie van dit artikel als volgt : „Het consent moet, na „bij den uitvoer door de ambtenaren te zijn afge„teekend, binnen den bepaalden tijd ten kantore van „den Ontvanger worden terugbezorgd."

ART. 32, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ARTT. 33 en 34 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 35, komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig den aanhef van het eerste lid als volgt: „Na aangifte geeft „de Ontvanger een vervoerbillet af; wanneer degene, „bij wien de inslag geschiedt, een ander is dan de „houder van de bergplaats, wordt een vervoerbillet in „dubbel afgegeven, waarvan een exemplaar" enz.

ART. 35, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 36 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 37 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Sub *f* doe ik vervallen de woorden „voor handel."

ART. 37 zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 38 en 39, ART. 40, nadat sub *m* en *n* vóór „letters" is tusschengevoegd het woord „die", worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 41 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik doe de laatste zinsnede vervallen.

ART, 41, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 42 en 43 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 44 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb de eer letter *b* te wijzigen als volgt: „*b.* wijn in een grootere hoe„veelheid dan van 35 liter in de plaatsen in artikel „102 A. V. genoemd, te vervoeren of aldaar uit eene „grossierderij of eenig niet sub *a* genoemd pand uit „te slaan;"

en sub *c* na het woord „aldaar" tusschen te voegen „uit- of".

ART. 44, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder der hoofdelijke stemming.

De ARTT. 45 tot en met 60 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 61 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig den aanhef van het artikel als volgt: „Bij uitslag of inslag „van wijn tot eene hoeveelheid, waartoe volgens arti„kel 44 letters *b* en *c* een document noodig is, niet „gedekt" enz.

ART. 61, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 62 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 63 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In dit artikel doe ik vervallen de woorden „in eene grootere hoeveelheid dan van 3 liter" en worden de woorden „worden de wijn, de voertuigen en gespannen" vervangen door „wordt de wijn."

ART. 63, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 64 tot en met 72 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

IX. BIERACCIJNS. (ZITTING 1907/8 n°. **6.**)

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ook bij dit ontwerp zal ik de door de commissie van rapporteurs in overleg met mij ontworpen wijzigingen aanbrengen.

De ARTT. 1 tot en met 6 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 7 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Sub *e* doe ik vervallen de woorden „voor handel."

ART. 7, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 8 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik stel voor in dit artikel het woord „vijf" te vervangen door „een" om den uitvoer te vergemakkelijken.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik neem de wijziging over.

ART. 8, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 9 en 10 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 11 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In het eerste lid doe ik vervallen de woorden „voor handel" en worden de woorden „consent tot uitvoer en in geen mindere hoeveelheid dan vijf hectoliter" vervangen door „transitopaspoort."

ART. 11, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 12 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig de redactie van dit artikel als volgt: „Het transitopaspoort „moet, na bij den uitvoer door de ambtenaren te zijn

„afgeteekend, binnen den bepaalden tijd ten kantore „van den Ontvanger worden terugbezorgd."

ART. 12, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 13 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig de woorden „consent tot uitvoer" in „transitopaspoort" en aan het slot van den derden regel wordt toegevoegd het woord „tijd".

ART. 13, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 14 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Den aanhef van het tweede lid wijzig ik als volgt : „Behoudens vergun„ning van den Inspecteur zijn werkzaamheden in „entrepôt niet toegelaten" enz.

ART. 14, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 15 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Letter *a* wijzig ik als volgt : „*a*. bier in eene grootere hoeveelheid dan „van 40 liter in de plaatsen, in artikel 102 A. V. „genoemd, te vervoeren of uit te slaan ;"
en sub *b* wordt na het woord „aldaar" tusschengevoegd : „uit- of".

ART. 15, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 16, 17 en 18, nadat in beide laatstgenoemde het jaartal „1907" is veranderd in „1908", de ARTT. 19 tot en met 21, worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 22 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wijzig den aanhef als volgt : „Bij uitslag of inslag van bier tot eene „hoeveelheid, waartoe volgens artikel 15 een docu„ment noodig is, niet gedekt" enz.

ART. 22, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 23 wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 24 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik doe hier vervallen de woorden „in eene grootere hoeveelheid dan van 10 liter."

ART. 24, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De ARTT. 25 tot en met 32 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.

Notulen.

N°. 5

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

—o—

Zitting van Dinsdag, den 16n. Juni 1908 des avonds te 8 ure.

—o—

Tegenwoordig : de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende ; de heeren *H. M. Penso, H. Ferguson, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, Ed. S. Lansberg, C. A. Zeppenfeldt, H. A. de Casseres* en *A. G. Statius Muller*, leden ; de heer *P. de Joncheere*, gemachtigde van den Gouverneur; en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernementssecretaris, wd. Griffier.

Afwezig wegens verblijf buitenslands, de Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro* ; met kennisgeving de heeren *A. W. Statius Muller, Edwin Senior, J. Sutherland*, en *C. Fensohn*, leden.

De VOORZITTER opent de vergadering.

De VOORZITTER. Ik heb de eer mede te deelen, dat de notulen van de vergadering van den 10den Juni jl. nog niet in druk zijn verschenen, zoodat zij later aan de goedkeuring der vergadering zullen worden onderworpen.

Aan de orde is de behandeling van :
de ontwerp-verordening betreffende het UITVOERRECHT VAN MIJNPRODUCTEN. (ZITTING 1907/8 n°. **9.**)

De VOORZITTER. Aangezien in de vorige vergadering art. 16 en de eindstemming werden aangehouden, wordt de behandeling voortgezet.

ART. 16 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In de laatste vergadering werden artikel 16 en de eindstemming aangehouden, ten einde de gerezen quaestie omtrent het concessiecontract der Aruba-Phosphaatmaatschappij tot klaarheid te brengen. Het is gebleken, dat de redactie van het contract van 1898, dat ik in de vorige zitting voor mij had liggen, zijnde het eenige stuk, dat mij ter hand was gesteld, verkeerd is. Volgens de beschikking, daarin aangehaald, had het een voorloopige overeenkomst moeten zijn, onder voorbehoud van nadere goedkeuring ; doch het contract is zonder eenig voorbehoud gesloten, vandaar het misverstand. Het concessiecontract van 1879, gewijzigd, geldt dus nog steeds. Aan den heer *Lansberg* komt de eer toe, het misverstand te hebben aangewezen. Ik kan intusschen mededeelen, dat er besprekingen met de Aruba-Phosphaatmaatschappij hebben plaats gehad, die geleid hebben tot eene nadere wijziging van het concessiecontract.

Bij een heden geteekende akte wordt het contract gewijzigd op drie punten, waarvan twee onmiddellijk uitvloeisel zijn van artikel 16 dezer ontwerp-verordening, en waardoor het bezwaar van de concessionaris is opgeheven. De derde wijziging staat er niet mede in verband, doch is bij deze gelegenheid aangebracht op den wensch van de concessionaris ; men vindt de bepaling wel in het voorloopige contract van 1898, doch niet in de wijziging van 1895 der oorspronkelijke concessie ; inwilliging van het verzoek kwam het Bestuur billijk voor.

Ik meen, dat door deze overeenkomst artikel 16 ongewijzigd kan blijven; de overeenkomst is op het ongewijzigde artikel gebaseerd.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Op grond van de door den gedelegeerde van den Gouverneur gedane mededeelingen, dat eene overeenkomst getroffen is met de Aruba-Phosphaatmaatschappij, waardoor aan hare bezwaren tegemoet gekomen is, trek ik mijn voorstel tot wijziging van artikel 16 in.

De heer PENSO. Mijnheer de Voorzitter. Zal het Bestuur geen verlies lijden door de wijziging van het contract, doordat f. 0.17 per M^3 van de concessieuitkeering kan worden afgetrokken ?

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Door de intrekking van de slotbepaling van artikel 1 van het contract van 1879 is daarin voorzien. Geldelijk blijft nu door artikel 16 van het ontwerp en het wijzigingscontract alles in statu quo, voor Bestuur en concessionaris komt het practisch op hetzelfde neer.

ART. 16 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel, worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Nu de werkzaamheden tot herziening van het belastingstelsel voor de kolonie in deze zitting geeindigd zijn, meen ik de tolk van den Raad te zijn, als ik den gedelegeerde van den Gouverneur, den Heer *de Joncheere*, onzen dank betuig voor de welwillende wijze waarop ZEd. met den Raad heeft samengewerkt en de hoop uitdruk, dat de herziening, die van de groote toewijding en werkkracht van den Heer *de Joncheere* getuigt, leiden zal tot verbetering van den economischen en financieelen toestand der kolonie.

De VOORZITTER. Mijnheer de Joncheere! Namens den Raad verklaar ik ons te vereenigen met het gesprokene door het geachte lid *Lansberg* en geef ik U de verzekering, dat de Raad Uwen bijstand en voorlichting, om door dezen gewichtigen en moeitevollen arbeid te geraken, steeds op hoogen prijs heeft gesteld. Ik moet erkennen, dat de Raad meermalen voor heel moeilijke vraagstukken heeft gestaan, welke zonder Uwe voorlichting wellicht tot een minder bevredigende oplossing zouden zijn gekomen. De samenwerking met U zal voor den Raad eene blijvende aangename herinnering zijn. Laat ons vertrouwen, dat de uitslag van onzen gezamenlijken arbeid later zal blijken zeer nuttig en heilrijk voor de kolonie te zijn. De Raad houdt zich verzekerd, dat U tot hooge tevredenheid van de Regeering in het Moederland en van het Koloniaal Bestuur werkzaam zult zijn geweest en vertrouwt dat U, wanneer U later in uw eigen werkkring zult zijn teruggekeerd, met zelfvoldoening aan deze periode van Uw leven zult terugdenken.

De Raad wenscht U eene voorspoedige reis naar- en behouden aankomst in het Moederland toe.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Het zij mij voor ditmaal vergund zoo onbescheiden te zijn om eerst het woord te voeren voor mijzelf persoonlijk. Ik gevoel mij daartoe gedrongen door de gevoelvolle woorden, door U, Mijnheer de Voorzitter, namens den Raad en door den heer Lansberg gesproken. Het is mij eene behoefte na onzen grooten gemeenschappelijken arbeid in de eerste plaats U, Mijnheer de Voorzittter en ook den heer Lansberg hartelijk dank te zeggen voor de vriendelijke en waardeerende gevoelens te mijnen opzichte, waaraan U uiting hebt gegeven. Voorzeker zal ik, in het Moederland teruggekeerd, dikwijls met waardeering denken aan Curaçao, in welks lotgevallen ik belang blijf stellen en ik hoop en vertrouw, dat het nieuwe belastingstelsel aan de Kolonie ten goede zal komen.

Mijnheer de Voorzitter, Heeren Leden van den Raad! Wij hebben thans het laatste gedeelte van onzen gemeenschappelijken arbeid volbracht en wanneer wij nu een terugblik werpen, dan geloof ik, dat wij niet zonder eenige voldoening op ons werk terug mogen zien. Zooals te verwachten was na de uitvoerige schriftelijke gedachtewisseling, heeft de openbare behandeling betrekkelijk weinig tijd gevorderd, hetgeen mede te danken is geweest aan de practische wijze van samenwerking van de zijde van den Raad. In het bijzonder wil ik memoreeren de gedragslijn om als regel de amendementen vooraf mede te deelen, hetgeen voor onzen arbeid zeer bevorderlijk is geweest.

Mocht later blijken, dat wij vergissingen hebben begaan, dan zal dat m. i. niet daaraan geweten kunnen worden, dat wij te weinig zorg aan de zaak hebben besteed, doch aan onvermijdelijke onvolmaaktheid en den moeilijken aard van het werk. Volmaaktheid is op belastinggebied evenmin te bereiken als elders, doch vooral ook geen algemeene bevrediging bij alle onderdeelen van een stelsel. Men kan zich overtuigd houden van de juistheid van het motto, dat een Engelsche schrijver boven zijn werk plaatste :

„Whoever expects a faultless tax to see,
Expects what neither was, nor is and never shall be."

Het was vóór 80 jaren, dat een nieuw belastingstelsel werd ingevoerd, dat intusschen geheel verouderd was geworden, ook technisch. Doch al bleven de hoofdlijnen bestaan, toch werden in den loop der tijden verscheiden verbeteringen aangebracht, die de tegenwoordige herziening hebben voorbereid. Deze herziening is voor een groot deel de finale toepassing van beginselen, die zich reeds vroeger hadden baangebroken. Veranderingen in de wetgeving geschieden niet plotseling, het nieuwe ontwikkelt zich geleidelijk uit het oude. Ik meen, dat Curaçao nu met het nieuwe stelsel vrijwel up to date zal zijn.

Het Bestuur zal thans de ontwerpen in hun tegenwoordigen vorm hebben te overwegen en de Regeering zal ze moeten beoordeelen. Daarop kan natuurlijk niet vooruit worden geloopen. Doch het Bestuur koestert de hoop, dat aan een spoedige invoering niets zal blijken in den weg te staan. Moge dan onder de vele belangrijke maatregelen, die het nieuwe stelsel bevat, de kolonie Curaçao in de toekomst steeds breeder hare oeconomische kracht ontplooien. Met dezen wensch, Mijnheer de Voorzitter, besluit ik mijn terugblik, doch niet dan na, namens den Heer Gouverneur, den Raad dank te hebben gebracht voor zijne groote volharding en toewijding.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.

Notulen.

N°. 6

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

—o—

Zitting van Donderdag, den 16n. Juli 1908, des avonds te 8 ure.

—o—

Tegenwoordig: de Ondervoorzitter, de Heer *J. Möller*, het Voorzitterschap waarnemende;

Voorts: de heeren *C. A. Zeppenfeldt*, *A. W. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *C. Fensohn*, *A. G. Statius Muller*, *H. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg* en *H. A. de Casseres*, leden, en de heer *H. Statius Muller*, wn. Gouvernements-Secretaris, fung. Griffier van den Raad.

Afwezig: De heer *Mordy S. L. Maduro*, Voorzitter, wegens verblijf buitenlands, en de heeren *H. Ferguson* en *Edwin Senior*, leden, met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de vergadering en zegt:

Mijne Heeren. Alvorens tot de werkzaamheden over te gaan, wensch ik, – naar aanleiding van het met de laatste mail ontvangen treurig bericht van het overlijden van den heer E. D. E. van den Bossche, – in deze vergadering een kort woord te zeggen ter herdenking van dien afgestorvene.

Nadat den heer van den Bossche in het jaar 1883 als Gezaghebber van St. Martin (N.G.) eervol ontslag werd verleend, met toekenning van pensioen, heeft hij zich ruim 20 jaren alhier gevestigd en met de Curaçaonaars meegeleefd. Zijne beste krachten heeft hij gewijd aan de belangen dezer kolonie, en o. a. verscheidene jaren in dezen Raad zitting genomen: eerst als lid, als wanneer hij een heelen tijd zijne diensten als rapporteur gepresteerd had, en later, sedert de reorganisatie van den Kolonialen Raad tot bij zijn vertrek naar Nederland, als Voorzitter van dezen Raad. Door de hooge Regeering in Nederland werden zijne verdiensten erkend, aangezien hij voor zijn vertrek naar het Moederland door Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, gedecoreerd werd met de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Van ons allen hier tegenwoordig ben ik de eenige, die onder zijne leiding de zittingen van dezen Raad als lid heb bijgewoond, daarom is het mij een plicht bij deze gelegenheid, namens den Kolonialen Raad op Curaçao, hulde te brengen aan zijne nagedachtenis.

Na deze rede brengt de Voorzitter in rondvraag of er aanmerkingen zijn op de reeds verzonden notulen van den 7n., 8n. en 27n. Mei, 3,10 en 16 Juni jl. en stelt daarbij tevens voor op pagina 23 van de notulen van den 8n. Mei te lezen: „De artt. 216 t/m 225, 225bis t/m 234 worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming", ten einde te doen blijken, dat ook het art. 225bis zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming is aangenomen.

Deze notulen met de door den Voorzitter voorgestelde wijziging worden goedgekeurd.

De VOORZITTER doet mededeeling, dat zijn ingekomen:

1°. de Gouvernements-beschikking, dd. 29 Juli 1908, n°: 523, waarbij, met ingang van 1°. Juli dj., de heer C. A. F. HELLMUND, 1e. commies, ter Gouvernements Secretarie is overgeplaatst en belast met de functiën van Hoofdcommies aldaar ; en houdende intrekking, mede met ingang van 1°. Juli 1908, van de Gouvernements-beschikking, dd. 18 April 1908, N°: 313, waarbij de heer PH. F. GORSIRA, Adjunct-commies titulair ter Gouvernements-Secretarie, aangewezen is om den griffier van den Kolonialen Raad op Curaçao bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis te vervangen.

2°. de missive, dd. 27 Juni 1908, van den Raad van Politie op St. Eustatius, houdende mededeeling dat de Raad in zijne zitting van den 19 Juni met algemeene stemmen tot de volgende motie besloot:

"De Raad van Politie van Sint Eustatius, in zijne zitting van 19 Juni a. c., kennis genomen hebbende van het gesprokene door het Raadslid J. Sutherland in de zitting van den Kolonialen Raad op Woensdag, den 6n Mei jl ;

geeft te kennen dat hem niets bekend is van een staat van zaken op Sint Eustatius, zooals de heer Sutherland dien heeft trachten voor te stellen ;

protesteert tegen de wijze, waarop dat Raadslid over het eiland Sint Eustatius, over den Raad van Politie en den Raad van Justitie, zoowel in hun geheel, als over hunne leden in het bijzonder, heeft meenen te mogen spreken ;

en gaat over tot de orde van den dag."

De VOORZITTER brengt in rondvraag of iemand naar aaleiding van deze motie het woord verlangt.

De heer SUTHERLAND na het woord gevraagd en verkregen te hebben, zegt:

Mijnheer de Voorzitter. De vele en herhaalde klachten, die ik van mannen van verschillende richtingen heb vernomen over den staat van zaken, die op St. Eustatius bestaat, hebben mij doen besluiten een zwakke poging te doen tot verbetering der wantoestanden aldaar door in de zitting van dezen Raad van den 6n. Mei jl. eenige feiten, die daar hebben plaats gehad onder de aandacht van ons Bestuur en onze Regeering te brengen.

Nauwelijks was mijne rede op St. Eustatius bekend, of eene zitting van den Raad van Politie werd belegd om hetgeen ik gesproken heb te behandelen. Het resultaat dier behandeling is eene motie met de mededeeling waarvan deze Raad vereerd is mogen worden.

Deze motie is, naar hetgeen aan dezen Raad wordt medegedeeld, blijkbaar gegrond op het feit dat aan den Raad van Politie niets bekend is van den staat van zaken op St. Eustatius, zooals ik dien heb trachten voor te stellen.

Nu de Raad zich toch gewaardigd heeft dit college met het mededeelen zijner motie te vereeren, had men mogen verwachten, dat hij het niet zoozeer beneden zijne waardigheid zou hebben beschouwd dezen Raad een afschrift der notulen der vergadering, waarin de motie met algemeene stemmen is genomen, mede te deelen. Doch de Raad van Politie schijnt anders te oordeelen, althans geen dergelijk afschrift heeft dezen Raad bereikt.

Dankbaar echter voor het gebruik, hetwelk de heer Gouverneur mij verleend heeft van het afschrift van gemelde notulen, ben ik in de gelegenheid U met

den inhoud daarvan bekend te stellen. Zij luiden voor zoover op deze zaak betrekkelijk :

RAAD VAN POLITIE.

BIJEENKOMST VAN DEN 19N JUNI 1908.

Tegenwoordig: G. J. van Grol. Voorzitter.
T. G. Groebe, en
W. J. F. Mussenden, leden, en
C. H. Jonckheer Wz., Secretaris a. i.

De Voorzitter opent de vergadering en brengt ter tafel de Notulen Nos. 13 en 14 der Zittingen van den Kolonialen Raad van Curaçao op respectievelijk 4 en 6 Mei a. c., welke notulen bij de leden gecirculeerd hebben en vraagt, of de leden het woord verlangen naar aanleiding van hetgeen in die notulen over St. Eustatius gezegd en besloten is. Hij vestigt de aandacht erop, dat de motie in de vergadering van 26 Mei jl. aangenomen, te laat ter bestemder plaatse aankwan, om de door haar bedoelde uitwerking te kunnen hebben.

De landraad Groebe verkrijgt het woord en zegt: dat hij zich onthoudt uiting aan zijn gevoelen te geven omtrent de manier waarop de Gezaghebber zijn waardigheid vermeent te moeten ophouden, volgens notulen No: 14 van den Kolonialen Raad, omdat deze zaak niet in verband staat met de begrooting en het rechtswezen. Ook heeft hij geene klacht of geene gegevens hoegenaamd voor zich liggen, waaruit de beweerde feiten zouden kunnen blijken. Hij wil niet voorbarig zijn, en misschien daardoor aan de rechten van anderen te kort doen, aangezien de zaak in handen van den Heer Gouverneur kan zijn.

De bemerkingen van den heer Sutherland ten opzichte van den Raad van Politie en den Raad van Justitie zijn overdreven.

Alsnu verkrijgt het lid Mussenden het woord en zegt:

Mijn aandacht werd getrokken door een rede van den heer J. Sutherland, lid van den Kolonialen Raad op Curaçao. Voorwaar, in hoofdzaak beschrijft hij dit eiland als verkeerende in een chaos! De Raden van Justitie, zegt hij, beantwoorden niet aan hun doel, omdat iedereen op dit eiland er lid van wenscht te zijn om zijn partij te kunnen dienen. Beseft de heer Sutherland den omvang van zulk eene opmerking? Ik geloof 't niet, of hij is niet consequent, want bijna in denzelfden adem stelt hij voor, de bevoegdheden van den Raad van Politie uit te breiden, een Raad, die zijne leden vindt onder de zelfde groep van mannen als de Raad van Justitie, de leden waarvan, -het is gezegd, -hunne partij willen dienen. Zou het niet erg gevaarlijk zijn, vraag ik, de macht van den Raad van Politie onder zulke omstandigheden uit te breiden? een Raad, welks invloed in het algemeen veel grooter en uitgebreider is dan die van den Raad van Justitie. Met den meesten nadruk wil ik hier ontkennen het bestaan van een staat van zaken op dit eiland, zooals die is voorgesteld door den heer Sutherland.

De Voorzitter zegt, dat de persoonlijke aanval van den heer Sutherland op den Gezaghebber buiten bespreking kan blijven. Wat uitbreiding van den werkkring van den Raad van Politie betreft, hij zou gaarne zien, dat wij hier een gemeeteraad konden krijgen; maar hij wijst op de opheffing van den Town-board te Basseterre, met een bevolking van 9.000 inwoners, daaruit kon men geen genoeg menschen krijgen, die geschikt en gewillig waren om het dagelijksch bestuur te behartigen. Hoe zal men dan hier steeds 2 geschikte personen kunnen vinden?

Ofschoon de rede van den heer Sutherland als tendensieus valsch beschouwd werd, waren de leden het unaniem eens, dat de Raad van Politie aan den Kolonialen Raad op Curaçao, zijne afkeuring over deze rede moest te kennen geven."

Uit hetgeen ik zooeven heb voorgelezen blijkt, dat behalve de tegenwoordige motie er nog eene andere moet zijn met betrekking tot hetgeen in dezen Raad is gezegd, maar met den inhoud daarvan heb ik tot mijn spijt geen kennis kunnen maken.

De landraad Groebe „onthoudt zich uiting aan zijn gevoelen te geven omtrent de manier, waarop de Gezaghebber zijne waardigheid vermeent te moeten ophouden volgens notulen No: 14 van den Kolonialen Raad, omdat deze zaak niet in verband staat met de begrooting en het rechtswezen. Ook heeft hij geene klacht of geene gegevens hoegenaamd voor zich liggen, waaruit de beweerde feiten zouden kunnen blijken. Hij wil niet voorbarig zijn, en misschien daardoor aan de rechten van anderen te kort doen, aangezien de zaak in handen van den Gouverneur kan zijn.

De bemerkingen van den heer SUTHERLAND ten opzichte van den Raad van Politie en den Raad van Justitie zijn overdreven."

Wel een voorzichtige houding! Wat betreft het gesprokene omtrent den Gezaghebber, onthoudt hij zich aan zijn gevoelen uiting te geven. Immers het staat niet in verband met de begrooting en het rechtswezen; verder heeft hij geene klacht of geene gegevens hoegenaamd *voor zich liggen*. Dat de feiten werkelijk hebben plaats gehad of dat er geklaagd is over het optreden van den Gezaghebber of zelfs dat er klachten zijn ingediend bij het Bestuur, omtrent dit alles bewaart die landraad het stilzwijgen. En waarom, Mijnheer de Voorzitter? Omdat hij dat alles moeilijk ontkennen kan.

Met betrekking tot de Raden, zegt hij, dat mijne bemerking *overdreven* is, dus niet geheel ongegrond, desniettemin werkt hij mede om een motie vast te stellen, dat aan den Raad *niets* bekend is van den staat van zaken, zooals ik dien heb *trachten* voor te stellen.

Nu de landraad Mussenden: Hij schijnt zich gegriefd te achten doordien ik zou gezegd hebben, dat de Raad van Justitie niet aan zijn doel beantwoordt, omdat iedereen op St. Eustatius er lid van wenscht te zijn om zijn partij te kunnen dienen.

Het mag zijn nut hebben hier textueel aan te halen wat ik gezegd heb. Het luidt aldus: „Iemand, tot oordeelen bevoegd, zeide eens, dat de Raden van Justitie op de eilanden niet voldaan hebben. De Raad van St. Martin niet, omdat niemand er lid van wil zijn, om niet in onmin te geraken met de partijen; die van St. Eustatius veel minder, omdat iedereen er lid van wil zijn om zijne partijen te dienen". Ondanks de ontkentenis hiervan met den meesten nadruk door den landraad, kan ik de geloofwaardigheid van den persoon, wiens woorden ik herhaald heb, niet in twijfel trekken.

Waar de landraad vraagt, of ik den omvang dier woorden besef, daar antwoord ik „ja" zonder inconsequent te zijn. Immers in mijn oog is een Raad van Justitie, van veel meer gewicht dan een Raad van Politie, die, ondanks het beweren van gemelden landraad, in de praktijk van weinig beteekenis is gebleken, terwijl menigeen van de beslissingen van den Raad van Justitie had moeten appelleeren, ten einde niet het slachtoffer te worden van de onkunde en partijdigheid der Raadsleden. De bewering van bedoelden landraad als zoude ik voorgesteld hebben de bevoegdheden der raden van politie uit te breiden, moet ik beslist tegenspreken. Ik heb toch verlangd, dat zij meer gekend zouden worden, omdat ik mij niet had kunnen voorstellen, dat de landraden op St. Eustatius zich met zoo bitter weinig zouden tevreden stellen. Mijne bewering was: Gezaghebber en Raad van Politie samen zijn slecht, doch Gezaghebber alleen is erger.

Eindelijk de Voorzitter van den Raad van Politie op St. Eustatius. Deze leidt zijne rede in met de woorden: „dat de persoonlijke aanval van den heer Sutherland op den Gezaghebber buiten bespreking kan blijven". Een

zeer eenvoudige en gemakkelijke wijze om zich van een onaangename zaak af te maken. Doch, Mijnheer de Voorzitter, mijn aanval was niet persoonlijk, met den heer van Grol heb ik niets te maken, maar wel met den Gezaghebber van St. Eustatius, ofschoon, weliswaar in den persoon van den heer van Grol. Ik heb den ambtenaar op het oog, geenszins den persoon. Of gelooft de heer van Grol, dat, indien hij geen Gezaghebber was, maar alleen de heer van Grol, hij in de gelegenheid zou zijn geweest de dingen te doen, die hij nu uitvoert? Voor den persoon van Grol kan men onverschillig zijn, maar wanneer de Gezaghebber van Grol een slecht gebruik maakt van het gezag, waarmede hij omkleed is, zal ik, zoolang ik het voorrecht mag genieten de belangen der burgers te behartigen, van uit deze plaats een woord van protest doen hooren.

Waarom mijne rede tendensieus valsch moet zijn, blijkt niet uit de notulen, daarom zal ik daarbij niet blijven stilstaan, maar die uitdrukking beschouwen als eene ontboezeming van iemand, die een zaak tracht te verdedigen, waarvoor hij geene argumenten kan vinden.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp-verordening, *houdende verdeeling van het eiland Curaçao in districten en wijken* (Zitting 1907/08 N°: 27).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij geen der leden het woord verlangt. De artt. 1 t/m 9 achtereenvolgens, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer aan de orde zijnde wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908–1909.

NOTULEN.

No. 7.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 10den Augustus 1908, des avonds te acht ure.

Tegenwoordig: De Onder-Voorzitter, de Heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *H. A. de Casseres*, *H. M. Penso*, *Edwin Senior*, *H. Ferguson* en *Ed. S. Lansberg*, leden, en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, fungeerend Griffier.

Afwezig: de heer *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, wegens verblijf buitenlands, en de heeren *A. G. Statius Muller*, *A. W. Statius Muller*, *C. A. Zeppenfeldt* en *C. Fensohn*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en brengt in rondvraag of er aanmerkingen zijn op de reeds verzonden notulen van den 16den Juli 1908.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen is de Gouvernements-missive, dd. 1 Augustus 1908, No. 2516, waarbij, met toezending van een wetsontwerp, waarbij door de Regeering een crediet wordt aangevraagd, ten einde Nederland aan de algemeene internationale tentoonstelling, te Brussel in 1910 te houden, te kunnen doen deelnemen, met daarbij behoorende memorie van toelichting, 's Raads gevoelen wordt gevraagd op het voorstel om tusschen de artikelen 30 en 31 der voorloopig vastgestelde begrooting voor 1909 te lezen:

„Artikel 30bis. Uitgaven in verband met de deelneming „van de kolonie Curaçao aan de in 1910 te Brussel te houden „algemeene en internationale tentoonstelling....Memorie".

De Voorzitter stelt voor het verzoek van het Bestuur onmiddellijk te behandelen, waartoe besloten werd.

De Raad vereenigt zich zonder discussie met het voorstel van het Bestuur.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Aldus ontworpen.

De Onder-Voorzitter,
J. MÖLLER.

De wd. Griffier,
H. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908–1909.

NOTULEN.

No. 8

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 7den September 1908, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: De Onder-Voorzitter, de Heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *A. G. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *C. A. Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. M. Penso*, *Edwin Senior* en *H. Ferguson*, leden, de laatstgenoemde tevens in zijne hoedanigheid van Voorzitter van den Geneeskundigen Raad en als zoodanig gemachtigde van den Gouverneur, *C. Statius Muller*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur en *H. Statius Muller*, waarn. Gouvernements-Secretaris, waarn. Griffier.

Afwezig: de heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, *C. Fensohn*, lid, wegens verblijf buitenlands, en de heeren *H. A. de Casseres* en *A. W. Statius Muller*, leden, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en brengt in rondvraag of er aanmerkingen zijn op de reeds verzonden notulen van den 10n. Augustus 1908.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling dat ingekomen zijn, de navolgende reeds bij de leden gecirculeerd hebbende stukken, te weten:

1°. de Gouvernements-missive, dd. 13 Augustus 1908, n°. 2669, waarbij 's Raads advies wordt gevraagd op het denkbeeld om de exploitatie van den stoomvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie met een gouvernementsvaartuig te doen geschieden, en tevens, ingeval de Raad zich ten gunste daarvan uitspreekt, of de Raad zich er mede vereenigen kan, dat het voor den aankoop benoodigde kapitaal gevonden wordt door het te gelde maken van een gedeelte van de kapitalen, vroeger op het Grootboek der Nationale Schuld ingeschreven ten name van het West-Indisch pensioenfonds.

Deze missive bevat tevens de mededeeling, dat de Administrateur van financiën gemachtigd is de beraadslagingen van den Raad over dit onderwerp bij te wonen.

2°. de Gouvernements-missive, dd. 2 September jl., no. 2863 waarbij den Raad wordt toegezonden twee voorstellen tot wijziging van de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1909, welke voorstellen crediet aanvragen bevatten tot goedmaking van:

1°. Kosten van de Inrichting van een bacteriologisch laboratorium, zoomede uitgaven voor het doen van bacteriologische onderzoekingen ..... f 1,200.—;

2°. Herstelling en vernieuwing van het woonhuis op Rust in het 2e. district, zoomede aanbouw van een politiewachthuisje ..... f 5,800.—,

met verzoek 's Raads gevoelen over die voorstellen te vernemen, en tevens de mededeeling bevattende dat de Administrateur van financiën en de Voorzitter van den Geneeskundigen Raad gemachtigd zijn de beraadslagingen van den Raad bij te wonen, de eerstgenoemde over het onderwerp sub 2°. genoemd en de tweede genoemde over het onderwerp sub 1°. genoemd.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze stukken in de afdeelingen te behandelen, met uitnoodiging aan de gemachtigden van den Gouverneur de zitting over gemelde onderwerpen te willen bijwonen.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 9.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 8sten October 1908, des avonds te acht ure.

Tegenwoordig: De Onder-Voorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende; de heeren *Ed. S. Lansberg*, *Edwin Senior*, *H. Ferguson*, *H. M. Penso*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. A. de Casseres*, *A. W. StatiusMuller*, *J. Sutherland*, *C. A. Zeppenfeldt*, *A. G. Statius Muller*, leden; de heer *C. Statius Muller*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur; en de heer *H. Statius Muller*, waarn. Gouvernements-Secretaris, waarn. Griffier.

Afwezig: de heeren *Mordy. S. L. Maduro*. Voorzitter, wegens verblijf buitenslands, en de heer *C. Fensohn*, lid, met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de vergadering en brengt in rondvraag of er aanmerkingen zijn op de reeds verzonden notulen van den 7n September 1908.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De VOORZITTER doet vervolgens mededeeling, dat sinds de laatste bijeenkomst van den Raad geene stukken zijn ingekomen.

De VOORZITTER brengt hierop het volgende verslag uit:

Bij de laatste bijeenkomst van den Raad werd besloten in de afdeelingen te behandelen het verzoek van het Bestuur om 's Raads gevoelen te vernemen over:

1°. het denkbeeld om de exploitatie van den stoomvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie met een gouvernementsvaartuig te doen geschieden, en voor den aankoop van het vaartuig te beschikken over een gedeelte van het kapitaal van het voormalig pensioenfonds;

2°. twee voorstellen tot wijziging van de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting voor 1909, bevattende crediet-aanvragen voor:

a. de inrichting van een bacteriologisch laboratorium, zoomede uitgaven voor het doen van bacteriologische onderzoekingen; en

b. tot herstelling en vernieuwing van het woonhuis op „Rust" in het 2e district, zoomede voor den aanbouw van een politiewachthuisje.

Het resultaat van die behandeling is, dat de Raad zich voor al de drie voorstellen heeft verklaard.

Wat betreft den aankoop van een stoomschip, meende de Raad aan het Bestuur de grootste voorzichtigheid te moeten aanbevelen en aan te raden daarbij vooral geen zuinigheid te betrachten, die de wijsheid zou bedriegen.

De Raad zou gaarne, zoo noodig, wat meer, zelfs beduidend meer, zien uitgegeven voor een stoomschip, dat aan alle eischen beantwoordt; dat aan zuinig kolenverbruik, als de „Christiansted", betere accommodatie voor passagiers dan dit schip paart, dan voor minder geld, voor het geraamde bedrag, een schip zien aangeschaft, dat in een van deze opzichten te wenschen zou overlaten; dat òf te duur zou varen òf niet beter dan de „Christiansted" passagiers zou lokken.

Wat aangaat het herstellen en vernieuwen van het woonhuis op „Rust", heeft de Raad gemeend het Bestuur in overweging te moeten geven het werk bij openbare inschrijving ten uitvoer te doen brengen, hetgeen naar 's Raads meening goedkooper zal zijn.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp-verordeningen:

I. BETREFFENDE HET VERLEENEN VAN VERLOF AAN BURGERLIJKE AMBTENAREN IN DE KOLONIE CURAÇAO.

De VOORZITTER het woord richtende tot den gemachtigde van den Gouverneur, heet hem welkom in 's Raads vergaderzaal en zegt, dat de Raad met belangstelling naar zijne inlichtingen zal luisteren.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De heer LANSBERG verzoekt eerst in behandeling te brengen ARTIKEL 2 van het ontwerp, op grond dat door hem op dit artikel een amendement zal worden voorgesteld, dat, mocht het worden aangenomen, ook billijkerwijze op artikel 1 van het ontwerp zal worden voorgesteld.

Nadat de heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, verklaard had tegen het voorstel van den heer Lansberg geene bezwaren te hebben, wordt aldus besloten.

ARTIKEL 2 komt in behandeling.

De heer LANSBERG stelt voor om in de tweede alinea van sub b., § 2, instede van „één maand" te lezen „twee maanden".

Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *H. Ferguson*.

De heer LANSBERG, zijn voorstel toelichtende, zegt, dat hij vermeent dat het doen onderbreken van den diensttijd „door elk verlof van langeren duur dan één maand" wel wat straf is. Het komt toch dikwijls voor, dat een ambtenaar om gezondheidsredenen een verlof van wat langer dan eene maand nemen moet, en dan zou het hard zijn om hem daarom uit te sluiten van de gunstige bepalingen van deze verordening. Spreker gelooft, dat, zoo de voorgestelde korte termijn gehandhaafd blijft, zeer weinige ambtenaren ooit op grond van tienjarigen onafgebroken diensttijd verlof zouden kunnen krijgen. Waar de wetgever in het laatste pensioenreglement van het jaar 1899 voor het onderbreken van den diensttijd, een verlof van langer dan twee maanden heeft voorgeschreven, meent spreker, dat er geen redenen aanwezig zijn om te dien opzichte bij deze verordening strenger op te treden.

Spreker maakt van deze gelegenheid gebruik om nog even het volgende op te merken:

Of deze verordening doel zal treffen hangt natuurlijk voornamelijk af van de wijze, waarop de geneeskundige commissie, belast met de keuring van verlofaanvragers zich hare taak zal voorstellen. Bij haar immers berust feitelijk de uitspraak of het aangevraagde verlof al dan niet dringend noodzakelijk is, alzoo of het al dan niet zal worden verleend. Stellen de leden daarvan zich nu de vraag, of zij in hunne particuliere praktijk aan in gelijken ziektetoestand als de aanvragers verkeerende personen een verblijf buiten de kolonie dringend zouden voorschrijven, dan vermeent spreker, dat wij op den goeden weg zijn, en dat dan geen verlof zal worden verleend, dan waar dat inderdaad dringend noodzakelijk is.

Daardoor zal zeker de nieuwe verordening steeds stipt naar letter en geest worden uitgevoerd, en de bespottelijke vertooning voorkomen worden, dat een ambtenaar van tevoren zegt, dat hij over een jaar wegens ziekte met verlof zal gaan, daar het aangevraagd verlof in den regel toegestaan wordt.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het Bestuur van oordeel is, dat de voorgestelde termijn van eene maand beter in het thans aanvaarde stelsel past, waarbij hij er aan herinnert, dat de Raad zelf beperkende voorschriften heeft aangeprezen. Mocht de Raad echter met het amendement willen meegaan, dan geeft spreker in overweging, den termijn van veertien dagen mee te tellen, om tot het geheel van twee maanden te geraken. Hierdoor zou meer overeenstemming met het door den heer Lansberg aangehaald voorschrift van het pensioenreglement van 1899 worden verkregen.

Wat de opmerking betreffende het geneeskundig onderzoek aangaat, merkt spreker op, dat in de memorie van antwoord is aangegeven, dat de beslissing feitelijk bij de geneeskundige commissie berust, en dat deze op den door den Raad uitgesproken wensch betreffende het onderzoek van verlofgangers, door den Gouverneur zal worden gewezen. Maar ook zonder dit, twijfelt het Bestuur er niet aan, of de geneesheeren zullen, volgens eed, plicht en geweten hun taak volbrengend, deze naar behooren vervullen.

De heer LANSBERG bedankt den gemachtigde voor zijn antwoord, maar vermeent op de reeds ontwikkelde gronden zijn voorstel te moeten handhaven; alleen voegt hij hierbij aan, dat de 14 dagen verlof door het Bestuur zelf als een noodzakelijk rusttijd voor den ambtenaar wordt beschouwd, en bijgevolg niet mee kan tellen bij den termijn van twee maanden, die in den regel alleen bij ziekte zal aangevraagd en verleend worden.

Nadat door loting bepaald was, dat de stemming bij No. 7 van de presentielijst zal aanvangen, wordt het voorstel-Lansberg in stemming gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, stelt voor om op hetgeen aan het bepaalde sub b van § 2 bij nota van wijziging is toegevoegd, een nieuwe alinea te doen volgen, luidende:

„Echter wordt, voor wat aangaat den bij de inwerkingtre-
„ding van deze verordening reeds vervulden diensttijd, deze
„geacht te zijn onderbroken door elk verlof, waarvan de
„duur, ingevolge het op den betrokken ambtenaar toepasse-
„lijke pensioenreglement, niet of niet ten volle als diensttijd
„wordt aangemerkt."

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat dit voorstel ten doel heeft verkregen aanspraken te waarborgen. Krachtens pensioenreglement van 1868 wordt de diensttijd eerst geacht te zijn onderbroken door het genot van zes maanden binnenlandsch verlof. De verordening op het verleenen van buitenlandsch verlof bepaalt niet wat onder „onafgebroken dienst" is te verstaan, en werd daartoe, hetgeen het pensioenreglement aangeeft, gevolgd. Wanneer de voorgestelde bepaling betreffende de onderbreking van den diensttijd op de ambtenaren, benoemd onder vigueur van het pensioenreglement van 1868, werd toegepast, zou zich het geval kunnen voordoen, dat diensttijd, die krachtens gevolgden regel als onafgebroken is te beschouwen, zou worden geacht te zijn onderbroken, indien de betrokken ambtenaar toevallig eens verlof genoten had van meer dan $2\frac{1}{2}$ b. v. van 3 maanden, wat niet billijk zou zijn.

Dit voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer FERGUSON stelt voor alinea 1 van § 3 te lezen als volgt:

„Over het om een van de vorengenoemde redenen te verleenen verlof wordt door den Gouverneur beslist", welk voorstel ondersteund wordt door de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *Lansberg*.

De heer FERGUSON, het amendement toelichtende, zegt, dat er misschien verwarring zou kunnen ontstaan door de uitdrukking, dat het verlof door den Gouverneur wordt „toegestaan". Men zou allicht kunnen meenen, dat de Gouverneur de bevoegdheid *niet* heeft het verlof te weigeren. En dit is wel het geval, zooals dat blijkt uit art 4. Indien nu gelezen werd, dat de Gouverneur over het verleenen van het verlof beslist, vervalt volgens spreker iedere onduidelijkheid.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij het bezwaar niet deelen kan. In § 2, die de zaak beheerscht, wordt aangegeven, dat het verlof *kan* worden verleend. In verband daarmede kan het eerste lid van § 3 onmogelijk imperatief zijn. Maar juist omdat dit het geval niet is en er verwarring zou kunnen ontstaan, maakt spreker geen bezwaar tegen het amendement.

De heer SUTHERLAND zegt, dat hij geen sympathie kan gevoelen voor het amendement van zijn geacht medelid Ferguson en zulks te minder, daar hij meermalen gewichtige bedenking van de zijde van dezen Raad heeft vernomen, wegens het overlaten aan een persoon van de beslissing van zaken van eenige beteekenis. Hij meent, dat de Gouverneur verplicht is aan een ambtenaar verlof te verleenen als deze daarop aanspraak heeft volgens de bepalingen van deze wet, en kan dus moeilijk medegaan met een amendement, dat alles aan de opvatting van den Gouverneur overlaat.

De heer FERGUSON maakt den heer Sutherland opmerkzaam op § 2 van art. 4, waar duidelijk aangegeven is, dat het verlof wegens langdurigen dienst aangevraagd, geweigerd kan worden, wanneer 's lands belang zulks eischt. Het Bestuur moet deze bevoegdheid behouden.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt dat de heer Ferguson terecht op het voorschrift van § 2 van artikel 4 gewezen heeft, en dat die bepaling noodzakelijk is met het oog op het dienstbelang. Het spreekt van zelf, dat het zich, gelijk in de praktijk gebleken is, slechts heel zelden zal voordoen dat de Gouverneur van het recht om het verlof niet te verleenen gebruik zal maken.

De heer SUTHERLAND zegt, dat ook na hetgeen zijn geacht medelid Ferguson heeft aangevoerd, hij bij zijn gevoelen moet blijven; immers het door den heer Ferguson aangehaalde artikel heeft een andere strekking dan zijn amendement, dat de Gouverneur over alles wil laten beslissen. Volgens § 2 van art. 4 toch kan de Gouverneur slechts in het belang van den dienst het gevraagde verlof weigeren, terwijl, indien het amendement-Ferguson aangenomen wordt, de Gouverneur onbepaald de beslissing heeft.

De heer A. G. STATIUS MULLER zegt, dat het hem voorkomt, dat de door het geachte lid Ferguson voorgestelde redactiewijziging niet bepaald noodig is, zelfs niet aanbevelenswaardig, omdat dan de eerste zinsnede van het in behandeling zijnd lid zich minder goed zou aansluiten bij wat er verder volgt. Kwesties als door den heer Ferguson gevreesd, zullen zich wel nimmer kunnen voordoen als men er op let, dat in de Hoofdstukken omtrent verlof tot herstel van gezondheid en omtrent verlof om andere redenen dan tot herstel van gezondheid uitdrukkelijk wordt bepaald, dat in het eerste geval de Gouverneur het verzochte verlof *moet* verleenen, zoodra de geneeskundige commissie dat noodzakelijk acht, en in de andere gevallen, dat hij het *kan* verleenen.
Ons artikel wil niets anders uitdrukken, dan de bevoegdheid tot het verleenen van verloven vaststellen. Als regel wordt het door den Gouverneur verleend (eerste lid) en bij uitzondering door den Gezaghebber in de daarin omschreven gevallen (tweede lid).

Spreker zal dus om deze redenen niet met het amendement van den heer Ferguson kunnen meegaan.

De VOORZITTER vraagt den gemachtigde van den Gouverneur of hij het voorstel van den heer Ferguson overneemt.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt ontkennend; wel heeft hij gezegd geen bezwaar tegen de wijziging te zien, maar hij vindt geen aanleiding tot overneming van het voorstel. Spreker herhaalt de reeds gemaakte opmerking en zegt zich te kunnen aansluiten bij hetgeen de heer A. G. Statius Muller gezegd heeft en ziet alzoo tot overneming van het amendement te minder aanleiding.

Het voorstel van den heer Ferguson wordt in stemming gebracht en verworpen met 9 tegen 2 stemmen, n.l. die van de heeren *Lansberg* en *Ferguson*.

Het gewijzigde ARTIKEL 2 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ARTIKEL 1 komt in behandeling.

De heer LANSBERG stelt voor om in sub B van § 1 instede van „één maand" te lezen „twee maanden", welk voorstel ondersteund wordt door de heeren *C. A. Zeppenfeldt* en *Sutherland*.

De heer LANSBERG refereert zich voor toelichting op zijn voorstel aan het door hem gesprokene bij zijn eerste voorstel tot wijziging van sub b, § 2 van artikel 2.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij met het oog op de reeds door den Raad gedane uitspraak op een voorstel van gelijke strekking, geen bezwaar maakt tegen het nu gedane voorstel.

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, stelt voor om aan § 2 van artikel 1 toe te voegen een nieuwe alinea, luidende :

„De thans voor de vaststelling van het inkomen ter bere-
„kening van het verloftraktement geldende voorschriften
„blijven van toepassing voor met verlof gaande ambtenaren,
„die bij het inwerking treden van deze verordening als zoo-
„danig inkomsten genieten, welke niet ten laste van de ko-
„loniale kas komen, mits bedoelde inkomsten door hen bij het
„verleenen van het verlof worden genoten."

De bedoeling van de voorgestelde wijziging, zegt de heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, is de billijkheid te betrachten tegenover ambtenaren, die krachtens de thans bestaande bepalingen recht zouden hebben op een hooger verloftraktement, op grond dat zij voordeelen genieten, die hun niet uit de koloniale kas worden uitgekeerd. Er zijn ambtenaren, die b. v. emolumenten genieten, die van particulieren worden ingevorderd en anderen die het recht van vrije woning hebben, wier pensioengrondslag ook met inbegrip van die inkomsten geregeld is. Krachtens de thans bestaande voorschriften wordt het verloftraktement bepaald naar reden van de voor den pensioengrondslag aanvaarde som. Indien de voorgestelde bepaling voor de berekening van het verloftraktement ook op die ambtenaren toepasselijk werd, zouden zij in eenmaal verkregen aanspraken worden verkort.

Het voorstel van den heer Muller, gemachtigde van den Gouverneur, zoomede het ARTIKEL 1, zooals gewijzigd, worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

ARTIKEL 3 komt in behandeling.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, stelt voor om de woorden „behoudens het bepaalde sub a van § 1

van art. 1", voorkomende in de tweede alinea van § 8, op grond dat het bepaalde onder die letter bij nota van wijziging ingetrokken is, te doen wegvallen, — en in plaats van de woorden „drie malen", voorkomende in dezelfde alinea, te lezen „twee malen", overeenkomstig de toezegging in de memorie van antwoord, dat het Bestuur meeging met 's Raads voorstel om tot tweemalen toe verlofverlenging te verleenen, instede van drie malen. Abusievelijk werd verzuimd die wijzigingen in de nota op te nemen. De heer Lansberg, wien hij daarvoor dank zegt, maakte spreker daarop opmerkzaam.

Het gewijzigde ARTIKEL 3 wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De ARTIKELEN 4 tot en met 7 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

II. BETREFFENDE HET VERLEENEN VAN WACHTGELD EN ONDERSTAND AAN BURGERLIJKE AMBTENAREN IN DE KOLONIE CURAÇAO.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKELEN 1 tot en met 4 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de VOORZITTER de vergadering, na den dank van den Raad aan den gemachtigde van den Gouverneur te hebben overgebracht.

Aldus ontworpen.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908–1909.

NOTULEN.

No. 10.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 7den December 1908, des avonds te 7½ ure.

Tegenwoordig: De Voorzitter: de heer *Mordy S. L. Maduro*;

Voorts: De heeren *J. Möller*, Onder-Voorzitter, *A. W. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *H. M. Penso*, *H. Ferguson*, *H. A. de Casseres*, *Edwin Senior* en *A. G. Statius Muller*, leden, en de heer *H. Statius Muller*, waarn. Gouvernements-Secretaris, waarn. Griffier;

Afwezig: de heeren *C. A. Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg* en *C. Fensohn*, leden, de twee eerstgenoemden met kennisgeving, en de laatstgenoemde wegens verblijf buitenslands.

De ONDER-VOORZITTER, het woord richtende tot den Voorzitter, heet hem welkom terug in 's Raads vergaderzaal, zegt, dat de Raad verheugd is hem gezond terug te zien en wenscht hem namens den Raad bestendig welzijn toe.

De VOORZITTER dankt den Onder-Voorzitter voor de woorden tot hem gericht, zegt, dat het hem een waar genoegen is de leden van den Raad in welstand terug te zien en dat het hem een voorrecht is zich na een lange afwezigheid weder in 's Raads midden te bevinden, die gedurende zijne afwezigheid onder de bekwame leiding van den geachten Onder-Voorzitter omvangrijke werkzaamheden te verrichten had.

De VOORZITTER brengt in rondvraag of er aanmerkingen zijn op de reeds in druk verzonden notulen van de bijeenkomst van den 8sten October 1908.

Deze notulen worden goedgekeurd en onderteekend.

De VOORZITTER doet hierop mededeeling, dat de volgende stukken zijn ingekomen:

1°. de gouvernements-missive, dd. 17 October 1908 No. 3306, houdende dankbetuiging: *a.* voor mededeelingen gedaan bij 's Raads missives, dd. 14 October jl., Ni. 53 en 54, *b.* voor de toezending van de ontworpen notulen van de vergadering van den 8sten October dj., bij missive van dienzelfden datum No. 55, en *c.* voor de toezending van de verslagen betreffende den aankoop van een stoomschip en wijziging van de begrooting voor 1909, in verband met de crediet-aanvragen voor de oprichting van een bacteriologisch laboratorium en voor herstelling van het woonhuis op de plantage *Rust*.

Deze missive bevat voorts de mededeeling, dat met de door den Raad uitgesproken wenschen, aangaande de aanschaffing van een stoomschip en de wijze van uitvoering van het werk voor de herstelling van het woonhuis enz. op de plantage *Rust* door het Bestuur rekening zal worden gehouden.

2o. de Gouvernements-missive, dd. 24 October 1908 No. 3349, begeleidende een ontwerp-verordening, tot intrekking van de publicatie van 19 October 1846 [bundelnummer 271], waarbij wordt ingetrokken de publicatie van het be-

stuur van Curaçao, dd. 15 July 1845 No. 6, wegens het weiden van vee op de publieke gronden van Bonaire en Aruba en de daarin vervatte bepalingen door andere worden vervangen.

3o. de Gouvernements-missive, dd. 7 November 1908 No. 3466, begeleidende:

a. een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening, dd. 30 Maart 1906 [P. B. No. 16] tot heffing eener inkomstenbelasting;

b. een ontwerp-verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen;

benevens de daarbij behoorende memories van toelichting;

tevens de mededeeling behelzende, dat de heer P. de Joncheere, Commissaris voor de herziening van het belastingwezen in de kolonie Curaçao, gemachtigd is de beraadslagingen van den Raad over gemelde ontwerpen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen.

4o. de Gouvernements-missive, dd. 17 November 1908 No. 3587, begeleidende:

a. een ontwerp-verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen;

b. een ontwerp-verordening, houdende bepalingen omtrent het bouwen en stellen van huizen, getimmerten, muren en afscheidingen in de stadsdistricten;

benevens de daarbij behoorende memories van toelichting;

tevens de mededeeling behelzende, dat de heer Mr. Th. I. A. Nuijens, Procureur-generaal in de kolonie Curaçao, gemachtigd is de beraadslagingen van den Raad over gemelde ontwerpen bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen.

De VOORZITTER zegt vervolgens, dat op den 5den November jl. door de Commissie van Rapporteurs uit de Afdeelingen van den Raad aan den Gouverneur een schrijven werd gericht, waarin verslag werd uitgebracht naar aanleiding van de in comité-generaal gehouden besprekingen van den toestand der kolonie, in verband met de invoering van het nieuwe belastingstelsel. Daarin wordt te kennen gegeven, dat de meerderheid van den Raad meende niet te mogen nalaten het Bestuur te wijzen op den ernst van den toestand der kolonie en op de gevolgen van eene overhaaste invoering van het belastingstelsel. Het verhoogen van invoerrechten op tal van eerste levensbehoeften, het betrekken van tal van personen in de gebruiksbelasting, het opleggen van nieuwe formaliteiten aan den handelstand op een tijdstip waarop het vreemdelingen-verkeer opgehouden heeft, de doorvoerhandel alle beteekenis verloren heeft, en de hoeden-industrie in verval is geraakt, kunnen nadeelige gevolgen hebben, waarom die leden meenden het Bestuur een ontijdige en overhaaste invoering te moeten afraden.

Als antwoord hierop ontving de Raad van den Gouverneur een schrijven, dd 27 November d. a. v., No. 3661, dat bereids onder de leden gecirculeerd heeft en waarin Zijn HoogEdelGestrenge de redenen uiteenzet waarom hij de invoering van de belastingverordeningen op 1 Januari a. s. in het belang der kolonie wenschelijk acht.

De Gouverneur zegt, dat, waar de belasting-herziening zonder verhooging van den totalen belastingdruk aan de orde werd gesteld, uitsluitend met een economisch doel, waarbij tegemoet wordt gekomen aan de sedert vele jaren vernomen gerechtvaardigde klachten tegen de te hooge grondbelasting voor het eiland Curaçao, het belang van het hoofdeiland, door de omstandigheden het meest getroffen, reeds uit hoofde van de verlaging der genoemde belasting eene spoedige invoering rechtvaardigen zal, waardoor overigens de bezwaren van het bestaande stelsel, die de ontwikkeling van de verschillende deelen der kolonie in menig opzicht in den weg staan, zonder verhooging van lasten worden weggenomen;

dat op verlichting van belasting op meer dan een gebied kan worden gewezen en zoo, wel is waar, tegenover de verlagingen uit den aard der zaak verhoogingen staan, bij de geheele herziening het beginsel in het oog is gehouden,

dat de belasting naar draagkracht is geregeld; dat in tijden van tegenspoed, de getroffenen bij minder draagkracht ook minder zullen hebben op te brengen;

dat de vastgestelde specifieke rechten op enkele artikelen bijv. mais- en tarwemeel, ten gevolge van stijging van deze artikelen, niet meer beloopen zullen dan bij de tegenwoordige regeling van het invoerrecht verschuldigd zou zijn geweest;

dat tegen de bij de invoering merkbare voordeelen, de verhoogingen zich meerendeels eerst zullen doen gevoelen na verloop van ongeveer 6 á 7 maanden;

en dat, mocht onverhoopt in de tegenwoordige ernstige benadeeling van handel en scheepvaart geen gunstige wending komen, het Bestuur daarin aanleiding zal vinden om, evenals dat zou behooren te geschieden bij eene bestendiging van het oude stelsel, die maatregelen te nemen, als de omstandigheden zullen raadzaam maken, welke maatregelen bij het herziene stelsel gemakkelijker en rechtvaardiger zullen zijn te treffen, dan onder het oude stelsel.

Op voorstel van den VOORZITTER wordt besloten de ontwerp-verordening sub 2°. genoemd heden avond te behandelen en die sub 3°. en 4°. genoemd naar de afdeelingen te verzenden.

De Heer SUTHERLAND verkrijgt het woord en zegt, dat hij door verscheidene leden gemachtigd is om nu dadelijk hun spijt te betuigen, dat zij niet beschikken kunnen over eene inlichting, die zij van den Gouverneur hebben gevraagd en dat zij hopen die inlichting spoedig te ontvangen om eenige grieven, die zij hebben, te kunnen blootleggen.

De VOORZITTER zegt, dat de Raad in kennis blijft gesteld met de mededeeling van den heer Sutherland.

Alsnu komt in behandeling de ontwerp-verordening TOT INTREKKING VAN DE PUBLICATIE VAN 19 OCTOBER 1846 (BUNDELNUMMER 271), WAARBIJ WORDT INGETROKKEN DE PUBLICATIE VAN HET BESTUUR VAN CURAÇAO, dd 15 JULIJ 1845 No. 6, WEGENS HET WEIDEN VAN VEE OP DE PUBLIEKE GRONDEN VAN BONAIRE EN ARUBA EN DE DAARIN VERVATTE BEPALINGEN DOOR ANDERE WORDEN VERVANGEN.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKELEN 1 en 2 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de VOORZITTER de vergadering.

Aldus ontworpen.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908–1909.

NOTULEN.

No. 11.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 23sten December 1908, des avonds te 7½ ure.

Tegenwoordig: De Voorzitter: de heer *Mordy S. L. Maduro*; de heeren *J. Möller*, Onder-Voorzitter, *A. G. Statius Muller*, *H. Ferguson*, *Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg*, *C. A. Zeppenfeldt*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, en *H. A. de Casseres*, leden; de heer *P. de Joncheere*, gemachtigde van den Gouverneur; en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier.

Afwezig: de heeren *J. Sutherland*, *H. M. Penso*, *A. W. Statius Muller*, en *C. Fensohn*, leden, de drie eerstgenoemden met kennisgeving, de laatstgenoemde wegens verblijf buitenslands.

De VOORZITTER opent de vergadering.

De VOORZITTER onderwerpt aan de goedkeuring der vergadering de notulen der vergadering van den 7den December j.l.

De notulen worden goedgekeurd.

De VOORZITTER doet mededeeling, dat sedert de laatste vergadering geen stukken zijn ingekomen en dat hem verzocht is het eerst aan de orde te stellen de ontwerp-verordening, vermeld sub 2 van den oproepingsbrief.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp-verordeningen:

1. VERORDENING TOT WIJZIGING VAN EENIGE BELASTING-VERORDENINGEN (Zitting 1908-1909-N°. 8).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Nu de aanhangige ontwerpen mij het genoegen verschaffen mij nogmaals te midden van den Raad te bevinden, wensch ik even in herinnering te brengen hoe wij hier, na Uw vertrek wegens gezondheidsredenen, de vergaderingen op aangename wijze hebben voortgezet onder het voorzitterschap van den heer Onder-Voorzitter. Ik meen aan diens gewaardeerde leiding niets te kort te doen, wanneer ik, thans U, Mijnheer de Voorzitter, weder den voorzitterszetel ziende innemen, U welkom terug toeroep en vertrouwende, dat U bij Uw verblijf in Europa baat zult hebben gevonden voor Uwe gezondheid, de hoop uitspreek, dat met den Raad, ook het Bestuur nog lang het voorrecht moge hebben van Uwe bekwame leiding dezer vergaderingen.

De VOORZITTER. Ik dank U, Mijnheer de Joncheere, voor Uwe vriendelijke woorden.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het ontwerp geeft mij tot algemeene beschouwingen weinig aanleiding. Alleen wil ik mededeelen, dat, hoewel de in het eindverslag kenbaar gemaakte verlangens eigenlijk den grens van dit ontwerp, dat niet anders dan herstel van fouten en eenige weinig beteekenende wijzigingen bevat, eenigszins te buiten gaan, het Bestuur besloten heeft aan alle wenschen van den Raad te voldoen en meent de juiste wettelijke redacties daarvoor gevonden te hebben, welke ik bij art. 1 zal voordragen.

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

ART. 1 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De gewenschte wijziging van de Grondbelastingverordening kan op eenvoudige wijze worden aangebracht in art. 7, tweede lid Eigenlijk geldt het hier eenvoudig een schrijffout. Wanneer men de vierde alinea van het artikel inziet, zal men bemerken, dat daar sprake is van „genoten" huurprijs; zoo moet het ook in het tweede lid zijn. Ik wijzig dus in het tweede lid het woord „bedongen" in „genoten"; in het ontwerp als eerste wijziging der Grondbelastinverordening toevoegende: „in artikel 7, tweede lid, het woord „bedongen" vervangen door „genoten"." Hiermede wordt verkregen, dat voor kleine huurwoningen, waarbij wanbetaling een normaal verschijnsel is, niet de geheele bedongen huurprijs moet worden genomen.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Door de aangebrachte wijziging is inderdaad aan het verlangen van den Raad voldaan. De huurwaarde zal nu niet meer gesteld moeten worden op den bedongen huurprijs, maar op dat percentage van den bedongen huurprijs, dat in den regel, onder normale omstandigheden, werkelijk betaald wordt, op de normale huuropbrengst dus.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De opvatting van den spreker is juist; waar wanbetaling een normale omstandigheid is, moet een zeker percentage van den bedongen huurprijs worden afgetrokken naar het middencijfer der kwade posten.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik wensch als laatste wijziging terzelfder plaatse nog toe te voegen:

„in artikel 47 aan het tweede lid toegevoegd eene nieuwe zinsnede, luidende: „Voor dit tijdvak wordt, met afwijking in zooverre van artikel 5, de gemiddelde opbrengstwaarde bepaald naar de jaarlijksche opbrengst, gemiddeld over de drie aan dit tijdvak voorafgaande kalenderjaren." " Alzoo van de jaren 1906, 1907 en 1908.

Deze wijziging van de overgangsbepaling heeft ten doel een beter gemiddelde vast te stellen dan anders voor het eerste tijdperk zou gelden; in het nadeel der belastingschuldigen is de wijziging niet, integendeel, er komen dan twee slechte jaren tegen een goed in berekening.

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. In de wijziging van art. 17 der Algemeene verordening I. U. en D. is een drukfout, er staat in den eersten regel: „de in" hetgeen ik verbeter in: „in de". Voorts is mij van geachte zijde opgemerkt, dat in de wijziging van art. 151 de woorden „ter zake van" beter zullen luiden: „voor", hetgeen ik bij deze ook wijzig.

Over deze wijzigingen wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. In de wijziging der Gedistilleerdverordening moet het N°. van het P. B. zijn 34. Verder doe ik in de wijzigingen van artt. 6 en 27 vervallen het woord „zoete", hetgeen gemak voor de praktijk zal geven en ten slotte breng ik in de wijziging van art. 47b eene verbetering aan door die te doen luiden: „in artikel 47 sub b in de plaats van „uit eene" gelezen „uit- of in eene" en in de plaats van „uit te slaan" gelezen „uit- of in te slaan"."

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. In de wijziging der Wijnverordening, art. 45 b heb ik de eer geheel dezelfde wijziging aan te brengen als in art. 47b zooeven geschied.

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. In de wijziging van de Gebruiksbelastingverordening moet het N°. van het P. B. zijn: 45.

Ter voldoening aan den wensch van den Raad heb ik de eer te dezer plaatse na den derden regel in te voegen het volgende:

„aan artikel 8, tweede lid, toegevoegd eene nieuwe zinsnede, luidende: „Voor gehuurde perceelen met aanhoorige „regenbakken wordt het bedrag van den huurprijs vermin„derd met twee gulden voor elken M3 inhoudsruimte der „regenbakken, met een maximum van dertig gulden." "

Deze wijziging, Mijnheer de Voorzitter, is van meer belang dan de tot nog toe behandelde. Zij is overigens geheel overeenkomstig den geest der verordening, daar nu het gebruik van regenbakken voor eene hoeveelheid regenwater voor noodzakelijk levensonderhoud wordt vrijgesteld. Voor het maximum is gerekend op eene capaciteit van 730 blikken=131 H. L.; vandaar het ronde cijfer 15 M3, hetgeen eigenlijk voor het doel te hoog is, doch dit wordt dan gecorrigeerd doordat de waarde van het water zeker niet te hoog genomen is. De wijziging is ook uit financieel oogpunt belangrijk, daar er niet op gerekend is. Ik schat het verlies aan belasting daardoor op ongeveer f. 500.— 's jaars. Het Bestuur heeft daarin echter geen aanleiding gevonden om een aequivalent te vragen, noch om de wijziging niet voor te stellen.

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Men heeft mij opgemerkt, dat tengevolge van een drukfout in de Vergunningverordening een woordje „door" is uitgebleven bij art. 1. Ik heb de eer de wijziging van P. B. 1908 No. 46 tevens anders te redigeeren nl: „In de verordening dd. 3 Juli 1901 (P. B. No. 23), zooals die laatstelijk is gewijzigd bij de verordening dd. 16 Juli 1908 (P. B. No. 46) wordt:

„in artikel 1, eerste lid, na het woord „Curaçao" tusschengevoegd: „door";

„in artikel 3, eerste lid, aan het slot het woord „beide" vervangen door: „deze".

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur.* Mijnheer de Voorzitter. Ik kom thans tot den derden wensch van den Raad, eene wijziging van de Registratieverordening. In de eerste plaats schijnt het mij bij nader inzien beter N°. 4 van art. 13 te verplaatsen naar art. 19; hetgeen de Raad wenscht kan dan gevonden worden door een verdere toevoeging aan art. 19. Ik heb de eer aan de wijziging in het ontwerp toe te voegen:

„in art. 13 uitgelicht hetgeen voorkomt sub 4°;

„aan artikel 19 toegevoegd:

„3°. Stukken, opgemaakt ter regeling van betalingen aan „of door het Gouvernement te doen;

„4°. Volmachten, waarvan eenig gebruik, als in artikel „18 bedoeld, kan worden gemaakt zonder voorafgaande re„gistratie;

„5°. Akten van den Burgerlijken Stand, waarbij onge„registreerd kunnen worden gebruikt de stukken, daarbij vol„gens het Burgerlijk Wetboek gevorderd."

Ik meen, dat hiermede ten volle aan de wenschen van den Raad is voldaan.

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Mij is in de laatste dagen nog een verlangen kenbaar gemaakt door den Administrateur van financien en de Militaire Administratie nl. om nog enkele vrijstellingen in de Zegelverordening opgenomen te zien. Het Bestuur heeft gemeend daaraan zoover mogelijk te moeten tegemoet komen; den Raad zullen deze bepalingen vermoedelijk weinig belangstelling inboezemen. De bepalingen zijn dan ontworpen als volgt en stel ik voor in de wijziging der Zegelverordening, na die van art. 38, te laten volgen:

„in artikel 61 N°. 4 aan het slot toegevoegd:

„; voorts alle MANDATEN, ORDONNANTIEN VAN BETALING „en BETAALSROLLEN VAN OPENBARE AUTORITEITEN."

„Artikel 61 N°. 10 gelezen als volgt: „De DECLARATIEN „door SCHULDEISCHERS van het Rijk, DEZE KOLONIE of 's „Rijks andere kolonien en bezittingen en de VERKLARINGEN „VAN GERECHTIGDHEID te hunnen behoeve, wanneer de „schuldvordering de som van VIJF EN TWINITG GULDEN niet „te boven gaat, mits, wat laatstgemelde stukken betreft, „zulks daaruit blijke." "

Over deze wijziging wordt niet beraadslaagd.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Men heeft er mijne aandacht op gevestigd, dat bij de Nos 37 en 38 van art. 61 de audientiebladen in de daar bedoelde zaken niet op ongezegeld papier zullen mogen worden aangehouden. Indien ik deze zienswijze deelde, zoude ik niet aarzelen een amendement voor te stellen, doch ik vat die bepalingen aldus op, dat onder de uitdrukking „processtukken" de audientiebladen wel degelijk zijn begrepen. De audientiebladen mogen in het algemeen misschien niet tot de processtukken gerekend worden, hier bij de vrijstellingen in de Zegelverordening, waar men die bepalingen zoo algemeen mogelijk hebben wilde, is dat zeker het geval. Ik zal gaarne van den geachten gemachtigde van den Gouverneur vernemen of zulks ook niet de bedoeling van het Bestuur is geweest.

De heer DE JONCHEERE *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. De bedoeling dier vrijstellingen in art. 61 Nos. 37 en 38 is inderdaad zooals de spreker die vertolkte. Het woord „processtukken" moet zoo ruim mogelijk worden opgevat; men kan bij dergelijke vrijstellingen niet te zeer in bijzonderheden afdalen bij de redactie van de wet. Dergelijke ruime opvatting wordt in het Moederland ook bijv. gehuldigd bij de toepassing van de vrijstelling bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in zake gedingen van onvermogenden. In de zaken, bedoeld bij Nos. 37 en 38 kan dus het ongezegeld audientieblad worden gebezigd.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Ik zou gaarne van den gemachtigde willen vernemen of ook het audientieblad van het Hof onder de processtukken gerekend wordt en dus vrij van zegel zal zijn.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ook bij het Hof zal in de bedoelde zaken het ongezegeld audientieblad kunnen worden gebezigd.

De heer A. G. STATIUS MULLER. Mijnheer de Voorzitter. Ik ben voldaan door het antwoord van het Bestuur. Ik zal

geen amendement voorstellen, daar, waar Bestuur en Raad eenstemmig denken over de bedoeling der besproken vrijstellingen, de praktijk wel geen moeilijkheid zal opleveren. Alleen zou ik nog gaarne vernemen of alle leden zich met het gesprokene kunnen vereenigen.

Bij rondvraag door den VOORZITTER antwoorden alle leden toestemmend.

ART. 1, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ART. 2 komt in behandeling en wordt aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 3 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Het komt mij practisch voor om in dit artikel de woorden „een door den Gouverneur te bepalen dag" te vervangen door „den 1sten Januari 1909", welke wijziging ik bij deze de eer heb aan te brengen.

De heer LANSBERG. Mijnheer de Voorzitter. Voordat dit artikel in stemming gebracht wordt, wensch ik er op te wijzen, dat ik mijn stem aan dit artikel zou verleenen, zooals het in het ontwerp luidt, omdat dit ontwerp in direct verband staat met verscheidene reeds afgekondigde verordeningen, waarvan de dag van inwerkingtreding, krachtens bij die verordeningen aan den Gouverneur toegekende bevoegdheid, bij dien besluit van den 30sten November jl., op den 1sten Januari a. s. is bepaald. Ging het over eene andere verordening, dan zou ik een amendement op dit artikel voorgesteld hebben, waarbij de Raad zich de bevoegdheid voorbehoudt om zelf bij nadere verordening den dag van inwerkingtreding te bepalen.

De invoering immers van het nieuwe belastingstelsel op een tijdstip, dat de geheele bevolking, de Pers, de Kamer van Koophandel en de Koloniale Raad beslist ongunstig geoordeeld heeft, op grond van de bestaande en door het Bestuur erkende crisis, die de kolonie doorworstelt, waardoor zelfs bij de beraadslaging, betreffende de begrooting van Curaçao in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de vraag is geopperd of het wel oppertuun is die belastingen nu in te voeren, toont naar mijn bescheiden meening de wenschelijkheid aan, dat de Raad het tijdstip van de inwerkingtreding van belangrijke verordeningen, die om de een of andere reden niet op den door de wet bepaalden termijn in werking kunnen treden, aan zich voorbehoudt.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik meen mij te kunnen onthouden van in discussie te treden omtrent een advies, dat de spreker den Raad meent te moeten geven ten aanzien van in de toekomst in te dienen ontwerp-verordeningen. Ik apprecieer het echter, dat de spreker aan het onderwerpelijk artikel zijn stem wil geven. Indertijd, toen, vooral bij de ontwerpen I. U. D. en accijnzen, door den Raad amendementen zijn aangenomen, die niet de instemming van het Bestuur hadden, heb ik uit practische overwegingen steeds zelf alle verdere wijzigingen aangebracht, die uit die amendementen voortvloeiden. Iets soortgelijks doet thans de spreker. Ik dank hem daarvoor en zie daarin een hernieuwd bewijs van den geest van practische samenwerking tusschen Raad en Bestuur.

ART. 3, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

II. WIJZIGING VAN DE VERORDENING dd. 30 Maart 1906 (P. B. N°. 16) TOT HEFFING EENER INKOMSTENBELASTING. (Zitting 1908–1909–N°. **7**).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 3 komt in behandeling.

De heer DE JONCHEERE, *gemachtigde van den Gouverneur*. Mijnheer de Voorzitter. Ik heb de eer de woorden „een door den Gouverneur te bepalen dag" te vervangen door „den 1sten Januari 1909".

ART. 3, zooals gewijzigd, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

De CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 12.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 8sten Februari 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig: De Voorzitter en alle leden.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt aan de leden of zij zich kunnen vereenigen met de notulen van de laatste bijeenkomst (23 December 1908), zooals die in druk zijn rondgedeeld.

Op bevestigend antwoord van de leden worden zij zonder voorlezing goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet mededeeling, dat sinds de laatste bijeenkomst geene stukken zijn ingekomen.

Aan de orde van behandeling is de verkiezing van candidaten ter vervulling der te ontstane vacatures wegens periodieke aftreding in Mei e. k. van de heeren A. G. Statius Muller, J. Sutherland en J. Möller.

Op verzoek van den Voorzitter fungeeren de heeren B. E. van der Veen Zeppenfeldt en A. G. Statius Muller als stemopnemers bij die verkiezing, waarvan het resultaat is als volgt:

A. Bij de verkiezing van een eersten en tweeden candidaat, elk afzonderlijk, ter voorziening in de vacature Statius Muller, verkrijgen als eerste candidaat de heeren A. G. Statius Muller en C. Gorsira Fz. respectievelijk 12 stemmen en 1 stem, zoodat als eerste candidaat voor deze vacature gekozen is de heer A. G. Statius Muller; en als tweede candidaat verkrijgen de heeren F. W. P. Winkel, J. C. B. Forbes en C. S. Gorsira respectievelijk 1,11 en 1 stem, zoodat als tweede candidaat voor deze vacature is gekozen de heer J. C. B. Forbes.

B. Bij de verkiezing van een eersten en tweeden candidaat, elk afzonderlijk, ter voorziening in de vacature Sutherland, verkrijgen als eerste candidaat de heeren Sutherland en F. J. A. van den Donk respectievelijk 12 stemmen en 1 stem, zoodat als eerste candidaat gekozen is de heer J. Sutherland; en als tweede candidaat verkrijgen de heeren F. W. P. Winkel, F. J. A. van den Donk, M. Boom en J. H. E. Joubert, respectievelijk 3,4,4 en 2 stemmen, zoodat, aangezien geen dezer heeren de volstrekte meerderheid van stemmen verkregen heeft, eene herstemming moest plaats vinden tusschen de heeren van den Donk en Boom, die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd; het resultaat daarvan is, dat de heer van den Donk 4 stemmen en de heer Boom 9 stemmen hebben verkregen. Als tweede candidaat voor de vacature Sutherland is alzoo gekozen de heer M. Boom.

C. Bij de verkiezing van een eersten en tweeden candidaat, ieder afzonderlijk, ter voorziening in de vacature Möller, verkrijgen als eerste candidaat de heeren J. Möller en C. S. Gorsira JPEz., respectievelijk 12 stemmen en 1 stem, zoodat als eerste candidaat voor deze vacature gekozen is de heer J. Möller; en als tweede candidaat verkrijgen de heeren H. P. de Vries, C. S. Gorsira JPEz., H. van der Linde Schotborgh, C. Gorsira Fz., Philip F. de Haseth Möller en F. W. P. Winkel, respectievelijk 1,4,4,1,1 en 1 stem, terwijl 1 stem-biljet van onwaarde is verklaard, zoodat, aangezien geen dezer heeren de volstrekte meerderheid van stemmen verkregen heeft, eene herstemming moest plaats vinden tusschen de heeren C. S. Gorsira JPEz. en Schotborgh die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd, waarvan het resultaat is, dat de heer C. S. Gorsira JPEz. 9 en de heer Schotborgh 4 stemmen hebben verkregen. Als tweede candidaat voor de vacature Möller is alzoo verkozen de heer C. S. Gorsira JPEz.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering, na aan de heeren stemopnemers den dank der vergadering te hebben overgebracht.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 13.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 2den Maart 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig: De Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro*.

Voorts: De heeren *J. Möller*, Ondervoorzitter, *Ed. S. Lansberg*, *H. M. Penso*, *C. Fensohn*, *A. G. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *H. Ferguson* en *H. A. de Casseres*, leden, en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier.

Afwezig: De heeren *Edwin Senior*, *A. W. Statius Muller* en *C. A. Zeppenfeldt*, leden, allen met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de vergadering.

Op bevestigend antwoord der leden op de vraag van den VOORZITTER, of zij zich kunnen vereenigen met de notulen van de laatste bijeenkomst (8 Februari 1909), zooals deze in druk zijn rondgedeeld, worden ze zonder voorlezing goedgekeurd en onderteekend.

De VOORZITTER doet hierop mededeeling, dat ingekomen zijn de volgende stukken:

1o. eene Gouvernements-missive, dd. 19 Februari 1909 No. 510, begeleidende een ontwerp-verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen;

2o. eene Gouvernements-missive, dd. 1 Maart 1909 No. 595, begeleidende een ontwerp-verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelasting-verordening 1908 (P. B. No. 45);

3o. eene Gouvernements-missive, dd. 1 Maart 1909 No. 594, begeleidende een ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1910; en

4o. eene Gouvernements-Beschikking, dd. 2 Maart 1909 No. 154, waarbij de Heer L. V. Leyba, oudste lid van den Raad van Bestuur, belast is met de waarneming der functiën van Ondervoorzitter van dien Raad, gedurende de afwezigheid van den Ondervoorzitter.

De VOORZITTER stelt voor het ontwerp, vermeld sub 3o., naar de afdeelingen te verzenden en verzoekt de beslissing van den Raad omtrent de behandeling van de ontwerpen vermeld sub 1o. en 2o.

Besloten wordt al de ontwerpen naar de afdeelingen te verzenden.

Niets meer te behandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 14.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 22sten April 1909, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: De Voorzitter, de heer *Mordy S. L. Maduro.*
Voorts: De heeren *J. Möller*, Onder-voorzitter, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *H. M. Penso*, *H. Ferguson*, *H. A. de Casseres*, en *A. G. Statius Muller*, leden; de heer *Mr. Th. I. A. Nuyens*, Procureur-Generaal, gemachtigde van den Gouverneur, en de heer *C. A. F. Hellmund*, waarn. Hoofd-Commies, waarn. Griffier.
Afwezig: De heeren *A. W. Statius Muller*, *C. A. Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *Edwin Senior* en *C. Fensohn*, leden, de vier eerstgenoemden met kennisgeving, de laatstgenoemde wegens verblijf buitenslands.

De VOORZITTER opent de vergadering en deelt mede, dat de waarn. Gouvernements-Secretaris, waarn. Griffier, de Heer *H. Statius Muller*, wegens ongesteldheid verhinderd is deze vergadering bij te wonen, waarbij hij den wensch uit, dat de herstelling van den Heer Muller niet lang op zich zal laten wachten.

De VOORZITTER heet den gemachtigde van den Gouverneur welkom in de vergadering.

De VOORZITTER onderwerpt aan de goedkeuring der vergadering de notulen der laatste zitting (2 Maart 1909).

Deze notulen worden goedgekeurd en onderteekend.

De VOORZITTER doet hierop mededeeling van de volgende ingekomen stukken:
1°. eene Gouvernements-missive, dd. 17 April 1909, N°. 1055, begeleidende een ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van 12 September/7 November 1907 (P. B. N°. 39), tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao;
2°. eene Gouvernements-missive, dd. 19 April 1909 N°. 1082, begeleidende een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche bank (P. B. 1907 N°. 9);
3°. eene Gouvernements-missive, dd. 20 April 1909, N°. 1088, houdende kennisgeving van de benoeming bij Koninklijk besluit van den 19den Maart 1909 N°. 22, met ingang van den tweeden Dinsdag van Mei 1909, van de heeren A. G. Statius Muller, J. Sutherland en J. Möller tot leden van den Kolonialen Raad.

Op voorstel van den VOORZITTER wordt besloten de ont-

werp-verordeningen sub 1°. en 2°. genoemd nog heden avond in behandeling te nemen.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp-verordeningen :

I. HOUDENDE BEPALINGEN OMTRENT DE VERPLICHTE HERSTELLING EN DE MOGELIJKHEID TOT HET DOEN AFBREKEN VAN GEBOUWEN, MUREN EN TRANKEEREN, DIE BOUWVALLIG ZIJN, EN OMTRENT HET ONBEWOONBAAR VERKLAREN VAN WONINGEN.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 tot en met 7 worden achtereenvolgens aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

ART. 8 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND stelt voor achter het laatste woord van het artikel te lezen: „echter met toekenning van schadevergoeding, indien de onbewoonbaarverklaring om andere redenen dan bouwvalligheid is uitgesproken".

Het amendement wordt ondersteund door de heeren *Muller* en *Zeppenfeldt*.

De heer SUTHERLAND, zijn voorstel toelichtende, zegt, dat de argumenten door het Bestuur in de memorie van antwoord aangevoerd, hem niet hebben overtuigd, dat het beginsel van schadevergoeding in deze verordening niet opgenomen behoeft te worden. Immers de vrees voor misbruik zou alleen voor de toekomst gegrond zijn, terwijl deze verordening dadelijk na hare inwerkingtreding toegepast zal kunnen worden op woningen, die nu bewoond zijn, waardoor aan de eigenaren een inkomen ontnomen wordt, dat zij nu genieten.

De heer NUIJENS, *gemachtigde van den Gouverneur*, voert hier tegen aan, dat het stelsel van schadeloosstelling bij onbewoonbaarverklaring van woningen door het Bestuur niet zal kunnen worden overgenomen.
Volgens hem zouden daaruit onvermijdelijk misbruik ontstaan, die deze wet voor een groot gedeelte illusoir zouden maken.
Ook wanneer een woning niet bouwvallig is, kan het somtijds noodzakelijk zijn -- zooals bij de inspectie van het oude stadsgedeelte duidelijk is gebleken --, te verbieden, dat gedeelten van huizen, die oorspronkelijk slechts voor bergplaatsen bestemd zijn geweest, en waar bijna alle toevoer van licht en lucht is afgesloten, als afzonderlijke woningen verhuurd worden.
Zou men nu in zoo'n geval schadeloosstelling kunnen eischen, als het huis maar niet bouwvallig was, dan zou het voor de zoogenaamde huisjesmelkers een zaak worden, om dergelijke hokken tijdelijk te verhuren, ze onbewoonbaar te laten verklaren, en dan van het gouvernement als schadeloosstelling voor te derven huurpenningen, een som gelds te krijgen: veel liever dan ze nog door het aanbrengen van een deur of venster voor woning beter geschikt te maken.
Nog meent de heer Nuyens te moeten aanstippen, dat de vrees, dat de woningwet hier den eigenaren van huizen aanmerkelijke schade zou kunnen berokkenen, z. i. ongegrond is.
Het onbewoonbaarverklaren van woningen zal hier in deze kolonie slechts zelden voorkomen. In een droog klimaat, waarin deuren en vensters bijna altijd open kunnen staan, en de arme bevolking het grootste gedeelte van den dag in de open lucht doorbrengt, heeft men voor het bewoonbaar zijn van een woning veel minder strenge eischen te stellen dan bijv. in Nederland.
Wat hier als onbewoonbaar wordt verklaard, zal in de meeste gevallen zijn een of ander klein gedeelte van een huis. En zelfs dan, zal door het aanbrengen van een venster of deur of een andere reparatie die onbewoonbaarverklaring dikwijls nog kunnen worden voorkomen.

De heer MULLER zegt, dat hij zich zeer goed vereenigen

kan met de gedachte, die aan het amendement ten grondslag ligt. De onbewoonbaarverklaring toch is eene verkorting van het eigendomsrecht en het is niet meer dan billijk dat de daardoor veroorzaakte schade wordt vergoed.

De verplichting tot schadevergoeding kan ook een zeer wettige rem zijn tegen lichtvaardige onbewoonbaarverklaring.

Dan, ook des Bestuurs bedenkingen tegen het amendement zijn niet van grond ontbloot. Men zou kunnen gaan speculeeren op de onbewoonbaarverklaring.

De heer Muller zegt verder, dat hij er over nagedacht heeft eene wijziging voor te stellen in het amendement, waardoor alleen schade zou worden vergoed, wanneer de ongewenschte toestand buiten de schuld van den eigenaar is ingetreden. Die wijziging is echter moeilijk aan te brengen.

Daarom meent hij dat de Raad het er op moet wagen het artikel ongewijzigd te laten, vertrouwen stellende in de verzekering van het Bestuur, dat de bepaling geen aanleiding zal geven tot vexatoire bemoeiingen van overheidswege en dat er op het oogenblik maar heel enkele gedeelten van woningen zijn die werkelijk onbewoonbaar zijn.

Daarom heeft hij zijn geacht medelid Sutherland in overweging het amendement in te trekken.

Na repliek en dupliek zegt de Heer SUTHERLAND, dat, daar hij tot zijn genoegen van den gemachtigde van den Gouverneur vernomen heeft, dat het voornemen niet bestaat om geheele gebouwen onbewoonbaar te verklaren, doch alleen enkele onbeduidende gedeelten en dan nog slechts wanneer blijkt dat dat gedeelte niet verbeterd kan worden, hij zijn amendement intrekt.

ART. 8 wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

ARTT. 9 tot en met 14 komen achtereenvolgens in behandeling.

Bij de behandeling van ART. 12, sub a, wordt ter verbetering van een drukfout het cijfer „9" in „10" veranderd.

ARTT. 9 tot en met 14 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

II. HOUDENDE BEPALINGEN OMTRENT HET BOUWEN EN STELLEN VAN HUIZEN, GETIMMERTEN, MUREN EN AFSCHEIDINGEN IN DE STADSDISTRICTEN.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ATRT. 1 tot en met 9 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

III. TOT VERBETERING VAN DE ARTIKELEN 47 EN 75 DER GEBRUIKSBELASTINGVERORDENING 1908 (P. B. N°. 45).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

IV. TOT AANVULLING VAN DE VERORDENING VAN 12 SEPTEMBER/7 NOVEMBER 1907 (P. B. N°. 39), TOT INTREKKING VAN DE VERORDENINGEN BETREFFENDE DE ORGANISATIE DER GEWAPENDE POLITIE IN DE KOLONIE CURAÇAO.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 achtereenvolgens, de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

V. TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING TOT VASTSTEL-

LING VAN EEN NIEUW REGLEMENT VOOR DE CURAÇAOSCHE BANK (P. B. 1907 N°. 9).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTT. 1 en 2 achtereenvolgens de CONSIDERANS, het INTITULÉ en het ONTWERP in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

Niets meer te behandelen zijnde, sluit de VOORZITTER de vergadering, na den dank van den Raad aan den gemachtigde van den Gouverneur te hebben overgebracht.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 15.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 8sten Mei 1909, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: de Heer *J. Möller*, Ondervoorzitter, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: De heeren *A. G. Statius Muller*, *H. Ferguson*, *H. A. de Casseres*, *H. M. Penso*, *A. W. Statius Muller*, *Edwin Senior*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland* en *Ed. S. Lansberg*, leden, en *C. A. F. Hellmund*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements Secretarie, wd. Griffier van den Raad, benevens de heeren *C. Statius Muller*, Administrateur van financiën, *W. A. J. T. Zelle*, tijd. Directeur der Openbare Werken, en *J. J. Beaujon*, Districtmeester van het 2de en 3de district, gemachtigden van den Gouverneur.

Afwezig: De heeren *M. S. L. Maduro*, Voorzitter, *C. Fensohn* en *C. A. Zeppenfeldt*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands en de derdegenoemde met kennisgeving.

De Ondervoorzitter opent de vergadering met de volgende rede, die staande door de vergadering wordt aangehoord.

„Alvorens over te gaan, tot de werkzaamheden, waartoe wij zijn bijeengeroepen, zij het mij vergund ook in dit college onze innige vreugde en dankbaarheid uit te spreken over de gelukkige gebeurtenis, die in de Koninklijke omgeving op den 30sten April plaats vond. Ik ben overtuigd, dat ik uit naam van U allen spreek, ja, van de gansche bevolking der kolonie, indien ik van af deze plaats uitdrukking geef aan de gevoelens van innige vreugde, die ons bezielen bij de geboorte van de Oranjetelg. Moge zij, onder Gods zegen, groeien en bloeien, tot heil van de natie en tot vreugde harer Koninklijke Ouders."

Hierop vraagt de Ondervoorzitter aan de leden of zij zich kunnen vereenigen met de notulen van de laatste bijeenkomst (22 April 1909), zooals zij in druk zijn rondgedeeld.

Op bevestigend antwoord worden zij zonder voorlezing goedgekeurd en onderteekend.

De Ondervoorzitter doet daarop mededeeling, dat volgende stukken zijn ingekomen:

1°. een schrijven dd. 21 April dj. van den heer Mordy. S. L. Maduro, Voorzitter van den Kolonialen Raad, bevattende de mededeeling, dat deze naar New-York denkt te vertrekken;

2°. eene Gouvernements-missive, dd. 28 April 1909, No. 1145, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 29sten Maart 1909 No. 46, met ingang van den tweeden Dinsdag van deze maand, de heeren M. S. L. Maduro en J. Möller te benoemen respectievelijk tot Voorzitter en Ondervoorzitter van den Raad;

3°. eene Gouvernements-missive, dd. 5 Mei 1909, No. 1205,

waarbij aan den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85bis van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, de heeren C. Statius Muller, Administrateur van financiën, en W. A. J. T. Zelle, tijd. Directeur der Openbare Werken, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over de ontwerp–verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1910 bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen;

4°. eene Gouvernements–missive, dd. 6 Mei 1909, No. 1235, waarbij aan den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur, ingevolge art. 85bis van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer J. J. Beaujon, districtmeester van het 2de en 3de district dezes eilands, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over gemelde ontwerp-verordening bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen.

De Ondervoorzitter, het woord richtende tot de heeren gemachtigden van den Gouverneur, heet hun welkom binnen 's Raads vergaderzaal en zegt, dat de Raad met belangstelling naar hunne raadgevingen zal luisteren.

Alsnu komt aan de orde de hiervoren gemelde ontwerp-verordening.

De beraadslagingen worden alsdan geopend.

De heer Lansberg, na het woord gevraagd en verkregen te hebben, zegt: ,,Eenige jaren geleden werd door een algemeen geacht ingezetene, indertijd lid van den Kolonialen Raad, bij de bespreking van de huishoudelijke begrooting voor de kolonie Curaçao gezegd, dat zij geschikt uit een enkel artikel kon bestaan, luidende: ,,De Gouverneur kan over de koloniale geldmiddelen naar goeddunken beschikken'' en als wij nagaan, dat bijkans alle posten voor overschrijding vatbaar zijn en dat verleden jaar de begrooting met een bedrag van f 150,000.—, zegge Een honderd en vijftig duizend gulden, is overschreden, dan zou men geneigd zijn, die woorden van het oud–lid te onderschrijven.

Door zoovele ramingen voor overschrijding vatbaar te verklaren en die te overschrijden is de begrooting een wassen neus en de leden van den Raad marionetten en wordt zelfs het budgetrecht der Staten Generaal daardoor illusoir, daar men later, als eenmaal de oorspronkelijke artikelen goedgekeurd zijn, wel verplicht is de verhoogingen toe te staan.

Voor cultures werd in het jaar 1908 een bedrag van f 19,000.– geraamd en is die post met een bagatel van f 25,095.— overschreden, wel een bewijs, dat de oorspronkelijke ramingen niet met veel zorg geschieden. Ik vermeen, dat de Raad nooit te vinden zou zijn geweest om een crediet van f 44,000.— voor cultures toe te staan, terwijl de Raad en, met den Raad, de gansche bevolking van oordeel is, dat de zaak van den landbouw voor de kolonie — zooals die door het Bestuur gewild wordt — hopeloos staat en dat in die richting niets nieuws te bereiken valt. Praktisch zijn wij geen enkelen stap vooruitgegaan op landbouwgebied, niettegenstaande de duizenden en duizenden, die voor dat doel zijn uitgegeven. Reeds acht jaren zijn wij bezig met proefnemingen op landbouwgebied en nog steeds staan wij bij den aanvang, zooals dat in de Memorie van Antwoord wordt gezegd.

Op grond, dat telken jare de posten van cultures overschreden worden, zal ik dan ook te zijner plaatse een voorstel doen om de uitgetrokken posten voor cultures niet voor overschrijding vatbaar te verklaren. Uit het feit, dat de landbouwkundige — de heer Versluys — niet te dezer zitting is verschenen om inlichtingen te verschaffen betreffende den landbouw, mag ik met grond aannemen, dat die vakman, die twee jaren geleden den Raad met ronde woorden gezegd heeft, dat alle proeven mislukt waren, door het Bestuur als minder gewenscht wordt beschouwd ter verdediging van den landbouw.

Wel is waar staat het Departement van landbouw onder dat van openbare werken, maar de geachte heer Zelle, hoe bekwaam ook in zijn vak, is een leek op dat gebied. Toen het lid van der Veen Zeppenfeldt verleden jaar bij de behandeling der begrooting zijne opinie gaf omtrent de Curaçaosche tabak, enz.

liet Dr. Van Hall, Inspecteur van den landbouw in West-Indië, daarop volgen: ,,Voor leeken als de heer van der Veen Zeppenfeldt is een tomaat een tomaat''. De persoon, die geroepen was om ons voor te lichten is de landbouwkundige, die wij ons de luxe veroorloven er op na te houden tegen een jaarwedde ad f 4,000.—, terwijl wij nu als leeken tegenover elkaar staan en de deskundige ontbreekt om ons het verschil tusschen twee tomaten aan te toonen.

In diezelfde zitting zeide Dr. Van Hall: ,,met de tabak is men het vorige jaar begonnen en de landbouwkundige heeft dit jaar tabaksbladeren kunnen oogsten, die, wat kwaliteit betreft, spreker hebben gefrappeerd. Deze wilde soort belooft wat voor de toekomst.''

Die verwachting is spoedig als rook vervlogen, want reeds in het jaarverslag van den landbouwkundige over 1908 lezen wij, dat volgens de beoordeeling, verkregen door tusschenkomst van het Koloniaal Museum te Haarlem, de brandbaarheid van de geoogste tabak te wenschen overliet. En dit was, Mijnheer de Voorzitter, de geoogste tabak, waarvan de kwaliteit Dr. Van Hall gefrappeerd had.

Over de wekelijksche marktberichten van landbouwproducten, waarop dezelfde producten, die herhaaldelijk de reis van buiten naar de stad afleggen, maar geen afzet vinden en telkens weder als nieuwe posten worden opgeteekend, zal ik niet uitwijden, maar alleen wensch ik er op te wijzen, dat die berichten een verkeerden indruk in het moederland vestigen.

Gaarne had ik ook over andere punten van deze begrooting willen uitwijden, de tijd tusschen de indiening van de Memorie van Antwoord en de openbare behandeling, was tot mijn leedwezen te kort om mij daarvoor te kunnen voorbereiden en heb ik mij tot een der belangrijkste onderdeelen moeten bepalen.

Alvorens deze beschouwingen te eindigen wil ik het vertrouwen uitspreken, dat de tegenwoordige Directeur van Openbare Werken een goedkoopere werkwijze voor den damaanleg zal volgen en dat gezegd departement in alle andere opzichten de zuinigheid zal betrachten.''

De heer VAN DER VEEN ZEPPENFELDT, het woord gevraagd en verkregen hebbende, zegt het volgende: ,,Ik heb het woord gevraagd, Mijnheer de Voorzitter, om hoofdzakelijk nogmaals mijn stem te verheffen tegen de uitgaven voor landbouw, zooals het Bestuur dien op Curaçao wil hebben.

Het is een utopie — nu beaamt de Gouverneur het ook — van Curaçao een landbouwkolonie te maken; de proeven van de laatste acht jaren, coûte que coûte, genomen, hebben zulks voor de zooveelste maal zonneklaar bewezen; duizenden en duizenden, geen 24,000.—, maar 100,000.— gulden, topographie en damaanleg er niet bijgeteld, zooals mijn geachte medelid Lansberg, reeds verleden jaar kon bewijzen, zijn daarvoor uitgegeven zonder praktisch resultaat.

Doch op papier, in verslagen en staatjes, waarin zelf de kleinste kleinigheid een plaats vindt, is de toestand in den regel o! zoo mooi, zoo hoopvol.

In werkelijkheid zijn wij op landbouwgebied geen stap vooruitgegaan, dit is een waarheid als een koe, een waarheid, die trouwens door den Raad, ja door geheel Curaçao bereids is erkend.

Waren wij niet doordrongen van deze waarheid, zagen wij in den door het Bestuur gewilden landbouw eenig heil voor Curaçao, wij zouden tegen het tegenwoordig regime geen bezwaar hebben, want de proeven met haar ab- en dependentiën, worden als het er op aan komt, toch door Nederland betaald, en wie zou dan geld weigeren?

Maar zal men ooit op Curaçao ananassen, vijgen, hetzij Barbarijsche of niet Barbarijsche, suikerriet, tabak en wat dies meer zij, loonend kunnen cultiveeren?

Want ,,business'' moet het zijn en geen liefhebberij; uit liefhebberij kan men in Rusland een meloen uit een broeikast tooveren, als men er maar geld voor over heeft.

Gesteld, dat op Curaçao, door kunst en ten koste van veel geld tabak, bananen, advokaten enz. konden gedijen, wat dan? vraag ik.

Concurreeren met Venezuela, Columbia, Sto. Domingo enz.,

waar alles zonder irrigatie en veel moeite in weelderigen overvloed groeit? Groote dwaasheid.

Exporteeren naar die Republieken? Nog grooter dwaasheid, net zoo goed zou men steenkolen naar Engeland kunnen zenden.

Voor eigen consumptie dan? Och, Curaçao is te klein, raakt dadelijk overmarkt en bezit geen groote koopkracht.

Nu kosten bijv. 400 pimenten maar 30 cent, 100 zuurzakken slechts f 2.—, f 2.50, zonder dat men er genoeg koopers voor kan vinden. De marktberichten in de Curaçaosche Courant luiden wekelijks anders, zal men mij kunnen toevoegen. Dat weet ik, en ook dit, dat die marktberichten alles behalve marktberichten zijn.

Het zijn prijzen, die men in vroege morgenuren een of ander hofmeester laat betalen.

Men lacht hier om die berichten, zij kunnen u er leelijk in laten loopen.

Men krijgt van die berichten ook geen trouw beeld van de opbrengst der plantages, omdat er niet bij vermeld wordt hoeveel van de producten onverkocht teruggaat. En onverkocht gaat een groot gedeelte terug. Waarom wordt zulks niet vermeld?

Die berichten zijn de druk niet waard, men weet, dat zij niets ander behelzen dan dezelfde warmoes, dezelfde radijsjes, enz. van jaren her.

Niets komt er in voor als een gevolg van de proefnemingen, waar er zooveel geld voor wordt uitgegeven.

En het is met het oog op de resultaten der proefnemingen, dat de Raad den toestand hopeloos vindt.

De Raad wist vóór dat hij het in de Memorie van antwoord las, dat een groot deel der bevolking juist in den landbouw een middel van bestaan vindt; dat op Aruba en Bonaire de inwoners grootendeels van landbouw en veeteelt leven, dat de uitvoerhandel aldaar voor een belangrijk deel uit landbouwproducten en vee bestaat en dat de in cultuur gebrachte oppervlakte in de geheele kolonie zich uitbreidt.

In één woord, Mijnheer de Voorzitter, de Raad wist, dat Curaçao op landbouwgebied het moet hebben van zijn boonen, mais, pindas, dividivi, aloë en oranjeschillen. Dit is gegrond op praktijk en ondervinding.

Dat hebben de proeven geleerd, die jaren geleden genomen zijn.

Het jaarverslag van den landbouwkundige over 1908 is zulks komen bevestigen.

Dat verslag is een bekentenis van onmacht, slechts f 14.—, neen f 14,40 's jaars, leert men daarin, is de opbrengst van 1 Hektare gronds ,,saca me la cuenta''.

Treurig is het, dat men zich toch blijft blind staren op al de nieuwe proefjes, die voor Curaçao van geen praktisch resultaat zullen zijn, terwijl dividivi-boomen bij duizenden doodgaan zonder dat onze specialiteiten, die ons zooveel geld kosten in staat zijn zulks tegen te gaan.

Met dat alles voor oogen heb ik mij afgevraagd: hoe kon toch de Heer Chapman, Voorzitter van de Landbouwmaatschappij, spreken van vooruitgang in zake landbouw.

Hoor wat de correspondent van ,,De Tijd'' o. m. daarover schrijft. Zijn woorden maak ik tot de mijne.

,,Eenige weken geleden hield de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij hare najaarsvergadering.

Aanwezig waren, behalve de Gouverneur met adjudant, 13 leden, daaronder begrepen het bestuur, dat niet eens voltallig tegenwoordig was.

Over die vergadering een woordje.

De Voorzitter, de heer H. H. R. Chapman, opende de vergadering met een rede, waarin hij o. a. wees op de vermeerdering van belangstelling in den landbouw in de kolonie Curaçao.

Vroeger was die belangstelling er niet, nu wel, beweerde de heer Chapman.

Bij deze woorden keek menig tegenwoordig lid de zaal rond, die schitterend verlicht was, maar waarin het klein getal werkelijk belangstellende leden verloren ging en vroeg zich af: waar is die belangstelling?

Ook met het beweren, dat er vroeger geen belangstelling was in den landbouw, beging de heer Chapman een historische fout, die daarin bestaat, dat men het wil doen voorkomen, alsof vroeger nooit iets beproefd of nooit iets gedaan is om den landbouw te verbeteren.

Dat is een kapitale fout. Er zijn lang vóór dat Gouverneur de Jong van Beek en Donk hier voet aan wal zette, lang voor dat de Curaçaosche Maatschappij bestond, allerlei proeven genomen. Wat heeft indertijd Gouverneur Raders niet gedaan op dat gebied?

Er is nochtans een groot verschil tusschen toen en thans. Toen werden de proeven, soms vrij kostbare, genomen op eigen kosten, nu op kosten van de belastingbetalers.

In een zekeren zin, ja, is er meer belangstelling in den landbouw gekomen.

Het Bestuur namelijk is zeer vrijgevig in het verleenen van credieten en het geven van voorschotten ten behoeve van den landbouw.

Zie, het zijn de credieten en voorschotten, die de belangstelling wekken.

Volgens den Heer Chapman (wij citeeren uit de Cur. Courant van den 23sten October jl.) is Curaçao op economisch landbouwgebied financieel betrekkelijk zeer vooruitgegaan in de laatste jaren.

Hij zal dit door eenige voorbeelden verduidelijken.

In het tweede en derde district van het eiland wordt nu, uit vroeger braak liggende gronden, jaarlijks, zelfs in een slecht jaar f 36,000.— aan mais en maisstroo getrokken.

Die mededeeling deed ons verbaasd staan, doch wijl zij op geen berekening steunt en zonder eenig bewijs door den heer Chapman wordt medegedeeld, zijn wij zoo vrij die bewering als onbewezen en van nul en geener waarde op zij te zetten. Doch de heer Chapman heeft nog een ander bewijs: ,,Er zijn volgens mij door den districtmeester Beaujon verstrekte opgaven op die (vroeger braak liggende gronden in het 2de en 3de district) thans 130 moestuintjes. Neemt men nu aan, dat zoo'n grondje f 0,75 daags opbrengt, dan is dat voor alle grondjes in het 2de en 3de district een kleine f 100.— daags en per jaar f 36,500.—''. Hier hebben wij tenminste eene berekening. Doch welk eene berekening! Ik durf gerust beweren, dat alle 130 hofjes tezamen, d. w. z. het gedeelte ervan, dat als moestuin geëxploiteerd wordt, niet de oppervlakte hebben van een middelmatigen moestuin in het Westland.

Wat zou Curaçao een gezegend land zijn, als die eene moestuin f 36,500.— 's jaars kon opbrengen. Waarlijk, het rijke Westland zou dan het spreekwoordelijk dorre Curaçao moeten benijden!

Daaruit alleen reeds blijkt, dat de berekening van den heer Chapman mank gaat. Neemt men aan, dat zulk een hofje f 0.75 daags opbrengt, ja, dan kan men gemakkelijk tot zijne conclusie komen, maar 't is juist dat, wat wij niet aannemen. Hadde de heer Chapman voor zijne berekening genomen $7\frac{1}{2}$ cent per dag, wij gelooven, dat hij dan dichter bij de waarheid geweest zou zijn dan nu, met zijn 75 cent.

Ware de berekening van den heer Chapman correct, dan moest er in die beide districten betrekkelijk welvaart heerschen, want die f 36,500.— circuleeren en worden omgezet. Maar iedereen, die niet ziende blind is (om eene uitdrukking van den heer Chapman te gebruiken) moet erkennen dat daar de ellende al even groot is als elders.

En verder zegt dezelfde correspondent.

Wel maakt elke week het officieele gedeelte van de Curaçaosche Courant met veel omhaal melding van alles wat in de laatste week ter markt uit die hofjes wordt aangevoerd, maar als ik U zeg, dat onder dat aangevoerde zelfs vermeld wordt ,,pakjes koolbladeren, zeven rammenassen, 29 bossen knollen en dergelijke, dan staat men minder verwonderd, dat die lijst zoo lang is, maar des te meer, dat zulk een hofje dagelijks f 0.75 kan opbrengen.''

Mijnheer de Voorzitter, veel kan nog over de rede van den heer Chapman gezegd worden.

Ik zal er maar verder over zwijgen.

Onze toestand is hier inderdaad niet vooruitgegaan.

Onlangs werd er nog een request door 80 onderteekenaars ingediend ter erlanging van vrijstelling van grondbelasting over de laatste twee jaren.

Twee heerenhuizen werden in de laatste maanden verkocht wegens wanbetaling der grondbelasting.

Voor achterstallige interesten geschiedt zulks krachtens onherroepelijke volmacht zeer dikwijls.

Over den handel, de slagaderen van Curaçao, zal ik maar liever zwijgen.

In 1908 stond die niet stil, maar ging bepaald achteruit door buitengewone omstandigheden. f 10,000.— bracht het invoerrecht minder dan in 1907 op. Laten wij hopen, dat hij in 1909 herleeft.

Ons zout ligt jaar in jaar uit in groote hoeveelheden op onze plantages op afzet te wachten. Wanneer het Bestuur zich deze, voor Curaçao zoo belangrijke zaak en de niet minder belangrijke hoeden–industrie ietwat meer aantrekt, denk ik, zullen wij spoedig zijn waar wij wezen moeten.

Ik kan ook niet eindigen zonder nog even van deze plaats te betreuren, dat de Memorie van antwoord, gedagteekend 19 April, den leden van den Raad pas 1 Mei bereikt heeft. Ik heb haar daarom niet kunnen bestudeeren zooals ik wenschte.''

De heer J. Sutherland verkrijgt thans het woord en zegt: ,,Mijnheer de Voorzitter. Reeds hebben mijne geachte medeleden, die zoo even aan het woord waren, gewezen op de omstandigheid dat het antwoord van het Bestuur ons nog zeer kort geleden bereikt heeft, zoodat wij ons maar vergenoegen moeten in deze zitting maar in het kort onze bezwaren daartegen aan te voeren.

Alhoewel wij na de zoovele en herhaalde malen ondervonden teleurstellingen onze taak als lid van dit college niet onder de aangename plichten, die wij te vervullen hebben, rangschikken kunnen, gevoelen wij ons gesterkt door ons plichtsgevoel om zoolang te blijven strijden totdat ons doel zal zijn bereikt.

En nu, Mijnheer de Voorzitter, dat doel is niets anders of niets meer dan het moederland onze toestanden te leeren kennen zooals zij in werkelijkheid zijn, omdat wij de overtuiging koesteren, dat indien wij dat doel bereiken kunnen, wij ook veel dichter zullen zijn bij de oplossing der vraagstukken, die werkelijk van belang zullen zijn voor deze ongelukkige kolonie.

Wanneer wij het Bestuur kunnen bewegen om eens in te zien, dat onze kolonie geen groote uitgaven kan dragen en wij de lessen die de ondervinding van vele eeuwen van groote opoffering moeten benuttigen, zullen wij, meen ik, vanzelf tot het eenigste resultaat komen: onze administratie op eenvoudigen voet inrichten en op landbouwgebied de voorbeelden onzer voorouders navolgen.

Men make hieruit niet op, dat ik tegen iedere verbetering ben, of dat ik niets gedaan wil hebben voor onzen landbouw, integendeel, waar er kans bestond om in den reeds treurigen toestand onzer landbouwbevolking eenige verbetering te brengen, hebben wij niet alleen onze medewerking verleend, maar ook het initiatief genomen en met dankbaarheid de medewerking van het Bestuur begroet. Hiervan getuigen de aanleg van dammen en de aanmoediging van de dividivi–cultuur, welke de Raad steeds aanbevolen heeft.

Nooit hebben wij een voorstel verworpen, dat iets beoogde waarvan er, zij het zelfs een twijfelachtig voordeel voor de Kolonie te verwachten was, maar waar wij, in tegenstelling van het bestuur geen heil konden zien in de kostbare proefnemingen, hebben wij ons door plicht en geweten gedwongen gezien daartegen te waarschuwen. Ja zelfs in vele gevallen onze medewerking daaraan te weigeren.

Deze gedragslijn volgende heeft de Raad 7 jaren lang zijne medewerking geweigerd aan de voorstellen van het Bestuur, slechts nu en dan toegevende bij wijze van tegemoetkoming.

Wanneer wij letten op de wijze waarop Regeering en Volksvertegenwoordiging ingelicht worden, dan kunnen wij ons aan de verplichting niet onttrekken om van uit deze plaats

met klem onze stem te verheffen om het moederland te waarschuwen.

Curaçao in werkelijkheid bezien en beoordeeld, is niet eens een schaduw van Curaçao beoordeeld uit de rapporten en verslagen die op zoovele reeds verkregen en nog te verkrijgen resultaten wijzen.

Een jaar of wat geleden heeft de voormalige Directeur der Openbare Werken de fabelachtige opbrengsten van ,,María Maai'' berekend in een der zittingen van dezen Raad en als resultaat der bemoeiingen van het Bestuur op landbouwgebied gewezen op den vooruitgang die op die plantage te constateeren valt.

Of de resultaten op landbouwgebied, welke de spreker toen voor oogen had, werkelijk verkregen waren, is tot nu toe voor de meeste Curaçaonaars zeer problematisch, maar opmerkelijk is het dat een der schuldeischers van dien gelukkigen planter niet meer te bewegen was om geduld te oefenen, en dadelijk eene akte bij het Hof aanhangig heeft gemaakt om den onwilligen schuldenaar door middel van gijzeling tot betaling te dwingen, maar ook die schuldeischer heeft geen succes gehad; immers nadat hij zich de kosten van het proces had getroost, moest hij tot zijn leedwezen bespeuren, dat er werkelijk geen sprake was van onwil, maar zeer duidelijk van onmacht, en er voor hem geen andere weg open bleef dan den ongelukkigen schuldenaar met den goeden naam die zijn plantage in den vreemde had verkregen, te laten pronken.

Gelukkig dat de welvarende 140 bezitters der productieve moestuintjes niet in den toestand van onzen gelukkigen planter verkeeren, anders waren zij er misschien bij het opmaken hunner rekeningen niet beter aan toe.

Het heil dat het Bestuur voor den kleinen man zien wil in den landbouw, wordt door de meesten die onzen toestand grondig kennen als zeer overdreven beschouwd, daar zij met den Raad van meening zijn dat de landbouw voor onze benedenwindsche eilanden hopeloos staat. Aan den anderen kant zijn zij en ook de Raad 't eens met 't bestuur dat landbouw op eene behoorlijke wijze uitgeoefend, daarbij rekening houdend met de soorten van gewassen en wijze van cultivatie, naast handel, scheepvaart en andere industrieën, een niet gering te schatten middel is tot bevordering van de algemeene welvaart; maar hier juist treedt het verschil van meening tusschen het Bestuur en de publieke meening op den voorgrond; want, waar de ondervinding in de Kolonie geleerd heeft dat er slechts enkele gewassen met vrucht gecultiveerd kunnen worden, tast het Bestuur maar in den blinde zonder eenig systeem naar links en rechts groote sommen uitgevende voor proefneming met gewassen waarvan niets te verwachten is, zooals tabak, Ceara–rubber en andere, zooals de geachte vorige spreker reeds heeft aangetoond. Of wil men soms het resultaat dat verkregen is met die keurige tabak, welke echter brandbaarheid mist, als schitterend beschouwen ?

In den grond bestaat theoretisch tusschen Bestuur en Raad geen verschil op landbouwgebied, omdat de Raad niet minder dan het Bestuur de belangen van de landbouwbevolking gaarne te bevorderen wenscht, doch waar het Bestuur in de praktijk naar 's Raads meening onpraktisch te werk gaat, kan hij het Bestuur natuurlijk niet volgen.

Herhaalde malen heeft de Raad gelegenheid gehad om er op te wijzen, dat hij met de ayontuurlijke richting waarin het Bestuur werken wil geen instemming kon betuigen, en, ofschoon het Bestuur ruimschoots den tijd heeft gehad om een overtuigend resultaat te verkrijgen, kan het tot nu toe op niets wijzen, dat eenigszins wettigen kan het uitgeven van aanzienlijke sommen gelds.

Steeds heeft de Raad er op aangedrongen om de reeds in de Kolonie bekende cultures aan te moedigen en thans kan het Bestuur alleen constateeren, dat er op twee plantages op Curaçao verscheidene HA. onder aloë–cultuur gebracht zijn.

De thans door het Bestuur opgedane ondervinding omtrent de meerdere productieviteit van bewerkte en bemeste gronden is voor de planters alhier van mindere waarde dan het Bestuur misschien zal willen erkennen, daar ik zeker geen tegenspraak zal ondervinden wanneer ik volhoud, dat de omstandigheid

dat een stukje gronds in een bepaald jaar door bewerking en bemesting, meer heeft opgebracht, nog geen vaststaand succes te noemen is, omdat dezelfde methode in een ander jaar tot geheel verschillende uitkomsten leiden kan, en indien ik mij niet vergis, hebben verschillende planters aan de tegenwoordige werkwijze de voorkeur gegeven, omdat zij door ondervinding geleerd hebben, dat bemesting en bewerking in vele gevallen in dit klimaat tot verschroeiing leiden. In elk geval zal men die nieuwe of thans nieuwe werkwijze eerst als een succes kunnen gaan beschouwen als de ondervinding geleerd zal hebben, dat zij over eenige jaren goed gewerkt heeft.

Gereedelijk had ik van dit punt kunnen afstappen, indien de redevoering van den voorzitter der hier bestaande landbouwmaatschappij welke in de kolonie met algemeene tegenspraak werd begroet, in het moederland niet aangehaald was als bewijs dat er eenig resultaat is verkregen op landbouwgebied.

Slechts enkele punten wil ik releveeren. ,,Een dertigtal jaren geleden was de landbouw'', zegt die voorzitter, ,,in veronachtzaming, om niet te zeggen minachting geraakt. Het zich bezighouden met den landbouw werd als iets vernederends beschouwd, iedereen zag slechts heil in den handel, doch na de oprichting der maatschappij en de bemoeiingen van het Bestuur kwam in de publieke meening een ommekeer en is groote belangstelling in den landbouw in ons midden herleefd, ook van de zijde van den handelsstand''.

Ziehier eene bewering die voor rekening van den Voorzitter der Maatschappij zal moeten blijven, maar gaarne hadden wij gezien, dat hij zich de moeite had gegeven om eens aan te toonen welke koopman de Maatschappij overtuigd heeft om zijne zaken in de stad op te doeken en zijn geld in eene plantage te beleggen of wel zijn kapitaal, dat bij de bank is belegd, te lichten en in den landbouw te steken.

Neen, Mijnheer de Voorzitter, noch die minachting bestond vroeger, noch die herleefde belangstelling bestaat thans. Waar het Bestuur bereid was te geven, hebben de planters van de gelegenheid geprofiteerd om eenige verbetering aan hunne plantages met slechts een klein gedeelte der onkosten aan te brengen, maar de Maatschappij heeft daarin geen aandeel gehad.

Tenzij er aan de woorden: economisch landbouwkundig gebied, eene geleerde uitlegging moet worden gegeven, waarvan men in de praktijk niets merken kan, zal niemand in de Kolonie den vooruitgang hebben bespeurd, waarvan de redenaar gewag maakt.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, onze redenaar stelt zich blijkbaar niet tevreden om vooruitgang op landbouwgebied te constateeren, ook op gebied van kippenfokkerij valt in de Kolonie zaken te doen.

Nu zal wel niet ontkend kunnen worden, dat de buitenlieden kippen houden, maar van eene regelmatige fokkerij zal wel moeilijk sprake kunnen zijn.

Ook hier geldt wat ik reeds meermalen heb gezegd. Men heeft altijd kippen in de Kolonie gehad, maar dat er eenige verbetering valt te bespeuren, durf ik gerust ontkennen, en nogmaals moet ik er op wijzen dat wij eerder schade zullen lijden dan voordeel behalen, door te wijzen op resultaten die in werkelijkheid niet zijn verkregen.

Ten slotte wijst de redenaar op de geldelijke voordeelen, die de bemoeiingen van het bestuur en de Maatschappij aan de landbouwers bezorgd hebben en zonder feiten aan te halen begint de redenaar onmiddellijk aan te nemen dat ieder moestuintje 75 cent per dag oplevert om de conclusie te kunnen maken, dat die grondjes welke vroeger braak lagen nu in een slecht jaar f 40,000.— en in een goed jaar f 50,000.— opbrengen.

Evengoed had de redenaar vooróp kunnen stellen, dat die grondjes per dag $ 1 of liever nog £ 1 opbrengen, immers dan waren de resultaten nog veel schitterender. Maar nu hooren wij van het Bestuur dat de opbrengst dier gronden 65 cent per stuk en per dag is, dus eventjes maar een verschil van 10 cent per dag.

Wij zijn het Bestuur dankbaar voor de mededeeling, dat die berekening gegrond is op nauwkeurige aanteekeningen bijge-

houden over een periode van 23 weken, maar ook slechts van de opbrengsten van één perceel. En nu vraag ik: is de conclusie door 't bestuur gemaakt dan wel eenigszins gewettigd ?

Alvorens te eindigen wil ik de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij mijn sympathie betuigen voor hetgeen zij op het gebied van hoeden-industrie verricht heeft, hoewel deze belangrijke zaak niet op haren weg lag."

De heer C. STATIUS MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, vraagt het woord en zegt: „Mijnheer de Voorzitter. De geachte sprekers hebben allen met een enkel woord hun leedwezen kenbaar gemaakt, dat de Memorie van Antwoord niet vroeger is ingediend. Ik kan de verzekering geven, dat niemand dit meer leed doet dan het Bestuur zelf. De heeren zullen echter wel in de omstandigheden, die de late indiening veroorzaakten, gegronde redenen vinden om die late indiening te verklaren.

In het Voorloopig Verslag is zeer veel gevraagd; voor de beantwoording van vragen wordt nu evenwel meer tijd gevergd dan voor het stellen ervan. Daartoe moest het Bestuur inlichtingen van verschillende zijden inwinnen en verwerken. Ook het drukken neemt nogal tijd. Ongeveer evenveel tijd als het Bestuur noodig heeft gehad voor de indiening der Memorie van Antwoord, had ook de Raad noodig voor het indienen van het Voorloopig verslag. Mogelijk werd in andere jaren de Memorie een paar dagen eerder ingediend, doch dit jaar valt de uiterste termijn, waarop de begrooting moet zijn afgehandeld nog al laat, zoodat het ten slotte niet zooveel verschil maakt.

De heer Lansberg sprak van overschrijding van verschillende posten. Ik, die uit den aard mijner betrekking, het dichtst bij de cijfers sta, moet bekennen, dat het mij in den loop van het jaar wel eens vrij benauwd geworden was, toen door een bijzonderen samenloop van omstandigheden meer en meer uitgaven moesten worden gedaan, waarop in het geheel niet gerekend was.

Als de heer Lansberg eens nagaat de oorzaken, waaraan de overschrijding van verschillende posten is te wijten geweest, dan zal hij wel met mij eens zijn, dat die overschrijding niet te voorkomen was.

In de eerste plaats waren daar de buitengewone toestanden veroorzaakt door de verwikkelingen met de naburige Republiek, waardoor er een noodtoestand bij een deel der bevolking ontstond. Het Bestuur moest zorgen voor werkverschaffing aan de noodlijdenden. Dat kostte meer dan f 25,000.—. In verband met dezelfde omstandigheden moest een station voor draadlooze telegrafie worden opgericht, dat bij de heeren evenmin bezwaar zal ontmoeten, blijkens de in het voorloopig verslag uitgedrukte hoop tot het duurzaam behouden blijven op Curaçao dezer inrichting. Uit die bijzondere omstandigheden is dan toch wat goeds geboren geworden. Samen met den vorigen post bedraagt de overschrijding hierdoor ongeveer f 50,000.—. Verder is f 33,000.— uitgegeven op verschillende Memorieposten, tot het doen van welke uitgave het Bestuur toch gemachtigd was. Dit maakt met het vorige bedrag f 83,000.—. Wering van het pestgevaar maakte eene bijzondere uitgave noodzakelijk van f 8,000.—.

Verder moest in verband met de verwikkelingen vele telegrammen worden gewisseld; de belastingherziening bracht veel drukkosten met zich mede en vereischte veel nieuwe zaken. En zoo komt men, alles bijeengenomen, reeds tot eene som van meer dan het 2/3 gedeelte van het door den heer Lansberg genoemde bedrag van f 150,000.—, alle uitgaven, welke het Bestuur niet kon ontwijken.

Het zou dus eigenlijk slechts het overschietende bedrag zijn, waarover zou zijn te discussieeren. Maar ook hiertoe hebben bijzondere omstandigheden mede gewerkt. Noodzakelijke kosten van het personeel der belastingen, voor onderwijs, voor overtochtsgelden veroorzaakten een meerdere uitgave van f 30,000.—.

Voor cultures is f 25,000.— meer dan de geraamde som besteed, waarvan f 12,000.— ten laste van den pro memorie uitgetrokken post „Landbouwcredieten"; van het resteerend be-

drag is een deel besteed voor aankoop van landerijen op St. Eustatius, voor opstelling van een katoenmachine aldaar en verder voor verschillende proefnemingen aldaar en op Curaçao.

Men vergete ook niet, dat de begrooting bijna een jaar vóór den aanvang van het dienstjaar moet worden opgemaakt. De cijfers voor 1910 stellen wij reeds begin Mei 1909 vast; hoe licht kan het niet blijken, dat er in den loop van 1910 uitgaven moeten worden gedaan, die niet uitgesteld kunnen worden en waarop men onmogelijk had kunnen rekenen.

Ten slotte wijs ik er op, dat blijkens het voorloopig verslag, de Raad het met het Bestuur eens was, dat de belangrijke overschrijding van het ramingscijfer der uitgaven van het afgeloopen jaar voor een groot deel te wijten is aan den zeer buitengewonen staat van zaken gedurende dat jaar.

Alle drie sprekers hebben het breedvoerig over den landbouw gehad.

De heer Lansberg vroeg waarom de landbouwkundige niet ter vergadering aanwezig is. Maar de heer Lansberg gaf zelf antwoord op die vraag. Het Departement Landbouw staat onder het Departement Openbare Werken, van welk Departement, de Chef, de heer Zelle, als gemachtigde van den Gouverneur aanwezig is.

De geachte sprekers zijn het er mede eens, dat een groot deel der bevolking het van den landbouw hebben moet, maar dat de richting, waarin het Bestuur werkt niet de ware is. Men wil dat er niet zooveel geld wordt uitgegeven voor het nemen van proeven. Maar waar men erkent, dat een groot gedeelte van de bevolking van de kolonie Curaçao van landbouw moet bestaan, daar moet men toch ook toegeven, dat het noodzakelijk is naar middelen te zoeken die tot verbetering van het bedrijf leiden. Ik wil geenszins onderschrijven, dat alle proeven zijn mislukt en men niet is vooruitgegaan. De lijst van proeven en aanplantingen voorkomende in eene opgave van den landbouwkundige betreffende de op Curaçao voor proeven in 1908 uitgegeven sommen wijst dit, naar mijne meening uit. Ik haal een aantal punten uit die opgave aan met vermelding van de uitgegeven sommen.

Sisalvelden zijn aangelegd, proeven op het gebied van mais cultuur genomen. Er werden ook wel proeven genomen met den aanplant van Barbarijsche vijg, tabak, katoen, suikerriet. Nu meent men, dat uitgaven voor die proeven nutteloos zijn, daar zij toch geen resultaat zullen geven, maar ik wijs er op, dat die proeven op kleine schaal zijn genomen en weinig gekost hebben.

De heeren spraken ook over de opbrengst der kleine grondjes.

Ik meen, dat zij over die opbrengst toch wel wat al te gering denken; velen bestaan toch voor een deel of voor het geheel van de opbrengst ervan. Nu wordt gezegd, dat de pachters der kleine terreinen bestaan ten koste van anderen, maar dan zal men het toch ten zeerste in het Bestuur moeten apprecieeren, dat gestreefd wordt die pachters door Bestuursvoorlichting in betere conditiën te stellen. In de Memorie van Antwoord is ook reeds gezegd, dat het tijd kost om op het gebied van proefnemingen ter verbetering van den landbouw resultaten te verkrijgen. Daar gaan verscheidene jaren mee heen. Maar als stelselmatig wordt doorgegaan, dan is het ontwijfelbaar, dat men eindelijk tot de erkentenis moet komen, dat er veel goeds is tot stand gebracht.

Wat het door sprekers aangehaalde Rapport van de Landbouwmaatschappij betreft, ik kan mij daarin niet begeven, daar ik niet weet in hoeverre het Bestuur zich aan dat rapport heeft aangesloten.

Ik meen hiermede in het algemeen de vragen te hebben beantwoord, en verwijs verder naar de memorie van antwoord. De verdere beantwoording van het door de drie geachte leden gesprokene, zullen de andere Heeren gemachtigden op zich nemen.''

De heer J. J. Beaujon, *gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt het woord en zegt het volgende: ,,Mijnheer de Voorzitter. De zaak van den landbouw, of de wenschelijkheid, dat de verbetering en uitbreiding van het landbouwbedrijf in deze kolonie van Bestuurswege moet aangemoedigd en ondersteund

worden is reeds meermalen in dezen Raad verdedigd door mannen, voor wien ik, vooral wat kennis van zaken betreft, zeker zal moeten onderdoen. Het is daarom, dat ik met schroom de mij vereerende opdracht heb aanvaard om heden op deze plaats te spreken in het belang van eene zaak, die volgens de uitspraak van den Raad, hopeloos is.

Het is mijne meening, dat aanmoediging en ondersteuning van den landbouw, gepaard aan deskundige voorlichting op een praktische wijze, naast doelmatigen damaanleg, een der middelen is, om, alhoewel langzamerhand, maar toch zeker, den economischen toestand der bevolking, vooral in de buitendistricten, eenigszins te verbeteren.

In mijne betrekking van districtmeester ben ik in de gelegenheid geweest het nut van zoodanige aanmoediging en verbetering des te meer onder het oog te hebben, en daarom wil ik het wagen te trachten den Raad, zoo mogelijk te doen inzien, dat het te betreuren zal zijn bijaldien door het schrappen van de voorgestelde posten op de begrooting tot verbetering van het landbouwbedrijf, alles wat in deze richting reeds gedaan is, worde prijs gegeven aan de m. i. niet gegronde vrees, dat alle pogingen tot verbetering van landbouw in de kolonie nutteloos zijn.

Een der geachte leden van den Raad heeft bij de behandeling van de begrooting voor 1908 o. a. gezegd: ,,De plantages zijn daar om te bewijzen, dat men op Curaçao altijd den landbouw heeft uitgeoefend'' en het zij mij vergund hieraan toe te voegen: altijd zal blijven uitoefenen, zoolang het eiland bewoond is.

Wanneer nu erkend moet worden, dat de landbouw sinds jaren in de kolonie wordt uitgeoefend en men niet kan aannemen, dat allen, die zich met dit bedrijf bezig hielden en het nog doen, hun arbeid en hun kapitaal jaar in, jaar uit aan een hopelooze zaak blijven besteden, dan zal men toch moeten toestemmen, dat landbouw mogelijk en een der middelen van bestaan is voor een niet gering deel der bevolking.

Wanneer men met een onbevooroordeeld en onpartijdig oog die plantages en grondjes in de buitendistricten, welke goed bewerkt en onderhouden worden, opneemt, zal men ook niet kunnen verklaren, dat in de richting van den landbouw niets te bereiken is.

Niemand durft ontkennen, dat handel en scheepvaart de voornaamste bronnen van welvaart voor de kolonie zijn en dat alles moet in het werk gesteld worden om die te bevorderen en te doen bloeien.

Maar kan de geheele kolonie, kan zelfs het heele eiland Curaçao alleen van handel en scheepvaart bestaan ?

Waarom wordt er altijd geklaagd en niet ten onrechte, wanneer de oogst mislukt is ?

Waarom kwamen er altijd armoede en gebrek onder de mindere bevolking en ook onder een deel der gegoeden, desniettegenstaande handel en scheepvaart ook levendig waren wanneer een paar jaren achter elkander de oogst mislukt was ?

Is het niet omdat de bevolking voor een deel in haar bestaan afhankelijk is van de meerdere of mindere opbrengsten van den grond ? Hoe zou de toestand op de benedenwindsche eilanden worden, indien er geen mais, boonen en groenten verbouwd werden en jaar in, jaar uit deze voedingsmiddelen voor de geheele bevolking uit den vreemde geimporteerd moesten worden ?

Wanneer men dat alles nagaat, moet men tot de conclusie komen, dat de uitoefening van den landbouw eene noodzakelijkheid is voor een niet gering deel der bevolking.

En daar het volgens het voorgaande vaststaat, dat landbouw noodig is, wil ik de vraag stellen of dit bedrijf zoo goed, zoo praktisch en op zoo'n productieve wijze wordt uitgeoefend, dat verbetering niet mogelijk en wenschelijk is.

Het zij mij vergund te zeggen, dat ik gedurende drie jaar van mijn verblijf op dit eiland als districtmeester de ondervinding heb opgedaan, dat het bedrijf van landbouw door velen, zelfs vergeleken met het naburig eiland Aruba, waar het ook nog te wenschen overlaat, zeer primitief wordt uitgeoefend en op eene wijze, die vooral met het oog op ons klimaat, in vele gevallen niet loonend kan zijn. (Ik heb hier niet het oog op de vruchten en groententeelt, waarin Curaçao boven Bonaire en

Aruba uitmunt, maar ik bedoel het verbouwen van mais, boonen, pindas en dergelijke gewassen).

In onzen tijd is het algemeen aangenomen, dat wetenschappelijke voorlichting op het gebied van landbouw noodig is om tot verbetering en vooruitgang van het bedrijf te geraken.

Een landbouwkundige, die goed op de hoogte is van zijn vak, bekend met de eigenschappen van ons klimaat en de gesteldheid van den bodem, zijne technische kennis weet dienstbaar te maken aan de praktijk, zich niet te geleerd acht om ook van den geringsten landbouwer iets nieuws te leeren in zijn vak, zich bewust is van het gewicht van de hem opgedragen taak, een gezonde opvatting heeft van het doel waarnaar hij streven moet, zich met ijver in zijn werkkring beweegt en zich het vertrouwen van hen, die zijne voorlichting noodig hebben, weet waardig te maken, moet ook op deze dorre eilanden, na eenige jaren van volhardenden arbeid in eene bepaalde richting, bevredigende resultaten van zijn werk kunnen verkrijgen.

Dat sommigen van de vroeger genomen proeven mislukt zijn, is volgens mijn bescheiden meening, geen reden om met het aangevangen werk niet voort te gaan.

Wanneer men de resultaten van de bemoeiingen van den landbouwkundige wil beoordeelen, moet men niet zoo zeer letten op de ongunstige resultaten van eenige der genomen proeven; deze proeven maken niet de hoofdzaak uit. Men moet verder zien, en zich afvragen of er over het algemeen, tengevolge van de bemoeiingen van het Bestuur, dat hierin de diensten van den landbouwkundige noodig heeft, de landbouw in de kolonie niet eenigszins is vooruitgegaan en of van verschillende zijden niet meer belangstelling wordt betoond in dit bedrijf.

Op al de plantages, waar het voordeel van eene goede grondbewerking wordt ingezien en waar ijverig gewerkt wordt aan verbetering van de wijze van cultiveeren en keuze van den grond en behoorlijk rekening gehouden wordt met de uitgaven, welke men niet overschrijden moet om het bedrijf loonend te doen blijven, kan men nu al eenigen vooruitgang constateeren; de vruchten van dezen arbeid zullen eerst na eenige jaren in ruimere mate kunnen worden geoogst. Juiste cijfers zijn moeilijk te verstrekken aangaande de opbrengsten van zulke plantages om die te kunnen vergelijken met de jaren, toen er minder werk van den landbouw werd gemaakt, maar wie kennis heeft van de zaak en zijne oogen niet sluiten wil voor de lichtzijden, al zijn die ook niet zoo helder, kan het wel merken.

Ziet men op verscheidene plantages in de boven en beneden districten in de laatste jaren een streven naar damaanleg, betere grondbewerking, het kweeken van voedinggewassen, tot het uitbreiden van boomgaarden, uitbreiding van dividivicultuur, aanleggen van aloë-velden, het planten van maissoorten met irrigatie als voedergewassen, enz., op de kleine grondjes in eigendom en op de huurgronden valt het niet minder in het oog, dat in de laatste jaren uitbreiding is gegeven aan het landbouwbedrijf en dat de landman langzamerhand meer waarde hecht aan zijn grond.

De aanvragen om gronden in huur groeien steeds aan; van Mahoema, in April 1908 aangekocht tot uitbreiding van het domein, zijn reeds 164 HA. uitgegeven, waarvan een groot deel reeds in 1908 kon beplant worden en waar in Maart een goede oogst werd binnengehaald (pl. m. 3000 manden mais à 12 liters). Op enkele huurgronden wordt ook onder leiding van den landbouwkundige dividivi aangeplant en eenige daarvan beloven goede resultaten te geven.

In het 2de district werd in October 1908 door een persoon, die reeds blijken heeft gegeven, dat hij zich met ijver op den landbouw toelegt, met gouvernementssteun en onder leiding van den landbouwkundige een pitaveld aangelegd, groot pl. m. 6 HA. De aanplant is nog te jong om er iets van te kunnen zeggen, maar de planten staan goed.

De proeven met inlandsche katoen door C. Sprock genomen, zijn goed geslaagd en deze persoon is voornemens een veld met deze katoensoort aan te leggen.

Ter bevordering van den kleinen landbouw is een commissie benoemd, bestaande uit den Administrateur van financiën

als Voorzitter en den Landbouwkundige en de Districtmeesters als leden, met de opdracht de oprichting van een landbouwleenbank op den grondslag van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid der leden voor te bereiden.

Deze Commissie heeft in December 1908 met hare werkzaamheden een aanvang gemaakt, en aan 45 deelnemers, bestaande uit huurders van gouvernementsgronden en eigenaars van grondjes, zijn credieten of voorschotten toegestaan. Deze gelden worden in kleine bedragen uitbetaald, naar gelang het werk, waarvoor het crediet gevraagd is, vordert; de uitvoering van het werk wordt beoordeeld door den landbouwkundige, de districtmeesters en de commissarissen; voor hen, die met het geld een windmolen willen aanschaffen zijn die molens besteld, opdat zij ze goedkooper zullen krijgen en de oprichting van den molen zal ook onder behoorlijk toezicht geschieden. De diensten van den landbouwkundige zijn noodig bij de werkzaamheden van deze instelling, zijne leiding wordt vereischt voor die lieden, opdat het doel, dat het Bestuur zich voorstelt, bevordering van den kleinen landbouw, berijkt kan worden.

Wanneer deze landbouwers met het verkregen crediet in de gelegenheid worden gesteld hunne grondjes productief te maken, zoodat zij geheel of gedeeltelijk ervan kunnen bestaan, dan is een groote schrede tot den vooruitgang op landbouwkundig gebied gedaan.

Van de hofjes en moestuinen in het 2de en 3de district zijn er 50 huurders en eigenaars van grondjes, die met hunne gezinnen van de opbrengsten van deze hofjes leven, zonder eenige andere bijzaak aan de hand te hebben.

Aan allen, die zulke hofjes hebben was het in den tijd van werkeloosheid in 1908 niet noodig bijstand te verleenen.

Er wordt beweerd, dat de boomgaarden of hofjes op de plantages in den goeden tijd werden aangelegd met kapitaal van elders verkregen. Ik wil niet ontkennen, dat dit wel het geval kan zijn met eenige der zoogenaamde villa's aan het Schottegat, maar dat dit op alle plantages van toepassing is, is niet aan te nemen.

Dat het in onzen tijd mogelijk is aardige en winstgevende boomgaardjes aan te leggen bewijzen de twee tuintjes van C. C. Sprock: ,,Liverpool'' en ,,Wilhelmina Tuintje''.

Deze twee hofjes waren, het eerste achttien en het tweede negen jaar geleden, braak liggende gouvernementsgronden en wie ze nu bezichtigt zal niet kunnen beweren, dat op het gebied van landbouw niets te bereiken is in deze kolonie.

En de eigenaar trekt er nu een winst van f 1.50 daags uit en zegt, dat hij zijn kapitaal als goed belegd beschouwt.

Ik zal meer voorbeelden kunnen aanhalen, Mijnheer de Voorzitter, maar ik meen reeds te veel van den kostbaren tijd van den Raad te hebben geëischt.

Ik vertrouw met het aangevoerde te hebben aangetoond, dat de landbouw wel van eenige beteekenis is voor de Kolonie en dat, bij de pogingen om den economischen toestand der kolonie te verbeteren, de belangen van dit bedrijf niet uit het oog dienen te worden verloren.

En hoe kan men den landbouw beter opheffen, indien het mogelijk is, dan door aanmoediging, ondersteuning en deskundige voorlichting. Tot bereiking van dit doel vertrouwt het Bestuur, dat de Raad zijn gewaardeerden steun zal blijven schenken.''

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, bekomt het woord en zegt: ,,Al dadelijk ben ik schaakmat gezet door den heer Lansberg, die heeft verklaard, dat ik een leek ben op het gebied van landbouw. Maar evenals alle vorige sprekers meen ook ik op de noodige algemeene ontwikkeling aanspraak te mogen maken om mij in algemeenen zin een even goed oordeel te kunnen vormen als anderen en als het geachte lid Lansberg.

Nadat het door de heeren Lansberg, van der Veen Zeppenfeldt en Sutherland gesprokene zoo uitstekend door de andere heeren gemachtigden is beantwoord, kan ik kort zijn. Ik wil er alleen op wijzen, dat landbouw voor de kolonie is gebleken te zijn eene noodzakelijke bestaansvoorwaarde en waar die

voorwaarde bestaat, is het niet alleen wenschelijk, maar ook noodig den landbouw te steunen zooveel als mogelijk is.

Hiermede meen ik in het kort te hebben gezegd waar het op aan komt. Ik refereer mij verder geheel aan het door de andere Heeren gemachtigden gesprokene."

De heer LANSBERG bekomt het woord en zegt: „Ik wil in de allereerste plaats een kort antwoord richten tot den gemachtigde van den Gouverneur, den heer Muller, waar het betreft het late indienen der Memorie van Antwoord. Ik verzoek den gemachtigde in het daaromtrent door mij gesprokene geen verwijt aan het Bestuur te willen zien. Ik weet zeer goed, dat de omstandigheden er toe hebben geleid. Doch zeker is het, dat de Raad door de late indiening verstoken is gebleven van den benoodigden tijd om aan verschillende punten daarin genoemd, de noodige studie te kunnen besteden. Misschien zou het door mij in het midden gebrachte voor het Bestuur aanleiding kunnen zijn bij de Regeering aan te dringen op verlenging van den termijn, voorgeschreven voor de vaststelling van de begrooting door den Kolonialen Raad.

In de tweede plaats wil ik naar aanleiding van het door den heer Muller gesprokene over de overschrijding der begrooting mededeelen, dat ik mij alleen heb bewogen op het gebied van het toegestane en overschreden crediet voor den landbouw. Jaar op jaar wordt dat crediet overschreden.

De gemachtigde van den Gouverneur zeide ook dat ik mij, waar het betreft de vraag naar de oorzaak der afwezigheid van den landbouwkundige, zelf het antwoord heb gegeven. Maar ik meen, dat waar de kolonie een landbouwkundige en wel tegen een jaarlijksch inkomen van f 4,000.— op na houdt, de Raad toch ook had mogen verwachten, dat deze deskundige in de vergadering was verschenen om den Raad op verschillende wijze in te lichten, en den Raad bijv. eens aan te toonen het verschil tusschen een tomaat en een tomaat, waartusschen wij leeken, zooals de heer Van Hall verleden jaar zeide, het verschil niet kunnen inzien. Ik zou bijv. ook gaarne hebben vernomen, waardoor de tabaksproef is mislukt.

Zeer bevreemd heeft het mij ook, dat de heer Beaujon als gemachtigde van den Gouverneur hier is opgetreden als verdediger van de richting, waarin door het Bestuur gewerkt wordt tot verbetering van den landbouw.

Hoe geschikt de heer Beaujon ook moge zijn voor het ambt, dat hij bekleedt, op het gebied van landbouw is hij evenals ik, een leek. Zijn rede zou uitstekend zijn, als hij er mede wilde aantoonen, dat het noodig was hier landbouw in te voeren. Maar sedert 100 jaren is hier reeds aan landbouw gedaan. Ik noem slechts maiscultuur.

De Raad echter verlangt te vernemen de resultaten door het Bestuur met zijne bemoeiingen in zake landbouw bereikt.

De heer Beaujon heeft ook gezegd, dat eenige menschen alleen van hun grondjes bestonden. Ik geloof echter, dat tot dit bestaan ook de hoedenindustrie veel heeft bijgedragen.

Theoretisch moge het betoog van den heer Beaujon heel aardig in elkaar gezet zijn, voor de praktijk geeft het geen resultaten."

De heer VAN DER VEEN ZEPPENFELDT verkrijgt hierna het woord en zegt: „Ik zal den Raad niet lang met mijn antwoord aan de Heeren gemachtigden vermoeien. Wat de geachte gemachtigde van den Gouverneur, de heer Beaujon, den Raad heeft medegedeeld, heeft hij zeker niet als een nieuwigheid verteld, want 't is volstrekt geen nieuws, dat hier op Aruba en Bonaire mais, pinda's, boonen, enz. worden verbouwd, men moet ziende blind zijn om dat niet te weten. Die soort landbouw is zoo oud als Curaçao en moet hier buiten beschouwing blijven. Wij hebben hier het oog op het resultaat der door het Bestuur genomen proeven op landbouwkundig gebied, waarvan de kosten samen thans reeds meer dan f 100,000.— bedragen.

Waaraan is deze f 100,000.— besteed, vraagt de Raad, aan het belang van onzen landbouw of aan onoordeelkundige proefnemingen?

Dat de in cultuur gebrachte gronden zich uitbreiden weet de Raad. Maar had het Bestuur bijv. een dertigtal jaren ge-

leden op Aruba gronden in huur willen uitgeven, er zou toen reeds een ruim gebruik van zijn gemaakt.

In dien tijd echter had het Bestuur meer oog voor het behoud van weigronden, later op uitbreiding van den kleinen landbouw. Van meer belangstelling in den landbouw is dus de uitbreiding der huurgronden geen bewijs.''

De heer SUTHERLAND, het woord verkregen hebben, zegt: ,,Hoewel het mij spijt van den kostbaren tijd van den Raad gebruik te moeten maken, zal dit voor mij echter geen reden zijn korter te spreken, dan mijn plicht als lid van den Raad mij voorschrijft. Toch moeten de heeren niet schrikken. Ik zal trachten zoo kort mogelijk te zijn en de verschillende, door de heeren gemachtigden aangegeven punten in het kort te wederleggen. In de eerste plaats wil ik op den voorgrond stellen, dat de heer Muller zich vergist, als deze geachte gemachtigde constateert, dat er eenig verschil bestaat van meening, waar het de landbouwaangelegenheden betreft, tusschen den heer Lansberg aan de eene zijde en den heer Zeppenfeldt en mijn persoon aan de andere zijde. Wij zien allen in, dat de zaak van den landbouw, in de richting waarin het Bestuur haar stuurt, hopeloos is. Wel is gewezen op sommige cultures, doch die bestonden vroeger ook reeds en kunnen dus niet aangehaald worden als bewijs van vooruitgang van den landbouw. De heer Muller heeft gezegd, dat het Bestuur wil trachten den kleinen man meer onafhankelijk te maken, vooral naar aanleiding van klachten, dat deze dikwijls leven moet ten koste van anderen. Maar ik vraag, als men voortgaat in deze richting en gesteld, dat het streven gelukt, wie moeten dan ten slotte van elkaar koopen. Zou er dan misschien ruilhandel moeten ontstaan. Men vergete niet, dat de koopkracht hier uiterst gering is. Nu reeds vinden de landbouwers in sommige jaren geen behoorlijk afzet voor hunne producten. Ik weet, dat er zooveel giambo's zijn geoogst, dat ze eenvoudig niet meer te verkoopen waren. Pompoenen werden voor één cent per stuk van de hand gedaan. Zeker, de Raad sluit zijn oogen niet voor het belang van den landbouw, maar waar de gemachtigde van den Gouverneur, de heer Beaujon vraagt: ,,Wat zal Curaçao zijn zonder landbouw'' daar keer ik de vraag om en zeg: ,,Wat zal Curaçao zijn zonder handel?'' Mijn opinie is, dat men van resultaten spreekt, waar geen resultaten zijn verkregen, en dus aan het moederland onze toestanden anders voorstelt dan zij in werkelijkheid zijn.

De Raad, ik wensch het te herhalen, is niet tegen landbouw, maar tegen het zonder eenigen waarborg weggooien van geld.

Ik heb ook gesproken over de 140 huurders van huurgrondjes, maar geen direct antwoord gekregen. Waar in de Memorie van antwoord medegedeeld wordt, dat er in het 2de en 3de district 140 huurgrondjes reeds productief zijn, zegt de heer Beaujon, de districtmeester, dat 50 huurders een onafhankelijk bestaan hebben. De overige 90 hebben dus geen onafhankeljk bestaan. Maar ik vrees, dat van die 50 nog een niet gering percentage moet afgetrokken worden, die ook geen onafhankelijk bestaan hebben. Ik zou namen kunnen noemen, doch wensch dat hier niet te doen. Indien het Bestuur dadelijk had gezegd, dat 50 huurders een bestaan op de huurgrondjes vinden, dan zou het minder tegenspraak hebben gevonden, dan nu, waar het van 140 huurders spreekt.

Immers, als van die 140 huurders er 90 afgaan, die van iets anders dan hun grondjes leven, dan kan zulks niet aangehaald worden als bewijs, dat Curaçao een landbouw-kolonie kan zijn. De Raad weet wel, dat landbouw noodig is voor het bestaan der bevolking, doch kan niet meegaan met de beteekenis, welke het Bestuur aan den landbouw wil geven. Ook de pers staat mij in deze ter zijde. Ik wijs nog op de onlangs in een overdruk verschenen artikels, welke voorkwamen in ,,Vragen van den Dag''. Ik voer zulks aan, om te bewijzen, dat de Raad niet in zijne meening alleen staat, maar zijne opinie de algemeene is.''

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, na het woord verkregen te hebben, zegt: ,,Ik ben den heer Lansberg

dankbaar voor de mededeeling dat hij met te spreken over de late indiening van de Memorie van antwoord, daarmede geen verwijt aan het Bestuur bedoelde. Ik ben het met den heer Lansberg eens, dat het verschuiven van den termijn van de openbare behandeling der begrooting zeer aanbevelenswaardig zou zijn. Ik zal gaarne het voorstel van den heer Lansberg aan den Gouverneur overbrengen.

De heer Lansberg zeide met te spreken over de overschrijding der begrootingsposten speciaal het oog te hebben gehad op de posten uitgetrokken voor cultures.

Ik heb echter reeds gezegd, dat de helft der bedoelde som ten laste van een pro memorie uitgetrokken post is uitgegeven en een goed deel van de andere helft voor den aankoop van toevallig te koop aangeboden landerijen op St. Eustatius is besteed, welke uitgaaf productief zal zijn, wanneer de grond in pacht zal zijn uitgegeven.

Op de vraag van den heer Lansberg naar de brandbaarheid van de hier gecultiveerde tabak, ben ik toevallig in de gelegenheid een antwoord te geven, aangezien ik daaromtrent bij den landbouwkundige had geïnformeerd. De gebleken slechte brandbaarheid is waarschijnlijk te wijten aan de ziltigheid van den grond ter plaatse van aanplant. Maar zeer zeker zijn er andere plaatsen te vinden, waar de bodem niet ziltig is, en beter brandbare tabak zal kunnen worden gekweekt.

De heer Lansberg zei ook, dat verschillende cultures hier altijd hebben bestaan. Ik erken dit, maar wil den heer Lansberg doen opmerken, dat het Bestuur juist de opbrengst dezer cultures wil verhoogen. Het kan toch niet ontkend worden, dat het alle aanbeveling verdient om te pogen in slechte jaren een beteren oogst, in goede jaren een meerderen oogst te verkrijgen. Gelukt dit, dan heeft men groote resultaten.

De heer Zeppenfeldt sprak over de resultaten der proefnemingen. Ik meen hierop niet beter te kunnen antwoorden dan met voor te lezen, wat de heer Van Hall hieromtrent in de vergadering van den Kolonialen Raad van het vorige jaar heeft gezegd.

De heer Van Hall dan zeide:

,,De opmerkingen van den heer Zeppenfeldt kwamen vooral ,,hierop neer, dat er tot nu toe zoo weinig resultaten van de ,,pogingen tot verbetering van den landbouw vallen te consta- ,,teeren. Die voorloopige geringe resultaten brengen den heer ,,Zeppenfeldt tot de conclusie, dat Bestuursbemoeiing in zake ,,landbouw ook in de toekomst nooit resultaten zal opleveren.

,,Het is te betreuren, doch niettemin waar, dat niet alleen ,,op Curaçao, maar ook elders, waar het Bestuur de bevorde- ,,ring van den landbouw ter hand neemt, aanvankelijk de re- ,,sultaten voor het groote publiek gering schijnen. Wij behoe- ,,ven ons daarom over het bestaan dier meening op Curaçao ,,niet al te ongerust te maken. Zij wordt eensdeels veroor- ,,zaakt door de omstandigheid, dat aanvankelijk de verwach- ,,ting der leeken op landbouwgebied veel te hoog gespannen ,,zijn, terwijl toch niet reeds dadelijk frappante resultaten ,,kunnen worden verkregen, anderdeels dat in vele landbouw- ,,zaken het inzicht van hen, die geheel buiten het werk staan, ,,vaak geheel onjuist is.''

Ik meen, dat hiermede voldoende op de vraag is geantwoord.

Uit den aard der zaak gaat het met de landbouwverbeteringen langzaam.

De heer Sutherland had het ook over den kleinen landbouw en zeide, dat de landbouwers de producten op den duur niet kwijt zouden kunnen raken.

Maar ik meen, dat de pogingen tot verbetering van den kleinen landbouw tot resultaat kunnen hebben, dat de pachters eenige gewassen kunnen kweeken, die ten minste voor eigen voeding kunnen dienen, zooals bijv. mais, boonen en pompoenen. Dit toch is een zaak van het grootste belang.

Tegenover de door den heer Sutherland uit de pers aangehaalde meening, meen ik te mogen volstaan met de aangehaalde meening van een deskundige te stellen.''

De heer Beaujon, *gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt het woord en zegt: ,,Door den heer Lansberg is beweerd, als zouden de 50 door mij opgegeven huurders van grondjes me-

de hun bestaan kunnen hebben gehad door de hoedenindustrie.

Ik meen, dat dit wel mogelijk kan zij bij enkelen, doordat een of meer leden van een gezin zich ook met hoedenvlechten bezig hielden. Ik ken echter vele gezinnen in dit 50 tal begrepen, die zich in het geheel niet met hoedenvlechten hebben beziggehouden. De heer van der Veen Zeppenfeldt heeft beweerd, dat ik niets nieuws heb verteld. Ik meen ook niet iets nieuws te verkondigen. Ik ben niet ter vergadering gekomen om nieuwigheden ter sprake te brengen, ik ben gekomen om te bepleiten de noodzakelijkheid van de verbetering eener bestaande zaak.

De heer Zeppenfeldt heeft mij niet geantwoord op de door mij uitgesproken wenschelijkheid tot verbetering van den bestaanden landbouw.

Zal de heer Zeppenfeldt willen beweren, dat de landbouw, zooals hij thans wordt uitgeoefend, niet voor verbetering vatbaar is en verbetering niet wenschelijk is.

En om tot die verbetering te geraken is het noodig te kunnen beschikken over een deskundige.

De heer Sutherland zeide, dat in de Memorie van antwoord wordt gesproken van 140 grondjes. Ik meen echter dat in de Memorie niet staat, dat al die huurgrondjes 50 cent per dag opbrengen. Wel wordt de opbrengst vermeld van een huurgrond. Maar wat in de memorie gezegd wordt is waar, er zijn 140 hofjes en moestuinen in het 2de en 3de district. Van die 140 ken ik er 50, waarvan ik weet, dat de eigenaars met hun gezinnen er van bestaan. Er wordt ook door eenige leden tegengesproken, dat een huurgrondje 75 cent per dag kan opbrengen.

Het bevreemdt mij zulks te hooren. Een werkman verdient bij anderen 50, 60 of 70 cent per dag. Zou hij nu zijn geheelen tijd aan zijn grondjes besteden, als hij niet op 75 cent per dag kan rekenen. Den heelen dag is hij bezig, van vroeg tot laat met spitten, irrigeeren enz. Zou 75 cent per dag dus te veel als loon zijn gerekend. Men let niet genoeg op die kleintjes. Maar die kleintjes worden een groote van zeker f 36,000.— waarde aan opbrengst per jaar. Het lijkt veel, doch ik vraag, de opbrengst van de groote plantages tezamen, hoe groot is die niet. Maar die opbrengst is er. Dat vele plantage–eigenaars er niet van kunnen leven, zooals zij willen doen, geloof ik wel. Het landbouwbedrijf werpt alsnog geen groote winsten af. Evenwel ben ik overtuigd, dat de planters, als zij zelven hun plantages beheeren en de noodige kennis hebben om te weten hoe zij de zaken moeten aanleggen, om ook in dit klimaat met de weinige regendagen de plantages winstgevend te kunnen maken, het dan beter gaan zal."

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt het woord: „Ik heb van de heeren Zeppenfeldt en Sutherland beiden de opmerking gehoord, dat hier op het gebied van den landbouw overproductie heerscht. Zoo werd door den heer Zeppenfeldt aangevoerd, dat 400 pimenten slechts 50 cent konden opbrengen, terwijl de heer Sutherland zeide, dat giambo's niets waard waren en pompoenen voor 1 cent werden verkocht. Nu ben ik nog niet lang op Curaçao en dan is in dien korten tijd van mijne aanwezigheid de toestand zeker erg veranderd. Ik weet vrij zeker, dat de prijzen thans veel hooger zijn dan door de beide leden van den Raad worden opgegeven.

Ik zou graag vernemen, waar ik die goedkoope groenten zou kunnen krijgen. Er konden dan misschien ook anderen van profiteeren."

De heer ZEPPENFELDT zegt: „De heer Muller, gemachtigde van den Gouverneur, heeft zich de moeite om het stukje van den heer Van Hall voor te lezen, wel kunnen besparen. Ik ken dat stukje van buiten.

De geachte gemachtigde, de heer Beaujon, heeft gezegd, dat hetgeen hij verteld had volstrekt geen nieuwigheid was, dat heb ik ook niet beweerd, ik heb gezegd, dat hetgeen de heer Beaujon den Raad heeft medegedeeld niet als een nieuwigheid is verteld.

Verder wil ik den heer Beaujon vragen of de kleine verbe-

teringen die volgens hem, merkbaar zijn, hun ontstaan te danken hebben aan den landbouwkundige.

De heer Zelle schijnt niet te willen gelooven, dat de pimenten en andere groenten zoo laag in prijs zijn. Maar ik geef den heer Zelle, de verzekering, dat men hier lacht om de wekelijksche marktberichten. Misschien heeft de heer Zelle bij de beoordeeling van den prijs van groenten, die marktberichten te veel als leidraad gebezigd. In die berichten worden ze hooger geprijsd dan waarvoor ze werkelijk worden verkocht.''

De heer SUTHERLAND verkrijgt het woord en zegt: ,,Ik had mij voorgesteld strakjes op eene zaak terug te komen, die ik nu echter meen maar dadelijk af te moeten handelen. Ik heb voor mij liggen het stuk van het Bestuur, waarin gehandeld wordt over den kleinen landbouw. Daar wordt gezegd: ,,Het ,,kleinbedrijf, d. i. het bedrijf, dat wordt uitgeoefend door het ,,hoofd van zijn gezin, zonder (somwijlen echter met) gehuur-,,de arbeidskracht, maakt ook veel werk van irrigatie in haar ,,primitiefsten vorm, nl. begieting uit de hand.

,,Van de opbrengsten van zulk een bedrijf zijn nauwkeurige ,,aanteekeningen bijgehouden over een periode van 23 weken ,,van 1908, loopende over de maanden Juni tot November, dus ,,over een periode in de moeilijkste tijden voor den kleinen ,,man.

,,Voor den bezitter van dat perceel, groot 2 HA., waarvan ,,bijna 1 HA. als moes- en vruchtentuin, schoot er 65 cent ,,per dag over, ongerekend nog hetgeen de bezitter zelf van de ,,producten heeft verbruikt.''

Men is begonnen met het klein bedrijf en spreekt later over een bepaald stukje grond. Weet het Bestuur, dat de andere grondjes minder opbrengen, dan had het dit moeten zeggen. Maken al die 50 door den gemachtigde van den Gouverneur genoemde grondjes 65 cent per dag, of zijn er een of twee. De indruk is, dat dit eene perceel als standaard door het Bestuur is aangenomen. Naar aanleiding dezer zaak zou ik den gemachtigde van den Gouverneur, den heer Beaujon nog gaarne een paar vragen willen doen. Hoe heeft men de opbrengst berekend? Kent de gemachtigde geen enkel grondje, dat minder dan 65 cent oplevert? Wat is den gemachtigde bekend omtrent de opbrengst van maisstokken? Het stuk van den heer Chapman is dan eens officieel en dan eens is het weer niet officieel. Het Bestuur beaamt het, maar wil het niet verdedigen. Wij hebben het gehoord, de heer Chapman gewaagt van een opbrengst, met bijberekening van de voordeelen gehaald uit maisstokken in een slecht jaar van f 40,000.— en in een goed jaar van f 50,000.—.

De heer Chapman spreekt van inlichtingen door hem ingewonnen bij den districtmeester. Ik zou gaarne nadere opheldering vernemen van den gemachtigde of genoemde bedragen juist zijn.

De heer Zelle heeft zelf de reden aangegeven, waarom hij niet weet, dat de prijzen der groenten zoo laag zijn. De geachte gemachtigde zeide nog niet lang in de kolonie te zijn. Dat is juist de reden, waarom de heer Zelle niet op de hoogte is.

De heer Zeppenfeldt is beter met huishoudelijke zaken op de hoogte dan ik, de juiste prijzen van de groenten en vruchten weet ik niet te noemen. Maar ik heb planters hooren klagen, dat zij zelfs tegen 25 cent per 1000 stuks geen giambo's konden afzetten. Blijft de heer Zelle hier nog een poosje, dan zal hij zien, dat waar het eene jaar overvloed biedt, een ander jaar gebrek geeft. Maar als de heer Zelle de marktberichten als leiddraad ter beoordeeling van de prijzen der daarin genoemde producten wil nemen, zal de geachte gemachtigde leelijk wegkomen.''

De heer BEAUJON, *gemachtigde van den Gouverneur*, beantwoordt den heer Sutherland met het volgende: ,,Ik heb reeds gezegd, dat in de Memorie van antwoord niet is vermeld, dat van de 140 daarin genoemde hofjes en moestuintjes elk 50 cent per dag opbrengt. Er is maar van een dier grondjes aanteekening gehouden door den huurder en daarvan wordt in de memorie melding gemaakt. Van andere bedrijven is geen aanteekening gehouden, daarvan kan daar dus niets worden gezegd. De heer Sutherland wil uit die eene opgave afleiden,

dat het Bestuur zegt, dat ook al die andere grondjes evenveel opbrengen. Ik kan niet vatten, dat dit zoo is.

De heer Sutherland vraagt naar de opbrengst der andere huurgrondjes. Ik kan die opgaven niet verstrekken, er zijn geen aanteekeningen van gehouden. Ik kan geen cijfers opgeven, die uit de lucht zijn gegrepen.

De heer Sutherland gewaagt van inlichtingen, die ik zou verstrekt hebben aan den heer Chapman, maar ik heb den heer Chapman geen vaste cijfers verstrekt, de heer Chapman heeft die slechts afgeleid uit het door mij medegedeelde.

De heer SUTHERLAND zegt het volgende: ,,Ik neem aan, dat ik mij vergist heb met te meenen, als zou het Bestuur volhouden, dat al die grondjes 65 cent per dag opbrengen, daar de gemachtigde mij geen nadere gegevens omtrent de opbrengst der andere gronden kan verstrekken.

Het zij mij veroorloofd nog ééne vraag tot den gemachtigde te mogen richten en wel deze: Acht de gemachtigde het aannemelijk, dat die huurgrondjes in een slecht jaar met inbegrip van maisstokken f 36,000.— konden opbrengen?''

De heer BEAUJON, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt: ,,Het is moeilijk voor mij op de vraag van den heer Sutherland te antwoorden, daar er geen aanteekeningen zijn gehouden. Wel kan ik zeggen, dat er veel geoogst kan worden en het bedrag daarvan hoog zal oploopen''.

Niemand der leden of gemachtigden meer het woord verzoekende, worden de algemeene beraadslagingen gesloten en wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

Sub–art. 1 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND stelt hierbij voor den post: ,,1 drukker à f 1,500.—'' terug te brengen op f 1,250.—.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Lansberg*.

De heer SUTHERLAND, zijn voorstel toelichtende, zegt zeer kort te kunnen zijn. De Raad is uitgegaan van het standpunt geen verhooging van traktementen toe te staan, waar dit niet beslist noodzakelijk is. Spreker kan niet met het Bestuur medegaan waar dit als argument voor de verhooging aangeeft, dat de werkzaamheden van den drukker zeer zijn vermeerderd. De drukker is tevens drukker van een courant, zoodat er van vermeerdering van werkzaamheden geen sprake kan zijn, waar het Bestuur hem een gedeelte van zijn courant helpt vullen; noodelooze berichten, zooals de marktberichten, waarop reeds gewezen is, kunnen best achterwege blijven.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, beantwoordt den heer Sutherland: Hij zou den heer Sutherland hebben willen verwijzen naar de argumenten door het Bestuur voor de voorgestelde verhooging aangehaald. Maar de heer Sutherland heeft reeds gezegd dat deze voor hem niet overtuigend zijn.

Het traktement van den drukker is reeds vele jaren op het tegenwoordig bedrag geweest. Het werk is zeer toegenomen, en de heer Sutherland zal zelf ook wel willen toegeven, dat het deel ervan, dat hij niet overbodig zal achten, beduidend is. Op grond van die vermeerdering van werk is een kleine verhooging van traktement à f 250.— reeds billijk te achten.

Naar aanleiding van het aangevoerde, dat het thans geen tijd voor het toekennen van traktementsverhoogingen is, merkt spreker op, dat deze redeneering niet consequent is door te voeren zonder in onbillijkheden te vervallen. De drukker geeft zijn blad uit omdat hij als drukker van het gouvernement een blad moet hebben; de opbrengst van het blad, buiten hetgeen het Gouvernement voor de opneming van berichten uitkeert, is zeker van niet veel beteekenis.

Spreker zou daarom den heer Sutherland in overweging wil-

len geven zijn amendement in te trekken en den drukker deze kleine verhooging toe te kennen.

De heer SUTHERLAND gelooft niet dat de werkzaamheden zoo zijn toegenomen, dat eene verhooging noodzakelijk is. Buitengewone werkzaamheden worden extra betaald. Verleden jaar pas was er inschrijving geweest en wilde de drukker het werk doen voor hetgeen hij had ingeschreven. Kan dus nu reeds gesproken worden van vermeerdering van werkzaamheden?

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, stemt dit laatste toe, maar niettegenstaande dat moet erkend worden, dat het Bestuur heeft bevonden, dat het werk niet voldoende beloond wordt.

Niemand meer het woord verlangende, wordt bij loting beslist, dat de stemming zal aanvangen bij N°. 5 van de presentielijst, waarna het voorstel-Sutherland in stemming wordt gebracht en aangenomen met 7 tegen 3 stemmen.
Voor stemmen de heeren *Penso*, *A. W. Statius Muller*, *van der Veen Zeppenfeldt*, *Sutherland*, *Lansberg*, *A. G. Statius Muller* en *de Casseres*.
Tegen de heeren *Senior*, *Ferguson* en de *Ondervoorzitter*.

Bij de behandeling van *sub-art. 2*: Kosten in verband met de opdracht van werkzaamheden aan ondergeschikte ambtenaren gedurende hun verblijf in Nederland f 1.000.—, stelt de heer SUTHERLAND voor dit artikel van de begrooting af te voeren.
Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Lansberg*.

De heer SUTHERLAND zegt ter toelichting van zijn voorstel zich kortheidshalve te verwijzen naar hetgeen de Raad omtrent deze zaak reeds heeft gezegd.
Verscheidene ambtenaren hebben in opdracht gehad zich tijdens hun verlof in het een of ander te bekwamen, maar de Raad kan het nut nog niet inzien en acht het niet geraden deze kosten te maken.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het Bestuur van oordeel blijft, dat het in het belang van den dienst zoowel als in het belang van de ambtenaren is, dat de post blijft gehandhaafd. In de Memorie van antwoord, waarnaar verwezen wordt, is het een en ander medegedeeld omtrent de resultaten van de opdracht van werkzaamheden aan met verlof zijnde ondergeschikte ambtenaren. De uitgave is ook niet groot. De zaak is wederzijds van belang, zoo voor den dienst zelf als voor de ambtenaren, die zich meer algemeen kunnen bekwamen.

Het voorstel van den heer Sutherland in stemming gebracht, wordt aangenomen met 8 tegen 2 stemmen.
Voor stemmen de heeren *Penso*, *A. W. Statius Muller*, *Senior*, *van der Veen Zeppenfeldt*, *Sutherland*, *Lansberg*, *A. G. Statius Muller* en *de Casseres*.
Tegen stemmen de heeren *Ferguson* en de *Ondervoorzitter*.

Sub-artt. 3 t/m 7 worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Op voorstel van den ONDERVOORZITTER wordt de vergadering 10 minuten geschorst.

Na heropening der vergadering komt in behandeling *sub-art. 8*.

De heer LANSBERG stelt voor de volgende posten voorkomen onder letter *a* te doen luiden als volgt:

1 administrateur van financiën	f	4,000.—
1 inspecteur der belastingen	,,	3,600.—
1 koloniale ontvanger	,,	3,300.—

en de volgende posten over te brengen naar letter *b*, toelagen:

1 verificateur	f	1,600.—

1 kommies verificateur	f	1,000.—
4 kommiezen eerste klasse à f 720.—	,,	2,880.—
1 hoofdbesteller	,,	567.50
2 bestellers 1ste kl., 1 à f 510.— en 1 à f 477.50	,,	987.50
4 bestellers 2e. klasse à f 450	,,	1,800.—

Het voorstel–Lansberg wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Sutherland*.

De heer LANSBERG bekomt het woord ter toelichting van zijn voorstel: Het door het Bestuur in de Memorie van antwoord aangevoerde betreffende de verhooging van het traktement van den Administrateur van financiën heeft spreker niet overtuigd van de noodzakelijkheid dier verhooging. Veel of niet veel, toch zijn de werkzaamheden van dien ambtenaar door de invoering van de nieuwe belasting–regeling verminderd En vermeent spreker, dat een bezoldiging van f 4,000.—, waarbij nog komt f 1,000.— van de Bank, voldoende is voor de werkzaamheden aan de betrekking verbonden.

Wat den Inspecteur van belastingen betreft, de betrekking is nieuw, maar toch vermeent spreker, dat zij met f 3,600.— zeker voldoende bezoldigd is.

De Koloniale Ontvanger is volgens spreker met f 3,000.— goed bezoldigd. Toch wil spreker, waar in den loop der tijden de financieele verantwoordelijkheid van dien ambtenaar grooter geworden is, hem eene kleine tegemoetkoming voor eventueele verliezen toegekend zien, hetgeen ook elders geschiedt.

De traktementen van verificateur en kommies–verificateur zou spreker vooralsnog als toelagen willen zien uitgetrokken, omdat die betrekkingen nieuw zijn en men zich nog geen juist inzicht kan verschaffen van hun werkkring. Met te meer vrijmoedigheid doet spreker dat, omdat de Gouverneur zelf zegt, dat het niet in zijn voornemen ligt voorshands een vaste bezoldiging aan die betrekkingen te verbinden, en ook geen uitzicht zal geopend worden op periodieke verhoogingen.

Spreker blijft het onnoodig, althans niet noodzakelijk, vinden, om aan de brievenbestellers en aan de kommiezen recht op pensioen toe te kennen. De pensioenlast zou er noodeloos door bezwaard worden en waar men er tot dusverre in geslaagd is personen te vinden, die zonder aanspraak op pensioen de betrekking aannamen, vermeent spreker, dat men op den ingeslagen weg kan voortgaan. Mocht het blijken, dat die landsdienaren bij het verlaten van den dienst in behoeftige omstandigheden verkeeren, dan kan hun toch immers altijd een onderstand worden toegekend, waardoor aan den eisch der billijkheid zou zijn voldaan en voor een rustigen ouden dag zal zijn gezorgd.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, hoewel de betrekking van administrateur van financiën bekleedende, meent toch wel de verdediging van dit artikel op zich te kunnen nemen, daar de voorgestelde verhooging van het traktement van den administrateur, zooals ook reeds in de toelichting is gezegd, niet op zijn persoon regardeert.

De beweerde vermindering van werkzaamheden van den Administrateur van financiën is niet van die beteekenis, dat dit een reden kan zijn het traktement niet te verhoogen. Al gaat een deel der werkzaamheden over op den Inspecteur der belastingen, de Administrateur blijft toch de algemeene contrôle over het werk behouden. In een aantal gevallen zijn hem ook werkzaamheden bij de uitvoering der verordeningen opgedragen; zijn beslissing moet vaak worden ingeroepen, en wanneer verschil van meening zich meermalen zal voordoen, zal het ten slotte blijken, dat de vermindering van werk weinig te beteekenen is.

Ook moet er rekening worden gehouden met het feit, dat het traktement van den Administrateur 50 jaar geleden reeds op f 4,000.— is gesteld. In den loop der jaren is de beteekenis der betrekking en de verantwoordelijkheid daaraan verbonden zeer toegenomen, zoodat f 4,000.— niet meer overeenstemt met den eisch van den tijd. Ook mag niet worden vergeten, dat de tegenwoordige levensstandaard veel hooger is dan de vroegere.

Spreker dringt er namens het Bestuur op aan dat de voorgestelde verhooging blijve behouden.

Wat het voorgestelde traktement van den Inspecteur der belastingen betreft, spreker meent met de verdediging hiervan kort te kunnen zijn door te verwijzen naar de Memorie van antwoord, De aard der betrekking is van veel meer beteekenis dan die van ontvanger en het zou niet aangaan aan eerstgenoemde betrekking slechts f 300.— meer traktement te verbinden dan aan laatstgenoemde.

De vorige controleur genoot f 3,200.— en beschikte bovendien over veel emolumenten, zoodat zijn inkomen in werkelijkheid veel hooger was dan het voorgestelde traktement van den Inspecteur.

Ook de werkzaamheden van den ontvanger zijn zeer vermeerderd, evenals zijne verantwoordelijkheid.

Het Bestuur wil echter aan het voorstel tegemoet komen en het amendement van den geachten heer Lansberg overnemen, indien de Raad zijnerzijds zijn instemming verleenen kan aan het voorstel, dat spreker namens het Bestuur hier doet, n.l. om aan beide betrekkingen periodieke verhoogingen te verbinden, zoodat over eenige jaren de maximum-traktementen f 4,000.— en f 3,500.— worden bereikt.

Aangaande de voorgestelde traktementen van verificateur, kommies-verificateur en postbeambten, zegt spreker, dat al deze betrekkingen personen eischen, die flink zijn en voor hun taak berekend. Overal ter wereld is men er op uit den arbeider eenige inkomst voor den ouden dag te verzekeren en spreker kan niet denken, dat de Raad van dit billijk inzicht zal willen afwijken.

Wel zegt de heer Lansberg, dat die menschen in het ergste geval onderstand kan worden verleend, maar daarvan zijn zij niet zeker.

In verband met de voorbereiding der pensioensregeling door Prof. van Geer twijfelt spreker er niet aan of ook aan de postbeambten en kommiezen zal het uitzicht op pensioen worden geopend.

Ten slotte wijst spreker er op, dat, wordt thans de bevoegdheid tot toekenning van de hier bedoelde traktementen niet in de begrooting opgenomen, het zelfs 1912 zou kunnen worden vóór gevolg kan worden gegeven aan het alleszins billijk voorstel die menschen recht op pensioen te schenken. Spreker dringt er op aan den besproken beambten traktement toe te staan.

De heer Lansberg zegt, dat men geen rekening mag houden met het argument aangegeven door den gemachtigde van den Gouverneur, als zou het traktement van den administrateur 50 jaar geleden reeds op f 4,000.— zijn gesteld. Spreker meent hieromtrent op te moeten merken, dat toen ten tijde te veel is betaald. Voor de werkzaamheden aan de onderhavige betrekking verbonden acht spreker een traktement van f 4,000.— + f 1,000.— voldoende en geëvenredigd aan het traktement van f 5,000.— verbonden aan het ambt van den Voorzitter van het Hof van Justitie.

Wat betreft de voorgestelde periodieke verhoogingen der traktementen van Inspecteur en Ontvanger, spreker is altijd tegen periodieke verhoogingen geweest en is er nog tegen. Hij handhaaft daarom zijn voorstel.

Wat aangaat de brievenbestellers, meent spreker dat men, zoolang er menschen gevonden worden, die willen werken tegen toelage, de pensioenlast niet mag verhoogen.

De heer A. G. Statius Muller wil een goed woordje doen voor de kommiezen en de brievenbestellers. Die menschen vervullen een zwaren taak en hebben wel recht op een onbezorgden ouden dag.

Den heer Lansberg doet spreker opmerken, dat onderstand slechts voor een tijd kan worden verleend en dus misschien juist moet ophouden wanneer er het meest behoefte aan bestaat.

Als spreker dan tegen dit gedeelte van het amendement zal stemmen, wenscht hij het Bestuur in overweging te geven eene regeling te ontwerpen, waardoor ambtenaren met een in-

komen beneden zeker bedrag niet zullen behoeven te korten voor pensioen. Die regeling zal veel administratieven omslag voorkomen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, heeft van den heer Lansberg vernomen, dat deze het traktement van 50 jaar geleden te hoog vindt. Wat zal spreker daaromtrent zeggen. Een dergelijk argument is verleden jaar ook aangevoerd. Spreker gelooft niet, dat een 50 jaar geleden de Regeering in Nederland al te scheutig was met het toekennen van hooge traktementen. En sedert is de levensstandaard ontzettend veranderd. De heer Lansberg zeide, dat ook de Voorzitter van het Hof van Justitie f 5,000.— traktement heeft, maar de heer Lansberg zal zich herinneren, dat nu reeds meer dan 20 jaren lang de Rechterlijke Macht bezig is te trachten verhooging van haar bij Koninklijk besluit vastgestelde traktement te verkrijgen.

De brievenbestellers verzoeken jaar op jaar om verzekering voor den ouden dag. De aard hunner betrekking leidt er toe, dat ze vóór hun tijd physiek ongeschikt worden om hun ambt te vervullen. Spreker is overtuigd van de billijkheid om maatregelen te nemen, ten einde hun ouden dag te verzekeren.

Spreker is den heer Muller dankbaar voor den steun hem aangeboden. Wat het aangegeven idee betreft, spreker kan er thans uit den aard der zaak niet daarop ingaan, daar de geheele pensioenszaak in bewerking bij Prof. van Geer is.

Evenwel zal hij het idee van den heer Muller overbrengen aan den Gouverneur.

In stemming wordt gebracht het voorstel–Lansberg om den post van *sub–art. 8 a*: 1 administrateur f 4,500.—, te doen luiden: 1 administrateur van financiën f 4,000.—.

Het voorstel wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Komt in stemming het voorstel–Lansberg om den post van *sub–art. 8 a*: 1 inspecteur der belastingen f 4,000.—, te doen luiden: 1 inspecteur der belastingen f 3,600.—.

Het voorstel wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Komt in stemming het voorstel–Lansberg om den post van *sub–art. 8 a*: 1 ontvanger f 3,500.—, te doen luiden: 1 koloniale ontvanger f 3,300.—.

Dit voorstel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 1 stem.

Voor stemmen de heeren *Penso, Senior, van der Veen Zeppenfeldt, Sutherland, Lansberg, A. G. Statius Muller, Ferguson, de Casseres* en de *Ondervoorzitter*.

Tegen de heer *A. W. Statius Muller*.

Het voorstel–Lansberg om de posten: 1 verificateur en 1 kommies verificateur, respectievelijk f 1,600.— en f 1,000.— van *sub–art. 8 a* te voeren naar *sub–art. 8 b*, toelagen, wordt in stemming gebracht en aangenomen met 9 stemmen tegen 1 stem.

Voor stemmen de heeren *Penso, A. W. Statius Muller, Senior, van der Veen Zeppenfeldt, Sutherland, Lansberg, A. G. Statius Muller, Ferguson* en *de Casseres*.

Tegen de heer *Ondervoorzitter*.

Het voorstel–Lansberg om den post: 4 kommiezen 1ste klasse f 2,880.— van *sub–art. 8 a* te voeren naar *sub–art. 8 b* wordt in stemming gebracht en aangenomen met 8 tegen 2 stemmen.

Voor stemmen de heeren *Penso, A. W. Statius Muller, Senior, van der Veen Zeppenfeldt, Sutherland, Lansberg, Ferguson* en *de Casseres*.

Tegen de heeren *Ondervoorzitter* en *A. G. Statius Muller*.

Het voorstel–Lansberg om de posten: 1 hoofdbesteller f 567,50.—, 2 bestellers 1ste klasse f 987,50.— en 4 bestellers

2de klasse f 1,800.— van *sub–art. 8 a* te voeren naar *sub–art. 8 b* wordt in stemming gebracht en aangenomen met 7 tegen 3 stemmen,

Voor stemmen de heeren *Penso, A. W. Statius Muller, Senior, van der Veen Zeppenfeldt, Sutherland, Lansberg* en *de Casseres.*
Tegen de heeren *A. G. Statius Muller, Ferguson,* en *de Ondervoorzitter.*

Sub–artt. 9 t/m 14, 14 bis en 15 t/m 17 worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij *sub–art. 18* stelt de heer LANSBERG voor den post, voorkomende onder litt. *b* van den toelichtenden staat, luidende: ,,personeele toelage aan den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3de district f 200.—'', uit dat artikel te lichten.
Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Sutherland.*

De heer LANSBERG, zijn voorstel toelichtende, zegt, dat deze dokter, die in het centrum van de stad woont en een bloeiende praktijk kan uitoefenen, niet geheel op zijn traktement behoeft te rekenen en spreker meent, dat, welke verhooging dan ook, hier niet gewettigd is.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat er in de Memorie van antwoord reeds op gewezen is, dat deze titularis een langen diensttijd achter den rug heeft. Het gaat niet aan zijn traktement op het tegenwoordige bedrag te laten, omdat hij ook praktijk kan hebben. Bovendien moet er ook rekening gehouden worden met de uitbreiding van den dienst door de hoogere eischen, die er thans aan gesteld worden. En lettend op den langen diensttijd van den titularis beveelt spreker het handhaven van het crediet ten zeerste aan.

De heer LANSBERG zegt, dat, waar de Raad er steeds op uit is geen verhoogingen toe te kennen, er ook geen redenen bestaan deze verhooging toe te staan. Wanneer het werk zich veel heeft uitgebreid, had geen personeele toelage moeten worden aangevraagd, maar een voorstel moeten worden gedaan tot verhooging van het traktement.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de opmerking van den heer Lansberg, dat eene verhooging van traktement had moeten zijn voorgesteld, wanneer de dienst is uitgebreid, zeker waar is. Maar de heer Lansberg zeide zelf, dat de Raad geen verhoogingen van traktement wenscht toe te kennen. De Raad zou dan een voorstel in die richting per se verworpen hebben en zoo meende het Bestuur, de billijkheid van de toekenning van eene verhooging inziende, dat de voorgestelde wijze om daartoe te geraken de meest geschikte zoude zijn, daar i. c. toch ook op langdurigen dienst gewezen kan worden.

Het voorstel–Lansberg wordt in stemming gebracht, waarbij de stemmen staken.

Voor stemmen de heeren *A. W. Statius Muller, van der Veen Zeppenfeldt, Sutherland, Lansberg* en *A. G. Statius Muller.*
Tegen de heeren *Penso, Senior, Ferguson, de Casseres* en de *Ondervoorzitter.*

Volgens art. 83 van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie moet het voorstel in een volgende vergadering weer aan de orde worden gesteld.

Sub–art. 19 komt in behandeling.

De heer SUTHERLAND stelt voor den post, voorkomende onder lett. *a* van sub–art. 19 van den toelichtenden staat te lezen als volgt: ,,toelage aan den landbouwkundige voor de kolonie Curaçao f 4,000.—''

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Penso*.

De heer SUTHERLAND zegt met zijne toelichting kort te kunnen zijn. Spreker verwijst naar hetgeen omtrent den landbouw reeds is gezegd. De Raad ziet de toekomst van den landbouw in de richting, waarin het Bestuur den landbouw meent te moeten leiden, hopeloos in. Spreker gelooft niet, dat het gewettigd is van den voorgestelden post een vasten begrootingspost te maken. Toch wil hij het Bestuur eenige toenadering toonen, door voor te stellen nog eens weer voor een jaar den post toelage aan den landbouwkundige op de begrooting te plaatsen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, wenscht, in verband met de woorden van het amendement van den heer Sutherland: 1 landbouwkundige voor de kolonie Curaçao, te wijzen naar hetgeen in de Memorie van antwoord voor het toekennen van een crediet voor een tweeden landbouwkundige is gezegd. Door den Raad van Politie en den Gezaghebber van St. Martin N. G. is met aandrang gevraagd om een afzonderlijken landbouwkundige.

Wat betreft het voorstel tot toekenning enkel van een toelage en geen traktement aan den landbouwkundige, reeds herhaaldelijk is door het Bestuur gezegd, dat een landbouwkundige hier nog voor vele jaren zal hebben te doen. Spreker behoeft wel niet te herhalen hetgeen in verband daarmede zoo vaak door of namens het Bestuur is geschreven en gezegd.

Het Bestuur blijft de meening toegedaan, dat, om steeds over een geschikte kracht te kunnen beschikken, traktement aan de betrekking verbonden zal moeten worden.

Nu was het Bestuur wel geneigd de bezoldiging van den landbouwkundige, bedoeld bij dit artikel alsnog als toelage te verleenen, maar daarbij is verondersteld, dat de beschikking over twee landbouwkundigen zal worden verkregen.

De heer SUTHERLAND zegt, dat de argumenten door den gemachtigde van den Gouverneur aangehaald, hem nog niet hebben kunnen overtuigen. De gemachtigde zeide dat er nog veel voor den landbouwkundige te doen was. Juist in dit opzicht bestaat er verschil van meening tusschen Raad en Bestuur. In 7 jaren is weinig gedaan, ook in het 8ste jaar zal weinig gedaan worden. Het Bestuur zegt, dat de bovenwindsche eilanden ook hebben gevraagd om een landbouwkundige. Spreker antwoordt, de bovenwindsche eilanden willen den landbouwkundige hebben, de Raad wil aan dien wensch tegemoetkomen en toestaan hem daarheen te zenden.

Spreker is van meening, dat de tegenwoordige landbouwkundige lang genoeg op de benedenwindsche eilanden is geweest om de toestanden te kennen en van uit de bovenwindsche eilanden inlichtingen te geven voor hier. Ook zal hij nu en dan een reis naar hier kunnen maken.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, repliceerende zegt, dat de vorige spreker juist heeft aangeraakt het punt van verschil. Het Bestuur wil overtuigen, dat de landbouw verbeterd kan worden. Spreker zal niet herhalen al hetgeen hieromtrent reeds gezegd is. Het Bestuur heeft ook nog in de Memorie van antwoord aangegeven, hoeveel er nog is te doen voor den landbouwkundige inzake den kleinen landbouw. Spreker noemt slechts de voorlichting der kleine landbouwers en wijst op de werking van landbouwcredieten, bij het besteden waarvan de voorlichting van en contrôle door den landbouwkundige van overwegend belang zullen zijn. Spreker herhaalt, dat er nog voor vele jaren voor een landbouwkundige is te doen.

Het voorstel–Sutherland wordt in stemming gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

Sub–artt. 20 t/m 25 en 25bis worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij *sub–art. 26* stelt de heer SUTHERLAND voor letter *c* van

dit sub–artikel terug te brengen op f 3,000.— en de letters *d* en *e* af te voeren.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Penso*.

De heer SUTHERLAND zegt het voorbeeld van den gemachtigde van den Gouverneur te zullen volgen en kort zijn. Het kardinale punt toch is, dat de Raad gelooft, dat met de richting, waarin gestreefd wordt, niets is te bereiken, terwijl het Bestuur meent, dat er veel meer is te bereiken.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de credieten noodwendig gehandhaafd moeten blijven. Als men den landbouw wil verbeteren, moet er een voldoend crediet zijn voor proefnemingen. Alsdan zal ook het geld, er reeds aan besteed, grootendeels verloren zijn.

Ook de landbouwcredieten zijn zeer nuttig ter bevordering van den kleinen landbouw, zooals ook door spreker reeds gezegd werd. Velen worden daardoor dikwijls geholpen en het zou zeer jammer zijn, dat die hulp niet verder kon worden verleend.

De heer LANSBERG, het woord verkrijgende, zegt, dat hij, op grond van zijn voornemen om hier voor te stellen de posten, voorkomende onder dit sub–artikel, met uitzondering van dien sub *b* ,,renteloos voorschot aan eene sisal– en pitaonderneming memorie'' niet voor overschrijding vatbaar te stellen, en om aan het Bestuur tegemoet te komen, den heer Sutherland wil voorstellen zijn amendement in te trekken.

De heer SUTHERLAND trekt zijn amendement in.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt den heer Lansberg dank voor den verleenden steun tot behoud der onderhavige posten. Evenwel herinnert spreker wederom aan hetgeen hij bij de algemeene beschouwingen gezegd heeft ten aanzien van de moeilijkheid om de ramingen zoo lang tevoren zoodanig te stellen, dat overschrijdingen buitengesloten zijn. Spreker merkt bovendien op, dat het niet aangaat eenige onderdeelen van een artikel niet, andere wel voor overschrijding vatbaar te verklaren; het artikel moet in zijn geheel voor overschrijding vatbaar zijn of niet. Of het Bestuur zich, indien dat *de* voorwaarde was, waaronder de aangevraagde credieten kunnen worden behouden, ten slotte er bij zou neerleggen, dat de credieten niet voor overschrijding vatbaar worden verklaard, daaromtrent kan spreker niets zeker zeggen.

De heer A. G. STATIUS MULLER zegt, dat hij gelooft, dat er veel uitzicht bestaat op de vorming eener maatschappij tot onderneming van een sisalaanplant. Evenwel schijnt de maatschappij meer dan f 20,000.— renteloos voorschot noodig te hebben. Nu wordt in de toelichting gezegd, dat het de bedoeling is een voorschot van f 20,000.— te verleenen. Spreker zou het beter vinden het Bestuur vrijheid te geven een hooger voorschot te verleenen. Als de maatschappij tot stand komt, zal er misschien veel van zijn te verwachten. Spreker zou den gemachtigde in overweging willen geven dezen post los te maken van de toelichting.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt zich geheel aan te sluiten aan het voorstel, dat het Bestuur niet aan de in de toelichting bij den post genoemde som van f 20,000.— gebonden zal zijn, maar zich gemachtigd zal beschouwen over f 10,000.— meer te beschikken. Het is toch geenszins uitgesloten, dat er meer dan f 20,000.— benoodigd zal zijn, aangezien mogelijk nog in den vreemde onderzoekingen moeten worden gedaan.

De heer LANSBERG meent, dat het bezwaar van den gemachtigde van den Gouverneur gegrond is. Om dit bezwaar op te heffen stelt spreker voor een nieuw sub–artikel 26bis toe te voegen, ter vervanging van den gelijkluidend met litt. *b* van sub–art. 26 voorkomenden post.

Het voorstel–Lansberg wordt ondersteund door de heeren *Penso* en *Sutherland*.

Sub–artt. 26 (zooals gewijzigd), 26bis en 27 t/m 32 worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij *sub–art. 33* stelt de heer SUTHERLAND voor in dit artikel den post voorkomende onder letter *a*, luidende: ,,1 opzichter f 2,100.—'' af te voeren en den post ,,1 teekenaar f 720.—'' te brengen onder letter *c*, toelagen.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Penso*.

De heer SUTHERLAND, zijn voorstel toelichtende, zegt, dat het verschil in deze zaak tusschen Bestuur en Raad van ouden datum is. De Raad heeft steeds gevreesd voor vermeerdering van ambtenaarspersoneel. Toen spreker vernam, dat de tijdelijke directeur van Openbare Werken zijn ontslag had gevraagd, heeft spreker een oogenblik de hoop gekoesterd, dat het Bestuur aan 's Raads wenschen tegemoet zou komen door te beproeven of men het met den 1sten Opzichter alleen zou afkunnen. Zooals de zaak nu evenwel staat, kan spreker niet anders dan zijn voorstel verdedigen. Spreker hoopt, dat de heer Zelle personen en zaken van elkaar wel weet te onderscheiden. Het geldt hier slechts het principe. Spreker had gehoopt, dat men het zou beproefd hebben met den 1sten Opzichter, die technisch onderlegd is.

Nu dit evenwel niet is gebeurd, blijft over het Bestuur in overweging te geven zich tevreden te stellen met een Directeur alleen zonder 1sten Opzichter.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt het woord en zegt, dat wanneer hij den vorigen spreker goed begrepen heeft, dan zou deze gehoopt hebben, dat de 1ste Opzichter aan het hoofd van het departement was komen te staan.

Nu, spreker weet niet wat aanleiding tot die hoop kan hebben gegeven en nog minder, waarop die hoop kan zijn gebouwd. Hij is hier nog kort, doch kan gerust zeggen, dat er nog al wat aan het Departement van Openbare Werken komt kijken; behalve het eigenlijke bouwwerk op Curaçao is daar de damaanleg. Verder zijn onderhanden of in voorbereiding: de havenverbetering op Aruba, het bouwen van een koelkamer voor de visscherij op Aruba, van de overkapping te Kralendijk op Bonaire en het plaatsen van het licht op den vuurtoren aldaar, de aanleg van een kabelbaan op Saba en verbetering van eenige steigerwerken op de eilanden. Verder is het hoofd van het Departement belast met het verstrekken van adviezen op technisch gebied en met tal van werkzaamheden tot verbetering van den economischen toestand, landbouw, irrigatie en visscherij, heeft hij het toezicht op het stoomwezen, de triangulatie, de topografische opname, de weerkundige waarneming enz. en de contrôle van particuliere ondernemingen, als de electrische centrale, waterleidingen, bruggen, enz, en laten wij hopen, spoedig ook van den tramdienst, als het onding, dat de Curaçaosche straten ontsiert, zal verdwenen zijn.

Zonder op de bekwaamheden van den 1sten Opzichter te willen afdingen, meent spreker, is voor eene dergelijke taak eene hoogere opleiding noodzakelijk.

Intusschen verbaast het spreker, dat het amendement op deze wijze is toegelicht, vooral als men leest de 4de alinea bij art. 33 van het Voorloopig verslag (spreker leest bedoelde alinea voor).

Waar uit de Memorie van antwoord sub–art. 33 blijkt, dat alles niet duurder is geworden, sinds het optreden van den 1sten Opzichter, meent spreker, dat de bezwaren tegen het toekennen van vast traktement aan dien opzichter zijn opgeheven. Wanneer men bovendien de werken, verricht in den jongsten tijd, vergelijkt met die van meer ouderen datum, dan blijkt, dat de werken van het departement van Openbare werken in de laatste jaren goedkooper worden uitgevoerd. Ook eene vergelijking tusschen de deugdelijkheid der bouwwerken van den jongsten tijd en die van vroegeren datum valt ten gunste der eerste uit.

Spreker vergelijkt de kosten van den vuurtoren op Klein Curaçao, gebouwd in 1877, met den vuurtoren op Bonaire, gebouwd in 1908. De vuurtoren op Klein–Curaçao, 19 M hoog kostte, zonder licht en transportkosten, f 16,400.—, die op Bonaire, 21 M hoog, zonder deze zaken slechts f 7,000.—

Nu is het waar, dat er tusschen het tot stand gebracht zijn dezer bouwwerken een vrij groot tijdperk ligt, waarom men zou kunnen beweren, dat de materialen in dien tijd goedkooper zijn geworden. Doch dit is juist niet het geval. Het hoofdmateriaal, de klipsteen, is weinig of niet goedkooper geworden.

Spreker geeft nog een voorbeeld uit meer recenten tijd. De Emmaschool, gebouwd in 1901, met een vloer–oppervlakte van 174 M2 kostte per M2 vloeroppervlakte f 28.— Een analoog gebouw, het paviljoen bij het krankzinnigengesticht, het vorige jaar gebouwd met een vloeroppervlakte van 109 M2 kostte f 24,80 per M2. Dat maakt een verschil van ruim f 3 per M2 vloeroppervlakte. Bovendien moet nog in het oog gehouden worden, dat de Emmaschool gunstiger gelegen is ten opzichte der werkplaatsen dan het paviljoen bij het krankzinnigengesticht.

Spreker meent hiermede duidelijk te hebben aangetoond, dat er tegenwoordig wel degelijk goedkooper en ook beter gewerkt wordt dan vroeger, want de bouw der nieuwere werken steekt zeer gunstig af bij den bouw der oudere werken.

Daarom meent spreker, dat het bezwaar voor toekenning van traktement aan den 1sten Opzichter moet vervallen.

Wat de aanstelling van den teekenaar op vast traktement betreft, wil spreker er nog aan toevoegen, dat men in de geheele ingenieurswereld overtuigd is van de noodzakelijkheid van het vooraf teekenen der te verrichten bouwwerken. Spreker deelt mede, dat het archief zeer onvolledig is. Van bijna alle landsgebouwen ontbreken teekeningen. Bij herstelling dier gebouwen en bijbouwing is om geregeld te werken een teekening beslist noodig. Reeds daarom alleen zou een teekenaar noodzakelijk zijn.

Maar de teekenaar is ook belast met de dammenregisters. Iedereen zal toestemmen, dat deze hoogst noodig zijn. Spreker gelooft dan ook, dat het hoogst noodzakelijk is de toelage van dezen ambtenaar in traktement te veranderen. Bovendien brengt dit geen meerdere kosten mede.

De heer Sutherland, repliceerende, zegt, dat hij op de vraag wat hem aanleiding kan hebben gegeven tot de door hem uitgesproken hoop, zou kunnen antwoorden eenige toenadering van het Bestuur tot de wenschen van den Raad te hebben verwacht. Zonder af te willen dingen op de werkzaamheden, door den Directeur van Openbare Werken opgemerkt, meent spreker toch, dat aan het Departement van Openbare Werken te omslachtig wordt gewerkt voor eene kleine kolonie als Curaçao. Uit de rede van den heer Zelle wil spreker alleen even aanstippen het toezicht op de stoomketels. Spreker gelooft, dat deze werkzaamheden, met het oog op het geringe aantal stoomketels in de kolonie tot weinig gereduceerd kan worden. En zoo wil spreker aannemen, dat op allerlei gebied de werkzaamheden, niet zoo uitgebreid zijn. Eén deskundige kan de werkzaamheden best in zijn geest leiden, waardoor goedkooper werk wordt verricht. Spreker zou vermindering van schrijfwerk en rapporten aanraden, daardoor zou de eene deskundige meer tijd verkrijgen om het toezicht op het werk uit te oefenen.

Spreker uit zijne verwondering over de conclusie, die het Bestuur ten deze trekt uit het rapport der bezuinigingscommissie, waarvan spreker het genoegen of misschien wel het ongenoegen had, deel uit te maken. Na hetgeen daarin is gezegd kan spreker niet begrijpen, hoe het Bestuur tot die conclusie is kunnen komen.

Spreker zou gaarne het Bestuur in overweging willen geven het een tijdje te beproeven buiten den 1sten Opzichter. Het hoofdpunt is, dat de kolonie te klein is. Niet ieder jaar ook worden nieuwe, groote gebouwen tot stand gebracht. Als men geleidelijk werkt heeft men aan één deskundige opzichter genoeg.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, beantwoordt den heer Sutherland, en zegt, dat deze zooeven uit de belangrijke lijst van uitgevoerde werken slechts eene enkele greep gedaan heeft. Spreker wil gaarne toegeven, dat aan de keur en herkeur van stoomketels niet zooveel te doen is, maar het keert toch geregeld weer. Voor de verordening op het stoomwezen die moet verschijnen, was ook veel te doen.

Bovendien is dit toezicht op het stoomwezen en wat er bij behoort slechts een gering deel der werkzaamheden.

De heer Sutherland sprak ook over verslagen en rapporten, waarschijnlijk worden hiermede de technische adviezen bedoeld, maar dit is juist het meest belangrijke werk van den directeur der openbare werken.

Wat het rapport der bezuinigingscommissie betreft, spreker zal de verdediging hiervan moeten overlaten aan zijn geachte medeafgevaardigden; spreker weet daar niets van.

Spreker blijft er bij dat, wil sprekers tijd niet te veel door kleine werken en onderhoudswerken in beslag worden genomen, een 1ste Opzichter moet blijven behouden. Deze krijgt ook zijn deel van technische project– werk en teekeningen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt het woord en zegt, dat de heer Zelle daareven gezegd heeft de beantwoording van de opmerking omtrent het rapport der bezuinigingscommissie aan spreker over te laten. Spreker kan echter slechts er op wijzen, dat, wat in de toelichting bij dezen post staat ook in het verslag is overgenomen. De beslissing was afhankelijk van de stem van een lid en van dat lid is gezegd, dat hij waarschijnlijk voor het behoud van een technisch opzichter zou hebben gestemd, daar bij de behandeling van de begrooting voor 1909 hij in dien geest had gestemd.

De heer SUTHERLAND zegt, dat het moeilijk is als leek tegenover een deskundige te debatteeren. Spreker gelooft echter, na al het gehoorde, dat men tot de eindconclusie kan komen, dat de post voor 1 deskundige wel van de begrooting kan worden afgevoerd.

Wat het rapport der bezuinigingscommissie betreft, spreker weet, dat de meerderheid der heeren leden der commissie wel degelijk van opinie was, dat de 1ste opzichter kon worden gemist. Nu wil het Bestuur uit het rapport distilleeren, dat de meerderheid voor het behoud van den 1sten Opzichter was, hetgeen geenszins het geval was.

De argumenten door den heer Zelle aangevoerd hebben spreker niet overtuigd. Hij verwacht, dat de heer Zelle wel zal klaar komen zonder 1sten Opzichter.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, zou niet gaarne zien, dat uit zijn slotzin gedistilleerd werd, dat spreker alleen voor het behoud van den 1sten Opzichter zou zijn om hem, spreker, een beetje werk te besparen. Spreker kan in het algemeen verzekeren, dat hij sterk tegen elke noodelooze uitgave is en in alle opzichten de zuinigheid zal betrachten. Maar hier staat men voor een strikte noodzakelijkheid. In de eerste jaren zijn de 1ste en 2de Opzichter noodig. De 1ste Opzichter heeft een veel omvattenden werkkring. Spreker wil nog even aantoonen, waarin die bestaat. De 1ste Opzichter heeft voor zijn deel het onderhoud, de herstellingen en de uitvoeringen van bouwwerken aan deze zijde van de haven, behalve het Waterfort, dat onder toezicht van den opzichter W. van den Beld staat en het beheer der magazijnen.

Verder zal hij het toezicht moeten houden op de inrichting van een koelkamer op Aruba, den bouw van de overkapping te Kralendijk, opstelling der lichtinstallatie van den vuurtoren van Bonaire. Tevens is hij belast met het opzicht bij den bouw van een districtmeesterswoning met politiepost op ,,Rust''. Hieruit blijkt duidelijk, dat de 1ste Opzichter niet gemakkelijk kan worden vervangen en voor de eilanden zou het een onmogelijkheid wezen den 1sten Opzichter te missen. Nog vele werkzaamheden staan op het programma, die uitgevoerd moeten worden. Zoo is er nog ingekomen een verzoek van den Gezaghebber van St. Martin tot het maken van een ontwerp tot verbetering van de wegen aldaar.

Uit dit alles blijkt duidelijk, dat de toestand niet toelaat afvoering van den post 1ste Opzichter, ook niet voor de eerste jaren. En ook in aanmerking genomen, dat de 1ste Opzichter hier reeds eenigen dienst heeft, dringt spreker er op aan, dat de post niet alleen niet afgevoerd, maar ook aan den 1sten Opzichter traktement in plaats van toelage worde toegekend.

De heer A. G. STATIUS MULLER zegt, dat de Raad, met het oog op den damaanleg steeds een toelage voor den 1sten Opzichter heeft toegestaan. Verleden jaar heeft het Bestuur echter overleg op dit punt onmogelijk gemaakt door te verklaren dat er voor een toelage geen persoon beschikbaar zou zijn.
Spreker meent, dat bij eene eenvoudiger werkwijze aan het departement de 1ste Opzichter kan worden gemist. De tegenwoordige Directeur is echter te kort in de kolonie om daarover reeds nu een oordeel te kunnen vellen. Daarom zou spreker het wenschelijk achten ook ditmaal eene toelage voor den opzichter toe te staan en de definitieve beslissing tot het volgend jaar te verschuiven.

Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren *van der Veen Zeppenfeldt* en *Senior*.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij zich met de door het lid Muller uitgesproken meening absoluut niet kan vereenigen. Spreker heeft een te langen technischen loopbaan achter den rug om niet in korten tijd de werkzaamheden te kunnen overzien. Wel zijn de omstandigheden hier anders, doch zij verschillen niet zooveel, om in een korten tijd de werken niet te kunnen beoordeelen. Spreker gelooft niet, dat zijne meening over een jaar zal zijn gewijzigd. Spreker komt er op terug dat het billijk is den titularis, die hier reeds eenige jaren is geweest en nog eenige jaren zal moeten blijven, vast traktement toe te kennen.

De heer A. G. STATIUS MULLER, zegt, dat de gemachtigde, om maar iets te noemen, de afstanden in de Kolonie niet kent; hij weet nog niet hoeveel werkvolk er op een gegeven oogenblik in het een of ander district beschikbaar is. Inzonderheid zou spreker meenen, dat door het meer concentreeren van den damaanleg, door eerst in het eene en dan in het andere district daaraan te werken, veel tijd en werkkracht zou kunnen worden bespaard.

Alsnu komt in stemming het subamendement–A. G. Statius Muller om nl. den post voorkomende onder *sub–art. 33 a*: ,,1 opzichter f 2,400.—'' te brengen onder *sub–art. 33 c*, toelagen.

Het amendement wordt aangenomen met 8 tegen 2 stemmen.

Voor stemmen de heeren *Penso*, *A. W. Statius Muller*, *Senior*, *van der Veen Zeppenfeldt*, *A. G. Statius Muller*, *Ferguson*, de *Casseres* en de *Ondervoorzitter*.
Tegen stemmen de heeren *Sutherland* en *Lansberg*.

Het voorstel–Sutherland om den post ,,1 opzichter f 2,400.—'' af te voeren vervalt.

De heer FERGUSON verkrijgt het woord en zegt, dat hij, daar het hier een klein bedrag geldt, den teekenaar wel vast traktement zou willen toestaan, maar hem dan niet als teekenaar, maar als ambtenaar aan het departement van openbare werken willen benoemd zien, daar hij dan, wanneer hij als teekenaar gemist kan worden, met andere werkzaamheden kan worden belast.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, merkt op, dat alle ambtenaren voorkomen onder sub–art. 1.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij er geen bezwaar tegen zou hebben den teekenaar als ambtenaar

van algemeenen dienst te benoemen, maar merkt op, dat reeds nu hem ook andere werkzaamheden worden opgedragen.

De heer FERGUSON zegt zich te zullen neerleggen bij het gevoelen van de beide gemachtigden en geen amendement, in den zin door hem bedoeld, indienen.

De heer SUTHERLAND gevoelt geen verschil tusschen het vast benoemen van den titularis als teekenaar of als ambtenaar. Als men toenadering wil, is het eenige den teekenaar tegen toelage te behouden.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de titularis veel meer doet dan teekenen. Maar op den naam komt het niet veel aan.

Het voorstel–Sutherland om den post: 1 teekenaar f 720.—, te brengen onder *sub–art. 33 c*, toelagen, wordt in stemming gebracht, waarbij de stemmen staken.

Voor stemmen de heeren *A. W. Statius Muller*, *van der Veen Zeppenfeldt*, *Sutherland*, *A. G. Statius Muller* en de *Ondervoorzitter*.
Tegen de heeren *Penso*, *Senior*, *Lansberg*, *Ferguson* en *de Casseres*.

Volgens art. 83 van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, moet het voorstel in een volgende vergadering weder in behandeling worden gebracht.

Wegens het vergevorderde uur wordt de vergadering nogmaals eenige oogenblikken geschorst.

Nadat de werkzaamheden zijn hervat worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen *sub–artt. 34 t/m 53*, *53bis*, *54 t/m 70*, *70bis en 71 t/m 85*.

Bij *sub–art. 86* stelt de heer SUTHERLAND voor uit dit artikel te lichten den post, voorkomende onder letter *b*, luidende: ,,toelage aan den landbouwkundige, met inbegrip van reis- en verblijfkosten f 5,000.—''.
Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Zeppenfeldt*.

De heer SUTHERLAND meent met zijn toelichting weder kort te kunnen zijn en alleen behoeft te herinneren aan het vroeger gezegde, dat de meeningen omtrent de richting waarin gestuurd moet worden, tusschen Bestuur en Raad geheel uiteenloopen.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, meent zich ten deze te kunnen refereeren aan hetgeen reeds door hem is gezegd.

Het voorstel–Sutherland, in stemming gebracht, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Sub–art. 87 wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij *sub–art. 88* stelt de heer LANSBERG voor den Memoriepost, voorkomende onder dit artikel, te brengen op f 3,000.—

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *Penso*.

De heer LANSBERG, zijn voorstel toelichtende, meent, dat de gronden, waarop deze post pro memorie is geraamd vervallen, nu het voorstel tot het aanstellen van een landbouwkundige voor de Bovenwindsche eilanden is verworpen en zal men dus kunnen volstaan met het beschikbaar stellen van f 3,000.— Verleden jaar is f 1,500 beschikbaar gesteld; spreker meent, dat nu f 3,000.— wel ruim voldoende zal zijn om voort te zetten, wat het vorige jaar is begonnen. Spreker stelt den post

op f 3,000.—, in verband met het voorstel, dat hij doen zal om ook dit artikel te lichten uit de posten, die overschreden kunnen worden.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt over geen gegevens te kunnen beschikken of eene som van f 3,000.— voor het doel al of niet voldoende zal zijn. Hij kan het voorstel dan ook niet overnemen, ook omdat het in de bedoeling van den voorsteller ligt dergelijke posten niet voor overschrijding vatbaar te verklaren.

Het voorstel–Lansberg, in stemming gebracht, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Sub–artt. 89 t/m 102, 102bis, 103 t/m 106 worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Sub–art. 107 komt in behandeling.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt de opdracht te hebben ontvangen om aan den Raad voor te stellen aan dit artikel toe te voegen: ,,lett. *e.* herstelling van een gebouwtje en het bijbouwen van een regenbak te Little Mountain f 1,050.—.''

Van den Gezaghebber van St. Eustatius is alsnog bericht ontvangen, dat hij verzoekt om herstelling van een op Little Mountain staand gebouwtje en het bijbouwen van een regenbak. Op Little Mountain wordt de cultuur uitgebreid en op de aangrenzende plantage een veestapel gehouden. Om deze redenen zal er onderdak moeten worden verschaft aan een opzichter. Het bestaande gebouwtje is erg bouwvallig en zal voor f 750.— in orde worden gebracht, terwijl een regenbak wordt geraamd op f 300.—, samen f 1,050.—

Sub–art. 107 (zooals gewijzigd) *t/m 127, 127bis en 128 t/m 132* worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Art. 2 der ontwerp–verordening komt in behandeling.

De heer LANSBERG stelt voor in dit artikel het genoemde art. 26 te vervangen door 26 bis en de artt. 37, 55, 72, 88, 105 en 120 te doen wegvallen.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *Penso*.

De heer LANSBERG vermeent, dat de uitgetrokken som van f 34,000.— voldoende is te achten voor waterverschaffing, terwijl voor de andere posten, uitgaven betreffende cultures, meer is uitgetrokken dan voldoende is.

De heer MULLER, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, met verwijzing naar hetgeen hij reeds herhaaldelijk had opgemerkt en wat in de memorie van antwoord is gezegd, de verzekering te willen herhalen, hoe moeilijk het is de onderhavige posten zoodanig te ramen, dat ze niet overschreden behoeven te worden.

Zooals in de memorie van antwoord is gezegd, kunnen alleen de posten, welke bezoldigingen betreffen als niet voor overschrijding vatbaar worden gesteld, daar ze vast zijn. Spreker kan den Raad niet genoeg raden hier met beperking voorzichtig zijn.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, heeft gezien, dat onder de sub–artt. die men voorstelt niet voor overschrijding vatbaar te doen zijn, ook voorkomt art. 37: kosten in het belang der waterverschaffing. Spreker wil aan het te berde gebrachte van den anderen gemachtigde van den Gouverneur nog gaarne toevoegen, dat het zeer moeilijk gaat voor den post waterverschaffing een nauwkeurig bedrag te ramen. Zoo kan het bijv. aan het einde van het jaar, bij den zwaren regentijd blijken, dat sommige zaken oogenblikkelijk verbetering of herstel eischen. Spreker wijst hier bijv. op het doorslaan van dammen. Als men hier niet dadelijk helpt, zal men later veel meer kosten moeten maken.

Voor sub-art. 37 zal het voorstel tot niet overschrijding, als het wordt aangenomen, bepaald noodlottige gevolgen kunnen hebben.

De heer A. G. Statius Muller zegt, dat het nut van dammen algemeen wordt ingezien. Waar dit zoo is, moet het 't streven zijn om zoo snel mogelijk te werken en zoo spoedig mogelijk het nuttig werk te verrichten, opdat de resultaten zich des te spoediger zullen doen gevoelen. Het komt er uit een financieel oogpunt boyendien ook niet op aan of het geld, dat toch aan den aanleg zal worden besteed, wat gauwer wordt verwerkt.

Spreker raadt den heer Lansberg aan dit gedeelte van zijn amendement in te trekken, wil hij zich niet verplicht zien er tegen te stemmen.

De heer Lansberg trekt het voorstel, sub–art. 37 in art. 2 te doen vervallen, in.

Het voorstel–Lansberg tot wijziging van art. 2 wordt in stemming gebracht en aangenomen met algemeene stemmen.

De heer Muller, *gemachtigde van den Gouverneur*, merkt op, dat door het afvoeren van sub–art. 2 en het inbrengen van een nieuw sub–artikel, al de in dit artikel 2 aangegeven nummers der onderartikelen zullen moeten worden gewijzigd.

Art. 3 wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Art. 4 komt in behandeling.

De heer Muller, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat in de nota van wijziging niet opgegeven is een memoriepost voor inkomsten der stations voor draadlooze telegraphie Curaçao, Aruba en Bonaire. In de Memorie van antwoord was gezegd, dat in de nota van wijziging een post wegens die ontvangsten zou worden opgenomen, maar abusievelijk is dit niet in de nota vermeld.

Spreker stelt dan voor lett. x van het artikel onder B, Inkomsten van onderscheiden aard, te vervangen door lett. y, en voor wat de eilanden Curaçao, Aruba en Bonaire betreft toe te voegen een nieuwe letter x, luidende: ,,opbrengst van het station voor draadlooze telegraphie.... memorie.''

Art. 4, aldus gewijzigd, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

De Ondervoorzitter deelt mede, dat de Ontwerp–verordening in zijn geheel nog niet in behandeling kan worden genomen. De voorstellen, gedaan bij sub–artt. 18 en 33, respectievelijk tot afvoering van het verleenen van een personeele toelage aan den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3de district en tot overbrenging van de bezoldiging van een teekenaar onder 33 c, toelage, moeten in een volgende vergadering opnieuw in behandeling worden gebracht.

Op voorstel van den Ondervoorzitter wordt besloten te vergaderen op Maandag, den 10den Mei a. s. des voormiddags te 10 uur.

Hierop wordt de vergadering door den Ondervoorzitter gesloten.

Aldus uitgesproken.
De Ondervoorzitter,
(get.) J. Muller.
De wd. Griffier,
(get.) C. A. F. Hellmund.

Voor afschrift.
De wd. Gouvernements-Secretaris,

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 16.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 10den Mei 1909, des voormiddags te 10 uur.

Tegenwoordig: de Heer *J. Möller*, Ondervoorzitter, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: de heeren *A. W. Statius Muller*, *H. M. Penso*, *H. A. de Casseres*, *H. Ferguson*, *A. G. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg* en *Edwin Senior*, leden, en *C. A. F. Hellmund*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements Secretarie, wd. Griffier van den Raad, benevens de heeren *C. Statius Muller*, Administrateur van financiën, en *W. A. J. T. Zelle*, tijd. Directeur der Openbare Werken, gemachtigden van den Gouverneur.

Afwezig: de heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, en *C. Fensohn*, *C. A. Zeppenfeldt*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands.

De Ondervoorzitter opent de vergadering en stelt aan de orde: Herstemming over het voorstel van den heer Lansberg om uit *sub–art. 18 b* te lichten de personeele toelage van den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3de district f 200.—.

Bij loting wordt beslist, dat de stemming bij No. 7 der presentie–lijst zal aanvangen.

Het voorstel, in stemming gebracht, wordt verworpen met 5 tegen 3 stemmen.

Voor stemmen de heeren *A. W. Statius Muller*, *A. G. Statius Muller* en *Lansberg*.

Tegen de heeren *Penso*, *de Casseres*, *Ferguson*, *Senior* en de *Ondervoorzitter*.

De heer *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* komt ter vergadering.

Aan de orde wordt nu gesteld herstemming over het voorstel van den heer Sutherland om den post onder *sub–art. 33 a*: 1 teekenaar f 720.—, te voeren onder *sub–art. 33 c*, toelagen.

De heer Zelle, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij nog even wenscht op te merken, dat het hier geldt een zeer verdienstelijk persoon, die niet alleen getoond heeft een bekwaam teekenaar te zijn, maar zich ook bij andere werkzaamheden zeer ijverig heeft betoond. Spreker verzoekt eenige rekening te willen houden met zijne verdiensten en beveelt hem ten slotte aan in de clementie van den Raad.

De heer A. G. Statius Muller wenscht, naar aanleiding van hetgeen de geachte gedelegeerde van het Bestuur zoo pas

gezegd heeft, op te merken, dat hij volstrekt niets wenscht af te dingen op de geschiktheid van den teekenaar. Alleen is hij er tegen, dat er aan het Departement nog eene technische betrekking zou worden in het leven geroepen, waarvan hij de noodzakelijkheid niet kan inzien.

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, wenscht den heer Muller op te merken, dat zoolang het Departement van openbare werken zal bestaan ook een teekenaar noodig zal zijn. Algemeen is bewezen, dat een teekenaar bij dusdanig departement noodzakelijk is.

Voor goede uitvoering van ook kleine bouwwerken is steeds eene teekening noodig, terwijl het eveneens noodig is, dat met het oog op herstel of bijbouwing, ook van de oude gebouwen teekeningen worden gemaakt, om verkeerde ramingen te voorkomen, en om overschrijding der toegestane fondsen tegen te gaan. Wil spreker met eenige vrucht werken, dan heeft hij een teekenaar noodig, meer of althans even noodig als een schrijver.

Het voorstel–Sutherland, in stemming gebracht, wordt verworpen met 5 tegen 4 stemmen.

Voor stemmen de heeren *A. W. Statius Muller*, *A. G. Statius Muller*, *van der Veen Zeppenfeldt* en de *Ondervoorzitter*.

Tegen de heeren *Penso*, *de Casseres*, *Ferguson*, *Senior* en *Lansberg*.

De heer LANSBERG, het woord gevraagd en verkregen hebbende, zegt, dat hij gaarne, vóór tot eindstemming over de ontwerp–begrooting wordt overgegaan, het Bestuur dank zou willen betuigen voor de toezegging, dat het Bestuur zal trachten ook op de eilanden Aruba en Bonaire te geraken tot oprichting van stations voor draadlooze telegraphie.

Spreker kan van deze plaats mededeelen, dat de bevolking van Aruba en Bonaire ten zeerste ingenomen is met en dankbaar is voor het plan van het Bestuur.

Spreker verzoekt den gemachtigde van den Gouverneur, den heer Zelle, 's Raads dank aan den Gouverneur over te willen brengen.

Gaarne zou spreker naar aanleiding dezer zaak nog een paar vragen tot den gemachtigde van den Gouverneur, den heer Zelle, willen richten, ten eerste: Wat zijn de kosten der installatie? en 2°. Kunnen jongelui van hier als telegrafist worden opgeleid?

De heer ZELLE, *gemachtigde van den Gouverneur*, deelt den heer Lansberg mede, dat spreker met genoegen den dank van den Raad in verband met de onderhavige voorstellen aan den Gouverneur zal overbrengen.

Spreker zal thans trachten de vragen van den heer Lansberg te beantwoorden,

Men is hoofdzakelijk uitgegaan van 2 punten, nl. 1°. dat de eerste aanleg door de kolonie zal betaald worden en 2°. dat uit de inkomsten een fonds zal worden gevormd om de kosten van vernieuwing te bestrijden.

Omtrent het personeel kan spreker mededeelen, dat het plan bestaat, zoodra de stations zijn opgericht, daarvoor burgerpersonen te benoemen en wel daarvoor opgeleide jongelui van het eiland.

Het kan ook zijn nut hebben mede te deelen hoe de rentabiliteitsberekening samengesteld is. Deze rekening is als volgt:

Voor Curaçao.

Uitgaven. Vorming van een fonds tot vernieuwing der installatie na 25 jaren..... f 23,100.—, berekend naar eene storting van 4% in ronde cijfers f 375.— storting per jaar.

Vorming van een fonds tot vernieuwing accumulatorenbatterij na 8 jaren ad f 1,800.—, storting per jaar f 200.—.

Benzine verbruik per jaar f 700.—.

Traktementen van twee telegrafisten per jaar f 2,160.—.

Traktement van een technisch ambtenaar van hoogere ontwikkeling f 3,200.—.

Oorspronkelijk was gerekend aan een technicus van Curaçao dit laatste ambt op te kunnen dragen tegen toelage.

De toelage behoefde dan niet zoo hoog te zijn. Daar er echter zeer weinig personen voor deze betrekking in aanmerking zouden kunnen komen en het bovendien nog de vraag is of er een persoon zou zijn te vinden, die de werkzaamheden op zich zal willen nemen, werd van dit plan afgezien.

Het totaal der onderhoudskosten per jaar is dus geraamd op f 400.—, de totale kosten dus op rond f 7,200.—.

Tegenover de uitgaven staan de *inkomsten*. Aan deze cijfers moet echter slechts een relatieve waarde worden toegekend.

Gerekend is, dat tusschen Curaçao en Aruba, en Curaçao en Bonaire en omgekeerd dagelijks 40 woorden worden gewisseld. Het tarief zal worden gesteld op 10 cent per woord met een minimum van f 1,— per telegram. Dat geeft voor de telegrammen tusschen Curaçao en Aruba en tusschen Curaçao en Bonaire elk f 4.— of samen f 8.— inkomsten per dag. Totaal aan inkomsten per jaar rond f 2,900.—. Hiertegenover staat een uitgaaf van f 7,200.— per jaar. Blijft te dekken f 4,300.—. (Dit laatste is ook in de Memorie van antwoord vermeld).

Tot dekking van dit bedrag wordt ten eerste gerekend op een subsidie van het Departement van Marine en verder op de inkomsten verkregen uit de verzending van telegrammen van en naar stoomschepen. Het spreekt van zelf, dat voor deze telegrammen een hooger tarief dan 10 cent per woord kan worden berekend.

Bij de Algemeene Conventie te Bern is in dit geval ook een hooger tarief dan 10 cent per woord vastgesteld. Hoewel het bedrag dezer twee posten niet vooruit is te zien, gelooft spreker toch, dat indien het a niet voldoende zal zijn de f 4,300.— te dekken, het bedrag van het te kort niet zeer groot zal zijn. Dit, wat betreft het station Curaçao.

Blijven over de stations Aruba en Bonaire.

Aruba is 140 K. M. van Curaçao verwijderd. Daarvoor wordt gerekend op een station voor 200 K. M. afstand om ook bij slechten atmospherischen toestand voldoende bedrijfszekerheid te geven. Dergelijk station heet in den handel een 2 Kilo Watts station. De krachtbron kan zijn een benzine motor van

3 P. K.	f	800.—
Verder is benoodigd een gelijkstroom–dynamo	,,	300.—
Voor opstellen, weerstanden enz	,,	200.—
D. T. Instrumentarium	,,	5,400.—
Luchtnet	,,	800.—
Installatie enz	,,	500.—
	f	8,000.—

Voor vernieuwing na 25 jaar behalve de batterij zal ter vorming van een fonds per jaar noodig zijn een storting van f 200.— en voor de vernieuwing der accumulatorenbatterij f 75.—. Op Aruba zal 1 telegrafist voldoende zijn. Het aantal uren, dat getelegrafeerd zal kunnen worden zou gevoegelijk kunnen worden beperkt tot 1 uur 's voormiddags en 1 uur 's namiddags. Een van de ambtenaren zou het werk kunnen doen, na dezelfde opleiding te hebben genoten als de eventueel te Curaçao aan te stellen telegrafisten.

Een toelage ad f 50.— of f 60.— per maand zou voldoende zijn of per jaar f 720.—. Een bode, tevens belast met het in orde houden van het kantoor, wordt gerekend naar f 180.— 's jaars. Wordt nog gerekend voor benzine f 80.— per jaar, onderhoud f 200.—, dan komt men tot een som van rond f 1,125.—. Hierbij storting van de f 275.— per jaar ter fondsvorming geeft f 1,400.— per jaar aan totaal kosten. Tegen deze uitgaven staat, gerekend naar een inkomst van f 4.— per dag aan telegrammen een jaarlijksche inkomst van rond f 1,400.—. Verondersteld wordt dus, dat het station zich zelve zal kunnen bedruipen.

De afstand tusschen Curaçao en Bonaire bedraagt slechts 65 K. M. Daarom kan men daar met een kleiner station volstaan, een zoogenaamd torpedoboot station, zooals op Hr. Ms. wachtschip te Soerabaja.

De kosten hiervan zijn veel geringer dan van een gewoon station.

Spreker weet niet precies te zeggen hoe hoog dit bedrag zal zijn, daartoe ontbreken hem de noodige gegevens. Overigens

zijn de kosten verbonden aan het station Bonaire gelijk aan die van het station Aruba, zoodat de totaalkosten voor Bonaire lager zullen zijn dan voor Aruba en met f 1,200.— niet te laag geraamd zullen zijn.

Ook voor Bonaire zou dan de bedrijfszekerheid verzekerd zijn.

Alle cijfers hebben evenwel, zooals spreker ook reeds zeide, een relatieve waarde.

Maar spreker gelooft, dat het bedrijf der draadlooze telegraphie voor deze kolonie in elk geval geen groote opofferingen zal kosten.

Spreker wenscht nog een punt te berde te brengen. Misschien zou het mogelijk zijn de benzine motoren te vervangen door windmotoren. De kosten zouden dan veel geringer zijn, de behandeling eenvoudiger, de reparatie gemakkelijker en de behandeling aan minder technisch onderlegde personen kunnen worden opgedragen.

De heer LANSBERG betuigt zijn dank aan den heer Zelle voor de zakelijke toelichtingen.

De *considerans*, het *intitulé* en het *ontwerp* in zijn geheel, zooals gewijzigd, worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Nadat de ONDERVOORZITTER den dank der vergadering aan de heeren gemachtigden van den Gouverneur voor de verstrekte toelichtingen heeft overgebracht, verlaten deze de vergadering.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand meer het woord verlangende, sluit de ONDERVOORZITTER de vergadering.

Aldus ontworpen.
De ondervoorzitter,
(get) J. Möller.
De wd. Griffier,
(get) C. A. F. Hellmund.

Voor afschrift.
De wd. Gouvernements-Secretaris,

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.

NOTULEN.

No. 17.

NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 11den Mei 1909, des morgens te 8½ uur.

Tegenwoordig: de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: de heeren *H. Ferguson*, *H. A. de Casseres*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *Edwin Senior*, *A. G. Statius Muller*, *A. W. Statius Muller* en *H. M. Penso*, leden, benevens de heer *C. A. F. Hellmund*, wd. Hoofdcommies, fungeerend Griffier van den Raad.

Afwezig: de Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro*, en de heeren *C. Fensohn*, *C. A. Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands en de twee laatstgenoemden met kennisgeving.

De ONDERVOORZITTER opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de laatste twee vergaderingen wegens uitgebreidheid niet gereed kunnen zijn om heden aan de goedkeuring van de leden te worden onderworpen, maar dat zij zoo spoedig mogelijk in druk zullen worden rondgedeeld.

De ONDERVOORZITTER doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1°. eene Gouvernements–beschikking, dd. 5 Mei 1909, No. 303, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan;

2°. eene Gouvernements–missive, dd. 5 Mei ll., No. 1207, houdende verzoek aan den Ondervoorzitter om op den 11den Mei 1909, vóór negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1908/1909 namens den Gouverneur te sluiten en den leden bijzonderen dank te betuigen voor de vele en belangrijke werkzaamheden door hen in dat zittingjaar verricht.

Ter voldoening aan het verzoek, vervat in de sub 2°. vermelde missive, zegt de ONDERVOORZITTER den leden van den Raad dank voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht, waarna hij eene commissie benoemt van in– en uitgeleide van den Gouverneur, die zoo aanstonds de vergadering voor het nieuwe zittingjaar zal openen, welke commissie bestaat uit de heeren H. M. Penso, Edwin Senior en H. Ferguson.

Daar geen der leden het woord verlangt, en deze bijeenkomst de laatste openbare van dit zittingjaar is, worden, op voorstel van den ONDERVOORZITTER, in opvolging van art. 32 van het Reglement van Orde, de notulen van het verhandelde in deze zitting voorgelezen en goedgekeurd.

Hierop verklaart de ONDERVOORZITTER, namens den Hoog-EdelGestrengen Heer Gouverneur van Curaçao, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1908/1909 gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1907—1908.—32.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het noodig is de bestaande wettelijke bepalingen omtrent het toezicht op het gebruik van stoomketels op het eiland Curaçao te herzien en die ook voor de andere eilanden der kolonie toepasselijk te verklaren.

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Hij, die eene vergunning tot het in werking brengen van een stoomketel verlangt, wendt zich schriftelijk tot den Gouverneur onder overlegging van een opgaaf, die het navolgende behelst:

a. den naam en de woonplaats van den vervaardiger;
b. het doel, waartoe de ketel zal gebruikt worden;
c. het materiaal, waaruit de ketel vervaardigd is;
d. de uitgestrektheid van het verwarmingsoppervlak van den ketel, waaronder gerekend wordt te behooren het oppervlak boven de roosters gelegen en dat waarlangs de verbrandingsproducten naar den schoorsteen gaan;
e. de afmetingen der veiligheidskleppen en de wijze van belasting der kleppen;
f. de toestellen, dienende om het waterpeil waar te nemen;
g. de toestellen, dienende om het water op behoorlijke hoogte te houden;
h. de toestellen, dienende om watergebrek aan te kondigen;
i. de grootste werkelijke stoomdrukking, dat is het verschil tusschen de drukking, welke de stoom en die welke de dampkring tegen de wanden van den ketel uitoefenen, uitgedrukt in kilogrammen op den vierkanten centimeter, waaronder de aanvrager den ketel wenscht te doen werken;
k. de plaats waar de ketel voor het onderzoek en de beproeving gereed staat.

Bij de opgaaf moet eene duidelijke teekening zijn gevoegd, tevens vermeldende de afmetingen en de wanddikte van den ketel.

Art. 2.

Alvorens de gevraagde vergunning wordt verleend, moeten de stoomketels onderzocht en beproefd worden, overeenkom-

stig de bepalingen in de artt. 8, 9 en 10 voorgeschreven. Dit moet geschieden vóór dat de ketels ingemetseld en bekleed zijn.

Zij moeten daartoe in een voor onderzoek en beproeving geschikten toestand geplaatst worden.

De kosten van het onderzoek en de beproeving komen ten laste van den gebruiker der stoomketels.

Art. 3.

De plaatdikten van de stoomketels en de afmetingen van hunne samenstellende deelen moeten, in verband met den vorm der ketels, de gebezigde materiaalsoort en den aard van het geleverde werk voldoende waarborg aanbieden voor de veiligheid bij het gebruik.

Voor het gebruik van ketels, die geheel of ten deele van gegoten ijzer vervaardigd zijn, wordt geene vergunning verleend.

Art. 4.

Elke stoomketel moet voorzien zijn :
a. van ten minste twee veiligheidskleppen ;
Een der kleppen is afgesloten en alleen voor den gebruiker of diens gemachtigde toegankelijk.

De kleinste waarde van de middellijn van de openingen der kleppen mag niet kleiner zijn dan twee centimeter en wordt berekend volgens de formule :

$$m = 2.6 \sqrt{\frac{w}{d + 0.62}}$$

In deze formule is :
m = de middellijn in centimeters.
w = het verwarmingsoppervlak in vierkante meters.
d = de werkelijke stoomdrukking in kilogrammen op den vierkanten centimeter, behoudens dat deze stoomdrukking nooit hooger dan 8.3 kilogram genomen wordt.

De veiligheidskleppen en zittingen moeten uit een doeltreffend metaal of allooi zijn vervaardigd.

De breedte der zittingen moet ten hoogste het twintigste gedeelte van de middellijn der opening bedragen, maar mag niet grooter zijn dan vier millimeter.

Bij schuine zittingen mag de helling geene klemming kunnen veroorzaken.

De belasting moet zoodanig geregeld zijn, dat de kleppen den stoom laten ontsnappen, zoodra de drukking in den ketel grooter wordt dan voor het gebruik van den ketel wordt toegestaan.

Wanneer veiligheidskleppen door veeren worden gedrukt, moet de inrichting zoodanig zijn, dat bij het breken der veeren, de kleppen niet kunnen worden weggeslingerd, terwijl de kleppen daarenboven van een uitspringenden rand moeten voorzien zijn.

Heeft de belasting van de veiligheidskleppen plaats door meer dan één gewicht, dan moeten deze gewichten uit gelijkvormige schijven bestaan.

Bij het berekenen van de op de kleppen aan te brengen drukking wordt de middellijn der opening twee millimeter grooter aangenomen dan zij werkelijk is.

De veeren moeten zoodanig ingericht zijn, dat zij niet hooger dan tot de in de akte van vergunning (artikel 11) toegestane spanning kunnen aangeschroefd worden.

Worden de kleppen door veeren gedrukt, dan moet de veerkracht dezer zoodanig zijn, dat de kleppen twee millimeter kunnen lichten, voordat de drukking op de klep met een kilogram op den vierkanten centimeter toeneemt.

Kleppen, rechtstreeks met veeren gedrukt, moeten aan de voorwaarde voldoen, dat met volle stoomdrukking, volle vuren, volle luchtaanvoer en met gesloten voeding- en stoomafsluiters in twintig minuten de stoomdrukking in den ketel niet hooger oploopt dan tien ten honderd boven de toegestane werkelijke stoomdrukking.

Deze kleppen moeten voorzien zijn van een lossen hefboom met gewicht om de belasting of het spanningsvermogen der veer op de klep te kunnen onderzoeken en regelen, tenzij bij kleppen van kleine middellijn of waarvan de veeren een geringe spanning hebben, zulks rechtstreeks met gewicht kan geschieden.

Het is verboden bij veiligheidskleppen gebruik te maken van gewichten, veeren of hefboomen, die niet onderzocht of goedgekeurd zijn.

De afgesloten kleppen moeten door den machinist of stoker gemakkelijk kunnen worden gelicht.

Voor ketels van vaartuigen moet dit in de machinekamer of in de stookplaats kunnen geschieden.

Voor ketels van minder dan vijfhonderd kubieke decimeters inhoud en bestemd om te werken onder een werkelijke stoomdrukking van hoogstens drie kilogram op den vierkanten centimeter, is één veiligheidsklep voldoende.

Ketels, die een gemeenschappelijken stoomhouder hebben, niet afzonderlijk gebruikt kunnen worden en toereikende gemeenschap hebben, worden ten opzichte van het gevorderd aantal veiligheidskleppen als één ketel beschouwd.

b. van minstens één manometer;

De manometer moet, indien het een metallieke manometer is, ten minste twee kilogram-drukking per vierkanten centimeter oppervlak hooger kunnen aanwijzen, dan de in de akte van vergunning (artikel 11) vermelde toegestane werkelijke stoomdrukking.

De indeeling van den manometer moet zoodanig zijn, dat zij direct de werkelijke stoomdrukking aangeeft in kilogrammen per vierkanten centimeter oppervlak.

De grootste werkelijke stoomdrukking, waaronder de ketel zal werken moet op de schaal van den manometer door een duidelijk merk aangegeven zijn.

De manometer moet door middel van een gebogen en waterhoudende pijp met den ketel verbonden zijn, maar mag niet aan een stoomafvoerbuis zijn aangebracht.

Hij, die den ketel bedient, moet den manometer gemakkelijk kunnen raadplegen.

Ketels, die voor en achter gestookt worden, moeten op elke stookplaats van een manometer voorzien zijn.

Voor ketels, die een gemeenschappelijken stoomhouder hebben, niet afzonderlijk gebruikt kunnen worden en toereikende gemeenschap hebben, is één manometer, geplaatst op den stoomhouder, voldoende.

c. van een kraan met flens van veertig millimeter middellijn en vijf millimeter dikte, zoodanig dat de manometer van den ambtenaar, belast met het onderzoek van den ketel, met den ketel in verbinding kan worden gesteld.

De verbinding van de kraan aan den ketel moet plaats hebben door middel van een gebogen en waterhoudende pijp.

Het is geoorloofd de kraan met flens aan een der manometers aan te brengen.

d. van minstens één waterpeilglastoestel met koperen afsluit en doorblaaskraan of klep en voorzien van een schermplaat of koker, zoodanig ingericht, dat het waterpeil goed waarneembaar blijft.

Op elk waterpeilglas moet een duidelijk merk den laagsten veroorloofden waterstand aangeven.

Deze waterstand is voor landketels tien centimeters en voor scheepsketels, naar gelang hunner breedte, vijftien tot vijf en twintig centimeters boven de sub *h* vermelde strook.

Bij verplaatsbare landketels moet bij bepaling van dezen laagsten waterstand rekening gehouden worden met de hellingen, waaronder zij onder stoom geplaatst kunnen zijn.

De stand van het waterpeilglas moet zoodanig zijn dat het water niet lager dan vijf centimeter boven de sub *h* vermelde strook zichtbaar blijft.

De openingen der kranen of kleppen moeten een middellijn hebben van ten minste zes millimeters en onder stoom doorgestoken kunnen worden.

Hebben zij afzonderlijk gemeenschap met den ketel door middel van pijpen, dan moeten deze zooveel mogelijk recht zijn en een middellijn van ten minste dertig millimeters hebben.

Ketels, die voor en achter gestookt worden, moeten op elke stookplaats van minstens één waterpeilglastoestel, als bovenbedoeld, voorzien zijn.

e. van minstens twee proefkranen, tenzij instede van één, twee waterpeilglastoestellen als sub *d* zijn aangebracht.

De openingen der kranen moeten een middellijn hebben van ten minste zes millimeters en onder stoom doorgestoken kunnen worden.

De buizen, die de kranen eventueel aan den ketel verbinden, moeten zooveel mogelijk recht zijn en een middellijn van ten minste dertig millimeters hebben.

De onderste proefkraan wordt bij landketels vijf centimeters en bij scheepsketels, naar gelang hunner breedte, zeven en een halven tot twaalf en een halven centimeter onder den laagsten veroorloofden waterstand aangebracht.

De bovenste proefkraan moet evenveel boven dezen waterstand geplaatst zijn.

Ketels, die voor en achter gestookt worden, moeten op elke stookplaats twee proefkranen hebben, tenzij instede van één, twee waterpeilglastoestellen als sub *d* zijn aangebracht.

Ketels met een inhoud van zeshonderd of minder kubieke decimeters behoeven van geen proefkranen te zijn voorzien.

f. van minstens één zelfwerkend voedingstoestel, tenzij het verwarmingsoppervlak minder dan vijf vierkante meters bedraagt.

Voor deze ketels is een handperspomp voldoende.

Ketels van stoomvaartuigen moeten voorzien zijn van minstens twee zelfwerkende voedingstoestellen en van een handpomp, tenzij een der zelfwerkende voedingstoestellen tevens als handpomp gebruikt kan worden of dat er een afzonderlijke ketel aanwezig is, waardoor het zelfwerkend toestel kan worden gedreven om den hoofdketel of ketels, indien deze buiten werking zijn, tot op het vereischte peil van water te voorzien.

Is het verwarmingsoppervlak minder dan vijf vierkante meters, zoo zijn één zelfwerkend voedingstoestel en één handpomp voldoende.

Onder zelfwerkende voedingstoestellen worden verstaan stoompompen, inyecteurs en toestellen welke niet uitsluitend met de hand bewogen worden.

Stoomketels met een gemeenschappelijken stoomhouder en zoodanig verbonden, dat zij niet afzonderlijk kunnen worden gebruikt, worden ten opzichte van het gevorderd aantal voedingstoestellen beschouwd als één ketel.

Elk der bovenbedoelde voedingstoestellen moet afzonderlijk ruim in de waterbehoefte van den ketel kunnen voorzien, behalve de handpomp bij stoomvaartuigen, die reeds van twee zelfwerkende voedingstoestellen zijn voorzien.

Elke voedingspijp moet, zoo dicht mogelijk bij den ketel, voorzien zijn van een klepkast; tusschen de klepkast en den ketel moet een kraan zijn aangebracht.

Het gebruik van een afsluitklep in plaats van een kraan is geoorloofd, mits tusschen afsluit- en zelfwerkende klep een proefkraan is aangebracht.

g. van een koperen bout, met lood of een ander metaal of allooi gevuld, dat smelt alvorens de plaat gevaarlijk overhit wordt.

Deze bout wordt evenwel alleen vereischt bij ketels mét inwendige vuurplaatsen.

De bout moet aangebracht worden waar de vlam het felst is of op ongeveer drie vierde der roosterlengte, en indien de vuurtoppen hellend zijn, dan op het hoogste punt.

Voor ketels met inwendige vuurplaats en met verhoogde vlamkast moet de bout aangebracht zijn in het midden van den vlamkasttop; en indien er meerdere vuurplaatsen zijn, dan moet in elk uiteinde der gemeenschappelijke vlamkast of in elk der uiterste vlamkasten een bout geplaatst worden.

De kleinste doorsnede der vulling moet ten minste één vierkante centimeter zijn voor elken vierkanten meter roosteroppervlakte, doch mag niet minder zijn dan een halve vierkante centimeter.

Ketels met uitwendige vuurplaatsen of van een bijzondere inrichting moeten van een ander doeltreffend middel voorzien zijn.

h. van een koperen strook, aangevende het hoogste deel

van den ketel, dat met de verbrandingsproducten in aanraking komt.

Deze koperen strook wordt bij ketels voor stoomvaartuigen dwarsscheeps aan weerszijden van den ketel, bij de overige ketels in de nabijheid van het peilglas, aangebracht.

Onder het hoogste deel van den ketel is niet begrepen het opgaande gedeelte waarlangs de verbrandingsproducten naar den schoorsteen worden geleid.

De bovenvermelde strook behoeft niet aangebracht te worden op ketels met een inhoud van zeshonderd of minder kubieke decimeters.

Bij verticale pijpketels en dergelijke, waarbij de brandlijn niet op de bovenstaande wijze bepaald kan worden, moet zulks in elk gegeven geval afzonderlijk bepaald worden.

i. van een spuikraan of afsluiter van metaal of met metalen voering, die hetzij onmiddellijk, hetzij door een metalen buis aan den ketel moet zijn aangebracht, welke buis echter niet met het metselwerk in aanraking mag zijn.

k. van de noodige slijkgaten en, zoo de inrichting dit toelaat, van een mangat.

De deksels der slijk- en mangaten moeten zoo mogelijk inwendig zijn aangebracht en mogen niet van gegoten ijzer zijn.

l. van een merk, bestaande uit eene met vier koperen boutjes met verzonken kopjes vastgehechte koperen plaat — van acht bij veertig centimeter — waarop duidelijk en duurzaam zijn uitgedrukt:

1°. de cijfers die aanwijzen de grootste werkelijke drukking in kilogrammen op den vierkanten centimeter waaronder de ketel mag werken;

2°. zoo mogelijk het jaar, waarin de ketel vervaardigd is, de naam en de woonplaats van den vervaardiger.

m. van een volgnummer, zoo meerdere ketels in een zelfde inrichting aanwezig zijn.

Art. 5.

In stoomvaartuigen voor het vervoer van reizigers bestemd moet het ruim, waarin de stoomketels geplaatst zijn, in voldoende mate door ijzeren schotten afgescheiden zijn van de vertrekken, waarin de reizigers moeten vertoeven.

Deze bepaling is niet toepasselijk op stoomvaartuigen zonder dek.

Art. 6.

Na ontvangst der opgaaf met teekening bedoeld in artikel één, benoemt de Gouverneur den Directeur van het departement van Openbare Werken, die met het algemeene toezicht op het stoomwezen op het eiland Curaçao is belast, en een of meer deskundigen in commissie voor het onderzoek en de beproeving van den stoomketel.

Art. 7.

De gebruiker van een stoomketel stelt ter beschikking van

de commissie met het onderzoek en de beproeving belast, zoowel de werklieden, als de werktuigen, die voor het onderzoek en de beproeving noodig zijn.

Hij zelf, alsmede een of twee door hem aan te wijzen personen zijn bevoegd om bij het onderzoek en de beproeving tegenwoordig te zijn.

De nadeelige gevolgen van eene beproeving zijn voor rekening van den gebruiker van de stoomketels, tenware zij niet met het noodige beleid is bestuurd.

Art. 8.

1°. Het onderzoek der stoomketels omvat alle handelingen, welke noodig zijn om zekerheid te verkrijgen, dat bij de samenstelling en de uitrusting der ketels voldaan is aan de bepaling van artikel één, drie, vier en vijf van deze verordening of, ingeval daarvan is afgeweken, dat de gevolgde inrichting even goed aan het beoogde doel beantwoordt (zie artikel twaalf).

2°. De beproeving geschiedt door het inpersen van koud water en duurt zoolang als noodig is om de verschillende deelen van den ketel behoorlijk te onderzoeken.

De beproevingsdruk bedraagt:
a. voor een gewenschte werkelijke stoomdrukking van niet hooger dan vijf kilogram op den vierkanten centimeter, het tweevoud van die drukking;

b. voor een gewenschte werkelijke stoomdrukking van vijf tot tien kilogram op den vierkanten centimeter, vijf kilogram daarboven.

c. voor een gewenschte werkelijke stoomdrukking van tien kilogram of hooger op den vierkanten centimeter, anderhalf maal die drukking.

Art. 9.

De ketel moet den beproevingsdruk kunnen doorstaan zonder te lekken en zonder blijvende verandering in den vorm der wanden of andere belangrijke gebreken te vertoonen.

Onder lekken wordt verstaan, dat het water anders dan in den vorm van druppels of van nevel door de voegen dringt.

Art. 10.

Na afloop van het onderzoek en de beproeving bedoeld in artikel acht, kan de commissie, indien zij zulks noodig acht, de beproeving van den stoomketel onder stoomdruk vorderen (zie o. a. artikel vier sub *a*).

Art. 11.

Hebben het onderzoek en de beproeving bedoeld in artikelen acht, negen en tien eene voldoende uitkomst opgeleverd, zoo wordt door den Gouverneur eene akte van vergunning uitgereikt.

Deze akte vermeldt:
a. den naam en de woonplaats van den gebruiker;
b. het doel, waartoe de ketel gebruikt zal worden;
c. zoo mogelijk het jaar, waarin de ketel vervaardigd is;
d. den naam en de woonplaats van den vervaardiger;

e. de werkelijke drukking in kilogrammen, die de stoom in den ketel op den vierkanten centimeter niet mag te boven gaan;
f. den vorm, de afmetingen en de wanddikte van den ketel;
g. de uitgestrektheid van het verwarmingsoppervlak;
h. de middellijn en het aantal der veiligheidskleppen en de wijze van belasting dezer kleppen;
i. het aantal en den aard der voedingstoestellen;
k. de toestellen, dienende om het waterpeil, een gebrek aan water of de stoomdrukking aan te geven;
l. den dag, waarop het onderzoek en de beproeving, krachtens welke de akte wordt uitgereikt, hebben plaats gehad;
m. zoo noodig de toepassing, die van artikel acht sub 1°. en artikel twaalf is gemaakt.

Bij de akte wordt eene aanteekeningslijst gevoegd, waarop de Directeur van het departement van Openbare Werken, of diens plaatsvervanger, bij een later onderzoek den toestand van den ketel en diens toebehooren vermeldt.

Art. 12.

Geeft na onderzoek van een stoomketel de commissie, bedoeld in artikel zes, den Gouverneur te kennen, dat om de bijzondere inrichting of bestemming van den stoomketel, of dat om andere gegronde redenen geheele, gedeeltelijke of voorwaardelijke ontheffing van een of meer der in deze verordening voorkomende bepalingen wenschelijk is, dan is de Gouverneur bevoegd die te verleenen.

Art. 13.

Wanneer een stoomketel aan een anderen gebruiker overgaat, dan wordt op aanvraag de akte van vergunning op diens naam overgeschreven.

Bij beschadiging of verloren gaan van eene akte van vergunning wordt op aanvraag eene nieuwe akte uitgereikt.

Art. 14.

De gebruiker van een stoomketel draagt zorg:
a. dat de ketel met toebehooren in behoorlijken staat van onderhoud verkeert;
b. dat er steeds een of meer glazen buizen ter vervanging van het waterpeilglas beschikbaar zijn voor hem, die den ketel bedient;
c. dat het smeltbaar metaal of allooi van het zelfwerkend middel, bedoeld onder artikel vier sub *g*, ten minste eenmaal 's jaars vernieuwd wordt;
d. dat de akte van vergunning en de aanteekeningslijst bedoeld in artikel elf te allen tijde ter inzage voor den Directeur van het departement van Openbare Werken of diens plaatsvervanger zijn, voor een vasten ketel op eene zichtbare plaats in de nabijheid van den ketel; voor een ketel van een stoomvaartuig in een der kajuiten en voor een vervoerbaren ketel onder berusting van hem, die den ketel bedient.

Hij, die den ketel bedient, draagt zorg:
1°. dat de veiligheidskleppen gemakkelijk beweegbaar blijven, dat zij niet vastgezet worden en dat de belasting ervan niet overschrijde die, welke vermeld is in de akte van vergunning;

2°. dat het waterpeil gehouden wordt ten minste tien centimeters boven de in artikel vier sub *h* vermelde strook.

Art. 15.

De gebruiker van een stoomketel is verplicht den Directeur van het departement van Openbare Werken binnen vier en twintig uren kennis te geven van :

a. den aard van elk gebrek, dat aan den ketel is ontstaan;

b. elke wijziging en van den aard van elke herstelling, die de ketel heeft ondergaan ;

c. het tijdstip, waarop de ketel zal worden ontbloot, of indien het een ketel van een stoomvaartuig betreft, het tijdstip, waarop deze zal gelicht worden ;

d. het zinken en het lichten van het stoomvaartuig, waarin de ketel geplaatst is ;

e. het afbranden van het gebouw, waarin de ketel geplaatst is.

Art. 16.

Van elk ongeval bij het gebruik van een stoomketel geeft de gebruiker binnen vier en twintig uren kennis aan den Procureur-generaal.

In geval van ontploffing zorgt hij, dat tot de komst van den Procureur-generaal, of van den door dezen aangewezen persoon, ter plaatse waar het ongeval is voorgevallen alles in onveranderden toestand blijve, tenzij daaruit gevaar zou kunnen ontstaan.

Na een ongeval brengt de Procureur-generaal, onverschillig of hij de mededeeling ontvangen hebbe dan niet, het gebeurde zoo spoedig mogelijk ter kennis van den Directeur van het departement van Openbare Werken.

Door dezen wordt ten spoedigste een onderzoek ter plaatse ingesteld.

Het onderzoek heeft voornamelijk ten doel te bepalen of de gebruiker van den stoomketel, of zij die den ketel bedienen, zich aan verzuim, nalatigheid of niet inachtneming der bepalingen van deze verordening hebben schuldig gemaakt.

Van dit onderzoek wordt door den Directeur van het departement van Openbare Werken proces-verbaal in tweevoud opgemaakt, bevattende zoo mogelijk een duidelijke en bepaalde verklaring omtrent de oorzaak van het ongeval.

Een exemplaar van het proces-verbaal wordt onmiddellijk aan den Procureur-generaal gezonden.

De Procureur-generaal zorgt, dat zoolang het onderzoek van den Directeur van het departement van Openbare Werken niet is afgeloopen, ter plaatse waar de ontploffing is voorgevallen, alles, tenzij hij oordeele dat daaruit gevaar zou kunnen rijzen, in onveranderden toestand blijve.

Art. 17.

De burgerrechtelijke verantwoordelijkheid van een ongeval, veroorzaakt door een stoomketel en waardoor schade is toegebracht aan personen of goederen rust :

a. zoo de stoomketel dient voor een bedrijf of onderneming, op hem voor wiens rekening het bedrijf of de onderneming uitgeoefend wordt ;

b. zoo de stoomketel dient uitsluitend tot huishoudelijk gebruik, op het hoofd van het gezin of op het hoofd van het bestuur der inrichting, waarin de ketel werd gebruikt;

c. zoo de stoomketel tot wetenschappelijke onderzoekingen dient, op hem door wien de onderzoekingen verricht worden;

d. zoo de stoomketel onder het beheer staat van een der takken van algemeen bestuur, op de kolonie.

Art. 18.

Elke in gebruik zijnde stoomketel wordt ten minste eenmaal in de twee jaren inwendig onderzocht, bij welk onderzoek de ketel buiten werking gebracht moet worden en deze opnieuw kan worden beproefd.

Het inwendig onderzoek van stoomketels van stoomvaartuigen geschiedt ten minste eenmaal 's jaars.

Art. 19.

Aan den gebruiker wordt ten minste drie weken te voren schriftelijk kennis gegeven van den dag, waarop het inwendig onderzoek of de beproeving van den ketel zal plaats hebben.

Bestaat er bezwaar bij den gebruiker tegen het tijdstip van het inwendig onderzoek of van de beproeving, dan is deze bevoegd zijn bezwaar ten minste twee weken te voren schriftelijk ter kennis te brengen van den Directeur van het departement van Openbare Werken.

Meent deze geen anderen dag te kunnen aanwijzen, zoo kan de gebruiker zich tot den Gouverneur wenden, die alsdan beslist.

Art. 20.

De Directeur van het departement van Openbare Werken of diens vervanger is bevoegd den ketel te doen lichten en het metselwerk of de bekleeding, zoomede de pijpen of steunen geheel of gedeeltelijk te doen verwijderen.

De lastgeving daartoe geschiedt schriftelijk.

Art. 21.

Is een stoomketel eenmaal beproefd en goedgekeurd, zoo geschieden de latere beproevingen onder eene werkelijke stoomdrukking, die anderhalf maal de in de akte van vergunning toegestane werkelijke drukking bedraagt, met dien verstande, dat het verschil tusschen den beproevingsdruk en de toegestane werkelijke drukking niet kleiner zij dan een half kilogram op den vierkanten centimeter.

Is de directeur van het departement van Openbare Werken of diens plaatsvervanger van meening, dat de herstelling van den ketel zoodanig is geweest, dat deze als een nieuwe beschouwd en als zoodanig beproefd moet worden, dan deelt hij zulks den gebruiker schriftelijk mede.

Art. 22.

Moet eene herbeproeving van den ketel plaats hebben of

een onderzoek, waarbij de stoomketel buiten werking gesteld moet worden, dan draagt de gebruiker zorg:

a. dat alle deelen van den ketel, zoo van binnen als van buiten, alsmede de omringende rookkanalen voldoende gereinigd zijn en dat de roosterijzers, vuurbruggen en dergelijke voorwerpen, die het onderzoek zouden kunnen belemmeren, verwijderd zijn;

b. dat de ketel met het oog op de gezondheid van den onderzoeker voldoende is afgekoeld;

c. dat indien de ketel in verbinding is met een of meer onder stoom zijnde ketels, de stoom- en spuiafsluitingen zoodanig zijn voorzien, dat geen gevaar voor den onderzoeker kan ontstaan;

d. dat een schoonketelpak voorhanden is.

Art. 23.

Blijkt bij het onderzoek of bij eene beproeving van een goedgekeurden stoomketel, dat deze niet meer onder de toegestane drukking veilig kan werken en blijft de gebruiker in gebreke binnen den door den Directeur van het departement van Openbare Werken of diens plaatsvervanger te bepalen termijn de noodige herstellingen aan te brengen, dan wordt de akte van vergunning door den Gouverneur ingetrokken.

Art. 24.

Een ketel wordt geacht dadelijk gevaar op te leveren indien:

a. de dikte van een of meer platen of der steunen aanmerkelijk is afgenomen;

b. er scheuren zijn ontstaan;

c. de ketel eene vervorming heeft ondergaan;

d. de wijze van sluiting der man- of slijkgaten geen genoegzamen waarborg voor de veiligheid oplevert;

e. de ketel belangrijk met ketelsteen of zout is bezet;

f. de veiligheidstoestellen in slechten toestand of in strijd met de bestaande voorschriften verkeeren.

Art. 25.

Onder gebruiker van een stoomketel wordt in deze verordening verstaan:

a. bij uitsluitend huishoudelijk gebruik het hoofd van het gezin of het hoofd of de bestuurder van de inrichting, waarin de ketel wordt gebruikt;

b. in alle andere gevallen het hoofd of de bestuurder van het bedrijf, de onderneming of de inrichting, waarin de stoomketel wordt gebruikt.

Art. 26.

Het bepaalde in artikel vier is niet van toepassing op

stoomketels voor het gebruik waarvan vóór de inwerkingtreding dezer verordening eene akte van vergunning is uitgereikt.

Art. 27.

Zij die met het toezicht op- en het onderzoek of de beproeving van stoomketels zijn belast, zijn gerechtigd zich te allen tijde, met de personen die zij meenen daarbij noodig te hebben, te begeven op de plaatsen waar die stoomketels zich bevinden.

Wordt hun den toegang daartoe geweigerd, dan zal de Procureur-generaal hun dien desnoods met geweld verschaffen.

Art. 28.

Indien de Directeur van het departement van Openbare Werken of diens plaatsvervanger bij het onderzoek van een stoomketel met toebehooren bevindt, dat de gebruiker of hij die een stoomketel bedient, een of meer der bepalingen van deze verordening heeft overtreden, dan zal hij daarvan proces-verbaal opmaken, hetwelk hij onverwijld aan den Procureur-generaal inzendt.

Mocht het verder gebruik van den stoomketel dadelijk gevaar opleveren, zoo brengt hij zulks ter kennis van den Procureur-generaal, die door verzegeling op de door den Directeur of diens plaatsvervanger aan te geven wijze zorgt, dat de stoomketel onmiddelijk buiten dienst gesteld wordt.

Art. 29.

De gebruiker van een stoomketel wordt gestraft:

a. met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboeten van honderd tot driehonderd gulden, te zamen of afzonderlijk, zoo hij dien stoomketel in werking heeft, zonder aan den Directeur van het departement van Openbare Werken of diens plaatvervanger op diens vordering het schriftelijk bewijs der in artikel elf bedoelde vergunning te toonen; indien de overtreding enkel bestaat in het niet op de eerste vordering vertoonen van de reeds verkregen akte, wordt eene geldboete opgelegd van een tot drie gulden.

b. met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboeten van honderd tot driehonderd gulden, te zamen of afzonderlijk, zoo hij in strijd handelt met de in de akte vermelde voorwaarden.

c. met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en geldboeten van honderd tot driehonderd gulden, te zamen of afzonderlijk, zoo hij niet nakomt eene der verplichtingen hem bij artikel zestien opgelegd.

Art. 30.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboeten van honderd tot driehonderd gulden wordt gestraft:

a. de gebruiker van een stoomketel, waarvoor eene akte van vergunning uitgereikt is, indien die ketel niet beantwoordt aan een der eischen bedoeld in artikel vier;

b. hij die niet in acht neemt eene der verplichtingen bedoeld bij artikelen vijf, veertien en vijftien.

Met hechtenis van twee tot veertien dagen of geldboete van tien tot honderd gulden wordt gestraft de gebruiker van een stoomketel, die niet in acht neemt een der verplichtingen bedoeld in artikel zeven en artikel twee en twintig.

Art. 31.

Indien tijdens het plegen van eene overtreding van deze verordening nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige, wegens een dezer overtredingen, onherroepelijk is geworden, kunnen de straffen worden verdubbeld.

Art. 32.

Op de eilanden der kolonie buiten Curaçao treedt voor de toepassing dezer verordening de gezaghebber, of iemand bij beschikking van den Gouverneur speciaal daarvoor aangewezen, in de plaats van den Directeur van het departement van Openbare Werken, en het plaatselijk hoofd van politie in die van den Procureur-generaal.

Art. 33.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen dag en alsdan vervalt de verordening van 24 November 1864 (P. B. No. 23).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1907—1908.—32.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

Memorie van toelichting.

No. 2.

De dringende noodzakelijkheid gebleken zijnde om de bestaande zéér verouderde bepalingen omtrent stoomketels, voorkomende in het Publicatie-blad van den 24n. November 1864 No. 23, te herzien, heeft ondergeteekende gemeend nu al dadelijk in deze leemte te moeten voorzien, en zulks niettegenstaande op dit oogenblik in Nederland eene commissie tot herziening van de aldaar geldende stoomwet is benoemd, welke commissie ongetwijfeld vele nieuwe gegevens op dit gebied leveren zal.

Wilde men echter op deze nieuwe gegevens wachten, dan zou er allicht een zeer kostbare tijd verloren gaan, alvorens deze zaak van publiek belang voor deze kolonie naar behooren geregeld was.

Bij de samenstelling van het hierbij aan den Kolonialen Raad ter goedkeuring aangeboden ontwerp werd zooveel mogelijk naar eenvoudigheid gestreefd.

Zoo bijv. werden geene bepalingen omtrent het toezicht enz. op andere stoomstellen dan stoomketels in de verordening opgenomen, omdat deze in elk geval voorloopig voor deze kolonie gemist kunnen worden.

Tevens is bij het opmaken van deze verordening zooveel mogelijk getracht om de stof zoodanig te rangschikken, dat men gemakkelijk kan vaststellen aan welke vereischten elk onderdeel van een stoomketel moet voldoen.

De kortheid van redactie is daarom dikwijls aan het beter overzicht en het gemakkelijk vinden der bovenbedoelde vereischten opgeofferd moeten worden.

Deze voorzorgsmaatregelen bij het maken der verordening werden noodzakelijk geacht met het oog op de personen, die daarvan in den regel gebruik zullen moeten maken.

Willemstad, den 15n. Mei 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909—1.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

Voorloopig Verslag.

No. 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

Ofschoon geen der leden er aan twijfelde of het Bestuur — zelf wijzende op het bestaan van eene Commissie, die zich op het oogenblik bezig houdt met een onderzoek betreffende het onderwerp van de onderhavige verordening — zal voor de indiening reeds nu van het ontwerp wel goede redenen hebben, wenschten vele hunner toch aan te dringen op opschorting der behandeling daarvan totdat de resultaten van het onderzoek dier Commissie bekend zullen zijn. Gaarne zouden zij — wanneer des Bestuur redenen zoodanig uitstel niet mochten toelaten — althans omtrent den aard dier redenen eenige nadere inlichtingen ontvangen.

De overige leden — eene kleine minderheid — waren bereid tot dadelijke behandeling van het ontwerp. Waar het Bestuur, volkomen bekend met de omstandigheden, toch tot de indiening van het ontwerp overgaat, moet, meenden zij, worden aangenomen, dat er tot die gedragslijn wel overwegende redenen zullen bestaan.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 13n. Augustus 1908.

De Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909—I.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

Memorie van antwoord.

No. 4.

Naar aanleiding van den in het voorloopig verslag over deze ontwerp-verordening uitgedrukten wensch van vele leden om eenige nadere inlichtingen te ontvangen omtrent de redenen, die het Bestuur geleid hebben tot de indiening dezer ontwerp over te gaan, heeft de ondergeteekende de eer het volgende ter kennis van den Raad te brengen.

De commissie, welke in Nederland benoemd is om de zoogenaamde stoomwet te herzien, heeft voornamelijk ten doel om overeenstemming te brengen in de bestaande voorschriften voor Nederland en die voor Nederlandsch-Indië, welke laatste nogal eenige vage en soms van de stoomwet afwijkende bepalingen bevatten, waardoor een ketel geschikt voor Nederland, zulks niet altijd voor hare koloniën is, terwijl verder bij de opnieuw te maken wet zeker rekening gehouden zal worden met de zeer samengestelde stoomketels, welke op de groote nieuwere vaartuigen gebruikt worden.

Bij het aan den Raad aangeboden ontwerp is rekening gehouden met het vereischte, dat een stoomketel, voldoende aan de thans in Nederland bestaande bepalingen, zulks ook aan die van het ontwerp doet, terwijl bepalingen voor de zeer samengestelde ketels van den nieuweren tijd gemist kunnen worden, omdat die ketels hier voorloopig wel niet in gebruik genomen zullen en kunnen worden.

Aangezien er nu misschien nog langen tijd verloopen kan, alvorens de bovengenoemde commissie tot een definitief voorstel komt en het misschien nog veel langer zal duren, alvorens die voorstellen tot wet zullen zijn geworden, heeft ondergeteekende gemeend, — waar het, zooals reeds gezegd in de memorie van toelichting, de dringende noodzakelijkheid gebleken is om de bestaande bepaling omtrent stoomketels te herzien, en tevens de ondervinding geleerd heeft, dat de herziening daarvan spoedeischend is, — tot de indiening van het onderhavig ontwerp over te gaan, te meer daar het aangeboden ontwerp, volgens menschelijke berekening, geruimen tijd zal voldoen aan de eischen, welke aan een dergelijke verordening voor de kolonie Curaçao gesteld mogen worden.

In de verwachting door het vorenstaande aan den in den hoofd dezes vermelden wensch te hebben voldaan, durft ondergeteekende de hoop te mogen koesteren, dat de Raad bereid zal zijn tot de behandeling van het aangeboden ontwerp over te gaan en daaraan wel zijne goedkeuring zal willen hechten.

Willemstad, den 26n. Augustus 1908.

De Gouverneur van Curaçao,
J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—1.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

Nota van wijziging.

No. 5.

Aan de *slotalinea* van *art. 1* wordt toegevoegd:
,,en de afmetingen der steunen en steunbouten.''

Aan *art. 2* wordt als *laatste alinea* toegevoegd:
,,Bovenbedoelde onderzoeking en beproeving vervallen ,,indien de ketels vergezeld zijn van een volgens de Neder-,,landsche stoomwet opgemaakte akte van vergunning.''

In *art. 4* vervalt de *vierde alinea* van boven op bladzijde 3 van het ontwerp.

Worden gelezen in dit artikel:
de *voorlaatste alinea* van sub *a.* : ,,Voor ketels van minder ,,dan zeshonderd kubieke decimeters inhoud en bestemd om ,,te werken onder een werkelijke stoomdrukking van hoog-,,stens een half kilogram op den vierkanten centimeter, is één ,,veiligheidsklep of één veiligheidsbuis voldoende.''

de *eerste alinea* van sub *d.* : ,,van minstens één waterpeil-,,glastoestel met koperen doorblaaskraan of klep en koperen ,,afsluitkranen of kleppen en voorzien van een schermplaat of ,,koker, zoodanig ingericht, dat het waterpeil goed waarneem-,,baar blijft.''

de *tweede alinea* van sub *d.* : ,,Op elk waterpeilglastoestel ,,moet een duidelijk merk den laagsten veroorloofden water-,,stand aangeven.''

de *derde alinea* van sub *e.* : ,,De buizen, die de kranen even-,,tueel aan den ketel verbinden, moeten zooveel mogelijk recht ,,zijn en een middellijn van ten minste dertig millimeters heb-,,ben. Monden op deze buizen tevens de peilglazen uit, dan ,,moet de middellijn vijftig millimeters zijn.''

de *vijfde alinea* van sub *f.* : ,,Onder zelfwerkende voedings-,,toestellen worden verstaan stoompompen, injecteurs en toe-,,stellen welke niet uitsluitend met de hand bewogen worden. ,,De zelfwerkende voedingstoestellen van ketels in vaartuigen ,,moeten elk afzonderlijk met den ketel gemeenschap hebben.''

de *voorlaatste alinea* van sub *f.* : ,,Elk voedingstoestel of elke ,,voedingspijp moet onmiddellijk aan den ketel verbonden zijn ,,met eene kraan en zelfsluitende klep, beide van koper ver-,,vaardigd. De kraan moet tusschen ketel en klep geplaatst ,,zijn.
,,Worden verschillende ketels door één voedingstoestel ,,gevoed, zoo is elke ketel van een dergelijke kraan en klep ,,voorzien.''

sub *i.* : ,,van een pakkingsspuikraan of afsluiter van me-,,taal, die hetzij onmiddellijk, hetzij door een metalen buis ,,aan den ketel moet zijn aangebracht. Deze buis mag niet ge-,,goten en moet vrij en zichtbaar zijn.''

Na sub *i* worden in dit artikel ingelascht:
,,*k.* Elke stoomafvoerpijp moet aan den ketel voorzien zijn ,,van een afsluiter, bij voorkeur zoodanig ingericht dat deze ,,op de stookplaats of in de machinekamer of op het dek van ,,stoomvaartuigen kan gesloten worden.
,,De stoomverbindingspijpen van de ketels onderling en die ,,van den ketel met het stoomwerktuig moeten zoodanig inge-,,richt zijn, dat de uitzetting geen nadeel kan toebrengen; zij ,,moeten van een of meer aftapkranen zijn voorzien.
,,Stoompijpen van ketels in stoomvaartuigen mogen niet ,,van gegoten ijzer zijn.''

,,*l.* De spui–, voedings– of andere kranen aan den ketel ,,moeten zoodanig zijn ingericht, dat de pluggen bij het bre-,,ken der pakking– of opsluitbouten niet weggeslingerd kun-,,nen worden.

,,Deze bepaling is niet van toepassing op kranen, waarvan ,,de middellijn der aanvoeropening niet grooter dan dertig ,,millimeters is.''

sub *k.* [oud] wordt gelezen : ,,*m.* van de noodige slijkgaten ,,en, zoo de inrichting dit toelaat, van een mangat van minstens ,,veertig bij dertig centimeters.

,,De deksels der slijk– en mangaten moeten zoo mogelijk in-,,wendig zijn aangebracht en mogen niet van gegoten ijzer ,,zijn.''

De volgletters *l.* en *m.* van dit artikel worden veranderd in *n.* en *o.*

Sub *f* van *art. 11* wordt gelezen : ,,den vorm, de afmetin-,,gen, de wanddikte van den ketel en van de afmetingen van ,,steunen en steunbouten.''

In *art. 21, eerste alinea*, wordt het woord ,,stoomdrukking'' vervangen door ,,drukking.''

Toelichting.

Art. 1. De aanvulling in de *slotalinea* wordt noodig geacht on bij herkeuringen van ketels te kunnen beoordeelen of de steunen en steunbouten niet te veel versleten zijn.

Art. 2. Indien de in de nieuwe alinea bedoelde vergunning overgelegd wordt, is verder onderzoek overbodig.

Art. 4. Daar de in de *vierde alinea* van boven op bladzijde 3 van het ontwerp bepaalde beproeving gemist kan worden en voor de gebruikers zeer bezwaarlijk is, wordt voorgesteld deze alinea te doen vervallen.

Voorlaatste alinea van sub *a.* De voorgestelde wijziging wordt noodzakelijk geacht, omdat bij werkelijken stoomdruk van meer dan een half kilogram op den c.M². één veiligheids-klep te weinig waarborg geeft voor de veiligheid. [Zie art. 24 van de Nederlandsche stoomwet].

1ste en 2de alinea van sub *d.* De redactie dezer beide alinea's liet aan duidelijkheid te wenschen over.

3de alinea van sub *e.* De aanvulling is noodig, omdat een buis van 30 m.M. te licht verstopt raakt, indien zoowel kranen als peilglazen daarop uitmonden.

5de alinea van sub *f.* De toevoeging is geschiedt, opdat bij het onklaar worden van één dier toestellen de andere tevens niet onbruikbaar wordt.

Voorlaatste alinea van sub *f.* De verandering heeft ten doel om de verbinding van ieder voedingstoestel met den ketel on-afhankelijk van de andere of van één voedingstoestel met ver-schillende ketels te verzekeren. (Zie art. 39 van de Neder-landsche stoomwet.

Sub *i.* Ter verzekering van eene goede afsluiting van den spuikraan en ter vermijding van het gebruik van gietwerk bij deelen, die aan sterk temperatuurverschil onderhevig zijn.

Sub *k* en *l.* (nieuw). Deze voorschriften zijn veiligheidshal-ve opgenomen. (Zie artt. 41 en 42 der Nederlandsche stoom-wet).

Sub *k.* oud (sub *m.* nieuw). Waar een mangat is voorge-schreven, dient ook de minimum grootte te worden vastge-steld; een onbruikbaar mangat heeft geen nut.

Art. 11. Zie art. 1.

Art. 21. Ter verbetering van eene redactiefout.

Willemstad, den 26n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—1.

Verordening, houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels.

Eindverslag.

No. 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging over dit onderwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5n. Mei 1909.

De Rapporteurs.

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—1.

Verordening, houdende verdeeling van het eiland Curaçao in districten en wijken.

Nota naar aanleiding van het eindverslag.

N°. 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° **27** van het zittingjaar 1907—1908).

Aangenaam was het den ondergeteekende uit het Eindverslag betreffende dit ontwerp-verordening te vernemen, dat de Afdeelingen zich ermede konden vereenigen.

Naar aanleiding van de hierbij aangeboden Nota van wijzigingen, heeft hij de eer het volgende ter kennis van den Raad te brengen.

Na de indiening van dit ontwerp aan den Kolonialen Raad, werd door Zijne Excellentie den Minister van Koloniën ad interim de opmerking gemaakt, dat het geheel stadscomplex een naam mist en in het spraakgebruik (althans in Nederland) de hoofdstad van het eiland Curaçao den naam van "WILLEMSTAD" draagt, en het denkbeeld geopperd om door eene wijziging van het ontwerp een einde te maken aan dien minder eigenaardigen toestand : door de voorgestelde wijziging van art. 2 is aan dien wensch tegemoet gekomen.

In verband hiermede wordt door ondergeteekende verder het voorstel gedaan om het woord "Willemstad", voorkomende achter de woorden "Eerste wijk", in art. 8 van het ontwerp, en alsook de andere tusschenhaaks geplaatste woorden "Pietermaai", "Scharlo", "Berg Altena" en "Overzijde", te doen vervallen, aangezien de omschrijving van de verschillende wijken duidelijk genoeg aanwijst, waar die wijken gelegen zijn.

Tengevolge van de thans gevallen beslissing betreffende de regeling van het districtsbeheer acht ondergeteekende het wenschelijk tevens de grenzen der buitendistricten, die in het ontwerp waren opgenomen overeenkomstig het P. B. van 1863, N°. 11, eenigszins te wijzigen en vast te stellen zooals aangegeven in de gewijzigde artikelen 3, 4, 5, 6, en 7.

Willemstad, den 7n. Juli 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—~~1.~~ 2

Verordening, houdende verdeeling van het eiland Curaçao in districten en wijken.

Nota van wijzigingen.

N°. 2.

Artikelen 2, 3, 4, 5, 6 en 7 van de ontwerp-verordening, houdende verdeeling van het eiland Curaçao in districten en wijken, worden gewijzigd en aldus gelezen:

Art. 2.

Het eerste of stadsdistrict draagt den naam van Willemstad en wordt begrensd ten Zuiden door de Caraïbische zee; ten Oosten door de Oostgrens van het erf van Vianen, een gedeelte van den Vianenweg, den Rotsweg, de Kleisteeg, de Maria Magdalenasteeg en vervolgens door een lijn Zuid/Noord loopende tot aan het Schottegat; ten Noorden door het Schottegat en een lijn Oost/West tot aan den weg naar Welgelegen en ten Westen door een gedeelte van den weg naar Welgelegen, de Westelijke grens van 's lands hospitaal op Plantersrust en verder door een lijn Noord/Zuid tot aan de Caraïbische zee.

Art. 3.

De grenzen van het tweede district worden gevormd door de Oostelijke grens van het eerste district, het Schottegat, de Noordelijke grens van de plantage Groot Davelaar, de Oostelijke grenzen van de plantages Bloempot en Rooi Katootje, de Westelijke grenzen van de plantages Corrie en Brievengat, de Oostelijke grens van de plantage Noordkant en verder door de Caraïbische zee.

Art. 4.

Het derde district wordt begrensd ten Oosten door de Westelijke grens van het eerste en tweede district; ten Noorden door de Caraïbische zee; ten Westen door de Westelijke grenzen van de plantages Hato, Groote Berg en Malpays en ten Zuiden door de Caraïbische zee.

Art. 5.

Het vierde district wordt begrensd ten Noorden door de Caraïbische zee; ten Oosten door de Westelijke grens van het derde district; ten Zuiden door de Caraïbische zee en ten Westen door de gedeeltelijke grenzen van de plantages St. Jan, Pannekoek, Dokterstuin en Ascencion, zoodanig dat St. Jan en Ascencion worden gerekend te behooren tot het vierde district en Pannekoek en Dokterstuin tot het vijfde district.

Art. 6.

Het vijfde district wordt begrensd ten Noorden door de Caraïbische zee, ten Oosten door de Westelijke grens van het vierde district en ten Zuiden en ten Westen door de Caraïbische zee.

Art. 7.

Wanneer de grensscheiding van twee districten door een weg wordt aangewezen, behoort die weg tot het meest westelijk gelegen district.

Art. 8. De tusschenhaaks geplaatste woorden "Willemstad", "Pietermaai", "Scharlo", "Berg Altena" en "Overzijde" vervallen.

Willemstad, den 7n. Juli 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—3 en 4.

I. *Verordening, betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

II. *Verordening, betreffende het verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

Voorloopig Verslag.

No. 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nos. 22 en 23 van het zittingjaar 1907—1908.)

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

De Afdeelingen verklaarden zich bereid mede te werken aan het tot stand brengen van de aan den hoofde dezes vermelde verordeningen.

Waar de aandrang van de Afdeelingen tot verscherping van de Verordening op het stuk van buitenlandsch verlof, niet zoozeer gericht was op een straffer maken van den letter, als wel op een strengere toepassing, meenden zij te mogen verwachten, dat, nu naar aanleiding van dien aandrang, een geheel nieuwe verordening is ontworpen, het beoogde doel wel zal worden bereikt. Zij wenschten hier alleen uitdrukkelijk het vertrouwen uit te spreken, dat de nieuwe verordening steeds stipt naar den letter zal worden uitgevoerd.

In dat vertrouwen konden de Afdeelingen het alleszins billijken, dat het Bestuur in menig opzicht zelfs mildere bepalingen dan de bestaande in het ontwerp heeft opgenomen.

Zoo b. v. betuigden de leden algemeen instemming met het denkbeeld om aan de ambtenaren reeds na tien — instede van zooals thans twaalf — jaren onafgebroken dienst aanspraak op verlof onder genot van vrijen overtocht toe te kennen, en gaf men in dit verband zelfs in overweging de wel wat harde bepaling dat de diensttijd wordt onderbroken door elk verlof van langeren duur dan 14 dagen, te wijzigen in dien zin, dat verloven van korteren duur dan drie maanden bij de berekening van bedoelden onafgebroken diensttijd niet in aanmerking komen.

Zoo ook, schoon niet even algemeen, kon men zich vereenigen met de voorgestelde bepaling, dat de ambtenaren telken jare aanspraak zullen hebben op 14 dagen verlof, en wenschte men aan die bepaling alleen deze beperking aangebracht te zien, dat ambtenaren, die reeds uit anderen hoofde jaarlijks verlof of vacantie genieten, niet daaronder zullen vallen.

In één opzicht echter gaat, vond men, het Bestuur in de richting van mildheid wel wat te ver, en wel waar het ook aan die ambtenaren, die dit niet zijn in den zin van het pensioensreglement, aanspraak op wat tot dusver heet buitenlandsch verlof wenscht toegekend te zien.

Tot zulk een vrijgevigheid nu, bestond er, meende men, afgezien nog van het financieel bezwaar, waarlijk geen reden, en men had dan ook tegen het desbetreffend voorstel overwegende bezwaren.

Wat eindelijk het denkbeeld betreft om de verlofstermijnen van de bestaande verordening betreffende buitenlandsche verloven, van aanvankelijk één jaar en daarna telkens zes maanden, te verkorten en te brengen op respectievelijk acht en vier maanden — men achtte het niet aanbevelingswaardig. Gaarne zou men de thans geldende termijnen gehandhaafd zien, met dien verstande, dat het verlof wegens langdurigen dienst niet en dat tot herstel van gezondheid slechts tweemaal kan verlengd worden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 13n. Augustus 1908.

De Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—3 en 4.

I. *Verordening. betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

II. *Verordening, betreffende het rerleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

Memorie van antwoord.

No. 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nos. 22 en 23 van het zittingjaar 1907—1908.)

Het was ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat de afdeelingen uit den Kolonialen Raad bereid zijn tot het tot stand brengen van de bovengenoemde verordeningen mede te werken.

Bij de opmerking, dat de aandrang van de afdeelingen tot verscherping van de verordening op het stuk van buitenlandsch verlof niet zoozeer gericht was op een straffer maken van de letter als wel op eene strengere toepassing, zij het ondergeteekende vergund er aan te herinneren, dat in de afdeelingen bij de behandeling van de ontwerp-begrooting voor 1907, blijkens haar verslag, van verschillende zijden was aangedrongen op herziening der bepalingen omtrent het verleenen van buitenlandsche verloven, waarop ondergeteekende toegezegd had, dat hij zijne aandacht aan de zaak zou wijden.

Bij de behandeling van de ontwerp-begrooting voor 1908 werd in de afdeelingen, zooals haar verslag aangeeft, gevraagd of er maatregelen werden voorbereid om misbruik van buitenlandsch verlof te voorkomen, en in zijn antwoord wees ondergeteekende er op, dat hij herhaaldelijk naar eene oplossing had gezocht, maar dat hij steeds gestuit was op de gevallen, waarin verlof wegens ziekte werd aangevraagd.

Bij die gelegenheid zette ondergeteekende nog uiteen, dat in 102 van 115 gevallen, waarin in 15 jaren tijds buitenlandsch verlof werd verleend, dat verlof om gezondheidsredenen was toegestaan, — dat van de verlofgangers verreweg de meesten uit Nederland of uit andere oorden in de gematigde luchtstreek afkomstig waren, en dat de verloven na gemiddeld 9 dienstjaren in de kolonie waren verleend; op grond van een en ander achtte hij het aan twijfel onderhevig of er wel aanleiding bestond voor de meening als zou er misbruik van buitenlandsch verlof worden gemaakt, enkele gevallen, die mochten zijn voorgekomen, daargelaten.

Leidde die gedachtengang tot de gevolgtrekking, dat ondergeteekende in dat opzicht niet veel uitkomst zag in de herziening van de voorschriften, zoodat hij thans — naar de verklaring van de afdeelingen ten aanzien van eene strengere toepassing der bepalingen — overeenstemming van inzicht tusschen Raad en Bestuur op dit punt meent te mogen constateeren, — de gememoreerde omstandigheid dat de verloven, op enkele uitzonderingen na, wegens ziekte worden verleend, eischt anderzijds de erkenning, dat het Bestuur in dit opzicht weinig zal vermogen, aangezien de uitspraak feitelijk bij de geneeskundige commissiën berust. Eene toezegging dat de nieuwe verordening steeds stipt naar letter en geest zal worden uitgevoerd, wil ondergeteekende uit den aard der zaak niettemin gaarne doen, ten einde tegemoet te komen aan den in die richting door den Raad uitgesproken wensch, maar die toezegging zal, op grond van het aangegevene, slechts eene betrekkelijke beteekenis kunnen hebben. Het zal wel ten overvloede zijn wanneer ondergeteekende hieraan toevoegt, dat de aan te wijzen geneeskundige commissiën op een en ander zullen gewezen worden.

Met voldoening heeft ondergeteekende de instemming van de afdeelingen mogen vernemen met het denkbeeld om aan de ambtenaren reeds na tien jaren onafgebroken dienst aanspraak op verlof met genot van vrijen overtocht te verleenen, en om hen telken jare op 14 dagen verlof aanspraak te geven.

Ondergeteekende is het er geheel mede eens, dat het wel eene harde regeling zou mogen heeten, indien de diensttijd door elk verlof van langeren duur dan 14 dagen zou worden onderbroken. Hij haast zich dan ook te verklaren, dat het niet in de bedoeling gelegen had, dat de periode van 10 jaren door een verlof van zoo korten duur zou worden onderbroken. Bedoeld was dat in deze met het voorschrift van de penioenreglementen ten aanzien van wat onder diensttijd verstaan wordt te rade zou worden gegaan. Maar bij nader inzien komt het ondergeteekende — daar de beide pensioenreglementen op dit punt niet eensluidend zijn — meer aan te bevelen voor in de verordening zelve aan te geven in welke gevallen de tienjarige periode geacht zal worden onderbroken te zijn. Hij doet daartoe bij nota van wijziging het voorstel.

Evenzoo kan ondergeteekende zich vereenigen met de meening, dat het bedongen jaarlijksch verlof van 14 dagen niet mag worden uitgestrekt tot die ambtenaren, die reeds uit anderen hoofde jaarlijks verlof of vacantie genieten.

Met leedwezen vernam ondergeteekende, dat in de afdeelingen overwegende bezwaren bestaan tegen zijn voorstel om ook aan die ambtenaren, die dat niet zijn in den zin van het pensioenreglement, aanspraak te verleenen op wat tot dusverre buitenlandsch verlof heet.

Ondergeteekende kan niet inzien, dat hierin eene vrijgevigheid ligt: integendeel acht hij het eene achteruitstelling van die ambtenaren, die reeds in dat opzicht bij de collega's ten achteren staan, dat zij zich geen aanspraak op pensioen kunnen verzekeren, — zoo hun ook het bedoeld recht onthouden werd.

Wanneer ondergeteekende dan meende, dat aan deze categorie van ambtenaren het recht op overtocht ten laste van de koloniale kas behoorde te worden verleend — want het komt feitelijk hierop neer, aangezien niet kan zijn bedoeld hun het genot van verlof geheel te onthouden — dan is dat geschied in de overtuiging dat de billijkheid dat eischt. En om niet te ver te gaan (— wat, naar de meening der afdeelingen, reeds het geval is geweest —) werd aan de bepalingen, met het oog op het meer tijdelijk karakter van het dienstverband der hierbedoelde ambtenaren, ten hunnen aanzien engere grenzen getrokken.

Daar het echter blijkt, dat er overwegende bezwaren tegen het voorstel bij den Raad bestaan, is in art. 1 sub B. zoodanige wijziging aangebracht, dat aan die bezwaren tegemoet gekomen wordt. Door den maximum-duur van het verlof, dat aan de hier bedoelde ambtenaren kan worden verleend, op zes maanden te stellen, zal hun, in verband met het voorschrift van § 5 van art. 3, geen overtocht ten laste van de koloniale kas mogen worden verleend.

Tegen het stellen van den aanvangstermijn van verlof met genot van vrijen overtocht op één jaar, met twee verlengingen elk van zes maanden, voor hen, die tot herstel van gezondheid gaan, heeft ondergeteekende geen overwegend bezwaar.

De hiervoren besproken wijzigingen zijn opgenomen in de bijgaande nota's van wijzigingen, waarin nog enkele andere zijn aangebracht, waarbij geene toelichting noodig schijnt.

Willemstad, den 5n. September 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1908—1909.—3.

Verordening, betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.

Nota van Wijzigingen.

No. 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nos. 22 en 23 van het zittingjaar 1907—1908.)

Art. 1. Het bepaalde sub *a.* en *b.* van § 1 vervalt.
Met verandering van de kommapunt in een komma, de woorden „met dien verstande, dat" onmiddellijk te doen volgen op het bepaalde sub B en daaraan toe te voegen: „het aan hen te verleenen verlof voor den tijd van ten hoogste zes maanden mag worden toegekend. Het hier bedoeld driejarig tijdvak wordt geacht te zijn onderbroken door elk verlof van langeren duur dan één maand, het verlof van 14 dagen, bedoeld bij § 1 van art. 2, niet inbegrepen".

Art 2. In stede van de eerste alinea van § 1 te lezen:
„De ambtenaren hebben telken jare aanspraak op 14 dagen verlof.
Deze bepaling is niet van toepassing op de ambtenaren, die reeds uit anderen hoofde jaarlijks verlof of vacantie genieten.
Het vorenbedoeld verlof van 14 dagen kan in eens of bij gedeelten worden verleend".
Aan het bepaalde sub *b.* van § 2 eene alinea toe te voegen, luidend:
„Deze diensttijd wordt voor de toepassing van het voorschrift van deze § geacht te zijn onderbroken door elk verlof van langeren duur dan één maand, het verlof van 14 dagen in § 1 bedoeld, niet inbegrepen".

Art 3. In §§ 5, 7 en 8 wordt in stede van „acht maanden" gelezen: „één jaar".
De woorden „ten minste" in § 5 vervallen.
De aanhef van § 7 wordt gelezen:
„Het om gezondheidsredenen aangevraagd verlof wordt, tenzij" enz.

Art. 4. De tweede alinea sub *a.* van § 1 wordt gelezen:
„De duur van dit verlof wordt bepaald op hoogstens één jaar".
De laatste alinea vervalt.

Art. 6. De woorden „en bij opvolgende verlenging" enz. sub *b* van § 2 vervallen. Als tweede alinea aldaar te lezen:
„Bij opvolgende verlenging bedraagt het verloftraktement het twee derde gedeelte van het inkomen, indien dit f 2,400. — of meer bedraagt".
Hetgeen als tweede alinea sub *b* van deze § voorkomt onmiddellijk te doen volgen op de nieuwe tweede alinea.
In stede van „ten minste acht maanden" sub *d* van § 2 te lezen: „één jaar".

Willemstad, den 5n. September 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—4.

Verordening, betreffende het verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.

Nota van Wijzigingen.

No. 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nos. 22 en 23 van het zittingjaar 1907—1908.)

Art. 1. In stede van „achtmaandsch verlof" sub *b* van § te lezen: „verlof van één jaar".

Art. 4. Daaraan toe te voegen de woorden „en kan wo den aangehaald onder den naam „wachtgeld-verordening".

Willemstad, den 5n. September 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—3 en 4.

I. *Verordening, betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

II. *Verordening, betreffende het verleenen van wachtgeld en onderstand aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao.*

Eindverslag.

No. 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder Nos. 22 en 23 van het zittingjaar 1907—1908.)

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met den Voorzitter der Afdeelingen, is van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 7n. September 1908.

De Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de Publicatie van 1828 No. 127, omtrent het toezigt over trankeeren, muren en gebouwen te herzien, en voor de kolonie Curaçao eenige bepalingen vast te stellen omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen, die gevaar opleveren voor de gezondheid der bewoners;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn of door den verwaarloosden toestand waarin zij verkeeren, de vrije communicatie belemmeren, moeten op bevel van het Hoofd van politie, binnen den daarbij gestelden termijn, behoorlijk worden hersteld, gestut of, zoo dit onvermijdelijk blijkt te zijn, worden afgebroken.

Art. 2.

Het bevel, in het vorig artikel bedoeld, wordt gedaan aan den huurder van het gebouw of van den grond, waarop de muur of de trankeer zich bevindt, en aan den eigenaar of diens vertegenwoordiger.

Als vertegenwoordiger van den eigenaar kan worden beschouwd de persoon, die met het innen van de huur belast is.

Art. 3.

Wordt aan dit bevel, binnen den daarin gestelden termijn, geen gevolg gegeven, dan kan het Hoofd van politie, zoo het zulks voor de publieke veiligheid noodzakelijk acht, op kosten van den eigenaar, zelf de herstellingen doen uitvoeren, en wanneer de kosten daarvan op den eigenaar waarschijnlijk niet verhaald kunnen worden, of de aard der bouwvalligheid of der verwaarloozing dit noodzakelijk maakt, de gebouwen, muren en trankeeren doen afbreken.

Art. 4.

De in art. 2 genoemde personen kunnen, als zij het bevel ontvangen, bij den Gouverneur hunne bezwaren daartegen inbrengen.

De Gouverneur geeft, zoo noodig na het hooren van deskundigen, dienaangaande zoo spoedig mogelijk een eindbeslissing.

Art. 5.

De in art. 3 bedoelde werkzaamheden worden, zoo dit geen gevaar oplevert, door het Hoofd van politie geschorst, totdat de Gouverneur zijn beslissing heeft gegeven.

Art. 6.

Wanneer het Hoofd van politie, op advies van den Stadsgeneesheer, oordeelt, dat een woning, in den toestand waarin deze verkeert, ter bewoning ongeschikt is, geeft het den personen in art. 2 genoemd daarvan kennis, met bevel om binnen een gestelden termijn daarin de noodige, bepaald omschreven verbeteringen te brengen.

Art. 7.

De in het vorig artikel bedoelde personen kunnen tegen dit bevel hun bezwaren inbrengen bij den Gouverneur.
Het bepaalde in art. 4, al. 2, is hier van toepassing.

Art. 8.

Wordt aan dit bevel geen gevolg gegeven, dan kan het Hoofd van politie de woning onbewoonbaar verklaren en haar doen ontruimen.

Art. 9.

Van die verklaring wordt aan de in art. 6 bedoelde personen kennis gegeven, met bevel aan den huurder om de woning binnen een bepaalden tijd, te verlaten.

Art. 10.

Aan een onbewoonbaar verklaarde woning wordt een kenteeken bevestigd, waarop met duidelijke letters te lezen is „onbewoonbaar verklaarde woning".

Art. 11.

De eigenaar van de gebouwen, muren of trankeeren, die de bevelen, krachtens art. 1 en art. 4 gegeven, niet nakomt, wordt gestraft met een geldboete van f 10.— tot f 100.— en gevangenisstraf van 3 dagen tot een maand, tezamen of afzonderlijk.

Art. 12.

Met geldboete van f 3.— tot f 50.— wordt gestraft:
a. hij, die het kenteeken bedoeld in art. 9 wegneemt, vernielt of onleesbaar maakt;
b. de bewoner, hoofd van een gezin of afzonderlijk levend persoon, die de onbewoonbaar verklaarde woning niet verlaat, binnen den door het Hoofd van politie gestelden termijn;
c. hij, die een onbewoonbaar verklaarde woning betrekt en daarin blijft wonen;
d. hij, die een onbewoonbaar verklaarde woning ter bewoning afstaat.

Art. 13.

Voor de overige eilanden der kolonie buiten Curaçao wordt, instede van „Hoofd van politie" in deze verordening gelezen „Gezaghebber" en instede van „Stadsgeneesheer", „Gouvernements-geneeskundige".

Art. 14.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie-blad, waarin zij geplaatst is, en alsdan vervalt de Publicatie van 1828 No. 127.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Daar het ondergeteekende gebleken is, dat er in het oude gedeelte van de Willemstad enkele woningen zijn, die uit een hygiënisch oogpunt onbewoonbaar moeten heeten, komt het hem voor, ook in verband met maatregelen tot het voorkomen of het tegengaan der verspreiding van onverhoopt zich voordoende gevallen van besmettelijke ziekten, dat er wetsbepalingen in het leven worden geroepen, die het mogelijk maken, zulke woningen, zoo zij niet beter worden ingericht, onbewoonbaar te verklaren en te doen ontruimen.

Nevens deze voorschriften acht ondergeteekende het zeer wenschelijk dat de oude bepalingen, opgenomen in de publicatie van 1828 No. 127, die aan het hoofd van politie het recht geven, om te eischen dat gebouwen, muren en trankeeren, welke door den vervallen toestand waarin zij verkeeren, gevaar voor het publiek kunnen opleveren, of het vrije verkeer kunnen belemmeren, worden herzien en voor de geheele kolonie van toepassing worden gemaakt.

De verordening, ten opzichte waarvan speciale toelichtingen der artikelen ondergeteekende overbodig voorkomt, geeft z. i., ofschoon zoo eenvoudig mogelijk gemaakt, aan eigenaars voldoende gelegenheid om voor hun rechten op te komen.

Willemstad, den 5n. October 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

Voorloopig Verslag.

No. 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeen gaf men toe, dat er in enkele wijken van het Stadsdistrict, inzonderheid in het oude gedeelte van de Willemstad, woningtoestanden heerschen, welke bij het onverhoopt optreden van de eene of andere besmettelijke ziekte, gevaar kunnen opleveren voor de volksgezondheid.

Ingrijpen van de Overheid in het algemeen en de indiening van het ontwerp in het bijzonder achtte men dan ook alleszins gerechtvaardigd.

Toch dient niet uit het oog verloren, dat de maatregelen bij het ontwerp voorgesteld, feitelijk neerkomen op eene verkorting van het eigendomsrecht, op eene gedeeltelijke ontzetting uit den eigendom; en evenmin voorbijgezien, dat het weleens kan voorkomen, dat eene woning buiten de schuld van den eigenaar in een toestand komt, die de toepassing van de bij dit ontwerp voorgestelde maatregelen ten aanzien daarvan noodzakelijk maakt; b. v. wanneer door het optrekken daaromheen door anderen van muren of gebouwen de toevoer van versche lucht wordt afgesneden of belemmerd, of het licht onderschept.

Moesten nu deze bedenkingen wijken voor het belang der volksgezondheid, voor het algemeen belang dat het nemen van maatregelen als bij het ontwerp voorgesteld eischt, zij werden door de Afdeelingen toch gewichtig genoeg geoordeeld om de wenschelijkheid in het licht te stellen van de toepassing van het beginsel van schadeloosstelling.

Men gaf dan ook aan het Bestuur in overweging in het ontwerp de bepaling te willen opnemen, dat bij onbewoonbaarverklaring van eene woning aan den eigenaar vergoeding van de daardoor te lijden schade zal worden toegekend.

Artikelen.

Art. 1. Verscheidene leden merkten op, dat het bouwvallig zijn van een gebouw op zichzelf geen ingrijpen van het openbaar gezag kan rechtvaardigen. Alleen dan zou dit het geval zijn, wanneer door de bouwvalligheid de publieke veiligheid bedreigd of, zooals het artikel in een ander verband regt, de vrije communicatie belemmerd wordt.

Gaarne zouden bedoelde leden het artikel in den door hen aangegeven zin gewijzigd zien.

Art. 4 Vele leden meenden, dat het de voorkeur zou verdienen de eindbeslissing bij dit artikel bedoeld op te dragen aan eene Commissie van drie leden, waarvan een door den Gouverneur, een door den belanghebbende en de derde door de twee aldus benoemden, of, bij verschil, door den Kantonrechter zal worden benoemd.

Art. 7. Vergelijk ad art. 4.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 9n. Februari 1909.

De Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen af breken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

Memorie van antwoord.

No. 4.

Aangenaam was het den ondergeteekende te vernemen, dat de Raad het in het leven roepen van de verordening noodig achtte.

Echter kan de ondergeteekende zich niet vereenigen met het voorstel om in het ontwerp-verordening de bepaling op te nemen, dat bij onbewoonbaar verklaring van woningen, aan den eigenaar vergoeding van de daardoor te lijden schade zal worden toegekend. Door de opname van zulk eene bepaling zou toch het verwaarloozen van tal van woningen kunnen worden in de hand gewerkt.

't Is toch bekend dat vele huurders van de zoogenaamde afdakjes hun verplichtingen om te betalen zeer slecht nakomen. Geldt dit al bij de betere woningen van de arme lieden, meer nog zal dit het geval zijn bij huisjes of krotten, die bijna onbewoonbaar mogen heeten. En wanneer nu een nalatige eigenaar van dergelijke huisjes— waarvan hij over het algemeen veel last en weinig voordeel heeft— weet, dat hij, zoodra de woning onbewoonbaar wordt verklaard, daarvoor eene schadevergoeding erlangt, zal hij het onderhoud van deze allicht nog meer verwaarloozen, om op zulk een wijze het voordeeligst en het gemakkelijkst van de lastpost af te komen.

In niet één plaatselijke verordening op het onbewoonbaar verklaren van woningen, in Nederland, is het dan ook, naar de ondergeteekende meent, van zulk een schadevergoeding sprake.

Onbillijk is dit niet. Het niet mogen verhuren van een uiterst gebrekkig gebouw of gedeelte daarvan als woning, is geen grootere beperking van het recht van eigendom, dan het verbod om bv. op zijn erf een fabriek op te richten.

En zelfs wanneer een woning onbewoonbaar zou worden verklaard, omdat er b. v door een ander een muur omheen is gebouwd, zou het verbod z. i. nog niet onbillijk zijn, daar er dan toch een toestand is geschapen, die slechts in zoover geduld behoeft te worden, als het Burgerlijk Wetboek dit wil.

Aan het verlangen van verscheidene leden, om art. 1 te wijzigen in den door hen aangegeven zin, is voldaan ; zooals blijkt uit de hierbij aangeboden nota van wijziging.

Het voorstel om artt. 4 en 7 te wijzigen, in den geest waarin enkele leden dit wenschelijk achtten, kan z .i. niet worden overgenomen.

Het geldt hier een politiemaatregel, die, natuurlijk in uiterste gevallen, door het hoofd der politie, op zijn verantwoording, moet genomen worden, en waartegen men— om machtsmisbruik te voorkomen— zijn bezwaren nog kan indienen bij het hoofd der Kolonie, dat, zoo noodig, na een nauwgezet onderzoek, definitief zal beslissen. Men mag dus veronderstellen, dat de bescherming van den particulieren eigendom hier voldoende is gewaarborgd.

Een beslissing door een soort van scheidsgerecht, als door enkele leden wordt voorgesteld, kan z. i. in deze niet worden toegelaten.

Willemstad, den 25n. Februari 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

Nota van wijziging.

No. 5.

Artikel 1 van de ontwerp-verordening wordt gewijzigd en aldus gelezen :

Art. 1.

Gebouwen, muren en trankeeren, die, door hun geheel of gedeeltelijk bouwvalligen of verwaarloosden toestand, geacht worden gevaarlijk te zijn voor de openbare veiligheid of de vrije communicatie te belemmeren, moeten, op bevel van het Hoofd van politie, binnen den daarbij gestelden termijn, behoorlijk worden hersteld, gestut of, zoo dit onvermijdelijk blijkt te zijn, worden afgebroken.

Willemstad, den 25n. Februari 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—5.

Verordening, houdende bepalingen omtrent de verplichte herstelling en de mogelijkheid tot het doen afbreken van gebouwen, muren en trankeeren, die bouwvallig zijn, en omtrent het onbewoonbaar verklaren van woningen.

Eindverslag.

No. 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging over dit Ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 3n. Maart 1909.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—6.

Verordening tot intrekking van de publicatie van 19 October 1846 (bundelnummer 271), waarbij wordt ingetrokken de publicatie van het bestuur van Curaçao, dd. 15 July 1845 No. 6, wegens het weiden van vee op de publieke gronden van Bonaire en Aruba en de daarin vervatte bepalingen door andere worden vervangen.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat in verband met de wenschelijkheid om de bepalingen vervat in de publicatie van 19 October 1846 No. 271 door andere te vervangen, het noodig is deze publicatie houdende bepalingen op het weiden van vee op de publieke gronden van Bonaire en Aruba in te trekken;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

De publicatie van 19 October 1846 No. 271, waarbij wordt ingetrokken de publicatie van het bestuur van Curaçao, dd. 15 Juli 1845 No. 6, wegens het weiden van vee op de publieke gronden van Bonaire en Aruba en de daarin vervatte bepalingen door andere worden vervangen, wordt hierbij ingetrokken.

De publicatie van het Bestuur van Curaçao dd. 15 Juli 1845 No. 6 blijft ingetrokken.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen dag.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—6.

Verordening tot intrekking van de publicatie van 19 October 1846 (bundelnummer 271), waarbij wordt ingetrokken de publicatie van het bestuur van Curaçao, dd. 15 July 1845 No. 6, wegens het weiden van vee op de publieke gronden van Bonaire en Aruba en de daarin vervatte bepalingen door andere worden vervangen.

Memorie van toelichting.

No. 2.

De omstandigheid, dat vele der voorschriften van de publicatie van 19 October 1846 No. 271 verouderd zijn en dat er vooral ernstig bezwaar bestaat tegen het opleggen van boeten zonder rechterlijk vonnis, maakt het wenschelijk, dat de bepalingen op het weiden van vee op de domeingronden en het schutten daarvan worden herzien.

Aangezien dit evenwel een onderwerp is betreffende de huishouding van het betrokken eiland, kan de aangelegenheid bij plaatselijke keur worden geregeld ingevolge de bepaling van art. 129 van het Regeeringsreglement.

De bedoelde publicatie, die een algemeene verordening is, moet echter vooraf bij verordening buiten werking worden gesteld, aangezien bij plaatselijke keur niet ongedaan kan worden gemaakt, wat bij verordening is geregeld.

Willemstad, den 22n. October 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTING 1908—1909.—7

Wijziging van de verordening dd. 30 Maart 1906 (P. B. n°: 16) tot heffing eener inkomstenbelasting.

Ontwerp.

N°. 1

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR VAN CURAÇAO,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening dd. 30 Maart 1906 (P. B. N°. 16) tot heffing eener inkomstenbelasting te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

In de verordening dd. 30 Maart 1906 (P. B. N°. 16) worden de volgende wijzigingen gebracht:

In artikel 6, laatste lid, wordt in de plaats van „Gouverneur" gelezen „Inspecteur der belastingen".

In de artikelen 15, 16, 17, 26 en 28 worden telkens de woorden „Administrateur van Financien" vervangen door „Inspecteur der belastingen".

In artikel 15, zesde lid, worden de woorden „op Curaçao in handen van den Gouverneur, op de overige eilanden in handen van den Gezaghebber" vervangen door „in handen van den Kantonrechter"
en wordt aan het eedsformulier aldaar met wegvalling van de punt na het woord „handelen" het volgende toegevoegd: „en dat ik hetgeen mij door mijn ambt omtrent de gegevens voor de aanslagen in die belasting blijkt of medegedeeld wordt, niet verder zal bekend maken dan voor de uitoefening van mijn ambt wordt gevorderd."
Aan het voorlaatste lid van het artikel wordt de volgende zinsnede toegevoegd: „Wegens het afleggen van den eed of de belofte en het opmaken van het procesverbaal zijn geen kosten verschuldigd. Ingeval van herbenoeming bij periodieke aftreding wordt geen nieuwe eed of belofte vereischt.
Aan het laatste lid van het artikel wordt eene zinsnede toegevoegd, luidende: „Aan de behandeling van en de beslissing omtrent een aanslag, waarbij een lid der commissie is betrokken, neemt dat lid geen deel".

In artikel 17, tweede lid, vervallen de woorden „door den Gouverneur".

In artikel 19 worden het eerste en tweede lid vervangen door het volgende:
„Hij, aan wien een aanslag is opgelegd, kan binnen eene maand na de uitreiking van het aanslagbillet een bezwaarschrift indienen bij den Raad van beroep, onder overlegging van een duplicaat van het aanslagbillet. Gelijke bevoegdheid heeft de voorzitter van de commissie van aanslag binnen eene maand na de afkondiging van het kohier".
„Het bezwaarschrift wordt tegen ontvangbewijs bij den Ontvanger bezorgd of aan den Voorzitter van den Raad van beroep kosteloos aangeteekend per post toegezonden; in het laatste geval geldt de dag van aanteekening als dag van indiening".

Artikel 20 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 20

„Er is een Raad van beroep, gevestigd te Willem-
„stad, bestaande uit drie leden, waarvan een als voorzit-
„ter door den Gouverneur wordt aangewezen; bij den
„Raad zijn een of meer plaatsvervangende leden.

„Door den Gouverneur kan aan den Raad een ambte-
„naar als secretaris worden toegevoegd en aan dezen
„eene vergoeding voor bureaukosten worden toegekend.

„De leden en plaatsvervangende leden worden door
„den Gouverneur benoemd en ontslagen. Het bepaalde
„bij artikel 15, vijfde lid, is ten deze toepasselijk.

„De leden en plaatsvervangende leden leggen, alvo-
„rens hunne werkzaamheden aan te vangen, in han-
„den van den Kantonrechter den eed af, omschreven in
„artikel 15 met verandering van de woorden „de Com-
„missie van aanslag" in „den Raad van Beroep".

„De twee laatste leden van artikel 15 zijn toepasse-
„lijk ten aanzien van den Raad van beroep.

„De Raad stelt zoowel den voorzitter der commissie
„van aanslag als den aangeslagene in de gelegenheid
„om den aanslag of het bezwaar desverkiezende mon-
„deling of schriftelijk toe te lichten; de voorzitter der
„commissie op Curaçao is bevoegd de voorzitters der
„commissies op de andere eilanden te vertegenwoordi-
„gen. De voorzitter der commissie is bevoegd zijn
„advies of bezwaar toe te lichten met gegevens, waar-
„omtrent hem geheimhouding is opgelegd. De Raad
„is bevoegd de door den aangeslagene aangevoerde
„motieven en overgelegde stukken aan de commissie
„mede te deelen."

Artikel 22 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 22.

„De uitspraak van den Raad van beroep is met re-
„denen omkleed en wordt in afschrift toegezonden aan
„den Inspecteur der belastingen, die voor de uitvoering
„zorg draagt en aan den belanghebbende."

In artikel 25 wordt het eerste lid gelezen als volgt:

„De belasting is invorderbaar in vier gelijke termij-
„nen, verschijnende op den voorlaatsten werkdag der
„maanden Juli, October, Januari en April."

In artikel 26, laatste lid, wordt vóór het woord „aan-
geteekend" tusschengevoegd „kosteloos."

In artikel 28, tweede lid, wordt in de plaats van
„Gouverneur" gelezen „Administrateur van Financiën."

In artikel 29, zesden regel, wordt het woord „de"
vervangen door „der."

In artikel 42, derde lid, wordt na het woord „bedoel-
den" ingevoegd: „verschuldigd."

In artikel 46, eerste lid, wordt hetgeen volgt na het
woord „personen" vervangen door: „belast de Inspec-
teur der belastingen en de Gouvernementsontvangers."

Artikel 49 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 49.

„De stukken, krachtens deze verordening op te
„maken, zijn vrij van zegel.

„Alle stukken door de Administratie, de Commissiën
„of den Raad van beroep aan belanghebbenden uit te
„reiken, kunnen per post worden verzonden vrij van
„port; indien aanteekening moet geschieden, heeft deze
„kosteloos plaats".

Na artikel 49 wordt ingevoegd een nieuw

„Artikel 49bis.

„Deze verordening kan worden aangehaald onder „den titel van „Inkomstenbelastingverordening 1906".

Artikel 2.

De bij de inwerkingtreding dezer verordening in functie zijnde leden en plaatsvervangende leden der commissiën van aanslag en van den Raad van beroep leggen, alvorens hunne werkzaamheden te vervolgen, den eed af volgens de bij deze verordening gewijzigde eedsformulieren.

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen dag.

Gegeven te Willemstad den

Koloniale Raad.

ZITTING 1908—1909.—7.

Wijziging van de verordening, dd. 30 Maart 1906 (P. B. n°. 16) tot heffing eener inkomstenbelasting.

Memorie van toelichting.

N°. 2.

Het streven naar eenvoudigheid, dat bij het ontwerpen der inkomstenbelasting heeft voorgezeten, heeft, zooals in de praktijk is gebleken, eene leemte tengevolge gehad bij de behandeling der bezwaarschriften. De ondergeteekende meent echter in de bepaling van art. 20 nieuw in fine en enkele daarmede in verband staande wijzigingen het middel te hebben gevonden om het eenvoudige stelsel van slechts ééne instantie te behouden en het daaraan verbonden nadeel te ondervangen.

De overige wijzigingen strekken om de verordening in overeenstemming te brengen met de overige belastingverordeningen.

Willemstad, den 3 November 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG VAN B. EN D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908–1909.–7.

Wijziging van de Verordening dd. 30 Maart 1906 (P. B. no. 16) tot heffing eener inkomstenbelasting.

Eindverslag.

No. 3.

Het onderzoek van dit ontwerp in de Afdeelingen heeft geen aanleiding gegeven tot eenige opmerking.

De Commissie van Rapporteurs acht dan ook met dit verslag de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 10n. December 1908.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTING 1908—1909—8.

Verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Ontwerp.

N°. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR VAN CURAÇAO,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is enkele misstellingen in sommige belastingverordeningen te verbeteren;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

In de Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 no: 27) wordt:

in artikel 10 na het woord „bepalen" een komma geplaatst;

in artikel 24, laatste lid, in de plaats van „belasting" gelezen: „belastingen".

In de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 no: 33) wordt:

Artikel 17 gelezen als volgt:

„De schippers van de in kolonie thuis behoorende „visschersvaartuigen, van de vischvangst terugkeerende, „zijn niet onderworpen aan inklaring, zoo zij niets an„ders aan boord hebben dan visch, de zaken tot de uit„oefening van hun bedrijf behoorende en de scheepspro„visie, welke geacht kan worden tot verbruik aan boord „door de bemanning te dienen; doch wel aan visitatie, „waartoe zij van hunne aankomst terstond en vóór alle „lossing aan de politie moeten kennisgeven.";

in artikel 45, voorlaatste lid, het woord „en" vervangen door „of";

artikel 54 sub 5 gelezen als volgt: „het gewicht of „de maat volgens het metrieke stelsel of wel het getal „stuks of andere aanduiding der hoeveelheid, al „naar gelang de goederen gewoonlijk verhandeld wor„den, voor elke soort met bijzondere benaming afzon„derlijk; de vreemde maat of gewicht kan tevens wor„den uitgedrukt";

in artikel 55, derden regel, het woord „aan" vervangen door „naar";

in artikel 57, na het woord „waarde" tusschengevoegd: „of van de hoeveelheid";

in artikel 67, eerste lid, sub *b* in de plaats van „kunnen" gelezen „kunne";

in artikel 84, eerste lid, uitgelicht: „behalve voor „goederen, vrij van invoerrecht en accijns,"; in de plaats van de woorden: „letters zullen" gelezen: „cijfers kunnen"; en na het eerste lid ingevoegd een nieuw lid, luidende:

„De door den Ontvanger als geboekt of voor gezien „afgeteekende aangiften zullen de kracht hebben van „documenten";

in artikel 87 uitgelicht het tweede lid;

in artikel 99 in de plaats van „lossing" gelezen „volbrachte lossing" en een tweede lid toegevoegd, luidende: „Hetzelfde is toepasselijk ten aanzien van op vertrek „wachtende schepen, die goederen hebben ingeladen, „waarvan het invoerrecht of de accijns niet is betaald, „tot op het tijdstip van vertrek.";

in artikel 129, in het eerste lid na het woord „van"

ingevoegd „de tweede afdeeling van"; en in het tweede lid na het woord „het": „binnenlandsche";

in artikel 148, eerste lid, in de plaats van „visitatie en verificatie" gelezen: „aangifte";

in artikel 151 in de plaats van „terstond na" gelezen: „ter zake van";

in artikel 166 uitgelicht: „in duplo";

in artikel 173 het woord „Op" vervangen door: „Omtrent";

in artikel 195, derden regel, uitgelicht: „onder zekerheidstelling"; na het woord „document" ingevoegd: „waarvoor zekerheidstelling is of kon worden gevorderd,"; na het woord „gesteld" ingevoegd: „of kon worden gevorderd";

in artikel 257, eersten regel, in de plaats van de woorden „dezer verordening" gelezen: „van deze of andere verordeningen betreffende den in— uit— en doorvoer en de accijnzen,"; en in den derden regel in de plaats van de woorden: „dezer verordening": „dier verordeningen".

In de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. 1908 N°. 35) wordt:

aan artikel 6, als eerste lid het volgende toegevoegd: „Zoete likeuren worden geacht eene sterkte te hebben „van zestig percent".

en aldaar na het woord „Alle" tusschengevoegd: „andere" en in de plaats van „wordt geacht" gelezen: „worden mede geacht";

in artikel 27, tweede lid, tweeden regel, na het woord „gedistilleerd" tusschengevoegd: „'ander dan zoete likeuren,";

en aan het slot van dat lid toegevoegd: „en voor „zooveel de flesschen of kruiken eene inhoudsruimte „van twee liter of meer hebben, ook de sterkte per „partij.";

in artikel 42 sub *c* en *g* uitgelicht: „en *g*", alsmede hetgeen volgt na „entrepotbewijs";

in artikel 44, eerste lid, in de plaats van „transito„paspoort of entrepotbewijs" gelezen: „of transitopas„poort"; in het tweede lid in de plaats van „het transito „paspoort of het entrepôtbewijs" gelezen: „of het transi„topaspoort";

in artikel 47 sub *b* in de plaats van „uit te slaan" gelezen: „uit— of in te slaan".

in artikel 60, tweede lid, sub *b* het woord „uitslag" vervangen door „inslag".

In de Wijnverordening 1908 (P. B. 1908, N°. 35) wordt:

in artikel 6 het jaartaal „1907" vervangen door: „1908";

in artikel 17 sub *c* vóór het woord „ligging" tusschengevoegd: „de";

in artikel 31, tweede lid, het woord „daaraan" vervangen door „daarvan";

in artikel 40 sub *c* en *g* uitgelicht: „en *g*", alsmede hetgeen volgt na „entrepotbewijs";

in artikel 42, eerste lid, in de plaats van „transitopaspoort of entrepotbewijs" gelezen: „of transitopaspoort"; in het tweede lid in de plaats van „'het transitopaspoort of het entrepotbewijs" gelezen: „of het transitopaspoort";

in artikel 45 sub *b* in de plaats van „uit te slaan" gelezen: „uit-of in te slaan".

in artikel 54 tweede lid, sub *b* het woord „uitslag' vervangen door „inslag".

In de Bierverordening 1908 (P. B. 1908 N°:36) wordt:

in artikel 9 sub *c* en *f* uitgelicht: „en *f*", alsmede hetgeen volgt na „entrepotbewijs";

in artikel 10, eerste lid, uitgelicht „of entrepotbewijs" en in het tweede lid: „of het entrepotbewijs";

in artikel 15 sub *a* in de plaats van „uit" gelezen: „uit-of in".

In de Geslachtverordening 1908 (P. B. 1908 N°: 37) wordt:

in artikel 3, eerste lid, uitgelicht „voor elk stuk vee";

in artikel 6 vóór het woord „vleesch" tusschengevoegd: „'aan accijns onderworpen" en in den derden regel het woord „eene" vervangen door „de", het woord „een" door „het";

in artikel 7 vóór het woord „versch" ingevoegd: „'aan accijns onderworpen" en in het tweede lid het woord „eene" vervangen door „de".

In de Zoutverordening 1908 (P. B. 1908 N°: 39) wordt:

in artikel 15 het jaartal „1907" vervangen door „1908".

In de Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 N°: 40) wordt:

in artikel 7 aan het slot toegevoegd „tweede lid";

in artikel 15 in de plaats van de woorden „De artikelen 12 en 14 zijn": gelezen: „Artikel 14 is";

in artikel 16 sub 2 in de plaats van de woorden „buiten de Kolonie" gelezen: „elders";

in artikel 25, tweede lid, na het woord „bij" ingevoegd: „het";

in artikel 46 hetgeen volgt na het woord „schuldig" vervangen door „naar het aantal lampen, die gelijktijdig licht kunnen geven.";

in artikel 57, derde lid, na het woord „geldt" tusschengevoegd „deze aanteekening";

in artikel 61 in de plaats van: „zesden of zevenden" gelezen „of zesden"

in artikel 85, laatsten regel, na het woord „grondslag" tusschengevoegd: „wordt";

In de verordening dd. 16 Juli 1908 (P. B. N°: 46 wordt in artikel I in de wijziging van artikel 3, eerste lid, aan het slot het woord „beide" vervangen door „deze".

In de Registratieverordening 1908 (P. B. 1908 N°: 47) wordt:

in artikel 12 sub 4° vóór het woord „buitenslands" ingevoegd: „alle".

In de Successiebelastingverordening 1908 (P. B. 1908 N°. 48) wordt:

in artikel 40, tweede lid, het woord „overgangsbelas-„ting" vervangen door „successiebelasting";

in artikel 45 vóór het laatste lid ingevoegd een nieuw lid, luidende: „De Inspecteur der belastingen kan „in bijzondere gevallen den termijn van beëediging ver-„lengen";

in artikel 48, tweede lid, het woord „door" vervangen door „voor";

in artikel 55, tweede lid, in de plaats van „55" gelezen „53".

In de Verkooping verordening 1908 (P. B. 1908 N°: 51) wordt:

aan het slot van artikel 7 en aan het slot van artikel 14 toegevoegd: „grooter dan tien tonnen".

In de Zegelverordening 1908 (P. B. . 1908 N°: 52) wordt:

in artikel 38, eerste lid, het getal „66" vervangen door „61";

in artikel 61 N° 17 het getal „75" vervangen door: „57"

in artikel 61, sub N° 26 vóór het lid, aanvangende met „De akten" het cijfer „27" geplaatst;

in de slotalinea van artikel 61 na „besmettelijke ziekten" het volgende tusschengevoegd", „12 October 1899 (P. B. N°: 26) op het SLACHTEN van vee";
in artikel 67, eerste lid, vóór het woord „bewijs" ingevoegd: „het";
in artikel 72, sub 1°. het woord „partij" vervangen door „belanghebbende";
in artikel 73, laatste lid, in de plaats van „hoofdzakelijk" gelezen „hoofdelijk";
in artikel 76 het getal „79" vervangen door „74".

In de verordening dd. 16 Juli 1908 (P. B. N°: 53) wordt:
in artikel 2 in de plaats van „overtreding" gelezen: „misdrijven" en na het woord „is" tusschengevoegd: „of het misdrijf is gepleegd";
in artikel 14, derde lid, het cijfer „8" vervangen door „7";
in artikel 16 sub *b* in de plaats van „verordening" gelezen „vordering".

Artikel 2.

De bevoegdheden en verplichtingen, volgens vroegere verordeningen, van den Controleur der belastingen op den in- uit- en doorvoer en de accijnzen gaan over op den Inspecteur der belastingen.

Artikel 3.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen dag.

Gegeven te Willemstad den

Art. 1 van het ontwerp strekt tot verbetering van eenige in de belastingverordeningen ingeslopen of onopgemerkt gebleven misstellingen.
Een geval, als bij art. 2 bedoeld, wordt o. a. gevonden in P. B. 1905, n° : 47, ant. 2.

Willemstad, den 3 November 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTING 1908—1909—8.

Verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Memorie van toelichting.

N°. 2.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—8.

Verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Eindverslag.

No. 3.

Kon men zich bij het Afdeelingsonderzoek alleszins met de door het Bestuur voorgestelde wijzigingen in eenige belastingverordeningen, en dus ook met het onderhavig ontwerp vereenigen — de behandeling daarvan schonk den Afdeelingen eene welkome gelegenheid om de aandacht van het Bestuur te vestigen op nog enkele punten in sommige dier verordeningen, welke h. i. ook wijziging behoeven.

In de eerste plaats dan, merkte men op, geeft de redactie van art. 7 van de Grondbelastingverordening, speciaal het tweede lid daarvan, de bedoeling niet juist terug. Niet op den bedongen huurprijs toch dient de huurwaarde gesteld, maar op de huuropbrengst. (verg. Mem. van Antwoord Grondbelasting).

Dan werd er op gewezen, dat bij de behandeling van de Gebruiksbelastingverordening over het hoofd is gezien, dat huizen verhuurd worden *met* en *zonder* regenbak, zoodat in het eerste geval in den huurprijs is begrepen de waarde van het water, dat telkens bij regens in den bak komt. Bij het op dit punt ongewijzigd blijven der verordening zal de gebruiksbelasting niet alleen ongelijk komen te drukken, maar bovendien ook, tegen den geest in van eene belasting naar draagkracht, treffen een eerste levensbehoefte: het drinkwater.

Eindelijk werd nog de wenschelijkheid betoogd om den kring van stukken, welke aan de formaliteit van registratie onderworpen worden, wat enger te trekken en daarbuiten te doen vallen stukken als volmachten, stukken vereischt tot het aangaan van een huwelijk, enz. die voor de belastingadministratie van geen belang zijn; althans die stukken niet binnen een gedwongen termijn aan de formaliteit te onderwerpen.

Door een dergelijke wijziging zou zoowel aan de belanghebbenden als aan de administratie veel noodeloozen omslag worden bespaard.

In het vertrouwen, dat het Bestuur zijne meening omtrent de door de Afdeelingen verlangde wijzigingen hetzij vóór hetzij op de openbare vergadering ter kennis van den Raad zal willen brengen, acht de Commissie van Rapporteurs met dit verslag de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 10n. December 1908.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—9.

Verordening, houdende bepalingen omtrent het bouwen en stellen van huizen, getimmerten, muren en afscheidingen in de stadsdistricten.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de notificatie van den 1n. Juni 1858 (P.B. 1858 N°. 4), houdende provisioneele maatregelen op het bouwen van nieuwe huizen enz., en het stellen van afscheidingen in het stadsdistrict, te vervangen door nieuwe bepalingen, die voor alle eilanden der kolonie gelden;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Op de verschillende eilanden der kolonie mogen in het stadsdistrict geen nieuwe huizen, opstallen, getimmerten of afscheidingen gesteld of opgebouwd worden, zonder dat daartoe vergunning is verleend, op Curaçao door den Procureur-generaal en op de andere eilanden door den Gezaghebber; welke ambtenaren, alvorens de vergunning te verleenen, met behulp van den rooimeester, de rooilijn van den te bebouwen grond behoorlijk zullen aangeven.

Art. 2.

Een ieder is verplicht zich bij het bouwen aan de rooilijn te houden, onverschillig of die lijn loopt over gouvernementsgronden dan wel over gronden die niet aan de kolonie toebehooren, en zoomede de voorschriften te volgen ten aanzien van huisnummering, door den Gouverneur gegeven of nog te geven.

Art. 3.

Behoudens het bepaalde in art. 5, is een ieder bevoegd om binnen de rooilijn zijn grond vrijelijk te bebouwen, mits op de rooilijn een afscheiding gesteld worde, overeenkomstig de voorschriften der verordening van 3 Mei/19 September 1884 (P.B. 1884 No. 12).

Art. 4.

De eigenaar van een stuk grond heeft recht op schadeloosstelling voor de vermindering in waarde van dat gedeelte van zijn grond, dat, langs de openbare wegen, buiten de rooilijn valt.

Art. 5.

Wanneer op een stuk grond meerdere huizen worden gebouwd om te verkoopen of te verhuren, of de grond er, bij gedeelten, wordt belast met het recht van opstal, of verkocht voor het bouwen van woningen, en in alle gevallen, waarin dit voor het verkeer noodig wordt geoordeeld, moeten er bij het bouwen behoorlijke wegen worden opengelaten, waarvan

de richting en de breedte op Curaçao, door den Procureur-generaal, en op de overige eilanden, door den Gezaghebber, worden vastgesteld, nadat de eigenaar van den grond daaromtrent is gehoord of daartoe behoorlijk is opgeroepen.
De bepalingen van art. 1 zijn hier van toepassing.

Art 6.

Al wat gebouwd of geplaatst is in strijd met de bepalingen dezer verordening kan, zoo het niet op het bevel van den Procureur-generaal of den Gezaghebber binnen den daarbij bepaalden termijn is weggebroken, op kosten van de overtreders dezer verordening door den Procureur-generaal of den Gezaghebber worden afgebroken en verwijderd, desnoods met behulp van den sterken arm.

Art. 7.

Tegen hetgeen door den Procureur-generaal of den Gezaghebber, krachtens art. 1 en art. 5, is bepaald en vastgesteld of tegen het bevel in art. 6 bedoeld, kunnen de belanghebbenden hunne bezwaren indienen bij den Gouverneur, die de zaak definitief beslist.
Op de eilanden der kolonie buiten Curaçao moeten zij hun bezwaarschrift voor den Gouverneur bij den Gezaghebber indienen, die hun een bewijs geeft van ontvangst, en het, zoo noodig vergezeld van zijn opmerkingen, zoodra mogelijk aan den Gouverneur opzendt.

De bezwaarschriften tegen het bevel in art. 6 bedoeld, moeten door de belanghebbenden worden ingediend binnen zes dagen nadat het bevel gegeven is.
In dat geval wachten de Procureur-generaal en de Gezaghebbers met het afbreken en verwijderen van hetgeen er zonder vergunning gebouwd of geplaatst is, totdat de Gouverneur zijn definitieve beslissing heeft gegeven, tenzij het gevaar oplevert voor de publieke veiligheid of het vrije verkeer er door belemmerd wordt.

Art. 8.

Iedere overtreding van de bepalingen dezer verordening en het niet nakomen van het bevel in art. 6 of van de beslissing in art. 7 bedoeld, wordt gestraft met een geldboete van f 10.— tot f 50.— en gevangenisstraf van drie dagen tot een maand, tezamen of afzonderlijk.

Art. 9.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie-blad, waarin zij geplaatst is, en alsdan worden alle hiermede strijdige bepalingen ingetrokken en buiten werking gesteld en met name de notificatie van den 1n. Juni 1858 (P.B. 1858 N°. 4).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—9.

Verordening, houdende bepalingen omtrent het bouwen en stellen van huizen, getimmerten, muren en afscheidingen in de stadsdistricten.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Ten aanzien van het onderwerp in de hierbij aangeboden ontwerp-verordening behandeld, werd in 1858 krachtens de in de considerans van bedoeld ontwerp genoemde notificatie van dat jaar (P.B. no. 4) enkele voorschriften gegeven, die echter alleen het eiland Curaçao betreffen.

Die voorschriften zijn thans verouderd of onvolledig. De uitbreiding die de stad verkregen heeft en de omstandigheid, dat groote stukken gronds in het stadsdistrict met arbeiderswoningen worden bebouwd, maken het noodzakelijk de bestaande voorschriften te herzien en daarbij bepalingen te geven, ten einde behoorlijke verkeerswegen tusschen de huizen te reserveeren.

Gelijk het den Raad blijken zal, is er naar getracht de zaak zoo eenvoudig mogelijk te regelen, maar is daarbij tevens toegezien, dat den eigenaars der gronden voldoende gelegenheid gelaten wordt om voor hunne belangen op te komen.

In het ontwerp is tevens eene algemeene bepaling aangegeven ten aanzien van de nummering van huizen, in welk onderwerp niet op voldoende wijze is voorzien, terwijl de verdere bijzonderheden daaromtrent bij besluit geregeld zullen worden.

Het ontwerp heeft betrekking op de geheele kolonie. Voor de eilanden buiten Curaçao bestaan er in het geheel geene voorschriften betreffende beide onderwerpen. Nu de voor Curaçao bestaande bepalingen worden herzien, acht ondergeteekende het aan te bevelen een en ander voor de geheele kolonie in eene verordening te regelen.

Willemstad, den 17n. November 1908.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—9.

Verordening, houdende bepalingen omtrent het bouwen en stellen van huizen, getimmerten, muren en afscheidingen in de stadsdistricten.

Eindverslag.

No. 3.

De Afdeelingen konden zich met het ontwerp zooals het daar ligt vereenigen.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, acht met deze mededeeling de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld den 9n. Februari 1909.

De Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen in het leven te roepen betreffende loterijen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

Deze verordening verstaat onder loterij, elke gelegenheid, door iemand opengesteld om, tegen voldoening aan zekere voorwaarde, mede te dingen naar prijzen of premieën in geld of goed, uitgeloofd ten behoeve van de deelnemers, die als winners worden aangewezen door het lot of eenige andere kansbepaling, waarop zij geenen overwegenden invloed kunnen oefenen.

Onder loterij in den zin dezer verordening worden niet verstaan:

1o. de kansovereenkomst van levensverzekering, mits zij is aangegaan met inachtneming van de wettelijke bepalingen, op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst op het stuk van levensverzekering bestaande;

2o. de tegen een niet hoogeren dan den parikoers voor het publiek opengestelde premieleening, die een jaarlijksche rente geeft van ten minste drie ten honderd;

3o. de tegen eenen niet hoogeren dan den parikoers voor het publiek opengestelde premieleening, die een jaarlijksche rente geeft van ten minste twee ten honderd, en waarvan de premieën voor gezamenlijk gelijke bedragen zijn verdeeld over de jaren, gedurende welke de leening loopt.

Art. 2.

Het is verboden:

1o. eene andere loterij aan te leggen of te houden dan de zoodanige tot het aanleggen en houden waarvan de bij deze verordening vereischte vergunning is verleend;

2o. aandeelen in eene loterij, tot het aanleggen en houden waarvan de bij deze verordening vereischte toestemming niet is verleend, en aandeelen in eene loterij, die buiten de kolonie is aangelegd of wordt gehouden, te verkoopen, te koop aan te bieden, af te leveren, uit te deelen of ten verkoop of ter uitdeeling in voorraad te hebben of op eenige andere wijze de deelneming in zoodanige loterij open te stellen of openlijk te bevorderen;

3o. certificaten, rechtgevende op den gedeeltelijken eigendom van een oorspronkelijk aandeel in eene loterij of eene premieleening of op de aan zoodanig aandeel verbonden winkans bij trekkingen, onder welke benaming ook, te verkoopen, te koop aan te bieden, af te leveren, uit te deelen of ten verkoop of ter uitdeeling in voorraad te hebben of op eenige andere wijze de deelneming door middel van zoodanige certificaten in loterijen en premieleeningen open te stellen of openlijk te bevorderen.

Art. 3.

Tot het aanleggen en houden van eene loterij, uitsluitend strekkende tot een liefdadig doel of bevordering van wetenschap, kunst of een ander algemeen belang, kan door den Gouverneur toestemming worden verleend.

Wanneer de prijzen en premieën niet in geld of geldswaardig papier bestaan en gezamenlijk geen grooter waarde hebben dan één honderd gulden, kan op Curaçao de toestemming worden verleend door den procureur-generaal en op de overige eilanden der kolonie door den gezaghebber.

Art. 4.

Bij de aanvrage om toestemming tot het houden van eene loterij moet door den verzoeker worden overgelegd eene door hem onderteekende lijst, houdende opgave van:

1o. de som of het goed voor verloting bestemd,
2o. het aantal loten en den prijs voor elk lot bepaald,
3o. het aantal prijzen en premieën en waarin die bestaan,
4o. den naam van den eigenaar van het te verlotene,
5o. het eiland waar de trekking zal plaats hebben, en
6o. alle andere voorwaarden, waaronder men de verloting wenscht te houden.

Wanneer de loterij betrekking heeft op goederen, die den verzoeker niet toebehooren, wordt tevens overgelegd een door den eigenaar afgegeven schriftelijke machtiging tot het verloten der goederen.

Art. 5.

Indien de gevraagde toestemming wordt verleend, worden in de beschikking, houdende die toestemming, alle voorwaarden opgegeven, welke daaraan worden verbonden.

Van deze beschikking wordt, indien de trekking op Curaçao zal plaats hebben, een afschrift gegeven aan den administrateur van financiën en, zoo zij op een ander eiland zal plaats hebben, aan den gezaghebber.

Art. 6.

Op loterijen, tot het houden waarvan de toestemming van den Gouverneur wordt vereischt, wordt een vergunningsrecht gegeven van tien ten honderd van het gezamenlijk bedrag der loten.

De Gouverneur kan echter vrijstelling verleenen van dit recht voor loterijen waarvan de opbrengst bestemd is tot weldadige doeleinden.

Het vergunningsrecht op loterijen is verschuldigd op het eiland, waar de trekking plaats heeft.

Art. 7.

Alvorens met het verkoopen van loten van eene loterij een aanvang wordt gemaakt, moet de aanlegger zekerheid stellen, indien de trekking op Curaçao zal plaats hebben, ten genoege van den administrateur van financiën, en, zoo zij op een der andere eilanden geschieden zal, ten genoege van den gezaghebber, zoowel voor de voldoening en aflevering der prijzen en premieën als voor de nakoming van de voorwaarden aan de toestemming tot het houden van de loterij verbonden.

Bij loterijen waarvoor op Curaçao de toestemming wordt vereischt van den procureur-generaal, moet ten dienst genoege de zekerheid worden gesteld.

Art. 8.

De trekking geschiedt, op Curaçao, ten overstaan van den procureur-generaal en op de andere eilanden der kolonie,

ten overstaan van den gezaghebber; welke ambtenaren zich, zoo noodig, door iemand van hunnentwege kunnen doen vervangen.

Art. 9.

De dag, het uur en de plaats der trekking worden ten minste acht dagen tevoren bekend gemaakt, op de wijze als bepaald is in de beschikking waarbij de toestemming tot het houden van de loterij is gegeven.

Art. 10.

Het bewijs van de voldoening van het vergunningsrecht, bedoeld bij art. 6, moet vóór de trekking vertoond worden aan hem, ten wiens overstaan de trekking plaats grijpt.

Art. 11.

Aan elke toestemming, als in art. 3 bedoeld, is stilzwijgend de voorwaarde verbonden, dat op alle aandeelen in de daarbij toegestane loterij en in alle andere aankondigingen en in andere voor openbaarmaking of verspreiding bestemde stukken, die loterij betreffende, worde vermeld, door welke macht toestemming is verleend, onder aanhaling van de dagteekening van de betrekkelijke beschikking.

Art. 12.

Het is verboden:

1o. eene loterij, tot het aanleggen en houden waarvan de bij deze verordening vereischte toestemming is verleend, zonder inachtneming van de aan die toestemming verbonden voorwaarden of van de bepalingen van art. 11 aan te leggen of te houden;

2o. aandeelen in zoodanige loterij te verkoopen, te koop aan te bieden, af te leveren, uit te deelen of ten verkoop of ter uitdeeling in voorraad te hebben, of door middel of met behulp van aandeelen of aankondigingen en andere voor openbaarmaking en verspreiding bestemde stukken, op eenige andere wijze de deelneming in zoodanige loterij open te stellen of openlijk te bevorderen, zonder dat de bepaling van art. 11 ten opzichte van die aandeelen, die aankondigingen en die voor openbaarmaking en verspreiding bestemde stukken, is of wordt nagekomen;

3o. aandeelen in zoodanige loterij te verkoopen, te koop aan te bieden, af te leveren, uit te deelen of ten verkoop of ter uitdeeling in voorraad te hebben of op eenige andere wijze de deelneming in zoodanige loterij open te stellen of openlijk te bevorderen, zonder dat door hem, die eene der genoemde handelingen pleegt, alle voorwaarden, waaronder de toestemming tot het houden der loterij is verleend, zijn of worden nagekomen.

Art. 13.

Overtreding van eene der verbodsbepalingen van art. 2 of van art. 12 wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboete van f 25.- f 1000., te zamen of afzonderlijk.

Voorwerpen den veroordeelde toebehoorende, welke door middel van het misdrijf zijn verkregen en aandeelen in de loterij en andere voorwerpen, den veroordeelde toebehoorende, waarmede het feit is gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

Art. 14.

Hij, die opzettelijk in strijd met de waarheid, het vermoeden wekt, dat, ingevolge art. 3, toestemming tot het

houden van eene loterij is verleend, of dat aan de verleende toestemming geene voorwaarden of andere dan de gestelde of niet al de gestelde voorwaarden zijn verbonden, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar en geldboete van f 25.– f 1000., te zamen of afzonderlijk.

Art. 15.

Op loterijen, daaronder begrepen premieleeningen vallende onder het begrip loterij in den zin dezer verordening, die vóór het in werking treden daarvan reeds wettiglijk zijn aangelegd, is deze verordening niet van toepassing.

Art. 16.

De verordening van 28 Juli/20 December 1881, P. B. 1881 No. 30, zooals die is gewijzigd bij verordening van 11 September/5 November 1902, P. B. 1902 No. 41, wordt ingetrokken.

Art. 17.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel van: „Loterijverordening 1909".

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

Memorie van Toelichting.

No. 2.

In aansluiting met een reeds eerder door verscheidene leden van Uwen Raad geuit verlangen om maatregelen te nemen om o. m. het wegvloeien van kapitaal uit de kolonie, tengevolge van het deelnemen in vreemde geldloterijen, tegen te gaan, acht ook ondergeteekende het noodzakelijk, in verband met den grooten omvang, die de verkoop van loten van buitenlandsche loterijen heeft verkregen, dit euvel tegen te gaan. Vooral onder de minder gegoede bevolking is het spelen in de loterijen, om zoo te zeggen een ware passie geworden.

Een zeer belangrijk deel der bevolking speelt min of meer regelmatig in de genoemde loterijen en tal van lieden besteden er een te groot gedeelte van hun maandelijksch inkomen aan.

Het gegronde vermoeden, dat in de kolonie in meerdere jaren, zooals thans gebleken is, voor een honderd vijftig à tweemaal honderd duizend gulden aan loten wordt verkocht, terwijl er meestal slechts een in verhouding gering bedrag aan prijzen wordt uitbetaald, toont duidelijk, hoe schadelijk die passie voor de welvaart van het volk is.

In verband met het bovenstaande heeft ondergeteekende de eer de hierbijgaande ontwerp-verordening aan de goedkeuring van Uw college te onderwerpen.

Willemstad, den 17n. Februari 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

Voorloopig Verslag.

No. 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Door vele leden werd de indiening van dit Ontwerp met ingenomenheid begroet.

Zij beaamden ten volle hetgeen door het Bestuur in de Memorie van Toelichting wordt gezegd, nl. dat vooral onder de minder gegoede bevolking het spelen in de loterij een ware passie is geworden ; dat een belangrijk deel der bevolking een te groot deel van het maandelijksch inkomen aan loten besteed, en dat het noodzakelijk is dat euvel tegen te gaan. Te meer daar door die speelzucht der bevolking jaarlijks een groot bedrag uit de Kolonie wegvloeit.

Enkele leden, betreurende dat door het spelen in de loterij kapitaal aan de Kolonie wordt onttrokken, konden hunne medewerking niet verleenen aan den maatregel om dat kwaad te bestrijden, nu daarvoor een vorm gekozen is, die den burger in zijn vrijheid om zijn geld te besteden op de wijze dat hem goeddunkt, aantast.

Moreel zou, volgens hen, de verordening toch niets uitwerken. De aan het spel verslaafden zullen toch altijd een middel weten te vinden om hun geld aan het een of andere kansspel te wagen.

Er waren ook leden, die van oordeel waren, dat het beste middel om het wegvloeien van kapitaal tegen te gaan zou zijn in de Kolonie een goede loterij op te richten, die van uit den vreemde kapitaal zou trekken en aldus het verlies, door de vreemde loterijen veroorzaakt, zou compenseeren.

Artikelen.

Art. 3. Men achtte het niet wenschelijk, dat loterijen waarvan de prijzen niet in geldswaarde bestaan en de gezamenlijke waarde daarvan f 100.— niet te boven gaat, zouden vallen onder de verbodsbepaling dezer verordening.

Vaak toch, zeer dikwijls zelfs, is het verloten van het een of ander handwerkje voor vele fatsoenlijke armen het eenig middel, om, zonder bedelen, aan den kost te komen. Het koopen van zulke loten is dan een vorm waarin de liefdadigheid betracht wordt, en men zou het jammer vinden indien dit gebruik, deze schoone vorm van een aalmoes te geven, door de verordening zou verdwijnen.

Nog werd bij dit artikel de wenschelijkheid betoogd om de bevoegdheid van Procureur-generaal en Gezaghebber tot het geven van de vergunning, uit te breiden tot loterijen van f 500.—. Administratieve omslag zou hierdoor worden vermeden.

Art. 6. Het tweede lid, meende men, kon eenvoudig luiden : ,,De Gouverneur kan echter vrijstelling van dit recht verleenen''.

Immers, er konden zich, behalve het geval van ,,weldadige doeleinden'', ook wel andere gevallen, — b. v. wanneer de opbrengst bestemd is voor het bouwen van een museum of een theater, meenden enkele leden — voordoen, waarin vrijstelling van het recht wenschelijk zou zijn.

Art. 12. Eenige leden, zouden de verbodsbepalingen van dit artikel tot den aanlegger of houder van eene loterij willen beperkt zien; en wel op grond, dat er anders dikwijls personen, die niet lezen kunnen en door den aanlegger met het verkoopen van loten belast worden, er in zouden loopen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. Maart 1909.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

Memorie van antwoord.

No. 4.

Het was den ondergeteekende aangenaam uit het Voorloopig verslag der Afdeelingen van den Kolonialen Raad te mogen vernemen, dat door vele leden de indiening van de ontwerp-verordening met ingenomenheid is begroet en dat zij ten volle instemden met hetgeen door het Bestuur in de Memorie van toelichting is gezegd.

Naar aanleiding van de meening van enkele leden, die, hoewel betreurende dat door de loterij kapitaal aan de kolonie onttrokken werd, zich niet met den gekozen vorm konden vereenigen, zij het ondergeteekende vergund op te merken, dat wanneer door aan het spel verslaafden de algemeene welvaart wordt benadeeld, er geen bezwaar kan bestaan, dat de wetgever die bepalingen in het belang van alle burgers in het leven roept, die hij meent dat kunnen strekken om de groote nadeelen van den speelhartstocht zoo niet geheel te beteugelen, dan toch binnen zekere grenzen terug te brengen.

Aan die leden, die ter compensatie van de uit de kolonie wegvloeiende gelden door het spelen in vreemde loterijen, het oprichten van een koloniale loterij voorstaan, deelt ondergeteekende mede, dat alsdan in stede van een rem tegen de speelzucht, een z. i. tot zeer nadeelige gevolgen kunnende leiden officieele aanmoediging tot het deelnemen aan deze te bestrijden kwaal zoude worden gegeven.

Naar aanleiding van het verder aangevoerde zij het ondergeteekende vergund het volgende ter kennis van den Raad te brengen.

Art. 3. Het geheel vrijlaten van loterijen, waarvan de prijzen niet in geldswaarde bestaan en de gezamenlijke waarde van f 100.— niet te boven gaan, komt ondergeteekende niet wenschelijk voor.

Het is toch meermalen voorgekomen, dat personen, die door het houden van kleine loterijen, waarvan de prijzen bijv. bestonden in slechte blikjes en slechte dranken, zich ten koste van het publiek inkomsten trachtten te verwerven, zonder dat zij zelfs eenigen waarborg gaven, dat de eventueel gewonnen prijzen zouden worden uitgereikt, of dat de trekking eerlijk zou geschieden.

Gewenscht is het daarom, dat dergelijke praktijken kunnen worden tegengegaan.

Het behoeft echter nauwelijks gezegd te worden, dat dit niet zal beletten om, in gevallen als in het Voorloopig verslag aangegeven, aan belanghebbenden vergunning te geven, om door verloting van een handwerkje enz. op eene eerlijke wijze in hun nood te voorzien.

Aan den wensch van den Raad om het in de tweede alinea van dit artikel genoemde bedrag van f 100.– op f 500– te brengen, is gevolg gegeven, zooals moge blijken uit de hierbij gevoegde nota van wijziging.

Art. 6. Tegen de wijziging van het tweede lid van dit artikel bestaat bij ondergeteekende geen overwegend bezwaar; aan het verlangen van den Raad wordt dan ook voldaan door wijziging van het tweede lid in den aangegeven zin.

Art. 12. Het voorstel om het verbod in dit artikel bedoeld te beperken tot den aanlegger of houder van de loterij

kan door ondergeteekende echter tot zijn leedwezen niet worden overgenomen: juist het verkoopen van loten, wil de verordening toegepast kunnen worden, dient tijdig te worden tegengegaan, ook in het belang van het publiek.

Ondergeteekende meent, dat personen, die den verkoop van loten op zich wenschen te nemen en onverhoopt niet zouden kunnen lezen, voldoende middelen ten dienste staan om zich te vrijwaren onschuldig met den rechter in aanraking te komen.

Mocht zich een geval als in het Voorloopig verslag aangegeven voordoen, dan nog is het aan het Openbaar Ministerie overgelaten een gebleken onschuldige niet te vervolgen.

Willemstad, den 13n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

Nota van wijziging.

No. 5.

In het tweede lid van art. 3 worden de woorden ,,één honderd gulden'' vervangen door ,,vijf honderd gulden''.

Het tweede lid van art. 6 wordt gelezen als volgt:
,,De Gouverneur kan echter vrijstelling van dit recht verleenen.''

Willemstad, den 13n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—10.

Verordening, houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen.

Eindverslag.

No. 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging over dit onderwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5n. Mei 1909.

De Rapporteurs.

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Ontwerp.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat, volgens art. 100 van het reglement op het beleid der regeering in deze kolonie, de uitgaven ten behoeve van den openbaren dienst, welke niet ten laste van de Nederlandsche schatkist komen, en de middelen tot dekking van die uitgaven worden aangewezen op de koloniale huishoudelijke begrooting en dat, volgens art. 102 van hetzelfde reglement, die begrooting, zoodanig als zij door den kolonialen raad is goedgekeurd, door den gouverneur voorloopig wordt vastgesteld en afgekondigd;

Heeft, den raad van bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den kolonialen raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1910.

Artikel 1.

Voor de onderwerpen, in de hieronder voorkomende begrootingsartikelen aangewezen, worden voor het dienstjaar 1910 toegestaan de daarnevens uitgetrokken sommen:

Curaçao.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 1. Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-secretaris, twee districtmeesters, de commiezen en klerken op de onderscheidene kantoren werkzaam gesteld, den drukker en den bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie, zoomede toelagen van wijkmeesters en geëmployeerden, benevens bureelbehoeften, fouragegelden, vergoeding voor kantoor- en wachthuishuur en bruggegeld..... f 51,961.

Transporteer.. f 51,961.

Per transport..	f	51,961.
Artikel 2. Kosten in verband met de opdracht van werkzaamheden aan ondergeschikte ambtenaren gedurende hun verblijf in Nederland.....	,,	1,000.
Artikel 3. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing.....	,,	10,250.
Artikel 4. Kosten van de kamer van koophandel en nijverheid....	,,	400.
Artikel 5. Lokaalbehoeften, drukloon, briefporten, kosten van telegrammen, translaatkosten, benevens subsidie voor de uitgave van eene encyclopædie van Nederlandsch West-Indië.....	,,	6,890.
Totaal der Iste Afdeeling..	f	70,501.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 6. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie, traktement of verloftraktement van den marktmeester, zoomede benoodigdheden voor het hulpbureel van den industrieelen eigendom.....	f	35,415.
Artikel 7. Verschillende uitgaven voor de justitie en politie....	,,	8,500.
Totaal der IIde Afdeeling..	,,	43,915.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 8. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van den administrateur van financiën, den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger, den hypotheekbewaarder en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den postdirecteur en het personeel bij de posterijen, vergoeding aan den administrateur van financiën en eenige beambten van 's lands middelen voor gemis van inkomsten en bureelbehoeften.....	f	35,696.
Artikel 9. Vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd, gerechtelijke vervolgingskosten, kantoorhuur, schrijfbehoeften en verdere kosten.....	,,	7,000.
Artikel 10. Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen en andere kosten, betalingen aan het internationaal bureel der		
Transporteer..	f	42,696. f 114,416.

Per transport..	f	42,696.	f 114,416.
algemeene postvereeniging te Bern, zoomede garantie van eene inkomst van hoogstens f 45,000.— voor de telegraphische gemeenschap van Curaçao met andere landen.....	,,	10,300.	
Artikel 11. Verschillende uitgaven.....	,,	3,500.	
Totaal der IIIde Afdeeling..	,,	56,496.	

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 12. Traktementen of verloftraktementen en toelage van de predikanten der Vereenigde Protestantsche Gemeente, de Roomsch-Katholieke geestelijken en den predikant bij de Portugeesch-Israëlitische Gemeente, zoomede subsidie aan de Nederlandsch-Hervormd-Israëlitische Gemeente ter voorziening in hare geestelijke behoeften.....	f	29,800.	
Artikel 13. Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke 1ste rang.....	,,	150.	
Artikel 14. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van den schoolopziener, den leeraar, de leerares, de onderwijzers en onderwijzeressen aan de openbare scholen voor meer uitgebreid en elementair onderwijs en aan de normaalschool.....	,,	51,188.	
Artikel 15. Verschillende kosten van het onderwijs.....	,,	19,200.	
Totaal der IVde Afdeeling..	,,	100,338.	

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 16. Personeele toelagen van den secretaris en de commissie van indeeling bij de rustende schutterij, bureelbehoeften en andere kosten.....	f	300.	
Artikel 17. Traktementen of verloftraktementen en toelage van den havenmeester en loods, tevens scheepsmeter, en de assistent-loodsen aan de St. Anna-baai en de Fuik-baai, zoomede vergoeding aan den loods en den assistent-loods aan de St. Anna-baai voor buitengewone diensten.....	,,	5,375.	
Artikel 18. Traktementen of verloftraktementen, toelagen, fouragegelden en bureelbehoeften van den stadsgeneesheer en de armendokters, van den secretaris en van den bode bij den geneeskundigen raad	,,	12,200.	
Artikel 19. Traktement van den landbouwkundige, bijdrage in de kosten van de landbouwdirectie in de kolonie Suriname, reis- en verblijfkosten van den adviseur in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao en van den landbouwkundige, en fouragegeld.....	,,	5,800.	
Transporteer..	f	23,675.	f 271,250.

Per transport..	f	23,675.	f 271,250.
Artikel 20. Toelagen aan den quarantaine–geneesheer, tevens directeur van de quarantaine inrichting en van den quarantaine–loods, tevens opzichter en oppasser op de quarantaine plaats, zoomede fouragegeld	,,	1,200.	
Artikel 21. Toelagen aan den directeur, de geneesheeren en de wachters aan het krankzinnigen– en het leprozengesticht	,,	3,100.	
Artikel 22. Kosten van den haven– en loodsdienst, onderhoud van vaartuigen, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede kosten van den quarantaine–dienst	,,	3,460.	
Artikel 23. Kosten van het krankzinnigen– en het leprozengesticht	,,	24,100.	
Artikel 24. Verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp aan onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en de verpleegden in het krankzinnigen– en het leprozengesticht, alimentatie van weezen, verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en onderstand aan behoeftigen	,,	22,200.	
Artikel 25. Kosten van verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie	,,	7,000.	
Artikel 26. Uitgaven in het belang van cultures	,,	26,500.	
Artikel 27. Subsidie aan de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij	,,	3,500.	
Artikel 28. Tegemoetkoming aan een jongeling, die in het belang der cultures van de kolonie Curaçao lessen volgt aan 's Rijks landbouwschool	,,	500.	
Artikel 29. Kosten van het domeinbeheer	,,	200.	
Artikel 30. Kosten van bacteriologische onderzoekingen	,,	*Memorie.*	
Artikel 31. Subsidie aan het Curaçaosche Weerbaarheidskorps, aan de groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond en aan het Militair Tehuis op Curaçao	,,	1,600.	
Artikel 32. Verschillende uitgaven	,,	3,000.	
Totaal der Vde Afdeeling..	,,	120,035.	

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 33. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van het personeel in dienst bij het departement van openbare werken, zoomede bureelbehoeften en reis– en verblijfkosten van den directeur..	f	15,189.	
Artikel 34. Kosten en arbeidsloonen voor de topographische opname van de eilanden Aruba en Bonaire	,,	4,210.	
Transporteer..	f	19,399.	f 391.285.

Per transport..	f	19,399.	f 391,285.
Artikel 35. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop van meubelen en andere benoodigdheden	,,	23,636.	
Artikel 36. Onderhoud en herstelling van de straten, riolen en kaden in het stadsdistrict en van de wegen in de buitendistricten	,,	14,600.	
Artikel 37. Kosten van het maken van werken in het belang van de waterverschaffing	,,	34,000.	
Artikel 38. Baggerwerken	,,	7,500.	
Artikel 39. Verlichting	,,	6,725.	
Artikel 40. Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten, schoonhouden van de kantoorlokalen en aanbrengen van water	,,	1,550.	
Totaal der VIde Afdeeling..	,,	107,410.	
Totaal van het eiland Curaçao..	f	498,695.	

A r u b a.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 41. Traktement of verloftraktement, toelagen en fouragegelden van den gezaghebber, tevens kantonrechter, en van een districtmeester	f	5,335.	
Artikel 42. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting, tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing	,,	875.	
Artikel 43. Bindloon en verdere benoodigdheden	,,	75.	
Totaal der Iste Afdeeling..	f	6,285.	

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 44. Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie	f	1,265.	
Artikel 45. Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie	,,	1,150.	
Totaal der IIde Afdeeling..	,,	2,415.	

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 46. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk, belast met de werkzaamheden ter posterij,			
Transporteer..	f	8,700.	

	Per transport.. f	8,700.
zoomede toelage aan den persoon, belast met de postspaarbank..... f	5,665.	
Artikel 47. Kosten van toezicht op de gouvernements-eigendommen, gronden en bosschen..... ,,	882.	
Artikel 48. Verschillende uitgaven..... ,,	350.	
Totaal der IIIde Afdeeling.. ,,		6,897.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 49. Traktementen of vertoftraktementen en toelage van den leeraar bij de Hervormde Gemeente en van de Roomsch-Katholieke geestelijken..... f	6,150.	
Artikel 50. Traktementen of verloftraktementen en toelagen der onderwijzers 3e klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school..... ,,	4,587.	
Artikel 51. Subsidie aan de Hervormde Gemeente voor de kosten van herstelling van haar kerkgebouw te Oranjestad..... ,,	150.	
Artikel 52. Verdere kosten van het onderwijs..... ,,	3,980.	
Totaal der IVde Afdeeling.. ,,		14,867.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 53. Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-geneeskundige en van de loodsen, vergoeding aan den loods te Paardenbaai wegens gemis van inkomsten, toelage aan de loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en fouragegeld voor den gouvernements-geneeskundige..... f	5,080.	
Artikel 54. Verschillende uitgaven..... ,,	1,250.	
Artikel 55. Uitgaven in het belang van cultures..... ,,	500.	
Totaal der Vde Afdeeling.. ,,		6,830.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 56. Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, en straat- en kustverlichting f	3,500.	
Artikel 57. Nieuwe werken.... ,,	8,500.	
Totaal der VIde Afdeeling.. ,,		12,000.
Totaal van het eiland Aruba.. f		49,294.

Bonaire.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 58. Traktement of verloftraktement, toelage en fouragegelden van den gezaghebber, tevens kantonrechter en van een districtmeester, tevens hulpambtenaar van den burgerlijken stand, zoomede vergoeding aan den gezaghebber wegens gemis van inkomsten . .	f	5,920.
Artikel 59. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing	,,	1,075.
Artikel 60. Bindloon en verdere benoodigdheden	,,	75.
Totaal der Iste Afdeeling . .	f	7,070.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 61. Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie	f	1,190.
Artikel 62. Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie	,,	900.
Totaal der IIde Afdeeling . .	,,	2,090.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 63. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk belast met de werkzaamheden ter posterij, zoomede toelage van den persoon belast met de postspaarbank	f	5,232.
Artikel 64. Kosten van toezicht op de gouvernements-eigendommen, gronden en bosschen	,,	822.
Artikel 65. Verschillende uitgaven	,,	410.
Totaal der IIIde Afdeeling . .	,,	6,464.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 66. Traktementen of verloftraktementen van den leeraar bij de Hervormde Gemeente en van de Roomsch–Katholieke geestelijken	f	4,800.
Artikel 67. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3de klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school	,,	4,070.
Transporteer . .	f	8,870. f 15,624.

Per transport..	f	8,870.	f 15,624.
Artikel 68. Verdere kosten van het onderwijs.....	,,	2,880.	
Totaal der IVde Afdeeling..	,,		11,750.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 69. Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements–geneeskundige en van den havenmeester en loods, toelage en fouragegeld van den gouvernementsgeneeskundige en toelage aan de loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst.....	f	3,980.	
Artikel 70. Kosten van opmeting en in kaart brengen van het domein	,,	1,200.	
Artikel 71. Verschillende uitgaven.....	,,	1,150.	
Artikel 72. Uitgaven in het belang van cultures.....	,,	250.	
Artikel 73. Kosten van exploitatie van op het domein aanwezige dividivi–boomen	,,	5,600.	
Totaal der Vde Afdeeling..	,,		12,180.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 74. Traktementen of verloftraktementen van de opzichters en assistent-opzichters voor de kustverlichting.....	f	1,400.	
Artikel 75. Onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud van de straten en wegen, straat– en kustverlichting.....	,,	3,550.	
Totaal der VIde Afdeeling..	,,		4,950.
Totaal van het eiland Bonaire..	f		44,504.

St. Martin
(Nederlandsch Gedeelte).

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 76. Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegelden van den gezaghebber, tevens voorzitter van den raad van justitie en kantonrechter.....	f	5,340.	
Artikel 77. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren in de kosten van verplaasing.....	,,	1,100.	
Artikel 78. Bindloon en verdere benoodigdheden.....	,,	75.	
Totaal der Iste Afdeeling..	f		6,515.
Transporteer..	f		6,515.

Per transport.. f 6,515.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 79. Toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie..... f 1,850.
Artikel 80. Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie ,, 1,350.

Totaal der IIde Afdeeling.. ,, 3,200.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 81. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk, belast met de werkzaamheden ter posterij, zoomede toelage aan den persoon belast met de postspaarbank ..... f 4,050.
Artikel 82. Verschillende uitgaven..... ,, 1,800.

Totaal der IIIde Afdeeling.. ,, 5,850.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 83. Toelage aan den leeraar van het Methodisten genootschap en traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke ..... f 2,400.
Artikel 84. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3de klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare scholen.... ,, 9,000.
Artikel 85. Verdere kosten van het onderwijs..... ,, 2,320.

Totaal der IVde Afdeeling.. ,, 13,720.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 86. Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-geneeskundige en van den havenmeester en loods, huishuur en fouragegeld van den gouvernements-geneeskundige, toelagen aan den havenmeester en loods ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en aan een landbouwkundige, met inbegrip van reis- en verblijfkosten..... f 8,800.
Artikel 87. Verschillende uitgaven..... ,, 1,575.
Artikel 88. Uitgaven in het belang van cultures..... ,, *Memorie.*

Totaal der Vde Afdeeling.. ,, 10,375.

Transporteer.. f 39,660.

Per transport.. f 39,660.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 89. Toelage aan den seinwachter op het fort Amsterdam... f 360.
Artikel 90. Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, straat- en kustverlichting.. ,, 3,775.
Artikel 91. Nieuwe werken... ,, 350.
Artikel 92. Uitgaven in het belang van de waterverschaffing: het graven van twee putten en onderhoud van enkele anderen..... ,, 700.

Totaal der VIe Afdeeling.. ,, 5,185.

Totaal van het eiland St. Martin (N. G.).. f 44,845.

St. Eustatius.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 93. Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegeld van den gezaghebber, tevens voorzitter van den raad van justitie en kantonrechter..... f 3,340.
Artikel 94. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrustingen, tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing..... ,, 1,050.
Artikel 95. Bindloon en verdere benoodigdheden..... ,, 50.

Totaal der Iste Afdeeling.. f 4,440.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 96. Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie ..... f 2,250.
Artikel 97. Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie ,, 900.

Totaal der IIde Afdeeling.. ,, 3,150.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 98. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands

Transporteer.. f 7,590.

	Per transport.. f	7,590.
middelen en van den klerk, belast met de werkzaamheden ter posterij, en van den persoon belast met de postspaarbank..... f	2,365.	
Artikel 99. Kosten van toezicht op de gouvernements–eigendommen, gronden en bosschen..... ,,	600.	
Artikel 100. Verschillende uitgaven..... ,,	600.	
Totaal der IIIde Afdeeling.. ,,		3,565.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 101. Toelage aan den leeraar van het Methodisten-genootschap en traktement of verlofraktement van den Roomsch–Katholieken geestelijke..... f	2,400.	
Artikel 102. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3e klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school..... ,,	3,360.	
Artikel 103. Verdere kosten van het onderwijs..... ,,	1,335.	
Totaal der IVde Afdeeling.. ,,		7,095.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 104. Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements–geneeskundige en van den havenmeester en loods, toelagen aan idem en aan den opzichter van het leprozengesticht, en fouragegeld voor den gouvernements–geneeskundige..... f	3,560.	
Artikel 105. Uitgaven in het belang van cultures en tot het verbeteren van den veestapel..... ,,	2,360.	
Artikel 106. Verschillende uitgaven..... ,,	1,975.	
Totaal der Vde Afdeeling.. ,,		7,895.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 107. Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, en straatverlichting f	2,300.	
Artikel 108. Uitgaven in het belang van de waterverchaffing en onderhoud van Taylor's put te Oranjestad..... ,,	150.	
Totaal der VIde Afdeeling.. ,,		2,450.
Totaal van het eiland St. Eustatius.. f		28,595.

Saba.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 109. Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegeld van den gezaghebber, tevens kantonrechter, zoomede vergoeding aan den gezaghebber wegens gemis van inkomsten	f	3,155.
Artikel 110. Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing	,,	800.
Artikel 111. Bindloon en verdere benoodigdheden	,,	25.
Totaal der Iste Afdeeling..	f	3,980.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Artikel 112. Toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren bij de justitie	f	640.
Artikel 113. Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie	,,	250.
Totaal der IIde Afdeeling..	,,	890.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Artikel 114. Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger, de verdere ambtenaren van 's lands middelen en de personen belast met de werkzaamheden ter posterij en met de postspaarbank, benevens fouragegeld	f	2,015.
Artikel 115. Verschillende uitgaven	,,	725.
Totaal der IIIde Afdeeling..	,,	2,740.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Artikel 116. Toelage aan den Anglikaanschen geestelijke en traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke.	f	2,400.
Artikel 117. Traktementen of verloftraktementen en toelagen van onderwijzers aan de openbare scholen en van een onderwijzer in de zeevaartkunde	,,	4,240.
Artikel 118. Verdere kosten van het onderwijs	,,	3,215.
Totaal der IVde Afdeeling..	,,	9,855.
Transporteer..	f	17,465.

Per transport.. f 17,465.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 119. Traktement of verloftraktement en toelage van den gouvernements–geneeskundige en van den havenmeester en loods... f 3,200.
Artikel 120. Uitgaven in het belang van cultures..... ,, 300.
Artikel 121. Verschillende uitgaven..... ,, 750.

Totaal der Vde Afdeeling.. ,, 4,250.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Artikel 122. Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen en straatverlichting..... f 5,700.
Artikel 123. Kosten van aanleg van een steiger..... ,, *Memorie.*

Totaal der VIde Afdeeling.. ,, 5,700.

Totaal van het eiland Saba.. f 27,415.

Geheele Kolonie.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Artikel 124. Kosten van deelneming aan de wereldtentoonstelling te Brussel in 1910..... f 3,000.

IIde AFDEELING.

POLITIE.

Artikel 125. Uitgaven ter voorziening in den politiedienst..... ,, 34,000.

IIIde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Artikel 126. Kosten verbonden aan het vervoer van gouvernementspassagiers, correspondentiën en gouvernementsgoederen tusschen de eilanden der kolonie onderling, waaronder begrepen kosten van assurantie en afschrijving op het kapitaal aan den bouw van een stoomschip ten koste gelegd..... f 49,000.
Artikel 127. Waarneming van de getijbewegingen in West–Indië... ,, 300.

Totaal der IIIde Afdeeling.. ,, 49,300.

Transporteer.. f 86,300.

Per transport.. f 86,300.

IVde AFDEELING.

PENSIOENEN, WACHTGELDEN, ONDERSTANDEN EN ANDERE UITGAVEN VAN ALGEMEENEN AARD.

Artikel 128. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	f	97,700.
Artikel 129. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	,,	62,534.
Artikel 130. Wachtgelden	,,	800.
Artikel 131. Onderstanden	,,	960.
Totaal der IVde Afdeeling..	,,	161,994.

Vde AFDEELING.

ONVOORZIENE UITGAVEN.

Artikel 132. Onvoorziene uitgaven	,,	20,000.
Totaal..	f	268,294.

Overzicht.

Curaçao	f	498,695.
Aruba	,,	49,294.
Bonaire	,,	44,504.
St. Martin (Ned. Gedeelte)	,,	44,845.
St. Eustatius	,,	28,595.
Saba	,,	27,415.
	f	693,348.
Geheele kolonie	,,	268,294.
	f	961,642.

Negen honderd een en zestig duizend, zes honderd twee en veertig gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 47, 48, 52, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 65, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 80, 82, 85, 87, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 100, 103, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 113, 115, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130 en 131 van de bij deze verordening vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het, evenals de posten bij de *artikelen* 30, 88, en 123 voor *memorie* uitgetrokken, door overschrijving uit *artikel* 132 dier begrooting worden aangevuld.

Uit dat *artikel* (Onvoorziene uitgaven) worden de toelagen voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen betaald, voor zooverre het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin zijn omschreven de traktementen voor de betrekkingen die tijdelijk worden waargenomen.

Artikel 3.

Op *artikel* 132 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1910 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der *artikelen* van die begrooting en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

De uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910 worden voor dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

C u r a ç a o.

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;
d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;
j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij:
  a. gewone inkomsten;
  b. vordering wegens transitrechten;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
  ter griffie van het hof van justitie en van het kantongerecht;
  ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
  salaris van den hypotheekbewaarder;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f. huur van gouvernements–entrepôts;
g. huur van landsgronden en eigendommen;
h. inkomsten van de vleeschhal;
i. agio op verkochte wissels;
k. inkomsten van de Curaçaosche bank;
l. uitvoerrecht van mijnproducten;
m. concessierechten:
  voor het graven en wegvoeren van phosphorzure kalk van het eiland Klein–Curaçao;
  voor de exploitatie van de bruggen over de haven en het Waaigat;
  voor de exploitatie van de waterwerken;
  voor de exploitatie van de electrische werken;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
p. terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van de haar verleende garantie uit de koloniale kas ontvangen;
v. rente van verleende credieten voor landbouw en damaanleg en afbetaling op die voorschotten;
x. alle andere ontvangsten.

A r u b a.

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;
d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;

j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
ter griffie van het kantongerecht ;
ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f. huur van gouvernements–entrepôt;
g. huur van landsgronden en eigendommen;
l. uitvoerrecht van mijnproducten;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
q. vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk;
r. vergunning om goud, zilver en koper te delven;
x. alle andere ontvangsten.

Bonaire.

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;
d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;
j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
ter griffie van het kantongerecht;
ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f. huur van gouvernements–entrepôt;
g. huur van landsgronden en eigendommen;
l. uitvoerrecht van mijnproducten;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
s. bundergelden van gouvernements–gronden in concessie afgestaan;
t. opbrengst van de exploitatie van op het domein aanwezige dividivi–cultures;
x. alle andere ontvangsten.

St. Martin.
(Nederlandsch Gedeelte).

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;

d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;
j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
ter griffie van den raad van justitie en van het kantongerecht;
ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f. huur van gouvernements–entrepôt;
l. uitvoerrecht van mijnproducten;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
u. uitvoerrecht van zout;
v. rente van verleende credieten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten;
x. alle andere ontvangsten.

St. Eustatius.

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;
d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;
j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
ter griffie van den raad van justitie en van het kantongerecht;
ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f. huur van gouvernements–entrepôt;
g. huur van landsgronden en eigendommen;
l. uitvoerrecht van mijnproducten;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
v. rente van verleende credieten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten;
x. alle andere ontvangsten.

Saba.

A. *Belastingen.*

a. invoerrecht;
b. accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. accijns op geslacht;
d. zegelbelasting;
e. overdrachtsbelasting;
f. belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. belasting op loterijen;
h. loodsgelden;
i. grondbelasting;
j. gebruiksbelasting;
k. inkomstenbelasting;
l. successiebelasting;
m. vergunningsrecht;
n. hondenbelasting.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. leges;
b. boeten;
c. inkomsten van de posterij;
d. emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:
ter griffie van het kantongerecht;
ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen;
e. bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën;
f huur van gouvernements–entrepôt;
t. uitvoerrecht van mijnproducten;
n. schoolgelden;
o. registratierecht;
w. opbrengst van de telephonische verbinding;
x. alle andere ontvangsten.

C. GEHEELE KOLONIE.

Inkomsten van onderscheiden aard.

a. korting op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;
b. teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank;
c. inkomsten van den stoomvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie;
d. rente van de kapitalen van het West–Indisch pensioenfonds.

D. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Memorie van Toelichting.

No. 2.

Bij het ontwerp van de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910, dat den Kolonialen Raad, ingevolge art. 101 van het regeeringsreglement, hierbij wordt aangeboden, heeft ondergeteekende de eer het volgende aan te teekenen:

Eene vergelijking van de in ontvangst en uitgaaf voor 1910 geraamde cijfers met die voor het loopende jaar toont aan, dat beide ramingen hooger zijn dan voor 1909, dat wil zeggen wanneer men van de totalen voor dit jaar buiten rekening laat de buitengewone uitgaaf ad f 100.000.— voor den aanbouw van een stoomschip voor den interkolonialen dienst en de, na aftrek van f 5000.— als eerste termijn van afschrijving op f 95.000.— geraamde ontvangst wegens den verkoop van fondsen ter verkrijging van het voor dien bouw benoodigde kapitaal.

Hiermede rekening houdende, bedragen de totalen van de geraamde ontvangsten en uitgaven:

	Ontvangsten.	Uitgaven.
voor 1910	f 657,205.	f 961,542.
voor 1909	,, 637,670.	,, 931,152.
Meer voor 1910	f 19,535.	f 30,390.

Het nadeelig verschil tusschen de voor 1910 geraamde ontvangsten en uitgaven bedraagt dus f 304,337.—.

Alvorens over te gaan tot eene uiteenzetting van de voor 1910 in hoofdzaak meer geraamde sommen, wenscht ondergeteekende de aandacht te verzoeken voor de bijzondere omstandigheden, waaronder deze begrooting wordt ingediend, waardoor geen juist beeld verkregen wordt van den financieelen toestand der kolonie.

Ondergeteekende heeft het oog op de raming der middelen, in verband met de invoering van de belastingherziening.

De ontwerpen daartoe werden afgehandeld en vastgesteld na de behandeling der begrooting voor het loopende dienstjaar.

Door Z. E. den Minister van Koloniën is daarop de raming der middelen in de voorloopig vastgestelde begrooting gewijzigd en in overeenstemming gebracht met de cijfers, welke gediend hebben als gemiddelden bij de behandeling der voorstellen voor de belastingherziening.

Er is dus niet alleen met de te verwachten gewone stijging der middelen geene rekening kunnen worden gehouden, maar ook niet met den ongunstigen invloed, dien de groote moeilijkheden, waarmede de kolonie in het afgeloopen jaar te kampen had, ongetwijfeld op de opbrengst der middelen gehad hebben en evenmin met de bijzonder groote inslagen, o. a. van gedistilleerd, in de aan de invoering van de belastingherziening onmiddellijk voorafgegane tijdruimte.

Bij de raming voor 1910 zijn, bij gebrek aan andere gegevens dan die, welke hebben gestrekt tot de becijfering der gemiddelden, gebezigd bij de belastingherziening, dezelfde cijfers gehandhaafd, ofschoon verwacht mag worden, dat, vooral met oog op de ingetreden herleving van handel en scheepvaart en de gunstige oogstvooruitzichten, en in verband met de hoofdbeginselen, die tot de belastingherziening ten grondslag hebben gelegen, eene geleidelijke stijging der middelen niet uit zal blijven.

Met deze verwachting kon echter in het algemeen bij de raming onmogelijk rekening gehouden worden, omdat uit den

aard der zaak geene gegevens ter beschikking staan om de gebezigde ramingscijfers voor 1909 aan de praktijk te toetsen en om na te gaan in welke mate op eene natuurlijke stijging valt te rekenen.

Ondergeteekende heeft echter maatregelen genomen om voortdurend op de hoogte te worden gehouden van de gegevens, die de eerste maanden van dit jaar zullen opleveren, en zulks in verband met de wenschelijkheid eene zoo juist mogelijke raming te verkrijgen. Hij zal niet nalaten om, indien die gegevens daartoe aanleiding mochten geven, tijdens de behandeling der begrooting eene herziening van de ramingen, die in verband staan met de belastingwetgeving, aan te brengen.

De raming van de uitgaven toont, vergeleken met die voor 1909, de volgende verschillen :

Meer geraamd voor :		
Onderwijs, enz.	f	13,000.
Exploitatiekosten van op het domein op Bonaire aanwezige dividivi-cultures	,,	5.600.
Kosten van toezicht op de invordering van de in- en uitvoerrechten en accijnzen	,,	5.500.
Bezoldiging enz. van den landbouwkundige voor de bovenwindsche eilanden	,,	5.000.
Stoomvaartdienst (afschrijving op kapitaal, begrepen in de voor 1909 toegestane som van f 100,000.—)	,,	5.000.
Kosten wegens de deelneming aan de tentoonstelling te Brussel	,,	3,000.
Vergoeding aan ambtenaren wegens gemis van inkomsten	,,	2,900.
Bezoldigingen (de periodieke traktementsverhoogingen voor het onderwijzend personeel niet inbegrepen)	,,	2,500.
Kosten van den loodsdienst op de onderhoorige eilanden	,,	2,100.
Uitgaven voor het visscherijonderzoek	,,	2,000.
Idem voor cultures	,,	2,690.
	f	49,290.

En minder voor:			
Kosten van aanbouw van een stoomschip	f	100.000.	
Pensioenen	,,	10.000.	
Openbare Werken	,,	6,900.	
Uitkeering aan de telegraafmaatschappij	,,	2.000.	
			f 118,900.

overeenkomend met het verschil van ..... f 69,610.
tusschen de eindcijfers van de beide begrootingen (1909 f 1,031.152.— en 1910 f 961,542.—).

Van het voor het onderwijs aangevraagd hooger crediet ad f 13,000.— zal vermoedelijk slechts tot minder dan de helft van dat bedrag gebruik worden gemaakt, aangezien in de raming begrepen zijn de traktementen van een drietal onderwijzers, die in den loop van 1910 vermoedelijk den dienst zullen verlaten.

Vergeleken met de raming zal in 1910 f 5,500.— meer voor toezicht op de invordering van de in- en uitvoerrechten en accijnzen benoodigd zijn, maar behoort daarbij in het oog te worden gehouden, dat de uitgaven in de laatste jaren meer dan de geraamde sommen hebben beloopen.

Ten aanzien van de overige verhoogde ramingen vermelden de toelichtingen bij de betrokken posten de motieven, waarop de verhoogingen zijn gegrond.

De ramingen van ontvangsten zijn, zooals reeds werd gezegd, grootendeels onveranderd uit de lijst van de voor 1909 vastgestelde cijfers overgenomen.

Het invoerrecht en het accijnsrecht zijn voor Curaçao hooger geraamd in verband met de omstandigheid dat het gemiddelde van de vijf laatste jaren een hooger cijfer aanwees dan het gemiddelde bij de herziening, afgeleid uit een daaraan voorafgaande tijdsruimte van vijf jaren.

In het verhoogd cijfer wegens invoerrecht is begrepen de som van f 4000.—, waarmede de raming van dat recht voor Aruba werd verlaagd, op grond van de omstandigheid dat een

grooter deel van het recht sinds de invoering van de nieuwe belastingvoorschriften op Curaçao wordt betaald dan verondersteld was.

De raming van het accijnsrecht is voor St. Martin f 2,000.— hooger gesteld, omdat eene hoogere opbrengst verwacht wordt als gevolg van de nieuwe voorschriften op de heffing van het recht.

De gewijzigde raming van de overige middelen betreft in hoofdzaak de posten: huur van gouvernements–entrepots, inkomsten van de gouvernementsbank, schoolgelden, rente van landbouwcredieten, uitvoerrecht op zout (St. Martin), die met respectievelijk f 1250.—, f 1,000.— f 800.—, f 1,490.— en f 1,400.— werden verhoogd terwijl nieuw is geraamd f 5600.— als opbrengst wegens exploitatie van dividivi–eulturen.

Tegenover de hoogere ramingen staan in hoofdzaak de met ± f 9,000.— verlaagde raming van de inkomsten wegens kosten van dienstverleening bij de invoerrechten en accijnzen op Curaçao, welke verlaging het gevolg is van de nieuwe voorschriften betreffende dien tak van dienst.

Over het afgeloopen jaar werd, voor zoover bekend

	Ontvangen.	Uitgegeven.
	f 693,728.	f 1.056,587.
Er was geraamd.....	,, 566,615.	,, 915,903.
Verschil meer.....	f 127,113.	f 140,684.

zoodat eene verhooging van het voor 1908 toegestane subsidie met minstens f 13,571.— zal moeten worden aangevraagd.

De belangrijke overschrijding van het ramingscijfer der uitgaven is het gevolg van verschillende buitengewone voorzieningen, die, grootendeels in verband met den zeer bijzonderen staat van zaken alhier in het afgeloopen jaar, hebben samengetroffen en het uitgaafcijfer in zeer buitengewone mate hebben doen stijgen.

In dit verband zijn te vermelden de volgende uitgaven als:

Voor werkverschaffing, noodig geweest door de werkeloosheid van velen tengevolge van de staking van het verkeer met Venezuela.....	f 25,000.
Kosten van oprichting van een station voor draadlooze telegraphie.....	,, 21,500.
Buitengewone uitgaven voor den quarantaine-dienst.....	,, 8,600.
Bijzondere uitgaven in verband met de belasting-herziening.....	,, 9,000.

Verder zijn op twee memorieposten (visscherij en lichtopstand voor Bonaire) respectievelijk f 6,400.— en f 9,850.— uitgegeven, tezamen reeds eene hoogere som uitmakend dan het evengemeld verschil ad f 13,571.— tusschen de totalen der uitgaven en ontvangsten.

De overige uitgaven, waarmede de ramingen werden overschreden, zijn in hoofdzaak de volgende:

Overtochtskosten (gedeeltelijk voor personeel voor de belastingherziening, onder de uitgaaf begrepen gratificatiën voor uitrusting).....	f 11,300.
Waterverschaffing.....	,, 6,000.
Kosten van telegrammen en drukwerk (toe te schrijven aan de verwikkelingen met Venezuela en de belastingherziening).....	,, 5,500.
Toezicht op in– en uitvoer en den accijns (hieronder begrepen uitkeering wegens aandeel in de emolumenten).....	,, 5,800.
Onderwijs (meer uitgegeven tengevolge van het met verlof zijn van een drietal onderwijzers)..	,, 9,000.
Uitgaven cultures (w. o. f 12,000.— wegens landbouwcrediet).....	,, 21,600.
Verhoogd subsidie aan bijzondere schoolen....	,, 9,000.
Verpleging van onvermogende zieken en krankzinnigen.....	,, 6,000.

De samenloop van omstandigheden in aanmerking nemend, welke tot het stijgen der uitgaven heeft geleid, kan inderdaad worden getuigd, dat de rekening van het afgeloopen jaar geen ongunstig beeld vertoont als tot het in evenwicht brengen van onvangst en uitgaaf slechts een bedrag van ongeveer f 13,500.— zal worden vereischt.

De meerdere ontvangsten, waaraan het toe te schrijven is, dat die rekening met een zulk een betrekkelijk gering ver-

schil met het oorspronkelijk geraamd bedrag zal kunnen worden gesloten, zijn te danken aan de hoogere opbrengst van de volgende middelen:

Concessierechten phosphaat–exploitatie	f	59,000.
Invoerrechten	,,	20,000.
Posterijen	,,	19,000.
Accijnsrecht	,,	17,000.
Uitkeering door de telegraafmaatschappij	,,	12,000.

In verband met het vorenstaande, waaruit blijkt, dat, met inbegrip van de uitgaven voor eens ten behoeve van de belastingherziening, eene som van ± f 70,000.— tengevolge van bijzondere omstandigheden meer is uitgegeven dan bij de raming van de begrooting voor 1908 was verondersteld, en, rekening er mede houdend, dat de vorenbedoelde slechte omstandigheden van nadeelingen invloed op de opbrengst der middelen zijn geweest, kan worden aangenomen dat het nadeelig saldo der rekening over dat jaar ongeveer f 100,000.— minder had kunnen zijn indien de bedoelde omstandigheden zich niet hadden doen gevoelen.

Met het oog op de vooruitzichten, die zich thans zoo gunstig laten aanzien, schijnt het uitspreken van de verwachting niet gewaagd, dat de middelen in het komend jaar belangrijk meer zullen afwerpen dan in de aangeboden begrooting voor dat jaar geraamd, en dat, wanneer bij de samenstelling van eene volgende begrooting een zuiverder overzicht van den financieelen toestand gegeven zal kunnen worden dan thans het geval heeft mogen zijn, alsdan een beeld verkregen zal worden, dat uitzicht geeft op het bereiken van het ideaal: geleidelijk te geraken tot eene sluitende begrooting. Stilzwijgend is daarbij verondersteld, dat thans en in de naaste toekomst niets onbeproefd worde gelaten, om aan de verbetering van de economischen toestand met inspanning van alle krachten te arbeiden.

Willemstad, den 1n. Maart 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.
ITTINGJAAR 1908—1909—11.

ordening, waarbij voorloopig wordt vastge-eld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Uitgewerkte en toelichtende staat

No. 3.

ONTWERP
KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING
VAN
CURAÇAO
VOOR HET DIENSTJAAR
1910.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

ONTWERP

KOLONIALE BEGROOTING

CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1910.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	Benaming der onderwerpen van uitgaaf.	Geraamd voor 1910.
		Curaçao.	
		Iste AFDEELING.	
		GEWESTELIJK BESTUUR.	
1		Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-secretaris. twee districtmeesters, de commiezen en klerken op de onderscheidene kantoren werkzaam gesteld, den drukker en den bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie, zoomede toelagen van wijkmeesters en geëmployeerden, benevens bureelbehoeften, fouragegelden, vergoeding voor kantoor- en wachthuishuur en bruggegeld:	
	a	traktementen:	
		1 gouvernements-secretaris, tevens ambtenaar van den burgerlijken stand ..... f 4,000.	
		2 districtmeesters, 1 à f 3.000 en 1 à f 2,400 ..... ,, 5,400.	
		3 hoofdcommiezen, 1 à f 2,800.—, 1 à f 2,508.33 en 1 à f 2,500.— ..... ,, 7,808.33	
		4 eerste commiezen, 1 à f 2,300.—, 1 à f 2,291.67, 1 à f 2,100.— en 1 à f 2,000 ..... ,, 8,691.67	
		4 tweede commiezen, 3 à f 1,900.— en 1 à f 1,800.— ..... ,, 7.500.	
		2 adjunct-commiezen, 1 à f 1,500 en 1 à f 1,400.— ..... ,, 2,900.	
		7 klerken, 3 à 1,100.—, 1 à f 1,000.—, 1 à f 891.67 en 2 à 858.33 ..... ,, 6,908.33	
		2 aspirant-klerken, 1 à f 637.50 en 1 à f 629.17 ..... ,, 1,266.67	
		1 drukker ..... ,, 1,500.	
		1 bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernements-secretarie ..... ,, 750.	
		——— f 46,725.	
	b	toelagen:	
		8 wijkmeesters à f 50.— ..... f 400.	
		aan geëmployeerden op de verschillende kantoren werkzaam gesteld en voor vergoedingen ingeval van buitengewone werkzaamheden ..... ,, 3.000.	
		——— ,, 3,400.	
	c	bureelbehoeften voor den gouvernements-secretaris ,, 600.	
	d	vergoeding aan den districtmeester van het 4e en 5e district voor kantoor- en wachthuishuur, zoomede fouragegeld voor de districtmeesters:	
		vergoeding voor kantoorhuur, enz ..... f 200.	
		fouragegeld à f 500.— ..... ,, 1,000.	
		——— ,, 1,200.	
	e	bruggegeld voor den bode bij den Kolonialen Raad ..... ,, 36.	
	f	voor het rangschikken en catalogiseeren van het archief ..... *Memorie.*	
		——— f 51,961.	
		Transporteer.. f 51,961.	

TOELICHTINGEN.

Art. 1 *a*. Verhoogd met f 1,166.65 tengevolge van periodieke traktementsverhoogingen van de ondergeschikte ambtenaren.

Het traktement van den gouvernementsdrukker is met f 700.— verhoogd.

Met 1 Augustus is een nieuwe titularis opgetreden, aangezien de vorige met dien datum den dienst had verlaten.

Krachtens de met den drukker aangegane overeenkomst voor de levering van gedrukten ten behoeve van den dienst is hem voorloopig eene vaste inkomst van f 1250.— toegelegd voor het opnemen in zijn blad van alle officieele berichten.

De vorige drukker genoot een vast traktement van f 800.— 's jaars, maar hem werd bovendien f 420.— 's jaars uitgekeerd voor de levering van een aantal exemplaren van zijn blad.

Met den nieuwen titularis werd eene vaste bezoldiging van f 1250.— bedongen, onder voorwaarde, dat de levering van bedoelde exemplaren daaronder begrepen zou zijn. Hij geniet alzoo f 30.— 's jaars meer dan zijn voorganger.

In verband met den veel grooteren omvang, dien het officieel gedeelte van het door den gouvernementsdrukker uitgegeven nieuwsblad veelal beslaat tengevolge van de belangrijke uitbreiding van de mededeelingen, welke van bestuurswege daarin worden opgenomen, komt het billijk voor de vaste uitkeering aan den drukker te verhoogen en meer in overeenstemming met de met de jaren toegenomen hoogere eischen te brengen. Van daar het voorstel om hem in totaal een traktement van f 1500.—, d. i. f 280.— meer dan de vaste inkomst van den vorigen drukker, te verzekeren.

Art. 1 *b*. In de laatste jaren is het herhaaldelijk gebleken, dat het voor geëmployeerden toegestaan bedrag van f 2190.— niet voldoende is. Een deel van die geëmployeerden trekt eene bezoldiging, afwisselend tusschen f 37.50 en f 20.— per maand, maar voortdurend zijn er eenigen, die in hun eersten opleidingstijd geen inkomen genieten en toch veelal ook arbeid leveren, waavoor billijkheidshalve eenige vergoeding dient te worden verleend; het veeljarig gebruik brengt mede hen op het eind des jaars eene gratificatie toe te kennen. Bovendien is het meer voorgekomen, dat men zich tijdelijk de hulp van meer personeel moest verzekeren of van het personeel extra-diensten eischen, welke buitengewone diensten op het eind des jaars eveneens met eene gratificatie plegen te worden beloond.

In verband met een en ander wordt voorgesteld f 3000.—, — d. i. f 810.— meer dan

tot nu toe —, beschikbaar te stellen voor de bezoldiging van geëmployeerden en voor vergoeding in geval van buitengewone werkzaamheden.

Art. 1 *d*. De vergoeding wegens kantoorhuur is met f 200.— verlaagd, aangezien in den loop van 1909 een politiewachthuis op den gouvernementstuin ,,Rust'', alwaar de districtmeester van het 2e en 3e district gevestigd zal zijn, zal worden gebouwd.

Art. 1 *f*. De post is pro memorie gehandhaafd, aangezien bij het opmaken van de begrooting nog geen aanvang met het werk was gemaakt en een juist overzicht over den omvang daarvan nog niet verkregen werd. Daar de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat die arbeid in den loop van dit jaar niet zal worden voltooid, zoo schijnt het aan te bevelen den post, zij het ook pro memorie, te handhaven.

Art. 2. In de tweede helft van het afgeloopen jaar is een geëmployeerde bij de invoerrechten en accijnzen in Nederland werkzaam geweest.

Het met verlof zijnde hoofd van een der openbare scholen van het eiland Sint Martin had gedurende een deel van het jaar de lessen aan de tuinbouwschool te Naaldwijk gevolgd.

Art. 5. De credieten sub lae. *f* en *g* zijn respectievelijk met f 100.— en f 300.— verhoogd en gebracht op de sommen, die gemiddeld in de laatste jaren benoodigd gebleken zijn.

Daar het niet zeker is wanneer met het drukken van de encyclopedie zal worden aangevangen, is de post sub *h* ook voor het a. s. jaar pro memorie in de begrooting opgenomen.

Art. 6 *b*. In verband met de voorgestelde herziening van de traktementsregeling van den stadsgeneesheer kan deze toelage vervallen.

(Zie de toelichting bij art. 18).

	Per transport..	f	51,961.
2	Kosten in verband met de opdracht van werkzaamheden aan ondergeschikte ambtenaren gedurende hun verblijf in Nederland	,,	1,000.
3	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing :		
a	overtochtsgelden, enz.....	f	10,000.
b	tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	,,	250.
		,,	10,250.
4	Kosten van de kamer van koophandel en nijverheid.....	,,	400.
5	Lokaalbehoeften, drukloon, briefporten, kosten van telegrammen, translaatkosten, benevens subsidie voor de uitgave van eene encyclopædie van Nederlandsch West-Indië:		
a	boeken en dagbladen	f	700.
b	drukloon	,,	1,450.
c	briefporten en kosten van telegrammen	,.	3,000.
d	bindwerk	,,	100.
e	translaatkosten	,,	40.
f	drukloon van stukken voor den Kolonialen Raad.....	,,	800.
g	verschillende benoodigdheden, daaronder begrepen verlichting van de vergaderzaal van den Kolonialen Raad	,,	800.
h	subsidie voor de uitgave van eene encyclopædie van Nederlandsch West–Indië	,,	*Memorie.*
		,,	6,890.
	Totaal der 1ste Afdeeling..	f	70,501.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

6	Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie, traktement of verloftraktement van den marktmeester zoomede benoodigdheden voor het hulpbureel van den industrieelen eigendom :		
a	traktementen of verloftraktementen :		
	hof van justitie :		
	1 president.....	f	5,000.
	2 gegradueerde leden à f 4,000.....	,,	8,000.
	1 griffier.....	,,	3,000.
	1 deurwaarder.....	,,	800.
		f	16,800.
	parket van den procureur–generaal :		
	1 procureur–generaal	f	6,000.
	1 advocaat–generaal.	,,	3,000.
		,,	9.000
	kantongerecht :		
	1 kantonrechter.....	f	3,000.
	1 griffier.....	,,	2,400.
		,,	5,400.
	gevangenissen :		
	1 cipier.....	,,	1,200.
	1 marktmeester.....	,,	1,000.
	Transporteer..	f	33,400.

Art. 7 *c*. Overeenkomstig de uitgaven in de laatste twee jaren kan het crediet f 200.— lager worden gesteld.

Art. 8 *a*. De voorgestelde verhooging van het traktement van den administrateur van financiën zal niet van invloed zijn op het inkomen van den tegenwoordigen titularis.

Hoewel dan voorhands geen gebruik van die verhooging zal worden gemaakt, meende ondergeteekende haar niettemin te moeten voorstellen nu het traktement van den inspecteur der belastingen moet worden geregeld.

De bezoldiging van den inspecteur behoeft, naar de meening van ondergeteekende, op niet meer dan f 4000.— 's jaars te worden gesteld.

De tijdelijke titularis geniet wel is waar f 5000.— en de controleur, in wiens plaats de inspecteur gekomen is, kon, de emolumenten mêetellend, in de laatste jaren op ± f 5000.— 's jaars rekenen, maar ondergeteekende meent, dat eene bezoldiging van f 4000.— 's jaars voor den inspecteur voldoende mag heeten, al is het, dat zijn werkkring in zeer beduidende mate uitgebreider is dan die van den controleur.

Maar wordt dit inkomen op f. 4000.— gesteld, dan komt het ondergeteekende voor, dat terzelfder tijd het traktement van den administrateur van financiën behoort te worden verhoogd. Reeds meermalen bepleitte ondergeteekende de noodzakelijkheid van verhooging van het traktement, en, hoewel zijne pogingen daartoe bij den Raad schipbreuk hadden geleden, mocht hij zich daardoor niet laten weerhouden een voorstel tot die verhooging te doen, nu het traktement van den inspecteur moet worden bepaald en het noodzakelijk verband tusschen de grootte van beide traktementen moet worden aangebracht.

De beteekenis der betrekking van administrateur van financiën, die als algemeen controleur ook de verrichtingen van den inspecteur ten aanzien van stukken van verantwoording zal hebben te beoordeelen, brengt mede, dat het inkomen van gene hooger zij dan dat van laatstgenoemde.

Wordt dan het traktement van dezen op f 4000.— gesteld, dan is f 4500.— wel het minimum-inkomen, dat aan het ambt van administrateur van financiën zal zijn te verbinden.

Zij het wellicht ten overvloede, zoo mag hier gewezen worden op het traktement van den directeur van het departement van openbare werken, dat reeds 15 jaren geleden op f 4500.— werd bepaald.

Hoewel de Raad het verleden jaar gedaan voorstel om den ontvanger eene periodieke verhooging van inkomen te verzekeren, had afgewezen, meent ondergeteekende niet te mogen nalaten op eene verhooging van inkomen van dien ambtenaar aan te dringen nu zijne werkzaamheden sedert 1 Januari jl. op nieuw zeer toegenomen zijn. Voor de overige argumenten, die voor de verhooging pleiten, meent ondergeteekende te mogen verwijzen naar het in de ontwerp-begrooting voor het loopend jaar ter zake aangevoerde en de voor het behoud van het voorstel verder ontwikkelde redenen.

	Per transport..			f 33,400.
b	toelagen :			
	1 translateur	f	200.	
	1 deurwaarder-crimineel	,,	200.	
	1 bode bij het hof van justitie en het kantongerecht	,,	240.	
	1 gevangenbewaarder	,,	360.	
	voor het geven van onderwijs aan gevangenen	,,	200.	
	1 politiedienaar, belast met het toezicht over de gevangenen	,,	60.	
			,,	1,260.
c	bureelbehoeften :			
	aan den grfffier van het hof van justitie..	f	130.	
	aan den procureur-generaal.....	,,	260.	
	aan den ambtenaar van het openbare ministerie bij het kantongerecht.....	,,	65.	
	aan den griffier van het kantongerecht, waaronder f 100. scrhijfloon.....	,,	300.	
			,,	755.
				f 35,415.
7	Verschillende uitgaven voor de justitie en politie :			
a	translaatkosten en aanschaffing van boekwerken ten dienste van de rechterlijke colleges en van het parket van den procureur-generaal :			
	translaatkosten	f	250.	
	aanschaffing van boekwerken.....	,,	400.	
			f	650.
b	huur en verlichting van wachthuizen voor de politie :			
	huur	f	650.	
	verlichting	,,	350.	
			,,	1,000.
c	aankoop en fourage van ezels ten dienste der politie.....		,,	600.
d	kostgeld, kleeding en ligging voor gevangenen		,,	3,000.
e	dringende justitiekosten en andere uitgaven ten behoeve van de justitie en politie.....		,,	3,200.
f	benoodigdheden voor het hulpbureel van den industrieelen eigendom		,,	50.
			,,	8,500.
	Totaal der IIe Afdeeling..			f 43,915.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

8 Traktementen of verloftraktementen en toelagen van den administrateur van financiën, den inspecteur der belastingen, den koloniale ontvanger, den hypotheekbewaarder en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den postdirecteur en het personeel bij de posterijen, vergoeding aan den administrateur van financiën en eenige beambten van 's lands middelen voor gemis van inkomsten en bureelbehoeften :

Ook wil het ondergeteekende voorkomen, dat het niet aangaat om, waar reeds vóór ruim 20 jaren het traktement van den postdirecteur op een cijfer gebracht werd, dat meer is overeenkomstig de eischen van den tijd, het inkomen van den ontvanger op een lager cijfer te houden dan dat van evengenoemden ambtenaar.

In de plaats van den vroegeren assistent-controleur, de geëmployeerden en de hulpgeëmployeerden bij den recherchedienst zullen bij den dienst der invoerrechten en accijnzen een verificateur, een kommies-verificateur, verder kommiezen 1ste klasse en 2de klasse werkzaam zijn.

De assistent-controleur en de geëmployeerden genoten, met bijberekening van de emolumenten, respectievelijk ± f 2000.— en ± f 1000.— 's jaars in de laatste jaren. Het hulppersoneel genoot in den laatsten tijd een vast salaris van f 30.— per maand.

Voorgesteld wordt de beambten op de onderstaande traktementen te benoemen, als :

den verificateur op f 1600.—;
den kommies-verificateur op f 1000.—;
de kommiezen 1ste klasse op f 600—; en
de kommiezen 2de klasse op f 360.— 's jaars ;

en aan die verschillende rangen periodieke verhooging van inkomsten te verbinden tot een maximum van respectievelijk f 2000.—, f 1600.—, f 900.— en f 540.— 's jaars.

De toelage der kommiezen 1ste klasse en van acht kommiezen der 2de. klasse is op f 720.— per persoon geraamd, vermits, wat eerstgenoemden aangaat, een inkomen van 720.— aan de in dien rang benoemde beambten reeds werd verzekerd, en, wat laatstgenoemden betreft, het meerendeel reeds vrij lang in dienst is en de overigen met het vooruitzicht op eene spoedige verkrijging van een inkomen van f 40.— 's maands in dienst genomen werden.

De vier kommiezen 2de kl. à f 360.— zijn als tijdelijk hulppersoneel bedoeld. Of het noodig zal zijn voortdurend over hunne diensten te beschikken zal in de toekomst moeten blijken. De tijd, sinds de invoering van de nieuwe belastingverordeningen verstreken, is te kort van duur geweest om met zekerheid ten deze eene uitspraak te doen.

De bestellers hebben meer dan eens het verzoek gedaan om als ambtenaren in den zin van het pensioenreglement te worden aangemerkt.

Bestond er aanvankelijk bij ondergeteekende bezwaren tegen uitbreiding van het personeel, dat later aanspraak op pensioen kan doen gelden, zoo meent hij die bezwaren te moeten laten vallen, niet alleen omdat de billijkheid eischt aan deze beambten, die een vrij zwaren dienst hebben en die, wegens het vertrouwen, dat in hen moet worden gesteld, aan zekere moreele eischen moeten voldoen, eene vaste toekomst te verzekeren, maar ook omdat het op stuk van zake toch vaak er op uit zal loopen, dat aan bestellers, die na vele jaren dienst ongeschikt worden en niet in staat zijn op andere wijze in hun onderhoud te voorzien,

a traktementen of verloftraktementen :

1 administrateur van financiën	f	4,500.
1 inspecteur der belastingen	,,	4,000.
1 koloniale ontvanger	,,	3,500.
1 verificateur	,,	1,600.
1 kommies-verificateur	,,	1,000.
1 kommies 1e kl.	,,	1,200.
4 kommiezen 1e kl. à f 720	,,	2,880.
1 postdirecteur	,,	3,500.
1 hoofdbesteller	,,	567.50
2 bestellers 1e kl., 1 à f 510 en 1 à f 477.50	,,	987.50
4 bestellers 2e kl. à f 450	,,	1,800.
	f	25,535.

b toelagen :

personeele toelage aan den administrateur van financiën, zoomede vergoeding voor het gemis van inkomsten	f	1,300.
1 hypotheekbewaarder	,,	600.
12 kommiezen 2e kl. 8 à f 480	f	3,840.
4 à f 360	,,	1,440.
	,,	5,280.
aan den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger	,,	450.
vergoeding aan idem wegens gemis van inkomsten	,,	250.
1 hulpbesteller	,,	270.
1 bediende ten postkantore à f 1.— daags	,,	365.
aan idem wegens langdurigen dienst à f 1.— per week	,,	52.
vergoeding wegens gemis van inkomsten aan den ambtenaar belast geweest met de in- en uitklaring van vaartuigen, ter zake van werkzaamheden vóór en na kantoortijd	,,	400.
Idem aan den ambtenaar belast geweest met het toezicht op den op- en uitslag van dranken	,,	300.
	,,	9,267.

c bureelbehoeften :

aan den administrateur van financiën	f	290.
aan den kolonialen ontvanger	,,	144.
aan den hypotheekbewaarder	,,	130.
aan den postdirecteur	,,	330.
	,,	894.
	f	35,696.

Transporteer . . f 35,696.

eene uitkeering ten laste van de kolonie moet worden verleend. Zoodat in zekere mate toch feitelijk de beambten den pensioenlast bezwaren, zonder iets te hebben bijgedragen voor hun pensioen.

Voor de bezoldiging van den hoofdbesteller en een besteller is een hooger bedrag uitgetrokken, daar zij in 1910 aanspraak verkrijgen op periodieke traktementsverhooging.

Art. 8 *b*. Tengevolge van de reorganisatie der belastingen zouden twee ambtenaren de inkomsten derven ter zake van de bij dezen post genoemde dienstverrichtingen. Aangezien dit niet met de billijkheid overeen te brengen is, wordt voorgesteld hun het behoud te verzekeren van die inkomsten, die een tijdelijk karakter dragen, daar zij genoten zullen worden zoolang de betrokkenen hun tegenwoordigen rang bekleeden.

De bode ten kantore van den ontvanger genoot te voren inkomsten, die voortaan ingevolge het daarop betrekking hebbend voorschrift (art. 15 der verordening van 16 Juli/13 October 1908 (P. B. No. 53) ten bate van de koloniale kas zullen komen. Op grond van art. 3 der verordening van 16/29 Juli 1908 (P. B. No. 26) is hem eene vergoeding toegekend ten bedrage van het op dit onderdeel uitgetrokken bedrag van f 250.

Art. 9. De raming is met f 1140.— verminderd, aangezien een deel der kosten (bezoldiging van hulppersoneel), dat uit dezen post werd gekweten. naar een voorgaand artikel is overgebracht.

In dezen post is ook opgenomen de te voren op een ander artikel uitgetrokken som van f 200.— wegens vervolgingskosten in zake invordering van belastingen.

Art. 10. In de laatste drie jaren behoefde er geen uitkeering aan de kabelmaatschappij te worden gedaan. In vier voorafgaande jaren werd als maximum gemiddeld f 5500.— 's jaars uitgekeerd. Vermits er gegronde verwachting bestaat, dat handel en scheepvaart een tijdperk van herlevenden bloei tegemoetgaan, schijnt er aanleiding te zijn het crediet voor de subsidie op f 5000.— te brengen.

	Per transport..	f	35,699.
9	Vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd, gerechtelijke vervolgingskosten, kantoorhuur, schrijfbehoeften en verdere kosten :		
a	vergoeding	f 4,000.	
b	gerechtelijke vervolgingskosten	,, 200.	
c	kantoorhuur	,, 1,800.	
d	schrijfbehoeften	,, 200.	
e	verdere kosten	,, 800.	
		,,	7,000.
10	Betalingen wegens transitrechten. vervoer van brievenmalen en andere kosten, betalingen aan het internationaal bureel der algemeene postvereeniging te Bern, zoomede garantie van eene inkomst van hoogstens f 45,000.— voor de telegraphische gemeenschap van Curaçao met andere landen :		
a	transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen, verdere correspondentiën en postpakketten	f 5,000.	
b	betalingen aan het internationaal bureel	,, 300.	
e	garantie voor de telegraphische gemeenschap	,, 5,000.	
		,,	10,300.
11	Verschillende uitgaven :		
a	benoodigdheden voor het postkantoor, kosten van tijdelijke hulp, bestellersloon, kleeding van bestellers, afhalen van brievenmalen, verlichting van het kantoor en andere kleine uitgaven..	f 2,000.	
b	kosten van de postspaarbank	,, 300.	
c	kosten van uitzending van specie	,, *Memorie.*	
d	drukwerk en bindwerk voor de administratie van financiën, de kantoren van den kolonialen ontvanger en van de bewaring van hypotheken, papier voor zegels, zegels van wissels op het Ministerie van Koloniën en verdere kleine uitgaven	,, 1,200.	
e	verlies op gouvernementswissels afgegeven op het Ministerie van Koloniën	,, *Memorie.*	
		,,	3,500.
	Totaal der IIIde Afdeeling..	f	56,496.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

12	Traktementen of verloftraktementen en toelage van de predikanten der Vereenigde Protestantsche Gemeente, de Roomsch-Katholieke geestelijken en den predikant bij de Portugeesch-Israëlitische Gemeente, zoomede subsidie aan de Nederlandsch-Hervormd-Israëlitische Gemeente ter voorziening in hare geestelijke behoeften :		
a	traktementen of verloftraktementen : 1°. 2 predikanten bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente, 1 à f 4,000.— en 1 à f 3,400.—	f 7,400.	
	Transporteer..	f	7,400.

Art. 14 *a*. Verhoogd met f 7262,50 tengevolge van periodieke traktementsverhoogingen en de aanstelling van twee onderwijzers 1ste klasse, een onderwijzeres 1ste klasse en een onderwijzer 3de klasse ter voorziening in incompleet bij het personeel.

Art. 14 *b*. Meer geraamd :

toelagen voor het bezit van extra–akten	f	250.
bezoldiging van het personeel der normaalschool		1260.
verhooging der toelage van den bode bij het openbaar onderwijs		100.
Samen	f	1610.

Aan het normaal–onderwijs zijn nu zes onderwijzers verbonden, vermits er thans twee klassen zijn. In het geheel wordt f 2160.— aan bezoldigingen uitgekeerd, waartegenover echter eene ontvangst van ± f 2000.— wegens schoolgelden staat.

Op voorstel van de schoolcommissie, waarvan de billijkheid door ondergeteekende is ingezien, wordt f 100.— meer aangevraagd, ten einde met die som de bezoldiging van den bode bij het openbaar onderwijs te kunnen verhoogen, daar hij niet alleen bode aan de Hendrikschool is, zooals uit de voorheen gevolgde omschrijving van den post is op te maken, doch ook als zoodanig werkzaam is voor het schooltoezicht en de normaallessen.

	Per transport	f	7,400.	
	2°. 1 Roomsch–Katholiek geestelijke 1ste rang	f	2,500.	
	10 idem 2e rang à f 1,200.—	,,	12,000,	
		,,	14,500.	
	3°. 1 predikant bij de Nederlandsch Portugeesch-Israëlitische Gemeente	,,	3,400.	
		f	25,300.	
b	toelage aan den Roomsch–Katholieken geestelijke 1ste rang als kerkvoogd van het vicariaat	,,	1,500.	
c	subsidie aan de Nederlandsch–Hervormd-Israëlitische gemeente	,,	3,000.	
				f 29,800.
13	Dienstreizen van den Roomsch–Katholieken geestelijke 1ste rang	,,		150.
14	Traktementen of verloftraktementen en toelagen van den schoolopziener, den leeraar, de leerares, de onderwijzers en onderwijzeressen aan de openbare scholen voor meer uitgebreid en elementair onderwijs en aan de normaalschool :			
a	traktementen :			
	1 leeraar	f	3,800.	
	1 leerares	,,	3,000.	
	5 onderwijzers 1ste klasse, 1 à f 2,800. 2 à f 2,600., 1 à f 2,316,67 en 1 à f 2,350	,,	12,666,67	
	1 onderwijzeres 1ste klasse	,,	2,400.	
	1 onderwijzer 1ste klasse titulair	,,	2,800.	
	2 onderwijzers 2de klasse, 1 à f 2,800. en 1 à f 1,650.	,,	4,450.	
	4 onderwijzers 3de klasse, 1 à f 1,800., 1 à f 1,600., 1 à 1,550. en 1 à f 1,250	,,	6,200.	
	2 onderwijzeressen 3de klasse, 1 à 1,333.33 en 1 à f 1,200	,,	2,533.33	
	2 hulponderwijzeressen, 1 à f 1,800. en 1 à f 1,662.50	,,	3,462.50	
				f 41,312.50
b	toelagen :			
	aan het onderwijzend personeel bij het bezit van extra–akten	f	1,700.	
	aan 1 schoolopziener, tevens secretaris der schoolcommissie	,,	1,500.	
	aan het hoofd der Hendrik–school	,,	300.	
	aan idem der Wilhelmina–school	,,	250.	
	aan idem der Emma–school	,,	125.	
	2 vakonderwijzers, 1 à f 1,500. en 1 à f 200.	,,	1,700.	
	1 vakonderwijzeres	,,	800.	
	1 kweekeling	,,	600.	
	aan het personeel van de normaalschool	,,	2,160.	
	Transporteer	f	9,135.	f 41,312,50 f 29,950.

Art. 15. De post is met f 300.— verhoogd, ten einde in den vervolge daaruit ook de uitgaven voor schoolmeubelen, enz. te kunnen bekostigen. De uitgaven werden te voren ten laste van den post ,,aanschaffing van meubelen en andere benoodigdheden voor de landsgebouwen'' (Afd. VI) gekweten ; zij schijnen op dit artikel beter op hare plaats.

In verband met de inspectiereizen van den schoolopziener was dit crediet voor het loopend jaar op f 300.— begroot. Het is gebleken, dat de uitgaven deswege met die som niet kunnen worden bestreden, waarom eene verhooging met f 100.— wordt voorgesteld.

De raming voor 1910 is gebaseerd op het bedrag, waarop op 1 Januari 1909 aanspraak kan worden gemaakt.

Art. 17. Verhoogd met f 125.— aangezien de titularis met 1 Juli 1910 aanspraak op periodieke traktementsverhooging verkrijgt.

	Per transport..	f 9,135.	f 41,312.50	f 29,950.
	1 bode bij het openbaar onderwijs, tevens belast met het schoonmaken van de lokaliteiten, behoorende bij de Hendrikschool.....	,, 500.		
	1 bediende bij de Wilhelmina–school.....	,, 240.		
		,, 9.875.		
			f 51,187.50	
	waarvoor gesteld.....		,,	51,188.
15	Verschillende kosten van het onderwijs :			
a	schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen...	f 1,400.		
b	bruggegeld voor de kinderen van de school voor elementair onderwijs.....	,, 200.		
c	reis– en verblijfkosten van leden der schoolcommissie voor het schoolbezoek in de buitendistricten en van den schoolopziener..	,, 400.		
d	vergoeding van reiskosteu aan het onderwijzend personeel dat zich naar Curaçao begeven moet voor het afleggen van examen..	,, 100.		
e	kosten van een cursus in het boekhouden.....	,, 300.		
f	idem in het rekenen en teekenen	,, 300.		
g	subsidie aan bijzondere scholen	,, 16,500.		
			,,	19,200.
	Totaal der IVde Afdeeling..		f	100,338.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

16	Personeele toelagen van den secretaris en de commissie van indeeling bij de rustende schutterij, bureelbehoeften en andere kosten :			
a	personeele toelage aan 1 officier, secretaris der commissie van indeeling, voor het bijhouden van de stamboeken, enz.....	f 200.		
b	bureelbehoeften en andere kosten	,, 100.		
			f	300.
17	Traktementen of verloftraktementen en toelage van den havenmeester en loods, tevens scheepsmeter, en de assistent–loodsen aan de St. Anna-baai en de Fuik-baai, zoomede vergoeding aan den loods en den assistent–loods aan de St. Anna–baai voor buitengewone diensten :			
a	traktement of verloftraktement van den havenmeester en loods tevens scheepsmeter...	f 2,675.		
	idem van den assistent-loods aan de St. Anna–baai.....	,, 1,500.		
		f 4,175.		
b	toelage aan den assistent–loods aan de Fuikbaai.....	,, *Memorie.*		
c	vergoeding aan den loods en den assistent–loods aan de St. Anna–baai voor buitengewone werkzaamheden.....	,, 1,200.		
			,,	5,375.
	Transporteer..		f	5,675.

Art. 18 *a*. De inkomsten van den stadsgeneesheer zijn samengesteld uit het op dezen post aangewezen traktement van f 2000.—, uit eene toelage ad f 150.— op de IIe. afdeeling wegens de geneeskundige behandeling van gevangenen, uit eene toelage van f 150.— op de IVe. afdeeling voor het houden van hygiënisch toezicht op de scholen en eindelijk uit emolumenten, tot het heffen waarvan hij gerechtigd is krachtens de artt. 19 en 20 der verordening No. 4 van 1874.

Het gemiddeld beloop van die emolumenten is f 1000.— 's jaars, zoodat de inkomsten van den stadsgeneesheer ongeveer f 3300.— 's jaars bedragen.

Reeds in een aantal gevallen, waarin landsdienaren ten aanzien van een deel hunner inkomsten aangewezen waren op heffingen, die zij van het publiek ter zake van krachtens hunne ambten verleende diensten bewerkstelligden, is in die niet aan te bevelen wijze van bezoldiging verandering gebracht door de emolumenten aan de koloniale kas te trekken en de betrokken dienaren geheel ten laste van die kas te bezoldigen.

Ondergeteekende acht het wenschelijk ook ten aanzien van de bezoldiging van den stadsgeneesheer in denzelfden geest te handelen, in verband waarmede hij zich voorstelt dien geneesheer een traktement van f 3500.— 's jaars toe te kennen, waartoe bij deze een crediet tot dat bedrag wordt aangevraagd.

Dit traktement zal f 200.— hooger zijn dan het gemiddeld bedrag der inkomsten van den stadsgeneesheer als boven aangegeven, maar vertrouwt ondergeteekende, dat, nu tot eene regeling van het traktement van dien geneesheer zal worden overgegaan, het voorstel om de bezoldiging tot f 3500.— op te voeren geen bezwaar bij den Raad zal ontmoeten.

Een voorstel tot wijziging van de reeds aangehaalde verordening, ten aanzien van de emolumenten-quaestie zal den Raad bereiken, indien het college bereid is tot de uiteengezette regeling mede te werken.

Ondergeteekende meent echter reeds nu de aandacht te mogen vestigen op het z. i. minder juist standpunt, waarop men zich voorheen had gevestigd, volgens welk de kosten, verbonden aan de uitvoering van voorschriften, die ter beveiliging van de algemeene gezondheid op deze plaats werden gegeven, op de betrokkenen worden verhaald. In dit verband komt het hem dan ook voor, dat het aanbeveling verdient de heffingen wegens het visiteeren van vaartuigen en het keuren van vreemd vee in de toekomst te doen vervallen.

De heffing wegens gezondheidspassen kan z. i. behouden blijven, aangezien die passen benoodigd zijn ter voldoening aan elders bestaande bepalingen.

Art. 18 *b*. Tot nu toe heeft de stadsgeneesheer uit eigen middelen de uitgaven bestreden, wegens vervoer naar boord van de schepen, die door hem worden gevisiteerd, welk transport meestal te water geschiedt, vermits hij aan boord gaat voordat de schepen gemeerd zijn.

			Per transport..	f 5,675.
18	Traktementen of verloftraktementen, toelagen, fouragegelden en bureelbehoeften van den stadsgeneesheer en de armendokters, van den secretaris en van den bode bij den geneeskundigen raad :			
a	traktementen of verloftraktementen van den stadsgeneesheer	f 3,500.		
	van den armendokter in het stadsdistrict beoosten de haven en in het 2e district	,, 2,200.		
	van idem bewesten de haven en in het 3de district	,, 2,200.		
	van idem in het 4de en 5de district	,, 2,200.		
			f 10,100.	
b	toelagen :			
	personeele toelage aan den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3e district	f 200.		
	aan den stadsgeneesheer wegens transportkosten te water	,, 200.		
	aan den bode bij den geneeskundigen raad	,, 100.		
			,, 500.	
c	bureelbehoeften :			
	aan den stadsgeneesheer	f 100.		
	aan den secretaris van den geneeskundigen raad	,, 100.		
			,, 200.	
d	fouragegelden :			
	aan den stadsgeneesheer	f 300.		
	aan den armendokter in het 2e district	,, 300.		
	aan den idem in het 3e district	,, 300.		
	aan den idem in het 4e en 5e district	,, 500.		
			,, 1,400.	
				,, 12,200.
			Transporteer..	f 17,875.

Het komt niet billijk voor die kosten voor zijne rekening te laten, waar transportkosten voor dienstaangelegenheden steeds worden vergoed.

Ten einde hieraan tegemoet te kunnen komen wordt een crediet van f 200.— aangevraagd, waaruit de bedoelde uitgaven gekweten zullen kunnen worden.

Het ligt in het voornemen aan de geneeskundige ambtenaren na vervulden 10 jarigen dienst eene verhooging van inkomen in den vorm van eene personeele toelage te verleenen.

In overeenstemming met dit voornemen wordt f 200.— aangevraagd, ten einde den armendokter bewesten de haven en in het 3de district, die reeds 12 jaren als armendokter op Curaçao werkzaam is, eene personeele toelage tot genoemde som toe te kennen.

Art. 19 *a*. Opnieuw dringt het Bestuur ernstig aan om in de gelegenheid gesteld te worden zich door het vooruitzicht op eene vaste aanstelling de diensten van een voor zijn taak berekenden landbouwkundige te verzekeren.

Bij het daartoe leidend voorstel kan de toelichting kort zijn: de motieven, die, naar de meening van ondergeteekende, in het belang van den kolonialen landbouw er voor pleiten het vooruitzicht op eene vaste positie te openen, zijn meer dan eens den Raad blootgelegd. Hij zou in herhaling treden, wanneer hij er toe overging die redenen wederom onder 's Raads aandacht te brengen; het college vergunne hem daarom naar hetgeen bij de behandeling van vorige begrootingen is aangevoerd te verwijzen, en 's Raads aandacht te vragen voor het bij de begrootingstukken overgelegd verslag van de van bestuurswege gedane verrichtingen op landbouwgebied in het afgeloopen jaar.

Ondergeteekende drukt de hoop uit, dat inzage van dat stuk er toe moge bijdragen den Raad de overtuiging te verschaffen, dat de betrekking van landbouwkundige in deze kolonie duurzaam moet worden gemaakt.

Art. 19 *b*. Bij Koninklijk besluit dd. 19 October 1908 no. 53, dat 1 Januari ll. in werking is gekomen, zijn de ambten van directeur van den landbouw in de kolonie Suriname, ter vervanging van dat van inspecteur van den landbouw in West-Indië, en van adviseur in landbouwzaken ten behoeve van den land- en tuinbouw in de kolonie Curaçao ingesteld.

De directeur van den landbouw is bij dat besluit als adviseur aangewezen;— zijn inkomen komt geheel ten laste der kolonie Suriname; de kosten van de dienstreizen van den adviseur naar Curaçao komen ten laste van de begrooting dezer kolonie, die daarenboven jaarlijks f 1000.— in de kosten van het departement van landbouw in Suriname zal bijdragen.

		Per transport..	f	17,875.
19	Traktement van den landbouwkundige, bijdrage in de kosten van de landbouwdirectie in de kolonie Suriname, reis- en verblijfkosten van den adviseur in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao en van den landbouwkundige, en fouragegeld :			
	a traktement van den landbouwkundige	f	4,000.	
	b bijdrage in de kosten van de landbouwdirectie in de kolonie Suriname	,,	1,000.	
	c reis- en verblijfkosten van den adviseur	,,	500.	
	d fouragegeld voor den landbouwkundige	,,	300.	
			,,	5,800.
20	Toelagen aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur van de quarantaine inrichting en van den quarantaine loods, tevens opzichter en oppasser op de quarantaine plaats, zoomede fouragegeld :			
	a 1 quarantaine-geneesheer, tevens directeur der quarantaine-inrichting	f	300.	
	b 1 quarantaine-loods, tevens opzichter en oppasser op de quarantaine-plaats	,,	600.	
	c fouragegeld voor den quarantaine-geneesheer	,,	300.	
			,,	1,200.
21	Toelagen aan den directeur, de geneesheeren en de wachters aan het krankzinnigen- en het leprozengesticht :			
	1 directeur	f	600.	
	1 geneesheer van het krankzinnigengesticht	,,	1,000.	
	1 idem van het leprozengesticht	,,	600.	
	3 wachters aan het krankzinnigengesticht	,,	900.	
			,,	3,100.
22	Kosten van den haven- en loodsdienst, onderhoud van vaartuigen, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede kosten van den quarantaine-dienst :			
	a haven- en loodsdienst :			
	roeiers	f	2,400.	
	onderhoud en reparatie van sloepen en hyschtoestellen	,,	400.	
	kantoor en schrijfbehoeften	,,	160.	
		f	2,960.	
	b quarantaine-dienst :			
	vergoeding aan den geneesheer bij verblijf op de quarantaine-plaats ingevolge quarantaine-maatregelen	f	*Memorie.*	
	loon van een loodsgezel, tevens oppasser	,,	300.	
	loon van hulppersoneel	,,	*Memorie.*	
	voor het schoonhouden van de gebouwen en andere kleine uitgaven	,,	200.	
		,,	500.	
			,,	3,460.
23	Kosten van het krankzinnigen- en het leprozengesticht :			
	a onderhoud van de verpleegden in het krankzinnigengesticht	f	20,000.	
	b onderhoud van de verpleegden in			
	Transporteer..	f	20,000.	f 31,435.

Art. 25 *a* en *b*. In 1907 verscheen het eerste deel van het rapport van Dr. J. Boeke, waarin een overzicht werd gegeven van den toestand der visscherij in de kolonie en de weg, benevens de middelen, werden aangewezen, die tot bevordering en tot opheffing der visscherij-industrie zouden kunnen leiden. Op grond van de gunstige verwachting, die Dr. Boeke aangaande de uitwerking van verschillende maatregelen en de uitkomst van door hem voorgestelde proefnemingen, onder voorlichting en leiding van een deskundige genomen, koesterde, werd in verband met den uitgetrokken post voor visscherijonderzoek op de begrooting voor 1908 naar een opvolger voor Dr. Boeke uitgezien, die in 1905 tot lektor aan de Rijksuniversiteit te Leiden was benoemd. In de maand Mei 1908 kwam Dr. P. J. van Breemen op Curaçao, die als adviseur voor visscherijzaken in de kolonie Curaçao voor den tijd van 5 jaren werd aangesteld en belast werd :

a. met de voorzetting van het door Dr. J. Boeke aangevangen onderzoek naar den toestand der visscherij en de industrie van zeeproducten in de kolonie Curaçao ;

b. met de leiding van de proeven tot ontwikkeling van het visscherijbedrijf in zijn geheelen omvang.

Genoemde adviseur werd aangesteld op een inkomen van f 4500.— , benevens vergoeding voor huishuur ad. f 360.—

Art. 25 *d*. Behalve met de teelt van schildpadden is het ook de bedoeling proeven te nemen met het kweeken van kreeften; hiertoe wordt een baai in het Spaansche water ingericht.

Art. 25 *e*. Voor de tijdelijke bewaring van levende dieren (visschen, schildpadden, kreeften enz.) is het gewenscht bij Willemstad over een bekken met ruimen toevoer van versch zeewater de beschikking te hebben, waarvoor een bassin op het Rif gehuurd is ; een muurtje werd aangebracht om de kracht van overstortende zeeën te temperen.

In 1909 zullen proeven begonnen worden met het bereiden van visch volgens verschillende methoden (rooken, pekelen, drogen) en zal getracht worden een geregelde uitvoer van versche visch van Aruba naar Curaçao tot stand te brengen met ijs als behulpmiddel van bewaring. Voor eventueele voortzetting van deze proefnemingen in 1910 wordt de post aangevraagd.

Art. 25 *f*. Bij welslagen van de sub 25 *e* genoemde proefnemingen mag aangenomen worden, dat de visscherij eene uitbreiding zal ondergaan, waarbij het ongetwijfeld noodig zal blijken aan onvermogende personen voorschotten te verleenen bij de aanschaffing van nieuwe of grootere booten en van vischtuig en bij den bouw van inrichtingen waar de visch bereid kan worden.

Art. 25 *g*. Ondanks het ontbreken van visscherijlitteratuur op Curaçao is de post zoo laag gesteld, omdat verwacht mag worden, dat de boekerij van de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van

	Per transport..		f 20,000.	f 31,435.
	het leprozengesticht.....	,,	3,500.	
c.	abonnement voor extra vervoermiddelen van het dienstpersoneel	,,	600.	
			,,	24,100.
24	Verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp aan onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en de verpleegden in het krankzinnigen- en het leprozengesticht. alimentatie van weezen, verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en onderstand aan behoeftigen :			
a	verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp, enz. :			
	geneesmiddelen	f	4,000.	
	vergoeding voor verpleging	,,	9,000.	
	idem van syphilitische vrouwen in het burgergasthuis.....	,,	800.	
	verloskundige hulp door vroedvrouwen	,,	700.	
			f	14,500.
b	alimentatie van weezen :			
	toelage aan de Vereenigde Protestantsche Gemeente..	f	1,500.	
	idem aan de Roomsch-Katholieke Gemeente..	,,	4,700,	
	idem aan de Israëlitische Gemeente.....	,,	500.	
			,,	6,700.
c	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten		,,	700.
d	onderstand aan behoeftigen....		,,	300.
			,,	22,200.
25	Kosten van verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie :			
a	toelage aan den adviseur voor visscherijzaken		,,	4,500.
b	toelage aan idem voor huishuur		,,	360.
c	reis- en verblijfkosten aan idem		,,	600.
d	teeltproeven		,,	500.
e	kosten en proeven op het gebied van vischbereiding en- bewaring		,,	*Memorie.*
f	visscherijcredieten.....		,,	*Memorie.*
g	verschillende kosten.....		,,	1,040.
			,,	7,000.
	Transporteer..		f	84,735.

Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Vischerij zich het een en ander op dit gebied zal aanschaffen.

Art. 26 *a*. Om op denzelfden voet te kunnen doorgaan is, evenals in het vorige jaar, f 10000.— noodig voor nieuwe contracten, benevens f 6000.— voor afdoening der oude, samen f 16000.— Een overzicht van de verkregen resultaten is in het bij de toelichting ad art. 19 bedoeld verslag opgenomen.

Art. 26 *b*. De post wordt ook voor 1910 pro memorie geraamd, vermits er nog geene definitieve beslissing genomen is in zake de aanvraag om bestuurssteun, waarvan in de toelichting bij gelijken post in de begrooting voor 1909 sprake is.

Gelijk in die toelichting gezegd, is het de bedoeling f 20000.— voor het voorschot te bestemmen, dat over een zeker aantal jaren zal worden verdeeld. Mocht eene beslissing nog tijdig vóor de openbare behandeling van de begrooting genomen worden, dan zal het voor het a. s. jaar benoodigd bedrag worden aangegeven ter vervanging van den memorie–post.

Art. 26 *c*. Uit dit onderdeel moeten de uitgaven voor allerlei proefvelden voldaan worden. Op dit tijdstip zijn onderhanden o. a. proefvelden met maissoorten, caoutchouc, katoen, sisal en pita, veevoedergewassen, oranjeboomen en vruchtboomen. De meeste dezer proefvelden worden zoowel op gouvernementsgronden als op particuliere terreinen aangelegd, in dit laatste geval met medewerking van den eigenaar. Op de gouvernementsgronden worden de proeven uit den aard der zaak geheel uit dit onderdeel betaald, terwijl bij proeven bij particulieren de irrigatiemiddelen geheel voor rekening van den proefnemer zullen komen, waartegenover staat, dat de opbrengsten voor den eigenaar van den grond zijn, met uitzondering van het zaaizaad of ander plantmateriaal, door het Gouvernement benoodigd.— Beschikking over de resultaten van genomen proeven wordt voorbehouden.

In het droge seizoen van 1908 begon de landbouwkundige met eene meer systematische werkwijze, waarbij van de inheemsche landbouwgewassen alleen nog de maissoorten onderhanden konden genomen worden. Aan boonen en rankvruchten zal in dit jaar de aandacht worden geschonken, hetgeen echter voortzetting der maisproefvelden niet uitsluit.

Uit de opgedane ervaring is gebleken, dat een bedrag van omstreeks f 8000.— noodig is.

Ten slotte worden uit dezen post de gelden betrokken voor den cultuurtuin en het bureau van den landbouwkundige, welke in 1908 samen omstreeks f 1000.— vorderden.

Art. 26 *d*. Ten einde aan aanvragen van een 56-tal kleine landbouwers in het 2de en 3de district op dit eiland om kleine voorschotten uit de koloniale kas ter verbetering van hun bedrijf te kunnen voldoen, werd door ondergeteekende eene som van

		Per transport . .	f 84,735.
26	Uitgaven in het belang ven cultures :		
a	dividivi–cultuur	f 16,000.	
b	renteloos voorschot aan eene sisaal– en pita–onderneming	,, *Memorie.*	
c	kosten van proeven	,, 9.000.	
d	landbouwcredieten	,, 1,000.	
e	aankoop van landbouwwerktuigen	,, 500.	
		,,	26,500.
		Transporteer . .	f 111,235.

f 12000.— ter beschikking gesteld van eene door hem aangewezen commissie, bestaande uit den administrateur van financien als voorzitter en den landbouwkundige en de districtmeesters als leden.

De onmiddellijke zorg van de commissie zal zijn toe te zien, dat de voorschotten tot het doel, waartoe zij zijn aangevraagd, worden aangewend, en verder na te gaan, dat de betrokkenen behoorlijk de hand houden aan hun bedrijf. Met de instelling der commissie is echter meer in het bijzonder bedoeld de oprichting voor te bereiden van eene landbouwleenbank. Bedoelde landbouwers hadden zich bereid verklaard zoodanige bank te vormen, maar ondergeteekende meende, dat, ook omdat het benoodigde kapital nog niet aanwezig is, de noodige voorbereiding eerst behoorde vooraf te gaan. Leiding in de gewenschte richting, alvorens de lieden hun eigen gang te laten gaan, achtte ondergeteekende beslist noodig en vandaar de instelling van de commissie, die in de tenuitvoerlegging van hare taak door een vijftal door de voorschotnemers uit hun midden gekozenen wordt bijgestaan. Deze laatsten verbonden zich mettertijd deel te nemen aan de op den grondslag van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid op te richten instelling.

De door de commissie te verleenen voorschotten zullen op die basis worden uitgegeven.

Blijkt deze proefneming te beantwoorden aan het doel om den toestand van den kleinen landbouw te verbeteren, dan zal naderhand, zoo dit nog noodig mocht blijken, de beschikking over een grooter crediet kunnen worden aangevraagd dan het voor 1910 voorgestelde, dat, naar ondergeteekende meent, aan de behoeften in dat jaar zal kunnen voldoen, aangezien velen reeds geholpen zullen zijn door de aanwijzing van het reeds genoemd bedrag van f 12000.—

Art. 26 *e*. Deze werktuigen zullen in bruikleen worden gegeven aan belanghebbenden bij den landbouw, teneinde hen bij het doen van een aankoop te leiden.

De werktuigen moeten dienen om in den drukken planttijd in het tekort aan werkkrachten te voorzien.

Aangeschaft werden in 1908:

een ploeg, een hooipers en een pear-burner.

De ploeg werd slechts eene enkele maal beproefd, doch het trekvee was niet voldoende krachtig.

De hooipers voldeed uitstekend en werd voortdurend gebruikt.

De pear-burner kon gedurende enkele dagen gebruikt worden en voldeed goed. Kort na zijne aankomst alhier vielen de regens in, waardoor spoedig overvloed van beter veevoeder verkrijgbaar was. Vermoedelijk zullen de kosten van gasoline te hoog loopen, doch definitieve proeven zijn dienaangaande nog niet genomen.

Art. 27. Het subsidie zal worden besteed voor den aankoop van meerdere fokdieren, het onderhoud der fokdieren, het onderhoud en de uitbreiding van het proefveld, het aanschaffen van landbouwwerktuigen,

	Per transport..	f 111,235.
27	Subsidie aan de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij.....	,, 3,500.
	Transporteer..	f 114,735.

van vaktijdschriften en vakbladen, het uitgeven van verslagen en mededeelingen, het, voor zoover dit nog noodig zal blijken, bevorderen van de vlechtindustrie, alsmede voor de behartiging van een of meer belangen de visscherij betreffende.

Art. 30. Voor het inrichten van een laboratorium voor bacteriologisch onderzoek, speciaal met het doel om het al of niet voorkomen van pest bij ratten, enz. vast te stellen, was in de begrooting voor 1909 f 1200.— toegestaan, terwijl de loopende uitgaven pro memorie werden geraamd. Daar het alsnog niet te bepalen is welk bedrag hiertoe per jaar noodig zal zijn, is die memoriepost ook voor 1910 overgenomen.

Art. 32 *h*. Eene juiste raming van de kosten van de onderzoekingen in 1910 is moeilijk te doen, aangezien zij afhankelijk zijn van den uitslag der onderzoekingen in het loopend jaar. Met het oog daarop wordt de post pro memorie geraamd.

Art. 32 *j*. Ingevolge gedane toezegging had ondergeteekende den Minister van Koloniën den wensch overgebracht tot behoud van de tijdschoten, althans van het middagschot. Naar aanleiding daarvan is door Z. E. een crediet in de begrooting voor het loopend jaar gebracht, waaruit de kosten van één schot per dag (het middagschot) kunnen worden gekweten.

Daar het crediet voor overschrijding vatbaar is verklaard, bestaat er gelegenheid, desvereischt, de kosten van meerdere schoten uit dezen post te kwijten.

Art. 33 *a*. Vermits de titularis in den loop van dit jaar de betrekking nederlegt, kan het toegestaan crediet ter zake van de aan den tijdelijken directeur toegekende personeele toelage vervallen.

Ook ten aanzien van het voorstel tot toekenning van traktement aan den eersten opzichter bij het departement van openbare werken meent ondergeteekende zich van uitvoerige toelichtingen ontslagen te mogen rekenen, wanneer hij den Kolonialen Raad verzoekt van diens beslissing met betrekking tot het 't vorig jaar gedaan daartoe strekkend voorstel terug te komen.

Immers is in den reeds verstreken tijdsduur opnieuw de gegrondheid van de meening bevestigd, dat de beschikking over een technisch onderlegden opzichter onmogelijk, zonder belangrijk nadeel van den dienst, kan worden gemist. Ook is daarbij de overtuiging nog altijd onverzwakt, dat een opzichter als evenbedoeld, ook in de toekomst niet kan worden gemist.

Zeker, men kan zich doen bijstaan door een persoon, die het opzicht voert over het werk, dat door of voor het departement wordt uitgevoerd, en zal met de helft van de som kunnen volstaan, waarmee de diensten van een technischen opzichter behooren te worden vergoed.

Maar anderzijds zal — dat lijdt geen twijfel — de uitvoering van de werken meer kosten dan wanneer een technisch onderwezen opzichter de directe leiding daarbij heeft. Er ontstaat eene verplaatsing van uitgaven en,– zal de rekening ten aanzien van hetgeen aan opzichtersloon

	Per transport..		f 114,735.
28	Tegemoetkoming aan een jongeling, die in het belang der cultures van de kolonie Curaçao lessen volgt aan 's Rijks landbouwschool	,,	500-
29	Kosten van het domeinbeheer	,,	200.
30	Kosten van bacteriologische onderzoekingen	,,	*Memorie.*
31	Subsidie aan het Curaçaosche Weerbaarheidskorps, aan de groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsche Verbond en aan het Militair Tehuis op Curaçao:		
	a subsidie aan het Curaçaosche Weerbaarheidskorps f	100.	
	b idem aan de groep Nederlandsche Antillen ,,	500.	
	c idem aan het Militair Tehuis op Curaçao ,,	1,000.	
		,,	1,600.
32	Verschillende uitgaven :		
	a vergoeding bij onteigening in geval van besmettelijke ziekten.. f	*Memorie.*	
	b vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche Gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder ,,	500.	
	c kosten van onderhoud en aanvulling van de verzamelde artikelen bestemd voor de permanente tentoonstelling, tevens koloniaal en schoolmuseum ; toelage aan den persoon daarmede belast f 150. kosten van onderhoud en aanvulling ,, 75.	,,	225.
	d volksfeest op den verjaardag van H. M. de Koningin ,,	700.	
	e vleesch, wijn, sigaren, enz. voor het garnizoen, de marine, de verpleegden in het krankzinnigen– en het leprozengesticht, de brievenbestellers en landswerklieden op den verjaardag van H. M. de Koningin ,,	325.	
	f opslaan en afleveren van wapenen en buskruit van particulieren in en uit het magazijn van oorlog ,,	50.	
	g kosten van den voogdijraad ,,	400.	
	h kosten van het doen van onderzoekingen naar delfstoffen ,,	*Memorie.*	
	i aanschaffing van verschillende benoodigdheden ,,	200.	
	j kosten van tijdschoten, enz ,,	600.	
		,,	3,000.
	Totaal der Ve. Afdeeling..		f 120.035.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

33	Traktementen of verloftraktementen en toelagen van het personeel in dienst bij het departement van openbare werken, zoomede bureelbehoeften en reis– en verblijfkosten van den directeur :		
	a traktementen of verloftraktementen :		
	1 directeur f	4,500.	
	1 opzichter ,,	2,400.	
	1 opzichter ,,	1,000.	
	1 teekenaar ,,	720.	
	Transporteer.. f	8,620.	

zal zijn besteed in het gunstigste geval balanceeren, zoo kan het niet anders of een blijvende post ten nadeele, wat de qualiteit en duurzaamheid van den geleverden arbeid betreft, zal zijn te constateeren. Ondergeteekende acht zich dan ook verplicht wederom een poging te doen om 's Raads goedkeuring te verwerven op het aangevraagd crediet, ten einde een technischen opzichter bij het departement van openbare werken eene vaste positie te verzekeren.

Van deze gelegenheid maakt hij gaarne gebruik den Raad het rapport over te leggen van de, overeenkomstig gedane toezegging bij gelegenheid van de behandeling der begrooting voor 1909, door hem benoemde commissie om na te gaan of er bezuinigingen in den algemeenen dienst zijn aan te brengen,

De Raad zal uit dat rapport ontwaren, dat twee leden der commissie meenden, dat de technische opzichter wel kan worden gemist,— een lid vast overtuigd daarvan was,— een lid meende, dat met een technischen opzichter kan worden volstaan en de tweede gemist kan worden,— een lid van oordeel was, dat bij terugkeer tot den normalen toestand met een opzichter kan worden volstaan,— een lid verzekerde, dat het personeel van het departement van openbare werken niet verminderd kan worden, wil goed toezicht uitgeoefend worden, terwijl een lid, dat niet aanwezig was, bij de openbare behandeling van de begrooting voor 1909 voor het behoud van den technischen opzichter had gestemd.

Uit dit exposé van meeningen komt ondergeteekende tot de conclusie, dat de meerderheid der commissieleden zich voor het behoud van den technischen opzichter had uitgesproken, zooals de zaken stonden; aangezien het in verband met den damaanleg nog *zeer* geruimen tijd zal duren vóor het departement weder in zijn normalen toestand zal zijn terruggekeerd.

En, gelet op dien langen tijdsduur en het ter zake bij hem door den directeur van openbare werken ingediend rapport, acht ondergeteekende het een eisch der billijkheid tegenover den titularis, nogmaals den Raad het voorstel te doen tot goedkeuring van een crediet, waaruit het traktement van den technischen opzichter zal worden betaald.

Zooals de ondervinding geleerd heeft kunnen de diensten van een teekenaar bij het departement van openbare werken niet gemist worden. Niet alleen bewijst hij onmisbare diensten bij het opmeten van dammen en aanhouden van registers der dammen, maar het teekenwerk, daaronder begrepen dat voor de andere bureaux, is van dien aard, dat hij zijn werk niet af kan, niettegenstaande door hem daaraan met meer dan gewone toewijding gewerkt wordt.

Het is daarom niet meer dan billijk te achten, dat zijne toelage in traktement veranderd wordt.

	Per transport..		f 8,620.
	1 torenwachter op Klein Curaçao	,,	900.
	1 assistent-torenwachter,	,,	600.
			f 10,120.
b	personeele toelagen :		
	1 opzichter	,,	200.
c	toelagen :		
	2 leerlingen-opnemer à f 720	f	1,440.
	1 bediende bij den vuurtoren op Klein Curaçao à f 0.75 daags	,,	273.75
	1 seinmeester	,,	475.
	2 seinmeesters à f 400	,,	800.
	3 seinwachters à f 320	,,	960.
		,,	3,948,75
d	bureelbehoeften van den directeur	,,	120.
e	reis- en verblijfkosten van den directeur	,,	800.
		f	15,188.75
	waarvoor gesteld	,,	15,189.
	Transporteer..	f	15,189.

Art. 34 *a*. De op te nemen oppervlakte op Bonaire en Aruba is ongeveer 440 K. M.2. Aangenomen, dat door elken opnemer 10 K. M.2 per maand kan worden afgedaan,— wat een maximum is,— zal het werk in ongeveer 22 maanden gereed kunnen komen. In het jaar 1909 zal tegen Juli a. s. met de opneming kunnen worden aangevangen, zoodat het werk gedurende het geheele jaar 1910 zal moeten worden voortgezet. Als vergoeding is op eene uitkeering van f 10.— per K. M.2 gerekend, zoodat op een uitgaaf van f 2400.— in 1910 zal zijn te rekenen boven de vaste toelage à f 60.— 's maands aan elken opnemer, in het vorig artikel aangegeven.

Art. 34 *b*. Aangezien er slechts met twee ploegen gewerkt zal worden, wordt een som van f 65×12×2=f 1560.— voldoende geacht.

Zooals in de toelichting bij gelijken post in de loopende begrooting aangegeven, bedragen de kosten per ploeg f 65.— 's maands.

Art. 35 *a*. Hoewel gestreefd moet worden om de onderhoudsfondsen tot het vroegere normale bedrag van f 7000.— terug te brengen, is de toestand der gebouwen nog niet van dien aard, dat zulks nu reeds zou kunnen geschieden.

Het wordt daarom wenschelijk geacht hiervoor ook dit jaar f 8000.— disponibel te stellen.

Art. 35 *b*. In het leprozengesticht mankeert een badkamer voor de verpleegsters, hetgeen vrijwel een onhoudbare toestand genoemd kan worden.

De wasch- en strijkkamer leveren nu te weinig ruimte op, waarom voorgesteld wordt deze kamers te verbeteren door er een kleine open galerij bij te trekken.

Het wordt wenschelijk geacht om op voldoenden afstand van het hoofdgebouw, doch binnen de enceinte van de leprozeninrichting, een klein gebouwtje te hebben voor de opname en behandeling van patiënten, waarvan nog niet met zekerheid gezegd kan worden, dat zij aan lepra lijden.

Art. 35 *c*. Deze post werd verleden jaar door den Kolonialen Raad van de begrooting afgevoerd, omdat men van oordeel was, dat hij zonder nadeel tot een volgend jaar kon werden uitgesteld.

Aangezien het werkelijk in het belang van een goed onderhoud van de gebouwen van het Riffort geacht wordt, dat de hier bedoelde bepleisteringen worden aangebracht, worden daarvoor de benoodigde fondsen aangevraagd.

Art. 35 *d*. Ook deze post was verleden jaar reeds voorgesteld, doch om de zelfde reden als de voorgaande niet in de begrooting opgenomen.

Voor het behoud der onderliggende kazematten, die grootendeels voor gehuwde militairen, enz. worden gebruikt, wordt een betere afwatering van de daarboven gelegen batterrijen dringend noodzakelijk geacht.

Art. 35 *e*. De muren van deze lokalen vereischen aanhoudend veel reparatie, doordat zij met zeewater, dat voor een groot

		Per transport . .	f	15,189.
34	Kosten en arbeidsloonen voor de topographische opname van de eilanden Aruba en Bonaire :			
a	kosten van de topographische opname	f	2,400.	
b	arbeidsloonen bij die opname . .	,,	1,560.	
c	aanschaffing en reparatie van instrumenten	,,	250.	
		,,		4,210.
35	Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop van meubelen en andere benoodigdheden :			
a	gewoon onderhoud van de gebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf- en houtwerken, enz	f	8,000.	
b	leprozengesticht : het bijbouwen van een badkamer voor de verpleegsters . .	f	188.	
	het uitbreiden van de wasch- en strijkkamer	,,	300.	
	het bouwen van een observatie--gebouwtje	,,	728.	
		,.		1,216.
c	het opnieuw bepleisteren van de West- en Noordzijde van het Riffort	,,		1,550.
d	het bepleisteren met portlandcement van de bovenzijde van de batterijen van het Waterfort	,,		1,320.
e	openbare scholen : het aanbrengen van een trasraam in de oostelijke afdeeling van de Hendrikschool	f	500.	
	het verbeteren van de verlichting in de lokalen van de Wilhelmina- en Hendrik-school	,,	650.	
	het bijbouwen van een lokaal als 8ste klasse bij de Wilhelmina-school . .	,,	2,000.	
		,,		3,150.
f	het verbouwen van woning No. 6 in fort Amsterdam	,,		3,400.
g	gewoon onderhoud en herstelling van de fortificatiën en militaire gebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf- en houtwerken, enz	,,		2,400.
h	onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden	,,		2,000.
i	gewoon onderhoud en herstelling van de gebouwen, boeiën, landvasten, enz. van de quarantaine-inrichting aan de Caracas-baai . .	,,	600.	
		,,		23,636.
		Transporteer . .	f	43,035.

gedeelte door de kleinmuren opgezogen wordt, zijn doortrokken. Het wordt daarom noodzakelijk geacht in de muren van die lokalen een laag metselwerk in portlandcement aan te brengen, waardoor in dezen toestand ongetwijfeld langzamerhand verbetering zal komen.

De verlichting van enkele lokalen van de Wilhelmina- en Hendrikschool laat te wenschen over.

Het is gewenscht hierin door het aanbrengen van enkele ramen, het lichtgrijs verven van houtwerken en het witten der muren te voorzien.

Bij de Wilhelminaschool mankeert een lokaliteit voor de 8ste klasse. Tijdelijk is hierin voorzien door het aanbrengen van een houten schot in een van de lokalen, maar, daar deze toestand op den duur onhoudbaar is, wordt voorgesteld een nieuw schoollokaal bij te bouwen.

Art. 35 *f*. Zich voor zoover noodig refereerend aan hetgeen bij de behandeling van de begrooting voor het loopend jaar ter zake is aangevoerd, waar ondergeteekende het voorstel ter verbouwing van het huis No. 6 in het fort Amsterdam voor commandantswoning hernieuwt, verzoekt hij 's Raads aandacht voor de omstandigheid, dat de officierswoningen in het algemeen niet aan alle eischen van dezen tijd beantwoorden en zelfs, door het gemis van zekere accomodaties, voor de bewoners vaak bepaald ongemak opleveren.

Het huis No. 6 nu, dat den commandant moest worden aangewezen en sedert 1 Maart door dezen betrokken is, beantwoordt heden ten dage ten aanzien van de meest redelijke eischen niet aan zijne bestemming, in die mate zelfs, dat het, —al of niet bestemd voor commandantswoning,— bepaald verbetering vereischt, terwijl het aanbrengen van die gemakken, die in eene behoorlijk ingerichte woning niet kunnen worden gemist, evenmin langer achterwege zal mogen blijven.

Als ondergeteekende verder de aandacht van den Raad verzoekt voor de omstandigheid, dat aan den commandant uit den aard van zijne hoogere positie de beschikking over eene passende woning moet zijn verzekerd,— het feit, dat bij Koninklijk besluit aan een kapitein f 700.— en aan een luitenant f 500.— indemniteit voor huishuur toegestaan is wijst bovendien daarop—, dan vertrouwt hij, dat het college het aangevraagde crediet zal willen goedkeuren.

Art. 35 *h*. Elk jaar wordt deze post aanmerkelijk overschreden. Aangezien het in de bedoeling ligt om hieruit nu ook de aanschaffing en reparatie van de schrijfmachines van alle gouvernements-bureelen te bekostigen, terwijl de uitgaven voor telephoon-abonnementen door de aansluiting van Cas Chiquito met f 60.— zijn vermeerderd, wordt voorgesteld om dezen post met f 500.— boven het vroeger toegestane bedrag van f 1500.— te verhoogen.

Art. 36. De thans tusschen St. Maria en Seroe Fortuna bestaande weg verkeert in zeer slechten toestand.

Wil men dezen weg in behoorlijken staat brengen en voorzien van de noodige overlaten in steen (labados), dan zal daarvoor een uitgave van f 1400 noodig zijn, eene som, welke niet uit de gewoonlijk voor het onderhoud der wegen in de buitendistricten toegestane som ad f 4000.— bestreden kan worden, aangezien de weg niet gemist kan worden, wordt voorgesteld om tot de bovenbedoelde herstelling over te gaan.

Art. 37. In het afgeloopen jaar werd een som van pl. m. f 39660.— uitgegeven.

Voor Curaçao, Bonaire en Aruba werden 50 nieuwe contracten voor damaanleg op plantages en huurgronden afgesloten, terwijl voor Curaçao 13 contracten van het vorige jaar onderhanden waren.

Verder had van gouvernementswege damaanleg plaats in de vallei van Scherpenheuvel en op de gouvernementsdomeinen Rust, Kent–U–zelven en Flip (gedeeltelijk werkverschaffing).

Behalve het onderhoud aan de putten werd verder uit dezen post bekostigd het maken van een put met dam op Muizenberg, en het repareeren van een bestaanden put op het gouvernementsdomein Flip.

Art. 38 *c*. Het is gebleken, dat het zeer gewenscht is in het Schottegat op sommige plaatsen boeien aan te brengen.

De gelegenheid bestaat om met zeer weinig kosten de zes daartoe benoodigde boeien met toebehooren ter beschikking te krijgen.

Worden die boeien gelegd, dan zullen naderhand uitgaven voor het onderhoud daarvan te doen zijn. Die kosten zullen uit dezen post kunnen worden gekweten, die daartoe met f 100.— is verhoogd.

		Per transport..	f	43,035.
36	Onderhoud en herstelling van de straten, riolen en kaden in het stadsdistrict en van de wegen in de buitendistricten :			
a	vernieuwing van wegen en straten in het stadsdistrict.....	f	4,500.	
b	onderhoud van de kaden.....	,,	1,800.	
c	het reinigen van straten en riolen	,,	2,900.	
d	onderhoud en herstelling van de wegen in de buitendistricten....	,,	4.000.	
e	het verbeteren van den weg van Sta. Maria naar Seroe Fortuna..	,,	1,400.	
			,,	14,600.
37	Kosten van het maken van werken in het belang van de waterverschaffing.....		,,	34,000.
38	Baggerwerken :			
a	arbeidsloonen.....	f	2,500.	
b	materialen, steenkolen, enz. ten behoeve van de baggermachine	,,	1,200.	
c	onderhoud van de baggertoestellen, vaartuigen en boeien.....	,,	1,100.	
d	baggeren met den beugel en het nemen van verschillende andere maatregelen tot het voorkomen van ophoopen van vuil langs de kaden van het Rifwater en het Waaigat.....	,,	2,700.	
			,,	7,500.
39	Verlichting :			
a	van de straten, den havenmond en het bruggetje over het Rifwater	f	6,075.	
b	van het Wilhelmina–park.....	,,	200.	
c	van den vuurtoren aan de St. Anna–baai.....	,,	250.	
d	van den vuurtoren op Klein Curaçao	,,	200.	
			,,	6.725.
40	Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten, schoonhouden van de kantoorlokalen en aanbrengen van water :			
a	licht, enz.....	f	250.	
b	schoonhouden van de kantoorlokalen.....	,,	1,300.	
			,,	1,550.
	Totaal der VIe Afdeeling..		f	107,410.

Verzameling.

Iste	Afdeeling.....	f	70,501.
IIde	,, ...	,,	43,915.
IIIde	,, ...	,,	56,496.
IVde	,, ...	,,	100,338.
Vde	,, ...	,,	120,035.
VIe	,, ...	,,	107,410.
		f	498,695.

Art. 44 *a*. Aangezien van den dienst van den griffier op de verschillende eilanden wordt of zal worden gebruik gemaakt tot het verrichten van schrijfwerk voor den algemeenen dienst, zoo is in den begrootingstekst bij de aanwijzing van de credieten voor de bezoldiging van die ambtenaren aangegeven, dat zij tevens koloniale schrijvers zijn.

A r u b a.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

41	Traktement of verloftraktement, toelagen en fouragegelden van den gezaghebber, tevens kantonrechter, en van een districtmeester ;			
	a traktement of verloftraktement van een gezaghebber, tevens kantonrechter	f	4,000.	
	b toelage aan een districtmeester van het 2e, 3e en 4e district	,,	800.	
	c bureelbehoeften voor den gezaghebber	,,	115.	
	d aan idem voor fouragegeld	,,	240.	
	e fouragegeld voor den districtmeester	,,	180.	
			f	5,335.
42	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting, tegemoetkoming aan ambtenaren eu geëmployeerden in de kosten van verplaatsing :			
	a overtochtsgelden, enz	f	750.	
	b tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	,,	125.	
			,,	875.
43	Bindloon en verdere benoodigdheden		,,	75.
	Totaal der Iste Afdeeling		f	6,285.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

44	Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie :			
	a traktement of verloftraktement van 1 griffier bij het kantongerecht, tevens secretaris van den raad van politie en koloniale schrijver	f	600.	
	b toelagen :			
	1 ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht	f	400.	
	1 deurwaarder	,,	200.	
			,,	600.
	c bureelbehoeften aan den griffier tevens hypotheekbewaarder	,.	65.	
			f	1,265.
45	Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie :			
	a voeding van de gevangenen en verdere justitiekosten	f	900.	
	b huishoudelijke uitgaven voor de politie en verdere benoodigdheden	,,	250.	
			,,	1,150.
	Totaal der IIde Afdeeling		f	2,415.

Art. 46 *a*. Voor het loopend jaar werd f 1200.— beschikbaar gesteld als traktement van den ambtenaar van recherche (thans kommies 1ste klasse) en f 3800.— voor verdere kosten van het toezicht op de heffing van het invoerrecht en het accijnsrecht.

In verband met de nieuwe voorschriften, ten aanzien van het over–land–vervoer zullen de kosten belangrijk kunnen worden verminderd, aangezien het toezicht te water, dat sinds jaren met twee vaartuigen werd onderhouden, vermoedelijk geheel zal kunnen vervallen.

Het toezicht zal voortaan op voldoende wijze te land kunnen worden uitgeoefend door vier kommiezen, die, zoo noodig, door politiebeambten kunnen worden bijgestaan. Voor bezoldiging dier kommiezen is in totaal f 3000.— aangevraagd, zoodat voor de uitgaven voor dezen dienst f 2000.— minder is geraamd.

Met verwijzing naar hetgeen ter plaatse dienend medegedeeld wordt met betrekking tot de regeling van den dienst bij het toezicht op de heffing der genoemde belasting op Bonaire, kan ondergeteekende berichten, dat het in het voornemen ligt na te gaan of eene dergelijke regeling, althans gedeeltelijk, ook op Aruba zal kunnen worden toegepast, ten einde aldaar tot verdere inkrimping van uitgaven te geraken.

Voor 1909 was bij de raming van het traktement van den klerk er op gerekend, die de toen op Aruba werkzame titularis in dat jaar verhooging van traktement verkrijgen zoû. Daar hij intusschen werd overgeplaatst wordt de raming voor 1910 op f 800.— gesteld, overeenkomstig het aanvangstraktement van den klerk.

Art. 46 *d*. Ingevolge de nieuwe wettelijke voorschriften zijn de emolumenten, welke de ontvanger trok, vervallen. Aan den titularis is eene toelage verleend, gelijkstaande aan het gemiddeld beloop dier emolumenten, krachtens art. 3 der verordening van 1908 (P. B. 1908 No. 26).

Een crediet daartoe wordt hierbij aangevraagd.

Art. 47 *a*. Door de uitgestrektheid van het domein, de zeer verspreide ligging van de dividivi–boschjes en vooral de wenschelijkheid om het roekeloos houtkappen met nog meer kracht tegen te gaan, is de aanstelling van een derden boschwachter dringend noodig. Het toezicht door de wachters uitgeoefend is thans niet ten allen tijde en overal even voldoende. De post is daarom verhoogd mer f 273.75.

Art. 47 *b*. Daar de boschwachters in vele gevallen, meestal zelfs, te paard hunne rondes doen en alzoo paarden of muilezels er op na houden, die feitelijk voor weinig anders gebruikt kunnen worden, en wel zonder daarvoor fouragegeld te trekken, komt het billijk voor hun eene tegemoetkoming te verleenen in de kosten van onderhoud van genoemde vervoermiddelen.

Art. 48 *b*. De raming van de kosten voor

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

46	Traktementen of verloftraktementen, toelage en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk, belast met de werkzaamheden ter posterij, zoomede toelage aan den persoon, belast met de postspaarbank :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 ontvanger.....	f 1,300.		
	1 kommies 1ste klasse..	,, 1,200.		
	1 klerk.....	,, 800.		
			f	3,300.
b	toelagen :			
	3 kommiezen 2e klasse à f 600.....	f 1,800.		
	aan den persoon belast de postspaarbank.....	,, 200.		
			,,	2,000.
c	bureelbehoeften aan den ontvanger.....		,,	115.
d	vergoeding aan den ontvanger wegens gemis van inkomsten...		,,	250.
			f	5,665.
47	Kosten van toezicht op de gouvernementseigendommen, gronden en bosschen :			
a	daggeld aan 3 personen à f 0.75 per dag.....	f 821.25		
b	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen.....	,, 60.		
		f 881.25		
	waarvoor gesteld.....		,,	882.
48	Verschillende uitgaven :			
a	verdere kosten van toezicht op de invordering van het in– en uitvoerrecht en het accijnsrecht...	f *Memorie*,		
b	kosten van den postdienst.....	,, 200.		
c	drukwerk, bindwerk, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten.....	,, 150.		
			,,	350.
	Totaal der IIIde Afdeeling..		f	6,897.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

49	Traktementen of verloftraktementen en toelagen van den leeraar bij de Hervormde Gemoente en van de Roomsch–Katholieke geestelijken :			
a	1 leeraar bij de Hervormde Gemeente.....		f	2,400.
b	3 Roomsch–Katholieke geesteken, à f 1,200.....		,,	3,600.
c	toelage aan den leeraar der Hervormde Gemeente voor de bediening der gemeente te Piedra Plat		,,	150.
			f	6,150.
50	Traktementen of verloftraktementen en toelagen der onderwijzers 3e klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 onderwijzer, hoofd der school.....	f 1,216.67		
	2 onderwijzers, 1 à f 1,700. en 1 à f 1,000	,, 2,700.		
		f 3,916.67		
	Transporteer..	f 3,916.67	f	6,150.

den postdienst is naar de gebleken behoefte met f 40.— verhoogd.

Art. 48 *c*. Als voren met f 50.—.

Art. 49 *c*. Het komt billijk voor den leeraar eene kleine tegemoetkoming te verleenen voor de bediening van de Protestantsche gemeente te Piedra Plat.

Art. 50 *a*. Het hoofd der school krijgt met 1 December 1910 aanspraak op traktementsverhooging.

Art. 50 *b*. De als hoofd van de school opgetreden nieuwe titularis geniet eene vergoeding als zoodanig van f 150,—.

Art. 51. Daar het kerkgebouw te Oranjestad groote en dringende reparaties noodig heeft en de daaraan verbonden kosten, die, globaal geraamd, op ongeveer f 600.— worden berekend, de krachten der kleine gemeente te boven gaan, wordt voorgesteld, gelijk dit in meerdere gevallen is geschied, aan de Protestantsche Gemeente op Aruba eene bijdrage tot het omschreven doel toe te kennen.

Art. 52 *a*. Vermeerderd met f 25.— ten gevolge van het vermeerderde aantal schoolgaande kinderen.

Art. 52 *c*, De raming is gesteld naar het bedrag van het subsidie, dat voor 1908 is bepaald.

Art. 53 a. Er wordt een met f 300.— verhoogd crediet voor traktement van den gouvernements–geneeskundige aangevraagd, ten einde de bezoldiging van den titularis op Aruba gelijk te stellen aan die van den geneeskundige op Bonaire.

Ondergeteekende meent aanleiding tot het voorstellen van deze verhooging te vinden in de omstandigheid, dat de geneeskundige eene vaste inkomst trok bij de Engelsche Goud-Maatschappij (Aruba Gold Concession) voor de behandeling van werklieden in haren dienst, welke inkomst hij door de liquidatie van die maatschappij verloren heeft. Daarbij zij ook er op gewezen, dat de titularis reeds ruim 16 jaren dienst telt.

Art. 53 *b*. In verband met het voorschrift der loodsverordening 1908, krachtens welke de loodsgelden ten behoeve der koloniale kas geheven worden, is aan de loodsen eene bezoldiging toegekend, waartoe voor 1910 een crediet wordt aangevraagd.

Aan den loods te Paardenbaai is eene vergoeding wegens gemis van inkomsten toegekend op grond van art. 3 der verordening van 1908 (P. B. No. 26).

Art. 53 *d*. Op grond met de omvangrijke armenpraktijk van den geneeskundige komt het billijk voor hem fouragegeld voor onderhoud van een tweede dienstpaard, dat hij beslist noodig heeft in de uitoefening van zijn dienst, toe te staan.

	Per transport..	f 3,916.67	f	6,150.
b	toelagen :			
	aan het hoofd der school	f 150.		
	1 onderwijzeres voor nuttige handwerken...	,, 120.		
	1 kweekeling	,, 400.		
		,, 670.		
		f 4,586.67		
	waarvoor gesteld		,,	4,587.
51	Subsidie aan de Hervormde Gemeente voor de kosten van herstelling van haar kerkgebouw te Oranjestad		,,	150.
52	Verdere kosten van het onderwijs :			
a	schoolbehoeften voor de openbare school	f 250.		
b	schoonhouden van die school...	,, 30.		
c	subsidie aan bijzondere scholen	,, 3,700.		
			,,	3,980.
	Totaal der IVde Afdeeling..		f	14,867.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

53	Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements–geneeskundige en van de loodsen, vergoeding aan den loods te Paardenbaai wegens gemis van inkomsten, toelage aan de loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en fouragegeld voor den gouvernements-geneeskundige;			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 gouvernements–geneeskundige	f 2,500.		
	1 loods te Paardenbaai, tevens ambtenaar van algemeenen dienst....	,, 400.		
	1 idem te St. Nicolaas–baai	,, 800.		
		f 3,700.		
b	vergoeding aan den loods te Paardenbaai wegens gemis van inkomsten.....	f 300.		
c	toelagen aan de loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst :			
	aan den loods te Paardenbaai..	f 200.		
	aan idem te St. Nicolaas–baai ..	,, 400.		
		,, 600.		
		,, 900.		
d	fouragegeld voor den gouvernements–geneeskundige.....		,,	480.
			,,	5,080.
54	Verschillende uitguven :			
a	geneeskundige behoeften voor onvermogenden	f 400.		
b	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten	,, 100.		
c	onderstand aan onvermogende behoeftigen	,, 50.		
d	volksfeest op den verjaardag van H. M. de Koningin.....	,, 100.		
e	drukloon van stukken en verschillende benoodigdheden.....	,, 150.		
f	kosten van den voogdijraad....	,, *Memorie.*		
	Transporteer..	f 800.	f	5,080.

Art. 5 *g*. Ingevolge art. 3 der verordening van 1908 (P. B. No. 26) is aan de armenkas eene vergoeding toegekend wegens vervallen inkomsten.

Art. 56 *a*. De som van f 400.— is te gering voor gewoon onderhoud van alle openbare gebouwen; bij den geringsten tegenvaller zou overschrijding onafwijsbaar zijn.

Art. 56 *b* en *c*. Ofschoon voorgesteld wordt nieuwe kantoren te bouwen, kunnen toch de gebouwen in het fort Zoutman, die voor andere doeleinden zeer bruikbaar zijn, niet worden verwaarloosd en, daar zij in elk geval in 1910 eenige reparatie moeten ondergaan, wordt daarvoor f 200.— uitgetrokken. Vooral de vloeren in de verschillende verdiepingen van den toren eischen herstelling, zoo ook een paar der trappen.

Art. 56 *e*. De straten in de Oranjestad vereischen dringend eenige buitengewone herstelling en voor de behoorlijke afwatering moeten eenige kleine werkjes worden uitgevoerd, zoodat het bedrag voor onderhoud van wegen en straten ook voor 1910 op f 1500.— wordt geraamd.

De memoriepost, in de begrooting voor 1909 uitgetrokken voor uitgaven ter verbetering van de Paardenbaai, behoefde voor 1910 niet te worden gehandhaafd, aangezien men in den loop van dit jaar vermoedelijk gereed zal komen met de voorgenomen werken tot het aanbrengen van betonningen en tot den bouw van een steiger, waaraan het stoomschip van den kolonialen dienst en de thans op Aruba varende schepen zullen kunnen vastmeren.

Met die werken zal, naar de meening van ondergeteekende, aan de behoefte tot verbetering van de baai voorshands ruimschoots zijn tegemoet gekomen. Gaarne wenscht ondergeteekende daaraan echter toe te voegen, dat het Bestuur zijne volle aandacht aan deze zaak blijft wijden, en dat tijdig de noodige voorstellen zullen worden gedaan wanneer het blijken mocht, dat nadere voorzieningen noodig zullen zijn.

Art. 57. De gesteldheid en de ligging der kantoren zijn niet van dien aard, dat aan zelfs redelijke eischen ten aanzien van het publiek en het personeel wordt voldaan. Verbouwing van de bestaande lokaliteiten zou met groote kosten gepaard gaan, en het bezwaar wegens de ligging zou dan trouwens ook niet zijn weggenomen.

Het komt ondergeteekende daarom noodig voor nieuwe lokaliteiten te doen aanbouwen. De bestaande zullen kunnen worden benuttigd voor verblijf van het politiepersoneel, na invoering der reorganisatie van den politiedienst.

	Per transport..	f 800.	f	5,080.
g	vergoeding aan de armenkas wegens gemis van inkomsten.....	,, 450.		
			,,	1,250.
55	Uitgaven in het belang van cultures.....		,,	500.
	Totaal der Vde Afdeeling..		f	6,830.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

56	Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, en straat- en kustverlichting:			
a	gewoon onderhoud van de landsgebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf- en houtwerken.....	f 500.		
b	herstelling van de gebouwen in het fort Zoutman.....	,, 200.		
c	herstelling van het houtwerk van den toren Willem III.....	,, 150.		
d	onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden.....	,, 150.		
e	gewoon onderhoud van straten en wegen.....	,, 1.500.		
f	kust- en straatverlichting.....	,, 1,000.		
			,,	3,500.
57	Nieuwe werken: kosten van aanbouw van nieuwe lokaliteiten tot landskantoren.....		,,	8,500.
	Totaal der VIde Afdeeling..		f	12,000.

Verzameling.

Iste	Afdeeling.....	f	6,285.
IIde	,, ...	,,	2,415.
IIIde	,, ...	,,	6,897.
IVde	,, ...	,,	14,867.
Vde	,, ...	,,	6,830.
VIde	,, ...	,,	12,000.
		f	49,294.

Art. 62 *a*. De raming is naar de vermoedelijke behoefte f 100.— hooger gesteld.

Art. 62 *b*. In verband met de gebleken behoefte is de raming f 50.— lager gesteld.

Bonaire.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

58	Traktement of verloftraktement, toelage en fouragegelden van den gezaghebber, tevens kantonrechter en van een districtmeester, tevens hulpambtenaar van den burgerlijken stand, zoomede vergoeding aan den gezaghebber wegens gemis van inkomsten :			
a	traktement van den gezaghebber tevens kantonrechter	f	4,000.	
b	toelage aan een districtmeester, tevens hulpambtenaar van den burgerlijken stand in het dorp Rincon	,,	800.	
c	bureelbehoeften van den gezaghebber	,,	100.	
d	fouragegelden : aan den gezaghebber .... f 240. aan den districtmeester .. ,, 180.	,,	420.	
e	vergoeding aan den gezaghebber, wegens gemis van inkomsten ...	,,	600.	
			f	5,920.
59	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne geeinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd perseneel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing :			
a	overtochtsgelden, enz	f	1,000.	
b	tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	,,	75.	
		,,		1,075.
60	Bindloon en verdere benoodigdheden	,,		75.
	Totaal der Iste Afdeeling ..		f	7,070.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

61	Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie :			
a	traktement of verloftraktement : 1 griffier bij het kantongerecht, secretaris van den raad van politie en koloniale schrijver	f	525.	
b	toelagen : 1 ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht .... f 400. 1 deurwaarder, teyens kommies 2e klasse ..... ,, 200.	,,	600.	
c	bureelbehoeften van den griffier tevens hypotheekbewaarder	,,	65.	
			f	1,190.
62	Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie :			
a	voeding van gevangenen en verdere justitiekosten	f	500.	
b	huishoudelijke uitgaven voor de politie en verdere benoodigdheden	,,	400.	
		,,		900.
	Totaal der IIde Afdeeling ..		f	2,090.

Art. 63 *a*. De vorige titularis genoot een traktement van f 1,100.— ; de tegenwoordige titularis verkrijgt met 16 October 1910 aanspraak op een traktement van f 1,021.83, in verband waarmede de raming verlaagd is.

Art. 63 *b*. Het is ondergeteekende gebleken, dat, zonder dat aan de eischen aan een der ambten verbonden iets te kort zal worden gedaan, de betrekking van kommies der belastingen in meerdere gevallen aan functionarissen in andere betrekkingen zal kunnen worden opgedragen, terwijl door zoodanige bijeenvoeging besparing van uitgaven zal worden verkregen.

Zoo meent ondergeteekende, dat de dienst van den deurwaarder hem voldoenden tijd laat de betrekking van kommies der belastingen te vervullen, indien in zijne vervanging gedurende den tijd, dat zijn functiën als deurwaarder hem elders roepen, kan worden voorzien; en zoo is ondergeteekende overtuigd, dat de opzichter bij den vuurtoren ter lage Westkust evenzeer als kommies zal kunnen optreden niet alleen, maar daarbij zelfs de functiën van loods uitoefenen, in welke betrekkingen thans drie verschillende personen zijn aangewezen.

Op dien grondslag is dan door ondergeteekende eene regeling van het toezicht op de invordering van het invoer- en het accijnsrecht ontworpen en in de begrooting van 1910 opgenomen.

Ten einde den kommies-deurwaarder te kunnen vervangen, zal nog een kommies te Kralendijk beschikbaar moeten zijn, en ligt het in het voornemen den loods aldaar daartoe aan te wijzen, die voldoende vrijen tijd heeft, ook om overigens surveillancedienst te doen.

De torenwachter, wien als zoodanig een assistent ter zijde staat, zal 's nachts kunnen surveilleeren en de enkele keeren, dat er schepen de plaats aandoen, als loods kunnen fungeeren en bij die gelegenheid tevens als kommies optreden.

De gelegenheid om deze regeling te treffen zal zich vermoedelijk eerlang aanbieden, wanneer de torenwachter in een andere betrekking overgaat, waartoe vooruitzicht bestaat: men zal dan in staat zijn over de diensten te beschikken van een persoon, die geschikt en genegen zal zijn in de drie genoemde functiën op te treden.

De kommies ter Slagbaai geniet f 720.— 's jaars aan vaste inkomsten; eene som van f 120.— wordt uitgetrokken ten einde hem het verschil te vergoeden tusschen zijne toelage van f 600.— en hetgeen hij vroeger genoot.

Door de besproken combinatiën zal eene besparing van f 740.— 's jaars verkregen worden.

Art. 63 *d*. Bij Gouvernements-beschikking dd. 11 December 1908, No. 904, is aan den ontvanger wegens het vervallen van emolumenten voor in- en uitklaring buiten kantoortijd een vergoeding van f 300.— 's jaars toegekend.

Art. 65. Zie de toelichting bij art. 63 *b*.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

63	Traktementen of verloftraktementen, toelage en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk belast met de werkzaamheden ter posterij, zoomede toelage van den persoon belast met de postspaarbank :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 ontvanger	f	1,300.	
	1 kommies 1e klasse, tevens deurwaarder te Kralendijk	,,	600.	
	1 klerk ter posterij ..	,,	1,021.83	
				f 2,921.83
b	toelagen :			
	1 kommies 2e klasse, tevens opzichter bij den vuurtoren en loods ter lage Westkust	f	200.	
	1 kommies 2e klasse te Slagbaai	,,	600.	
	1 kommies der belastingen te water	,,	480.	
	1 idem	,,	360.	
	aan den persoon belast met de postspaarbank	,,	150.	
				f 1,790.
c	bureelbehoeften van den ontvanger	,,	100.	
d	vergoeding aan den ontvanger wegens gemis van inkomsten	f	300.	
	aan den kommies ter Slagbaai	,,	120.	
		,,	420.	
			f 5,231.83	
	waarvoor gesteld			f 5,232.
64	Kosten van toezicht op de gouvernementseigendommen, gronden en bosschen : daggeld van 3 personen à f 0.75 per dag	f	821.25	
	waarvoor gesteld			,, 822.
65	Verschillende uitgaven ;			
a	verdere kosten van toezicht op de invordering van het in- en uitvoerrecht en accijnsrecht	f	160.	
b	kosten van den postdienst	,,	100.	
c	drukwerk. bindwerk, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten	,,	150.	
				,, 410.
	Totaal der IIIde Afdeeling ..			f 6,464.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

66	Traktementen of verloftraktementen van den leeraar bij de Hervormde Gemeente en van de Roomsch-Katholieke geestelijken :			
a	1 leeraar bij de Hervormde Gemeente	f	2,400.	
b	2 Roomsch-Katholieke geestelijken 2den rang à f 1.200	,,	2,400.	
				f 4,800.
	Transporteer ..			f 4,800.

Art. 68 *c*. Geraamd op f 2550.— overeenkomstig het op 1°. Januari 1909 vastgestelde subsidie.

Art. 69 *a*. Zie de toelichting bij art. 63 *b*.

Art. 69 *a* en *b*. Deze nieuwe posten zijn noodzakelijk omdat ingevolge de loodsverordening 1908 alle ontvangsten wegens loodsdienst in de koloniale kas moeten worden gestort.

Art. 70 De post is voor 1910 gehandhaafd omdat, daar nog geen beschikking kon worden verkregen over de diensten van een persoon, die werkzaamheden in dit jaar, zoo een begin kan worden gemaakt, niet zullen zijn afgeloopen.

Art. 71 *b*. Aangezien de 4 vroedvrouwen, die vroeger als zoodanig zijn aangesteld, reeds oud zijn, wordt het door den gouvernements–geneeskundige hoog noodig geoordeeld, dat zij door anderen worden vervangen.

Daar de vroedvrouwen in vele gevallen gratis diensten moeten præsteeren, wil niemand als zoodanig opgeleid worden, alvorens de zekerheid te hebben eene tegemoetkoming van gouvernementswege te zullen ontvangen. Wordt daarom voorgesteld voor de verlossing van iedere onvermogende gehuwde vrouw, evenals dat in de buitendistricten op Curaçao geschiedt, f 2.— te betalen.

Art. 71 *d*. De inkomsten van de armenkas zijn zeer wisselvallig en in de laatste jaren zoo gering, dat slechts weinige behoeftigen daaruit onderstand hebben kunnen ontvangen. Om deze reden is de post met f 25.— verhoogd.

			Per transport.. f	4,800.
67	Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3de klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 onderwijzer, hoofd der school	f 1,700.		
	1 onderwijzer.....	,, 1,600.		
			f	3,300.
b	toelagen :			
	aan het hoofd der school	f 250.		
	1 onderwijzeres voor nuttige handwerken...	,, 120.		
	1 kweekeling.....	,, 400.		
		,,	770.	
			,,	4,070.
68	Verdere kosten van het onderwijs :			
a	schoolbehoeften voor de openbare school.....	f	300.	
b	schoonhouden van die school...	,,	30.	
c	subsidie aan bijzondere scholen.	,,	2,550.	
			,,	2,880.
	Totaal der IVde Afdeeling.. f			11,750.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN;

69	Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements–geneeskundige en van den havenmeester en loods, toelage en fouragegeld van den gouvernements–geneeskundige en toelage aan de loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst:			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 gouvernements–geneeskundige	f 2,500.		
	1 loods te Kralendijk, tevens kommies 2e klasse der belastingen	,, 400.		
	1 loods ter lage Westkust, tevens opzichter bij den vuurtoren aldaar en kommies 2e klasse der belastingen.....	,, 300.		
			f	3,200.
b	toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst :			
	aan den loods te Kralendijk	f 120.		
	aan idem ter lage Westkust	,, 180.		
			,,	300.
c	fouragegeld aan den gouvernements–geneeskundige		,,	480,
			f	3,980.
70	Kosten van opmeting en in kaart brengen van het domein		,,	1,200.
71	Verschillende uitgaven :			
a	geneeskundige behoeften voor onvermogenden	f	450.	
b	verloskundige hulp door vroedvrouwen	,,	250.	
c	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten	,,	200.	
d	onderstand aan onverzorgde behoeftigen.....	,,	75.	
e	volksfeest op den verjaardag van			
	Transporteer.. f		975. f	5,180.

Art. 72. Ten einde in het jaar 1910 te kunnen voortgaan met het nemen van proeven met cultures en gewassen, welke tegen een droog klimaat bestand zijn en voor de bevolking van nut kunnen zijn, wordt deze post gehandhaafd.

Art. 73. Om aan het voornemen gevolg te kunnen geven om de kosten van exploitatie van de dividivi–cultuur op domeingrond, waarvan in de ontwerp–begrooting voor het loopend dienstjaar eenige mededeelingen werden gedaan, ten laste van de begrooting te brengen, wordt een crediet van f 5600.— aangevraagd, zijnde het geraamd beloop van die kosten. De raming is gebaseerd op gegevens, verkregen gedurende eene tweejarige exploitatie.

Tegenover de begroote uitgaaf is in de lijst der ontvangsten op Bonaire een gelijk bedrag geraamd als opbrengst van den verkoop van het product.

Art. 74. Zie de toelichting bij art. 63 *b*.

Art. 75 *a*. Wegens buitengewone herstellingen was het crediet twee jaren achtereen f 200.— hooger gesteld. Voor 1910 is het op het vroeger bedrag van f 800.— teruggebracht.

Art. 75 *b*. De vervallen cactus–omheining van de erven, behoorende bij de gouvernements gebouwen, bekend onder den naam van dokterswoning en hospitaal, gelegen in de kom van Kralendijk, dienen vervangen te worden door nieuwe. Wordt voorgesteld omheiningen van steen en traliewerk daar te stellen.

	Per transport..	f 975.	f	5,180.
	H. M. de Koningin	,, 100.		
f	drukloon van stukken en verschillende benoodigdheden	,, 75.		
g	kosten van den voogdijraad....	,, *Memorie.*		
			,,	1,150.
72	Uitgaven in het belang van cultures.....		,,	250.
73	Kosten van exploitatie van op het domein aanwezige dividivi–boomen.....		,,	5,600.
	Totaal der Vde Afdeeling..		f	12,180.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

74	Traktementen of verloftraktementen van de opzichters en assistent–opzichters voor de kustverlichting :			
	1 opzichter, tevens loods en kommies 2e klasse ter lage Westkust	f 300.		
	1 opzichter	,, 500.		
	2 assistent–opzichters à f 300...	,, 600.		
			f	1,400.
75	Onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud van de straten en wegen, straat– en kustverlichting :			
a	gewoon onderhoud van de landsgebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf– en houtwerken.....	f 800.		
b	omheining van het erf van de dokterswoning en van het hospitaal	,, 1,200.		
c	gewoon onderhoud van straten en wegen.....	,, 1,000.		
d	straat– en kustverlichting.....	,, 550.		
			,,	3,550.
	Totaal der VIde Afdeeling..		f	4,950.

Verzameling.

Iste	Afdeeling.....	f	7,070.
IIde	,, ...	,,	2,090.
IIIde	,, ...	,,	6,464.
IVde	,, ...	,,	11,750.
Vde	,, ...	,,	12,180.
VIde	,, ...	,,	4,950.
		f	44,504.

Art. 81 *a*. In afwachting van een nadere regeling totdat voldoende gegevens daartoe voorhanden zullen zijn worden de bestaande credieten tot het houden van toezicht op de invordering van het invoerrecht en accijnsrecht voor 1910 gehandhaafd.

Art. 81 *d*. Zie de toelichting bij art. 46 (Aruba).

St. Martin

(Nederlandsen Gedeelte).

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

76	Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegelden van den gezaghebber, tevens voorzitter van den raad van justitie en kantonrechter :			
a	traktement of verloftraktement	f	5,000.	
b	bureelbehoeften	,,	100.	
c	fouragegelden	,,	240.	
			f	5,340.
77	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren in de kosten van overplaatsing :			
a	overtochtsgelden, enz	f	1,000.	
b	tegemoëtkoming in de kosten van overplaatsing	,,	100.	
			,,	1,100.
78	Bindloon en verdere benoodigdheden		,,	75.
	Totaal der Iste Afdeeling		f	6,515.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

79	Toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie :			
a	toelagen :			
	1 officier van justitie bij den raad van justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht	f	500.	
	1 griffier bij den raad van justitie en bij het kantongerecht, tevens secretaris van den raad van politie en koloniale schrijver	,,	700.	
	1 lid van den raad van justitie, als rechtercommissaris	,,	150.	
	1 deurwaarder, tevens bode bij den raad van justitie en het kantongerecht	,,	400.	
		f	1,750.	
b	bureelbehoeften van den griffier	,,	100.	
			f	1,850.
80	Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie.			
a	voeding aan de gevangenen en verdere justitiekosten	f	900.	
b	huishoudetijke uitgaven voor de politie en verdere benoodigdheden	,,	450.	
			,,	1,350.
	Totaal der IIde Afdeeling		f	3,200.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

81 Traktementen of verloftraktementen, toelage en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk, belast met de werkzaam-

Art. 84 *a*. Een onderwijzer verkrijgt met 1 Juli 1910 aanspraak op traktementsverhooging, om welke reden de post met f 100.— is verhoogd.

Art. 84 *b*. De raming is overeenkomstig de bezoldigingen, die het personeel thans geniet.

heden ter posterij, zoomede toelage aan den persoon belast met de postspaarbank:

a traktementen of verloftraktementen:
1 ontvanger ..... f 1,000.
1 kommies 1ste klasse .. ,, 1,200.
1 klerk ter posterij .... ,, 1,100.
——— f 3.300.

b toelage aan den persoon belast met de postspaarbank ..... ,, 150.

c bureelbehoeften van den ontvanger ..... ,, 100.

d vergoeding aan den ontvanger wegens gemis van inkomsten ... ,, 500.
——— f 4,050.

82 Verschillende uitgaven:

a kosten van toezicht op de invordering van het in- en uitvoerrecht en accijnsrecht ..... f 100.

b meetloon van zout à f 6.— per 1000 vaten, en onderhoud der meetvaten ..... ,, 400.

c kosten van den postdienst:
verzending van brievenmalen naar het buitenland ..... f 900.
aanschaffing van verschillende benoodigdheden ..... ,, 200.
——— ,, 1,100.

d drukwerk, bindwerk, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten ..... ,, 200.
——— ,, 1,800.

Totaal der IIIde afdeeling: . f 5,850.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

83 Toelage aan den leeraar van het Methodisten genootschap en traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke:

a toelage aan den leeraar ..... f 1,200.

b traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke ..... ,, 1,200.
——— f 2,400.

84 Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3de klasse en van het verder onderwijzeud personeel aan de openbare scholen:

a traktementen of verloftraktementen:
1 onderwijzer, hoofd der school te Philipsburg .. f 1,600.
2 onderwijzers 1 à f 1600 en 1 à f 1100 ..... ,, 2,700.
——— f 4,300.

b toelagen:
3 onderwijzers, 2 à f 800 en 1 à f 600 ..... f 2,200.
4 onderwijzeressen voor nuttige handwerken 1 à f 120, 2 à f 150, en 1 à f 180 ..... ,, 600.
4 kweekelingen à f 400 .. ,, 1,600,
aan het hoofd der school te Philipsburg ..... ,, 200.
aan idem te Klein-baai ,, 100.
——— ,, 4,700.
——— ,, 9,000.

Transporteer .. f 11,400.

Art. 85 *c*. Verminderd met f 30.— in verband met het voorstel bij art. 90 *c* tot het aanschaffen van 4 ijzeren regenbakken voor de openbare scholen.

Art. 85 *d*. Geraamd op het bedrag van het voor 1908 vastgesteld subsidie.

Art. 86 *a* en *b*. Zie de toelichting bij art. 53 (Aruba).

Art. 86 *b*. Het is in de praktijk gebleken, dat de landbouwkundige op Curaçao voortdurend in beslag genomen wordt ter voldoening aan de eischen, welke de landbouwbelangen van de benedenwindsche eilanden stellen, en dat het niet uitvoerbaar is die belangen ten aanzien van de bovenwindsche eilanden naar behooren te behartigen.

Reeds vroeger is er door professor Went en door den heer van Hall, landbouw-directeur in Suriname, de groote wenschelijkheid betoogd om ook voor de bovenwindsche eilanden over de diensten van een landbouwkundige te beschikken, maar meende ondergeteekende, hoewel het denkbeeld op zich zelf reeds toen allen steun verdiende, met het oog op de daaraan verbonden groote uitgaaf, voorshands zich van het doen van een voorstel in die richting te moeten onthouden en eerst te moeten nagaan of met één deskundige voor de geheele kolonie niet kon worden volstaan.

Nu echter meer en meer gebleken is, dat aan de landbouwbelangen van de bovenwindsche eilanden met den besten wil niet die zorg kan worden besteed, welke daaraan terecht toekomt, mag niet langer geaarzeld worden om een voorstel te doen, ten einde in staat te worden gesteld de diensten van een voor het doel geschikt landbouwkundige te verkrijgen.

Te meer vindt ondergeteekende aanleiding het voorstel te doen, omdat te voren meermalen van verschillende zijden op de bovenwindsche eilanden tot deskundige voorlichting op landbouwgebied was aangedrongen en daartoe thans het voorstel door den Gezaghebber, krachtig gesteund door den Raad van Politie, is gedaan.

Aangezien ondergeteekende alsnog niet de overtuiging heeft, dat, in aanmerking nemende de uitgestrektheid der bovenwindsche eilanden, voortdurend de beschikking over een landbouwkundige zal noodig zijn, ligt het in de bedoeling te trachten voor een zeker getal (bijv. voor 4 à 5) jaren de beschikking over een deskundige te verkrijgen.

Ten einde aan het vorenstaande uitvoering te kunnen geven wordt voor bezoldiging, reis- en verblijfkosten voor 1910 een bedrag van f 5000.— aangevraagd.

Art. 87 *c*. Naar de gebleken behoefte met f 50.— verhoogd.

Art. 88. De post is pro memorie geraamd, daar het, in verband met het voorstel tot aanstelling van een landbouwkundige, niet te bepalen is, welk bedrag voor landbouwdoeleinden benoodigd zal zijn.

Art. 90 *a*. Een bedrag van f 200.—'s jaars, gelijk thans beschikbaar gesteld voor het gewoon onderhoud der landsgebouwen op

	Per transport..		f	11,400.
85	Verdere kosten van het onderwijs:			
a	reis- en verblijfkosten voor de onderwijzeressen in nuttige handwerken aan de buitenscholen...	f 150.		
b	schoolbehoeften voor de openbare scholen.....	,, 500.		
c	schoonhouden van die scholen en aanbrengen van water.....	,, 120.		
d	subsidie aan bijzondere scholen	,, 1,550.		
		,,		2,320.
	Totaal der IVde Afdeeling..		f	13,720.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

86	Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-geneeskundige en van den havenmeester en loods, huishuur en fouragegeld van den gouvernements-geneeskundige, toelagen aan den havenmeester en loods ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en aan een landbouwkundige, met inbegrip van reis- en verblijfkosten:			
a	traktementen en verloftraktementen:			
	1 gouvernements-geneeskundige.....	f 2,400.		
	1 havenmeester en loods	,, 500.		
		f	2,900.	
b	toelagen:			
	aan den gouvernements-geneeskundige voor:			
	huishuur.....	f 300.		
	fouragegeld.....	,, 300.		
	aan den loods ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst..	,, 300.		
	aan den landbouwkundige, met inbegrip van reis- en verblijfkosten.....	,, 5,000.		
		,,	5,900.	
			f	8,800.
87	Verschillende uitgaven:			
a	geneeskundige behoeften voor onvermogenden.....	f 350.		
b	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten.....	,, 500.		
c	onderstand aan onverzorgde behoeftigen.....	,, 100.		
d	volksfeest op den verjaardag van H. M. de Koningin.....	,, 100.		
e	drukloon van stukken en verschillende benoodigdheden.....	,, 125.		
f	kosten van den voogdijraad....	,, *Memorie.*		
g	voeding en kleeding van de verpleegden in het voormalig leprozengesticht.....	,, 250.		
h	voor het houden van toezicht aan de Simpson-baai.....	,, 150.		
		,,		1,575.
88	Uitgaven in het belang van cultures.....	,,		*Memorie.*
	Totaal der Vde Afdeeling..		f	10,375.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

89	Toelage aan den seinwachter op het fort Amsterdam.....		f	360.
90	Onderhoud en herstelling van de landgebou-			
	Transporteer..		f	360.

St. Martin, blijkt telken jare opnieuw geheel onvoldoende te zijn. Daarom wordt het voorstel gedaan voor dit onderhoud f 400.— beschikbaar te stellen.

Art. 90 *b*. Ter voorkoming van kosten voor het aanbrengen van water ten behoeve van de gevangenen wordt voorgesteld een crediet van f 100.— beschikbaar te stellen voor de aanschaffing van een ijzeren waterbak met goten.

Art. 90 *c*. Voor het aanbrengen van water ten behoeve van de vier openbare scholen wordt thans ongeveer f 30.— 's jaars uitgegeven. Deze telkens terugkeerende uitgaaf kan vermeden worden door de aanschaffing van een ijzeren regenbak voor elk dier scholen.

Art. 90 *f*. Voor buitengewone herstelling aan dit gebouw wordt eene som van f 175.— vereischt.

Art. 91 *a*. Het houten gebouwtje bij de seinwachterswoning op het fort Amsterdam, dat als keuken dienst deed, werd door den storm in Maart 1908 geheel weggeslagen. Een som van f 200.— om een nieuwe keuken te bouwen wordt aangevraagd.

Art. 91 *b*. Het steigertje staat in te ondiep water, waardoor het niet aan zijn bestemming kan beantwoorden. Wordt het enkele meters verlengd, dan kunnen de vischersschuiten daaraan aanleggen zonder gevaar van vast te raken. Voor f 150.— kan het verlengstuk worden aangebracht, en tevens eenige herstellingen aan den steiger geschieden.

Art, 92. In het belang der buitenbevolking is het wenschelijk enkele putten schoon te maken en twee nieuwe te graven, waarvoor een som van f 700.— wordt aangevraagd.

	Per transport..		f	360.
	wen en eigendommen. zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, straat- en kustverlichting:			
a	gewoon onderhoud van de gebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparaties aan verf- en houtwerken.....	f 400.		
b	aankoop en opstelling van een ijzeren waterbak met ijzeren goten bij de gevangenis aan het Zoutwater-meer	,, 100.		
c	idem van 4 ijzeren waterbakken voor de openbare scholen.....	,, 400.		
d	onderhoud van de brandspruit en de klok en schoonhouden van de kantoorlokalen	,, 150.		
e	aankoop van meubelen en andere benoodigdheden.....	,, 200.		
f	herstelling en verven van het steenen gebouw aan het westeinde van Philipsburg	,, 175.		
g	onderhoud der straten. enz.....	,, 1,750.		
h	straatverlichting, enz.....	,, 600.		
			,,	3,775.
91	Nieuwe werken :			
a	het bouwen van een keukentje op het fort Amsterdam.....	f 200.		
b	verlenging, zoomede herstelling van den steiger te Simpsonsbaai	,, 150.		
			,,	350.
92	Uitgaven in het belang van de waterverschaffing: het graven van twee putten en onderhoud van enkele anderen.....		,,	700.
	Totaal der VIe Afdeeling..		f	5,185.

Verzameling.

Iste	Afdeeling.....	f	6,515.
IIde	,, ...	,,	3,200.
IIIde	,, ...	,,	5,850.
IVde	,, ...	,,	13,720.
Vde	,, ...	,,	10,375.
VIe	,, ...	,,	5,185.
		f	44,845.

Art. 97 *b*. Op grond van de verminderde uitgaaf in de laatste drie jaren is de post met f 100.— verlaagd.

St. Eustatius.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

93	Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegeld van den gezaghebber, tevens voorzitter van den raad van justitie en kantonrechter :			
	a traktement of verloftraktement	f	3,000.	
	b bureelbehoeften	,,	100.	
	c fouragegeld	,,	240.	
			f	3,340.
94	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrustingen, tegemoetkoming aan ambtenaren eu geëmployeerden in de kosten van verplaatsing :			
	a overtochtsgelden, enz	f	1,000.	
	b tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	,,	50.	
			,,	1,050.
95	Bindloon en verdere benoodigdheden		,,	50.
	Totaal der Iste Afdeeling ..		f	4,440.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

96	Traktement of verloftraktement, toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren en geëmployeerden bij de justitie :			
	a traktement of verloftraktement : 1 griffier bij den raad van justitie en het kantongerecht tevens secretaris van den raad van politie en koloniale schrijver	f	800.	
	b toelagen : 1 officier van justitie bij den raad van justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht	f	800.	
	1 lid van den raad van justitie als rechter-commissaris	,,	150.	
	1 deurwaarder, tevens bode bij den raad van justitie en het kantongerecht	,,	400.	
		,,	1.350.	
	c bureelbehoeften van den griffier, tevens hypotheekbewaarder	,,	100.	
			f	2,250.
97	Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie :			
	a voeding van de gevangenen en verdere justitiekosten	f	800.	
	b huishoudelijke uitgaven voor de politie en verdere benoodigdheden	,,	100.	
			,,	900.
	Totaal der IIde Afdeeling ..		f	3,150.

Art. 98 *a*. Zie de toelichting bij art. 81 (St. Martin).

Art. 98 *c*. Zie de toelichting bij art. 46 (Aruba).

Art. 102 *a*. De raming is overeenkomstig de bezoldiging van het thans ter openbare school werkzaam personeel.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

98 Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger en verdere ambtenaren van 's lands middelen en van den klerk, belast met de werkzaamheden ter posterij, en van den persoon belast met de postspaarbank :

a traktementen of verloftraktementen :
1 ontvanger..... f 700.
1 kommies 1ste klasse.. ,, 800.
——— f 1,500.

b toelagen :
aan den klerk ter posterij ..... f 500.
aan den persoon, belast met de postspaarbank.. ,, 100.
——— ,, 600.

c vergoeding aan den ontvanger wegens gemis van inkomsten..... ,, 150.
idem aan den kommies 1e klasse..... ,, 15.
——— ,, 165-

d bureelbehoeften aan den ontvanger..... ,, 100.
——— f 2,365.

99 Kosten van toezicht op de gouvernementseigendommen, gronden en bosschen..... ,, 600.

100 Verschillende uitgaven :

a voor den postdienst :
verzending van brievenmalen naar het buitenland ..... f 300.
aanschaffing van verschillende benoodigdheden..... ,, 100.
——— f 400.

b drukwerk, bindwerk, rondbrengen der belastingrekeningen en andere kosten..... ,, 200.
——— ,, 600.

Totaal der IIIde Afdeeling.. f 3,565.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

101 Toelage aan den leeraar van het Methodisten-genootschap en traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke :

a toelage aan den leeraar ..... f 1,200.
b traktement of verloftraktement van den Roomsch-Katholieken geestelijke..... ,, 1,200.
——— f 2,400.

102 Traktementen of verloftraktementen en toelagen van twee onderwijzers 3e klasse en van het verder onderwijzend personeel aan de openbare school :

a traktementen of verloftraktementen :
1 onderwijzer, hoofd der school..... f 1,600.
1 onderwijzer..... ,, 1,000.
——— f 2,600.

b toelagen :
1 onderwijzeres voor nuttige handwerken... f 160.
1 kweekeling ..... ,, 400.
aan het hoofd der school ,, 200.
——— ,, 760.
——— ,, 3,360.

Transporteer.. f 5,760.

Art. 103 *a* en *b*. De post is met f 510.— verhoogd, nl. met f 460.— voor de aanschaffing van nieuwe schoolmeubelen (24 banken, 1 bord en 1 kast) en met f 50.— voor verschillende benoodigdheden, waaronder begrepen onderhoud van den schooltuin.

Art. 103 *c*. Overeenkomstig het bedrag van het voor 1908 bepaald subsidie.

Art. 104 *b*. Zie de toelichting bij art. 53 (Aruba).

Art. 105. Aangevraagd wordt f 1560.— voor als volgt:

voortzetting van de werkzaamheden op de domeingronden Godet, Bengalen, het N. W. heuvelland, Zeelandia en Compagnie-eiland	f	1,500.—
Kosten tot aanmoediging van de katoencultuur (aankoop van zaad, voorschot op geoogste katoenvezel, gewonnen door den kleinen planter)	,,	*Memorie.*
Kosten tot aanmoediging van de runderteelt	,,	150.—
Idem van de kippenfokkerij	,,	60.—
Idem ,, ,, bijenteelt	,,	50.—
Voorschotten aan huurders van perceelen voor het maken van omheiningen	,,	600.—
	f	2,360.—

Art. 106 *b*. Verminderd met f 50.—, vermits het aantal vrijgemaakten afneemt.

Art. 106 *e*. Het komt billijk voor een crediet beschikbaar te stellen, waaruit aan vroedvrouwen in de gevallen dat zij, uit onvermogen van de kraamvrouwen, gratis hare hulp verleenen moeten, een kleine vergoeding kan worden verleend.

Art. 106 *h*. Door de afneming van het getal verpleegden in het leprozengesticht kan de post met f 300.— worden verlaagd.

Art 107 *a*. De post voor onderhoud ad f 1000.— voor dit jaar toegestaan, is gesplitst in f 850.— (gewoon onderhoud der gebouwen enz.) en f 150.— (onderhoud van den steiger).

	Per transport	f	5,760.
103	Verdere kosten van het onderwijs:		
a	schoolbehoeften voor de openbare school	f 275.	
b	aankoop van schoolmeubelen	,, 460.	
c	subsidie aan eene bijzondere school	,, 600.	
		,,	1,335.
	Totaal der IVde Afdeeling	f	7,095.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

104	Traktementen of verloftraktementen van den gouvernements-geneeskundige en van den havenmeester en loods, toelagen aan idem en aan den opzichter van het leprozengesticht, en fouragegeld voor den gouvernements-geneeskundige:			
a	traktementen of verloftraktementen:			
	1 gouvernements-geneeskundige	f 2,500.		
	1 havenmeester en loods	,, 300.		
		f	2,800.	
b	toelagen:			
	1 havenmeester en loods, ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst	f 200.		
	aan den opzichter van het leprozengesticht	,, 360.		
	aan den gouvernements-geneeskundige voor fouragegeld	,, 200.		
		,,	760.	
		f		3,560.
105	Uitgaven in het belang van cultures en tot het verbeteren van den veestapel		,,	2,360.
106	Verschillende uitgaven:			
a	geneeskundige behoeften voor onvermogenden	f 200.		
b	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten	,, 450.		
c	onderstand aan onverzorgde behoeftigen	,, 50.		
d	volksfeest op den verjaardag van H. M. de Koningin	,, 100.		
e	verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen	,, 50.		
f	drukloon van stukken en verschillende benoodigdheden	,, 25.		
g	kosten van den voogdijraad	,, *Memorie.*		
h	voeding en kleeding van de verpleegden in het leprozengesticht	,, 1,000.		
i	toelage aan den persoon belast met de meteorologische waarnemingen	,, 100.		
		,,	1,975.	
	Totaal der Vde Afdeeling	f		7,895.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

107	Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen, en straatverlichting:			

Art. 108. Deze put levert het benoodigde water voor een groot gedeelte der bevolking van Oranjestad. De kosten van onderhoud zullen gedeeltelijk uit de opbrengst van den verkoop van water uit dien put worden gedekt.

a	gewoon onderhoud van de landsgebouwen, waaronder te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf- en houtwerken	f	850.	
b	onderhoud van den steiger	,,	150.	
c	onderhoud der straten en wegen	,,	1.000.	
d	straatverlichting	,,	300.	
				,, 2,300.
108	Uitgaven in het belang van de waterverschaffing en onderhoud van Taylor's put te Oranjestad			,, 150.
	Totaal der VIde Afdeeling			f 2,450.

Verzameling.

Iste	Afdeeling	f	4,440.
IIde	,,	,,	3,150.
IIIde	,,	,,	3,565.
IVde	,,	,,	7,095.
Vde	,,	,,	7,895.
VIde	,,	,,	2,450.
		f	28,595.

Art. 114. Zie de toelichting bij art. 81 (St. Martin).

Art. 117 *a*. Op grond van het advies van den Raad van Politie op Saba werd tot de oprichting van een openbare school te Bottom besloten in stede van te St. Johns, waartoe in de begrooting voor het loopend jaar credieten waren toegestaan. De Raad is van oordeel, dat de school beter op hare plaats is ter hoofdplaats van het eiland en dat in elk geval eerder te St. Johns wonende kinderen naar Bottom komen zullen om er de school te bezoeken, dan dat die van Bottom tot dat doel zich naar St Johns zouden begeven.

In verband hiermede worden credieten aangevraagd ter bezoldiging van personeel aan eene openbare school te Bottom. Er is gerekend op een onderwijzer van bijstand, omdat er vooruitzicht bestaat, dat het getal kinderen, die de school zullen bezoeken, eerlang zoodanig zal zijn toegenomen, dat toevoeging van een onderwijzer van bijstand ingevolge wettelijk voorschrift noodig zal zijn.

De credieten wegens traktementen van de schoolhoofden zijn gesteld op de bedragen, die de titularissen trekken.

Saba.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

109	Traktement of verloftraktement, bureelbehoeften en fouragegeld van den gezaghebber, tevens kantonrechter, zoomede vergoeding aan den gezaghebber wegens gemis van inkomsten :			
a	traktement of verloftraktement	f	2,400.	
b	bureelbehoeften	,,	65.	
c	fouragegeld	,,	240.	
d	vergoeding wegens gemis van inkomsten	,,	450.	
			f	3,155.
110	Overtochtsgelden van ambtenaren, geëmployeerden en gepensionneerden met hunne gezinnen, kosten van het geneeskundig onderzoek van aan den dienst in de kolonie verbonden of daarvoor bestemd personeel, gratificatiën voor uitrusting en tegemoetkoming aan ambtenaren en geëmployeerden in de kosten van verplaatsing :			
a	overtochtsgelden, enz	f	750.	
b	tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing	,,	50.	
		,,		800.
111	Bindloon en verdere benoodigdheden	,,		25.
	Totaal der Iste Afdeeling	f		3,980.

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

112	Toelagen en bureelbehoeften van ambtenaren bij de justitie :			
a	toelagen :			
	1 ambtenaar van het openbaar ministerie	f	400.	
	1 griffier, tevens koloniale schrijver	,,	225.	
		f	625.	
b	bureelbehoeften van den griffier	,,	15.	
		f		640.
113	Verschillende benoodigdheden voor de justitie en politie :			
a	voeding van gevangenen en verdere justitiekosten	f	50.	
b	huishoudelijke uitgaven voor de politie en verdere benoodigdheden	,,	200.	
		,,		250.
	Totaal der IIde Afdeeling	f		890.

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

114	Traktementen of verloftraktementen, toelagen en bureelbehoeften van den ontvanger, de verdere ambtenaren van 's lands middelen en de personen belast met de werkzaamheden ter posterij en met de postspaarbank, benevens fouragegeld :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 ontvanger	f	500.	
	1 kommies 1e klasse	,,	800.	
		f	1,300.	
	Transporteer	f		1,300.

Art. 117 *b*. Ter verstrekking van onderwijs in nuttige handwerken aan meisjes aan de beide openbare scholen wordt f 240.— aangevraagd ter bezoldiging van een onderwijzeres in dit vak aan elk dier scholen.

Het voorstel om het crediet van f 300.— voor het geven van onderwijs in de zeevaartkunde zooals voor het loopend jaar toegestaan, op f 600.— te brengen, is gegrond op de omstandigheid, dat het aantal lessen, die wekelijks gegeven zullen worden, veel meer is dan aanvankelijk verondersteld. De onderwijzer heeft zich bereid verklaard de lessen dit jaar voor f 300.— te zullen geven, aangezien hij zich eenmaal daartoe verbonden had, maar zal niet bereid wezen daarmede voort te gaan, zoo hem niet ten minste f 600.— 's jaars daarvoor wordt toegekend.

Het aantal lessen bedraagt 12 per week en, aangezien ondergeteekende, met het oog op dit getal lessen, het verzoek om eene verhoogde toelage geheel kan billijken, wordt door hem voorgesteld het crediet voor de toelage op f 600.— te bepalen.

	Per transport . .		f	1,300.
b	toelagen :			
	aan den persoon belast met de werkzaamheden ter posterij te Bottom . .	f 200.		
	aan dien te Windwardside	,, 100.		
	aan den persoon belast met de postspaarbank te Bottom	,, 75.		
	aan idem te Windwardside	,, 75.		
			f	450.
c	bureelbehoeften van den ontvanger		,,	65.
d	fouragegeld aan den kommies 1ste klasse		,,	200.
			f	2,015.
115	Verschillende uitgaven ;			
a	kosten van toezicht op de invordering van het in– en uitvoerrecht en van het accijnsrecht . .		f	25.
b	kosten van den postdienst :			
	verzending van brievenmalen naar het buitenland	f 300.		
	aanschaffing van verschillende benoodigdheden . . .	,, 250.		
			,,	550.
c	drukwerk, bindwerk, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten		,,	150.
			,,	725.
	Totaal der IIIde Afdeeling . .		f	2,740.

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

116	Toelage aan den Anglikaanschen geestelijke en traktement of verloftraktement van den Roomsch–Katholieken geestelijke :			
a	toelage aan den Anglikaanschen geestelijke		f	1,200.
b	traktement of verloftraktement van den Roomsch–Katholieken geestelijke		,,	1,200.
			f	2,400.
117	Traktementen of verloftraktementen en toelagen van onderwijzers aan de openbare scholen en van een onderwijzer in de zeevaartkunde :			
a	traktementen of verloftraktementen :			
	1 onderwijzer 3de klasse, hoofd der school te Bottom	f 1,000.		
	idem te Windwardside	,, 1,200.		
	1 onderwijzer 3de klasse	,, 1,000.		
			f	3,200.
b	toelagen :			
	aan de hoofden der scholen te Bottom en te Windwardside à f 100 . .	f 200.		
	aan twee onderwijzeressen in de nuttige handwerken aan de openbare scholen à f 120	,, 240.		
	aan een onderwijzer in de beginselen der zeevaartkunde	,, 600.		
		,, 1,040.		
			,,	4,240.
	Transporteer . .		f	6,640.

Art. 118 *a*. In verband met het voorstel om het gebouw te Windwardside, dat als school dienst doet, aan te koopen is het crediet van f 270.— voor huur van een schoolgebouw aldaar vervallen. Daarentegen wordt f 360.— geraamd voor het huren van een gebouw tot school te Bottom.

Art. 118 *c*. Voor den aankoop van schoolmeubelen voor de school te Bottom.

Art. 118 *d*. Er wordt f 50.— minder aangevraagd dan voor 1909 in verband met de behoefte.

Art. 118 *e*. Geraamd naar de werkelijk vereischte uitgaaf.

Art. 118 *f*. De raming is gesteld overeenkomstig het in 1909 voor het afgeloopen jaar bepaald subsidie.

Art. 119 *a*. Ter uitvoering van de nieuwe loodsverordening is aan den loods eene bezoldiging uit de koloniale kas toegelegd, ten bate waarvan de loodsgelden worden gevoerd.

Art. 122 *c*. In verband met de omstandigheid, dat het op Saba vaak moeilijk is huizen in huur te verkrijgen, komt het zeer aan te bevelen voor gebruik te maken van de door den eigenaar van het schoolgebouw te Windwardside betoonde bereidwilligheid om het aan het Gouvernement te verkoopen. Hij is bereid het huis, na het op de wijze door het Bestuur gewenscht te hebben vergroot, voor f 4000.—, inclusief het terrein, zijnde de door deskundigen geschatte waarde, aan het Gouvernement te verkoopen.
Voor het bewerkstelligen van den koop in 1910 wordt gemeld bedrag in deze begrooting aangevraagd.

Art. 122 *b*. Voor 1909 was f 600. beschikbaar gesteld voor den aankoop van schoolmeubelen voor de school te Windwardside.

Art. 122 *e*. Met f 100.— verhoogd, aangezien het bedrag van f 200.—, thans toegestaan, niet langer toereikeud is nu er meer lantaarns bijgekomen zijn.

	Per transport . .		f	6,640.
118	Verdere kosten van het onderwijs :			
a	huur van een gebouw voor openbare school te Bottom	f 360.		
b	schoolbehoeften voor de openbare scholen	,, 300.		
c	aanschaffing van schoolmeubelen	,, 600.		
d	aanschaffing van instrumenten en andere benoodigdheden ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde	,, 25.		
e	schoonhouden van de openbare scholen en aanbrengen van water voor die scholen	,, 180.		
f	subsidie aan bijzondere scholen .	,, 1,750.		
		,,		3,215.
	Totaal der IVde Afdeeling . .		f	9,855.

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

119	Traktement of verloftraktement en toelage van den gouvernements–geneeskundige en van den havenmeester en loods:			
a	traktement of verloftraktement :			
	1 gouvernements–geneeskundige	f 2,500.		
	1 havenmeester en loods	,, 300.		
			f	2,800.
b	toelagen :			
	aan gouvernements–geneeskundige voor fouragegeld	,, 200.		
	aan den loods ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst . . .	,, 200.		
		,,		400.
			f	3,200.
120	Uitgaven in het belang van cultures	,,		300.
121	Verschillende uitgaven :			
a	geneeskundige behoeften voor onvermogenden	f 250.		
b	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten	,, 300.		
c	onderstand aan onverzorgde behoeftigen	,, 50.		
d	volksfeest op den verjaardag van H, M. de Koningin	,, 100.		
e	drukloon van stukken en verschillende benoodigdheden	,, 50.		
f	kosten van den voogdijraad	,, *Memorie.*		
		,,		750.
	Totaal der Vde Afdeeling . .		f	4,250.

VIde AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

122 Onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen, onderhoud en herstelling van de straten en wegen en straatverlichting :

Art. 123. Gedurende de maand Augustus van het voorgaande jaar werd onder leiding van den 2den. opzichter van het departement van openbare werken een poging in het werk gesteld om te onderzoeken of de ijzeren schroefpalen, welke volgens een voor den steiger opgemaakt ontwerp benoodigd zouden zijn, ter plaatse op voldoende diepte in den bodem zouden kunnen worden aangebracht, iets wat in verband met de vele aldaar voorkomende rolsteenen alleen practisch kan worden uitgemaakt. Deze poging leverde door de aanhoudende onstuimigheid van de zee gedurende die maand geene zekere gegevens op. De waarnemende Gezaghebber gaf daarop als de meest geschikte tijd voor een dergelijk onderzoek de maand April op. Dit jaar kan dat onderzoek, dat de directeur nu persoonlijk zal moeten leiden, evenwel niet in dien tijd plaats hebben door de wisseling, welke in het beheer van het departement van openbare werken juist in de maand April van dit jaar moet plaats hebben, zoodat het voornemen bestaat het onderzoek eerst later te verrichten.

a	onderhoud van de landsgebouwen, enz	f	300.	
b	aankoop en onderhoud van benoodigdheden	,,	100.	
c	aankoop van een huis, met terrein, te Windwardside voor openbare school	,,	4,000.	
d	onderhoud van de straten: gewoon onderhoud .... f 400.			
	het plaveien van straten en overbrengen van treden in de wegen ..... ,, 600.			
		,,	1,000.	
e	straatverlichting	,,	300.	
			,,	5,700.
123	Kosten van aanleg van een steiger		,,	*Memorie.*
	Totaal der VIde Afdeeling		f	5,700.

Verzameling.

Iste	Afdeeling	f	3,980.
IIde	,,	,,	890.
IIIde	,,	,,	2,740.
IVde	,,	,,	9,855.
Vde	,,	,,	4,250.
VIde	,,	,,	5,700.
		f	27,415.

Art. 124. De post was voor 1909 pro memorie geraamd. Aangezien het meerendeel der uitgaven in verband met het doel in het a. s. jaar zal zijn te doen, wordt voor dat jaar het daartoe begroot crediet van f 3,000. aangevraagd.

Art. 125. Berekend was dat, wanneer de politiedienst ten volle door de militaire bezetting zou zijn overgenomen, eene som van f 24,000. noodig zou zijn voor de betaling van politietoelagen.

Aan het oorspronkelijk voornemen, om die reorganisatie dadelijk in haar geheel te doen plaats vinden, is echter geen gevolg kunnen worden gegeven, waardoor het noodig gebleken is het bedoeld crediet te verhoogen en op f 34,000. te brengen, ten einde de middelen beschikbaar te hebben, waaruit de bezoldigingen van het in dienst blijvend personeel der brigade maréchaussee, dat geen militair dienstverband aangaat, gekweten zullen worden.

De nieuwe dienstregeling zal eerlang worden ingevoerd en, aangezien het mogelijk is, dat het gedeelte van het personeel, dat geen militair dienstverband zal aangaan, kleiner zijn zal dan bij de vorenbedoelde berekening verondersteld, zoo zal mogelijk niet over het geheel bedrag van f 34,000. behoeven te worden beschikt.

Maar, aangezien er geen voldoende gegevens voorhanden zijn om te bepalen hoe groot een eventueele verlaging zal zijn, zoo is het ramingscijfer voor 1909 behouden.

Art. 126. In de begrooting voor het loopend dienstjaar werd f 100,000. beschikbaar gesteld voor den aanbouw van een stoomschip.

Voor 1910 wordt boven het voor exploitatie en assurantie benoodigd bedrag van f 44,000. nog f 5,000. aangevraagd ter afschrijving op het kapitaal voor den aanbouw benoodigd.

Aanwijzing van een crediet ter goedmaking van renteverlies, door het realiseeren van rentegevende fondsen veroorzaakt, kan achterwege blijven, vermits hetzelfde bedrag, dat in de begrooting van uitgaven daartoe zou zijn te ramen, in die der ontvangsten zou moeten verschijnen.

Art 127. Op verzoek van den directeur van het Meteorologisch Instituut te ,,de Bilt'' werden het vorige jaar fondsen beschikbaar gesteld voor het doen van geregelde getijwaarnemingen in de Caraïbische zee.

In overleg met Dr. van der Stock, speciaal met de leiding dezer waarnemingen ten behoeve van het bovengenoemde Instituut belast, werd bepaald dat een waarnemingspost op elk der eilanden Curaçao, St. Martin en St. Eustatius zou worden opgericht.

De eerste trad in den loop van het vorige jaar in werking, terwijl de beide andere eerst in den aanvang van dit jaar tot stand zijn gekomen.

De duur der waarnemingen voor elk der posten zal een vol jaar zijn.

Geheele Kolonie.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

124	Kosten van deelneming aan de wereldtentoonstelling te Brussel in 1910	f	3,000.

IIde AFDEELING.

POLITIE.

125	Uitgaven ter voorziening in den politiedienst	f	34,000.

IIIde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

126	Kosten verbonden aan het vervoer van gouvernementspassagiers, correspondentiën en gouvernementsgoederen tusschen de eilanden der kolonie onderling, waaronder begrepen kosten van assurantie en afschrijving op het kapitaal aan den bouw van een stoomschip ten koste gelegd :			
	a vervoerkosten	f	36.000.	
	b assurantie	,,	8.000,	
	c afschrijving	,,	5,000.	
				f 49,000.
127	Waarneming van de getijbewegingen in West–Indië	,,		300.
	Totaal der IIIde Afdeeling	f		49,300.

Art. 128. *Meer* geraamd de pensioenen van:

A. A. Dittmar	f	280.50
J. P. E. Neümañ	,,	300.
W. Willems	,,	660.
	f	1,240.50

Minder, idem van:

E. D. E. van den Bossche	f	3,500.
S. P. van der Dijs	,,	320.
K. W. Doelitzsch	,,	300.
J. E. van Duyneveldt	,,	1,200.
J. H. Ferguson	,,	2,275.
Mr. Sol. C. Henriquez	,,	3.500.
J. Willems	,,	330.
	f	11,425.
Minder geraamd	f	10,184.50

Art. 129. *Meer* geraamd de pensioenen van:

Wed. S. P. van der Dijs	f	160.
;, J. E. van Duyneveldt	,,	800.
,, J. H. Ferguson	,,	1,333.33
,, J. Willems	,,	220.
Minderjarige kinderen van G. W. F. Hellmund en C. G. Debrot	,,	1,750.
	f	4,263.33

Minder, idem van:

Wed. A. D. C. van Coeyenhoven	f	720.
,, J. F. Hasselmeijer	,,	129.16
,, G.W.F.Hellmund	,,	1,750.
,, G. Hendriksen	,,	62.50
,, J. A. Nisbet	,,	666.66
,, A. Orie	,,	118.12½
,, J. Reijgel	,,	143.75
,, C.H.J. Romberg	,,	125.
,, F. G. Soeders	,,	125,
	f	3,840.19½
Meer geraamd	f	423.13½

Art. 130. *Minder* geraamd het wachtgeld van:

G. S. Ponne Sz.	f	400.

Art. 131. *Meer* geraamd de onderstanden van:

M. Jacobs	f	180.
H. A. van Kwartel	,,	180.
	f	360.

Minder, idem van:

H. Elsmann	f	250.
W. H. Galmeijer	,,	13.33
J. A. Hollander	,,	13.33
E. Neüman	,,	16.67
	f	293.33
Meer geraamd	f	66.67

IVde AFDEELING.

PENSIOENEN, WACHTGELDEN, ONDERSTANDEN EN ANDERE UITGAVEN VAN ALGEMEENEN AARD.

128	Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	f	97,700.
129	Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	,,	62,534.
130	Wachtgelden	,,	800.
131	Onderstanden	,,	960.
	Totaal der IVde Afdeeling	f	161,994.

Vde AFDEELING.

ONVOORZIENE UITGAVEN.

132	Onvoorziene uitgaven	f	20,000.

Verzameling.

Iste	Afdeeling	f	3,000.
IIde	,,	,,	34,000.
IIIde	,,	,,	49,300.
IVde	,,	,,	161,994.
Vde	,,	,,	20,000.
		f	268,294.

Overzicht.

Curaçao	f	498,695.
Aruba	,,	49,294.
Bonaire	,,	44,504.
St. Martin (Ned. Gedeelte)	,,	44,845.
St. Eustatius	,,	28,595.
Saba	,,	27,415.
	f	693,348.
Geheele kolonie	,,	268,294.
	f	961,642.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Raming der middelen.

No. 4.

Benaming der middelen en inkomsten.

Curaçao.

			Beloop per middel of inkomst.
	A. *Belastingen.*		
a.	Invoerrecht	f	120,000.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,,	75,000.
c.	Accijns op geslacht	,,	7,500.
d.	Zegelbelasting	,,	6,000.
e.	Overdrachtsbelasting	,,	4,400.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,,	1,600.
g.	Belasting op loterijen	,,	*Memorie.*
h.	Loodsgelden	,,	28,000.
i.	Grondbelasting	,,	50,000.
j.	Gebruiksbelasting	,,	15,000.
k.	Inkomstenbelasting	,,	18,000.
l.	Successiebelasting	,,	4,000.
m.	Vergunningsrecht	,,	15,000.
n.	Hondenbelasting	,,	800.
		f	345.300.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges		f	500.
b.	Boeten		,,	500.
c.	Inkomsten van de posterij:			
	a. gewone inkomsten	f 25,000.		
	b. vordering wegens transitrechten	,, 25,000.		
			,,	50,000.
d.	Emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:			
	ter griffie van het hof van justitie en van het kantongerecht	f 300.		
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	,, 2,000.		
	salaris van den hypotheekbewaarder	,, 500.		
			,,	2,800.
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën		,,	100.
f.	Huur van Gouvernements-entrepôts		,,	1,200.
g.	Huur van landsgronden en eigendommen		,,	4,800.
h.	Inkomsten van de vleeschhal		,,	2,500.
i.	Agio op verkochte wissels		,,	*Memorie.*
k.	Inkomsten van de Curaçaosche bank		,,	10,000.
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten		,,	500.
	Transporteer..		f	72,900.

			Beloop per middel of inkomst.
	Per transport..		f 72,900.
m.	Concessierechten :		
	voor het graven en wegvoeren van phosphorzure kalk van het eiland Klein-Curaçao	f 1,500.	
	voor de exploitatie van de bruggen over de haven en het Waaigat	,, 500.	
	voor de exploitatie van de waterwerken	,, *Memorie.*	
	voor de exploitatie van de electrische werken	,, *Memorie.*	
			,, 2,000.
n.	Schoolgelden		,, 14,500.
o.	Registratierecht		,, 250.
p.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van de haar verleende garantie uit de koloniale kas ontvangen		,, *Memorie.*
v.	Rente van verleende credieten voor landbouw en damaanleg en afbetaling op die voorschotten		,, 2,240.
x.	Alle andere ontvangsten		,, 3,000.
			f 94,890.

VERZAMELING.

Belastingen	f 345,300.
Inkomsten van onderscheiden aard	,, 94,890.
	f 440,190.

A r u b a.

A. *Belastingen.*

a.	Invoerrecht	f 5,000.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,, 18,000.
c.	Accijns op geslacht	,, 400.
d.	Zegelbelasting	,, 1,000.
e.	Overdrachtsbelasting	,, 600.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,, 100.
g.	Belasting op loterijen	,, *Memorie.*
h.	Loodsgelden	,, 600.
i.	Grondbelasting	,, 4,200.
j.	Gebruiksbelasting	,, 1,200.
k.	Inkomstenbelasting	,, 1,400.
l.	Successiebelasting	,, 100.
m.	Vergunningsrecht	,, 1,100.
n.	Hondenbelasting	,, 200.
		f 33,900.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges		f 400.
b.	Boeten		,, 50.
c.	Inkomsten van de posterij		,, 1,000.
d.	Emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:		
	ter griffie van het kantongerecht	f 60.	
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen	,, 40.	
			,, 100.
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën		,, *Memorie.*
	Transporteer..		f 1.550.

		Beloop per middel of inkomst.
	Per transport..	f 1,550.
f.	Huur van gouvernements–entrepôt	,, 100.
g.	Huur van landsgronden en eigendommen	,, 3,500.
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten	,, 13,000.
n.	Schoolgelden	,, 100.
o.	Registratierecht	,, 50.
q.	Vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk	,, 35,000.
r.	Vergunning om goud, zilver en koper te delven	,, *Memorie.*
x.	Alle andere ontvangsten	,, 500.
		f 53,800.

VERZAMELING.

Belastingen	f 33,900.
Inkomsten van onderscheiden aard	,, 53,800.
	f 87,700.

Bonaire.

A. *Belastingen.*

a.	Invoerrecht	f 5,500.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,, 12,000.
c.	Accijns op geslacht	,, 300.
d.	Zegelbelasting	,, 900.
e.	Overdrachtsbelasting	,, 400.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,, 100.
g.	Belasting op loterijen	,, *Memorie.*
h.	Loodsgelden	,, *Momorie.*
i.	Grondbelasting	,, 2,500.
j.	Gebruiksbelasting	,, 1,000.
k.	Inkomstenbelasting	,, 800.
l.	Successiebelasting	,, 100.
m.	Vergunningsrecht	,, 1,000.
n.	Hondenbelasting	,, 100.
		f 24,700.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges	f	*Memorie.*
b.	Boeten	,,	*Memorie.*
c.	Inkomsten van de posterij	,,	800.
d.	Emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:		
	ter griffie van het kantongerecht	f 20.	
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	,, 30.	
			,, 50.
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën	,,	*Memorie.*
f.	Huur van gouvernements–entrepôt	,,	50.
g.	Huur van landsgronden en eigendommen	,,	1,800.
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten	,,	*Memorie.*
n.	Schoolgelden	,,	*Memorie.*
o.	Registratierecht	,,	50.
s.	Bundergelden van Gouvernements–gronden in concessie afgestaan	,,	400.
t.	Opbrengst van de exploitatie van op het domein aanwezige dividivi–cultures	,,	5,600.
x.	Alle andere ontangsten	,,	500.
			f 9,250.

VERZAMELING.

Belastingen	f 24,700.
Inkomsten van onderscheiden aard	,, 9,250.
	f 33,950.

Beloop per middel of inkomst

St. Martin
(Nederlandsch Gedeelte).

A. *Belastingen.*

a.	Invoerrecht	f	5,000.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,,	3,800.
c.	Accijns op geslacht	,,	400.
d.	Zegelbelasting	,,	800.
e.	Overdrachtsbelasting	,,	400.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,,	100.
g.	Belasting op loterijen	,,	*Memorie.*
h.	Loodsgelden	,,	*Memorie.*
i.	Grondbelasting	,,	2,500.
j.	Gebruiksbelasting	,,	1,200.
k.	Inkomstenbelasting	,,	1,100.
l.	Successiebelasting	,,	300.
m.	Vergunningsrecht	,,	1,900.
n.	Hondenbelasting	,,	100.
		f	17.600.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges		f	*Memorie.*
b.	Boeten		,,	*Memorie.*
c.	Inkomsten van de posterij		,,	1,200.
d.	Emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas :			
	ter griffie van den raad van justitie en van het kantongerecht	f 50.		
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	,, 250.		
			,,	300.
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën		,,	*Memorie.*
f.	Huur van gouvernements–entrepôt		,,	*Memorie.*
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten		,,	*Memorie.*
n.	Schoolgelden		,,	*Memorie.*
o.	Registratierecht		,,	50.
u.	Uitvoerrecht van zout		,,	3,000,
v.	Rente van verleende credieten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten		,,	3,480.
x.	Alle andere ontvangsten		,,	25.
			f	8,055.

VERZAMELING.

Belastingen	f	17,600.
Inkomsten van onderscheiden aard	,,	8,055.
	f	25,655.

St. Eustatius.

A. *Belastingen.*

a.	Invoerrecht	f	1,000.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,,	1,700.
c.	Accijns op geslacht	,,	150.
d.	Zegelbelasting	,,	300.
e.	Overdrachtsbelasting	,,	200.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,,	50.
g.	Belasting op loterijen	,,	*Memorie.*
h.	Loodsgelden	,,	*Memorie.*
	Transporteer..	f	3,400.

			Beloop per middel of inkomst.
	Per transport	f	3,400.
i.	Grondbelasting	,,	500.
j.	Gebruiksbelasting	,,	500.
k.	Inkomstenbelasting	,,	200.
l.	Successiebelasting	,,	100.
m.	Vergunningsrecht	,,	350.
n.	Hondenbelasting	,,	50.
		f	5,100.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges		f	*Memorie.*
b.	Boeten		,,	*Memorie.*
c.	Inkomsten van de posterij		,,	600.
d.	emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:			
	ter griffie van den raad van justitie en van het kantongerecht	f 25.		
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	,, *Memorie.*		
		,,		25.
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën		,,	*Memorie.*
f.	Huur van gouvernements–entrepôt		,,	*Memorie.*
g.	Huur van landsgronden en eigendommen		,,	100
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten		,,	*Memorie.*
n.	Schoolgelden		,,	*Memorie.*
o.	Registratierecht		,,	50.
v.	Rente van verleende credieten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten		,,	210.
x.	Alle andere ontvangsten		,,	200.
			f	1,185.

VERZAMELING.

Belastingen	f	5,100.
Inkomsten van onderscheiden aard	,,	1,185.
	f	6,285.

S a b a.

A. *Belastingen.*

a.	Invoerrecht	f	2,500.
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	,,	2,200.
c.	Accijns op geslacht	,,	300.
d.	Zegelbelasting	,,	200.
e.	Overdrachtsbelasting	,,	300.
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	,,	50.
g.	Belasting op loterijen	,,	*Memorie.*
h.	Loodsgelden	,,	*Memorie.*
i.	Grondbelasting	,,	1,200.
j.	Gebruiksbelasting	,,	700.
k.	Inkomstenbelasting	,,	400,
l.	Successiebelasting	,,	200.
m.	Vergunningsrecht	,,	1,000.
n.	Hondenbelasting	,,	25.
		f	9,075.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a.	Leges	f	*Memorie.*
b.	Boeten	,,	*Memorie.*
c.	Inkomsten van de posterij	,,	1 200.
	Transporteer	f	1,200.

			Beloop per middel of inkomst.
	Per transport..	f	1,200.
d.	Emolumenten, enz. te verantwoorden aan de koloniale kas:		
	ter griffie van het kantongerecht.....	f	*Memorie.*
	ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	,,	*Memorie.*
		,,	*Memorie.*
e.	Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën	,,	*Memorie.*
f.	Huur van gouvernements–entrepòt	,,	*Memorie.*
l.	Uitvoerrecht van mijnproducten.....	,,	*Memorie.*
n.	Schoolgelden	,,	*Memorie.*
o.	Registratierecht	,,	50.
w.	Opbrengst van de telephonische verbinding	,,	100.
x.	Alle andere ontvangsten	,,	*Memorie.*
		f	1,350.

VERZAMELING.

Belastingen	f	9,075.
Inkomsten van onderscheiden aard.....	,,	1,350.
	f	10,425.

C. GEHEELE KOLONIE.

Inkomsten van onderscheiden aard.

a.	Korting op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen.....	f	29,000.
b.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank..	,,	2,500.
c.	Inkomsten van den stoomvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie.....	,,	20,000.
d.	Rente van de kapitalen van het West–Indisch pensioenfonds	,,	1,500.
		f	53,000.

D. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.....	f	304,437.

OVERZICHT.

Curaçao.....	f	440,190.
Aruba.....	,,	87,700.
Bonaire.....	,,	33,950.
St. Martin (N. G.).....	,,	25,655.
St. Eustatius	,,	6,285.
Saba.....	,,	10,425.
	f	604,205.
Geheele Kolonie.....	,,	53,000.
	f	657,205.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Overzicht.

No. 5.

	Inkomsten.	Uitgaven.	Verschil.	
			Voordeelig.	Nadeelig.
Curaçao	*f* 440,190. —	*f* 498,695 —	*f* —— —	*f* 58,505. —
Aruba	87,700. —	49,294. —	38,406. —	—— —
Bonaire	33,950. —	44,504 —	—— —	10,554. —
St. Martin (Ned. Ged.)	25,655. —	44,845. —	—— —	19,190 —
St. Eustatius	6,285. —	28,595. —	—— —	22,310. —
Saba	10,425. —	27,415 —	—— —	16,990. —
Geheele kolonie	53,000. —	268,294 —	—— —	215,294 —
	f 657,205 —	*f* 961,642 —	*f* 38,406. —	*f* 342,843. —
Bijdrage uit 's Rijks Schatkist	304,437. —	—— —	304,437 —	—— —
	f 961,642.	*f* 961,642. —	*f* 342,843. —	*f* 342,843 —

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Bijlage.

No. 6.

Jaarverslag van den landbouwkundige over 1908.

Zooals verwacht werd, gaf het oogstjaar 1907/1908 geen oogst, behalve op het allerwestelijkste gedeelte van het eiland: Savonet en omgeving, waar de oogst goed was, benevens hier en daar op een gunstig plekje, waar vroeg geplant was: daar kreeg men althans het zaaizaad terug.

De oogst 1908/1909 daarentegen laat zich goed aanzien. De vorige misoogst, en het daarop gevolgde hevige droge seizoen, gepaard gaande met een uiterst gering havenverkeer, hadden ten gevolge dat velen uit armoede hun zaaizaad opaten, zoodat hier en daar zaad beschikbaar gesteld moest worden.

De regens zetten in op 5 September en tot 13 October regende het af en toe in vrij zware buien. Vanaf dien datum heerschte een droogte van een zes weken, tot op 25 November, toen de regens weer inzetten en tot nu vrijwel onafgebroken voortduurden.

Het najaar bracht echter ook veel rupsen, die de mais met ondergang bedreigden. Teneinde de bevolking het aangewezen bestrijdingsmiddel te leeren, bestaande in afzoeken, werd een premie gesteld op elke hoeveelheid rupsen, aan de politiewachten ingeleverd. De bevolking heeft een vooroordeel tegen dit afzoeken, maar werd er door armoede nu toe gedwongen. Een onmiddellijk gunstg gevolg van dezen maatregel is, dat de dus-afgezochte velden thans een voorsprong hebben op de niet-afgezochte.

Evenals met de mais het geval was, heerschte hier en daar gebrek aan boonen voor zaad, waarin zooveel mogelijk voorzien werd door aankoop van boonen op Aruba, welke goedkoop beschikbaar gesteld werden.

De Juni-oogst van dividivi was goed, doch de prijs van dit artikel was geruimen tijd lager dan gewoonlijk, nu n. l. f 70.— per ton, vermoedelijk een gevolg van groote aanvoeren. De December-oogst ging bijna geheel verloren tengevolge van het aanhoudend vochtige weer.

De proeven met aloë werden voortgezet door den districtmeester, den Heer J. J. Beaujon, die zijne bevindingen in eene brochure neerlegde. De aloë-prijzen zijn nog steeds goed, n. l. 7 à 7½ Am. cent per Am. pond te New-York, tegen 8 cent een jaar tevoren. Toch bestond er op Curaçao nog weinig animo voor deze cultuur.

De landbouwkundige betrok het woonhuis in den cultuurtuin op Gerustheid (al) Cas Chiquito.

De Westhelling van den Seipostheuvel is nu begroeid met ondoordringbaar struikgewas, de Oosthelling is even kaal als ooit te voren. Van de daarop uitgezaaide dividivi is bijna niets te bespeuren. De omheining werd in dit jaar hersteld.

Er waren 31 contracten voor aanplanting van dividivi in behandeling: die van 1907 zijn over het algemeen niet zeer goed terechtgekomen, maar er wordt nog aan gewerkt en verscheidene ervan zijn nu belangrijk verbeterd; de contractanten van 1908 troffen een beter regenjaar, waardoor de meeste dier aanplantingen gemakkelijker slaagden.

Op Mundo Novo staat de aanplant van 1906 goed en mag volkomen geslaagd heeten; die van 1907 daarentegen moest geheel overgezaaid worden.

Op Mundo Novo en Gerustheid is een voorraad van ongeveer 70.000 sisal-planten in bedden. De aanplant van 2700 stuks op Mundo Novo staat zeer gunstig. Nieuwe aanplantingen van sisal en pita steeds naast elkaar, werden aangelegd op: Mundo Novo, Veeris, Siberië en Barber. Verder werd aan F. F. Veeris een stuk Gouvernementsgrond van 5,6 H.A. in huur afgestaan, ter beplanting met sisal en pita, hetgeen geschiedde. Er werden omstreeks 2000 sisal- en 6000 pita-planten geplaatst.

In den aanplant van vezelagaven op Welbedacht, die in handen van den Heer A. J. C. Henriquez overging, was weinig verbetering te bespeuren. Op de eigen plantage „van Engelen" van genoemden Heer Henriquez werd een touwslagerij opgezet, welke evenwel na korten tijd opgegeven werd wegens gebrek aan voldoenden afzet van het touw. De vezel werd er uit de bladeren der daar gekweekte pita gewonnen met behulp van een drietal kleine instrumentjes voor handkracht (Défibreur Duchsmin, verkrijgbaar te Parijs, 35 Avenue de Breteuil).

Eenige gegevens omtrent die touwslagerij in haar betrekking tot de agavencultuur mogen hier een plaats vinden.

De bladen van de pita kunnen een lengte van 2,50 Meter bereiken, waarom het wenschelijk is, niet meer dan 1200 planten per H. A. te teelen.

Op de plantage „van Engelen" werd met bovenbedoelde défibreurs een ontvezelingsproef genomen in April.

De bladen waren daar gemiddeld 1.5 meter lang en wogen versch gemiddeld 1 K. G. per stuk. Drie arbeiders werkten, de beste van hen kreeg 1,51% droge vezel, de slechtste 1.28%.

Het is dus mogelijk om 1½% droge vezel te bereiden met behulp van deze toestelletjes. Indien men nu aanneemt dat elke plant 20 oogstbare bladen per jaar levert, krijgt men een opbrengst van $1200 \times 20 \times 1\frac{1}{2} : 100$ K. G. = 360 K. G. droge vezel per jaar en per H. A.

De eigenaar leverde de bladen aan den ondernemer der touwslagerij tegen 4 cents per K. G. daaruitgewonnen vezel, dus zou hij f 14.40 per jaar en per H. A. uit zijnen aanplant maken.

De arbeiders bereidden gemiddeld 3½ K. G. droge vezel per dag, en verdienden dus $3\frac{1}{2} \times 16$ c = 56 cents dagloon, in den tijd dat het dagloon in die streek 50 cents bedroeg. Monsters van deze vezel zijn naar New-York gezonden, ter taxatie. De opgave luidde dat 6 Am. centen per Am. pond betaald kon worden voor hoeveelheden van minstens 30.000 Am. ponden, dus f 0.33 per K. G. Dit bedrag moet verminderd worden met transport en verkoopkosten, doch zal dan nog meer dan f 0.10 per K. G. voor den eigenaar der planten worden.

Hieruit blijkt dus dat de vezel van goede kwaliteit geacht moet worden. De reden, waarom de touwslagerij opgegeven werd, is dan ook niet te zoeken in slechte hoedanigheid van de vezel, maar in minder deugdelijk maaksel van het touw, zoodat uit Amerika ingevoerd touw nog steeds geprefereerd werd.

Amerikaansch touw kost hier f 60.— à f 70.— per 100 K. G., Curaçaosch daarentegen kan voor f 45.— geleverd worden, zoodat daarop f 15.— voor den ondernemer kan overschieten. Bij meerdere oefening van het personeel zou wel beter touw te maken zijn, maar de ondernemer liet den moed zinken.

Onlangs bleek Haiti zeer scherp te kunnen concurreeren door levering van vezel tegen f 0.15 per K. G. ter plaatse, hetgeen met de transportkosten en uitvoerrechten nog geen f 0.20 per K. G. hier geleverd, wordt.

Een onderneming voor aanplant en exploitatie van vezelagaven op groote schaal kwam nog niet tot stand.

Behalve op Curaçao werd op St. Eustatius en op Aruba nog iets aan agavencultuur gedaan. Op eerstgenoemd eiland bestaan drie aanplantingen van sisal, samen met 2600 planten, van welke de oudste 2½ jaar zijn, en 2200 pita's van ruim een jaar.

Op Aruba werden in Februari 1908 op den huurgrond Boebali 3000 sisalplanten uitgeplant.

De proefaanplantingen met caoutchouc-leverende-gewassen ondergingen uitbreiding. Gebruikt werd Ceara-rubber (Manihot Glaziovii). De op Brievengat staande boompjes werden door aankoop, eigendom van het Gouvernement. Aanplantingen werden gemaakt: op Mundo Novo 420 stuks,

op Gerustheid werden 300 stuks bij de oude 50 gevoegd, op Veeris vonden 400 boompjes een plaats. Allen staan goed.

Later, in November, werden nog 325 stuks op Rust geplant, en in December 1500 op Brakkeput abauw; 3000 stuks werden naar St. Eustatius gezonden, terwijl de overige, ten getale van omstreeks 1250, geplant worden op Mahoema.

De plantafstanden werden verschillend genomen, ter vergelijking: $3\times2\frac{1}{2}$ M, 3×3 M, $4\times2\frac{1}{2}$ M, 4×4 M, $5\times2\frac{1}{2}$ M en 5×5 M. De afstanden 5×5 M werden voor Mahoema gekozen na ontvangst van de laatste literatuur.

Op Gerustheid werden 3 pompelmoezen geplant en 7 veredelde sinaasappels, welke uitstekend groeien.

Op Heintjekool wordt een vruchtenboomgaard van 60 geoculeerde sinaasappels, 35 veredelde manggo's, en 21 mispels uit goed zaad aangelegd, waaraan nog 42 sinaasappels en 5 manggo's ontbreken, welke in Trinidad zijn besteld.

Slechts 100 bananen- en 100 bacoven- plantsoenen werden dit jaar ingevoerd door tusschenkomst van den landbouwkundige, en wel voor rekening van den Heer Dittmar; ze zijn uitgeplant op de plantage Brakkeput abauw. De in 1907 ingevoerde gingen grootendeels te gronde door gebrekkige verzorging. Van de Paita-katoen van 1907 bleven een honderdtal planten in leven; ze groeiden in dat slechte jaar niet hooger dan $\frac{1}{2}$ M. op en gaven slechts een paar vruchten.

Nu zijn de planten krachtig gegroeid, omstreeks 2 M. hoog, en beginnen te bloeien. Het gewonnen zaad werd uitgelegd op Gerustheid in een veld van 20×12 M.; de meeste pitten kwamen goed op en de boompjes staan fraai. Het in Juni in Peru bestelde nieuwe zaad kwam niet.

Sea Island-katoen werd beproefd op een veldje van 20×20 M., dat tot 3 maal toe bezaaid werd en nog ontbreken vele planten. De aanwezige planten echter staan zeer goed en bloeien rijkelijk.

De daarin optredende rupsen werden gemakkelijk vernietigd door bepoedering met Parijsch-groen, verdund met 6 maal de hoeveelheid poederkalk.

De inheemsche katoen kwam, evenals de Sea-Island, moeilijk op in een proefveld van 50×50 M.; thans is een voldoend dichte stand der planten bereikt. Bloemen werden nog niet gezien. De ligging van dit proefveld op de zool van een valleitje met humushoudende aarde maakte hooge onderhoudskosten noodzakelijk. Een monster van deze katoen, verkregen van wild-groeiende planten, werd te Hengelo op een waarde van ongeveer f 1.— per K. G. geschat.

Inheemsche katoen van het eiland St. Martin werd op een proefveld van 50×50 M. gezaaid, hoogerop in bovengenoemd valleitje gelegen, waardoor de kosten van schoonmaak veel lager bleven.

Dit zaad kiemde dadelijk zonder veel moeite, waardoor het veld van den aanvang af gevuld was en ook thans is de stand van dit gewas zeer gelijkmatig. Ook hierin trad nog geen bloei op.

Op de plantage Barber werden katoenproeven gesubsidieërd. Deze veldjes zullen grootendeels geïrrigeerd worden.

Paita-katoen kon daar niet geplant worden wegens zaadgebrek. De Sea-Island stond hier van den aanvang af het best.

Beoordeeling van de geoogste tabak werd verkregen door tusschenkomst van het Koloniaal Museum te Haarlem. De uitspraak luidde dat het blad goede uiterlijke eigenschappen voor dekblad bezat, doch dat de brandbaarheid te wenschen overliet, vermoedelijk een gevolg van te veel zout in den bodem en in het irrigatie-water.

Hoedenstroopalmen bezitten we nog slechts 6 ex. in den cultuurtuin Gerustheid, welke langzaam groeien, maar in den laatsten tijd wat meer schot vertoonen. Dit is een soort van Jamaica afkomstig. Een bezending ipiapa-palmen van Maracaibo kon nog steeds niet bemachtigd worden.

Uit Tunis werden 90 jonge dadelpalmpjes ontvangen, welke in den cultuurtuin in bedden zijn geplant.

In Mei werden 8 zaadriet variëteiten van suikerriet ontvangen van St. Kitt's en geplant in den cultuurtuin. Thans zijn de planten $2\frac{1}{2}$ M. hoog en geschikt voor distributie van bibit. De cultuur is te kostbaar om te kunnen dienen voor suikerbereiding; het doel is alleen verkoop van stukken suikerriet in het klein.

De oranjerie op Gerustheid is nog niet gereed. Een put

van 2.70 M. wijdte is gegraven ter diepte van 15½ M. en een reservoir is gebouwd van 4½ M3. inhoud. Op den put is een Amerikaansche windmolen geplaatst (merk Gem.), welke het water bij den laagsten waterstand in den put 19.25 M. moet opvoeren. Thans is de opvoerhoogte 16 M. onder welke omstandigheden de molen bij matig harden wind 13 Liter water per minuut in het reservoir kan pompen. In het droge seizoen, wanneer het putwater gebruikt moet worden, daalt de waterspiegel in den put, maar de wind is dan gemeenlijk vrij wat sterker, zoodat dan uitlevering van meer water per minuut verwacht wordt.

Met proeven ter bestrijding van schildluis in de oranjeboomen werd een aanvang gemaakt, maar deze moesten halverwege gestaakt worden wegens het voortdurend vochtige weer. Beproefd worden de middelen der Haagsche Mij. Phytobie en petroleum emulsies.

Maisproefvelden werden aangelegd op: Mundo Novo, Gerustheid, plantage Veeris en een huurgrondje.

Zes soorten werden op elk terrein uitgezaaid, genaamd: Kabees largo, Sa. Martha, Pietje Beker, Carabagno, Maisji raboe en Broomcorn.

Elk dezer soorten werd gezaaid op 8 vakken, onderling verschillend in bewerking, welke verschillen zijn:

a. Onbewerkte grond, onbemest, zonder windschutten.
b. Bewerkte „ „ bemest, „ „
c. „ „ „ met „
d. „ „ onbemest, „ „
e. „ „ „ „ „
f. „ „ bemest, „ „
g. „ „ „ zonder „
h „ „ onbemest, „ „

Uit deze proefvelden bleek dat het vooraf omwerken van den bodem een belangrijk voordeel is voor het gewas; bemesting gaf nog geen zichtbaar voordeel, doch het is waarschijnlijk dat bij het inwegen van den oogst het voordeel zal blijken (de oogst valt in Maart/April).

In de droge periode in November trad een rupsenplaag in de mais op: in elke stengel bevond zich gewoonlijk een rups in den groeitop. De meest doeltreffende bestrijding bleek een even inknijpen van de maistop; om echter den kleinen landbouwer rupsenbestrijding te leeren moest het toonen der rupsen worden geëischt, m. a. w. opkoop van rupsen.

Ook chemische bestrijdingsmiddelen werden beproefd; aan deze middelen moet de eisch gesteld worden van nietgiftigheid en van reukloosheid; immers de maisstengels vormen in den drogen tijd het voornaamste veevoeder.

Zoo werden beproefd Phytophiline en Vitiphiline, waartegen de rupsen niet bestand bleken, maar deze middelen zijn te kostbaar. Een zelf-bereide emulsie van petroleum en groene zeep gaf gelijk resultaat, terwijl de petroleumreuk weldra verdwijnt. De emulsie wordt bereid door ½ K. G. groene zeep met 4 L. water te koken en bij de kokende oplossing 8 L. petroleum te voegen, waarna dadelijk 20 à 30 minuten lang krachtig geroerd moet worden. Deze zoogen: standaardoplossing wordt voor het gebruik verdund met 8 à 10 maal de hoeveelheid water.

In de gevallen, waarin deze vloeistoffen de rups konden bereiken, bewerkten zij een overhaast vluchten van de rups, die dan spoedig stierf. De rupsen echter vreten van boven naar beneden, zoodat ze zeer spoedig een prop van vezelige excrementen boven zich hebben in het nauwe kokertje, dat de ingerolde maistop vormt; deze prop nu belette in den regel het doordringen van de vloeistof tot aan de rups, waardoor de middelen werkeloos werden.

Op Heintjekool werd een terrein van 40 × 110 M. ingericht tot proefveld voor veevoedergewassen onder toepassing van irrigatie. De eigenaar stelde den grond en water uit zijne waterleiding beschikbaar; een goot van 110 M. lengte werd gemetseld voor de verdeeling van het water over het land. De gewassen, welke op dit veld een plaats vonden, zijn: sojaboonen, teosint, alfalfa, Amber Sugar Corn, twee inheemsche grassoorten, bekend onder de namen Maisji totolica en Jeerba Piscadera, vijf Sorghum-soorten uit Amerika, twee soorten Velvet-beans en eenige soorten Cowpeas. De Velvetbeans en de Cowpeas werden gemengd met inlandsche mais, waartegen zij op moeten groeien. Besproeiing was wegens het voortdurend regenachtige weer nog niet noodig. Het

terrein is verdeeld in ruggetjes op 1.10 M. onderlingen afstand; de daartusschenliggende goten moeten het water opnemen. In de goot zijn dus om de 1,1 M. openingen van 10 c. M. middellijn aangebracht, welke openingen met een houten stop gesloten kunnen worden. De watertoevoer naar de goot heeft plaats door 2- duims buizen. De goot is in 10 vakken verdeeld om waterverlies door lekken tot een minimum terug te brengen; in verband met deze verdeeling in vakken loopt een 2- duims buis over de geheele goot om elk vak te kunnen vullen met water.

Dit veld is met den bovengenoemden boomgaard in één omheining ingesloten.

Voor uitgifte van credieten aan kleine landbouwers werd een nieuwe regeling ingevoerd, voor de uitvoering waarvan eene commissie werd ingesteld, die tot taak heeft de voorbereiding van een onderlinge landbouwcredietbank volgens het systeem Raiffeisen.

Tot tijd en wijle de bank opgericht zal zijn, worden door de commissie credieten uitgegeven.

Aangeschaft werden eindelijk: een hooipers, een ploeg voor Curaçao en een voor St. Eustatius, en een pear-burner, een toestelletje om de doornige cactus (opuntia) geschikt te maken voor veevoer door wegbranden der dorens.

De pear-burner voldeed wel als zoodanig, maar proeven omtrent de kosten van het ermee bereide voer moeten nog genomen worden.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de Koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Voorloopig Verslag.

No. 7.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.

1. Dankbaar herdacht men den steun en de hulp, door de Kolonie voortdurend, doch in meer dan gewone mate in den laatsten tijd ondervonden, zoowel van Vorstin en Regeering als van het Nederlandsche volk.

Men stelde er prijs op reeds bij het Afdeelingsonderzoek te verklaren, dat de Koloniale bevolking dien steun en die hulp op de rechte waarde weet te schatten en te waardeeren.

Ook aan het Bestuur, dat gedurende de moeilijke tijden, welke de Kolonie heeft doorgemaakt, hare belangen heeft voorgestaan en behartigd, mocht een woord van waardeering niet onthouden worden voor de wijze waarop het dat gedaan heeft.

Gelijk het Bestuur in de Memorie van Toelichting terecht zegt, is de belangrijke overschrijding van het ramingscijfer der uitgaven van het afgeloopen jaar voor een groot deel te wijten aan den zeer buitengewonen staat van zaken gedurende dat jaar.

Zouden dan ook de nadeelige uitkomsten van den dienst over het afgeloopen jaar, van wege de abnormale omstandigheden, met stilzwijgen dienen voorbijgegaan— de Afdeelingen meenden niettemin een punt: de oprichting van een station voor draadlooze telegraphie even te moeten aanroeren, om de aandacht van het Bestuur te vestigen op het groote belang, dat de handel en de scheepvaart van Curaçao bij dat station kunnen hebben en de hoop uittespreken, dat het Bestuur zal bevorderen, dat het station duurzaam voor Curaçao behouden moge blijven.

2. De Afdeelingen hadden met leedwezen ontwaard, dat het eindcijfer der uitgaven der thans ingediende begrooting wederom hooger is dan dat van de vorige, d. w. z. als men, gelijk het Bestuur gedaan heeft, voor de zuiverheid der vergelijking buiten rekening laat de buitengewone uitgaaf op de begrooting van het loopend jaar voor den aankoop van een stoomschip.

Te vaak reeds hadden zij bij de behandeling van opvolgende begrootingen gewaarschuwd tegen het opdrijven der uitgaven en aangedrongen op meer eenvoud in de huishouding der Kolonie, dan dat welk betoog ook van deze strekking nu nog iets anders zou kunnen bevatten, dan herhalingen van reeds vroeger kenbaar gemaakte meeningen.

Men wenschte daarom ditmaal niet te treden in beschouwingen omtrent des Bestuurs financieel beleid, doch zich, met eene verwijzing naar het bij vorige gelegenheden daaromtrent aangevoerde, te bepalen tot die posten der thans ingediende begrooting, waartegen men, voor het meerendeel op ook reeds vroeger uiteengezette gronden, bezwaar had.

Slechts enkele punten, welke hier mogen volgen, meenden de Afdeelingen te moeten releveeren.

In de eerste plaats dan hadden zij den indruk gekregen, dat de belastingadministratie te grootscheeps is ingericht; dat er te veel personeel aan verbonden is, te hooge traktemen ten zijn toegekend of in uitzicht gesteld, te veel registers en formulieren zijn ingesteld; in het kort, dat de heele opzet weinig beantwoordt aan de eischen van eene eenvoudige en goedkoope admiuistratie.

Men wenschte echter, waar men hier te doen heeft met een overgangstoestand, geen concrete grieven te formuleeren, maar voorloopig alleen het vertrouwen uittespreken, dat, zoodra dit maar eenigszins mogelijk blijkt, door het Bestuur zelf de noodige vereenvoudigingen zullen worden aangebracht.

In de tweede plaats wees men op een euvel, dat van elders naar hier overgewaaid, ook in de Koloniale administratie bedenkelijke afmetingen begint aantenemen: op de zucht namelijk om van alles statistieken en rapporten te doen opmaken; wat natuurlijk het werk op de verschillende kantoren doet toenemen en een der oorzaken is waarom telkens meer en meer geemployeerden moeten worden aangesteld of traktements–verhoogingen voorgesteld.

Wat de statistieken betreft wees men bovendien nog op het gevaar, dat onjuiste cijfers tot verkeerde, vaak averechtsche gevolgtrekkingen aanleiding geven.

Men gaf in overweging in de toekomstige Koloniale Verslagen en ook in andere officieele stukken geen statistieken op te nemen, geen cijfers te verstrekken die niet volkomen betrouwbaar zijn.

Het had b. v. geen zin elk jaar een bevolkingsstatistiek op te maken, waarvan men weet, dat zij niet geheel juist is, juist kan zijn. Veeleer verdiende het de voorkeur om eens in de tien jaren b. v. een nauwkeurige volkstelling te doen plaats vinden.

Zoo ook beteekende de statistiek van den veestapel niets; de elke week in de Curaçaosche Courant voorkomende marktberichten niets, omdat zij uit geheel onvoldoende gegevens worden samengesteld.

Dan vestigden verscheidene leden de aandacht op het omslachtige systeem, dat zoovele afzonderlijke declaraties moeten worden opgemaakt voor schuldvorderingen tegen het Gouvernement.

Men vroeg of niet de Departementschefs zelf al de kleine uitgaven voor hun tak van dienst konden doen en daarvoor aan het einde van elk kwartaal declareeren.

In een kleine en eenvoudig ingerichte administratie mocht er toch wel een klein plaatsje worden ingeruimd voor wat vertrouwen in de hoofdambtenaren.

Eindelijk had het de aandacht van vele leden getrokken, dat in de Kolonie op het gebied van het onderwijs, vooral van het openbaar meer uitgebreid lager onderwijs eene mildheid heerscht, die kwalijk past in het kader van een zuinig beheer.

Er wordt o. a. een crediet aangevraagd voor het bouwen van een lokaal als achtste klasse aan de Wilhelmina–school; voor eene klasse, welke in den regel niet meer dan drie of vier leerlingen telt, en die reeds eenmaal is opgeheven moeten worden, omdat er maar een of twee leerlingen waren.

Men had eerder verwacht, dat die klasse, waarvan elke leerling het Gouvernement jaarlijks een zeer beduidend bedrag kost, zou zijn opgeheven.

3. In tegenstelling met het Bestuur, dat, trots de ondervonden teleurstellingen en de mislukking van haast alle landbouwproeven, hoopvol gestemd blijft, in de verbetering van den landbouw het heil der Kolonie schijnt te blijven zien — hadden de Afdeelingen uit de ervaring der laatste jaren, tot haar leedwezen, met den besten wil geen andere leering kunnen trekken, dan dat de zaak van den landbouw voor de Kolonie— in elk geval voor de benedenwindsche eilanden— hopeloos staat; dat in die richting niets te bereiken valt.

Vooral was dit in den laatsten tijd nog duidelijker uitgekomen, toen bleek dat zelfs de matige eischen die sisal en pi-

ta aan klimaat en bodem stellen, voor de benedenwindsche eilanden—enkele gunstig gelegen valleien uitgezonderd— nog te zwaar zijn.

Van de proeven met gewassen die het niet zonder irrigatie kunnen stellen, had men nooit eenige verwachting gehad; van de pogingen tot veredeling van vruchten evenmin.

Al deze arbeid zal nooit een resultaat kunnen opleveren, dat van eenige beteekenis zal kunnen zijn voor den economischen toestand der Kolonie.

De kosten van irrigatie toch zullen in het eene geval de concurentie met andere, vochtiger landen onmogelijk maken en in het andere geval zijn goede vruchten in de naburige landen tot zulke lage prijzen te bekomen, dat het waarlijk de moeite en de kosten niet loont, zich in de Kolonie op eenigszins grooten schaal op de vruchtenteelt toe te leggen.

Kon men om bovenstaande redenen zijn medewerking niet langer verleenen aan de landbouwpolitiek op de benedenwindsche eilanden—men zou, schoon met weinig vertrouwen in het resultaat, het Bestuur nog eenigen tijd willen steunen in zijn pogingen om in die richting wat voor de bovenwindsche eilanden te bereiken.

Met weinig vertrouwen, omdat men de bebouwbare oppervlakte van die eilanden te klein, hunne ligging ten opzichte van het wereldverkeer te ongunstig achtte dan dat welke cultuur ook daar ooit van eenige beteekenis zou kunnen zijn.

4. Bij verscheidene leden was de vraag gerezen of het in verband met de zeer weinig bemoedigende vooruitzichten op landbouwgebied, wel verdedigbaar was om met den damaanleg op den tegenwoordigen voet voort te gaan.

Vooral nu het Bestuur bij de toelichting van een der begrootingsposten zegt, dat het nog wel zeer langen tijd zal duren eer het werk zal zijn voltooid, meenden zij ten sterkste te moeten betwijfelen of de voordeelen, directe en indirecte, wel ooit zullen kunnen opwegen tegen de hooge kosten.

In dit verband werd er op gewezen hoe bij de belastingherziening en bij de uitvoering der belastingverordeningen vele formaliteiten zijn voorgeschreven; hoe de handel met kleinigheden wordt lastig gevallen; het vreemdelingen-verkeer door een te streng onderzoek der reisbagage wordt bemoeilijkt, alleen om niet enkele honderden guldens 's jaars misschien aan invoerrecht te derven, terwijl aan den anderen kant voor den landbouw, die van zooveel geringere beteekenis is, jaarlijks veel meer dan f. 50,000– wordt uitgegeven.

Zij wezen er op, dat de opbeuring der Kolonie voornamelijk zal moeten worden gezocht in de richting van vergemakkelijking van den handel, de scheepvaart en het vreemdelingenverkeer; wegneming van alle beletselen, zoowel materieele als formeele, die in welk opzicht ook de vrije ontwikkeling van deze bestaansbronnen der Kolonie in den weg zouden kunnen staan; bevordering der industrie, inzonderheid der volksindustrie bij uitnemendheid: de hoedenindustrie.

Terugkeerende in het verband, werd door verscheidene andere leden aangevoerd, dat dammen in elk geval nuttig en noodig zijn, zoowel voor den plantengroei in het algemeen als voor de aanvulling van den afnemenden grondwatervoorraad.

Zij keurden den damaanleg goed, al moesten ook zij erkennen, dat uit een financieel oogpunt bezien, de kosten te veel oploopen. Zij gaven daarom in overweging bij den aanleg een goedkoopere werkwijze te volgen; de dammen aan te leggen op behoorlijke afstanden van elkaar en niet, zooals op Scherpenheuvel en de plantage Gerustheid b. v., vlak bij elkaar.

5. Tegen de voorgestelde traktementsverhoogingen had men in het algemeen bezwaar. De Koloniale financien waren er op het oogenblik niet naar om aan dergelijke blijvende verhooging der uitgaven te denken. En zou de oorzaak van de desbetreffende voorstellen vermeerdering van werk zijn, dan moest er naar gestreefd worden, door vereenvoudiging van den dienst, die oorzaak weg te nemen.

Ook de voorstellen om het corps ambtenaren in den zin van het pensioensreglement, uit te breiden met de brieven-

bestellers en met eenige kommiezen der belastingen, ontmoetten bij de Afdeelingen, met het oog op de toekomstige verzwaring van den pensioenslast, zonder nog te spreken van verlofstraktementen en overtochtskosten, ernstige bedenkingen.

Men gaf in overweging in elk geval daarmede te wachten op de resultaten van den arbeid van Prof. Van Geer.

ARTIKELEN.

Art. 1.

Onderartikelen.

Art. 1. Vrij algemeen had men bezwaar tegen de voorgestelde verhooging van het traktement van den drukker.

Behalve het bij de algemeene beschouwingen in het algemeen tegen traktementsverhoogingen aangevoerde, werd bij dezen post nog op gewezen, dat bij de verleden jaar plaats gehad hebbende inschrijving voor het drukken van Gouvernements advertentiën enz., die werkzaamheden, en daarmede ook de betrekking van drukker, aan den tegenwoordigen titularis zijn gegund, terwijl anderen voor lagere bedragen hadden ingeschreven.

Naar aanleiding van de voorgestelde verhooging van het voor vergoeding aan de geëmployeerden uitgetrokken bedrag, werd opgemerkt dat in de eerste plaats naar vermindering van het werk op de verschillende kantoren moet worden gestreefd.

Art. 2. Bij dezen post, waartegen men bezwaar had, werd wederom der leden leedwezen uitgesproken, dat hij, na op de begrooting voor het loopend jaar door den Raad te zijn verworpen, er in Nederland weer op gebracht is.

Men vestigde er de aandacht op, dat van de onderwijzers, die gedetacheerd zijn geweest, de een niet lang na zijn terugkeer in de kolonie tot schoolopziener is benoemd, een ander bij zijn terugkeer uit Nederland is overgeplaatst van de school van de hoofdplaats naar eene van een buitendistrict van een der kleinere eilanden der Kolonie en een derde niet eens in de Kolonie is teruggekeerd, maar in Nederland den dienst heeft verlaten; dat van de andere ambtenaren, die gedetacheerd zijn geweest, één enkele jaren en de andere reeds enkele maanden na zijn terugkeer wederom met verlof naar Holland zijn teruggegaan.

Art. 5. Bij dit artikel werd verwezen naar het bij de vorige begrooting aangevoerde omtrent het noodeloos specificeeren van kleine uitgaven. Zoo konden b. v. de posten *d* en *e* alsook *f* en *g* zonder eenig bezwaar worden vereenigd.

Tegen de verhooging van laatstbedoelde posten had men trouwens bezwaar. De hoogere uitgaven in de laatste jaren stonden, meende men, in verband met de belastingherziening.

Art. 8. Men had bezwaar tegen de voorgestelde verhooging van de traktementen van den Administrateur van financien en van den Ontvanger, gelijk ook tegen het bepalen op f 4,000– van dat van den Inspecteur der belastingen.

Wat eerstgemelde verhooging betreft werd opgemerkt, dat aan de betrekking van Administrateur van financien onafscheidelijk verbonden is het voorzitterschap van de Curaçaosche Bank, waaraan f 1,000– 's jaars verbonden is; zoodat het traktement van dien hoofdambtenaar niet f 4,000– maar f 5,000– bedraagt.

Voorts dat in verband met de onlangs plaats gehad hebbende belastingherziening, de werkzaamheden van den Administrateur van financien in niet geringe mate zijn verminderd.

Wat aangaat de verhooging van het traktement van den Ontvanger werd aangevoerd, dat hoewel de werkzaamheden

van de betrekking door de evengemelde belastingherziening zijn toegenomen, niet uit het oog dient verloren, dat den titularis thans nevens een Sub–ontvanger, ook nog een tweede klerk is ter zijde gesteld.

Een aantal leden konden niettemin, met het oog op de verhoogde verantwoordelijkheid, niet ontkennen dat eene kleine verhooging van het traktement wenschelijk is en waren bereid daartoe mede te werken.

In verband met de door het Bestuur gemaakte vergelijking tusschen de traktementen van Postdirecteur en Ontvanger, bevalen eenige leden aan bij eventueele vervanging van den tegenwoordigen Postdirecteur het traktement gelijk te stellen aan dat van den Ontvanger.

Men meende, dat het traktement van den Inspecteur der belastingen gevoegelijk kon worden bepaald op f 3,500– 's jaars; met welk bedrag men de betrekking voldoende bezoldigd achtte.

Enkele leden wilden zelfs verder gaan en zouden aan die betrekking niet meer dan f 3,000– verbonden willen zien.

Traktementen van meer dan f 3,000– betoogden zij, moeten in de Kolonie — wilde men in dat opzicht niet den weg opgaan van Suriname — hooge uitzonderingen blijven. En zij achtten de betrekking van Inspecteur niet zoo gewichtig, dat zij tot die hooge uitzonderingen zou moeten behooren.

Gelijk bij de algemeene beschouwingen gezegd, achtte men den tijd sinds de invoering van het nieuwe belastingstelsel verloopen te kort, om reeds nu een zuiver oordeel over de inrichting van den dienst mogelijk te maken.

Wilde men daarom niet voorbarig afbreken, men wenschte echter ook niet te spoedig aan het bouwen te gaan.

Men zou geen bezwaar maken tegen de instelling, voorloopig, van de betrekkingen van verificateur en kommies–verificateur, mits van een vast traktement voorshands geen sprake zij en geen vooruitzichten worden geopend op periodieke verhoogingen, waartegen men, gegeven het uitgetrokken bedrag voor het aanvangsalaris, zich waarschijnlijk zou moeten verzetten.

Art. 9. Vele leden zouden gaarne vernemen hoeveel de vergoeding, in dit artikel bedoeld, gemiddeld per ambtenaar beloopt. In verband met de bezoldiging der verschillende ambtenaren der belastingen, kwam het hier uitgetrokken bedrag wel wat hoog voor.

Art. 14. Men had geen bezwaar tegen het aangevraagde crediet voor de normaalschool. Alleen wenschte men hier te doen uitkomen, dat wanneer later de belangstelling in die school verloopt, er geen sprake moet zijn van het toekennen van vergoeding aan de thans daaraan verbonden onderwijzers, wegens gemis van inkomsten.

Art. 15. Verscheidene leden begrepen niet goed, waarom de aankoop van schoolmeubelen voortaan uit dezen post moet worden gekweten. In elk geval zou dan, indien deze post werd verhoogd, de post ,,aankoop van meubelen enz. in art. 35, letter *h*, verlaagd moeten worden.

Art. 17. Waar bij het bepalen van het traktement van den loods niet is gehandeld overeenkomstig het votum van den Raad bij de vorige begrooting, had men bij dezen post ten minste eene kleine toelichting verwacht.

Art. 18. Eenige leden hadden bezwaar tegen de voorgestelde traktementsregeling ten opzichte van den Stadsgeneesheer en verklaarden de voorkeur te geven aan de bestaande regeling.

Andere konden zich met het voorstel vereenigen.

Tegen het toekennen van eene verhooging aan den armendokter had men vrij algemeen bezwaar. Er werd o. a. op gewezen, dat een dokter behalve zijn traktement ook nog zijn particuliere praktijk heeft.

Men zag er de noodzakelijkheid niet van in den Stadsgeneesheer eene vergoeding toe te kennen wegens transportkosten te water. Die uitgave toch is ten allen tijde aan de betrekking verbonden geweest.

Art. 19. Met verwijzing naar het bij de algemeene beschouwingen omtrent den landbouw aangevoerde, verklaarde men, algemeen, bezwaar te hebben tegen de verschillende posten van dit artikel, met uitzondering van die betreffende de bijdrage in de kosten van Suriname, waartoe men door een Koninklijk Besluit verbonden was.

Men vertrouwde, dat, wanneer het Bestuur eens gezet de behaalde resultaten met de proeven op landbouwgebied overweegt, het met den Raad zal willen erkennen, dat de pogingen om in die richting iets te bereiken behooren te worden opgegeven.

Art. 25. Men zou het regelmatiger achten wanneer deze uitgaven werden overgebracht naar de Afdeeling ,,Geheele Kolonie''.

Gevraagd werd voorts waarom de adviseur vergoeding moet krijgen voor huishuur.

In verband met hetgeen in de toelichting wordt gezegd omtrent het ontbreken van literatuur, wenschten vele leden de hoop uittespreken dat op dit gebied niet gestreefd zal worden naar het verkrijgen van rapporten en verslagen enz. maar naar praktische resultaten.

Art. 26. Met verwijzing naar de algemeene beschouwingen zou men de verschillende posten willen zien vervallen, met uitzondering van den post ,,dividivicultuur'' en den memoriepost ,,renteloos voorschot aan een eventueel op te richten sisal- of pitaonderneming''.

De dividivicultuur toch heeft getoond levensvatbaarheid te bezitten en op de benedenwindsche eilanden voor uitbreiding vatbaar te zijn. En de sisal- of pitacultuur zou wel ondersteuning verdienen indien een particuliere onderneming haar op de een of andere gunstig gelegen plantage zou willen aanleggen.

Intusschen merkten verscheidene leden op, dat zij gaarne zouden zien, dat voor de aanmoediging van de dividivi jaarlijks slechts f 10,000- werd uitgegeven.

Art. 28. De Afdeelingen deden opmerken, dat het bij het toestaan van een crediet voor de tegemoetkoming hierbedoeld, niet in de bedoeling had gelegen, dat die doorloopend zou worden verleend.

Art. 33. Gelijk bij vorige gelegenheden waren de Afdeelingen ook thans van meening, dat de werkzaamheden aan het Departement van Openbare Werken niet in die mate zijn toegenomen, dat er niet zou kunnen worden volstaan met het personeel, dat er aan verbonden was, toen de tegenwoordige Directeur aan het hoofd daarvan optrad.

Behalve den damaanleg worden geen groote werken uitgevoerd.

Men was van oordeel dat de tegenwoordige Directeur een alles behalve zuinige werkwijze volgt; dat er b. v. op te veel punten tegelijk aan den damaanleg wordt gewerkt, waardoor het toezicht moeilijk is uit te oefenen en veel tijd in beslag neemt; dat er te veel schrijfwerk wordt verricht, te veel teekeningen gemaakt enz.

Wat door het Bestuur wordt aangevoerd ter verdediging van den post ,,1 eersten opzichter'', nl. dat wanneer een technisch onderwezen opzichter de leiding der werkzaamheden heeft, de uitvoering der verschillende werken minder zal kosten, zou de leden tot de zienswijze van het Bestuur hebben doen overhellen, indien niet juist in den laatsten tijd, in den tijd dus, dat de technisch onderwezen persoon de leiding heeft gehad, alles aan het Departement zooveel duurder geworden was.

Men wenschte zich overigens omtrent dit onderwerp, dat zoo herhaaldelijk reeds besproken is geworden, niet in abstracte beschouwingen te verdiepen, maar alleen op te wijzen, dat het Departement van Openbare Werken tegenwoordig (afgezien van de kosten van den damaanleg) veel meer kost dan vroeger.

Wat het rapport van de bezuinigingscommissie betreft,

trokken verscheidene leden er ten opzichte van den eersten opzichter een aan die van het Bestuur tegenstelde conclussie uit.

Resumeerende hadden de Afdeelingen bezaar tegen de posten ,,1 eersten opzichter'' en ,,1 teekenaar''.

Omtrent laatstbedoelden post zouden eenige leden echter bereid zijn hem, met het oog op den damaanleg en het teekenwerk dat daaraan verbonden is, voorloopig te bestendigen, mits niet als traktement, doch als toelage.

Vele leden gaven in overweging bij eventueele duurzame bezetting van den post van Directeur van het Departement van Openbare Werken het traktement terug te brengen op het bedrag dat de vroegere Chef van het Bouwdepartement genoot.

Art. 35 *e*, 3e onderdeel. Vele leden hadden, op de gronden ontwikkeld in de algemeene beschouwingen, bezwaar tegen dezen post.

Verder meende men, dat de posten *c* en *d* begrepen moesten zijn in den post *g* van dit artikel. Deze post zou dan voor het volgend jaar verhoogd kunnen worden tot f 5,000–.

Art. 36 *e*. Vele leden hadden bezwaar tegen dezen post. De plaats Seroe Fortuna, zoo betoogden zij, was van te weinig belang, er woonden er te weinig menschen dan dat er een nieuwe weg noodig zou zijn.

Art. 53. Eenige leden waren tegen de voorgestelde verhooging. Andere konden zich met het oog op de bezoldiging van de Gouvernements geneeskundigen op de andere eilanden, met het Bestuursvoorstel vereenigen.

Art. 55 en 72. Vergelijk de algemeene beschouwingen.

Art. 73. Men vroeg op welke wijze de exploitatie wel geschiedt, dat tegenover de kosten slechts een gelijk bedrag als inkomsten kon worden geraamd.

Art. 73. Men kon de noodzakelijkheid van het omheinen van de hier bedoelde gebouwen niet inzien.

Art. 86, 88, 105 en 120. Zooals bij de algemeene beschouwingen gezegd, was men bereid het Bestuur nog een korten tijd te steunen in zijn pogingen om den landbouw op de bovenwindsche eilanden te ontwikkelen.

Men wenschte daarom voor deze eilanden nog tot einde 1910 een landbouwkundige aan te houden; doch men vond het niet rationeel dat de uitgaven dan alleen op rekening van Sint Martin zouden komen en gaf daarom in overweging liever in de Afdeeling ,,Geheele Kolonie'' een bedrag uit te trekken voor een landbouwkundige en uitgaven in het belang van cultures.

Wat de bezoldiging van dien landbouwkundige betreft, merkten vele leden echter op, dat een bedrag van f 4,500– daarvoor en voor reis– en verblijfkosten ruimschoots voldoende zou zijn.

Het bedrag voor uitgaven in het belang van cultures zou kunnen worden bepaald op hetgeen thans voor de drie eilanden samen wordt aangevraagd, waarbij men opmerkte, dat voor Sint Eustatius wel wat veel word gevraagd.

Art. 90, *b* en *c* 120. Men achtte, vrij algemeen, de noodzakelijkheid van deze uitgaven niet genoegzaam aangetoond. Men vroeg van waar thans het benoodigde water gehaald wordt; of er niet reeds een regenbak bestaat, en of er niet, al zou men zich ijzeren bakken aanschaffen, toch altijd wat moeten worden betaald voor het aanbrengen van water.

Art. 90 *f*. Waar op deze begrooting f 200.— meer dan gewoonlijk wordt aangevraagd voor het onderhoud der gebouwen, moest —meende men— niet nog bovendien voor het herstellen en verven van het hier bedoeld gebouw een afzonderlijk bedrag op de begrooting worden gebracht.

Art. 2.

Wil de opmaking van eene begrooting en de vaststelling van de sommen, die tot bepaalde doeleinden mogen worden gebezigd, eenigen zin hebben en niet evengoed achterwege kunnen blijven, dan dient men zich bij de uitvoering der begrooting ook aan de toegestane sommen te houden.

Het was den Afdeelingen opgevallen, dat bij dit artikel zoovele ramingen voor overschrijding vatbaar worden verklaard, en men was van oordeel dat een zuinig beheer, een woekeren met de toegestane bedragen hierdoor niet wordt bevorderd.

Men zou daarom gaarne zien dat het aantal in dit artikel opgenoemde onderartikelen zooveel mogelijk werd ingekrompen en alleen die werden behouden, welke uitgaven betreffen, die onmogelijk binnen bepaalde perken kunnen worden gehouden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 31n. Maart 1909.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Memorie van antwoord.

No. 8.

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.

1. Levendig met den Kolonialen Raad instemmend waar het college zoo aan Vorstin en Regeering als aan het Nederlandsche volk dank brengt voor de hulp, door de kolonie voortdurend, doch in meer dan gewone mate in den laatsten tijd ondervonden, kon het ondergeteekende slechts voldoening schenken daarbij kennis te hebben mogen nemen van 's Raads waardeerend getuigenis jegens het Bestuur over de wijze, waarop het gedurende de moeilijke tijden, welke de kolonie heeft doorgemaakt, hare belangen heeft voorgestaan en behartigd.

Overtuigd dat 's Raads uiting van dankbaarheid en waardeering, namens de koloniale bevolking aan Hare Majesteit, Hr. Ms. Regeering en het Nederlandsche Volk gericht, op waren prijs zal worden gesteld, verzoekt hij het college zijn oprechten dank te willen aanvaarden voor het woord van waardeering door den Raad aan het Bestuur gebracht.

Gaarne heeft ondergeteekende opgemerkt, dat de Raad het met hem eens is, dat de nadeelige uitkomsten van den dienst over het afgeloopen jaar, door de belangrijke overschrijding van het ramingscijfer der uitgaven, voor een groot deel te wijten waren aan den zeer buitengewonen staat van zaken gedurende dat jaar.

Ten aanzien van het aangevoerde punt, voorkomende onder de posten, die tot de overschrijding hebben medegewerkt: de oprichting van een station voor draadlooze telegraphie, is het ondergeteekende aangenaam den Raad te kunnen melden, dat, daar ook hij overtuigd is van het groote belang, dat o. m. de handel en scheepvaart van Curaçao bij dat station kunnen hebben, hij reeds een onderzoek had doen instellen naar de vermoedelijke resultaten van de exploitatie van het station alhier en tevens van op Aruba en Bonaire te vestigen stations, ten einde ook die eilanden eene snelle verbinding met Curaçao en, door tusschenkomst van die hoofdplaats, met het buitenland te verzekeren.

Het is duidelijk dat, laten zich de uitgaven vrij nauwkeurig berekenen, de raming van het cijfer der vermoedelijke ontvangsten onder reserve dient te worden beoordeeld.

Bij de begrooting van de jaarlijks terugkeerde uitgaven is van de gedachte uitgegaan, dat de kolonie de uitgaven aan de oprichting van de stations verbonden in eersten aanleg bekostigt, en dat uit de opbrengst der exploitatie latere kosten van vernieuwing zullen moeten worden gevonden.

De raming van uitgaven, in ronde cijfers, is als volgt:

voor Curaçao:

Vorming van een fonds tot aankoop van een nieuw station na 25 jaar	f 575.
Idem tot aankoop van eene nieuwe accumulatorenbatterij na 8 jaren	,, 200.
Kosten van exploitatie en onderhoud	,, 6,125.
	f 6,900.

voor Aruba :

Vorming van een fonds voor een nieuw station na 25 jaar	f	200.
Vorming van idem voor eene nieuwe batterij	,,	75.
Kosten van exploitatie en onderhoud	,,	1,125.
	f	1,400.

Voor Bonaire, waarvoor ten gevolge van den kleineren afstand met een goedkoopere installatie, waarvan echter de prijs nog niet verstrekt werd, zal kunnen worden volstaan, kan worden gerekend op een bedrag van f 1,200. wegens dien aanleg.

Het gezamenlijk beloop van de kosten in ronde sommen kan alzoo geraamd worden op f 6.900. + f 1,400. + f 1,200. of f 9,500.

De raming der ontvangsten is, zooals reeds gezegd, moeilijk op eenigszins juisten grondslag te stellen.

Er is berekend, dat, met toepassing van een matig tarief van f 0.10 per woord, met een minimum van f 1.—, zoowel door afzender als ontvanger te voldoen, de opbrengsten van de stations op Aruba en Bonaire de kosten dier stations zouden dekken, terwijl, wanneer gerekend wordt op de verzending van evenveel telegrammen van Curaçao naar Aruba en Bonaire als verondersteld wordt te zullen worden overgeseind van Aruba en Bonaire naar Curaçao, alsdan de opbrengst van het station op Curaçao op ± f 2,600. zullen zijn te ramen, in de veronderstelling dat er gemiddeld slechts 2 telegrammen per dag over en weer zullen worden gewisseld.

Aanleg van stations op Aruba en Bonaire blijkt alzoo, op 't uiteengezette afgaande, een eerste inkomst voor het station op Curaçao te zullen zijn. De verdere inkomsten van dat station, waaraan, om zijne uitgaven te dekken, alzoo nog f 6,900. — f 2,600. of 4,300. te kort komen, zouden gevonden dienen te worden uit de opbrengst van seinen van en naar schepen in zee, waaromtrent eene raming alsnog uit gebrek aan gegevens volkomen onuitvoerbaar is, al werd uit meerdere aanvragen tot gebruikmaking van het station de overtuiging gevestigd, dat in meerdere gevallen voor de scheepvaart behoefte bestaat om van het station gebruik te maken, en mag er worden aangenomen, dat het aantal schepen, dat voorzien zal worden van eene inrichting tot draadloos telegrafeeren, ook in de Caraïbische Zee voortdurend zal toenemen, waardoor het belang van het station te Willemstad, ook in verband met den kabel, hoe langer hoe grooter zal worden.

Vervolgens zal eene opbrengst van het station verkregen kunnen worden uit het gebruik, dat daarvan door de scheepsmacht in de Caraïbische Zee zal worden gemaakt. Ook ten opzichte hiervan is eene raming vooralsnog onmogelijk.

Het ligt echter in het voornemen om, in verband met het bijzonder belang, dat de scheepsmacht te allen tijde kan hebben bij een verzekerd radiografische gemeenschap met Curaçao, te dien aanzien het denkbeeld in overweging te geven, eene afzonderlijke regeling in het leven te roepen, waarbij tegen een vaste vergoeding 's jaars bijzondere bepalingen ten opzichte van de scheepsmacht, in verband met het gebruik van het station, zouden worden vastgesteld.

Uit het vorenstaande blijkt dus, dat twee der drie factoren, waaruit de raming der inkomsten samengesteld is, en waarvan één afhankelijk is van de door de Regeering in Nederland te nemen beslissing, niet in cijfers aanschouwelijk zijn te maken, terwijl ook de derde factor, hoewel die meer te benaderen is, op geen vaste basis steunt.

Het is alzoo feitelijk niet uitvoerbaar eene bepaalde voorzegging te doen van de uitkomsten der onderneming, en, aangezien ten opzichte van deze eenige zekerheid behoort te bestaan, — gelet op de vooropgezette wenschelijkheid, dat de onderneming in staat zal zijn hare kosten te dekken,—zoo zoude het praktischer schijnen althans eerst op de in Nederland te nemen beslissing te wachten alvorens den Raad een bepaald voorstel te doen.

Ondergeteekende meent echter, dat het, nu Raad en Bestuur het in beginsel eens zijn over de wenschelijkheid van de bestendiging van het radiografisch station, dat tevens in niet geringe mate in menige omstandigheid de belangen van den dienst zal kunnen bevorderen, ten slotte toch de meest rationeele weg

zou zijn — daar hij sneller tot het doel leiden zou — reeds in de in behandeling zijnde begrooting met deze aangelegendeid rekening te houden.

Op grond van die overweging heeft ondergeteekende dan ook in de nota van wijzigingen credieten aangevraagd ter bestrijding van de uitgaven, tevens in de raming der ontvangsten een post opgenomen ter zake van de opbrengst der exploitatie.

Een en ander is pro memorie geraamd met de bedoeling dat, indien het blijkt dat het met Z. E. den Minister van Koloniën te plegen overleg daartoe aanleiding geeft, die memorieposten bij de behandeling van de begrooting in Nederland door definitief vastgestelde ramingscijfers zullen worden vervangen.

Het cijfer der uitgaven zal dan verhoogd moeten worden met de kosten van aanschaffing van de stations voor Aruba en Bonaire, die te samen ± f 12,000. zullen bedragen.

2. Ook ondergeteekende zou het niet dan in hooge mate aangenaam zijn wanneer, na gedane samenstelling van de begrooting, het totaal der sommen, voor de noodzakelijk geachte uitgaven aangevraagd, lager blijkt te zijn dan het eindcijfer van de begrooting voor het jaar te voren, en hij kan zich gereedelijk het leedwezen verklaren, dat de Raad ondervindt wanneer eene vergelijking der eindcijfers van de begrooting in behandeling en die van de daaraan voorafgegane ten nadeele van de eerste uitvalt.

De Raad, dat verschijnsel ook ten opzichte van de ontwerpbegrooting voor 1910 opmerkend en opnieuw zijne waarschuwende stem tegen het opdrijven der uitgaven doende hooren, wenscht, ten einde niet in herhalingen te vervallen, op dat punt niet in beschouwingen te treden, maar wil volstaan met eene verwijzing naar het bij vorige gelegenheden daaromtrent aangevoerde.

Niet weinig acht ondergeteekende, bij de beantwoording van 's Raads algemeene opmerking, zijne taak op dat punt verlicht, wanneer hij er op rekent, dat de Raad hem vergunnen zal op zijne beurt te volstaan, met eene verwijzing naar hetgeen door hem bij 's Raads bedoelde beschouwingen meermalen werd aangevoerd. Nog in de memorie van antwoord op 's Raads verslag over de begrooting voor het loopend jaar werd dat onderwerp breedvoerig besproken, en nogmaals de aandacht er op gevestigd, dat in den gewonen, — in den zin van gewenschten, — loop der zaken toeneming van de uitgaven jaar op jaar niet is af te wenden, als gevolg van de noodzakelijk te verwachten hoogere eischen, welke de tijdsomstandigheden en de noodzakelijkheid om niets te verzuimen, wat maar eenigszins kan strekken tot vooruitgang der kolonie, kunnen stellen.

Ondergeteekende houdt zich overtuigd, dat de Raad, de gegrondheid van dat inzicht beämend, tevens zal willen toegeven, dat elke voorgestelde verhooging van uitgaven,— daar zij per se tot opvoering van het eindcijfer der begrooting moet leiden—, niet uitteraard als uit den booze is te beschouwen, welke gedachtengang klaarblijkelijk niet die van den Raad is, waar het college zegt zoo vaak tegen *opdrijving* der uitgaven te hebben gewaarschuwd, en waar ondergeteekende zich geheel vrij acht van zoodanig drijven niet alleen, maar daarbij de overtuiging draagt, dat de door hem voorgestelde verhoogingen steeds ten doel hadden de belangen van de kolonie en daarmede haar financieelen en economischen vooruitgang duurzaam te bevorderen.

De belastingadministratie werd op zoodanigen voet ingericht, dat daardoor eene geleidelijke en juiste uitvoering van de nieuwe belastingverordeningen zal zijn gewaarborgd: — getracht is daarbij die administratie zoo eenvoudig mogelijk te maken.

Bij de invoering van die verordeningen was uit de aard der zaak de beschikking over meer personeel benoodigd dan naderhand vereischt zal zijn, wanneer ook de dienst zich door de praktijk geheel zal hebben aangepast bij de nieuwe voorschriften. Niet het minst ten einde het publiek bij de invoering der nieuwe voorschriften door eene vlugge afdoening van zaken zooveel mogelijk tegemoet te komen werd aanvankelijk de beschikking over een betrekkelijk uitgebreid personeel

vereischt, terwijl een gerekt betoog wel achterwege blijven mag om aan te toonen, dat het verzamelen van gegevens voor de grondbelasting en de gebruiksbelasting aanvankelijk veel hoogere eischen stelt dan in den vervolge het geval zal zijn.

Ook dient in het oog gehouden, dat de tijdelijke inspecteur der belastingen geheel buiten de formatie staat. Bij de hoofdelijke opsomming van de leden van het personeel zal die tijdelijke functionaris alzoo niet zijn mede te tellen, terwijl van dat personeel eerlang een der ambtenaren zal kunnen worden gemist, wiens diensten bij de samenstelling van de aanslagen in de grond- en gebruiksbelasting werden vereischt. Nog is, in verband met het vertrek met verlof van een kommies der 1ste klasse, thans een beambte van dien rang meer op de lijst dan de formatie eischt.

Ten slotte zij 's Raads aandacht gevraagd voor de mededeeling in de toelichting bij art. 8*b*, dat de vier kommiezen 2de klasse als tijdelijk personeel zijn bedoeld en dat het niet vaststaat, dat hunne diensten in de toekomst noodig zullen zijn.

Het vorenstaande heeft betrekking enkel op het eiland Curaçao, waarop 's Raads opmerking ten aanzien van het behandelde, naar den indruk, dien ondergeteekende verkreeg, van toepassing is.

Over de getroffen regeling ten opzichte van de overige eilanden zal het qualificatief ,,grootscheeps'', dat blijkens de voorafgaande uiteenzetting zelfs voor Curaçao niet toepasselijk is, een al te ruime voorstelling der feiten opwekken en zulks vooral waar de nieuwe dienstregeling op Aruba en Bonaire belangrijk minder kosten zal dan voorheen.

Ondergeteekende kan het in geenen deele er mede eens zijn, dat er te hooge traktementen zijn toegekend of in uitzicht gesteld. Het werk bij het toezicht op den in-, door- en uitvoer en op de heffing van de accijnzen eischt vaak groote inspanning, terwijl het vertrouwen, dat in de beambten moet kunnen worden gesteld, de toekenning van eene bezoldiging naar evenredigheid daarvan vordert. Dat is niet alleen een eisch der billijkheid, maar het belang van den dienst vergt dat zeer beslist.

Gaarne wil ondergeteekende echter de toezegging geven, dat hij aan het door den Raad ten aanzien van de inrichting der belastingadministratie ter sprake gebrachte zijne volle aandacht zal blijven schenken en, waar dat maar eenigszins uitvoerbaar is (dit in het bijzonder wat de opmerking betreft over het voorgeschreven te groot aantal registers en formulieren) niet zal nalaten de noodige vereenvoudigingen, voor zoover die al niet reeds zijn aangebracht en alsnog uitvoerbaar zullen voorkomen, voor te schrijven.

Als ondergeteekende zich te binnen brengt hoezeer het gemis van statistieken de tenuitvoerlegging van menigen arbeid bemoeilijkt heeft, dan zal de Raad het hem wel niet euvel duiden, wanneer hij verklaart met verwondering kennis te hebben genomen van 's Raads meening als zoude in de koloniale administratie eene *zucht* bestaan om van alles statistieken en rapporten te doen opmaken.

Het nut, dat aan de beschikking over statistieken wordt onttrokken, is al te zeer bekend en aangetoond dan dat het noodig zoude zijn daarover in bepaalde beschouwingen te treden; en, zal het vermoedelijk niet 's Raads bedoeling zijn hetgeen overal erkend en aanvaard is: — het groot en algemeen belang en de beteekenis van de statistische overzichten, vooral op het gebied van handel en scheepvaart—in twijfel te trekken, zoo wil ondergeteekende gaarne toegeven, dat ook in dat opzicht tegen overdrijving moet worden gewaakt.

Wat echter geenszins zeggen wil, dat overdrijving hier aanwezig is, en evenmin aansluiting bedoelt aan 's Raads meening als zou er eene zucht bestaan om van alles statistieken en rapporten te doen opmaken.

Hetgeen in dat opzicht hier gedaan wordt is haast het minste wat op het gebied geëischt wordt, en mag allerminst aanleiding geven tot het constateeren van eene kwade neiging.

Volstrekt juiste cijfers te verkrijgen is in zeer vele gevallen een eenmaal onbereikbaar iets: het streven is echter daarop gericht zooveel mogelijk het absoluut juiste ter zijde te streven, ten einde aan het gevaar te ontsnappen, dat, — gelijk de Raad

zeer terecht opmerkt, — verbonden is aan het verstrekken van onjuiste cijfers, daar die noodzakelijk tot verkeerde, mogelijk zelfs averechtsche, gevolgtrekkingen moeten leiden.

Ondergeteekende is het daarom geheel eens met den Raad, waar deze in overweging geeft in de koloniale verslagen en ook in andere officieele stukken geen statistieken op te nemen, geen cijfers te verstrekken, die niet volkomen betrouwbaar zijn,—al meent hij daarbij dadelijk, gelijk hiervoren trouwens reeds gedaan, te moeten wijzen op den onmogelijk te vervullen eisch, dat men absoluut zeker zij van de juistheid van verstrekte gegevens.

Maar die graad van volkomenheid wordt in tal van gevallen niet vereischt. Zoo zal het wel niet 's Raads bedoeling zijn, dat het jaarlijks opgegeven bevolkingscijfer op den kop af juist zij. Waar ter wereld wordt die mate van juistheid bereikt?

Wat die statistiek betreft kan ondergeteekende den Raad berichten, dat, o. m. ter verkrijging van de bevolkingsstaten in het jongst koloniale verslag voorkomende, bijzondere uitgaven zijn gedaan om eene zoo juist mogelijke telling van de bevolking te verzekeren. Zou dit ter geruststelling van den Raad kunnen strekken, zoo is het ondergeteekende eene voldoening het college te kunnen wijzen op het feit, dat zijnerzijds reeds sinds jaar en dag van het verkrijgen van zoo zuiver mogelijke gegevens voor de bevolkingsstatistieken werk is gemaakt, zoodat aan de tegemoetkoming van 's Raads verlangen werd gearbeid lang voordat het college zijne meening in dat opzicht had kenbaar gemaakt.

De Raad zegt van de bevolkingsstatistiek, die elk jaar gepubliceerd wordt, dat wat men er van weet is, dat zij niet geheel juist is, noch zijn kan:—gaarne had ondergeteekende [onder reserve van de besproken onmogelijkheid om absoluut juiste gegevens te verkrijgen] daarbij vernomen waarom zij niet juist zijn *kan*, ten einde daarmede rekening te kunnen houden.

In geenen deele kan ondergeteekende er accoord mêe gaan, dat de statistiek van den veestapel uit *geheel* onvoldoende gegevens wordt samengesteld en daarom *niets* beteekent,— hoewel hij toegeeft, dat, niettegenstaande in de laatste jaren veel meer zorg aan het verzamelen van de gegevens besteed is dan voorheen, de ook door hem gewenschte graad van juistheid der cijfers niet is bereikt.

De marktberichten worden samengesteld uit gegevens, welke door beambten van de politie verkregen worden uit eene opname van hetgeen *aan de openbare markt* dagelijks is aangebracht, — van wat daar elken dag voorhanden is. Hieronder zullen zich — wat niet te vermijden is — artikelen bevinden, die reeds den vorigen dag en mogelijk zelfs meerdere dagen achtereen aan de markt werden gebracht en onverkocht waren gebleven. Maar deze omstandigheid heeft geenszins ten gevolge, dat de opgaaf niet aan het doel beantwoordt. Het doel is immers niet eene mededeeling van hetgeen elken dag aan landbouwprodukten *geleverd* wordt, maar enkel om aan te geven wat er aan de markt dagelijks verkrijgbaar was en welke prijzen er bedongen werden.

Hoewel de aangegeven moeilijkheid haast niet te ontgaan is, en bij de beoordeeling van de aangegeven cijfers voorop moet staan, dat daarmede niet is bedoeld het aangeven van het cijfer van geheel nieuwen aanvoer, zoo zal ondergeteekende niet in gebreke blijven er op aan te dringen, dat de opname zoo zuiver mogelijk geschiedt.

Bij 's Raads opmerking over het omslachtige systeem, dat zoovele afzonderlijke declaraties moeten worden opgemaakt van schuldvorderingeu tegen het Gouvernement en of de departementschefs zelve niet al de kleine uitgaven voor hun tak van dienst konden doen en daarvoor aan het einde van het kwartaal declareeren, kan ondergeteekende verklaren, dat inderdaad, waar dat uitvoerbaar is, de door den Raad aanbevolen methode reeds lang, — in de laatste jaren in grootere mate zelfs dan te voren, — wordt toegepast.

Zich tot het hoofdeiland bepalend, kan ondergeteekende melden, dat de gouvernements-secretaris, de con-

troleur der belastingen (thans inspecteur), de schoolopziener, de landbouwkundige, de postdirecteur, de districtmeesters, de commandant der marechaussee en eindelijk de bode van den Kolonialen Raad maandelijks declareeren voor de door hen in den loop der maand gedane uitgaven, terwijl — wat het departement van openbare werken betreft — de betalingen, — voor zoover die niet op wekelijksche betalingslijsten geschieden, — plaats vinden tegen reçus van de betrokkenen, — in den regel personen, die bij aanneming werken, — welke betalingen maandelijks per declaratie worden verantwoord.

Waar de gang van zaken aldus is, zal het den Raad duidelijk zijn, dat de bedoeling van de uiting van verscheidene leden, dat er wel een klein plaatsje mag worden ingeruimd voor wat vertrouwen in de hoofdambtenaren, voor hem niet duidelijk is kunnen worden.

Voor het onderricht aan leerlingen der achtste klasse van de Wilhelminaschool is geen lokaal beschikbaar.

Daartoe moest gebruik worden gemaakt van het spreekkamertje, dat veel te klein en geheel ongeschikt is voor dat doel.

Is dergelijke toestand niet houdbaar, — zoo is het, naar ondergeteekende meent, duidelijk, dat die staat van zaken allerminst er toe leidende is om het behoud van een grooter aantal leerlingen in de hoogste klasse, dan in het laatste jaar daarin aanwezig was, te verzekeren.

Ondergeteekende meent te moeten wijzen op de omstandigheid, dat na herhaaldelijk kenbaar gemaakten wensch der ouders eerst weder in 1908 tot instelling der 8ste klasse is overgegaan (die klasse zal in den volgenden cursus vermoedelijk ongeveer acht leerlingen tellen). Waarom de meisjesschool voor meer uitgebreid lager onderwijs één klasse minder moet tellen dan de jongensschool, is ondergeteekende niet duidelijk, evenmin dat het voorstel om hiertoe een lokaliteit te doen bouwen, waar deze niet aanwezig is, aanleidiug kan geven hierin een mildheid te zien, die niet passen zou in een zuinig beheer.

Wat de behoefte aan meer uitgebreid onderwijs ten opzichte van de meisjes betreft, zij het vergund te wijzen op de normaallessen, waarbij van de meerdere zijn, die naar ondergeteekende meent, meerendeels de lessen volgen eenvoudig ter verdere ontwikkeling.

Bezuiniging op het openbaar uitgebreid onderwijs zal, — wil men de eenige inrichting van dien aard in de kolonie niet beneden zeer bescheiden eischen terugbrengen, — eerst dan kunnen verkregen worden als de Uwen Raad welbekende bezwaren tegen eene gedeeltelijke of geheele samenvoeging van jongens- en meisjes-klassen tot het verleden zullen behooren.

Waar in het algemeen de Raad meermalen getuigd heeft het met ondergeteekende eens te zijn dat goed onderwijs een hoogst voorname factor tot bevordering der koloniale belangen is, is het hem niet duidelijk, waarop het verwijt van een te groote mildheid op onderwijsgebied, verder dan ten opzichte van een lokaal voor de 8ste klasse aan de Wilhelminaschool, is gegrond.

3. De verzekering, dat ondergeteekende heil ziet in een voortgezet pogen om het landbouwbedrijf meer te doen opbrengen dan het geval is, zal allerminst de Koloniale Raad nader willen zien gestaafd, waar het blijkt, dat het college als zijn — ondergeteekende's — inzicht schijnt te hebben aanvaard, dat in de verbetering van den landbouw *het* heil der kolonie te zoeken is.

Welke beteekenis is aan die uiting van den Raad te hechten?

Moet daaronder worden verstaan: dat andere hulpbronnen bij ondergeteekende niet in tel zijn, dat hij dus niet gelooft in de verheffing van den economischen toestand door handel en scheepvaart, door mijnbewerking, door visscherij en door andere industrieën, die hier mogelijk zijn en met het buiten: land kunnen wedijveren?

Reeds bij eene vorige gelegenheid had ondergeteekende de

aandacht gevestigd op de meening, die men scheen te hebben gevormd, alsof hij enkel oog zou hebben voor landbouwaangelegenheden. Nu ook de Koloniale Raad een dergelijk gevoelen schijnt te aanvaarden, meent hij 's Raads aandacht te moeten verzoeken voor hetgeen hij reeds vroeger te dezen aanzien had verklaard.

Overigens heeft het hem bevreemd, dat de Raad zich in dien geest heeft kunnen uiten, als hij nagaat, dat het college zelf zijne medewerking verleend had aan ettelijke zijnerzijds afkomstige de welvaart der kolonie beoogende voorstellen, die met den landbouw niets gemeen hebben.

Hij wijst in dat verband bijv. op in den laatsten tijd tot stand gekomen verordeningen, waarbij aan handel en scheepvaart in zoovele opzichten voorheen bestaan hebbende belemmeringen zijn ontnomen, op de maatregelen ter ontwikkeling der visscherij, op die ter bevordering van het mijnwezen, op de instelling van de postspaarbank, op de uitbreiding van het arbeidsveld der Curaçaosche bank. En als hij ten slotte dankbaar 's Raads uiting tegenover het Bestuur, in de derde zinsnede van het verslag onder beantwoording vervat, herdenkt, dan geschiedt dat niet omdat hij zich in het minst op iets wil laten voorstaan, dat door zijne medewerking kan zijn bereikt, maar enkel om zich te beroepen op een van den Raad zelven verkregen getuigenis, dat hij ook op ander gebied dan dat van den landbouw heil ziet.

En nu dat veelbesproken deel van de koloniale economische politiek: — veelbesproken bijzonderlijk door hen, die niet gelooven, dat de landbouw in deze streken resultaten geeft en die — mogelijk juist omdat dat onderwerp zoo zeer besproken is, — voor zich de conclusie hebben gevormd, dat ondergeteekende uitsluitend in landbouw het heil der kolonie ziet.

Niemand, die met het klimaat en de gesteldheid van den bodem bekend is, zal willen beweren, dat de verbetering van den economischen toestand en de vooruitgang der kolonie uitsluitend in verbetering van den landbouw moet gezocht worden.

Die zulke bewering wil staande houden, maakt zich evenzeer aan overdrijving schuldig als hij, die wil volhouden, dat landbouw op eene behoorlijke wijze uitgeoefend, daarbij rekening houdend met de soorten van gewassen en wijze van cultivatie, niet, naast handel, scheepvaart en andere industrieën een niet gering te schatten middel is tot bevordering van de algemeene welvaart.

Wat zou er van Curaçao worden, indien de landbouw in het geheel niet meer beoefend, — totaal weggecijferd werd?

En als de landbouw eenmaal niet als een niet–bestaande factor onder de middelen, die een deel der bevolking aan een bestaan helpen, kan worden weggedacht, dan is het zaak, dan is het plicht te trachten het bedrijf zooveel mogelijk te verbeteren en meer winstgevend te maken.

Op welken grond de zaak van den landbouw, — waarin ondergeteekende, trots al de ondervonden tegenslagen, die, juist in zake landbouw, ruimschoots te verwachten waren, nog altijd heil voor de kolonie blijft zien—, niet enkel voor het bovenwinds, maar ook voor het benedenwinds gelegen deel er van,— op welken grond die zaak geacht wordt hopeloos te staan voor de kolonie, is ondergeteekende dan ook niet duidelijk.

Immers sedert de oudste tijden her vond, en vindt nog altijd, een groot deel der bevolking, zoo middellijk als onmiddellijk — zoo gedeeltelijk als ten volle — een middel van bestaan juist in den landbouw, en 't geen hiertoe gerekend kan worden, terwijl bij voortduring de in cultuur gebrachte oppervlakte in de geheele kolonie zich uitbreidt.

In de eerste plaats het groote bedrijf.

Daarbij wil het ondergeteekende voorkomen, dat moeilijk van een hopeloos geval sprake kan zijn, wanneer te constateeren valt:

1°. dat er zoovele plantageëigenaren subsidie van het koloniaal bestuur hebben aangevraagd tot het aanleggen van dammen op hunne plantages en dat zij voor een derde der kosten in dien aanleg hebben bijgedragen; en

2°. dat verscheidenen onder hen voorschotten van het Be-

stuur hebben aangevraagd en aanvaard ter bevordering van de eene of andere cultuur.

Ondergeteekende meent althans te mogen veronderstellen. dat het niet is aan te nemen, dat, indien de zaak van den landbouw wezenlijk hopeloos stond, de evenbedoelde planters zich al die moeite en kosten zouden hebben getroost.

En wat het klein bedrijf aangaat:

Houdt men rekening met de feiten, dat alleen op Curaçao van af 1904—1908 in pacht werden uitgegeven respectievelijk 35, 107, 117, 198 en 229 HA. terrein. — dat er vele credietaanvragen zijn ingekomen,—dat het Bestuur—na verkregen goedkeuring van den Raad — het domein heeft moeten uitbreiden door aankoop van particuliere terreinen, ten einde aan de steeds toenemende aanvragen om pachtgronden gevolg te kunnen geven, dan komt de uiting, dat de zaak van den landbouw hopeloos staat, direkt in strijd daarmede.

Dat de toestand van den landbouw op de benedenwindsche eilanden ver van hopeloos is, wordt ook op Aruba en Bonaire bewezen waar de inwoners grootendeels van landbouw en veeteelt leven en waar de uitvoerhandel voor een belangrijk deel uit landbouwprodukten en vee bestaat.

Het wil ondergeteekende voorkomen, dat de opbrengst van den landbouw, vooral van den kleinen landbouw, door den Raad wordt onderschat.

Met de vereischte kennis van landbonw en veeteelt voorzien, zal de planter, die zich geheel aan zijne onderneming geeft, en van het beheer zoo weinig mogelijk overlaat aan de veelal weinig overleg bezittende en geen opleiding genoten hebbende opzichters, een goed en loonend bestaan in zijne bezitting vinden, indien nl. die bezittlng niet te zeer met hypotheek is belast, buiten verhouding tot de opbrengst–waarde, die de plantage vertegenwoordigt.

De vroeger opgedane ondervinding wijst dat uit, en inlichtingen, door vertrouwbare personen verstrekt, hebben dat steeds bevestigd.

Maar wil men geen rekening daarmede houden, — een voorbeeld uit den allerlaatsten tijd moge tot leering strekken ten aanzien van de resultaten, die een door een particulier in beheer genomen, te voren totaal verwaarloosde plantage in korten tijd leveren kan. De opbrengst over het oogstjaar 1908—1909 wordt berekend op f 100.— per HA., waarbij rekening gehouden is met de uitgaven voor den aanleg van een oranjerie, voor een bacoven–aanplant en voor paragrasvelden, die allen zeer goed slaagden, maar uit den aard der zaak nog geene winsten hadden kunnen opleveren.

Nu was het seizoen 1908—1909 buitengewoon gunstig, maar, wanneer de aangelegde culturen winsten zullen afwerpen, wanneer de dividivi–oogst grooter zijn zal, wat pleegt samen te gaan met een slechten mais–oogst, dan staan die baten weer tegenover de derving van inkomsten uit anderen hoofde tengevolge van slechte seizoenen. Dit voorbeeld leverde nieuw materiaal ter bevestiging van ondergeteekende's overtuiging, dat landbouw ook in het groot zeer voldoende resultaten leveren zal, mits de leiding met oordeel, algeheele toewijding en kennis van zaken plaats vindt.

Terugkomend op het gebied van den kleinen landbouw, valt het oog in de eerste plaats op de vele groentetuintjes. Neemt men in aanmerking dat zij op het laatst van 1908, na een droogte van nagenoeg twee jaren, er nog frisch en groen uitzagen. — dat er zooveel versche groenten aan de markt werden gebracht, — dat de prijzen niet aanmerkelijk hooger waren dan gewoonlijk, — dat zij altijd, niettegenstaande de beweerde groote concurrentie, bijna overeenkomen met de verduurzaamde groeten uit het buitenland, — dan mag hieruit worden afgeleid, dat die tuintjes van belangrijk economische beteekenis voor de houders er van zijn.

Men houde toch in het oog, dat de houders met hunne familiën en verder inwonenden daaruit voor een groot deel hun onderhoud trekken, terwijl op sommige groentetuintjes zelfs meerdere losse en vaste arbeiders werkzaam zijn.

Een nieuw bewijs van de onschatbare waarde van den landbouw op de kleine gronden voor de huurders werd tijdens de crisis, welke de kolonie in het afgeloopen jaar doormaakte, ondervonden.

Onder hen, die toen het meest geleden hebben en de meeste ondersteuning behoefden, behoorden diegenen, die gewoon waren te Willemstad hun brood te verdienen. Betrekkelijk gering was ook de steun, die op Aruba en Bonaire moest verleend worden, terwijl dit eveneens het geval was in de verder van Willemstad verwijderde gedeelten van de buitendistricten op Curaçao. Het waren dan voornamelijk degenen, die door het totaal stilstaan van den handel hun brood hadden verloren, welke de gevolgen van de crisis in de ernstigste mate hebben ondervonden.

Eenigen tijd nadat de regens in October doorgekomen waren en de pachters van huurgronden profijt van het gezaaide en geplante begonnen te trekken, kon van het verleenen van steun in de buitendistricten op Curaçao en op Aruba en Bonaire geleidelijk worden afgezien.

Daarmede is, meent ondergeteekende, een doorslaand bewijs gegeven hoe bijzonder groot de waarde van den landbouw is, zelfs op deze drie eilanden, — zelfs al wordt die in den meest primitieven vorm gedreven.

Het vorenstaande had betrekking op dat deel van de landbouwers, dat zich hoofdzakelijk met de verbouwing van mais, boonen, pindas enz. bezig houdt; hoeveel meer profijt moet het andere deel van den grond trekken, dat zich bovendien ook met groenten–, vruchten–, aloë– en dividivicultuur bezig houdt?

Reeds wees ondergeteekende hiervoren op de groote uitbreiding, welke het aantal tuintjes meer en meer ondergaat; als men daarbij nagaat hoeveel ijver en toewijding, hoeveel zorg, naar de mate van de kennis van het bedrijf, aan die gewassen besteed wordt, dan mag dat toch ook wel als zoovele bewijzen worden aanvaard, dat van de tuintjes belangrijke voordeelen worden getrokken.

Die menschen, die zich dagelijks met zooveel ijver aan het kweeken van vruchtboomen, moeskruiden en andere gewassen bezig houden, doen dit immers niet bij wijze van uitspanning of hygienische lichaamsoefening. Indien zij niet bij ondervinding wisten, dat het werk loonend is, zouden zij dan zonder eenigen steun zoo hard hebben gewerkt?

In het 2de en 3de district zijn er ± 140 boomgaarden en moestuinen, die reeds productief zijn en vele andere, die in den laatsten tijd werden aangelegd.

En ook op enkele plantages was in de laatste jaren meer bedrijvigheid merkbaar: er werd meer gedaan aan het kweeken van vruchtboomen en andere gewassen. Op de plantages Koraal Tabak en Brievengat werden verscheidene HA. onder aloë–cultuur gebracht.

Wanneer ondergeteekende zich van dat alles ernstig rekenschap geeft, dan strekt dit ter versterking van zijne innige overtuiging, dat de landbouw, ook voor deze benedenwindsche eilanden, een machtige factor is ter verzekering van een goeden economischen toestand van de landelijke bevolking. Echter niet alleen voor hen zelve, maar ook voor den handelsstand, die bij eene meer intensieve bebouwing van den grond slechts winnen zal.

En waar de groote beteekenis van den landbouw, zelfs waar die met zooveel tegenspoed en tegenwerking te kampen heeft, niet kan worden ontkend, zal per se moeten worden toegegeven, dat ook getracht moet worden om het bedrijf te verbeteren en uit te breiden: eene geregelde en doelmatige beoefening van den landbouw moet voortdurend worden aangemoedigd en voorlichting daarbij is onmisbaar. Met voldoening kan getuigd, dat er verbeteringen te constateeren zijn: het gaat wel langzaam, althans niet zoo vlug als wel wenschelijk is, maar er moet rekening gehouden worden met de groote moeilijkheden, waarmede de landbouw in deze streken gepaard gaat.

Eerst dan wanneer door dammen een voldoende voorraad grondwater verzekerd is, waarna tot den aanleg van meer putten ten behoeve van land– en tuinbouw kan worden overgegaan, zullen de vorderingen sneller kunnen gaan.

Dit alles kost veel tijd, veel inspanning, ook veel geld, maar de aanleg, welke bij de buitenbevolking voor den landbouw bestaat, is voldoende waarborg, dat de bestuursbemoeienis in deze, mits met volharding en systematisch volgehouden, vruchtdragend zal zijn.

Een vereischte daarbij zal te allen tijde wetenschappelijke voorlichting zijn.

Dat die voorlichting niet enkel op het gebied van den landbouw in het algemeen, maar in het bijzonder op elk vak daarvan, — bij tuin- en boschbouw, — bij veeteelt en zuivelbereiding, noodig is en tot vele verbeteringen en vooruitgang in de uitoefening dier bedrijven den stoot geeft, wordt heden niet meer in twijfel getrokken.

Er is geen reden denkbaar waarom men hier op Curaçao, indien men alle krachten wilde inspannen, en vooral elkander niet tegenwerken, maar eendrachtig en volhardend naar het doel steven, ook niet eerlang op onwederlegbaar schoone resultaten van verbetering en vooruitgang van den landbouw zal kunnen wijzen.

Wat de uitkomsten van de ter hand genomen proefnemingen betreft hebben in de eerste plaats die met de sisalcultuur niet geleid tot de uitkomst, die de Raad, blijkens het voorloopig verslag, daaraan toeschrijft.

De in het eind van 1907 aangelegde sisalaanplant op Mundo Novo mag voldoende bekend verondersteld worden. Deze aanplant mag niet als mislukt beschouwd worden, en het land, waarop hij staat, mag niet als gunstig gelegen terrein worden aangemerkt: integendeel, het staat als bijzonder dor bekend. De bewering, dat sisal hoogstens in enkele zeer gunstig gelegen valleiën zou kunnen aarden, is dus onhoudbaar.

Integendeel is het gebleken, dat ons klimaat en onze bodem er voor geschikt zijn, met uitzondering van eenige heuvels, waar te veel ijzererts in den grond zit. Men ziet hier de sisal aanslaan op gronden, waarop men geen andere cultuurgewassen, met uitzondering van aloë of pita, zou kunnen verbouwen.

Het was bekend, dat de sisal beter op kalkgronden gedijt dan op kleigronden; ook hier is dit door de genomen proeven bevestigd, en zoowel hier als op Bonaire bezitten wij groote uitgestrektheden kalkachtige gronden, waarop te voren geene andere cultuur mogelijk was.

Het aanvankelijk resultaat der proeven is dus gunstig te noemen, de ernstige voortzetting er van zal t. z. t. moeten aantoonen of de groei van het gewas in de verschillende deelen der kolonie snel en krachtig genoeg is om loonend te zijn.

's Raads meening, dat er met de ondernomen proeven niets is bereikt, kan verder weersproken worden door de onder leiding van den landbouwkundige aangelegde maisproefvelden. Zoo was op een huurgrond een stel proefvelden aangelegd, gedeeltelijk bewerkt, gedeeltelijk bemest en gedeeltelijk op de gewone inlandsche wijze bearbeid.

Het verschil was, dat de bewerkte en bemeste strook, groot 400 M2, opleverde 77 KG. maïs in aren, terwijl het op de oude wijze onderhouden terrein van gelijke oppervlakte niet meer dan 16,5 KG. opleverde. Een gelijk stuk grond, dat alleen bewerkt werd, leverde 45 KG. op. De gesteldheid van den bodem was over het geheele proefterrein gelijkmatig.

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat de landbouwer zijn maïsoogst zonder financieele offers tot bijna het drievoud kan opvoeren, alleen door zijn grond in het droge seizoen flink te bewerken. Dat het hier gegeven voorbeeld niet nutteloos is geweest, moge blijken uit het feit, dat de proefnemer reeds nu begonnen is met het bewerken van zijn geheele perceel op dezelfde wijze als dit met de proefvelden gebeurd was. Meerdere naburige personen zijn voornemens zijn voorbeeld te volgen. Het verkregen succes leidt er toe om op meerdere centra van bevolking dergelijke proefvelden aan te leggen.

Voor de kolonie is het resultaat dier proefvelden, dat er uit blijkt, dat de eigen productie van voedingsmiddelen van het eiland kan stijgen, hetgeen meerdere onafhankelijkheid van het buitenland beteekent, en onafhankelijkheid van hooge buitenlandsche meelprijzen.

Uit dit eene voorbeeld alleen meent het Bestuur reeds de conclusie te kunnen trekken, dat de landbouw volstrekt geen hopeloos werk is; echter niet dat uitsluitend van den landbouw heil voor de kolonie te verwachten is, wat door ondergeteekende nimmer was beweerd.

Men zou kunnen zeggen, dat het reeds bij alle planters bekend was, dat vooraf bewerkte grond meer oplevert dan on-

bewerkte, maar door de genomen proeven kreeg men ook te weten de meerdere kosten aan de verschillende bewerkingen verbonden om die te kunnen vergelijken met de gewone kosten en dan later het vraagstuk van goedkooper werken te kunnen behandelen. Dit laatste is een punt van groot belang voor den landbouw op dit eiland. Het verbouwen van verscheidene gewassen stuit op de kosten, welke te hoog zijn in evenredigheid van de opbrengsten, maar het wil ondergeteekende voorkomen, dat dit voor een groot deel is toe te schrijven aan de wijze, waarop het werk wordt uitgevoerd en verder daaraan, dat er vaak te weinig werk geleverd wordt. Deze allen zijn punten, die door een deskundige dienen te worden bestudeerd, ten einde zoo mogelijk tot verbetering te geraken.

Ook het afkeuren van irrigatie komt ondergeteekende uiterst voorbarig voor.

In de eerste plaats zij er op gewezen, dat vele gewassen slechts in de eerste jaren het niet zonder irrigatie kunnen stellen, en later zonder besproeiing goed vooruitgaan en goede vruchtboomen opleveren (de gewone Curaçaosche vruchtboomen: de mispel, de mango, enz. leveren daarvoor bewijsmateriaal). In zulke gevallen zijn de kosten van irrigatie dus niet van blijvenden aard.

Verder zij de aandacht er op gevestigd, dat op zoovele plaatsen paragras met succes bevloeid wordt. Op vele andere vindt men een bevloeiden aanplant van oranjeboomen, waarmede glansrijk de concurrentie met — wat regenval betreft — meer begunstigde plaatsen kan worden doorstaan.

Het irrigeeren van veevoedergewassen moet als een zeer belangrijk zaak voor de veeteelt beschouwd worden: het is bekend, dat op vele plantages in de maanden Juli en Augustus het vee vermindert wegens gebrek aan voer, terwijl de middelen om de dieren gedurende die moeilijke tijden van eenig groen voer te voorzien nagenoeg onontgonnen liggen.

Want iedere plantage van eenige beteekenis heeft wel een stuk land, waar de putwaterstand en de vorm van het land zoodanig zijn, dat een bevloeibaar veld met veevoedergewassen er kan worden aangelegd. Het middel vindt reeds toepassing o. a. op Groot St. Joris, op Rooi Catootje, St. Martha, Wilhelmina–tuintje, enz. enz. De tegenwerping, dat voor den aanleg noodig is eenig kapitaal, komt slechts op de tweede plaats, daar in het grootbedrijf steeds het bezit van eenig kapitaal een eerste eisch is. Het is slechts de vraag, of het bestede kapitaal goede rente af zal werpen, en, wanneer men de groote verliezen nagaat, welke verscheidene plantages in droge jaren aan vee lijden, dan kan het niet anders of de afgeworpen renten moeten aanzienlijk zijn.

Het kleinbedrijf, d. i. het bedrijf, dat wordt uitgeoefend door het hoofd met zijn gezin, zonder (somwijlen echter met) gehuurde arbeidskracht, maakt ook veel werk van irrigatie, al is dit dan in den regel irrigatie in haar primitiefsten vorm, n. l. begieting uit de hand.

Van de opbrengsten van zulk een bedrijf zijn nauwkeurige aanteekeningen bijgehouden over een periode van 23 weken van 1908, loopende over de maanden Juni tot November, dus over een periode in de moeilijkste tijden voor den kleinen man.

De bruto–opbrengst van verkochte producten bedroeg f 177,42½, waartegenover stonden: verkoopskosten, af en toe een arbeider, onderhoudskosten van een windmolen en aankoop van mest, als uitgaven, tot een bedrag van f 73,82½. Voor den bezitter van dat perceel, groot 2 HA., waarvan bijna 1 HA. als moes– en vruchtentuin, schoot er dus 65 cent per dag over, ongerekend nog hetgeen de bezitter zelf van de producten heeft verbruikt, als: mais (onder irrigatie gekweekt in het droge seizoen), giambo's, groenten, vruchten. De uitgaven ad f 73,82½ behooren, uit een economisch standpunt beschouwd, ook tot de opbrengsten van den grond gerekend te worden.

Wat eindelijk de vruchtenveredeling aangaat, zoo behoeft het geen betoog, dat degeen, die de beste vruchten aan de markt brengt, steeds het gemakkelijkst afzet daarvoor vindt. Slechte vruchten blijven veelal onverkocht, goede vinden steeds koopers. Bovendien,—het Curaçaosche klimaat moge moeilijk zijn, het heeft boven noordelijke landen toch steeds dit voor, dat het er altijd warm is, waardoor in alle jaargetijden vruchten geoogst worden, terwijl de droogte van het klimaat uit-

zicht geeft op betere vruchten dan elders gekweekt kunnen worden. En op deze beide verschillen berust de mogelijkheid van export van vruchten naar elders, mits van goede qualiteit.

In zake de bovenwindsche eilanden aanvaardt het Bestuur gaarne den toegezegden steun van den Raad, mits die worde gegeven voor langer dan slechts een jaar.

Een paar opmerkingen echter mogen hier een plaats vinden.

De kleinheid dier eilanden komt minder in aanmerking, daar de gezamenlijke oppervlakte, ongeveer 8000 HA. bedragende, op de beide grootste dier eilanden voor verreweg het grootste deel uit bebouwbaar land bestaat en, behalve de visscherij, in hoofdzaak de landbouw, en wat daarmede in verband staat, *het* bestaansmiddel der bevolking is.

Op St. Martin heeft de katoencultuur groote vorderingen gemaakt, maar in het klein bedrijf wordt veelal minderwaardig product geoogst, hetwelk de reputatie van het geheele eiland in gevaar dreigt te brengen. Van een deskundige, daar gevestigd, kan verwacht worden, dat hij o. m. dat euvel bezweert.

Op St. Eustatius breidt zich de katoencultuur steeds uit.

Nu is het echter veiliger om niet op één enkel product te drijven; immers bij een katoencrisis zou dan alle welvaart plotseling moeten verdwijnen. Zijn er nu andere rendabele culturen te vinden, dan zou zulks de positie dier eilanden aanmerkelijk versterken. In dat verband kan gewezen worden op de teelt van zure limoentjes voor export van de ætherische olie en het geconcentreerde citroenzuur, een kwestie, waaraan de landbouwkundige, die op de benedenwindsche eilanden en voorloopig in hoofdzaak op Curaçao zijn geheele werkkracht dient te bepalen, zijne aandacht nog niet heeft kunnen wijden.

Afgesloten van het wereldverkeer kunnen die eilanden moeilijk genoemd worden wegens de nabijheid van de havens van St. Thomas en St. Kitts.

Wordt ook, in verband met reeds verkregen resultaten, aangenomen, dat deskundige voorlichting ook op Curaçao haar nut heeft, evenals overal elders,—ook de bevordering van de dividivicultuur zal het best tot haar recht komen met behoorlijke deskundige voorlichting. Om de dividivipeulen te veredelen en speciaal om de ziekten te kunnen keeren, die soms eene sterfte onder de boomen veroorzaakt, is deskundige voorlichting onmisbaar. De moed mag niet opgegeven omdat het nog niet gelukt is de oorzaak van die ziekte op te sporen, ten einde haar dan met goed gevolg te kunnen bestrijden, maar dat moet ons eerder aansporen al onze krachten in te spannen om het doel te bereiken. Hoeveel tijd en moeite is niet in Suriname besteed om een middel te vinden ter bestrijding van de krullotenziekte der cacaoboomen, en toch blijft men er in de pogingen daartoe volhouden.

Ook hier moeten de onderzoekingen worden voortgezet, waar wij slechts bij den aanvang van onze proefnemingen zijn. Zooals overal elders — (hier in hoogere mate met het oog op de zeer bijzondere toestanden van klimaat en bodem) — moest worden verwacht, dat er teleurstellingen zouden worden ondervonden; nergens worden proeven genomen zonder teleurstellingen te ondervinden: daarvoor zijn het proeven en die teleurstellingen dragen er het hare toe bij den goeden weg te vinden.

En is het geen zaak, nu dat het gaandeweg gebleken is, dat er in de goede richting gewerkt wordt, met alle energie vol te houden, opdat met grond naar betere en snellere resultaten kan worden uitgezien, naarmate de belangstelling toeneemt, vooroordeelen worden overwonnen en medewerking wordt ondervonden, en daarbij de lessen uit de ondervinding verkregen ten nutte worden gemaakt. Verkrijgt moedeloosheid de overhand, en worden er geene middelen meer ter verbetering van den landbouw toegestaan, dan zijn zeer zeker al de tot dusver, in samenwerking met den Raad, genomen moeite en bestede kosten verloren en al het gedane en ondervondene zoo goed als vruchteloos geweest; worden die middelen echter aangewezen, en de gelegenheid geopend om met volharding de pogingen tot verbetering en uitbreiding van den landbouw, te blijven voortzetten, dan zal het daaraan ten koste gelegde ruime winsten afwerpen, — ook in den vorm van eene blijvende verbetering van den economischen toestand der kolonie, voor zoover daarvan afhankelijk door landbouw.

4/ Ondergeteekende sluit zich gereedelijk bij de meening van den Raad aan, dat de opbeuring der kolonie voor een zeer groot gedeelte afhankelijk is van den vooruitgang van handel en scheepvaart. Krachtig dient aan dien vooruitgang te worden gearbeid en voortdurend getracht van de zoo gunstige ligging van de haven van Curaçao ten bate van een en ander zooveel mogelijk partij te trekken.

Dat ook daarnaar steeds ernstig is en wordt gestreefd,— ondergeteekende meent dat niet in het bijzonder te moeten aantoonen, waar het van algemeene bekendheid is,—niet het minst in den allerlaatsten tijd — hoe Regeering en Bestuur er op uit zijn geweest die belangen krachtig te bevorderen, en vooral te verzekeren, en met onverminderde toewijding derzelver pogingen in die richting voortzetten.

Maar ondergeteekende had reeds de gelegenheid op de omstandigheid te wijzen, dat een groot deel der bevolking van de kolonie niet van de verdiensten leeft, die aan den handel en de scheepvaart van Willemstad onttrokken worden, maar daarvoor van den landbouw afhankeiijk is.

Het belang van dat bedrijf, waarover hiervoren breedvoerig gehandeld is, mag daarom allerminst uit het oog verloren. En in verband hiermee moet aan de watervoorziening alle aandacht en zorg worden besteed.

Met waardeering vernam ondergeteekende dan ook de meening van de leden, die van oordeel waren, dat dammen in elk geval nuttig en noodig zijn, zoowel voor den plantengroei in het algemeen als voor de aanvulling van den afnemenden grondwatervoorraad. 's Raads aandacht zij hem voor enkele oogenblikken geschonken voor de volgende uiteenzettingen, en wel naar aanleiding van de door verscheidene leden geopperde vraag of het in verband met de h. i. zeer weinig bemoedigende vooruitzichten op landbouwgebied wel verdedigbaar is om met den damaanleg op den tegenwoordigen voet voort te gaan.

De pogingen van het Bestuur om tot de beschikking over een ruimeren voorraad grondwater te geraken, hebben niet alleen ten doel den landbouw mogelijk te maken,—die het zonder water niet doen kan—, maar ook om zooveel mogelijk het te niet gaan van een groot deel van den veestapel, gelijk maar al te vaak is gebeurd, te voorkomen.

De ondervinding heeft toch geleerd, dat zeer vele putten op de benedenwindsche eilanden opdrogen, tenzij er dammen aanwezig zijn.

Damaanleg is noodzakelijk, in de eerste plaats in de vruchtbare valleien, waar men in zeer droge jaren meer dan eens het treurig verschijnsel van het te niet gaan van heele boomgaarden (hofjes) heeft kunnen waarnemen.

Met die meening zijn verscheidene leden van den Raad het blijkbaar eens: zij geven echter in overweging de dammen aan te leggen op behoorlijke afstanden van elkander en niet, zooals op Scherpenheuvel en Gerustheid bijv., vlak bij elkander.

Bij die opmerking wenscht ondergeteekende de aandacht er op te vestigen, dat niet uit het oog moet worden verloren, dat de aanleg in de vallei van Scherpenheuvel en die op de plantage Gerustheid er op berekend is om al het op de plaats vallend regenwater op te houden en zoo spoedig mogelijk in den bodem te doen dringen, ten einde daardoor verdamping zooveel doenlijk te voorkomen en het water voor de lager gelegen gronden in den vorm van grondwater beschikbaar te houden.

Zulk een ideaal-toestand kan van gouvernementswege niet anders verkregen worden dan ten koste van groote uitgaven, maar de bedoeling van dien aanleg is in de eerste plaats om te dienen als voorbeeld, vooral voor de huurgronden, en tegelijk om in de toekomst als leering te dienen zoowel voor het Bestuur als voor de planters.

Indien immers de ondervinding leeren moge, dat door een dergelijken damaanleg de hooger gelegen gronden van voldoend water kunnen worden voorzien, of dat de lager gelegen gronden daardoor zelfs in de droogste perioden over voldoend water blijven beschikken om hunne hofjes en hunne met irrigatie verbouwde veevoedergewassen in leven te houden, — welk laatste een absoluut vereischte is wil men niet al zijn vee gedurende lange perioden van droogte zien verhongeren en uitsterven, — dan zouden de kosten van dergelijken damaanleg volkomen zijn verantwoord.

Voor den huurder, die op zijn paehtgrond dammen aanlegt,

behoeft die aanleg geene uitgaven met zich mêe te brengen en behoeft hem niet meer dan den arbeid van enkele dagen, die anders mogelijk in ledigheid zouden zijn doorgebracht, te kosten, terwijl de grondeigenaar, de planter, de hooggelegen deelen van zijn plantage onder dammen zou kunnen krijgen, indien hij van den tijdelijken gebruiker eischt althans een gedeelte van dien aanleg met eigen werkkrachten uit te voeren.

De steun van het Gouvernement moet dan ook alleen zoo lang verleend worden totdat de damaanleg, die zonder overdrijving reeds thans als een algemeen gevoelde behoefte kan worden aangeduid, algemeen geworden zal zijn; reeds zijn de vooruitzichten in dat opzicht hoogst bemoedigend, getuige het steeds toenemend getal aanvragen om subsidie voor damaanleg.

En het kan trouwens ook wel niet anders, want de verhoogde grondwaterstand, die men overal waar damaanleg heeft plaats gehad kan constateeren, gepaard aan het feit dat verscheidene terreinen, die vroeger niets of zeer weinig konden opleveren, in het eerste regenjaar, nadat de gronden waren afgedamd, goede oogsten hadden opgeleverd, moet zelfs bij de lagere bevolking tot ernstig nadenken stemmen.

De putten op de hooggelegen huurgronden in de vallei van Scherpenheuvel vertoonen eene stijging van twee tot vier, sommige zelfs van zes meter, — indien men den waterstand van thans met dien van Februari 1908 vergelijkt, — en rekent men, dat al dat meerdere grondwater slechts zeer langzaam zal afzakken naar de lager gelegen valleien, dan kan men zich voorstellen, dat zelfs eene lange periode van droogte niet in staat zal kunnen zijn om het peil van het water der putten in die valleien aanmerkelijk te doen dalen.

Voor zooveel noodig zij nog opgemerkt, dat, aangezien het Bestuur met den aanleg op Scherpenheuvel en Gerustheid slechts een voorbeeld heeft willen geven, het nimmer in de bedoeling kan gelegen hebben dergelijken aanleg overal op zijne kosten uit te voeren.

Naar aanleiding van de door verscheidene raadsleden geformuleerde klachten betreffende moeilijkheden, die h. i. den handel in den weg worden gelegd, wenscht ondergeteekende in het algemeen op te merken, dat, evenals altijd, ook nu, d. w. z. na de invoering van de nieuwe belastingverordeningen, het streven er op gericht is handel en scheepvaart zooveel dit bestaanbaar is met eene behoorlijke invordering van het invoerrecht, de accijnzen en het loodsgeld, tegemoet te komen, overeenkomstig welke gedragslijn steeds gehandeld wordt.

Dat er bij en kort na de invoering van de nieuwe belastingverordeningen, speciaal van de algemeene verordening op den in-, uit- en doorvoer, klachten vernomen zouden worden, wordt eenigermate reeds verklaard door de omstandigheid, dat de voorschriften nieuw zijn. Belastingverordeningen behooren eenmaal niet onder de zaken, die geliefd zijn bij het algemeen; meer dan elders moge dan hier gelden het: onbekend maakt onbemind.

Onbekendheid met de nieuwe voorschriften moest noodwendig tot heel wat gepruttel — om een niet sterkeren term te bezigen — aanleiding geven, en dan schijnt elke formaliteit, hoe onbeteekenend ook in den grond, bedenkelijke afmetingen aan te nemen in de oogen van den handel, die zoo uiterst gevoelig blijkt te zijn voor nieuwigheden op het gebied waar de fiscus zich ten zijnen aanzien laat gelden. En om de belangen van dezen — waarmede toch ook behoorlijk rekening moet worden gehouden — te verzekeren, zijn nu eenmaal formaliteiten noodig, — noodig ook in het belang van de belastingbetalers zelve.

Reeds hiervoren gaf ondergeteekende de verzekering, dat bij de inrichting der belasting-administratie naar vereenvoudiging is gestreefd, en dat daarmee zal worden voortgegaan waar dit mogelijk zal blijken te zijn; — en, wordt ook ten aanzien van de voorgeschreven formaliteiten getracht die te bepalen tot de hoogst noodige, zoo kan worden medegedeeld, dat formaliteiten, die in de praktijk gebleken zijn gemist te kunnen worden, al reeds werden afgeschaft. Ondergeteekende behoeft wel nauwelijks de verzekering te geven, dat ook verder overeenkomstig dat inzicht zal worden gehandeld.

Van een te streng onderzoek der reisbagage van vreemdelingen is geen sprake. Slechts een zeer globale visitatie heeft

plaats. Belanghebbenden worden uitgenoodigd de aan rechten onderhevige zaken aan te geven, en het doen van de aangifte wordt hun zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt.

Het openen van colli, die behooren tot de reisbagage van vreemdelingen, wordt niet gevorderd, tenzij werkelijk een ernstig vermoeden bestaat, dat de aangifte niet correct is en dit nu heeft — het worde hier met nadruk geconstateerd — zoo goed als nimmer plaats gevonden.

Herhaaldelijk is het echter gebleken, dat men koffie, suiker, zelfs schapen, varkens, salons en kalkoenen en andere handelsgoederen, geen reisbagage zijnde, als passagiersgoed beschouwd wilde zien, — eene opvatting, waartegen de handelaren hier, welke die zaken importeeren, met recht gegrond bezwaar zullen hebben. En ondergeteekende meent te mogen vertrouwen, dat ook de Raad het gevoelen zal zijn toegedaan van bedoelde handelaren, — dat het dus niet in de bedoeling van het college liggen kan dat passagiers, die hier afstappen, vrij zullen komen van de betaling van rechten op handelsgoederen, waarop die rechten verschuldigd zijn.

Handel, scheepvaart noch vreemdelingenverkeer wordt door de vervulling van die zeer eenvoudige formaliteiten in het minst belemmerd, en, indien er klachten daarover zijn geweest, (die ondergeteekende nimmer hebben bereikt), dan zijn die, volgens ingewonnen inlichtingen, sterk opgeblazen, gelijk nog al eens met dergelijke klachten het geval pleegt te zijn.

Ondergeteekende wees hiervoren reeds op de vrijgevigheid in de nieuwe voorschriften ten aanzien van de scheepvaart in de eerste plaats betracht, die ongetwijfeld van alle beletselen werd bevrijd.

Waar daarbij ook den handel, met 's Raads gewaardeerde medewerking, in meer dan een opzicht (ondergeteekende heeft hier meer in het bijzonder het oog op den doorvoerhandel) meerdere gemakken werden aangeboden en vermindering van kosten werd verzekerd, heeft het hem wel eenigszins verwonderd te vernemen, dat de vervulling van enkele noodzakelijke formaliteiten van zóóveel gewicht wordt beschouwd, dat de Raad daarin aanleiding gevonden heeft tot het formuleeren van klachten, die niets minder beteekenen dan dat van bestuurswege die voorname bronnen van ons economisch bestaan in hare ontwikkeling zouden worden bemoeilijkt.

Ook bij deze gelegenheid heeft het Bestuur het verwijt niet mogen ontgaan, dat het geen open oog schijnt te hebben voor de beteekenis van handel, scheepvaart en andere industrieën, in het bijzonder die van de stroohoedenfabricage.

Ondergeteekende had reeds te voren de gelegenheid dat verwijt als geheel onbillijk af te wijzen en zal dus niet verder op die aangelegenheid ingaan.

5. Ondergeteekende vertrouwt, dat de Raad bij nader inzien het tegen de voorgestelde traktementsverhoogingen bestaand bezwaar zal ter zijde stellen. Met den Raad is hij het in het algemeen eens, dat, met het oog op den stand der koloniale financiëu, voorstellen tot traktementsverhooging liever achterwege moeten blijven.

Maar de Raad zal hem wel willen toegeven, dat consequente doorvoering als beginsel van het ,,geen traktementsverhooging zoolang de staat der financiën niet belangrijk verbetert'', niet uitvoerbaar is, omdat men zoodoende noodzakelijk in schromelijke onbillijkheden vervallen zou niet alleen, maar daardoor bovendien gegronde aanleiding zou ontstaan voor de vrees, dat de dienstbelangen ten slotte niet naar behooren zouden zijn gewaarborgd.

De Raad beveelt in dit verband aan vereenvoudiging van den dienst wanneer eenig voorstel tot traktementsverhooging het gevolg is van vermeerdering van werk.

Indien dat middel, dat, theoretisch een goeden klank geeft, in de praktijk het panacée ware, waarvoor het, theoretisch, klaarblijkelijk dienst doet, dan zoude het beloofde land reeds lang zijn bereikt, gegeven het voortdurend streven van ondergeteekende naar vereenvoudiging in den dienst.

Dat het middel niet in elk geval met succes is toe te passen wanneer vermeerdering van werk geconstateerd wordt, zal de Raad wel willen toegeven, vermits het een overal waargenomen wordend verschijnsel is, dat de arbeid, die van den

staat gevorderd wordt, naar gelang de eischen van den tijd grootere afmetingen aannemen, voortdurend aangroeit, en dat wel in het bijzonder in een kolonie als de onze waar, met inspanning van alle krachten, zonder ophouden, door allen met opgewektheid en energie moet kunnen worden gewerkt aan al wat den vooruitgang kan bevorderen.

Met leedwezen vernam ondergeteekende, dat er bij den Raad ernstige bedenkingen bestaan tegen het voorstel om de brievenbestellers en eenige kommiezen der belastingen het uitzicht te openen op het verkrijgen van pensioen.

Waar men hier te doen heeft met personen, die niet alleen vaak een zwaren dienst hebben, maar die aan zekere eischen van vertrouwen behooren te voldoen — voorwaarden, ter verkrijging van de vervulling waarvan billijke compensaties behooren te worden gewaarborgd — had ondergeteekende geen bezwaar tegen het voorstel verwacht.

Daar hij overtuigd is, dat het niet 's Raads bedoeling zal zijn, dat die lieden, wanneer zij na langdurigen dienst niet langer voor het werk geschikt zijn, zonder middel van bestaan aan den dijk worden gezet, zoodat het, — gelijk hij in de toelichting bij het aangevraagd crediet voor traktementen van de bestellers reeds had opgemerkt, — toch er op uit zou loopen, dat aan die personen een onderstand zou moeten worden uitgekeerd, blijft hij vertrouwen, dat de Raad de kenbaar gemaakte bedenking zal laten vallen en zijne medewerking geven ter tegemoetkoming aan een eisch der billijkheid, die zich zoo lang reeds heeft doen gevoelen.

Waar de Raad in overweging geeft in elk geval daarmede te wachten op de resultaten van den arbeid van Prof. *van Geer*, zij het ondergeteekende vergund er op te wijzen, dat het ook in zijn voornemen gelegen heeft met die uitkomsten rekening te houden, aangezien hij vertrouwt, dat zij eerlang bekend zullen mogen worden.

Door het aanvragen reeds in de begrooting voor 1910 van traktement voor de bestellers en kommiezen heeft ondergeteekende de gelegenheid willen verzekeren om zoo spoedig mogelijk aan dien lang bestaanden eisch der billijkheid tegemoet te komen. Immers, mocht de arbeid van den Professor in dit jaar of in den loop van het a. s. jaar gereed komen, dan zou reeds in 1910 de bedoelde traktementsregeling kunnen plaats vinden, terwijl anders tot 1911, mogelijk zelfs 1912, zou moeten worden gewacht indien de in de begrooting opgenomen omschrijving der hier bedoelde bezoldigingen de toekenning van traktement niet toeliet.

ONDER-ARTIKELEN.

Art. 1. Gelijk uit de toelichting bij den post blijkt, mag er geen sprake zijn van eene eigenlijke verhooging van het traktement van den drukker.

Voor zooveel noodig verwijzend naar hetgeen door hem is aangevoerd bij 's Raads algemeene beschouwing over de voorgestelde traktementsverhoogingen, wenscht hij ten aanzien van de opmerking, dat het drukken van gouvernements-advertentiën aan den tegenwoordigen titularis is gegund, terwijl anderen voor lagere bedragen hadden ingeschreven, in de eerste plaats er op te wijzen, dat de aangeboden sommen om zekeren arbeid te verrichten voornamelijk als richtsnoer hebben te dienen bij de beslissing omtrent de gunning van het werk, — dat dus niet per se inschrijvers voor lagere sommen het moeten winnen van hen, wier aanbiedingen op hoogere bedragen luidden.

Immers moet het vaststaan, dat zooveel mogelijk aan alle eischen, die de dienst vergt, zullen worden voldaan, en zoo zal het wel eens meer voorkomen, dat inschrijvers voor lagere sommen niet of niet ten volle aan alle noodzakelijk geachte eischen voldoen.

En ten slotte moge de Raad er van verzekerd zijn, dat, indien het al waar ware, dat de overige inschrijvingen op lagere sommen luidden — wat niet juist is —, de prijzen van de door den drukker krachtens met hem aangegane overeenkomst te doene leveringen niet hooger zijn dan de door meedere anderen aangebodene.

Bij 's Raads aanbeveling (naar aanleiding van de voorgestelde verhooging van het voor vergoeding aan geëmployeerden uitgetrokken bedrag), dat in de eerste plaats naar vermindering van werk moet worden gestreefd, meent ondergeteekende te mogen volstaan met een herhaling van wat hij reeds meermalen heeft verklaard: dat het zijn voortdurend streven is, voor zooveel dit met het dienstbelang overeen te brengen is, tegen vermeerdering van werk op de verschillende kantoren te waken en vereenvoudiging van dat werk te bevorderen.

Art. 2. Het heeft ondergeteekende leed gedaan te vernemen, dat de Raad wederom tegen het bij dit artikel aangevraagd crediet gekant is.

Heeft de opsomming van het getal ambtenaren, die in Nederland opdracht hadden bekomen om zich in bijzondere vakken verder te bekwamen, ten doel aan te toonen, dat die detacheeringen geen nut hebben afgeworpen?

Klaarblijkelijk is dat de bedoeling, en dan kan ondergeteekende verklaren, dat hij zich geenszins aan die beschouwing kan aansluiten.

Immers, levert het geval, dat een der gedetacheerden niet in de kolonie is teruggekeerd, maar ontslag uit 's lands dienst heeft genomen, en de gevallen, dat twee anderen (*wegens ziekte*), spoedig na hun terugkeer alhier, wederom met verlof moesten gaan, geenszins het bewijs, dat detacheering bij een bijzonder dienstvak den gelijksoortigen dienst in de kolonie niet ten goede komt, zoo wenscht hij de aandacht er op te vestigen, dat de onderwijzer, die tot schoolopziener werd benoemd, die benoeming juist aan het feit, dat hij in de gelegenheid geweest is zich in Nederland meer te bekwamen, te danken kan hebben gehad, — dat de verplaatsing van een anderen onderwijzer van eene school op de hoofdplaats van een der andere eilanden naar eene in de buitendistrichten aldaar juist verband kan houden met de door hem verkregen kennis van land- en tuinbouw, en dat een vierde — 's Raads aandacht ontsnapte — onderwijzer, die ook gedetacheerd is geweest, zich sinds zeer verdienstelijk gemaakt heeft, in het bijzonder door de opgedane kennis van den leevorm handenarbeid.

En ten aanzien van een der beide ambtenaren, die reeds enkele jaren na zijn terugkeer wederom met verlof (wegens ziekte) naar Nederland zijn teruggegaan, moge het vroeger reeds medegedeelde, dat de door hem opgedane kennis ten goede gekomen is van het dienstvak, waarbij hij werkzaam was, hier wederom eene plaats vinden, terwijl door den andere ten behoeve van een ander dienstvak (het ijkwezen) een zeer bruikbaar handleiding werd samengesteld.

Art. 5. Het zooveel mogelijk specificeeren van begrootingsposten beoogt in de eerste plaats het bereiken van het nuttige doel om overschrijding van toegestane sommen te voorkomen. Dat komt meer tot zijn recht wanneer blijkt welk bedrag voor elk bepaald doel beschikbaar is gesteld.

Overigens komt de specificatie, waarvan in dit artikel sprake is, niet voor het eerst in deze begrooting voor: zij dateert van vele jaren her.

Hetgeen natuurlijk allerminst een motief mag zijn tot bestendiging, wanneer blijkt, dat samenvoeging zonder bezwaar mogelijk is.

Ondergeteekende heeft dan ook geen overwegend bezwaar tegen de aanbevolen bijeenvoeging, speciaal niet tegen die van de onderdeelen *f* en *g*, maar of bindwerk en translaatkosten, litt. *d* en *e*, uitteraard bij elkander passen, schijnt aan rechtmatigen twijfel onderhevig. Hem komt het voor, dat de samentrekking van den post sub *d* met dien sub *a* eene meer gemotiveerde soortelijke bijeenvoeging zijn zou.

In de nota van wijzigingen, die deze memorie vergezelt, is met het vorenstaande rekening gehouden.

Bij de voorgestelde verhooging van de credieten sub lrs. *f* en *g* is rekening gehouden met de buitengewone uitgaven in verband met de voorstellen tot belastingherziening, waarop de Raad het bezwaar tegen de verhooging grondt.

De uitgaaf heeft beloopen :

			f		*g*
	in 1905	f	1,196.95	f	261.29
	,, 1906		784.10		876.24
en	,, 1907		2,475.17½		908.69
	,, 1908		1,809,		1,236.66

Art. 8. Had ondergeteekende gehoopt, dat de Raad ditmaal het voorstel tot verhooging van het traktement van den administrateur van financiën en van dat van den kolonialen ontvanger zou overnemen, — reeds in de aan het onderwerp ,,traktementsverhoogingen'' in het algemeen overzicht gewijde beschouwingen heeft hij tot zijn leedwezen moeten bemerken, dat de Raad in het algemeen gekant is tegen de voorgestelde verhoogingen, en blijkt uit de bij dezen post gegeven uiteenzetting verder, dat de Raad bezwaar had tegen de daarbij gedane voorstellen.

Met betrekking tot het opgemerkte bij de voorgestelde verhooging van het traktement van den administrateur van financiën wenscht ondergeteekende er op te wijzen, dat hij het inkomen van f 1,000.— 's jaars, dat de administrateur als voorzitter van de gouvernementsbank trekt, bij zijn voorstel niet vermeld had, — eerstens omdat hij meende dat, waar er sprake was van het traktement van dien hoofdambtenaar, zooals dat in de begrooting is aangegeven, de niet in dat stuk voorkomende bezoldiging in zijne andere reeds genoemde hoedanigheid daarvan afgescheiden behoorde te worden gehouden, en vervolgens omdat, wanneer men die bij–inkomst als een noodige aanvulling wilde beschouwen om het traktement van den administrateur te brengen op het peil, waarop het behoorde te wezen, die gewenschte hoogte z. i. toch niet zou zijn bereikt: m. a. w., — wil men het zoo gesteld hebben, dat de administrateur van financiën f 5,000.— inkomen trekt en niet f 4,000.—, —dat eerstgenoemde som dan niet het bedrag daarstelt, waarop het inkomen van den administraeeur moet zijn bepaald, wanneer behoorlijk rekening gehouden wordt met de aan de betrekking ook thans nog gestelde eischen.

De Raad is van meening, dat de werkzaamheden van den administrateur van financiën in verband met de nieuwe belastingverordeningen in niet geringe mate zijn verminderd. Die qualificatie is voor meer dan een uitlegging vatbaar, en zij het ondergeteekende daarom vergund op te merken, dat, indien ,,niet gering'' hier voor ,,groot'' staat, de meening, die daardoor beheerscht wordt, op onjuisten grondslag komt te rusten.

Er moet hier worden onderscheiden.

Immers kan men niet tot een juist inzicht komen als men redeneert — wat op zichzelf juist is — dat door het overbrengen elders van al hetgeen aan de inkomstenbelasting verbonden was, de administrateur van financiën eenigermate ontlast werd, wanneer men weet,dat hij *boven mate* werd belast toen hem — het was dan ook als een tijdelijke maatregel bedoeld— de zorg voor de uitvoering van de inkomstenbelasting werd opgedragen,— eene werkzaamheid, die, — voor zooverre het gedeelte betreft, dat de administrateur persoonlijk uitvoerde,— hoofdzakelijk des avonds werd afgedaan. Die werkzaamheid werd hem enkele jaren geleden opgedragen in het vooruitzicht op een spoedige wijziging, die door onvoorziene omstandigheden langer op zich had laten wachten dan wel in de bedoeling gelegen had.

Bij de beoordeeling van de vraag in hoever de werkzaamheden van den administrateur van financiën door de nieuwe belasting–voorschriften werden verminderd, behoort dan ook de inkomstenbelasting buiten aanmerking te blijven.

Verder vestigt ondergeteekende er de aandacht op, dat de administrateur van financiën zich ook voorheen niet onmiddellijk bezig hield met de uitvoering van de voorschriften op den in–, uit– en doorvoer en van het accijnsrecht,

En, overigens, is hij tengevolge van de nieuwe verordeningen immers niet ontheven van elke bemoeiing in verband met de heffing der belastingen, terwijl toch ook de algemeene contrôle nog altijd aan hem is opgedragen.

Als hij dat alles in aanmerking neemt, kan ondergeteekende niet tot het inzicht van den Raad komen, dat de administrateur van financiën met f 5,000.— (inbegrepen de toelage van f 1,000.— als voorzitter van de bank) voldoende is bezoldigd,

en drukt hij het vertrouwen uit, dat de Raad alsnog termen zal kunnen vinden om met zijn voorstel mee te gaan.

De door den Raad gereleveerde omstandigheid, dat den ontvanger een sub–ontvanger en een tweede klerk ter zijde werden gesteld was ondergeteekende geenszins ontgaan. Maar, vraagt hij, zal de gebleken noodzakelijkheid van versterking van zijn personeel niet juist als steun mogen gelden voor het betoog, dat den ontvanger eene verhooging van inkomen in billijkheid toekomt?

Gaarne nam ondergeteekende dan ook kennis van de mededeeling, dat een aantal leden bereid was tot eene kleine verhooging van het traktement mede te werken, vertrouwende, dat het de bedoeling van die leden is met het voorstel, zooals door ondergeteekende gedaan, mede te gaan.

Of er termen gevonden zulleu kunnen worden tot de door den Raad aanbevolen vermindering van het traktement van den postdirecteur, meent hij zeer te moeten betwijfelen, wanneer hij zich rekenschap geeft van de instelling van nieuwe of uitbreiding van bestaande diensten (postwissel– en postpakkettendienst, postspaarbank), nadat het traktement van den postdirecteur op f 3,500.— was gesteld.

Ondergeteekende is van meening, dat de betrekking van inspecteur van genoegzame beteekenis is om eene bezoldiging met f 4,000.— ten volle te motiveeren.

Het inkomen van den controleur, die enkel met het toezicht op den in–, door– en uitvoer en het accijnsrecht, en dan nog alleen met betrekking tot het eiland Curaçao was opgedragen, werd reeds vóor verscheidene jaren op f 3,200.— gesteld, waarbij nog eene ruime inkomst wegens emolumenten werd gemaakt. Voor de vergelijking echter alleen met het bedrag van de bezoldiging uit de koloniale kas, waartegen te voren geen bezwaar was gemaakt, rekening houdend, komt het ondergeteekende voor, dat het traktement van den inspecteur, aan wien de zorg voor de uitvoering van al de belasting–verordeningen der kolonie, bovendien ook de inspectie van alle ontvangerskantoren is opgedragen, wel meer dan f 300.— mag bedragen boven dat hetwelk den controleur was toegekend.

Hooge uitzondering moet het blijven,— meenden enkele leden– traktementen boven f 3,000.– toe te kennen, wil men niet den weg opgaan van Suriname.

De weg, die ondergeteekende zich bewust is in deze te hebben gevolgd, is die der billijkheid met het oog op de beteekenis van de betrekking, de daaraan verbonden verantwoordelijkheid, den omvang der werkzaamheden, het belang van den dienst en de eischen, waaraan ambtenaren zich vaak moeilijk kunnen onttrekken en die het leven duurder maken.

Overigens schijnt de vrees, dat men den weg van Suriname opgaat, alsnog even weinig gegrond te zijn als dat er aanleiding zou bestaan de gevallen, waarin de ambtenaren meer dan f 3,000.— inkomen genieten anders dan uitzonderingen te noemen.

Ter vergelijking volge hier eene opsomming van het beloop der traktementen voor de daarnevensgenoemde ambten in Suriname bepaald.

Gouvernements–Secretaris	f	9,000.
Hoofd–commies ter Gouvernements Secretarie	,,	4,800.
Administrateur van financiën	,,	9,000.
Hoofdcommies	,,	3,000.
Controleur der belastingen	,,	6,000.
Adjunct– Idem (f 4,000– f 5,000)	,,	5,000.
Koloniale Ontvanger en betaalmeester	,,	6,000.
Districtcommissarissen f 4,000 à	,,	5,000.
Idem f 3,500 à	,,	4,500.
President v/h Hof van Justitie	,,	10,000.
Leden van het hof f 6,500– à f 8,000	,,	23,500.
Procureur–generaal	,;	10,000.
Advocaat–generaal	,,	6,500.
Griffier	,,	6,000.
Postdirecteur	,,	5,000.
Hoofdcommies	,,	3,000.
Hypotheekbewaarder	,,	5,000.

Agent–generaal. Immigratiedepartement	f	8,000.
Inspecteur. Onderwijs:	,,	7,000.
Directeur Landbouw	,,	8,000.
Landbouwscheikundige	,,	5,000.
Plantkundige	,,	4,000.
Beheerder der Koloniale vaartuigen	,,	6,500.
Commies-boekhouder	,,	3.000,

Ondergeteekende kan slechts op prijs stellen het inzicht van den Raad, dat men den tijd sinds de invoering van het nieuwe belastingstelsel verloopen te kort acht om reeds nu een zuiver oordeel over de inrichting van dien dienst mogelijk te maken.

Ter tegemoetkoming aan 's Raads meening wil hij dan ook gaarne de verklaring afgeven, dat aan de betrekking van verificateur en van kommies–verificateur door hem voorshands geen vaste bezoldiging zal worden verbonden, en dus evenmin het vooruitzicht geopend op periodieke verhoogingen.

Hij wenscht echter daarbij op te merken, dat aan de betrekkingen van verificateur en kommies–verificateur eene goede bezoldiging dient te worden verbonden, aangezien niet alleen het dienstbelang, maar ook dat van den handel, eischt, dat men voor de vervulling van die betrekkingen over krachten kan beschikken, die aan vrij hooge eischen voldoen,— niet het minst ten aanzien van het bestaan van eigenschappen in verband met den omgang van het publiek.

Ook het beginsel van periodieke verhoogingen zou ondergeteekende niet gaarne wenschen te zien opgegeven, met het oog op den daarin gelegen prikkel om ijver en toewijding voor de zaken van den dienst in de gewenschte mate gaande te houden.

Art. 9. Het geraamd bedrag is als volgt samengesteld:

Gegarandeerde toelage aan den gewezen adjunct–controleur wegens gemis van emolumenten	f	700.
idem aan 4 kommiezen à f 360	,,	1,440.
idem aan 12 kommiezen wegens werkzaamheden buiten den gewonen diensttijd à f 125	,,	1,500.
idem aan den verificateur	,,	250.
idem aan den kommies–verificateur	,,	200.
	f	4,090.

Waarvoor gesteld is de ronde som van 4,000.—, aangezien de drie laatste posten op ramingen berusten, waarvoor geen vaste basis nog aanwezig is en die evenzeer mee– als tegen kunnen vallen.

Aangeteekend zij verder dat de sommen van f 700.— en f 1,440.— afloopende credieten zijn.

Art. 14. Het was ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat men geen bezwaar had tegen het aangevraagd crediet voor de normaalschool.

Van eventueele toekenning naderhand van vergoeding wegens gemis aan inkomsten aan de aan die school verbonden onderwijzers zal geen sprake kunnen zijn, aangezien de aan die onderwijzers voor hunne diensten toegekende toelagen van tijdelijken aard zijn, wat vanzelf voortvloeit uit het voorschrift betreffende het verstrekken van normaallessen.

Art. 15. De aankoop van schoolmeubelen wordt thans uit art. 15 bestreden om den schoolopziener in staat te stellen beter dan voorheen rekening te houden met de daarvoor beschikbare fondsen.

Uit de bij art. 35 *h*. gegeven toelichting blijkt, dat het om daarbij aangegeven redenen noodzakelijk was het oorspronkelijk crediet ad. f 1,500.— met f 500.— te verhoogen. Daarbij was rekening gehouden, dat f 300.— naar art. 15 was overgebracht,— m. a. w. de benoodigde verhooging beliep eigenlijk f 800.—

Art. 17. De bij dezen post vernomen opmerking is juist.

De Raad gelieve de verzekering te aanvaarden, dat het gepleegd verzuim geheel onwillekeurig is geweest. Wanneer hij

dan gaarne van de gelegenheid gebruik maakt tot herstel van dat verzuim, kan hij den Raad berichten, dat hij, zonder in 't minst aan de belangrijkheid en de verantwoordelijkheid van de betrekking iets te kort te willen doen, geen vrijheid heeft kunnen vinden het aanvangstraktement van den havenmeester en loods op een hooger bedrag dan f 2,500 te bepalen.

Deze gelegenheid maakt hij zich tevens ten nutte tot herstelling van een abuis in het bedrag van het voorgesteld traktement van den loods voor 1910.

Krachtens de door ondergeteekende vastgestelde regeling zal de loods om de vier jaren eene traktementsverhooging van f 250.— verkrijgen tot een maximum van f 3,000.— toe, en, daar de titularis in 1908 werd benoemd, zal hij eerst in 1912 aanspraak op de, abusievelijk reeds voor 1910 aangevraagde, eerste periodieke verhooging verkrijgen.

In de nota van wijzigingen zal dat abuis worden hersteld.

Art. 18. Uit de hierbij gedane mededeeling vertrouwt ondergeteekende te mogen lezen, dat er in den Raad eene meerderheid zal bestaan, die aan de voorgestelde regeling van de bezoldiging van den stadsgeneesheer hare medewerking zal verleenen, en daarvoor zij bij deze reeds bij voorbaat de dank van ondergeteekende verleend.

Overeenkomstig den wensch van den Raad zal ondergeteekende niet aandringen op het aanvaarden van het crediet voor de vergoeding aan den stadsgeneesheer wegens transportkosten te water, hoewel hij de meening blijft toegedaan, dat die kosten in billijkheid niet voor zijne rekening mogen komen. In de nota van wijzigingen wordt voorgesteld het crediet te doen vervallen.

Tegen het voorstel tot toekenning van eene verhooging van traktement aan den armendokter bewesten de haven blijkt er — ondergeteekende constateert dit met leedwezen — vrij algemeen bezwaar te bestaan. Men heeft er op gewezen, dat een dokter, behalve zijn traktement, ook nog particuliere praktijk heeft, wat op zich zelf volkomen waar is, maar waaraan, als argument, slechts een zeer betrekkelijke waarde mag worden toegekend.

Al dadelijk moet er wel op worden gelet, dat de titularissen in den regel niet te kiezen hebben of zij particuliere praktijk zullen uitoefenen of niet, daar hunne traktementen in de meeste gevallen volstrekt niet voldoende zijn om er overeenkomstig hun stand van te knnnen bestaan. Zij zijn dus wel genoodzaakt particuliere praktijk uit te oefenen, en dan gaat het niet aan in elk geval te redeneeren: zij hebben zoodanige praktijk,— dus bestaat er geen aanleiding het hun ten laste van de koloniale kas aangewezen inkomen te verhoogen.

En in casu komt het ondergeteekende bovendien voor, dat de Raad niet voldoende aandacht geschonken heeft aan de omstandigheid, dat de titularis, ten wiens behoeve eene verhooging is voorgesteld, reeds vele jaren dienst telt.

Ondergeteekende vertrouwt, dat de Raad besluiten moge de voorgestelde verhooging goed te keuren.

Art. 19. Uit hetgeen door ondergeteekende in de § over landbouw-aangelegenheden bij de beantwoording van ' Raads algemeene beschouwingen is aangevoerd, zal het wel voldoende gebleken zijn, dat ondergeteekende geene vrijheid vinden kan aan het door den Raad bij dezen post gedaan voorstel gevolg te geven.

Voor zooveel noodig wenschte hij ten aanzien van de vraag of het crediet ter bezoldiging van den landbouwkundige dient gehandhaafd, het volgende op te merken:

Door herhaalde gezette overweging van alle omstandigheden, die tot het onderwerp in verband staan en met verwijzing naar al hetgeen reeds vroeger en ook thans is gezegd, is ondergeteekende in zijne vaste overtuiging, dat een landbouwkundige hier wel degelijk groot nut kan stichten in geen enkel opzicht geschokt, en moet hij met grooten ernst het behoud van het ambt bepleiten.

Bij de algemeene beschouwingen werd reeds aangetoond, welke resultaten met den maisbouw zijn verkregen.

Worden die proeven voortgezet, dan zal in minder gunstige regenjaren een nog grooter verschil tusschen bewerkte en niet

bewerkte velden kunnen blijken: indien de eerste het nog tot een kleinen oogst zullen kunnen brengen, zullen de laatste niets opleveren.

Ook op ander gebied is reeds het belang van het behoud van een landbouwkundige gebleken: zoo bij de bestrijding van schildluizen in de oranjerieën,— bij keuze van terrein en bij aanleg van een sisal-aanplantingen, — voor de verbetering van de dividivi-cultuur. Zoo is de aanplant van katoen begonnen; en is er een gunstig katoen-veld, dat weldra zijn eersten oogst zal leveren. De proeven met Ceara-rubber zijn uit den aard der zaak nog in het aanvangsstadium, doch over de voorloopig verkregen resultaten mag men tevreden zijn; op alle gruisgronden, waar boompjes geplant zijn, staan de planten bijzonder gunstig, terwijl de terreinen toch volstrekt geen uitgezocht fraaie valleien zijn.

Met demonstratieve proeven van veevoedergewassen is een aanvang gemaakt; het zijn nog slechts de eerste proefveldjes, die op dat gebied zijn aangelegd, zoowel met uitheemsche als met inheemsche gewassen; zij kunnen voor de bevolking van groot economisch belang blijken te zijn.

Zal de landbouwkundige in dat alles voortdurend een ruim arbeidsveld vinden,— deze voorname zijde van zijn taak: opleiding langs praktischen weg van hen, die zich op de uitoefening van den landbouw toeleggen, moge vooral niet over het hoofd gezien.

Het is zeker niet te verwachten, dat men in enkele jaren geheel bevredigende resultaten van dien arbeid kan verlangen, vooral niet wanneer rekening gehouden wordt met de groote moeite, die vaak ondervonden wordt om met het oude te breken.

Op toenemende belangstelling valt echter zonder twijfel te wijzen: ondergeteekende zeide dat reeds. En als die belangstelling tot meer en meer resultaten leidt, dan is dat voorzeker te danken aan de meerdere voorlichting op het gebied.

Naar haar oordeel gevraagd naar aanleiding van 's Raads uiting in zake landbouwaangelegenheden, gaf de landbouwmaatschappij ondergeteekende te kennen, dat deskundige voorlichting hoogst gewenscht is en blijft; in de algemeene beschouwingen werd, o. m., in verband met de dividivi-cultuur, overgenomen hetgeen de maatschappij in verband met de bevordering dier cultuur heeft gezegd.

Wanneer onverhoopt ook thans nog, na al hetgeen te dezer zake werd uiteengezet, bezwaren tegen het toekennen van een traktement bij den Raad mochten bestaan, dan zal ondergeteekende, hoewel noode, er in kunnen berusten, dat voorloopig althans de bestaande toestand wordt gehandhaafd.

Art. 25. In overeenstemming met 's Raads wensch wordt in de nota van wijzigingen voorgesteld deze raming onder de afdeeling ,,Geheele kolonie'' over te brengen.

Met betrekking tot de vraag waarom de adviseur voor de visscherij vergoeding voor huishuur moet krijgen, kan ondergeteekende mededeelen, dat het oorspronkelijk, overeenkomstig het voorstel van Dr. Boeke, in de bedoeling had gelegen den aan te stellen visscherij-deskundige met een laboratorium tevens vrije woning in het fort Amsterdam te verschaffen. Aan dat voornemen is echter, uit gebrek aan voldoende lokaliteit, geen gevolg gegeven kunnen worden, om welke reden den adviseur eene vergoeding voor huishuur werd toegekend.

Wat de aanschaffing van litteratuur betreft, geldt het hier in de eerste plaats aankoop van enkele uitgezochte tijdschriften en boekwerken, die onderwerpen op het gebied der praktische visscherij behandelen.

De ,,Bulletin of the U. S. Fish Commission'' bijv. bevat in dat opzicht zeer waardevolle artikelen. Op het gebied der visscherijtechniek, vischbereiding, vischvervoer enz. wordt ook elders steeds naar verbetering der methoden en naar nieuwe hulpbronnen uitgezien, en de in andere landen opgedane ervaringen zal men dan zich ook zooveel mogelijk alhier ten nutte trachten te maksn.

Art. 26. Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording der algemeene beschouwingen en die van de opmerkingen art. 18.

Een landbouwkundige moet de beschikking hebben over de noodige fondsen om proeven te nemen, voort te zetten en demonstratiep–roefvelden aan te leggen, zoodat art. 26 *c* behouden dient te blijven. Het bestuur heeft dan ook ernstig bezwaar tegen het gedane voorstel tot schrapping daarvan.

Wat letter *d* aangaat, zal het Bestuur 't ten zeerste waardeeren, dat de Raad het aangevraagde bedrag toestond om voort te kunnen gaan met het verstrekken van landbouwcredieten op den voet als in de toelichting is uiteengezet. Het groote economische belang, dat o. m. de thans inwording zijnde vereeniging heeft, wettigt dezen post niet alleen, doch maakt hem noodzakelijk.

Eindelijk is het van belang om ieder jaar een of meer landbouwwerktuigen te laten uitkomen. De vroeger aangeschafte hooipers bleek uitstekend te voldoen, zoodat een inwoner reeds voor eigen rekening een gelijke pers bestelde.

Art. 28. Ofschoon ondergeteekende de in het verslag kenbaar gemaakte meening der afdeelingen deelt, zal het crediet toch thans nog niet gemist kunnen worden, waar, de in verband met reeds gedane oproeping, waarschijnlijk een jongmensch zijne studiën weldra zal aanvangen, en het zonder twijfel niet in de bedoeling van den Raad zal liggen, die studiën ontijdig te doen afbreken.

Art. 33. Daar het ook dezerzijds niet wenschelijk wordt geacht, na al hetgeen over dit onderwerp werd gesproken en geschreven, zich te verdiepen in abstracte beschouwingen om de noodzakelijkheid te betoogen van het toekennen van vast traktement aan den eersten opzichter bij het Departement van Openbare Werken, moge in het kort het volgende worden aangeteekend:

Waar de werkzaamheden voor onderhoud van en herstellingen aan de landsgebouwen sinds het optreden van den vorigen Directeur zeer belangrijk zijn toegenomen, zoowel door vermeerdering dier gebouwen als tengevolge van vroeger gebrek aan technisch onderlegd personeel, is thans vaak meer arbeid noodig dan vroeger.

Waarin die vermeerdering van arbeid nu bestaat, zal ondergeteekende wel niet in het bijzonder behoeven aan te toonen; uit de met Uwe medewerking toegestane credieten om te voorzien in bijzondere reparatien, nieuwen aanbouw, enz, zal dit den Raad duidelijk genoeg zijn.

Zou bij den grooten afstand der gebouwen en werken op Curaçao,—om van de overige benedenwindsche en de bovenwindsche eilanden niet te spreken,—toezicht door 2 opzichters reeds noodzakelijk zijn, te meer is dit noodig nu de Directeur voor een groot deel in beslag wordt genomen door tal van werkzaamheden, zoowel direct als indirect verband houdend met de verbetering van den economischen toestand en zijne aandacht verder wijden moet aan verschillende aangelegenheden, die van zijn departement uitgaan of wel den openbaren dienst betreffen (contrôle van verschillende ondernemingen).

Dat minstens een der opzichters een technisch opgeleid persoon moet zijn, zal wel geen verder betoog behoeven. wanneer men de grootte der jaarlijks door hen te verwerken uitgaven in aanmerking neemt; deze toch vertegenwoordigen over het loopend jaar alleen voor Curaçao het niet onaanzienlijk bedrag van rond f 45000.— aan noodzakelijk onderhoud en herstellingen, dus zonder damaanleg.

Hierbij komen dan nog meermalen nieuwe werken voor Curaçao in hun geheel en een groot deel van de werkzaamheden voor laatstbedoelde werken op de eilanden.

Verder dient er, bij langere afwezigheid van den Directeur bij reizen naar de andere eilanden of ziekte, toch minstens een ambtenaar op zijn departement te zijn, aan wien hij de leiding der zaken met vertrouwen kan overlaten, teneinde geen stoornis te brengen in voorbereidend werk, dat dikwijls ten koste van veel arbeid en geld is tot stand gebracht.

Dat onder het toezicht van een dergelijk persoon beter en goedkooper gewerkt wordt dan voor niet—technisch—onderlegden is een waarheid, ook op Curaçao door de ondervinding gestaafd.

De bewering in het voorloopig verslag, dat de leden tot de zienswijze van het Bestuur zouden overhellen indien niet juist in den laatsten tijd, in den tijd dat de technisch onderwezen persoon als opzichter werkzaam is, alles aan het departement zooveel duurder geworden was, wordt ten eenenmale weersproken door het resultaat van eene vergelijking van de kosten van verschillende soorten van eenige werken en materialen over het tijdvak 1885–1904, en de tegenwoordige prijzen:

Prijzen in guldens.

	Over het tijdvak 1885–1904.	Tegenwoordig.
Metselwerk van breuksteen in kleimortel per M3	10 à 12	9,60
Idem van zandsteen of koraal in trasmortel in opgaande muren zonder bepleisteren per M3	15 à 18	
Idem, idem in portlandcement mortel met bepleisteren per M3		11.—
Bepleisteren van binnen en buitenmuren per M2	0,50 à 0,75	0,35
Idem met portlandcement mortel (1 deel portlandcement en 2 deelen zand) van goten en treden	1,50	0,53
Dakbedekking van pannen met latten doch zonder spanribben per M2	2,50 à 3.—	
Idem, idem, doch met spanribben per M2		2,91
Klei geleverd ter plaatse per M3	2.—	1,10 à 1,50
Zand	3,50	2,90
Gruis (niet aangestampt)	2.—	1,42½ à 1,75 aangestampt.
Kalk per M3	11 à 13	6,90
Breuksteen voor muur gel. ter plaatse per M3	1,75 à 2	1,45 à 1,90
Kadesteen per stuk	2 à 2,50	1,70
Porlandcement per vat	7.—	
Idem ter plaatse geleverd		5,50
Zinkwit per K. G.	0.50	0.48
Lijnolie (gekookte) per L.	0,60	0,40
Lijnolie (ongekookte) ,,	0,60	0,40
Menie (rood lood) per K.G.	0,50	0,40
Krijt per K. G.	0.10	0,07
Koolteer per L,	0,35	0,16
Houtteer per L.	0,27½	0,20
Draadnagels per K. G.	0,25	0,18

De prijzen van aardewerk vóór 1909 zijn bij gebrek aan gegevens niet opgekomen. De tegenwoordige totaalkosten o. a. voor ontgraven, opwerpen en aanstampen van grond (in dammen) ad f 0,25 per M3 zijn echter zoo laag, dat zij wel als een minimum mogen worden beschouwd. Ook de kosten van timmerwerk moesten buiten beschouwing blijven, omdat zij te veel worden beheerscht door de sterk varieerende houtprijzen, terwijl de wijze ook in vroegere begrootingen gevolgd om voor verf- en ijzerwerk een globaal bedrag uit te trekken, vergelijking voor deze werkzaamheden vrijwel onmogelijk maakt, vooral waar de daartoe noodige gedetailleerde teekeningen ontbreken.

Verder is nog in aanmerking te nemen, dat bij de vroegere hooge eenheidsprijzen herhaaldelijk belangrijke overschrijdingen der toegestane fondsen voorkwamen.

Ten slotte zij er op gewezen, dat door de tegenwoordig gevolgde uitbesteding van alle werken, die daarvoor eenigszins in aanmerking komen, eene belangrijke besparing wordt verkregen.

In de hoop met het bovenstaande overtuigend te hebben aangetoond, dat de uitvoering der werken minder heeft gekost sinds de technisch onderwezen opzichter daarmede is belast, waarbij dan nog zijn te voegen de besparingen aan onderhouds- en herstellingskosten der nieuwe door hem uitgevoerde werken,

vertrouwt ondergeteekende 's Raads bezwaren tegen het toekennen van vast traktement aan dezen opzichter te hebben opgeheven.

Ten overvloede zij nog gewezen op het voordeel, ook uit een financieel oogpunt, dat ontleend kan worden uit de aanwezigheid van een technisch onderlegd persoon in gevallen als zich thans heeft voorgedaan bij de instelling van een cursus in het rekenen en teekenen voor toekomstige ambachtslieden.

Wat nu verder de zinsnede betreft: men was van oordeel dat de tegenwoordige directeur eene alles behalve zuinige werkwijze volgde, dat er bijv. op te veel punten te gelijk aan den damaanleg werd gewerkt enz., dat er te veel schrijfwerk werd verricht, te veel teekeningen gemaakt, moet worden opgemerkt:

dat de dammen worden gemaakt naarmate zij aangevraagd worden en dat daarbij, lettende op de belangen der bevolking, toch nimmer vereenvoudiging van het toezicht uit het oog wordt verloren, terwijl overigens wordt verwezen naar de prijsopgaven hiervoren opgenomen;

dat het schrijfwerk door vereenvoudiging der administratie en het aanhouden der strikt noodige registers zooveel mogelijk is- en wordt beperkt; dat het teekenwerk bepaald noodzakelijk is, zoowel om eene goede uitvoering der nieuwe werken te waarborgen als om gegevens te verkrijgen van de bestaande gebouwen en werken, waarop bij latere herstellingen behoorlijke begrootingen zijn te baseeren en kostbare teleurstellingen worden vermeden.

Waar het bovenbedoelde noodzakelijke teekenwerk, nog vermeerderd met dat voor de andere departementen benoodigd, zoo belangrijk is, dat de hulp van particuliere teekenaars soms moet worden ingeroepen om op tijd gereed te zijn, vordert het achterstallige werk aan de tableau-teekeningen slechts langzaam, een toestand, die nog tal van jaren bestendigd zal blijven.

Het toekennen van vast traktement aan dezen eenen teekenaar, die nog bovendien belast is met het en detail uitzetten der dammen en de bijhouding der onmisbare damregisters is daarom slechts een maatregel van billijkheid tegenover dezen ijverigen ambtenaar, die met veel toewijding en opoffering van vrijen tijd de hem opgedragen taak verricht.

Als antwoord op de beschouwingen omtrent het traktement van den directeur van het departement van openbare werken, meent ondergeteekende te mogen volstaan met de mededeeling, dat de nieuwe tijdelijke titularis voor den tijd van 5 jaren op een inkomen van f 4,500.— werd aangesteld.

Art. 35 *e*. Het aangevraagde crediet voor het verbeteren van de verlichting der lokalen van de Wilhelmina- en Hendrikschool ad f 650.— wordt teruggenomen, vermits het ingevolge advies van den stadsgeneesheer gebleken is, dat de voorgestelde verlichting zoo dringend noodzakelijk is, dat zoo spoedig mogelijk daarin dient te worden voorzien. Daaraan zal ten laste van de loopende begrooting zonder verwijl worden tegemoetgekomen.

Ten aanzien van het voorstel tot den bouw van een lokaal voor de 8ste klasse bij de Wilhelminaschool, verzoekt ondergeteekende te verwijzen naar hetgeen daaromtrent in zijn antwoord op de algemeene beschouwingen ter plaatse dienend is gezegd.

Tegen het brengen van de onderdeelen *c* en *d* onder *g* bestaan geene bezwaren, mits zulks geschiede in een zoodanigen vorm, dat de gewoonlijk voor het onderhoud der militaire gebouwen toegestane som van f 2,400,— gescheiden worde gehouden van de sub *c* en *d* benoodigde f 1,550,— en f 1,320.— (bijv. zooals sub *e* is geschied). Het totaal van dit onderdeel zal dan dus moeten zijn f 2,400.— + f 1,550.— + f 1,320.— of f 5,270.—.

Het streven moet er steeds op gericht blijven om voor het gewoon onderhoud een door de praktijk vastgestelde som te zoeken, die zoo klein mogelijk is.

Voegt men daaraan telken jare verschillende sommen voor herstellingen enz. toe, dan kan het niet anders of het bovenbedoelde streven moet fictief worden.

Aangezien hetzelfde voor de eilanden geldt, en het hierbe-

doelde streven voor deze van dubbel belang moet worden geacht, is het gewenscht om ook voor Curaçao steeds de *gewone* onderhoudsfondsen gescheiden van de andere noodzakelijke herstellingen te houden.

Art. 36 *e*. Daar de bevolking van Seroe Fortuna 425 zielen bedraagt, en het zeer wenschelijk is, dat o. m. deze nederzetting door den behandelenden geneesheer, den districtmeester en den geestelijke per rijtuig bereikt kan worden, terwijl de weg, zooals deze thans is, vooral in duisternis groote bezwaren levert, moet verbetering noodzakelijk worden geacht.

Art. 53. Daar het motief niet is aangegeven waarop het bezwaar berust, dat er bij eenige leden bestaat tegen de voorgestelde verhooging van het traktement van den gouvernements-geneeskundige, waardoor, gelijk door andere leden terecht is opgemerkt, zijn inkomen aan dat van den geneeskundige op de andere eilanden gelijk zou worden gemaakt, zoo is wederlegging van dat bezwaar vanzelf uitgesloten. Ondergeteekende moet er zich dan wel toe bepalen de verwachting uit te spreken, dat eerstbedoelde leden in het door de andere leden en door hem voor het voorstel aangevoerde alsnog aanleiding zullen vinden om met dat voorstel mede te gaan.

Artt. 55 en 72. Het verdient sterk aanbeveling om op elk der eilanden Aruba en Bonaire zoo spoedig mogelijk een aanvang te maken met demonstratie-proefvelden voor maiscultuur, pinda's en katoen, die aldaar minstens evenveel nut zullen kunnen stichten als van de Curaçaosche proefvelden reeds verkregen werd en nog verwacht mag worden.

Op Aruba werd reeds een aanplant van sisal, bevattende 3,000 planten, aangelegd, terwijl op Bonaire onlangs 200 sisalplanten op het school-terein geplant zijn.

Art. 73. De dividivi-exploitatie zal een batig saldo kunnen afwerpen bij ruimen oogst en wanneer de bijzondere uitgaven voor het snoeien der boomen, voor het schoonmaken van de terreinen en het wegnemen van parasieten (waarmede voorloopig zal moeten worden voortgegaan) voor een deel niet meer noodig zullen zijn. Dat de boomen dan meer vruchten zullen geven, en er minder peulen verloren zullen gaan dan thans, behoeft wel evenmin gezegd als dat daardoor de uitkomst der exploitatie door vermindering van uitgaven voordeeliger zal zijn. Ook moet in het oog gehouden, dat het plukloon, dat uitgekeerd wordt, ruim is gesteld, ten einde den plukkers nagenoeg dezelfde verdiensten met den pluk te verzekeren als zij voorheen daaruit trokken.

Art. 75. Bij een plaatselijke keur van het jaar 1877 is het verboden voor insluiting van terreinen binnen den omtrek van Kralendijk gebruik te maken van boomtakken, cactus of andere gewassen, of dergelijke reeds bestaande omheiningen met behulp van genoemd materiaal te vernieuwen. De terreinen, waarop de z. g. dokterswoning en hospitaal,— beiden gouvernements gebouwen— staan, zijn met cactus-omheiningen afgesloten, die feitelijk reeds lang door van ander materiaal vervaardigde omheiningen hadden moeten zijn vervangen.

Reeds op dien grond alleen ware het aanbrengen van eene betere omheiding geboden.

Artt. 86, 88, 105 en 120. Met verwijzing naar het antwoord op de algemeene beschouwingen wordt hier nog gereleveerd, dat de landbouwkundige, die op Curaçao gevestigd is, zelden gelegenheid heeft gehad, — en bij de gewenschte of, beter gezegd, noodig gebleken concentratie van zijne werkzaamheden op de benedenwindsche eilanden, hoe langer hoe minder gelegenheid zal kunnen vinden om naar de bovenwindsche eilanden te gaan, terwijl men daar toch sterk de behoefte aan een landbouwkundige gevoelt, hetgeen al hieruit blijkt, dat het voorstel daartoe uit den boezem van den Raad van Politie van St. Martin is voortgekomen.

Het bestuur heeft bezwaar tegen het overbrengen van deze uitgaven op ,,geheele kolonie'', uitgaande van het standpunt

om een landbouwkundige op Curaçao voor de drie benedenwindsche eilanden en een op St. Martin voor de drie bovenwindsche eilanden te hebben.

Het bedrag moge hoog schijnen, maar men moet bedenken, dat de titularis zal moeten wonen bijv. op St. Martin, doch genoodzaakt zal zijn om zich herhaaldelijk voor langen of korten tijd naar de beide andere eilanden te begeven.

Bovendien neme men bij de beoordeeling van dezen post in aanmerking, dat het, overeenkomstig het bij de toelichting medegedeelde, niet in de bedoeling ligt eene blijvende betrekking in het leven te roepen.

Art. 90 *b* en *c*. Het benoodigd water wordt aangekocht. Indien al, dan zal hetgeen voor het aanbrengen van het water betaald zal worden zeer veel minder zijn dan hetgeen voor aankoop en aanbrengen wordt betaald.

Art. 90 *f*. De som van f 400.— voor het gewoon onderhoud der gebouwen op het eiland St. Martin is zeer zeker niet te hoog geraamd. Uit deze som kan dan ook onmogelijk nog de herstelling en het verven van het steenen gebouw aan het westeinde van Philipsburg, welke werkzaamheden bovendien niet onder het gewoon onderhoud gerekend moeten worden, bekostigd worden.

Ook hier is het gewenscht om de som voor het gewoon onderhoud gescheiden te houden van de verdere toevallig benoodigde gelden voor buitengewone werkzaamheden, zooals herstellingen enz., omdat het de eenige manier is om tot een vaste som voor het gewoon onderhoud te geraken.

Dat de som, voor gewone onderhouds-werkzaamheden benoodigd, op slechts f 200.— werd begroot, was het gevolg van eene te laat bespeurde misraming.

Artikel 2. Ondergeteekende kan zich gereedelijk aansluiten bij de in de afdeelingen ontwikkelde meening, dat men zich bij de uitvoering der begrooting aan de toegestane sommen dient te houden, wil het opmaken van de begrooting en de vaststelling van de sommen, die tot bepaalde doeleinden mogen worden gebezigd, eenigen zin hebben.

Het spreekt vanzelf, dat dat bij het toestaan van de begrootingscredieten bedoeld is, maar evenzeer is het duidelijk, dat die voorwaarde slechts de kracht van een algemeenen regel kan hebben, die, gelijk het van alle regelen verluidt, onderhevig is aan uitzonderingen. Eene omstandigheid, welke de Raad dan ook toegeeft, waar hij in den slotzin van het verslag den wensch uit, dat alleen die artikelen voor overschrijding vatbaar verklaard zullen worden, welke uitgaven betreffen, die onmogelijk binnen bepaalde perken kunnen worden gehouden.

In de afdeelingen was men van meening, dat er veel te veel ramingen voor overschrijding toegelaten worden.

Al dadelijk wenscht ondergeteekende op te merken, dat voor 1910 dezelfde credieten, als in de begrooting voor het loopend jaar en die voor zoovele voorafgegane jaren, opgenomen zijn in het voorstel betreffende de vatbaarverklaring voor overschrijding. Op dat punt is ten aanzien van 1910 dezelfde lijn gevolgd als vorige jaren, zoodat de ontwerp-begrooting in dat opzicht geene afwijking aantoont.

De regel, die daarbij in het oog gehouden wordt, is, dat al de credieten, die niet strekken voor de kwijting van bezoldigingen — daar deze vaste uitgaven zijn — in de lijst van de voor overschrijding toegelaten artikelen behooren te zijn opgenomen.

Naar de meening van ondergeteekende is deze weg de eenig juiste.

Wat gedaan kan worden, — en waarop in de praktijk ook steeds wordt aangestuurd — is elke uitgave, die niet bepaald noodig is, te vermijden, ten einde overschrijding der credieten te voorkomen, maar het gaat lang niet *altijd* zooals ondergeteekende het, met den Raad, wenscht, *dat* het gaan zou.

Met den besten wil is het ten aanzien van een aantal credieren eenvoudig niet uitvoerbaar de raming zoo zuiver te bewerkstelligen, dat overschrijding met zekerheid buitengesloten is, terwijl het — gesteld dat de overschrijding niet werd

toegelaten, — evenzeer ten aanzien van zoovele credieten niet zou aangaan te handelen volgens den regel: niet meer uitgeven, daar de credieten uitgeput zijn.

Van bedoelde credieten mogen de voornaamste voor eene afzonderlijke vermelding in aanmerking komen, nl. die genoemd bij de onderartikelen: 3, 5 (in het bijzonder de onderdeelen: drukloon en kosten van telegrammen); 7 (in het bijzonder kostgeld enz. van gevangenen en dringende justitiekosten enz.); 9, 10, 15 (in het bijzonder het onderdeel subsidie aan bijzondere scholen), 22. 23, 24, 25, 26, 32, 34—40.

Het zou te ver voeren om de geheele begrooting langs te gaan, en zoo bepaalde ondergeteekende zich tot de aangegeven posten uit de Afd. I—VI van het eiland Curaçao, ten aanzien waarvan eene juiste raming van de vermoedelijk benoodigde sommen, waardoor overschrijding buitengesloten zal zijn, niet uitvoerbaar is.

Evenmin laat zich met betrekking tot die posten het besproken voorschrift toepassen wanneer ten volle over de toegestane credieten is beschikt—: de Raad zou het er toch wel mee eens zijn, dat wanneer de opgenomen credieten verbruikt zijn kwalijk zal kunnen worden besloten: ,,geen overtochtsgelden meer uit te keeren aan hen, die krachtens bestaande voorschriften recht daarop hebben, — geene stukken meer te doen drukken noch telegrammen af te zenden, — geene gevangenen meer op te nemen (gezwegen van de moeilijkheid hoe te handelen met de in de gevangenis opgenomenen, wier straftijd niet verstreken is), enz. enz.

Om zijne bedoeling duidelijk te maken, meent ondergeteekende met de aangehaalde voorbeelden te kunnen volstaan (de artikelen onder de afdeeling pensioenen, wachtgelden en onderstanden mogen echter nog afzonderlijk worden genoemd) maar ook onder de overige eilanden komen gelijksoortige posten voor als de opgenoemde, en ook ten aanzien van de niet genoemde geldt dezelfde gedachtengang, al dringt die zich niet zoo sterk op als bij de aangegevene.

De Raad meent, dat de gevolgde methode ten aanzien van de toelating van een aantal credieten voor overschrijding niet bevorderlijk is voor een zuinig beheer.

Reeds merkte ondergeteekende op, dat steeds toegezien wordt, dat niet dan hoogst noodige uitgaven worden gedaan, wat uit den aard der zaak voorop moet staan. Ligt hierin de eerste voorwaarde om overschrijding zooveel doenlijk te voorkomen, — de omstandigheid, dat overeenkomstige posten het eene jaar wél en dan weer niet overschreden worden, en er jaarlijks meerdere posten in de rekening voorkomen, waarop in stede van overschrijdingen overschotten zijn te constateeren, wijst voldoende uit, dat er weerstand kon geboden worden — en geboden wordt — aan de, blijkens inzicht van den Raad, in de besproken bevoegdheid gelegen verleiding om meer uit te geven dan bepaald noodig is.

Waar het op aan komt is, dat aangetoond kan worden, dat de uitgaaf boven het verleend crediet gemotiveerd was, terwijl, al wordt het door den Raad aanbevolen middel met betrekking tot een aantal credieten toegepast, overschrijding ten slotte toch zou moeten plaats vinden, indien de noodzakelijkheid van het doen van uitgaven op niet voor overschrijding vatbaar verklaarde posten op goede gronden vaststaat.

Terwijl de meer uitgegeven sommen boven de voor overschrijding vatbaar verklaarde credieten uit den post voor onvoorziene uitgaven (tenzij ook deze ontoereikend gebleken is) kunnen worden gevonden, zou verhooging behooren te worden aangevraagd van de overige credieten, welker overschrijding noodzakelijk mocht zijn gebleken.

Ondergeteekende verwacht dan ook geen resultaat van de door den Raad aanbevolen inkrimping van het aantal artikelen, die voor overschrijding in aanmerking zouden mogen komen, en kan alzoo de toepassing er van niet aanbevelen.

Willemstad, den 19n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Nota van wijzigingen.

No. 9.

1o. In de ontwerp-verordening.

Artikel 1.

Curaçao.

IVe AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Na onderartikel 14, als onderartikel 14bis. te lezen :

Subsidie aan de Roomsch-Katholieke Gemeente in de kosten van herstelling van het kerkgebouw dier gemeente aan de Overzijde der haven ..... f 2,000.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Onderartikelen 17 en 18 worden verminderd met respectievelijk f 175.— en f 200.— en gebracht op respectievelijk f 5,200.— en f 12.000.—.

Het crediet ad f 7.000.— in onderartikel 25 wegens kosten ter verbetering van het visscherijbedrijf wordt overgebracht onder het hoofd ,,Geheele Kolonie''.

Als onderartikel 25, nieuw, te lezen :

,,Kosten van exploitatie en onderhoud van de inrichting voor draadlooze telegraphie, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds ter aanschaffing van nieuwe installatiën..... Memorie.''

Als onderartikel 25bis wordt gelezen :

Subsidie aan het Roomsch-Katholiek weeshuis te Santa Rosa ter vernieuwing van een windmolen voor de levering van drijfkracht ten behoeve van de aan dat weeshuis verbonden ambachtschool..... f 150.

VIe AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Onderartikel 25 wordt verminderd met f 250.— en gebracht op f 23,386.—.

De totalen van de IVe, Ve en VIe afdeeling worden respectievelijk gelezen : f 102,338.—, f 112,810.— en f 107,160.— en het totaal voor het eiland Curaçao f 493,220.—.

Aruba.

IIe AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Onderartikel 44 wordt verhoogd met f 200.— en gelezen f 1,465.—.

IIIe AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Onderartikel 46 wordt verminderd met f 400.— en gelezen f 5,265.—.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na onderartikel 53 te lezen onderartikel 53bis, luidend :

Kosten van oprichting van een station voor draadlooze telegraphie, kosten van exploitatie en onderhoud daarvan, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds tot aanschaffing van nieuwe installatiën..... Memorie.

VIe AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Onderartikel 57 wordt verminderd met f 1,900.— en gelezen f 6,600.—.

De totalen van de IIe, IIIe en VIe afdeeling worden respectievelijk gelezen : f 2,615.—, f 6,497.— en f 10,100.—, en het totaal voor het eiland Aruba f 47,194.—.

Bonaire.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na onderartikel 70 te lezen onderartikel 70bis, luidend :

Kosten van oprichting van een station voor draadlooze telegraphie, kosten van exploitatie en onderhoud daarvan, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds tot aanschaffing van nieuwe installatiën ..... Memorie.

St. Martin Ned. Ged.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Onderartikel 87 wordt verhoogd met f 300.— en gelezen f 1.875.—.

Het totaal van de Ve afdeeling en dat voor het eiland St. Martin N. G. worden respectievelijk gelezen f 10,675.— en f 45,145.—.

St. Eustatius.

IVe AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Na onderartikel 102 te lezen onderartikel 102bis, luidend :

Subsidie aan de Roomsch-Katholieke Gemeente in de kosten van herstelling van het kerkgebouw dier gemeente f 1,000.

Het totaal der IVe afdeeling en dat voor het eiland St. Eustatius worden respectievelijk gelezen f 8,095.— en f 29,595.—.

Geheele Kolonie.

IIIe AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na onderartikel 127 te lezen onderartikel 127bis luidend:

Kosten van verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie ..... f 7,000.

Het totaal van de IIIe afdeeling wordt gelezen f 56,300.— en dat voor de geheele kolonie f 275,294.—.

Het Overzicht wordt gelezen :

Curaçao	f 493,220.
Aruba	,, 47,194.
Bonaire	,, 44,504.
St. Martin Ned. Ged	,, 45,145.
St. Eustatius	,, 29,595.
Saba	,, 27,415.
	f 687,073.
Geheele Kolonie	,, 275,294.
	f 962,367.

Het eindcijfer van het ontwerp wordt gelezen f 962.367.—. (*Negen honderd twee en zestig duizend, drie honderd zeven en zestig gulden*).

Artikel 2,

In het eerste lid van dat artikel vervalt het daarin genoemd onderartikel 25 en wordt aan de daarin genoemde onderartikelen toegevoegd onderartikel 127bis.

Aan de in dat artikel genoemde memorieposten worden toegevoegd de onderartikelen 25, 53bis en 70bis.

2o. In den uitgewerkten en toelichtenden staat.

Curaçao.

Ie AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Onderartikel 5.
Lr. *a* wordt gelezen: boeken, dagbladen en bindwerk f 800.—
Lr. *d* vervalt.
Lr. *e* wordt lr. *d*.
Lrs. *f* en *g* worden bijeengevoegd onder lr. *e*, welk onderdeel luiden zal: drukloon van stukken voor den Kolonialen Raad, verlichting van 's Raads vergaderzaal en verschillende benoodigdheden ..... f 1,600.
Lr. *h* wordt gelezen lr. *f*.

IVe AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Na onderartikel 14, als onderartikel 14bis, te lezen :
Subsidie aan de Roomsch-Katholieke Gemeente in de kosten van herstelling van het kerkgebouw dier gemeente aan de Overzijde der haven ..... f 2,000.
Het totaal van de IVe afdeeling wordt gelezen f 102,338.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Het als traktement van den loods sub *a* van onderartikel 17 uitgetrokken bedrag van f 2,675.— wordt verminderd met f 175.— en gebracht op f 2,500.—.
Het totaal van genoemd onderdeel *a* wordt gelezen f 4,000.— en dat van art. 17 . . f 5,200.—.
In onderartikel 18 vervalt sub *b* de toelage van f 200.— voor den stadsgeneesheer wegens transportkosten te water.
Het totaal van genoemd onderdeel en dat van art. 18 worden met genoemd bedrag verminderd en gebracht op respectievelijk f 300.— en f 12,000.—.
Het crediet ad f 7,000.— in onderartikel 23 wegens kosten van verbetering van het visscherijbedrijf wordt overgebracht naar de afdeeling Geheele Kolonie.
Als onderartikel 25, nieuw, te lezen :
Kosten van exploitatie en onderhoud van de inrichting voor draadlooze telegraphie, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds tot aanschaffing van nieuwe installatiën ..... Memorie.
Als onderartikel 25bis wordt gelezen :
Subsidie aan het Roomsch-Katholiek weeshuis te Santa Rosa ter vernieuwing van een windmolen voor de levering

---

TOELICHTINGEN.

Zie de memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

Te laat om reeds bij de samenstelling der begrooting daarmede rekening te kunnen houden, bereikte het Bestuur een verzoek van den Apostolischen Vicaris om geldelijken steun bij de verbouwing van het kerkgebouw der Roomsch-Katholieke Gemeente aan de Overzijde alhier en voor den bouw van eene nieuwe kerk der Roomsch-Katholieke Gemeente te Oranjestad (St. Eustatius).
Ondergeteekende meende met het oog op de groote uitgaven, die beide bouwwerken zullen vorderen (naar schatting respectievelijk f 16,000.— en f 8,000.—) en rekening houdend met de betrekkelijk geringe draagkracht van de eerstgenoemde gemeente en de zeer geringe draagkracht van de tweedegenoemde, in verband met hetgeen meermalen plaats vond, een voorstel te mogen doen om door eene bijdrage uit de koloniale kas geldelijken steun aan de bedoelde gemeenten tot de omschreven doeleinden te verleenen.

Zie de Memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

Als voren.

Als voren.

Als voren.

De Directie van het weeshuis wendde zich tot het Bestuur met het verzoek eene bijdrage te verleenen in de kosten van ver-

nieuwing van den molen,— onder mededeeling dat de middelen, waarover het weeshuis beschikt, zeer beperkt zijn, waardoor het niet bij machte zijn zal uit eigen middelen die kosten te dragen.

Daar ondergeteekende van oordeel is, dat de aan het weeshuis verbonden ambachtschool eene instelling van algemeen belang is, waardoor er gegrond motief ontstaat — wanneer eigen middelen te kort schieten — den verzochten steun te verleenen, zoo heeft hij in die overweging aanleiding gevonden een crediet voor de toekenning van het subsidie aan te vragen.

Zie de memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

Het fornuis in 's lands hospitaal, zoomede de daarbij behoorende kookpotten, moeten worden vernieuwd, met welke voorziening echter tot het a. s. jaar zal kunnen worden gewacht.

De kosten van een en ander worden geraamd op f 400.— met welk bedrag art. 35 *e* van het ontwerp wordt verhoogd.

Het voorstel tot verhooging van de bezoldiging van den ambtenaar van het openbaar ministerie wordt voornamelijk gemotiveerd door de overweging, dat de werkzaamheden aan het ambt verbonden sinds lang reeds van dien aard zijn, dat f 400.— niet langer eene billijke betaling te achten is.

Dat valt terstond in het oog bij eene vergelijking van het aantal zaken, dat door het Kantongerecht op Aruba in de laatste drie jaren behandeld werd met het getal, waarin door de Kantongerechten (en Raden van Justitie) op de overige eilanden vonnis gewezen werd.

Dit moge blijken uit het volgend staatje.

van drijfkracht ten behoeve van de aan dat weeshuis verbonden ambachtschool..... f 150.—

Het totaal van de Ve afdeeling wordt verminderd met f 7,225.— en gebracht op f 112,810.—.

VIe AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

In onderartikel 35 verval sub lr. *e* het crediet van f 650-—, aangevraagd voor verbetering van de verlichting in de lokalen van de Wilhelmina- en Hendrik-scholen.

Het totaal van dat onderdeel wordt daardoor f 2,500.—.

In datzelfde onderartikel worden de credieten sub lrs. *c* en *d* toegevoegd aan die sub lr. *g*, die dan lr. *e* wordt en luiden zal als volgt:

Onderhoud en herstelling van de fortificatiën en militaire gebouwen, w. o. te verstaan het doen van kleine reparatiën aan verf- en houtwerken, enz.

gewoon onderhoud	f	2,400.
het opnieuw bepleisteren van de West- en Noordzijde van het Riffort	,,	1,550.
het bepleisteren met portlandcement van de bovenzijde van de batterijen van het Waterfort	,,	1,320.

Aan lr. *e* wordt toegevoegd een nieuwe post luidend:

vernieuwing van het fornuis in 's lands hospitaal en van de daarbij behoorende kookpotten	,,	400.
	f	5,670.

Onderdeelen *e*, *f*, *h* en *i* worden gelezen *c*, *d*, *f* en *g*.

Het totaal van het onderartikel en dat van de VIe afdeeling worden gelezen respectievelijk f 23.386.— en f 107,160.—.

Het totaal voor het eiland Curaçao wordt gelezen f 493,220.

Aruba.

IIe AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE.

Het crediet voor de toelage van den ambtenaar van het openbaar ministerie, aangegeven sub *b* van onderartikel 44, wordt verhoogd met f 200.— en gebracht of f 600.—.

Het totaal van dat onderdeel zal dan luiden f 800.—, dat van het onderartikel f 1,465.— en dat van de IIe afdeeling f 2,615.—.

	Burgerlijke zaken			Strafzaken.		
	1906–	1907–	1908	1906–	1907–	1908
Aruba	2	2	7	40	29	43
Bonaire	0	2	2	40	6	28
St. Martin N. G.:						
Raad van justitie	0	0	0	7	2	5
Kantongerecht	3	3	3	6	3	0
St. Eustatius:						
Raad van justitie	1	0	0	4	7	5
Kantonrecht	1	0	0	10	6	6
Saba	0	0	0	1	0	1

Reeds lang was vergeleken met de andere eilanden, op de vele en meer uitgebreide werkzaamheden, aan het ambt verbonden, gewezen, met verzoek om de bezoldiging van het ambt te verhoogen. Daar het verzoek ondergeteekende billijk voorkomt, wordt door hem voorgesteld de aan het ambt verbonden toelage met f 200.— te verhoogen.

Na de indiening van het ontwerp is er een kommies der belastingen naar Aruba gedirigeerd op een inkomen uan f 800.

In verband daarmede kan het ad f 1,200. geraamd traktement van den kommies 1e. klasse met f 400.— worden verminderd.

Zie de memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

Eene nadere gedetailleerde raming der kosten van aanbouw van deze kantoorlokalen heeft uitgewezen, dat de oorspronkelijke raming ad f 8,500.— te hoog was gesteld, en dat het werk met f 6,600.— zal kunnen worden uitgevoerd. Op grond daarvan wordt de raming op laatstgemeld bedrag gesteld.

Deze wijziging strekt ter herstelling van een abuis: de hier bedoelde kommies is loods te Kralendijk; de kommies 2e. klasse, tevens opzichter bij den vuurtoren en loods ter lage Westkust, behoort onder art. 74 te huis, alwaar hij dan ook vermeld staat.

IIIe AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Het crediet wegens het traktement van 1 kommies 1e klasse sub *a* van onderartikel 46 wordt verlaagd met f 400.— en gebracht op f 800.—.

Het totaal van dat onderdeel wordt gelezen f 2,900.—, dat van onderartikel 46 f 5,265.— en dat van de IIIe afdeeling f 6,497.—.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na onderartikel 53 te lezen onderartikel 53bis, luidend:

Kosten van oprichting van een station voor draadlooze telegraphie, kosten van exploitatie en onderhoud daarvan, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds tot aanschaffing van nieuwe installatiën ..... Memorie.

VIe AFDEELING.

OPENBARE WERKEN.

Het voor den aanbouw van nieuwe lokaliteiten tot landskantoren aangevraagd bedrag van f 8,500.— sub onderartikel 57 wordt verminderd met f 1,900.— en gebracht op f 6,600.—

Het totaal van de VIe afdeeling wordt gelezen f 10,100.— en dat voor het eiland Aruba f 47,194.—.

B o n a i r e.

IIIe AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

In onderartikel 63 sub *b* in stede van 1 kommies 2e klasse, tevens opzichter bij den vuurtoren en loods ter lage Westkust, te lezen : 1 kommies 2e klasse, tevens loods te Kralendijk.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na art. 70 te lezen art. 70bis :

Kosten van oprichting van een station voor draadlooze telegraphie, kosten van exploitatie en onderhoud daarvan, zoomede afschrijving voor de vorming van een fonds tot aanschaffing van nieuwe installatiën ..... Memorie.

Zie de memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

St. Martin N. G.

Ve AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Lr. *a* van onderartikel 87 wordt gelezen :

Geneeskundige behoeften voor onvermogenden, zoomede kosten van hunne verpleging in het gasthuis.... f 650.

Het totaal van het onderartikel wordt gelezen f 1,875.—, dat van de Ve afdeeling f 10,675.— en dat voor het eiland St. Martin N. G. f 45,145.—.

Door de vereenigde pogingen van den gouvernements–geneeskundige op St. Martin N. G. en de Roomsch–Katholiehe geestelijkheid aldaar is het gelukt eene eenvoudige inrichting in het leven te roepen ter verpleging van onvermogende zieken, wier toestand verpleging te huis om verschillende redenen niet toelaat.

Zij, welke tot die klasse behooren, hebben vrije geneeskundige behandeling, en geneesmiddelen worden hun gratis verstrekt.

Nu er eene gelegenheid bestaat, waar de zieken, die daartoe in de termen vallen, behoorlijk zullen kunnen worden verpleegd, zal met het bestaan van die inrichting, gelijk op Curaçao ten aanzien van het gasthuis aldaar, ten behoeve van evenbedoelde patiënten rekening zijn te houden.

Ter tegemoetkoming daaraan wordt een crediet van f 300.— aangevraagd tot bestrijding van de kosten van verpleging.

Evenals op Curaçao is de vergoeding berekend op f 0,25 per dag en per persoon.

St. Eustatius.

IVe AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Na art. 102 te lezen art. 102bis luidend :

Subsidie aan de Roomsch–Katholieke Gemeente in de kosten van herstelling van het kerkgebouw dier gemeente f 1,000.

Het totaal der IVe afdeeling wordt gelezen f 8,095.— en dat voor het eiland St. Eustatius f 29,595.—.

Zie de toelichting bij onderartikel 14bis Curaçao.

Geheele Kolonie.

IIIe AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Na onderartikel 127 te lezen onderartikel 127bis, luidend:

Kosten van verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie.

a.	toelage aan den adviseur voor visscherijzaken	f 4,500.
b.	toelage aan idem voor huishuur	,, 360.
c.	reis– en verblijfkosten van idem	,, 600.
d.	teeltproeven	,, 500.
e.	kosten van proeven op het gebied van visschbereiding en bewaring	,, Memorie.
f.	visscherijcredieten	,, Memorie.
g.	verschillende kosten	,, 1,040.
		f 7,000.

Zie de memorie van antwoord op het voorloopig verslag.

Het totaal van de IIIe afdeeling wordt gelezen f 56,300.— en dat voor de geheele kolonie f 275,294.—.

Het overzicht wordf gelezen :

Curaçao	f 493,220.
Aruba	,, 47,194.
Bonaire	,, 44,504.
St. Martin N. G.	,, 45,145.
St. Eustatius	,, 29,595.
Saba	,, 27,415.
	f 687,073.
Geheele Kolonie	,, 275,294.
	f 962,367.

3o. In de raming der middelen en inkomsten.

D. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Tengevolge van de voorgestelde wijzigingen wordt de raming van de bijdrage uit 's Rijks schatkist verhoogd met f 725.— en gebracht op f 305,162.—.

In de memorie van toelichting bij het ontwerp had ondergeteekende toegezegd, dat uit de gegevens, die in de eerste maanden van het jaar ten aanzien van de ontvangsten verkregen zouden worden, zoo die daartoe aanleiding mochten geven, eene herziene raming der ontvangsten zou worden samengesteld.

Verschillende opgaven deswege—zoo wat betreft de verkregen ontvangsten uit niet beschreven middelen, als wat aangaat de totalen van aanslagen in de grond- en gebruiksbelastingen—hebben ondergeteekende intusschen wel is waar bereikt, maar heeft hij ten slotte van zijn voornemen om herziene ramingscijfers aan te geven afgezien, daar het bij onderzoek gebleken was, eenerzijds dat de opbrengstcijfers over twee à drie maanden geen voldoende gegevens aan de hand deden voor eene eenigszins juiste raming, en anderzijds omdat de cijfers der aanslagen in de beschreven middelen evenmin zekere gegevens verstrekken, aangezien niet met eenige zekerheid te voorspellen is welk resultaat de mogelijk te verwachten bezwaarschriften zullen hebben.

Op grond van die overwegingen heeft ondergeteekende gemeend, dat het ten slotte niet aan te bevelen was de voorgestelde ramingscijfers te wijzigen.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—11.

Verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910.

Eindverslag.

No. 10.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging over dit onderwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5n. Mei 1909.

De Rapporteurs.

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—12.

Verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45).

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de navolgende verbeteringen te brengen in de artt. 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45);

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van artikel 50 van het regeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

De punt aan het slot van artikel 47 van de Gebruiksbelastingverordening 1908 vervalt en aan dat artikel wordt het volgende toegevoegd „en wegens lichten, die gedurende het belastingjaar niet meer dan vier tijdvakken van 24 uur of gedeelten daarvan aan de electrische stroomgeleiding zijn aangesloten.".

In artikel 75 vervalt aan het einde van den eersten en in den zesden regel het woord „of" en wordt in den tweeden en zevenden regel, na het woord „automobielen" ingelascht „of lichten".

Artikel 2.

Deze verordening wordt geacht inwerking te zijn getreden op den 1n. Januari 1909.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—12.

Verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45).

Memorie van toelichting.

No. 2.

Aangezien gebleken is, dat, in verband met de omstandigheid dat de concessionaris van de inrichting tot electrische verlichting te Willemstad, behalve maandabonnementen ook dagabonnementen sluit van f 0.50 per licht, de Gebruiksbelastingverordening 1908 wat den grondslag electrisch licht betreft, onregelmatig drukt en bovendien, blijkbaar bij vergissing, verzuimd werd om voorzieningen te treffen ten aanzien der lichten, die slechts een gedeelte van een jaar in gebruik zijn, heeft ondergeteekende de eer, tot herstel van het bovenaangehaalde, den Raad bijgaande ontwerp-verordening tot aanvulling van de artikelen 47 en 75 ter goedkeuring aan te bieden.

Met de uitbreiding der vrijstelling, die een zeer tijdelijk gebruik van electrische lampen buiten aanslag laat, wordt tevens zoowel voor publiek als administratie veel omslag vermeden.

Willemstad, den 1n. Maart 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909—12.

Verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45).

Eindverslag.

No. 3.

Bij het Afdeelingsonderzoek sprak men zijn waardeering uit over de indiening van dit Ontwerp, dat, vooral om het beginsel van billijkheid en rechtvaardigheid dat er aan ten grondslag ligt, met ingenomenheid werd ontvangen.

Eenige leden, hoewel toegevende wat door andere werd betoogd, dat het Regeeringsreglement zich niet verzet tegen het toekennen van terugwerkende kracht aan wettelijke regelingen en dat de algemeene bepalingen der wetgeving kwalijk kunnen geacht worden *beginselen* van wetgeving te bevatten, zouden echter ongaarne den eersten stap in die richting doen, hoezeer dan ook in het onderhavig geval er alle reden toe zou bestaan.

Vele andere leden echter, van oordeel dat de wenschelijkheid van het verleenen van terugwerkende kracht, even goed als van elke andere bepaling, voor elk geval op zich zelf moet worden beoordeeld, verleenden gaarne hun medewerking aan het tot stand brengen van de bedoelde bepaling.

Wat de ontworpen vrijstelling betreft, die een zeer tijdelijk gebruik buiten aanslag laat, meenden vele leden, dat het zeer wenschelijk zou zijn, ter vermijding zooveel mogelijk van omslag voor administratie en publiek, de vrijstelling nog veel meer uit te breiden.

De Commissie van Rapporteurs acht met het vorenstaande de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. Maart 1909.

De Commissie van Rapporteurs,

A. G. STATIUS MULLER.

Ed. S. LANSBERG.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—12.

Verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45).

Nota naar aanleiding van het eindverslag.

No. 4.

Aangenaam was het den ondergeteekende uit het eindverslag te vernemen, dat de Afdeelingen hare waardeering uitspraken over de indiening van het ontwerp.

Die leden, die ongaarne den eersten stap wenschen te doen om terugwerkende kracht aan wettelijke regelingen toe te kennen, meent ondergeteekende te kunnen verwijzen naar het bepaalde bij art. 4 der wet van 15 Mei 1829, Staatsblad No. 29, houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk, dat alleen den rechter en niet den wetgever bindt, zoodat deze in bijzondere gevallen anders kan bepalen en aan de nieuwe wet terugwerkende kracht kan verleenen.

En daar het onderwerpelijk ontwerp, dat strekt tot rectificatie van eene bij de behandeling der Gebruiksbelastingverordening 1908 begane vergissing, het noodzakelijk, althans hoogst wenschelijk maakt, om de voorgestelde wijzigingen van kracht te verklaren tegelijk met de slechts drie maanden geleden in werking getreden hoofdwet, meent ondergeteekende, dat er thans hier ongetwijfeld een bijzonder geval aanwezig is om de terugwerkende kracht, zooals voorgesteld, aan het wijzigingsontwerp te verleenen.

Tegen het geven van eenige uitbreiding aan de vrijstelling heeft ondergeteekende geen bezwaar en heeft hij de eer hierbij het voorstel te doen om deze van vier op zes tijdvakken van 24 uren te brengen.

Tegen verdere uitbreiding der vrijstelling bestaat bij hem bezwaar, omdat daarmede het beginsel, dat de heffing naar draagkracht zoude worden toegepast, zal worden aangetast.

Willemstad, den 6n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—12.

Verordening tot verbetering van de artikelen 47 en 75 der Gebruiksbelastingverordening 1908 (P. B. No. 45).

Nota van wijziging.

No. 5.

In de eerste zinsnede van artikel 1 wordt het woord ,,vier'' vervangen door ,,zes''.

Willemstad, den 6n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—13.

Verordening tot aanvulling van de verordening van 12 September/7 November 1907 (P. B. No. 39), tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao,

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het, teneinde eene geleidelijke reorganisatie van den politiedienst mogelijk te maken, noodig is de verordening van 12 September/7 November 1907 [P. B. No. 39], tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao, aan te vullen.

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Na art. 1 der bovenaangehaalde verordening wordt een nieuw artikel tusschengevoegd, luidende:

Art. 1*bis*.

De commandant, de brigadiers, en de marechaussees, die bij de intrekking van de in art. 1 genoemde verordeningen bij de gewapende politie in de kolonie Curaçao in dienst zijn, kunnen op denzelfden voet blijven voortdienen, en behouden alle rechten, die zij krachtens die verordeningen bezaten; die verordeningen blijven, voor zoover toepasselijk, van kracht ten opzichte van hen, die op grond daarvan werden aangesteld, zoolang zij in dienst blijven.

Art. 2.

Deze verordening treedt tegelijk met de bovenaangehaalde in werking.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—13.

Verordening tot aanvulling van de verordening van 12 September/7 November 1907 (P. B. No. 39), tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Ter voldoening aan de toezegging gedaan in de laatste alinea van de Memorie van toelichting van de ontwerp–verordening tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao, zij het ondergeteekende vergund, nu naar aanleiding van de Koninklijke besluiten, regelende de formatie der Landmacht op Curaçao en de soldijen, van de vaststelling van het XIde Hoofdstuk der Staatsbegrooting en de Koloniale Huishoudelijke begrooting voor 1909 de voorgenomen reorganisatie binnenkort kan worden tegemoet gezien, Uwen Raad hierbij aan te bieden een ontwerp–verordening tot aanvulling van de verordening van 12 September/7 November 1907 (P. B. N°. 39), tot intrekking van de verordeningen betreffende de organisatie der gewapende politie in de kolonie Curaçao.

Had het oorspronkelijk bij de voorbereiding der reorganisatie van den politiedienst in het voornemen gelegen deze zooveel mogelijk op eens volledig in te voeren, zoo is, zooals den Raad bekend is uit de behandeling der begrooting voor het loopend dienstjaar, slechts een geleidelijke invoering mogelijk gebleken. Op de eenvoudigste wijze en met de belangen van den dienst en met de billijkheid rekening houdende, kan aan de door ondergeteekende aangehaalde toezegging worden gevolg gegeven door aan het personeel van het bestaande politiecorps de gelegenheid te openen te blijven dienen op de wijze en met de vooruitzichten waaronder zij thans als ambtenaren in dienst zijn, tot zij bij opvolgende vacatures geheel zullen zijn vervangen door als marechaussees dienstdoende onderofficieren en manschappen der in de kolonie aanwezige landmacht, terwijl de veldwachters zoo spoedig mogelijk zullen kunnen worden vervangen, in die gevallen, waarbij hun diensttijd hiertoe aanleiding geeft, onder toekenning van onderstand.

Bijgaande ontwerp–verordening strekt om het vorenstaande mogelijk te maken.

Het corps gewapende politie bestaat thans nog uit 1 commandant, 4 brigadiers, 15 marechaussees 1ste klasse en 21 marechaussees 2de klasse, terwijl reeds 20 militairen als marechaussees 2de klasse bij de politie zijn gedetacheerd.

De diensttijd van de als ambtenaren dienende manschappen is als volgt:

de commandant 26 jaren; de brigadiers: 17, 17, 17 en 16 jaren; de marechaussees 1ste klasse: 21, 20, 18, 17, 17, 17, 16, 12, 12, 10, 9, 9, 8, 7, en 3 jaren; en de marechaussees 2de klasse: 20, 18, 16, 16, 15, 11, 11, 10, 10, 10, 9, 9, 8, 8, 7, 7, 7, 6, 4, 4, en 2 jaren.

Willemstad, den 17n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—14.

Verordening tot wijziging van de verordening, tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche bank (P. B. 1907 No. 9).

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het noodig is de verordening dd. 30 Mei/8 Juni 1907 (P. B. No. 9) tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche bank te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het regeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

In § 12, Afd. 3 van art. 1, der aangehaalde verordening wordt in stede van ,,een derde'' gelezen ,,een vijfde''.
In Afd. 3 van art. 1 dier verordening wordt § 2 gelezen : ,,Het bankbiljetten-kapitaal wordt bepaald op f 300,000.— (*Drie honderd duizend gulden*).

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het publicatieblad, waarin zij geplaatst is.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1908—1909.—14.

Verordening tot wijziging van de verordening, tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche bank (P. B. 1907 No. 9).

Memorie van toelichting.

No. 2.

Als toelichting bij § 2 van Afd. 3 der verordening tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Curaçaosche bank is gezegd, dat het bankbiljettenkapitaal, dat toen op f 168,500.— was bepaald en ten aanzien waarvan eene verhooging tot f 250,000.— was voorgesteld, voor uitbreiding vatbaar was en dat het meerdere aan de verdere ontwikkeling van de operatiën der inrichting dienstbaar zoude worden gemaakt.

Dat is dan ook gebleken het geval te hebben mogen zijn: het meerdere heeft plaatsing kunnen vinden niet alleen, maar doet zich thans de wenschelijkheid, de noodzakelijkheid zelfs, gevoelen om over een grooter bedrag aan bankbiljetten te beschikken, ten einde de bank in staat te stellen aan de zich in den laatsten tijd bij den handel meer en meer geopenbaard hebbende behoefte aan meer ruilmiddelen dan waarover thans beschikt kan worden tegemoet te komen. Daar het verschijnsel in de toekomst zich wel herhalen zal, schijnt het raadzaam aan het bankbiljettenkapitaal uitbreiding te geven.

Het voorstel om de verhouding, waarin het bedrag aan bankbiljetten moet zijn gedekt, van een derde te brengen op een vijfde houdt mede verband met de bij de instelling gebleken behoefte om over meer kasmiddelen te beschikken.

Gebruik makend van het bepaalde bij § 13 van Afd. 2 had ondergeteekende reeds aan een daartoe leidend voorstel der bankdirectie gevolg gegeven en de bedoelde verhouding op een vijfde gebracht.

Ingevolge § 14 dier afdeeling verzoekt hij thans bekrachtiging van de aangebrachte wijziging.

Bezwaar om de verhouding permanent op een vijfde te bepalen bestaat er niet, terwijl het belang van het verkeer in zaken zeer zou zijn gediend indien der instelling de gelegenheid gegeven werd over meer kasmiddelen te beschikken.

Willemstad, den 19n. April 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 1.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 11den Mei 1909, des morgens te 9 uur.

Tegenwoordig: de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: de heeren *H. Ferguson*, *H. A. de Casseres*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *Edwin Senior*, *A. G. Statius Muller*, *A. W. Statius Muller* en *H. M. Penso*, leden, en de heer *C. A. F. Hellmund*, wd. Hoofdcommies, fung. Griffier van den Raad, benevens de heeren *Mr. Th. I. A. Nuijens*, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, en *C. Statius Muller*, lid van dien Raad.

Afwezig: de Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro*, en de heeren *C. Fensohn*, *C. A. Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands en de twee laatstgenoemden met kennisgeving.

Te 9 uur nemen bovengenoemde heeren zitting in afwachting van den Gouverneur.

Een oogenblik daarna treedt deze, vergezeld van zijne adjudanten en begeleid door de in de vorige vergadering benoemde commissie, de vergaderzaal binnen, neemt den voor hem bestemden zetel in en opent de zittingen voor het dienstjaar 1909/1910.

Na het uitspreken der openingsrede verlaat de Gouverneur met zijne adjudanten de vergaderzaal, door evenbedoelde commissie uitgeleide gedaan, terwijl ook de heeren Ondervoorzitter en lid van den Raad van Bestuur zich verwijderen.

Na de commissie van in- en uitgeleide, die intusschen in de vergaderzaal teruggekeerd is, te hebben bedankt, wordt op voorstel van den ONDERVOORZITTER overgegaan tot het trekken der Afdeelingen, het resultaat waarvan is, dat de 1ste Afdeeling bestaat uit de heeren:

H. A. de Casseres, *J. Sutherland*, *Ed. S. Lansberg*, *C. A. Zeppenfeldt*, *C. Fensohn* en *H. Ferguson*;

en de 2de uit de heeren:

B. E. van der Veen Zeppenfeldt, *H. M. Penso*, *Edwin Senior*, *A. W. Statius Muller* en *A. G. Statius Muller*;

welke Afdeelingen volgens de bepalingen van het Reglement van Orde, respectievelijk zullen worden gepresideerd door de heeren Voorzitter en Ondervoorzitter.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de ONDERVOORZITTER de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 2.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 23sten Juni 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig : de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts : de heeren *H. Ferguson*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. A. Zeppenfeldt*, *A. G. Statius Muller* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements–Secretaris, fungeerend Griffier van den Raad.

Afwezig : Wegens verblijf buitenslands : de heeren *Mordy*. *S. L. Maduro*, voorzitter, *C. Fensohn* en *Edwin Senior*, leden; met kennisgeving : de heeren *H. A. de Casseres*, *H. M. Penso* en *A. W. Statius Muller*, leden.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan de goedkeuring der vergadering de notulen van de zittingen van den 8n., 10n. en 11n. Mei jl., welke notulen in druk zijn rondgedeeld.

Deze notulen worden goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken :

1°. een schrijven, dd. 8 Juni 1909 van het lid van den Raad, den heer Edwin Senior, houdende kennisgeving, dat hij voornemens is zich voor eenige maanden naar het buitenland te begeven;

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. eene gouvernements–missive, dd. 7 Juni 1909, No. 1523, begeleidende :

a. ontwerp–verordening tot aanvulling der verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910 [P. B. 1909 No. 20);

b. ontwerp–verordening tot wijziging van de verordening van 13 Juli/20 December 1887 [P. B. 1887 No. 23], regelende de onteigening ten algemeenen nutte.

3°. eene gouvernements–missive, dd. 9 Juni 1909, No. 1558, begeleidende :

a. ontwerp–verordening, houdende aanvulling en wijziging van de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 [P. B. 1907 No. 5], regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao;

b. ontwerp–verordening tot wijziging van de verordening van 25 November 1901/30 Augustus 1902 [P. B. 1902 No. 34], houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest; en

c. ontwerp–verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie

Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 [P. B. 1903 No. 53].

De Voorzitter zegt de beslissing omtrent de behandeling van de vijf bovenbedoelde ontwerpen aan te houden tot na de afdoening van de op de agenda sub 2°. en 3°. geplaatste onderwerpen.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp–verordeningen :

I. houdende regeling van het toezicht op het gebruik van stoomketels [Zittingjaar 1908—1909 No. 1].

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De artikelen 1 tot en met 33 achtereenvolgens, het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel worden aangenomen zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming.

II. houdende wettelijke bepalingen betreffende loterijen [Zittingjaar 1908—1909 No. 10].

De algemeene beraadslaging worden geopend.

De heer Lansberg verkrijgt het woord en zegt, dat de indiening van de ontwerp–verordening, thans in behandeling, door vele leden van den Raad met ingenomenheid is begroet, voornamelijk omdat onder de minder gegoede bevolking het spelen in de loterij een ware passie is geworden en een belangrijk deel der bevolking een te groot deel van het maandelijksch inkomen aan loten besteedt. De verkoop van loten van buitenlandsche loterijen heeft zulk een grooten omvang verkregen, dat de algemeene welvaart daardoor wordt bedreigd ; immers in de memorie van toelichting op het ontwerp wordt gezegd: dat het thans gebleken is, dat in de kolonie in meerdere jaren voor een 150.000 à 200.000 gulden aan loten wordt verkocht, terwijl er meestal slechts een in verhouding gering bedrag aan prijzen wordt uitbetaald, hetgeen duidelijk aantoont, hoe schadelijk die passie voor de welvaart van het volk is.

Op dit euvel is dan ook door dezen Raad reeds bij de behandeling van de thans vigeerende zegelbelasting gewezen. In het voorloopig verslag, dd. 3 December 1907, op het ontwerp zegelbelasting is reeds vermeld: dat het verrassend resultaat van het onderzoek omtrent de loterijen, vele leden de vraag deed stellen of wel langer lijdelijk mag worden toegezien, dat ten gevolge van de speelzucht der bevolking, jaarlijks meer dan f 100.000 uit de kolonie wegvloeit.

Spreker vermeent, dat de Regeeringen die geroepen is voor de algemeene welvaart te zorgen en die te bevorderen, die passie niet lijdelijk mag toezien, maar alleszins geroepen is, wanneer door aan het spel verslaafden de algemeene welvaart bedreigd wordt, bepalingen in het leven te roepen, die strekken kunnen om de groote nadeelen van de speelhartstocht, zoo niet geheel te beteugelen, dan toch aan banden te leggen.

Dit ontwerp werd door spreker met des te meer ingenomenheid begroet, nu de indiening geschied is op een oogenblik waarop het tastbaar is, dat de algemeene welvaart kwijnende is, en door de ingediende verordening een groot bedrag 's jaars in de kolonie behouden zal worden.

Dat de volkswelvaart kwijnende is, moge blijken uit het feit, dat ongeveer 80 eigenaren van tuinen en huizen zich bij request tot den Gouverneur gewend hebben met verzoek hun kwijtschelding te verleenen van de door hen tot en met 31 December 1908 verschuldigde grondbelasting. Hierbij wil spreker even aanstippen, dat er onder de requestranten velen waren, die belasting schuldig waren sedert 1907.

Als men nagaat, dat velen onder hen vroeger zekere welvaart gekend hebben, steeds naar behooren hunne verplichtingen nakwamen, dan kan men beseffen met hoeveel leedgevoel en in welke benarde omstandigheden zij zich bevonden, voor zij er toe overgingen hun toestand aan het Bestuur bloot te

leggen. Onder hen zijn velen, die den lande in verscheidene eerebetrekkingen gediend hebben en nog dienen. Bij beschikking van Woensdag, den 17den Februari 1909 No. 124, werd hun medegedeeld, dat er geen termen bestaan om hun verzoek in te willigen.

Een gedeelte der requestranten, in de onmogelijkheid verkeerende de belasting te betalen en bevreesd dat hunne eigendommen uitgewonnen zouden worden, wendde zich nogmaals tot den Gouverneur met verzoek hun ten minste uitstel van betaling te verleenen. Bij Gouvernements–besluit, dd. 10 April dj., No. 994, werd hun uitstel van betaling verleend tot 1 November a. s. Dit kenmerkt voorzeker den gedrukten toestand, waarin de kolonie verkeert, en geeft een beeld van de naakte werkelijkheid. Met klem herhaalt spreker dan ook de woorden, door het geachte lid Sutherland, bij de openbare beraadslaging van den Raad over de ontwerp–verordening van de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910, gezegd, n.l. ,,Curaçao in werkelijkheid bezien en beoordeeld is niet eens een schaduw van Curaçao, beoordeeld uit rapporten en verslagen, die op zoovele verkregen of nog te verkrijgen resultaten wijzen.''

Indachtig aan die woorden bevreemdde het spreker ten zeerste uit de rede van den Gouverneur, uitgesproken bij de opening van het zittingjaar 1909—1910, te hooren: ,,dat de vooruitzichten op een volgenden dividivi–oogst zeer gunstig mogen genoemd worden''.

Die mededeeling kan spreker alleen toeschrijven aan verkeerde inlichtingen aan den Gouverneur verstrekt betreffende die cultuur, daar toch niet alleen de twee voorgaande dividivioogsten, maar ook de aanstaande oogst mislukt waren bij de opening van het zittingjaar. Te wenschen is het voorzeker, dat inlichtingen, die aan het Bestuur verstrekt worden, steeds op betrouwbaarheid kunnen bogen.

Niet onvermeld wil spreker laten, dat ook de sterfte onder de dividiviboomen steeds toeneemt, hetgeen den plantage–eigenaren met schrik vervult, daar de dividivi het eenige export–artikel is, dat onze bodem voortbrengt.

Spreker heeft zich eenige afwijkingen van het eigenlijk onderwerp veroorloofd, om aan te toonen, dat de algemeene welvaart sterk kwijnende is en daarom het belang van de ingediende verordening van zelf in het oog springt.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten.

De ARTIKELEN 1 EN 2 achtereenvolgens worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

ART. 3 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER zegt, dat hij aan zijn aanvankelijk voornemen om dit artikel te ammendeeren in den zin als in het voorloopig verslag aangegeven, geen gevolg zal geven in het vertrouwen, dat de toezegging bij de memorie van antwoord gedaan op milde, onbekrompen wijze zal worden gestand gedaan, m. a. w. dat men het den armen naaistertjes, die door het verloten van een of ander handwerkje op een eerlijke wijze in haar nood trachten te voorzien, zoo gemakkelijk mogelijk zal maken.

Te eerder ziet spreker van de indiening van een ammendement af, omdat hij, den tegenwoordigen Procureur–Generaal kennende, hier het vertrouwen durft uiten, dat de verordening vooral in den eersten tijd met zachtheid zal worden uitgevoerd en dat niets kwaads vermoedende overtreders niet onschuldig kennis zullen maken met den strafrechter.

ART. 3 wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

DE ARTIKELEN 4 TOT EN MET 17 worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij de behandeling van het INTITULÉ stelt de heer Lansberg voor daaruit te lichten het woord ,,wettelijke''.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren *Sutherland* en *A. G. Statius Muller*.

Als toelichting zegt de heer LANSBERG, dat het woord ,,wettelijke'' overbodig is, daar toch in een *wet* niet anders dan wettelijke voorschriften gegeven kunnen worden.

Het voorstel–Lansberg wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De CONSIDERANS wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Vóór de eindstemming zegt de heer A. G. STATIUS MULLER, geen hoofdelijke stemming over het ontwerp te zullen vragen, daar het hem bekend is, dat de groote meerderheid der leden er voor is en het dus nutteloos tijdverlies zou zijn.

In tegenstelling met den heer Lansberg echter, die zijne voldoening over de indiening van het ontwerp heeft te kennen gegeven, moet spreker verklaren er volstrekt geen sympathie voor te gevoelen.

Deze verordening maakt inbreuk op het recht van den vrijen burger om zijn geld, zijn eigendom te gebruiken op de wijze dat hem goeddunkt, en zulks alleen omdat een klein gedeelte van het volk een te groot deel van zijn inkomen aan de loterij besteedt.

Het doel dat men met deze verordening beoogt, het binnen de kolonie houden van kapitaal zal er toch niet door worden bereikt.

Het geld dat nu aan loterijen wordt besteed, zal worden uitgegeven, hetzij aan opschik, hetzij aan drank, en van de drie is, dunkt spreker, de loterij te verkiezen, die eenigen kans op terugwinnen van een gedeelte van het uitgegeven geld biedt, terwijl bij de andere twee het geld onherroepelijk weg is.

De heer Lansberg heeft in zijn betoog de openingsrede van den Gouverneur in het debat gebracht. Spreker wil even wijzen op het ontoelaatbare daarvan. Wij behandelen thans geen adres van antwoord, maar alleen de loterijverordening, en dan is kritiek op de openingsrede buiten de orde.

De heer LANSBERG zegt dat, in verband met het door hem gesprokene omtrent het kwijnen van de volkswelvaart, hij het noodig geoordeeld heeft, om den toestand te teekenen, melding te maken dat de dividivioogst, de voornaamste bron van inkomsten van de plantage-eigenaars, mislukt was bij de opening van het zittingjaar 1909—1910.

Om de waarheid van zijne bewering te doen uitkomen, moest hij vanzelf er op wijzen, dat de verwachting van den gunstigen dividivioogst, vermeld in de openingsrede van den Gouverneur, onjuist is.

Waar die aanhaling geschied is, omdat zij in strijd is met het door hem vermelde feit, kan er geen sprake zijn van het uitoefenen van critiek op de openingsrede, die niet aan de orde is.

De heer SUTHERLAND betuigt sympathie met hetgeen de heer Muller betreffende de loterijverordening heeft gezegd en zal daarom evenals de heer Muller geen stemming vragen.

Het spijt hem echter niet eens te zijn met den heer Muller betreffende hetgeen deze van de rede van den heer Lansberg heeft gezegd; immers, indien spreker den heer Lansberg wel begrepen heeft, wilde deze laatste aantoonen dat de toestand in deze kolonie kwijnende is en waar hij ter ondersteuning van zijne meening over de mislukte dividivioogsten melding maakte, was hij ten volle bevoegd de openingsrede ter sprake te brengen.

Naar de meening van spreker moet toch ieder lid vrij zijn om zijn stem te motiveeren op de wijze die hij goeddunkt.

Bij repliek handhaaft de heer MULLER zijn standpunt, dat het ongeoorloofd is bij de behandeling van eene verordening als de loterijverordening, de openingsrede van den Gouverneur, die daarover niet handelt, in het debat te brengen.

Natuurlijk — dit in antwoord aan den heer Sutherland — is ieder lid vrij om zijn gevoelen in de Raad te kennen te geven, maar dan moet de zaak, die hij bespreken wil, aan de orde zijn.

De heer SUTHERLAND is niet eens met den heer Muller, dat het lid Lansberg van het onderwerp in behandeling is afgedwaald.

Naar de meening van spreker behoeft de openingsrede niet aan de orde te zijn om haar ter sprake te kunnen brengen, omdat de heer Lansberg die rede niet in behandeling verlangt te brengen, maar slechts te kennen heeft gegeven, dat hetgeen in die rede betreffende de verwachting omtrent dividivioogst gezegd wordt, niet op de werkelijkheid gegrond is. Hiertoe was hij ten volle bevoegd, waar hij heeft willen doen uitkomen, dat eene verbetering in onze toestanden niet in de naaste toekomst is te verwachten.

Het ONTWERP wordt in zijn geheel zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Op voorstel van den VOORZITTER wordt besloten de ontwerpen sub 2°. *a* en *b* en sub 3°. *a* en *b* nog heden avond in behandeling te nemen, terwijl het ontwerp sub 3°. *c*, op voorstel van den heer A. G. STATIUS MULLER, naar de Afdeelingen wordt verzonden.

Aan de orde van behandeling is thans de ontwerp–verordeningen :

I. TOT AANVULLING DER VERORDENING, WAARBIJ VOORLOOPIG WORDT VASTGESTELD DE KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1910 [P. B. 1909 No. 20]. [Zittingjaar 1909—1910 No. 1].

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

Het EENIGE ARTIKEL, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

II. TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING VAN 13 JULI/20 DECEMBER 1887 [P. B. 1887 No. 23], REGELENDE DE ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. [Zittingjaar 1909—1910 No. 2].

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKELEN 1 EN 2, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

III. HOUDENDE AANVULLING EN WIJZIGING VAN DE VERORDENING VAN 6 OCTOBER 1906/11 MEI 1907 [P. B. 1907 No. 5], REGELENDE HET ONDERWIJS IN DE KOLONIE CURAÇAO. [Zittingjaar 1909—1910 No. 3].

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer B. E. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT verkrijgt het woord en zegt, dat, terwijl hij zijn stem uitbrengt voor dit wetje, waarvoor geen enkel der R. K. scholen vooreerst in aanmerking zal komen, hij er een kleine opmerking bij wenscht te maken, namelijk, dat door deze minieme verandering in de schoolwet volstrekt niet tegemoet wordt gekomen aan de billijke eischen, die de Katholieken van Curaçao voor een regeling van de schoolquaestie kunnen stellen.

Vergeleken èn met Nederland èn met Suriname èn met Oost-Indië wordt hier het bijzonder onderwijs behandeld zoo stiefmoederlijk als dit maar kan.

Spreker wenscht echter op de zaak niet verder in te gaan. Alleen meent hij hier nog even te moeten aanstippen, dat

de reden die de Gouverneur heeft om blij te zijn en wel zóó blij, dat hij die blijdschap aan den Raad meent te moeten mededeelen, meer fictief dan gegrond is.

Het onderwijzend personeel, dat heet in de laatste jaren meer *berekend* [!] te zijn geworden voor het doel, is nagenoeg geheel hetzelfde personeel, dat ook vóór de nieuwe schoolwet onderwijs gaf, en bij de inwerkingtreding van die wet, zonder eenige preparatie of studie, een diploma *cadeau* kreeg.

Hun kunde was dus, men kan dit gerust zeggen, *vroeger* even groot als *nu* en hun ijver eveneens.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten.

De ARTIKELEN 1 EN 2 achtereenvolgens worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

ART. 3 komt in behandeling.

De heer A. G. STATIUS MULLER verzoekt den Voorzitter het artikel in stemming te willen brengen.

Hij kan zich met den inhoud ervan, om terugwerkende kracht te verleenen aan art. 2 niet vereenigen.

Spreker brengt in herinnering, dat de bepaling welker vernietiging het doel van artikel 2 is, door den Raad bij de behandeling van de Onderwijsverordening daarin is gebracht.

En nu moge spreker voor zich de bepaling onbillijk vinden jegens het bijzonder onderwijs, en was hij daarom vroeger ook geen bepaalden voorstander van — zóó onbillijk, zóó slecht is die bepaling nu niet, dat aan het artikel, dat haar intrekt, zelfs terugwerkende kracht moet worden verleend.

De Raad heeft indertijd met de thans besproken bepaling— die, spreker herhaalt het, in den grond niet van onbillijkheid vrijgepleit kan worden — voornamelijk dit willen te kennen geven, dat hij voor het onderwijs in de buitendistricten een onderwijzend personeel van bijstand, bestaande half uit gediplomeerde krachten, en half uit kweekelingen, voldoende achtte.

Spreker wil van het onderwerp niet afstappen zonder er op te wijzen, dat de meening die verkondigd is geworden, als zoude thans nieuwe eischen aan het bijzonder onderwijs gesteld worden ten eenenmale onjuist is.

Het ontwerp wil integendeel niets anders dan eene onbillijkheid jegens dat bijzonder onderwijs uit de bestaande verordening verwijderen. En daarom zal spreker er zijn stem dan ook aan geven.

De heer SUTHERLAND betuigt zijn instemming met hetgeen het lid v. d. Veen Zeppenfeldt zooeven gezegd heeft. Hij zal het voorstel–Muller gaarne ondersteunen, echter niet om de door den heer Muller aangevoerde motieven, maar omdat, zooals het lid Zeppenfeldt reeds terecht heeft medegedeeld, geen enkele school op dit oogenblik of gedurende dit jaar voor de voorgestelde verhooging in aanmerking zal komen.

De bewering dat nieuwe eischen gesteld worden aan het bijzonder onderwijs moet naar de meening van spreker in dien zin worden opgevat, dat wil het bijzonder onderwijs die verhooging genieten, het zich zware financieele offers zal moeten getroosten, om het personeel op te leiden en naar de kolonie te laten uitkomen, om nog niet te spreken van het onderhoud van dat personeel, waarvoor de gegeven subsidie niet toereikend zal zijn.

Bij repliek zegt de heer A. G. STATIUS MULLER, dat de bewering, dat dit ontwerp de eischen verzwaart niet goed te praten is. De eischen zijn alle reeds bij de ontwerp–verordening gesteld. Van nieuwe eischen, verzwaring van lasten, kan thans geen sprake zijn.

De heer SUTHERLAND geeft gaarne toe, dat de verordening geene zwaardere eischen stelt, maar gelijk reeds gezegd is, zal men zich om een weinige meer subsidie te kunnen krijgen zware financieele offers moeten getroosten. Naar de meening

van spreker wordt door deze verordening de bestaande onbillijkheid slechts op papier, doch niet in werkelijkheid opgeheven. Eerst als aan de onderwijzers van bijstand eene betere vergoeding wordt toegekend, zal men van het opheffen van die onbillijkheid kunnen spreken.

Nadat door het lot was beslist, dat de stemming bij N°. 7 van de presentielijst zal aanvangen, wordt het artikel in stemming gebracht en met algemeene stemmen verworpen.

ARTIKEL 4 [thans art. 3], zoomede het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

IV. TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING VAN 25 NOVEMBER 1901/30 AUGUSTUS 1902 [P. B. 1902 N . 34], HOUDENDE BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN TOT VOORKOMING EN BETEUGELING VAN PEST. [Zittingjaar 1909—1910 No. 4].

De ARTIKELEN 1 EN 2, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Niets meer te behandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 3.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 14den Juli 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig: de Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: de heeren *H. M. Penso*, *A. G. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *A. W. Statius Muller*, *C. A. Zeppenfeldt*, *H. A. de Casseres*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements–Secretaris, wd. Griffier van den Raad.

Afwezig: Wegens verblijf buitenslands: de heeren *Mordy*. *S. L. Maduro*, voorzitter, *C. Fensohn* en *Edwin Senior*, leden.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk rondgedeelde notulen van de zitting van den 23sten Juni jl.

Deze notulen worden goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1°. eene gouvernements missive, dd. 6 Juli 1909 No. 1803, begeleidende eene ontwerp–verordening, betreffende aanleg, exploitatie en gebruik van telegrafen en telefonen in de kolonie Curaçao;

2°. eene gouvernements missive, dd. 13 Juli 1909 No. 1862, begeleidende:

a. eene ontwerp–verordening, houdende wijziging van de ,,verlofverordening'' [P. B. 1909 No. 25]; en

b. eene ontwerp–verordening tot wijziging van de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze drie ontwerpen naar de afdeelingen te verzenden.

3°. eene gouvernements missive, dd. 12 Juli 1909 No. 1856, houdende kennisgeving, dat de heer H. Ferguson, bij K. B. dd. 9 Juni 1909 No. 15 benoemd tot lid van den Raad van Bestuur, aan het Bestuur der kolonie heeft medegedeeld, dat hij de benoeming aanneemt, zoodat hij volgens art. 76, 3de lid, sub 4, in verband met art. 70 van het Regeeringsreglement, opgehouden heeft lid te zijn van den Kolonialen Raad.

4°. een schrijven, dd. 12 Juli 1909 van den heer H. Ferguson, waarbij hij den Raad kennis geeft, dat hij tengevolge van de aanneming van zijne benoeming tot lid van den Raad van Bestuur, heeft opgehouden lid te zijn van den Kolonialen Raad, en tevens, onder mededeeling, dat hij de onderscheiding hem te beurt gevallen ten zeerste op prijs stelt, zijn leedwezen uitspreekt van den Raad, waarvan hij verscheidene jaren lid had mogen zijn, afscheid te moeten nemen.

De Voorzitter, den heer Ferguson geluk wenschende met de hem te beurt gevallen onderscheiding, zegt 's Raads leedwezen te moeten betuigen, dat de Raad zoo een goed lid zal moeten missen, dat steeds met belangstelling de vergaderingen bijwoonde en deel nam aan de debatten en dat ook den Raad met zijne voorlichting groote diensten heeft bewezen.

Namens den Raad wenscht de Voorzitter den heer Ferguson eene goede gezondheid en opgewektheid toe om den lande zijne goede diensten in zijn nieuwen werkkring te kunnen presteeren, gelijk hij het steeds bij dezen Raad gedaan heeft.

De Voorzitter zegt verder, dat de Heer Gouverneur der Kolonie hem de mededeeling heeft gedaan, dat ZijnHoogEdelGestrenge ontslag uit 's lands dienst heeft aangevraagd, in te gaan met 1°. October a. s., en hem tevens heeft verzocht den Leden van den Raad in kennis te stellen mét het door ZHEG. genomen besluit.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 4.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 22sten Juli 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig: De Ondervoorzitter, de heer *J. Möller*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *C. A. Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *H. M. Penso*, *A. W. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland* en *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier van den Raad.

Afwezig: De heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, *C. Fensohn*, *Edwin Senior* en *A. G. Statius Muller*, leden, de drie eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de bijeenkomst van den 14den Juli 1909.

Deze notulen worden goedgekeurd en onderteekend.

Aan de orde van behandeling is de verkiezing van twee candidaten ter voordracht voor de vervulling der vacature, ontstaan door het uittreden van het lid *H. Ferguson*, tengevolge van zijne benoeming tot lid van den Raad van Bestuur.

Op verzoek van den Voorzitter fungeeren de heeren *Ed. S. Lansberg* en *H. M. Penso* als stemopnemers.

Uitgebracht worden voor eersten candidaat acht stemmen, allen op den heer *H. P. de Vries*, zoodat tot eersten candidaat verkozen is de heer *H. P. de Vries*.

Daarna overgaande tot het kiezen van een tweeden candidaat worden eveneens acht stemmen uitgebracht, waarvan:
vijf op den heer *M. Boom*,
twee op den heer *J. C. B. Forbes* en
een op den heer *C. Gorsira Fz.*,
zoodat de heer *M. Boom* tot tweeden candidaat verkozen is.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de voorzitter de vergadering, na aan de heeren stemopnemers den dank der vergadering te hebben overgebracht.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 5.

ONTWORPEN NOTULEN.

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 5den Augustus 1909, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: De waarnemende Ondervoorzitter, de heer *H. M. Penso*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *A. G. Statius Muller*, *A. W. Statius Muller*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland*, *Ed. S. Lansberg* en *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements–Secretaris, wd. Griffier van den Raad.

Afwezig: De heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, *Edwin Senior* en *C. Fensohn*, leden, wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en brengt ter kennis van den Raad, dat hij tengevolge van de ontstane vacature door het overlijden van den heer *J. Möller* door den heer Gouverneur is aangewezen als tijdelijken Ondervoorzitter van den Raad.

De Voorztiter verzoekt den Griffier de desbetreffende beschikking voor te lezen.

De Griffier leest voor de G. B. dd. 30 Juli 1909 N° 497, waarbij de Heer *H. M. Penso*, lid van den Kolonialen Raad, tijdelijk wordt belast met de functiën van Ondervoorzitter van den Raad.

De Voorzitter onderwerpt aan de goedkeuring der vergadering de in druk verzonden notulen van de bijeenkomst van den 22sten Juli 1909.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken :

1° de Gouvernements missive, dd. 29 Juli 1909 No. 2019, houdende kennisgeving van het overlijden van den heer J. Möller, lid van den Raad, op den 27sten Juli te voren en tevens het verzoek bevattende aan den Gouverneur in te dienen ter aanbieding aan Hare Majesteit de Koningin van eene aanbeveling van twee personen voor de opengevallen plaats.

De Voorzitter houdt hierop de volgende rede:

Mijne Heeren,

Weinig dachten wij, toen wij op den 22sten Juli jl. onder het voorzitterschap van onzen geachten Ondervoorzitter bijeenkwamen, dat hij ons zoo spoedig zou ontvallen. En toch,

het is geschied, de slag is gevallen. Onze Ondervoorzitter, wien wij niet diep genoeg kunnen betreuren, trad kort geleden zijn 61sten jaar in en zag helaas, de ongesteldheid, die hem reeds geruimen tijd hinderde, worden zijn laatste ziekte. *Jozef Möller* is niet meer, de wreede dood nam hem uit ons midden, ontrukte hem plotseling aan zijn werkkring en aan zoovelen, die hem waardeerden en lief hadden.

Wie hij was, wat in hem verloren wordt, is reeds bij zijne groeve, namens den Raad en door anderen gezegd en ook door mij herdacht door middel van de pers.

Het gesprokene en geschrevene vonden gewis weerklank in het hart van allen, die den braven man gekend hebben in zijn leven en werken.

Hoe nauw hij zijn plicht opvatte blijkt uit het feit, dat niettegenstaande hij zich reeds geruimen tijd ziek gevoelde en aan aanvallen van benauwdheid leed, hij steeds de zittingen van den Raad bijwoonde.

Wij betreuren den edelen doode en wenschen kracht aan zijne diepbedroefde betrekkingen toe.

Bij ons zal zijn aandenken steeds in eere blijven.

Door dit smartelijk verlies ben ik geroepen Uwe vergaderingen bij afwezigheid van den Voorzitter te leiden. In de eerste plaats betuig ik mijn dank aan den Hoog Edel Getrengen Heer Gouverneur voor het vertrouwen in mij gesteld.

De vaste wil om met inspanning mijner beste krachten daaraan te voldoen, doet mij die taak met moed opvatten, steunende op de welwillendheid mijner medeleden, die ik op hoogen prijs stel. Ik vlei mij niet te vergeefs daarop een beroep te doen.

2° een schrijven, dd. 30 Juli 1909 van den heer C. A. Zeppenfeldt, kennisgeving houdende van de inzending aan den heer Gouverneur van zijn ontslag aanvraag.

3° eene gouvernements missive, dd. 31 Juli 1909 N° 2044, houdende kennisgeving, dat de heer C. A. Zeppenfeldt, schriftelijk aan den Gouverneur heeft ingezonden zijn ontslag als lid van den Kolonialen Raad, tevens het verzoek bevattende bij den Gouverneur in te dienen ter aanbieding aan Hare Majesteit de Koningin, van eene aanbeveling van twee personen voor de opengevallen plaats.

De Voorzitter zegt, dat de heer Zeppenfeldt ontslag heeft genomen als lid van den Raad op grond, dat hij om gezondheidsredenen naar het Moederland vertrekt. Spreker betreurt ten zeerste, dat de heer Zeppenfeldt uit den Raad treedt, wenscht hem een aangenamen en voorspoedigen overtocht toe en dat hij zich weldra in een blakende gezondheid zal mogen verheugen.

4° een schrijven, dd. 29 Juli 1909 No. 81 van den Gezaghebber van Bonaire, begeleidende een adres van 342 ingezenen van dat eiland, welk adres reeds bij de leden heeft gecirculeerd.

De adressanten verzoeken een door hen aan den Gouverneur ingediend adres om kwijtschelding van de betaling van de grond- en gebruiksbelasting over het loopend jaar en verandering van die belastingen in eene belasting op den in- en uitvoer, gunstig aan te bevelen.

De Voorzitter zegt, dat ingevolge art. 16 van het Reglement van Orde eene commissie zal moeten worden benoemd om het verzoek te onderzoeken en stelt voor de benoeming te doen geschieden, na de verkiezing van candidaten voor de vervulling van de twee opengevallen plaatsen, met welk voorstel de Raad zich vereenigt.

5° een schrijven, dd. 3 Augustus 1909 van Mevrouw de weduwe J. Möller-de Haseth, houdende kennisgeving van het overlijden van haren echtgenoot, den heer J. Möller, ondervoorzitter van den Raad, op den 27sten Juli jl.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze kennisgeving met een brief van rouwbeklag aan Mevrouw de weduwe Möller te beantwoorden.

De Voorzitter deelt mede, dat Mevrouw de weduwe Möller hem heeft verzocht den Raad namens haar en hare familie den meest hartgrondigen dank te betuigen voor de eer aan de nagedachtenis van haren echtgenoot bewezen. De blijken van belangstelling van den Raad ondervonden, worden door haar ten zeerste gewaardeerd.

Aan de orde van behandeling is :

1° de verkiezing van candidaten ter voordracht voor de vervulling van de vacatures ontstaan door de ontslagname van het lid *C. A. Zeppenfeldt* en door het overlijden van het lid, tevens Ondervoorzitter *J. Möller.*

Op verzoek van den Voorzitter fungeeren de Heeren *Ed. S. Lansberg* en *J. Sutherland* als stemopnemers.

Voor de vacature *C. A. Zeppenfeldt* worden uitgebracht:
voor eersten candidaat:
zeven stemmen, allen op den heer *C. B. de Gorter*, zoodat tot eersten candidat verkozen is de heer *C. B. de Gorter*;
voor tweeden candidaat: eveneens zeven stemmen, waarvan vier op den heer *J. J. Debrot*,
twee op den heer *C. G. de Haseth*, en
een op den heer *C. Gorsira Fz.*,
zoodat tot tweeden candidaat verkozen is de heer *J. J. Debrot.*
Voor de vacature *J. Möller* worden uitgebracht :
voor eersten candidaat:
zeven stemmen, allen op den heer *C. S. Gorsira JPEz.*, zoodat tot eersten candidaat verkozen is de heer *C. S. Gorsira JPEz.*;
voor tweeden candidaat: eveneens zeven stemmen, waarvan
vier op den heer *C. Gorsira Fz.*,
een op den heer Mr. *C. S. Gorsira*,
een op den heer *C. G. de Haseth*, en
een op den heer *C. N. Winkel.*
zoodat tot tweeden candidaat verkozen is de heer *C. Gorsira Fz.*

2° de benoeming van de commissie van onderzoek van ingekomen verzoekschriften :
Bij de verkiezing van het eerste lid worden uitgebracht zeven stemmen, waarvan zes op den heer *H. A. de Casseres* en een op den heer *J. Sutherland.*
Bij de verkiezing van het tweede lid worden uitgebracht zeven stemmen, waarvan twee op den heer *A. W. Statius Muller*, een op den heer *J. Sutherland* en vier op den heer *A. Statius Muller.*
Aangezien niet is uit te maken of met de verkiezing van den heer *A. Statius Muller* bedoeld wordt de heer *A.* W. *Statius Muller* of wel de heer *A.* G. *Statius Muller*, besluit de Raad tot eene nieuwe verkiezing over te gaan, waarvan de uitslag is, dat op den heer *A. W. Statius Muller* worden uitgebracht zes stemmen en op den heer *J. Sutherland* een stem.
Bij de verkiezing van het derde lid worden uitgebracht zeven stemmen, waarvan zes op den heer *J. Sutherland* en een op den heer *Ed. S. Lansberg.*
Tot leden der commissie zijn derhalve gekozen de heeren *H. A. de Casseres*, *A. W. Statius Muller* en *J. Sutherland.*

De Voorzitter bedankt namens den Raad de heeren stemopnemers voor den verleenden bijstand.

De Heer Sutherland verkrijgt het woord en houdt de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter,

Door de afwezigheid van onzen algemeen geachten Voorzitter, die wij gaarne spoedig in den besten welstand in ons midden hopen terug te zien en het overlijden van onzen diepbetreurden Ondervoorzitter, die U zooeven reeds terecht in ge-

voelvolle woorden hebt herdacht, zijt gij door het vertrouwen van den HoogEdelGestrengen Heer Gouverneur geroepen om onze zittingen te leiden, als ondervoorzitter van dit college.

Ik kwijt mij gaarne van de aangename taak om U, ook namens mijne medeleden, welkom te heeten in Uwe nieuwe qualiteit, daar wij reeds sedert lang het genoegen hebben gehad met U samen te werken en Uwe bereidwilligheid en hulpvaardigheid leerden kennen.

U kennende, koesteren wij het vertrouwen, dat onze samenwerking niet anders dan zeer aangenaam zal zijn en geven U gaarne de verzekering, dat van onze zijde steeds er naar zal worden gestreefd die samenwerking duurzaam te doen zijn.

De Voorzitter bedankt den Heer *Sutherland* hartelijk voor de welwillende en waardeerende woorden tot hem gericht en geeft gaarne de verzekering, dat ook zijn streven er op gericht zijn zal de aangename verstandhouding, die in den Raad bestaat, te helpen bestendigen.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 6.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 18den September 1909, des avonds te 8 uur.

Tegenwoordig: De waarnemende Ondervoorzitter, de heer *H. M. Penso*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. A. de Casseres*, *C. Fensohn*, *A. W. Statius Muller*, *A. G. Statius Muller* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier van den Raad.

Afwezig: De heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, en *Edwin Senior*, lid, wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de bijeenkomst van den 5den Augustus 1909.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De Griffier doet voorlezing van het proces-verbaal der wegens gebrek aan quorum verdaagde bijeenkomst van den 7den September ll. Dit proces-verbaal wordt goedgekeurd.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken :

1°. de gouvernements-missive, dd. 1 September 1909 No. 2336, begeleidende een ontwerp-verordening tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908 (P. B. 1908 No. 27).

Op voorstel van den heer Lansberg wordt besloten dit ontwerp op aanstaanden Maandag, den 20sten dezer, te behandelen.

2°. de gouvernements-missive, dd. 11 September 1909 No. 2446, houdende kennisgeving van de benoeming bij K. B. dd. 7 September 1909 No. 34 van de heeren H. P. de Vries, C. B. de Gorter en C. S. Gorsira J.P.Ez. tot leden van den Kolonialen Raad.

3°. de gouvernements-missive, dd. 16 September 1909 No. 2497, houdende kennisgeving, dat de heer C. B. de Gorter aan den Gouverneur schriftelijk heeft te kennen gegeven, dat hij de benoeming tot lid van den Kolonialen Raad niet kan aannemen en tevens het verzoek bevattende aan den Gouverneur in te dienen ter aanbieding aan Hare Majesteit de Koningin van eene aanbeveling van twee personen voor de opengevallen plaats.

4°. de gouvernements-missive, dd. 16 September 1909 No. 2491, houdende mededeeling, dat de heer C. S. Gorsira J.P.Ez., benoemd lid van den Kolonialen Raad, den bij art. 74 van het Regeeringsreglement voorgeschreven eed in handen van den Gouverneur heeft afgelegd.

De Voorzitter, het woord richtende tot den heer Gorsira, zegt het volgende :

Het is mij zeer aangenaam U met Uwe benoeming te kunnen gelukwenschen en ik druk de hoop uit, dat U met ons tot heil en nut van onze geliefde kolonie zal samenwerken.

De taak van raadslid is voorzeker geen lichte; zij eischt toewijding aan de belangen der kolonie, welker bevordering ons allen ter harte moet gaan. Moge de Voorzienigheid aan U kracht schenken om Uwe niet alledaagsche talenten dienstbaar te kunnen maken aan den bloei en de welvaart van Uw geboorteland.

De heer Gorsira verkrijgt het woord en houdt de volgende rede :

Mijnheer de Voorzitter,

Overtuigd van de oprechtheid der door U zoo even tot mij gerichte woorden, was het mij hoogst aangenaam Uwen welkomsgroet in dezen Raad te hooren.

De taak, die ik heb aanvaard door de aanneming mijner benoeming, kan hare moeilijkheden hebben, doch de wijze leiding der vergaderingen en Uw aller steun, Mijne Heeren, zullen, ik ben er van overtuigd, mijne geringe krachten wel te hulp komen, waar deze te kort schieten.

Het is onder deze overtuiging, dat ik het ambt bekleeden zal, voor welks candidatuur ik jaren geleden vermeend heb te moeten bedanken.

De laatste blijken van onafhankelijkheid door den Raad gegeven, zijn merkbaar streven naar zelfstandigheid bij de behartiging der belangen van de kolonie en het door U allen eenstemmig gegeven verlangen, om ook mij in uw midden te hebben, deden mij besluiten thans mijne goedkeuring te geven aan mijne candidaatstelling en de daarop gevolgde Koninklijke benoeming te aanvaarden.

Niet weinig is op mijne beslissing van invloed geweest de wensch van den heer Joseph Möller, die in leven een hoogst verdienstelijk lid is geweest van dezen Raad, wiens heengaan door ons allen wordt betreurd, en die mij nog kort voor zijnen dood verzocht zijnen zetel in te nemen.

Aan Hare Majesteit onze geëerbiedigde Vorstin mijnen dank voor de benoeming, aan U voor de voordracht. Ontvangt allen de verzekering mijner erkentelijkheid voor dit blijk van vertrouwen, dat, het publiek kan er van verzekerd wezen, ik trachten zal mij waardig te toonen, door den eed gestand te houden, dien ik in handen van den HoogEdelGestrengen heer Gouverneur heb afgelegd.

5°. de reeds bij de leden gecirculeerd hebbende gouvernements-missive, dd. 2 September 1909 No. 2358, waarin de Gouverneur beantwoordt het schrijven van de commissie van rapporteurs van den 10den Augustus jl., waarbij het bestuur in overweging wordt gegeven de grondbelasting voor perceelen van geringe huurwaarde te verlagen en tevens de gebruiksbelastingverordening 1908 in dier voege te wijzigen, dat voor den grondslag huurwaarde hoogere vrijstelling van belasting en grooter aftrek zal worden gegeven.

In dit antwoord verklaart de Gouverneur met belangstelling kennis te hebben genomen van voormeld schrijven en zich in hoofdzaak te kunnen vereenigen met de gronden, waarop de conclusiën van het Comité-Generaal berusten. Ten einde tegemoet te komen aan de wenschen van den Raad betrekkelijk de wijziging van de Grondbelastingverordening heeft de Gouverneur een ontwerp-verordening tot wijziging dier verordening den Raad aangeboden, terwijl wat de verlangde wijziging van de Gebruiksbelastingverordening betreft, de Gouverneur van oordeel is, dat daarmede dient te worden gewacht totdat de financieele uitkomsten van de pas ingevoerde belastingwetten zullen zijn te overzien.

Ten slotte meldt de Gouverneur, dat de aandacht van het Bestuur op dit punt gevestigd blijft.

De Voorzitter stelt voor om de verkiezing van candidaten voor de opengevallen plaats door het niet aannemen van zijne benoeming door den heer C. B. de Gorter, op aanstaanden Maandag te doen plaats hebben.

De heer SUTHERLAND zou echter wenschen de verkiezing op een anderen dag te bepalen.

De heer A. G. STATIUS MULLER meent, dat de verkiezing voorloopig bepaald kan blijven op Maandag a. s.
Mocht het blijken, dat uitstel wenschelijk is, dan kan dit punt van de agenda worden afgevoerd.

Aldus wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp–verordeningen :

I. BETREFFENDE AANLEG, EXPLOITATIE EN GEBRUIK VAN TELEGRAFEN EN TELEFONEN IN DE KOLONIE CURAÇAO. (Zittingjaar 1909—1910 No. 6).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKELEN 1 t/m 20 achtereenvolgens, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

II. HOUDENDE WIJZIGING VAN DE ,,VERLOFVERORDENING'' (P. B. 1909 No. 25) (Zittingjaar 1909 –1910 No. 7.)

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKEL 1 en 2 achtereenvolgens, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

III. TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKELEN 136, 161 EN 210 VAN HET WETBOEK VAN KOOPHANDEL. (Zittingjaar 1909—1910 No. 8).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De ARTIKELEN 1, 2 en 3 achtereenvolgens, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer SUTHERLAND verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter,

Nog zeer kort geleden had ik het genoegen ter gelegenheid van Uw optreden als tijd. Ondervoorzitter van ons college U, ook namens de andere leden in Uwe qualiteit te begroeten, daarbij te kennen gevende, dat wij de overtuiging koesteren dat wij aangenaam met U zullen kunnen samenwerken. Tot mijn niet geringen spijt moet ik nu reeds optreden als vertolker van de meening van eenige leden, die mij daartoe opdracht hebben gegeven en vanuit deze plaats verklaren, dat onze verwachting, gegrond op Uwe vroegere wijze van handelen, niet verwezenlijkt is. In het feit, dat U hebt kunnen goedvinden deel uit te maken van eene commissie om gelden in te zamelen om aan den Gouverneur een huldeblijk bij zijn vertrek aan te bieden, kunnen de leden die nog zeer onlangs eenstemming met U samenwerken, niets anders zien dan eene inconsequentie, welke zeer weinig verklaarbaar is en bovendien nog volkomen in strijd is met de door U tot dusver gevolgde gedragslijn—en als particulier—en als publiek persoon. Het spreekt vanzelf dat wij van niemand verlangen een hardnekkig vasthouden aan eene eenmaal verdedigde meening.
Integendeel beschouwen wij het als een plicht om de oude opinie te laten varen wanneer men tot betere inzichten zal zijn gebracht om die nieuwe inzichten met kracht van overtuiging te verdedigen.
Zeer aangenaam zal het ons dan ook zijn eene verklaring van Uwe zijde.

De Voorzitter antwoordt den heer Sutherland als volgt:

Het bevreemdt mij en het spijt mij zeer uit den mond van het geacht lid Sutherland te vernemen, dat de verwachting, die gekoesterd werd bij mijn optreden als tijdelijken Ondervoorzitter van dezen Raad en steunde op mijn vroegere wijze van handelen, nu geacht wordt niet verwezenlijkt te zijn, enkel omdat ik gemeend heb deel te kunnen uitmaken van de commissie, welke zich had gevormd met het doel van eenige ingezetenen van dit eiland de bijdragen te innen, welke zij bestemd willen zien tot het schenken van een souvenir aan den heer Gouverneur bij diens vertrek uit de kolonie.

Ik heb in de bedoelde commissie niet gezeten in mijne hoedanigheid van Ondervoorzitter of lid van dezen Raad. Ofschoon mijne handelwijze als particulier persoon in den Raad buiten bespreking kan blijven, wil ik door mijn stilzwijgen daarover den indruk niet bevestigen, dat ik de meening van eenige mijner geachte medeleden deel, alsof ik mij aan eene inconsequentie zou hebben schuldig gemaakt. Immers de omstandigheid, dat ik in eenige opzichten de handelingen van den Gouverneur in den Raad en in de pers heb afgekeurd, belet mij niet deel te nemen aan een blijk van appreciatie, welke eenige ingezetenen persoonlijk aan dien landvoogd wilden bewijzen.

Hiermede hoop ik alle misverstand te hebben opgehelderd.

De Voorzitter richt vervolgens het woord tot den heer Fensohn, heet hem welkom terug in 's Raads vergaderzaal en drukt de hoop uit, dat hij nog menig jaar in 's Raads midden zal blijven.

Niets meer te behandelen zijnde, noch iemand meer het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 7.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 20sten September 1909, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: de wd. Ondervoorzitter, de heer *H. M. Penso*, het voorzitterschap waarnemend.

Voorts: de heeren *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *A. W. Statius Muller*, *C. Fensohn*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. Sutherland* en *A. G. Statius Muller*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier van den Raad.

Afwezig: De heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, *Edwin Senior* en *H. A. de Casseres*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands; de laatstgenoemde met kennisgeving.

De VOORZITTER opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de bijeenkomst van den 18n. dezer maand nog niet in druk zijn verschenen en dat ze later aan de leden zullen worden toegezonden.

Aan de orde is de behandeling van de ONTWERP-VERORDENING TOT WIJZIGING EN AANVULLING VAN DE ARTIKELEN 5 EN 6 DER GRONDBELASTINGVERORDENING 1908 (P. B. 1908 No. 27). (Zittingjaar 1909—1910 No. 9).

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer LANSBERG verkrijgt het woord en zegt het volgende:

Mijnheer de Voorzitter,

Het ontwerp-verordening, dat thans in behandeling is, brengt eene urgente verbetering in de Grondbelasting. Aan het Bestuur komt dan ook een woord van dank toe voor den bekwamen spoed, waarmede het ontwerp is ingediend.

In de praktijk is het nu reeds gebleken, dat tal van gebreken de belastingverordeningen van 1908 aankleven, die eene dringende herziening eischen, wil men niet door te uitgebreide wetsuitlegging de wet zelve tot eene doode letter maken.

Reeds nu hadden eenige leden wijzigingen bij amendement op de ingediende verordening willen voorstellen en eene algeheele herziening bespoedigen, doch de aanmerkelijke verlaging der heffing van de grondbelasting, die het ontwerp ten doel heeft, deden hen besluiten al dadelijk de verordening in behandeling te nemen, te meer daar het Bestuur eene spoedige behandeling wenschelijk acht, daar het belastingjaar reeds vergevorderd is en eene meer uitgebreide herziening van de verordening niet gereed zou zijn om dit jaar in werking te treden, hetgeen ten nadeele van de bevolking zou zijn.

Ik vertrouw en met mij voorzeker de gansche Raad dat binnenkort de zoo noodige herziening der belastingverordeningen den Raad zal bereiken.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten.

De ARTIKELEN 1 tot en met 7 achtereenvolgens, het INTITULÉ, de CONSIDERANS en het ONTWERP in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De VOORZITTER deelt mede, dat het wenschelijk gebleken is, dat de verkiezing van candidaten ter vervulling van de vacature–de Gorter tot nader wordt uitgesteld en stelt voor de verkiezing op een nader te bepalen dag te houden.
De Raad vereenigt zich met het voorstel van den Voorzitter.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de VOORZITTER de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 8.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Plechtige zitting van den 16den October 1909, des voormiddags te 10 uur 45 minuten.

Tegenwoordig: de waarnemende Ondervoorzitter, de heer *H. M. Penso*, het voorzitterschap waarnemende.

Voorts: de heeren *A. W. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *H. A. de Casseres*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. Fensohn* en *J. Sutherland*, leden, en de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, wd. Griffier van den Raad, benevens de heeren *Leon V. Leyba* en *H. Ferguson*, leden van den Raad van Bestuur.

Afwezig: De heeren *Mordy. S. L. Maduro*, Voorzitter, *Edwin Senior* en *A. G. Statius Muller*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands en de laatstgenoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat zij belegd is om den HoogEdelGestrengen Heer Mr. Th. I. A. Nuyens, benoemd Gouverneur van Curaçao in de gelegenheid te stellen op de wijze, zooals bij artikel 15 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao is bepaald, het Bestuur te aanvaarden.

Vervolgens benoemt de Voorzitter de heeren H. A. de Casseres, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en C. Fensohn in commissie om den HoogEdelGestrengen Heer Nuyens aan het Raadhuis te ontvangen en weder uitgeleide te doen.

Een oogenblik daarna treedt de HoogEdelGestrenge Heer Nuyens, vergezeld van de commissie, benoemd sub *h* van de Gouvernements beschikking, dd. 13 October 1909, No. 673, en van die door den Voorzitter benoemd, de vergaderzaal binnen, en neemt den voor hem bestemden zetel in.

De HoogEdelGestrenge Heer Nuyens legt aan de vergadering over een afschrift zijner akte van benoeming en het proces-verbaal zijner eedsaflegging, welke stukken door den Griffier, op verzoek van den Voorzitter, worden voorgelezen.

De Voorzitter richt hierop het woord tot den Gouverneur en zegt het volgende:

HoogEdelGestrenge Heer,

Heden aanvaardt UHoogEdelGestrenge het bestuur over de kolonie Curaçao, ingevolge de bepaling van het artikel 15 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao, door overlegging van een afschrift van de akte Uwer benoeming en van het proces-verbaal Uwer eedsaflegging, welke stukken zoo even door den Heer Griffier zijn voorgelezen.

Uwe benoeming tot Haren Vertegenwoordiger in de kolonie

door Hare Majesteit, Onze geliefde en geëerbiedigde Koningin is door de geheele bevolking dezes eilands met vreugde vernomen, met groote ingenomenheid begroet.

Ruim twintig jaren hebt Gij, Hooggeachte heer, in ons midden vertoefd; als rechter hebt Gij door Uwe onpartijdigheid, door Uwe getrouwe plichtsbetrachting U de achting en eerbied van de ingezetenen weten te verzekeren; als Procureur-generaal hebt Gij, zoo dikwijls de handhaving van rust en orde Uwe tegenwoordigheid eischte, nimmer geaarzeld als hoofd der politie op te treden, en veel vermocht die tegenwoordigheid om moeilijkheden en onaangenaamheden af te wenden.

En in het particulier leven hebt Gij door Uwen aangenamen omgang, door Uwe bereidwilligheid om een ieder die Uwe hulp inriep met raad en daad bij te staan, getoond, dat U met ons leefde, met ons lief en leed deelde.

Gij hebt het onlangs zelf verklaard: de beste jaren van Uw leven hebt Gij op Curaçao doorgebracht; Curaçao is U daardoor lief geworden.

Uwe benoeming door Hare Majesteit tot de hoogste betrekking in de Kolonie is een bewijs, dat Uwe diensten, dat Uwe verdiensten door de Hooge Regeering op hoogen prijs worden gesteld.

Ik meen dan ook de tolk niet enkel van den Kolonialen Raad te zijn, maar tevens van de geheele bevolking der kolonie als ik de verklaring afleg, dat allen de overtuiging hebben, dat Gij, als Gouverneur, geen pogingen onaangewend zult laten om de belangen der kolonie, U en ons allen zoo dierbaar, zoo veel doenlijk te bevorderen. Ontvang dan, Heer Gouverneur, op dit plechtig oogenblik, waarop Gij Uwe hooge betrekking aanvaardt, de hartelijke gelukwenschen van den Kolonialen Raad.

Nauwelijks was het bericht Uwer benoeming alhier bekend, of alle corporatiën hebben zich vereenigd om de ingezetenen uit te noodigen U een blijk te geven van de ingenomenheid, met welke dat bericht hier was vernomen.

De taak van den Gouverneur is voorzeker zeer zwaar; toewijding, onafgebroken werkzaamheid, aandachtige bestudeering van de behoeften der kolonie worden gevorderd. Gij hebt in de lange jaren van Uw verblijf in ons midden, gelegenheid te over gehad om met de belangen en de behoeften van de Kolonie vertrouwd te worden.

Wij gevoelen het, wij zijn er van doordrongen, dat UHEG. met ernst Uwe nieuwe, Uwe gewichtige taak aanvaardt.

De Almachtige, de Heer, die van uit den Hemel op ons nederziet, schenke U de noodige kracht om tot heil der Kolonie, tot eigen voldoening werkzaam te zijn.

Aanvaard dan, Heer Gouverneur, met vertrouwen Uwe hooge betrekking; reken onder den zegen van den Allerhoogste, op ons aller medewerking.

En hopen wij, dat de Kolonie tijdens Uw bestuur haar vorigen bloei moge herwinnen.

God zegene Uw Bestuur en bescherme de Kolonie.

De Gouverneur beantwoordt de rede van den Voorzitter als volgt :

Mijnheer de Voorzitter,

Ten zeerste dank ik U voor de hartelijke woorden, die U mij heeft toegesproken, en voor de goede wenschen, daarbij geuit.

Het gewicht van de taak, die mij door Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin is opgedragen, besef ik ten volle, mijne Heeren.

En misschien zou ik voor de groote verantwoordelijkheid, die zij mij oplegt, zijn teruggedeinsd, zoo ik niet van den aanvang af had verondersteld, dat ik, bij mijn arbeid, op Uw steun en medewerking zou mogen rekenen.

De groote en door mij hoog gewaardeerde bewijzen van vertrouwen en sympathie, die ik, bij mijn benoeming, van U en heel de Curaçaosche bevolking mocht ontvangen, hebben mij die veronderstelling tot zekerheid gemaakt.

Trouwens, mijne Heeren, ik weet het, wij allen, èn U èn ik, beoogen slechts één doel, dat is, de bloei en welvaart van Curaçao.

En de machtige drijfveer die ons geen arbeid te zwaar zal doen achten, om dat doel, zoo mogelijk, te bereiken, is dezelfde voor U en mij; is de groote liefde, die wij de Kolonie toedragen.

Daarom, Mijne Heeren, aanvaard ik mijn Ambt met goeden moed, met den ernstigen wil om, door een eerlijk en rechtvaardig bestuur, het in mij gestelde vertrouwen niet te beschamen; en in de hope, dat, met Gods onmisbaren zegen, mijn arbeid voor de kolonie goede vruchten moge afwerpen.

Hierop verlaat de Gouverneur de vergaderzaal, vergezeld van de commissie bedoeld sub *h* van de vorengenoemde beschikking, van zijne adjudanten en van de commissie van in- en uitgeleide.

Na terugkeer in de vergaderzaal van de commissie van in- en uitgeleide, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 9.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 6den December 1909, des namiddags te een uur.

Tegenwoordig : De Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro.*

Voorts: de heeren *H. M. Penso*, waarnemend Onder–Voorzitter, *A. G. Statius Muller*, *J. Sutherland*, *C. S. Gorsira J.P. Ez.*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *A. W. Statius Muller* en *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *H. Statius Muller*, wd. Gouvernements-Secretaris, fung. Griffier van den Raad.

Afwezig : de heeren *Edwin Senior*, *C. Fensohn*, *H. P. de Vries* en *Ed. S. Lansberg*, leden, de drie eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands, de laatstgenoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de zittingen van den 18n. en 20n. September en 16n. October 1909.

Deze notulen worden goedgekeurd.

De Voorzitter doet mededeeling, dat het lid H. P. de Vries heeft kennis gegeven van zijn vertrek naar het buitenland.

De Heer Penso verkrijgt het woord en zegt het volgende :

Mijnheer de Voorzitter,

Ik meen de gevoelens van mijne medeleden te vertolken door U, na eene afwezigheid van eenige maanden, in ons midden te verwelkomen. Het is voor ons allen een groot genoegen U in volkomen gezondheid terug te zien en wij hopen, dat U nog langen tijd, met Uwe bekende kundigheden en denzelfden ijver als voorheen, het voorzitterschap van den Raad zult blijven bekleeden tot ons aller voldoening.

De Voorzitter :

Mijne heeren,

Ik betuig hartelijken dank aan den heer Penso voor de woorden tot mij gericht.

Mij is het ook recht aangenaam na een lange afwezigheid van dit eiland de meesten mijner geachte collega's in welstand hier vereenigd weer te zien.

Aan het onlangs benoemde lid Gorsira bied ik mijn groet aan.

Ik betreur, dat Dr. Zeppenfeldt ons, wegens gezondheidsredenen, had moeten verlaten.

Ik hoop, dat Dr. Ferguson in de andere betrekking, waartoe hij geroepen werd, in de gelegenheid zal zijn goede diensten aan zijn land te bewijzen.

Ik kan een woord van hulde niet onthouden aan de nagedachtenis van den ons ontvallen heer Möller, in leven Onder–Voorzitter van dezen Raad. Zijn heengaan, door ons allen

zoo diep betreurd, was een verlies voor dit College, waarin hij voor langen tijd zitting had genomen, zich steeds kenmerkende als een nuttig, braaf en waardig lid.

Zijne nagedachtenis worde bij ons in eere gehouden.

De heer Penso, onder wiens leiding de Raad in den laatsten tijd gestaan heeft en van wien ik nu het voorzitterschap overneem, gelieve van mij een collegialen groet te aanvaarden.

De heer Gorsira bedankt den Voorzitter voor diens groet.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken :

1°. een gouvernements–missive, dd. 11 November 1909, no. 2939, houdende kennisgeving van de eedsaflegging van het lid H. P. de Vries;

2°. een schrijven, dd. 29 November 1909, van het lid Ed. S. Lansberg, houdende kennisgeving van zijn aanstaand vertrek naar Caracas voor den tijd van zes weken.

De Voorzitter wenscht den heer Lansberg een voorspoedige reis naar Caracas en behouden terugkomst toe.

Aan de orde van behandeling is :

de verkiezing van candidaten ter voordracht voor de vervulling van de vacature, ontstaan door het niet–aannemen van zijne benoeming tot lid van den Raad door den heer C. B. de Gorter.

Op verzoek van den Voorzitter fungeeren de heeren B. E. van der Veen Zeppenfeldt en A. W. Statius Muller als stemopnemers.

Voor eersten candidaat worden uitgebracht acht stemmen, waarvan vier op den heer J. C. B. Forbes, en
vier op den heer J. C. G. Evertsz.

Aangezien de stemmen staken, wordt er tot eene herstemming overgegaan, waarvan de uitslag is, dat op elk der voornoemde heeren wederom vier stemmen worden uitgebracht.

Ingevolge het 3de lid van art. 25 van het Reglement van Orde wordt bij loting beslist, dat tot eersten candidaat gekozen is de heer J. C. B. Forbes.

Voor tweeden candidaat worden eveneens acht stemmen uitgebracht waarvan
drie op den heer Dr. J. P. Evertsz Hz.,
twee op den heer J. C. G. Evertsz,
twee op den heer J. J. Debrot, en
een op den heer I. van Lier Ez.

Aangezien op elk der heeren J. C. G. Evertsz en J. J. Debrot twee stemmen zijn uitgebracht, beslist het lot, dat de heer J. C. G. Evertsz met den heer Dr. J. P. Evertsz Hz. in herstemming zal komen.

Bij de herstemming worden uitgebracht acht stemmen, waarvan
vijf op den heer J. C. G. Evertsz en
drie op den heer Dr. J. P. Evertsz Hz.,
zoodat tot tweeden candidaat gekozen is de heer J. C. G. Evertsz.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering, na de heeren stemopnemers te hebben bedankt.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR—1909—1910.

NOTULEN.

No. 10.

NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 14den Februari 1910, des avonds te acht uur.

Tegenwoordig: De Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro.*

Voorts: de heeren *A. G. Statius Muller*, Onder-Voorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez., J. C. B. Forbes. A. W. Statius Muller, H. P. de Vries, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, J. Sutherland, Edwin Senior* en *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, wd. Gouvernements-Secretaris, fung. Griffier van den Raad.

Afwezig: de heeren *C. Fensohn, Ed. S. Lansberg*, en *H. M. Penso*, leden, de twee eerstgenoemden wegens verblijf buitenslands en de laatstgenoemde met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de zitting van den 6den December 1909.

Deze notulen worden goedgekeurd en geteekend.

De Voorzitter doet mededeeling, dat het lid H. M. Penso heeft kennisgegeven, dat hij verhinderd is deze vergadering bij te wonen, en dat de volgende stukken zijn ingekomen:

1o. eene gouvernements-beschikking, dd. 22 December 1909 No. 854, waarbij de heer H. Statius Muller, Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie eervol is ontheven van de verdere waarneming van de functiën van Gouvernements-Secretaris, tevens Ambtenaar van den Burgerlijken Stand en belast wordt met de functiën van Kolonialen Ontvanger;

2o. eene gouvernements-beschikking, dd. 3 Januari 1910 No. 4, waarbij de heer H. J. T. Boomgaart, Griffier van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao, met ingang van den 4den Januari 1910, gedurende den tijd, dien de heer J. F. Haayen, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao, nog met buitenlandsch verlof moet doorbrengen, tijdelijk van zijne functiën wordt ontheven en belast met de waarneming der functiën van Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao;

3o. eene gouvernements-missive, dd. 28 December 1909, houdende kennisgeving van de benoeming van den heer Mr. J. B. Gorsira tot ondervoorzitter van den Raad van Bestuur;

4o. eene gouvernements-missive, dd. 13 Januari 1910, houdende kennisgeving van de benoeming van den heer J. C. B. Forbes tot lid van den Kolonialen Raad;

5o. eene gouvernements-missive, dd. 2 Februari 1910 No.

352, houdende, kennisgeving van de benoeming van den heer A. G. Statius Muller tot Ondervoorzitter voor den nog overigen duur van het tegenwoordig zittingjaar van den Kolonialen Raad;

6o. eene gouvernements–missive, dd. 7 Februari 1910 No. 387, geleidende afschrift van het Koninklijk besluit van 10 Januari 1910 No. 55, houdende benoeming van den heer J. C. B. Forbes tot lid van den Kolonialen Raad:

7o. eene gouvernements–beschikking, dd. 8 Februari 1910 No. 106, waarbij de heer H. M. Penso eervol is ontheven van de functiën van waarn. Ondervoorzitter van den Kolonialen Raad, met dankbetuiging voor de in die functiën bewezen diensten;

8o. eene gouvernements–missive, dd. 8 Februari 1910 No. 405, houdende kennisgeving van de eedsaflegging van het lid J. C. B. Forbes.

De Voorzitter, het woord richtende tot de heeren H. J. T. Boomgaart, J. C. B. Forbes, H. P. de Vries en A. G. Statius Muller, zegt het volgende:

Ik feliciteer den heer Boomgaart met zijne benoeming tot Griffier van dezen Raad en voeg er gaarne den wensch bij, dat hij in zijn nieuwen werkkring steeds de grootste voldoening ondervinden moge.

Aan het nieuw benoemde lid Forbes en aan den heer de Vries, die heden voor het eerst in de gelegenheid zijn, onze vergadering bij te wonen, bied ik mijne oprechte gelukwenschen aan met hunne benoeming tot lid van dit College. De Raad houdt er zich van overtuigd, dat beiden hem hunne krachten met ijver en toewijding ten dienste zullen stellen, terwijl ik den wensch uitdruk, dat het hun gegeven zal zijn lange jaren nuttig werkzaam voor de kolonie te kunnen zijn.

Onze nieuw benoemde Ondervoorzitter heeft al blijken gegeven, dat hij die ijver en toewijding, welke ik van de nieuwe leden ingeroepen heb, in hooge mate bezit. Sedert hij deel van dit lichaam uitmaakt, heeft hij zich steeds als een nuttig en ijverig lid gekenmerkt. De groote belangstelling door hem aan den dag gelegd bij de behandeling van alle onderwerpen, waaraan hij deel genomen heeft, strekt ons tot waarborg, dat dat ijverig lid een geschikte Ondervoorzitter zijn zal.

Mijnheer de Ondervoorzitter, gelieve mijne hartelijke gelukwenschen te aanvaarden met de onderscheiding, die U ten deel is gevallen.

De heer A. G. Statius Muller, het woord verkrijgende, zegt: Alvorens Uwe hartelijke gelukwenschen te beantwoorden, Mijnheer de Voorzitter, zij het mij vergund, eerbiedig dank te betuigen aan H. M. de Koningin voor de onderscheiding mij bewezen door mijne benoeming tot Ondervoorzitter van dezen Raad, en aan Z. E. den Minister van Koloniën en aan den HoogEdelGestrengen Heer Gouverneur voor de voordracht en de aanbeveling.

Aan U, Mijnheer de Voorzitter, mijn hartelijken dank, niet alleen voor het zooeven gesprokene, maar ook voor de welwillendheid, die ik steeds van U heb mogen ondervinden, niet het minst als lid en Rapporteur van den Raad.

Ik grijp gaarne deze gelegenheid aan om U de verzekering te geven, dat ik een en ander op hoogen prijs stel.

Moge het U gegeven zijn om nog lange jaren, vereerd met het vertrouwen van Bestuur en Kroon, onze vergaderingen te blijven leiden, tot heil der Kolonie.

De heer J. C. B. Forbes, hierna het woord verkrijgende, dankt den Voorzitter voor de welkomsgroet tot hem gericht en zegt het in hem gestelde vertrouwen te waardeeren, terwijl hij de verzekering geeft, dat hij als lid van dit College de noodige ijver en toewijding zal betrachten bij de behartiging van de belangen der kolonie Curaçao.

De Heer de Vries dankt den Voorzitter eveneens voor zijne vriendelijke woorden en zegt, dat hij het een voorrecht acht als eenig in het Moederland geboren lid van dit College, te mogen medewerken tot heil en bloei der Kolonie, die hem lief is geworden.

Aan de orde van behandeling is:
de verkiezing van candidaten ter voordracht voor de vervulling van de te ontstane vacature wegens de periodieke aftreding in Mei a. s. van de heeren J. C. B. Forbes, H. M. Penso, Edwin Senior en H. P. de Vries.

Op verzoek van den Voorzitter fungeeren de heeren B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Edwin Senior als stemopnemers.

Voor eersten candidaat ter vervulling der vacature–Forbes worden uitgebracht tien stemmen, waarvan
acht op den heer J. C. B. Forbes, en
twee op den heer J. P. G. Evertsz,
zoodat tot eersten candidaat gekozen is de heer J. C. B. Forbes.

Voor tweeden candidaat worden eveneens tien stemmen uitgebracht, waarvan
acht op den heer Dr. J. P. Evertsz en
twee op den heer J. P. G. Evertsz,
zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer Dr. J. P. Evertsz.

Voor eersten candidaat ter vervulling der vacature–Penso, wordt de heer H. M. Penso met algemeene stemmen gekozen.

Voor tweeden candidaat worden tien stemmen uitgebracht, waarvan acht op den heer E. M. Penso,
een op den heer H. M. Chumaceiro en
een op den heer D. de Marchena Jr.,
zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer E. M. Penso.

Voor eersten candidaat ter vervulling der vacature–Senior worden uitgebracht tien stemmen, waarvan
negen op den heer Edwin Senior en
een op den heer Dr. M. C. Henriquez,
zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer Edwin Senior.

Voor tweeden candidaat worden eveneens tien stemmen uitgebracht, waarvan
zeven op den heer Dr. M. C. Henriquez,
twee op den heer H. M. Chumaceiro en
een op den heer Salomon de Casseres,
zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer Dr. M. C. Henriquez.

Voor de vacature H. P. de Vries worden voor eersten candidaat uitgebracht tien stemmen, waarvan
negen op den heer H. P. de Vries en
een op den heer H. v. d. Linde Schotborgh,
zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer H. P. de Vries.

Voor tweeden candidaat worden eveneens tien stemmen uitgebracht, waarvan
zeven op den heer H. v. d. Linde Schotborgh,
twee op den heer J. P. G. Evertsz en
een op den heer M. Boom,
zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer H. van der Linde Schotborgh.

Alsnu verkrijgt de Heer A. W. Statius Muller het woord en zegt, dat hij, ofschoon hij er van overtuigd is, dat er onder de leden van den Raad zeer geschikte Rapporteurs te vinden zijn, die met genoegen die taak op zich nemen zullen, niet mag nalaten, ook namens de overige leden van het College, den Heer Muller, nieuw benoemd Ondervoorzitter van den Raad, dank aan te bieden voor het vele dat hij, sedert zijne benoeming tot lid van den Raad, gedaan heeft in zijne hoedanigheid van Rapporteur.

De Voorzitter vereenigt zich ten volle met het door den heer A. W. Statius Muller gesprokene.

De heer A. G. Statius Muller, Ondervoorzitter, het woord verkrijgende, zegt:
Ik betuig den heer Muller mijn hartelijken dank voor de

waardeerende woorden, die hij wel tot mij heeft willen richten.

Als rapporteur van dezen Raad heb ik niets meer gedaan dan mijn plicht, en ik ben er van overtuigd, dat het gemakkelijk zal vallen onder mijne medeleden meerderen te vinden, bereid om het werk van mij over te nemen, en die het minstens even goed als ik zullen doen.

Niets meer te verhandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering, na de heeren stemopnemers te hebben bedankt.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 11.

NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 10den Maart 1910 des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG : De Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro.*

VOORTS : De heeren *A. G. Statius Muller*, Onder–Voorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. C. B. Forbes*, *Ed. S. Lansberg*, *A. W. Statius Muller*, *H. P. de Vries*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Edwin Senior*, *H. A. de Casseres* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, wd. Gouvernements-Secretaris, fung. Griffier van den Raad.

AFWEZIG : De heeren *C. Fensohn*, wegens verblijf buitenslands en *H. M. Penso*, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de zitting van den 14 Februari 1910, die worden goedgekeurd en geteekend.

De Voorzitter deelt mede, dat de volgende stukken zijn ingekomen:

1º eene gouvernements–missive, dd. 26 Februari 1910 Nº 605, geleidende een ontwerp–verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1911 ;

2º eene gouvernements–missive, dd. 4 Maart 1910 Nº 655, ten geleide strekkende aan :

a. een ontwerp–verordening tot wijziging van de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao ;

b. een ontwerp–verordening tot aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de formaliteiten, welke de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan, en tot wijziging van art. 122 van gemeld Wetboek ;

c. een ontwerp–verordening tot wijziging van art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt ;

3º eene gouvernements–missive, dd. 9 Maart 1910 Nº 696, begeleidende een ontwerp–verordening tot wijziging van de verordening, regelende het van Overheidswege te houden toezicht over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie (P. B. 1874, Nº 4).

De Voorzitter stelt voor het ontwerp, vermeld onder sub 1º, naar de afdeelingen te verzenden en verzoekt de beslissing van den Raad omtrent de behandeling van de ontwerpen, genoemd onder sub 2º, litt. a, b en c, en 3º.

Besloten wordt het ontwerp sub 1º naar de afdeelingen te verzenden en die sub 2º, litt. a, b en c, en 3º, dadelijk in behandeling te nemen.

Aan de orde is de behandeling van de ontwerp–verordeningen :

I. tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 Nº 53).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

Het eenige artikel, waaruit het ontwerp bestaat, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

II. tot wijziging van de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 Nº 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De artikelen 1 en 2 achtereenvolgens, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

III. tot aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de formaliteiten, welke de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan, en tot wijziging van art. 122 van gemeld Wetboek.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De artikelen 1, 2 en 3 achtereenvolgens, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

IV. tot wijziging van art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt.

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De artikelen 1 en 2 achtereenvolgens, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

V. tot wijziging van de verordening, regelende het van Overheidswege te houden toezicht over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie (P. B. 1874, Nº 4).

De algemeene beraadslaging wordt geopend, waarbij niemand het woord verlangt.

De artikelen 1 en 2 achtereenvolgens, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Niets meer te behandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 12.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Woensdag, den 4den Mei 1910, des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG: De Voorzitter, de heer *Mordy S. L. Maduro.*

VOORTS: De heeren *A. G. Statius Muller*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *J. Sutherland*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *J. C. B. Forbes*, *A. W. Statius Muller*, *H. M. Penso*, *Ed. S. Lansberg* en *H. A. de Casseres*, leden, en *J. F. Haaijen*, Gouvernements-Secretaris, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *C. A. F. Hellmund*, Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie; benevens de heeren *A. Land*, wd. Administrateur van financiën, *W. A. J. T. Zelle*, tijd. Directeur der Openbare Werken, Dr. *P. J. van Breemen*, Adviseur voor visscherijzaken in deze kolonie en *W. Versluys*, tijd. Landbouwkundige, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: De heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, lid, met kennisgeving, *C. Fensohn* en *H. P. de Vries*, leden, wegens verblijf buitenslands.

De Voorzitter opent de vergadering en onderwerpt aan hare goedkeuring de in druk verzonden notulen van de zitting van den 10den Maart 1910, die worden goedgekeurd en geteekend.

Na den heer Haayen, Griffier van den Raad, die onlangs van verlof naar Nederland alhier is teruggekeerd, te hebben gelukgewenscht met diens herstel, heet de Voorzitter de gemachtigden van den Gouverneur welkom in deze vergadering en geeft hun de verzekering, dat de Raad met belangstelling zal luisteren naar de inlichtingen, die zij naar aanleiding van de beraadslagingen mochten meenen te moeten geven.

Vervolgens deelt de Voorzitter mede, dat de volgende stukken zijn ingekomen:

1º een schrijven, dd. 12 Maart 1910 van het lid, den heer *de Vries*, kennis gevende van zijn vertrek voor eenige maanden naar het buitenland;

2º eene gouvernements-beschikking, dd. 25 Maart 1910 Nº 324, bepalende den ingang van het activiteits-traktement van den heer *J. F. Haayen*, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao op den 1sten dezer maand;

3º eene gouvernements-missive, dd. 26 April 1910 N°. 1179, mededeelende, dat de Gouverneur de heeren *A. Land*, tijd. Administrateur van financiën, *W. A. J. T. Zelle*, tijd. Directeur der Openbare Werken, Dr. *P. J. van Breemen*, Adviseur voor visscherijzaken in deze kolonie, en *W. Versluijs*, tijd. Landbouwkundige, gemachtigd heeft om de beraadslagingen ven den Raad over de ontwerp-verordening, waarbij voorloo-

pig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1911, bij te wonen en eene raadgevende stem uit te brengen;

4º eene gouvernements–missive, dd. 28 April 1910 N°. 1196, kennis gevende van de benoeming bij Kon. besluit van 26 Maart 1910 N°. 41, met ingang van den tweeden Dinsdag van deze maand, van de heeren *H. M. Penso*, *Edwin Senior*, *H. P. de Vries* en *J. C. B. Forbes* tot leden van den Raad; en

5º eene gouvernements–missive, dd. 28 April 1910 N°. 1197, kennis gevende van de benoeming bij Kon. Besluit van 5 April 1910 N°. 45, met ingang van den tweeden Dinsdag van deze maand, van de heeren *Mordy S. L. Maduro* en *A. G. Statius Muller* respectievelijk tot Voorzitter en Ondervoorzitter van den Raad.

Aan de orde is de behandeling van bovengenoemde ontwerp–verordening, waarover de algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer *Lansberg*, na het woord gevraagd en verkregen te hebben, zegt, dat, waar hij van deze plaats bij herhaling heeft aangedrongen op zuinigheid in het beheer der Kolonie en op vereenvoudiging der administratie, hij met groot genoegen kennis heeft genomen van de verklaring van den Gouverneur, dat het streven zal zijn die zuinigheid te betrachten en zooveel doenlijk eenvoud te brengen in de huishouding der Kolonie.

Het kan niet anders of het is in het welbegrepen belang van de belastingplichtigen, zoowel in het Moederland als in de Kolonie, dat met ernst en kracht wordt gewerkt in die richting.

Intusschen mag hij het niet verhelen, dat het antwoord van den Gouverneur omtrent de werkzaamheden in verband met de toepassing van de Registratie, de Successie belastingverordening enz. hem niet heeft voldaan.

Het wil hem, ook na kennis genomen te hebben van de uiteenzetting in de Memorie van de aan die toepassing verbonden werkzaamheden, blijven voorkomen, dat het werk aan de Ontvangers kantoren beduidend vermeerderd is, ook tengevolge van de invoering van de registratie en de boekhouding in zake de Successie belasting.

De Gouverneur erkent dit trouwens zelf in zijne toelichting op art. 42 e; daar staat immers: ,,De invoering van de nieuwe belastingwetten gaf op sommige eilanden den ontvangers zooveel werk, dat zij hun functien als ambtenaar van het Openbaar Ministerie geheel verwaarloosden. Op St. Martin en Aruba werd, om zoo te zeggen, geen strafzaak meer vervolgd. Die toestand is onhoudbaar.

Dat daarin dus geen vereenvoudiging zou zijn aan te brengen wil bij hem niet in.

Het registreeren van niets om het lijf hebbende deurwaardersakten, notarieele volmachten en van tal van andere stukken van weinig belang, heeft geen nut. Het aanhouden van repertoria door de griffiers van rechterlijke colleges en kantongerechten evenmin.

De tijd daaraan en aan het aanhouden en bijwerken van allerlei registers besteed, kon nuttiger worden gebruikt.

Als controlemiddel op de notarissen is tot dusverre de wenschelijkheid der invoering van de registratie niet gebleken.

Dat tengevolge van het ontbreken der registratie huwelijkscontracten of testamenten in vergetelheid zijn geraakt, is hem niet bekend.

Nu het Bestuur het zegt, zal het wel waar zijn. Maar kan het ook niet zijn, dat zulks is voorgekomen in gevallen, waar het geen effect kon sorteeren vanwege de insolventie van den boedel?

Bovendien worden, voor wat huwelijkscontracten betreft, deze ingeschreven ter Griffie van het kantongerecht.

Partijen kunnen zich, waar zij daarbij belang hebben, van het al of niet bestaan van een huwelijkscontract altijd ter griffie van het kantongerecht overtuigen.

Wetten en voorschriften worden niet gemaakt of gegeven om der theorie wille, maar alleen om in bestaande behoeften te voorzien. En van zulk eene behoefte in zake controle op notarissen is in de kolonie tot dusverre niets gebleken.

Uit een oogpunt van bezuiniging zou hij gaarne aanbevelen

geen personen boven de 40 jaar als ambtenaar uit te zenden, ook niet zij, die vele dienstjaren als ambtenaar meebrengen. Daardoor wordt het Pensioenfonds te spoedig bezwaard.

Spreker zegt, dat het hem leed deed, dat het Bestuur geen gronden gevonden heeft, om in te gaan op het voorstel van den Raad om de registratie, na het aanbrengen van groote vereenvoudiging daarin, aan den Hypotheekbewaarder op te dragen.

Waar het Bestuur nu zelf erkent, dat de resultaten van de veeljarige proefnemingen op landbouwgebied, niet bemoedigend zijn, had hij verwacht, dat geen voorstel zou zijn gedaan om den Landbouwkundige voor vast aan te stellen.

De redeneering, dat het niet langer aangaat hem langer het recht te onthouden om voor pensioen te storten, gaat niet op, als men nagaat, dat hij slechts met een tijdelijke benoeming hierheen is gekomen.

Ware het gebleken, dat door bemoeiingen van den Landbouwkundige eenige vooruitgang op het landbouwgebied te constateeren viel, dan zou de gansche Raad voorzeker geen bezwaar maken mede te werken tot eene vaste aanstelling van den titularis.

Dat de regeering in het Moederland, het wenschelijk acht, dat er in de Kolonie een landbouwkundige zij, mag bij de leden van den Raad geen grond zijn die post aan te nemen, waar zij overtuigd zijn, dat de uitgaven daaraan besteed, niet tot het beoogde doel zullen leiden.

De Raad is het Moederland dankbaar, voor de groote geldelijke opofferingen, die het zich getroost voor de economische opbeuring der Kolonie, maar waar geen gunstige resultaten te verwachten zijn, is het de plicht van den Raad om zijn stem daartegen te verheffen.

Als kolonisten, bekend met den plaatselijken toestand en van nabij de verkregen resultaten kunnende nagaan, zijn de leden voorzeker beter tot oordeelen in staat dan de Regeering op het Plein.

Men houde in het oog, dat opgedrongen weldaden geene weldaden zijn.

Volgens sprekers oordeel zou de Kolonie beter gebaat worden, indien de gelden, die thans noodeloos worden besteed, door tusschenkomst van de Gouvernementsbank, tegen een geringe rente aan de plantagehouders op eerste hypotheek werd verstrekt.

Wordt de begrooting steeds maar opgevoerd, in een afzienbaren tijd zullen de voorstellen ter verhooging van belasting moeten volgen en er moet nu reeds daartegen gewaarschuwd worden, dat de draagkracht van de bevolking zoo niet reeds overschreden, zeker bereikt is.

Van de pogingen ter verbetering van de visscherij heeft spreker, en met hem alle zakenmannen van Curaçao, bitter weinig verwachting.

Gesteld, dat het lukte om de vischproductie te vergrooten en de visch goed te conserveeren. Wat moet men dan met al de visch doen? Waarheen moet de uitvoer plaats vinden?

Sedert 1904 is men bezig met het nemen van proeven. De niet onbelangrijke som van ruim f 31,500.— is tot ultimo December 1909 reeds uitgegeven. Voor 1910 is voor dat doel uitgetrokken f 7,000.— en op de begrooting voor 1911 f 22,500.— en tot dusverre zonder eenig resultaat.

De deskundige op visscherijgebied is voor vijf jaar aangesteld, zoodat hij zich verplicht ziet zijn stem te verleenen voor de bedragen uitgetrokken voor zijne bezoldiging.

Of hij tot de andere posten voor de verbetering van de visscherij uitgetrokken, zou kunnen medewerken, zal afhangen van de inlichtingen, die verstrekt zullen worden door den gemachtigde van het Bestuur, den heer van Breemen.

Ten stotte spreekt spreker de hoop uit, dat de Comptabiliteitswet niet zal worden ingevoerd, voordat de Raad in de gelegenheid zal zijn gesteld, omtrent de wenschelijkheid der invoering zijn oordeel uit te spreken.

Hij verzoekt het Bestuur, ook namens andere leden, zijn invloed daartoe bij de Hooge Regeering aan te wenden.

De heer *Garsira*, na daartoe het woord verkregen te hebben, zegt, dat hij het geheel eens is met den vorigen spreker, dat

de nieuwe belastingverordeningen grooten overlast veroorzaken aan het publiek. Hij wil op een fout wijzen, die daaraan kleeft, en wel op de samenstelling van de Raden van Beroep, die dikwijls over rechtskwesties hebben te beslissen en voor het meerendeel uit leeken bestaan. Bij de Inkomstenbelasting moeten zij, die zich bezwaard achten, hunne zaken openleggen aan eene Raad, waarin hun concurrenten, hunne schuldeischers misschien zitting hebben. Het is waar, met groote zorg werden de voornaamste, de meest billijke leden dezer maatschappij in die Raden benoemd en hebben zij, steeds getracht naar eed en geweten zich van hunne taak te kwijten. Doch, vraagt spreker, mag men in deze kleine maatschappij den koopman den pas afsnijden, als hij zijne bezwaren tegen den aanslag in de Inkomstenbelasting wil indienen, door dat in den Raad zijn schuldeischer of zijn concurrent zit? Moet men de beslissing over een rechtskwestie overlaten aan een college van leeken?

Spreker wil het Koloniaal Bestuur in overweging geven, om bij de herziening der belastingverordeningen de beslissing over bezwaren van de aangeslagenen op te dragen aan de rechtscolleges. De redenen, die in Nederland bestaan, om daar de zaken anders in te richten, gelden niet voor het eiland Curaçao.

Overgaande tot hetgeen in de Memorie van Antwoord gezegd wordt over diefstallen in de buitendistricten, moet spreker hier mededeelen, dat hij een onderzoek heeft ingesteld en bij verscheidene planters inlichtingen heeft ingewonnen. Hij heeft zich niet bepaald tot de planters, die in moeilijke omstandigheden verkeeren, maar ook de gegoeden gehoord. Zijne zegslieden zijn ook uit het tweede en derde district.

Hij is door hetgeen hij gehoord heeft tot de overtuiging gekomen, dat diefstallen in de buitendistricten zóó in omvang zijn toegenomen, dat een ingrijpen door het Gouvernement dringend noodzakelijk is. De bij het Regeeringsreglement aan allen toegezegde gelijke bescherming hunner goederen, bestaat voor de plantageeigenaren niet, als men in aanmerking neemt, wat voor de stadbewoners wordt gedaan.

Spreker kan zich best verklaren, hoe de districtmeester van het 2e en 3e district het feit ontkent. De diefstallen worden niet meer aangegeven, om de eenvoudige reden, dat de politie in de buitendistricten niet bij machte is iets er tegen te doen. Dat de districtmeester geen kennis draagt der diefstallen, bewijst niet, dat zij niet gepleegd worden.

De diefstallen vinden hun oorzaak in het feit, dat het Koloniaal Bestuur tal van kale stukjes grond heeft afgegeven aan de buitenbewoners en dat dezen op hunne gronden geen middel van bestaan kunnen vinden. De weidegronden der plantages, waarop de kleine man in de buitendistricten woont, zijn voor het meerendeel leeg gekapt en worden de plantages door de bewoners der pachtgronden geexploiteerd.

Marskramers doortrekken de buitendistricten en koopen het gestolene op, eigenaren van kleine stukjes grond vervoeren naar de stad ettelijke veelvouden van hetgeen hunne gronden kunnen opbrengen. Toezicht van wege de politie op het vervoeren van goederen is totaal onvoldoende. Spreker moet er tegen op komen, als men beweren wil, dat op de plantages in het algemeen geen toezicht bestaat. Elke plantage heeft haar opzichter, elke kudde hare wachters en daar de meeste plantages omheind zijn, wordt nergens het de politie zoo makkelijk gemaakt als hier, om hare plichten te doen.

Een beschamend voorbeeld voor Curaçao ziet men op de Engelsche eilanden, waar de kostbare cacao geteeld wordt op open terreinen.

Nu spreker eenmaal spreekt over dit onderwerp, dwaalt zijn geest ook naar de andere benedenwindsche eilanden. En hij ziet voor zich het met hetzelfde lot bedreigde Bonaire.

Neemt men de uitvoerstaten ter hand, dan ziet men, dat daar over de 40000 zakken houtskool, over de 3500 vaten kalk per jaar worden uitgevoerd, terwijl spreker op goede gronden mag gelooven, dat ongeveer de helft van het uitgevoerde houtskool van de gouvernements gronden afkomstig is, met en zonder permit van den Gezaghebber gebrand. Het Koloniaal Bestuur kreeg daarvoor in 1909 slechts f 141.67½, niet eens wat uitgegeven wordt voor toezicht. Reeds nu zijn enkele streken

gouvernementsgronden, die nog in 1901, toen hij op Bonaire is geweest, goed begroeid waren en waar het vee van den kleinen man kon grazen, naar hij verneemt, platgekapt. Gaat men door met het roekeloos laten omhakken van het houtgewas, dan zal ook de bevolking van Bonaire binnenkort van diefstal ten laste van de grondbezitters moeten leven.

Dat het branden van houtskool op gouvernementsgronden op Bonaire niet zoo gering is, als de Gezaghebber wil laten voorkomen, (men zie Memorie van Antwoord op art. 65), blijkt uit het feit, dat voor dat het plaatselijk bestuur permitten afgaf om houtskool op domeingronden te branden, de prijs per zak was f 0.75, om bij meer vraag naar het artikel, na het ingevoerd systeem om houtskool te laten branden op de gouvernementsgronden, te dalen tot f 0.35 per zak. Op dit oogenblik, dat de bevolking aan het maisoogsten is en andere bezigheid heeft, is de prijs tot f 0.50 gestegen.

Gaarne wil spreker het Koloniaal Bestuur in overweging geven, de in de Memorie van Antwoord opgegeven cijfers van in het eerste kwartaal dezes jaars door twee plantages op Bonaire uitgevoerde hoeveelheid houtskolen te laten verifieeren, daar hem boeken getoond zijn van de plantage Columbia, waaruit blijkt, dat slechts 3888 zakken houtskool van die plantage werd uitgevoerd, en niet 5906, zooals in de Memorie staat.

Ten aanzien van het op Bonaire gebrande kalk, vermeent spreker, dat een gedeelte van op gouvernementsgronden gebrande kalk tot het verrichten van Openbare Werken op Curaçao wordt aangewend. Zoo ja, dan is een der redenen opgelost, waarom dat Departement thans goedkooper zou kunnen werken. Waarom wordt op Bonaire door het Gouvernement geen behoorlijke kalkovens gebouwd, waardoor het houtverbruik bij het branden veel minder wordt?

Een behoorlijke studie van den toestand der domeingronden op Bonaire is volgens spreker zeer gewenscht.

Het Koloniaal Bestuur vermijde bij tijds, dat daar wordt geschapen dezelfde toestand, als men thans hier op Curaçao heeft.

Hierop verkrijgt de heer *A. W. Statius Muller* het woord en zegt, dat hij met aandacht de verschillende sprekers heeft gevolgd, en wanneer hij heden avond het woord gevraagd heeft, dan is het niet om af te breken hetgeen zij gezegd hebben, maar wel om te verklaren dat hij zich in hoofdzaak ten volle bij hen aansluit; en voorts om te spreken over enkele punten voorkomende in de Memorie van Antwoord.

Hij zal beginnen bij punt 3 van dat antwoord en moet zeggen, dat hij met groote verwondering gelezen heeft, dat het Bestuur niet kan aannemen, dat er op de plantages op groote schaal gestolen wordt en dat een groot deel van de schuld, dat er gestolen wordt, bij de plantagehouders ligt, omdat zij op hun uitgestrekte gronden niet voldoende toezicht laten houden.

Spreker is eenigszins betrokken in deze aangelegenheid en, heeft het lid Gorsira reeds gezegd, dat hij tegen die bewering moet opkomen, spreker gaat wat verder, hij *protesteert* tegen dien aanval van Bestuurszijde.

Niet alleen heeft elke kudde, zooals de heer Gorsira heeft gezegd, hare wachters en elke plantage haar opzichter, maar de plantages hebben buitendien nog boschwachters, die reeds 's morgens vroeg er op uit gaan en niet eerder dan tegen het vallen van den avond terugkomen. Het employeeren van meerdere wachters helpt hun geen zier, zoolang de menschen, die gronden in pacht hebben, zoo verspreid wonen. Zij mogen 20 en meer wachters employeeren, de diefstallen zullen daardoor niet afnemen, want, wanneer iemand op stelen uitgaat, kijkt hij eerst goed rond, voordat hij zijn slag slaat. De diefstallen in de buitendistricten hebben trouwens niet overdag plaats, maar wel bij nacht en om zooveel wachters er op na te houden, dat er een behoorlijke dienst kan plaats hebben, zonder dat de plantagehouders door die groote uitgaven te gronde gaan, gaat niet.

Reeds sedert het Bestuur op *onoordeelkundige* wijze te werk is gegaan in het afgeven van kleine stukken kalen grond, waarop de bewoners noch voor zich, noch voor hun vee water

hebben en van welke stukken grond zij onmogelijk zooveel kunnen halen om in hun onderhoud te voorzien, zijn de plantagehouders langzamerhand achteruitgegaan. De meeste van de afgegeven stukken grond zijn niet meer en ook niet minder dan grond, waarop de plantages het recht van weide hebben (spreker zegt *hebben* en niet hadden, omdat dat recht nog bestaat).

Spreker vindt het vermakelijk om, wanneer de achteruitgang van de plantagehouders grootendeels toe te schrijven is aan het optreden van het Bestuur zelf, van het Bestuur te vernemen, dat zij door eigen schuld achteruit zijn gegaan. Door afgifte van die weidegronden heeft het Bestuur de plantagehouders immers genoodzaakt hunne kudden klein en groot vee tot op een minimum terug te brengen. Plantages, die vroeger 2000 en meer stuks klein vee er op na hielden, werden verplicht die op 3 en 400 terug te brengen, terwijl anderen de zaak geheel moesten opgeven. Hierdoor natuurlijk minder inkomsten; en toch eischt het Bestuur nog van de plantagehouders, dat zij meer moeten uitgeven om beter toezicht te hebben. Zijn de kudden teruggebracht van een paar duizend op een paar honderd, niet zoo de wachters, deze zijn met hoogstens 2 verminderd. Toen werd er niet zoo sterk gestolen, en was het dus niet noodig een legio wachters er op na te houden. Nu wordt er hard gestolen, doch nu zijn de plantagehouders niet bij machte om meer uit te geven aan loon voor wachters.

Enkelen beweren, dat door het aanstellen van nog een districtmeester, het met de diefstallen ook uit zal zijn. Spreker kan zich daarmede niet vereenigen. Wanneer er nog een districtmeester aangesteld wordt, dan krijgt men eenvoudig nog een persoon meer, om onbewust vervoerbiljetten op gestolen goederen af te geven. Verandering in den toestand kan alleen worden aangebracht, wanneer het Bestuur er toe overgaat werkelijke veldwachters aan te stellen. Niet van die lui, die in de wachthuisjes zich zitten te vervelen, maar menschen, die er opuit gaan; Jan, Piet en alleman op den weg tegenhouden en onderzoeken of hetgeen zij vervoeren behoorlijk gedekt is door een vervoerbiljet. Want hoevelen zijn er niet, die op een ezel gezeten niet onderzocht worden en toch met zich medenemen goederen, die behoorlijk door een vervoerbiljet gedekt moeten zijn.

Het lid Gorsira sprak van marskramers. Zij rijden over het algemeen met een geheel gesloten karretje naar de buitendistricten, geven er goederen op crediet en komen dan na zooveel dagen terug om het geld op te halen. Als er geen geld is, stellen zij zich tevreden met producten of geitenvellen in betaling aan te nemen. Zij prefereeren deze. Die producten en vellen worden in het gesloten karretje gedaan en weg rijden zij als werkelijke heeren elke wacht voorbij, zonder onderzocht te worden. Hoeveel vellen, hoeveel dividivi, die toch gedekt hadden moeten zijn door een vervoerbiljet, gaan er op die wijze de wachten niet voorbij ?

En hiermede meent spreker niet alleen in allen deele den aanval van het Bestuur, i. e. dat aan de plantagehouders de schuld moet worden aangerekend, dat er in de buitendistricten op groote schaal wordt gestolen, te hebben wederlegd, maar ook te hebben aangetoond op welke wijze dat stelen voorkomen zal kunnen worden.

De heer *A. Land, gemachtigde van den Gouverneur*, verkrijgt hierop het woord en zegt den Voorzitter, ook namens de andere gemachtigden dank voor het woord van welkom. Spreker zegt voorts, dat dit getuigt van eene door hen allen op hoogen prijs gestelde welwillendheid, die hij, spreker, in het bijzonder noodig heeft. Want hij heeft, tengevolge van zijn kort verblijf in de kolonie, niet de kennis van plaatselijke toestanden, die zijn, ook door hem zoo gewaardeerde voorganger, de heer Statius Muller, in zoo ruime mate bezat.

In de eerste plaats beantwoordt spreker den heer Lansberg.

Het verwondert hem, dat het den heer Lansberg is blijven voorkomen, dat het werk aan de Ontvangerskantoren beduidend is vermeerderd ook tengevolge van de invoering der registratie, die blijkens de Memorie van antwoord op Curaçao

gemiddeld geen uur per dag en op de andere eilanden nog minder, een kwartier misschien, vordert.

De heer Lansberg beroept zich op des Bestuurs toelichting op art. 42 e, maar men dient die zoo te lezen, dat de invoering op zich zelve zooveel werk gaf. Op den duur, zal er onder het nieuwe stelsel, naar het Bestuur hoopt, geen meer werk zijn dan onder het oude. De Gouverneur had dit in de Memorie van antwoord willen mededeelen naar aanleiding der opmerking in het Voorloopig Verslag ad artikel 47 gemaakt. Door een onwillekeurig verzuim is het antwoord op die opmerking niet gedrukt, zoodat spreker bij het genoemde artikel nadere toelichting hoopt te kunnen verschaffen.

Wat de successiebelasting betreft heeft de heer Lansberg gezegd, dat het er bij hem niet in wil, dat er geene vereenvoudiging in de boekhouding is te brengen. Spreker betreurt het, dat het geachte lid niet heeft verteld op welke wijze.

Intusschen kan de heer Lansberg gerust zijn. Het Bestuur is in dit opzicht diligent en heeft nog onlangs eene vereenvoudiging ingevoerd om, door gebruikmaking der diensten van de districtmeesters, het aantal uit te zenden waarschuwingen aan minder-gegoeden te beperken.

Gesproken is over het geringe nut van de registratie der deurwaardersakten en notarieele volmachten. Spreker kan toegeven, dat dit nut niet groot is en, het had dan ook weinig gescheeld, of de akten in kwestie waren genoemd in de Memorie van antwoord bij de mededeeling, dat het Bestuur uitbreiding der vrijstelling van de formaliteit voor sommige akten overweegt.

Wat het repertoire van den griffier betreft, dit register is gewenscht om te controleeren of die ambtenaar wel alle aan de formaliteit der registratie onderworpen akten laat registreeren.

De heer Lansberg zegt, dat de controle op de notarissen tot nu toe niet noodig is gebleken en is van meening, dat de wenschelijkheid der registratie dus niet in verband met die controle kan worden bepleit.

Maar uit het verblijdende feit, dat tot nu toe geen ongerechtigdheden aan het licht kwamen, mag men toch niet concludeeren, dat toezicht onnoodig is.

Dat het minder gewenscht is om personen boven de 40 jaren als ambtenaar aan te nemen, daarvan is ook het Bestuur overtuigd. Maar als er zich geen jongere krachten aanbieden, moet men wel met oudere genoegen nemen.

Tegenover de mededeeling, dat het den heer Lansberg leed doet, dat het Bestuur de registratie niet wil opdragen aan den Hypotheekbewaarder, kan spreker alleen zijn spijt betuigen, dat het geachte lid niet door de in de Memorie van antwoord tegen die combinatie aangevoerde argumenten is overtuigd.

Wat de opmerkingen over het tijdelijk uitkomen van den landbouwkundige aangaat, wil spreker repliceeren, dat de heer Versluys hier bijna 5 jaar werkzaam is en dat dus zijne betrekking gaandeweg haar tijdelijk karakter verliest.

Elk jaar, dat men den heer Versluys weigert voor pensioen bij te dragen, komt hij in slechter conditie.

De heer Lansberg heeft aan zijne beschouwingen over den landbouw en over den steun van het Moederland de opmerkingen vastgeknoopt, dat opgedrongen weldaden geen weldaden zijn en dat de opvoering van de begrooting in afzienbaren tijd wel zal leiden tot verhooging van belasting, tegen welke opvoering hij bij voorbaat protesteert. Dat protest is hier naar sprekers meening niet op zijne plaats. Er is een rijmpje, dat luidt: in matters of commerce the fault of the Dutch is giving too little and asking too much.

Dat kan niet gezegd worden van Hollandsche koloniale politiek ten opzichte van Curaçao.

Er wordt *veel* gegeven, 't werd altijd dankbaar door den Kolonialen Raad erkend, maar er wordt ook *weinig gevraagd*. De heer Lansberg heeft gezegd: de grens van draagkracht der bevolking is zoo niet overschreden; dan toch bereikt. Spreker is te kort hier om over deze aangelegenheid een pertinent oordeel te hebben, terwijl 't wel hoogst lastig is om uit te maken hoeveel de kolonie kan opbrengen. Maar hij constateert als een feit, dat men hier weinig betaalt, pl. m. f 8.— per hoofd, tegen pl. m. f 24.— in Suriname en f 32.— in Nederland.

In een tijd, dat de subsidiën tonnen gouds bedroegen, is het belastingstelsel herzien, zonder te streven naar hoogere opbrengsten. Dat was een daad van royaliteit, die meer waardeering verdient dan uit de woorden van den heer Lansberg spreekt.

Wat de invoering der Comptabiliteitswet betreft, die wet zelf is een uitvloeisel van het Regeeringsreglement, dat reeds in 1865 wettelijke regeling der wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen voorschreef. Verschil van meening kan alleen bestaan over de uitvoering, speciaal over de vraag of de Hollandsche Rekenkamer dan wel een in de kolonie zetelend college de controle moet uitoefenen. Opvolgende Ministers hebben daarover verschillend gedacht en voortdurend is over dit punt met het Bestuur gecorrespondeerd. De Regeering in het Moederland heeft thans de vraag in eerstgemelden zin beantwoord om redenen, die men kan vinden in de onlangs verschenen Memorie van antwoord.

Den heer Gorsira kan spreker het volgende antwoorden. Gaarne zal het Bestuur zijne volle aandacht schenken aan het door dien spreker geopperde denkbeeld van opdracht der werkzaamheden van de Raden van Beroep aan de rechtscolleges. Het is volkomen waar, dat die Raden dikwijls over rechtskwesties hebben te beslissen en dat er slechts enkele juristen zitting hebben, doch de practische elementen (men denke aan 't gewenschte van kennis der plaatselijke toestanden en van koopmansboekhouding) kunnen toch niet geheel worden gemist.

De heeren Gorsira en Statius Muller hebben gesproken over het gebrekkig politie–toezicht. De eerste heeft gesteld, dat de diefstallen aanmerkelijk in omvang zijn toegenomen. Dat kan spreker moeilijk toegeven. Om zich eenigszins op de hoogte van de toestanden te stellen heeft hij veel moeten snuffelen in oude dossiers en daar vond hij, dat een 30 jaar geleden al evenzeer geklaagd werd als thans. De rapporten van de districtmeesters uit dien tijd luiden net zooals de tegenwoordige.

De heer Gorsira zegt: de plantage–eigenaren geven de diefstallen zelfs niet meer aan. Dat schijnt spreker in elk geval eene fout. Dan kan het Bestuur ook niet op de hoogte zijn. De heeren hebben gesproken over de weidegronden der plantages. Moeilijk kan hier gediscussieerd worden over het al of niet bestaan van weiderecht. Het betreft hier eene zeer lastige kwestie, die, door de Commissie voor het groot landbouwbedrijf wordt onderzocht en dus te zijner tijd zeker weer ter sprake zal komen.

Wat de opmerking van den heer Gorsira aangaat over 't verschil tusschen de opgave van het Bestuur en die van den eigenaar der plantages Columbia en Bolivia op Bonaire, die zaak is in ernstig onderzoek. Waarschijnlijk zit 't verschil in de grootte der zakken, n. l. dat een zeer groote zak door den Gezaghebber voor 2 normale werd gerekend.

Beide sprekers hebben geprotesteerd tegen de opmerkingen van het Bestuur over het beheer van vele plantages. De meeste plantages, zouden omheind zijn, elke plantage zou haar opzichter, elke kudde hare wachters hebben. Doch spreker kent dan toch plantages, speciaal in het 2e en 3e district die niet of die gedeeltelijk omheind zijn. En wat geeft bij plantages van 500 soms 1000 HA. omheining zonder uitstekend toezicht. Spreker is ingelicht, dat er niet overal boschwachters zijn en zeker zijn ze niet alle goed en voldoende in aantal.

Wanneer in Nederland op eene kleine boerderij, omringd door slooten en goed bewaakt, toch, vooral in de nabijheid van groote steden, gestolen wordt, hoe moet 't dan hier zijn, waar de plantages 10 of 20 maal grooter zijn, waar ze minder goed zijn afgesloten en waar het toezicht slechter is.

Tegenover de meening van den heer Gorsira, dat het de politie nergens zoo gemakkelijk wordt gemaakt als hier om hare plichten te doen, moet spreker dan ook zijn opinie stellen, dat het nergens zoo moeilijk is als hier om de diefstallen tegen te gaan.

Zeker, ook reorganisatie der politie zou gewenscht zijn, maar dat kost geld, veel geld en men komt daarbij op een zwak punt voor Curaçao.

Met genoegen heeft spreker gehoord, dat ook de heer Statius Muller weinig verwacht van het aanstellen van een derden districtmeester.

De beide tegenwoordige districtmeesters zijn uitstekende ambtenaren. Er zijn niet meer chefs noodig, doch wel meer en beter ondergeschikt personeel. Intusschen dienen de plantage–eigenaren zelve mede te werken in de goede richting. Het is te betreuren, dat dit door hen niet wordt ingezien.

Ten slotte wil spreker nog opmerken, dat overdreven is de voorstelling van den heer Muller, alsof men vroeger 1000 tegenover thans 100 stuks vee zou houden. 200 tegen 100 geeft, als spreker zich de statistieken goed herinnert, zeker beter de waarheid weer.

En de vermindering van den veestapel is zeker, meer dan aan het verlies der weidegronden, toe te schrijven aan de omstandigheid, dat vele plantage–eigenaren, uit gebrek aan contanten, vee verkochten.

De heer *Zelle*, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij meent de verzekering te kunnen geven, dat het denkbeeld om een kalkoven op Bonaire op te richten door het Bestuur in overweging zal worden genomen.

De heer *Versluys*, *gemachtigde van den Gouverneur*, meent den heer Lansberg te kunnen toegeven, dat er tot nu toe van den landbouw weinig resultaten zijn, zooals trouwens reeds in de Memorie van Antwoord is opgemerkt. Resultaat is verkregen met de sisalproefvelden, een middel is aangewezen tegen schildluis in de oranjeboomen. De meeste proeven omvatten meerjarige cultures, waarbij uit den aard der zaak nog geen resultaten zichtbaar zijn, zooals met cultures van Ceara–rubber, vruchtboomen, oranje–cultuur en dividivi–cultuur.

De heer *van Breemen*, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de heer Lansberg het visscherij–onderzoek ter sprake heeft gebracht. Waar men bezwaar heeft de aangevraagde gelden toe te staan, zou spreker de vraag willen stellen of men meent, dat alleen door zijne tegenwoordigheid in de kolonie iets tot stand gebracht zou kunnen worden dan wel of daarvoor ook geld noodig is. Een niet onbelangrijk deel der gelden is bestemd tot het verstrekken van visschersvaartuigen en vischtuig en zal mettertijd geheel in de koloniale kas terugvloeien. Met dit verschaffen van vaartuigen is in den loop van dit jaar een aanvang gemaakt en indien deze maatregel succes heeft, is het zeer wenschelijk, dat er het volgende jaar op grootere schaal mee kan worden doorgegaan en dat er niet noodeloos een jaar verloren gaat. Een flinke, zeewaardige boot kost pl. m. f 450.—, zoodat het bedrag van f 5000.— voor slechts ongeveer 10 à 12 booten zou strekken. Maar bovendien zal een gedeelte o.a. aangewend moeten worden voor het verstrekken van vischtuig. De voorschotten moeten in hun geheel terugbetaald zijn, voordat de voorwerpen in kwestie in eigendom aan den gebruiker overgaan.

Omtrent de rentabiliteit van reeds aangevangen of in 1911 tot stand te brengen ondernemingen zijn den Raad becijferingen overgelegd, die, naar spreker meent, bevredigend mogen heeten en waarvan de juistheid blijkbaar erkend is.

De heer *Lansberg* zegt, dat hij met genoegen van den heer Land heeft vernomen, dat het Bestuur over eenige punten met hem eens is. Wanneer het Bestuur zegt, dat het diligent is in het vereenvoudigen, wordt daarbij erkend, dat vereenvoudiging mogelijk is. Wanneer de landbouwkundige zelf erkent, dat de resultaten weinig zijn, versterkt dit het gevoelen van den Raad, dat een landbouwkundige hier niet vereischt wordt.

Het is waar, dat er geld noodig is voor het nemen van proeven met alles en dus ook met de visschery, doch wanneer men geen zekerheid heeft van goede resultaten met die proeven, dan zou het niet aangaan om zooveel daarvoor te besteden als op de begrooting daarvoor is uitgetrokken.

De heer *Gorsira* zegt, dat niettegenstaande de bevolking in de laatste 30 jaren zeer toegenomen is, echter de politie-

wacht in de buitendistricten niet is vermeerderd. Het is een feit, dat de diefstallen toenemen. De veldwachters zijn met te veel bezigheden belast, die eigenlijk niet tot hun werkkring behooren, zooals o.a. het bezorgen van belastingbiljetten, waarschuwingen en aanmaningen.

De heer *Muller* zegt, dat hij den heer Land dank toebrengt voor de waardeerende woorden aan het adres van diens voorganger, die sprekers broeder is.

Met het 2e district is spreker niet bekend, maar wel met het 4e en 5e en een groot gedeelte van het derde district, waar de plantages op enkele na zeer goed zijn omheind en er ook boschwachters zijn. Spreker durft echter niet onder eede verklaren, dat er op al de plantages boschwachters zijn; men heeft hem dit medegedeeld. De vergelijking met Holland gaat niet op, daar de plaatselijke toestanden hier heel anders zijn. 50 HA. grond in Holland is meer waard dan 500 op Curaçao. In zeker opzicht moet spreker toegeven, dat de veestapel niet alleen door diefstal, maar ook door verkoop is achteruitgegaan. De plantagehouders werden verplicht zich van het vee te ontdoen, omdat het Bestuur hun een groot gedeelte van hun weidegronden ontnomen heeft.

De vorige districtmeester van het 4e en 5e district liet zich eens uit tegen spreker, dat er diefstallen plaats vinden omdat ze niet worden aangegeven. Kort daarop komt hij op de plantage en gaf aan, dat er 5 geiten gemist werden. Wie zou 't gedaan hebben, was de vraag van den ambtenaar.

Dienzelfden dag gaf hij aan, dat men van een hoop zout gestolen had. Ook hier dezelfde vraag, wie zou het gedaan hebben?

Spreker antwoordt, dat hij, wanneer hij het weet, ongetwijfeld den dader zou hebben aangewezen. Van de zijde van het Bestuur werd geen onderzoek ingesteld.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij slechts ten opzichte van enkele punten der registratieverordening maar niet voor de successie de mogelijkheid van vereenvoudiging heeft toegegeven. Spreker zal den uitgedrukten wensch aan den Gouverneur overbrengen, dat de Raad alsnog over de invoering der Comptabiliteitswet worde gehoord, hoewel hij vreest, dat de Regeering in het Moederland daartoe niet zal overgaan, als de wet eenmaal door de Staten-Generaal is aangenomen.

Het aantal inwoners van dit eiland is in de laatste 60 jaren verdubbeld en er moest dus iets door het Bestuur worden gedaan om de buitenbevolking in de gelegenheid te stellen eerlijk aan haar brood te komen. Vandaar de uitgifte van domeingronden, die, in dit licht bezien, ook de plantage-eigenaren ten goede moet komen. Spreker kan de verzekering geven, dat er thans wel degelijk op gelet wordt, of de aanvrager goed bekend staat en of de grond, dien hij aanvraagt, voldoende zal kunnen opleveren om een bestaan te geven.

Het Bestuur is voornemens de veldwachters zooveel mogelijk te ontlasten van de bezigheden, die niet tot hun werkkring behooren.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt dit te willen releveeren, dat in de Memorie van Antwoord is aangeteekend, dat men het onbillijk vond op te vorderen de pacht (spreker zou zeggen de pachtpenningen) van jaren en jaren, van 12 en 14 jaren geleden. Nu vraagt hij, waarom men omtrent pachtgelden, die ook onder belasting vallen, meer consideratie moet nemen dan met grondbelasting. De plantagehouders hebben, evenals de pachters de magere jaren meegemaakt. Spreker kan ten minste niet aannemen, dat er op de plantages natte of regenjaren kunnen zijn, zonder dat de regen zich ook loslaat op de zoogenaamde huurgronden, en toch zij worden bevoordeeld. Niet lang geleden werd door verscheidene plantagehouders aan het Bestuur ingediend een rekwest, met redenen omkleed, tot verkrijging van vrijstelling van achterstallige belasting. Het antwoord van het Bestuur was: niet voor inwilliging vatbaar. Daarop wendden de plantagehouders zich opnieuw bij request tot het Bestuur ter verkrijging van ten minste uitstel van betaling van de grondbe-

lasting. Dit werd verleend tot eind November 1909. Bij het indienenvan dat request rekenden de plantagehouders op een voorspoedigen en goeden dividivioogst. Het geval deed zich echter voor dat ons kale rots, het eiland Curaçao, gezegend werd met zooveel regen, dat die oogst geheel, op kleine uitzonderingen na, geheel, ja, op kleine uitzonderingen na, geheel te niet ging. De plantages, die op dien oogst gerekend hadden om hunne verplichtingen na te komen stonden er voor. De plantagehouders of administrateurs van plantages, werden bijeengeroepen om over de zaak te onderhandelen. Na over en weer spreken, werd er eene commissie benoemd (spreker maakte deel uit van die commissie) om naar den Gouverneur te gaan en ZijnHoogEdelGestrenge in den breede de zaak uit te leggen. ZHEG. ontving de commissie op de meest minzame wijze, doch na het gevoerd gesprek moest die commissie vernemen, dat ZHEG. in deze niets voor de plantagehouders kon doen. Spreker is ten volle overtuigd, dat de Gouverneur, als hij zijn eigen gevoelen kon volgen, de kwijtschelding zou hebben verleend, doch hij was gebonden aan de eigenaardige grondbelastingverordening, die geen vrijstelling toekent aan plantages in geval van misoogsten. Wat gedaan, was de vraag die zij elkaar stelden. Een verzoek om verder uitstel van betaling der belasting, later ingediend, werd van de hand gewezen. De lui, die het betalen konden, n.l. die plantagehouders, die nog iets hebben kunnen oogsten vóór dat de regen den boel ergens heen had geholpen, konden zich redden; maar de anderen? Ja, die anderen moesten om hun kapitaal niet te loor te zien gaan, tegen hooge interest geld opnemen om de belasting te betalen. Het is treurig, maar waar. Is het dus, vraagt spreker, niet treurig gesteld voor de plantagehouders, te weten, dat het Bestuur gevonden wordt om belastingen ten faveure van pachters van gronden waarop de plantages recht van weide hebben, en, van welke pachters de plantagehouders groote overlast hebben, aan hen zekere belasting kwijt te schelden, terwijl de plantagehouders, die door afgifte van de gronden waarop zij het recht van weide hebben, ten achter gesteld worden. Spreker vraagt, is dat billijk? Is het billijk, dat het Bestuur er toe overgaat te kort te doen aan de plantagehouders, door hen zelfs een verder uitstel van belasting niet te verleenen, om een vrij wel totale vrijstelling van grond- of pachthuur te geven aan hen, die den plantageeigenaar het meeste kwaad berokkenen? Er zal een tijd komen, dat zelfs die menschen, die op gunstige voorwaarden van het Bestuur gronden in huur of pacht hebben bekomen, dat Bestuur zullen aanwrijven, dat het hun in het ongeluk heeft gejaagd.

De heer *Land. gemachtigde van den Gouverneur*, zegt hierop, dat de heer Muller beweert dat, terwijl het Bestuur veel clementie heeft betoond tegenover de domeinhuurders, die vele jaren achterstallige huur schuldig waren, door hen dit kwijt te schelden, het Bestuur geen consideratie had met de plantagehouders, die wegens slechte jaren grondbelasting schuldig waren. Spreker wil den heer Muller doen opmerken, dat er een groot verschil is tusschen huur en belasting, de eerste is een persoonlijk en de laatste een zakelijk recht, terwijl nog dit bijkomt, dat de grond van de plantage kan worden verkocht wegens verschuldigde belasting, maar die van de huurders niet, althans niet wegens verschuldigde huur. Kwijtgescholden zijn alleen de verjaarde pachtpenningen, die, welke in rechten niet meer met succes zouden kunnen worden geeischt; utiliteitsgronden hebben bij de aangevochten beslissing van het Bestuur eene rol gespeeld.

De administratie der districtmeesters met betrekking tot die soms 15 jaren achterstallige pachtpenningen werd te ingewikkeld. Het Bestuur zag er geen kans op de gelden nog binnen te krijgen. Wat nu de grondbelasting der plantages betreft, die blijft nooit zoo lang achterstallig. Want het Bestuur kan ageeren tegen de debiteuren en gebruik maken van een privilegie op de opbrengst. Nu kan dat soms hard schijnen, maar zonder smeer loopt de koloniale machine niet en waar men bij andere belastingen, als invoerrechten, inkomstenbelasting, etc., zoo aan wisselvallige opbrengsten bloot staan, daar moet men wel zorgen, dat de vaste bedragen ten

minste geregeld binnen komen. Vrijstelling verleenen en uitstel geven bij misoogsten of andere ongunstige omstandigheden, ja, daar kan men in Holland gemakkelijk toe overgaan. Men mag er daar haast op rekenen, dat een volgend oogstjaar de gewenschte compensatie zal brengen. Doch hier mislukken soms, men heeft het onlangs gezien, 4 dividivi-oogsten achter elkaar. Het Curaçaosche klimaat maakt het hoogst moeilijk een systeem te volgen, dat rekening houdt èn met de belangen der schatkist èn met die der grondbelastingschuldigen.

Na een gedachtenwisseling tusschen de heeren *Lansberg*, *Muller*, *Gorsira* en *Land* over het door hen gesprokene, worden de algemeene beraadslagingen gesloten, waarbij niemand verder het woord heeft gevraagd, en wordt tevens de verdere behandeling der begrooting voor eenige minuten geschorst, na verloop waarvan wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling.

Art. 1, zoomede sub-art. 1, zooals gewijzigd bij nota van wijzigingen, 2 en 3, worden zonder beraadslaging noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub-art. 4 zegt de heer *Gorsira*, na het woord verkregen te hebben, dat deze post hem aanleiding geeft tot de volgende opmerking. Reeds jaren staat zij op de begrooting, zonder dat er iets van komt. Spreker wil nu vragen of zij niet veranderd kan worden in eene bijdrage tot de uitgave van het vervolg der Geschiedenis ,,De Nederlanders op de W. I. Eilanden'' van den heer J. H. J. Hamelberg, welke uitgave gestaakt is door de ontbinding van het ,,Geschied-, Taal-, en Volkenkundig Genootschap.'' Het nut der uitgave van het hoogst belangrijk werk van den heer Hamelberg wordt door niemand in twijfel getrokken. Mocht het Bestuur er toe over willen gaan het voleindigen der eenige betrouwbare geschiedenis der kolonie te steunen, het Bestuur der Groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond zal gaarne in onderhandeling willen treden met den heer Hamelberg, om de voorwaarden te regelen. Spreker heeft in de vergaderingen der afdeelingen dit punt over het hoofd gezien en verwacht dan ook op deze zitting geene toezegging van de gemachtigden van het Bestuur; alleen verzoekt hij hun den Gouverneur mededeeling te willen doen van dit voorstel.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij gaarne aan den wensch van den heer Gorsira wil voldoen door het verzoek ter kennis van den Gouverneur te brengen.

Sub-artt. 4, 5, zooals gewijzigd bij Nota van wijzigingen, en 6, worden zonder beraadslaging, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub-art. 7 onderwerpt de heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, namens den Gouverneur, de volgende wijziging aan de goedkeuring van den Raad, n. l. dien post te verminderen met f 400.—; voorts in den toelichtenden staat op dat artikel onder *a* (dus onder de traktementen) bij te voegen 1 verificateur f 1,700.— en onder *b* (dus van de toelagen) af te voeren 1 verificateur f 2,100.—.

De heer *Land*, deze wijziging toelichtende, zegt, dat het thans vrijwel zeker is, dat de ontvanger van Saba tot verificateur zal worden benoemd. De betrekking van verificateur is van blijvenden aard, zoodat daaraan traktement zal kunnen worden verbonden. f 1,700.— schijnt, in verband met de aan de betrekking verbonden emolumenten, een voldoend aanvangstraktement.

De heer *Lansberg* stelt voorts voor in dit artikel den post voorkomende onder letter c, luidende: ,,1 hypotheekbewaarder f 1,200.—'', te doen luiden: ,,1 hypotheekbewaarder f 600.—''.

Het voorstel wordt ondersteund door de heeren A. W. Statius Muller en H. M. Penso.

De heer *Lansberg*, zijn voorstel toelichtende, zegt, dat waar de Raad in 1908 met 8 tegen 3 stemmen eene voorgestelde verhooging van f 300.— voor den hypotheekbewaarder verworpen heeft en zich thans in de Afdeelingen bereid verklaard heeft de nu voorgestelde verhooging te aanvaarden, wanneer aan den hypotheekbewaarder de werkzaamheden der registratie konden worden opgedragen, hij, nu het Bestuur het voorbehoud van den Raad niet heeft kunnen overnemen, niet voor dien post kan stemmen.

De heer *Sutherland* zegt, dat waar hij de voorgestelde verhooging ook verleden jaar billijk vond, hij erkent, dat hij reeds toen er voor had moeten stemmen. Maar de omstandigheid, dat hij, en met hem ook andere leden, om redenen, die thans niet meer bestaan, de voorgestelde verhooging geweigerd had, is, naar sprekers meening, geen motief om thans te weigeren hetgeen hij billijk acht.

De heer *A. W. Statius Muller*, zegt, dat hij er niets tegen heeft, dat aan den hypotheekbewaarder eene verhooging van f 600.— wordt toegekend.

De heer *Lansberg* zegt, dat hij zich niet kan voorstellen, waarom de Raad nu zou gaan doen wat hij verleden jaar niet gedaan heeft.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij erkent, dat hij verleden jaar zwak was geweest door aan te nemen om tegen de verhooging te stemmen.

De heer *A. W. Statius Muller*, zegt, dat hij verleden jaar tegen de verhooging had gestemd op verzoek van den heer Zeppenfeldt zelf, die het ambt van hypotheekbewaarder bekleedt. Hij vindt de toelage van f 1,200.— zelf niet ruim.

De heer *A. G. Statius Muller*, zegt, dat hij tegen het amendement zal stemmen. Echter wenscht hij uitdrukkelijk te verklaren, dat hij zijn stem uitbrengt geheel los van de toelichtingen, door den heer Sutherland gegeven. Toen spreker twee jaar geleden tegen de destijds voorgestelde verhooging van de toelage van den hypotheekbewaarder stemde, had hij daarvoor geen ander motief dan het zuinigheidsmotief.

De Raad verkeerde toen als het ware in een bezuinigingsroes en stemde tegen alle verhoogingen van bezoldigingen. Gaarne verklaart spreker, dat men destijds verkeerd heeft gehandeld met de toen voorgestelde verhooging van het salaris van den hypotheekbewaarder te verwerpen. Het ambt van hypotheekbewaarder toch is er een, waaraan een groote verantwoordelijkheid is verbonden en die veel toewijding vordert, en is zeer zeker met f 600.— niet voldoende bezoldigd.

Niemand meer het woord verlangende, wordt bij loting beslist, dat de stemming bij No. 3 van de presentielijst zal aanvangen, waarna het voorstel–Lansberg in stemming wordt gebracht en met 7 tegen 3 stemmen verworpen.

Tegen stemmen de heeren Sutherland, Gorsira, Forbes, A. W. Statius Muller, A. G. Statius Muller, de Casseres en Senior.

Voor de heeren Penso, Lansberg en de Voorzitter.

Sub–artt. 7, zooals gewijzigd in deze vergadering door den heer Land, gemachtigde van den Gouverneur, 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 worden zonder beraadslaging, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 15 verzoekt de heer *A. G. Statius Muller* het onderdeel onder letter i, zooals vermeld in den toelichtenden staat, in stemming te brengen, en zegt dat, wat hem betreft, hij er tegen zal stemmen. Niet om het bedrag, dat er mee gemoeid is; dat bedrag toch is zoo luttel, dat de zaak noch voor de koloniale kas noch voor den belanghebbende van eenig belang is, maar om het beginsel. Spreker vindt, dat de werkkring van den Schoolopziener niet van dien aard is, dat hij een kantoor zou moeten hebben. De aanloop van personen

die hem in zijn qualiteit wenschen te spreken, is heusch niet groot; al moge die grooter zijn dan de Raad misschien veronderstelt. Wordt deze post aangenomen, dan zou ook aan andere ambtenaren vergoeding voor kantoorhuur moeten worden toegekend. En daartoe zou spreker niet wenschen mede te werken.

Na een korte gedachtenwisseling tusschen de heeren *Land*, *Lansberg en A. W. Statius Muller*, wordt letter i van sub–art. 15 verworpen met 9 tegen een stem.
Voor stemt de heer Senior en tegen de heeren Sutherland, Gorsira, Forbes, A. W. Statius Muller, Penso, Lansberg, A. G. Statius Muller, de Casseres en de Voorzitter.

De andere onderdeelen van sub–art. 15, zoomede sub–artt. 16, 17, 18 en 19 worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 20 stelt de heer *Lansberg* voor om letter a van dit artikel, zooals vermeld in den toelichtenden staat, te doen vervallen.
Dit voorstel, ondersteund door de heeren Sutherland en Penso, wordt door den heer Lansberg toegelicht, dat hij vermeent uit de tot dusverre verkregen resultaten te moeten concludeeren, dat er in de kolonie geen werkkring te vinden is voor den landbouwkundige. Om zonder noodzakelijkheid een betrekking te creëeren om later den titularis in een andere betrekking over te plaatsen, waartoe de heer Versluys zich bereid verklaard heeft, is zeer tegen het belang van de in dienst zijnde ambtenaren, die daardoor in hunne promotie belemmerd worden.

Hierop stelt de heer *A. G. Statius Muller* voor om sub–art. 20, letter a, te doen luiden: ,,Toelage aan den landbouwkundige f 4,000.—'' en verder in de algemeene omschrijving van het artikel het woord ,,traktement'' te veranderen in ,,toelage''.
Dit amendement, ondersteund door de heeren Gorsira en Senior, wordt door den heer *A. G. Statius Muller* aldus toegelicht: Ofschoon de tot dusverre verkregen resultaten met deskundige voorlichting op landbouwgebied verre van bemoedigend mogen heeten, acht spreker vooralsnog evenmin voldoende bewezen, dat zoodanige voorlichting overbodig zou zijn. Vooral nu kort geleden de eerste Curaçaosche Sisal Maatschappij is opgericht en binnenkort een begin zal worden gemaakt met sisal–aanplanting op groote schaal, acht hij het in het belang van de kolonie, dat er een deskundige ter plaatse aanwezig zal zijn, wiens diensten misschien tot het welslagen van de onderneming zullen kunnen bijdragen. Om echter, alleen met het oog daarop, reeds nu den landbouwkundige voor vast aan te stellen, daarvoor kan spreker geen termen vinden. Alles hangt nog te veel in de lucht. Mocht echter de sisal-aanplant slagen, dan zal hij het volgend jaar zijn stem niet onthouden aan een eventueel voorstel om den landbouwkundige traktement toe te kennen. Hij moet echter reeds nu eene reserve maken voor wat het bedrag van het toe te kennen traktement betreft. Het bedrag van f 4,000.— moge niet te hoog zijn voor het salaris van den landbouwkundige, zoolang het een tijdelijke toelage betreft, als vast traktement acht spreker het wel wat hoog in verhouding tot de andere tractementen in de kolonie. Hij wijst alleen maar op de traktementen der rechterlijke ambtenaren.

De heer *Sutherland* zegt, dat hoewel hij het voorstel–Lansberg ondersteund heeft, hij zijn stem niet er voor geven kan, maar wel voor het amendement van den Ondervoorzitter, want ofschoon hij den heer Versluys als landbouwkundige in de kolonie niet noodig acht, het toch niet aangaat hem zoo maar zonder eenig inkomen te laten. Spreker meent, dat, nu de heer Versluys zoolang in dienst van de kolonie is, het wel billijk zou zijn om het Bestuur in de gelegenheid te stellen den heer Versluys een andere betrekking te geven, zooals trouwens vermeld in de Memorie van antwoord.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt, dat de landbouwkundige zelf heeft gezegd, dat de resultaten van de door hem genomen proeven niet aanmoedigend zijn. Spreker is daarom verplicht tegen het voorstel van den Gouverneur te stemmen.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, wijst op het belang van het behoud van een adviseur in landbouwzaken. Als zoodanig bewijst de landbouwkundige goede diensten in de commissie tot voorbereiding der oprichting eener landbouwleenbank. Tot dat doel hebben zich een 50tal kleine landbouwers vereenigd en het Bestuur is over het verkregen resultaat zeer tevreden. Voorts zal de landbouwkundige kunnen optreden als raadsman bij de sisal–cultuur op Curaçao, de katoencultuur op St. Eustatius en de lemmetjes–cultuur op St. Martin. Hij is reeds 5 jaren werkzaam in de kolonie, zoodat het niet aangaat hem langer het recht op pensioen te onthouden. Wat de eventueele benoeming van den heer Versluys tot een andere betrekking betreft, hij is daarover, mede in verband met de opmerking in het Voorloopig Verslag, nog slechts gepolst. Spreker kan niet toegeven, dat bij eene dergelijke benoeming, geschied onder zoo bijzondere omstandigheden, de in dienst zijnde ambtenaren recht tot klagen zouden hebben.

De heer *Lansberg* zegt, dat een paar jaar geleden, de Raad den landbouwkundige aangehouden heeft met het oog op de tabakscultuur, verleden jaar met het oog op de katoencultuur en nu wenscht de heer Muller hem te behouden in het belang van de sisal aanplanting. Op die wijze zal er telkens een reden te vinden zijn om hem aan te houden; niettegenstaande zijne diensten der kolonie geen nut opbrengt.

De heer *A. G. Statius Muller* zegt, dat de geachte gedelegeerde van het Bestuur, de heer Land, zijn amendement bestreden heeft met het argument, dat de heer Versluys nu al zoo lang reeds in de kolonie werkzaam is, dat het tijd begint te worden zijn tijdelijke aanstelling in eene vaste te veranderen. Hij meent, dat dat argument alleen dienst zou kunnen doen, wanneer het eenvoudig de vraag betrof of aan den heer Versluys al dan niet eene vaste positie behoort te worden gegeven. Het gaat hier evenwel alleen over de betrekking van landbouwkundige, en daaromtrent herhaalt spreker, dat de verkregen resultaten er alsnog niet naar zijn om tot de vaste instelling van die betrekking te kunnen besluiten.

Na een gedachtenwisseling tusschen de heeren *Sutherland* en *Land* wordt het voorstel–Lansberg in stemming gebracht en verworpen met 6 tegen 4 stemmen.

Tegen stemmen de heeren Sutherland, Gorsira, A. G. Statius Muller, de Casseres, Senior en de Voorzitter.

Voor de heeren Forbes, A. W. Statius Muller, Penso en Lansberg.

Hierop wordt het amendement–A. G. Statius Muller in stemming gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

Sub–art. 20, zooals gewijzigd, zoomede sub–artt. 21, 22, 23, 24 en 25 worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 26 zegt de heer *Forbes*, dat, toen op voorstel van dezen Raad op de begrooting voor het jaar 1907 eene som van f 16,000.— werd uitgetrokken voor de uitbreiding van de dividivicultuur, dat streven zoowel van het bestuur als van den Raad ten zeerste werd toegejuicht, daar men algemeen verwachtte, dat een van de voornaamste cultures van de kolonie onder de leiding en de voorlichting van een deskundige de gewenschte verbetering en uitbreiding zoude verkrijgen. Gedurende een vijftal jaren worden hier door den landbouwkundige met verschillende cultures proeven genomen en daaraan groote sommen besteed, evenwel zonder eenig resultaat en juist aan de dividivicultuur, die de eenige loonend cultuur is en waaraan de meeste plantage–eigenaren en een groot deel der bevolking in de buitendistricten een middel van bestaan

vinden, werd in het afgeloopen jaar niet die zorg besteed, als wel verwacht werd. Van het voor dat doel beschikbaar gesteld bedrag werd in het afgeloopen jaar slechts de helft gebruikt en dat zeker niet omdat er geen aanvragen voor voorschotten geweest zijn. In de toelichting op artikel 26, letter a, wordt gezegd, dat de ondervinding geleerd heeft, dat het geven van groote voorschotten in eens soms nadeelig werkt en dat van het ontvangen geld blijkbaar meermalen een niet onbelangrijk gedeelte gebruikt werd voor een ander doeleinde, dan waarvoor het bestemd was.

Daar deze bewering in een officieel stuk voorkomt, moet spreker aannemen, dat enkele personen zich daaraan hebben schuldig gemaakt, ofschoon hij vindt, dat het in een te algemeenen zin is gesteld. Onder diegenen, die voorschotten genoten hebben, zullen zeer zeker verscheidene zijn die het beneden zich zouden achten zulke handelingen te plegen. Spreker kan daarom niet nalaten hierbij op te merken, dat zoo zulks heeft plaats gehad, het toe te schrijven is aan gebrek aan behoorlijke controle. Ook is het naar zijn meening hoogst onbillijk om naar aanleiding daarvan voorschotten te weigeren aan personen, van wien men wel verwachten kan, dat zij zich aan de overeenkomst zullen houden. Spreker vermeent daarom van deze gelegenheid gebruik te maken om het bestuur in overweging te geven de bevordering van de dividivicultuur in het vervolg op onbekrompen wijze in de hand te werken, daar dit het eenig export–artikel der kolonie is en zeer in het belang van het algemeen zal zijn.

De heer *Versluys, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt den heer *Forbes* met het volgende: Verreweg de meeste dividivi–aanplantingen zijn geslaagd en wel speciaal de kleine velden; de mislukkingen moeten bijna uitsluitend onder de groote aanplantingen worden gezocht. De noodige zorg is er steeds aan besteed, om nalatige planters voortdurend aan het afmaken van hun taak te herinneren; waar geen voldoende werk werd gepraesteerd, is verdere uitkeering van voorschot geweigerd. Het is niet zijn schuld, dat het crediet niet ten volle verwerkt is, want er zijn geen voldoende aanvragen ingekomen, en spreker kan toch de menschen geen voorschot opdringen.

De heer *Forbes*, repliceerende, zegt, dat hij volstrekt niet beweerd heeft, dat er met de dividivicultuur geen resultaten zijn verkregen, de dividivicultuur bestaat reeds jaren in de kolonie en de resultaten daarmede verkregen zijn voor een ieder zichtbaar; alleen heeft hij gezegd, dat er gedurende ongeveer 5 jaren door den landbouwkundige met verschillende cultures proeven zijn genomen, en daaraan groote sommen besteed, zonder dat er op eenig resultaat gewezen kan worden en dat juist aan de dividivicultuur, de eenige loonende, in het afgeloopen jaar niet de noodige zorg is besteed als wel verwacht werd.

De afgevaardigde van het bestuur heeft ook gezegd, dat er geen aanvraag voor voorschotten bij hem zijn ingekomen en dat hij de menschen niet kan dwingen om voorschotten te nemen. Hiertegen vermeent spreker te moeten opkomen. De aanvragen om voorschotten tot aanplanten van dividivi zijn positief gedaan en wel door een plantage–eigenaar, die hier algemeen bekend staat als een werkzaam en ondernemend man en door spreker persoonlijk.

De heer *Versluys, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat weigering van voorschot aan soliede aanvragers niet is voorgekomen, en in het bijzonder een weigering aan den heer *Forbes* kan hij zich niet herinneren.

Mogen enkele contractanten wellicht het pas ontvangen voorschot bijvoorbeeld naar de Bank gebracht hebben, dan treft hun daardoor geen blaam, omdat in die gevallen de aanplant verder is bewerkt met de dan vrijgekomen dagelijksche inkomsten der plantage.

De heer *Forbes* zegt, dat het hem zeer verwondert door den landbouwkundige te hooren verklaren, dat hij zich niet herinneren kan, dat spreker hem over de dividivicultuur ge-

sproken heeft. Hij wil den landbouwkundige te hulp komen en hem in herinnering brengen, dat hij ongeveer 6 maanden geleden voor dat doel bij hem geweest is en toen van hem ten antwoord gekregen heeft, dat hij er van teruggekomen is voor aanplanten van dividivi, voorschotten te geven aan eigenaren van groote plantages en alleen voorschotten geeft voor het ontginnen van met dividiviboomen begroeide terreinen. Nu moet spreker verklaren, dat alleen door 't ontginnen van terreinen die meestal open liggen, die cultuur geenszins bevorderd wordt, want door die ontginning komen de jonge dividiviplantjes bloot en worden zij in zeer korten tijd door het daarop grazend vee vernield. Slechts op behoorlijk afgesloten terreinen kan volgens spreker sprake zijn van dividivicultuur. Met het geven van voorschotten ligt het trouwens ook in de bedoeling van het bestuur om personen, die zich op die cultuur willen toeleggen, in de gelegenheid te stellen de daarvoor bestemde terreinen te kunnen omheinen. Voor vele plantage–eigenaren is zulks niet mogelijk, de plantages brengen hun in de jaren te weinig op, opdat zij zich die groote uitgaven kunnen getroosten.

Hierop wordt sub–art. 26 zonder hoofdelijke stemming aangenomen, zoomede sub–artt. 27, 28, 29, 30, 31 en 32.

Bij sub–art. 33 stelt de heer *Sutherland* voor uit letter a van dit artikel te lichten ,,1 opzichter à f 2,400.—'' en onder letter c daarvan te brengen ,,1 opzichter à f 2,400.—''.

Dit voorstel, ondersteund door de heeren Forbes, Penso en A. W. Statius Muller, wordt door den voorsteller aldus toegelicht, dat dit onderwerp reeds zoo dikwijls ter sprake is gekomen, dat hij noodzakelijk in herhalingen vervallen moet, indien hij daarover breedvoerig wilde uitwijden. In het kort komt het hierop neer, dat, naar de meening van den Raad, in eene kleine kolonie zooals Curaçao op kleine schaal gewerkt moet worden en een technisch ontwikkeld directeur als voldoende geacht moet worden om het technische gedeelte van het werk, dat bij het departement van openbare werken afgeleverd moet worden, te dirigeeren, terwijl het bestuur naast den directeur een technisch ontwikkelden opzichter verlangt.

Vroeger is de noodzakelijkheid van dien opzichter verdedigd op grond, dat de directeur, met het oog op de buitengewone bezigheden, die de aanleg van dammen ten gevolge zal hebben, den bijstand van den opzichter in quaestie niet zoude kunnen missen. Thans wijst het Bestuur op de werken die in verband met de verbeteringen, welke aan de haven aangebracht zullen worden. In verband hiermede merkt spreker op ~~aan~~, dat het nog niet zeker is, dat die verbeteringen door het Bestuur zullen worden ondernomen, aangezien het nog niet uitgemaakt is, dat die verbeteringen niet opgedragen zullen worden aan eene maatschappij, welke in het moederland gevormd wordt. Mocht deze maatschappij tot stand komen en de reedsgemelde verbeteringen aan haar worden opgedragen, dan vervalt de voornaamste grond, waarop de noodzakelijkheid van een technischen opzichter bij het departement van openbare werken verdedigd wordt. Bovendien zullen de leden, die bij de behandeling van het artikel, dat over de verbetering onzer haven handelt, aan het woord zullen zijn, naar ik hoop, de wenschelijkheid betoogen om de noodige werken aan te besteden, zoodat het departement van openbare werken slechts met het toezicht over die werken belast zal behoeven te blijven.

Mocht om een der aangevoerde redenen het werk niet worden opgedragen aan het departement van openbare werken, dan vraagt spreker, wat zal dan overblijven voor den technischen opzichter? Maar ook indien het departement met bedoeld werk mocht worden belast, wat zal men later met den technischen opzichter moeten doen als het werk voltooid zal zijn? Spreker maakt van deze gelegenheid gebruik om hetgeen bij de behandeling van dit onderwerp ter gelegenheid der debatten over de vorige begrooting gezegd is, te releveeren. Toen hij te kennen gaf, dat hij na het vertrek van den vorigen directeur de hoop had gekoesterd, dat het bestuur dan den technischen opzichter, zij het bij wijze van proef, aan het hoofd van het departement van openbare werken zoude plaat-

sen, gaf de gedelegeerde van het bestuur te kennen, dat hij niet wist wat aanleiding tot die hoop kan hebben gegeven en nog minder, waarop die hoop kon zijn gebouwd. Welnu, die hoop was toen gegrond op hetgeen het bestuur in zijn memorie van antwoord een jaar te voren had medegedeeld, namelijk ,,de tegenwoordige technische opzichter vereenigt alle gegevens in zich om mettertijd en in verband met de alsdan gegeven omstandigheden, een geschikt directeur te worden, zoo ligt het voor de hand om hem, althans voorloopig als den a. s. directeur te beschouwen.''

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat, evenals in vorige jaren, thans weder de post toekenning van vast traktement aan den technischen opzichter bij het departement van openbare werken, aan de orde gesteld is. Werd die post vroeger eenvoudig van de begrooting geschrapt, in 1909 erkende de Raad, dat het noodig is de diensten van den bedoelden opzichter te behouden, door hem toelage te verzekeren. Al verdient die tegemoetkoming alle waardeering, daarmede is toch niet aan de billijkheid voldaan. Is eene dergelijke toelage toch voor een eerste proefjaar te verdedigen, wanneer eenmaal is gebleken, dat de betrokkene voor zijne taak volkomen berekend is, zijn dienst met ijver en nauwgezetheid vervult, zooals hier in alle opzichten het geval is, dan gaat het niet aan hem jaren lang in de kolonie te laten dienen zonder zijne positie te verzekeren en hem voortdurend het zwaard van ontslag boven het hoofd te houden. Op den duur moet eene dergelijke onzekerheid verlammend werken, zeer ten nadeele van de groote belangen, ook geldelijke, die aan het departement van openbare werken zijn toevertrouwd.

De staf van het departement vindt men veel te uitgebreid, zegt het voorloopig verslag; waaruit bestaat dan toch die uitgebreide staf? Uit 2 opzichters, wier werkkring zoowel op Curaçao als op de overige eilanden der kolonie reeds zoo dikwijls werd omschreven, dat herhaling hier overbodig mag geacht worden; hun gezamenlijke inkomsten bedragen f 3,600.— per jaar. Verder uit een ambtenaar, een teekenaar en een geëmployeerde. De ambtenaar is belast met de bewaking van alle uitgaven van het departement op Curaçao en gedeeltelijk op de eilanden, te zamen meer dan een ton goud; hij maakt de noodige geldelijke bewijzen op, het grootste gedeelte van het periodiek en verricht het overige schrijverswerk. Bovendien is hij ijker. Zijn diensten bij het departement werden tot in dit jaar gehonoreerd met f 600.— traktement en f 400.— toelage per jaar; dit jaar heeft hij promotie gemaakt; zijn traktement is met f 200 vermeerderd, maar let wel, de toelage werd met een gelijk bedrag verminderd. Het verkregen voordeel door die promotie is, dat de titularis nu over f 800.— voor zijn pensioen mag storten, zijn tegenwoordige inkomsten zijn er echter door verminderd. Voor het waarnemen van de betrekking van ijker ontvangt hij niets. De teekenaar met een traktement van f 720.— per jaar verricht niet alleen het teekenwerk, voor het departement, doch ook dat voor de andere takken van dienst. Hij is tevens belast met het en detail uitzetten van de dammen, het verrichten van de daarvoor noodige waterpassingen en kleine opnamen en het bijhouden van de damregisters. In de drukke maanden kan hij al dit werk niet af; voor zoover de detail-teekeningen betreft springt de technische opzichter dan bij. In vroegere jaren werd af en toe daarvoor extrapersoneel in dienst genomen. De geëmployeerde heeft het opzicht over de regenbakken, hij regelt de verdeeling van het water aan de landskantoren, de politie en de overige rechthebbenden; verder is hij belast met de weerkundige waarnemingen; verricht het schrijfwerk voor den landbouwkundige en is den ambtenaar aan het departement van openbare werken behulpzaam voor zoover daarvoor tijd beschikbaar is, alles voor een jaarlijksche bezoldiging van f 665. Het is moeilijk aanneembaar, dat men na het nu medegedeelde in ernst zal kunnen beweren, dat de staf van het bewuste departement te uitgebreid is. Integendeel, alleen door veel toewijding en collegiale samenwerking van het personeel is het mogelijk althans het noodigste op tijd af te doen.

Vele noodige zaken, die op ieder gewestelijk ingenieur's of geniebureau te vinden zijn, ontbreken hier geheel, bijv. de tableaux, beschrijvingen der landsgebouwen en de daarbij behoorende teekeningen. In 1909 werd er aan begonnen, doch telkens moest het werk voor meer urgente wijken en is daardoor nog bitter weinig gevorderd.

De heer *Sutherland* zegt hierop dat de Raad hier een politiek van tegemoetkoming voert door het voorgestelde traktement van den technischen opzichter te veranderen in toelage. Daarom heeft spreker niet voorgesteld om dezen post van de begrooting af te voeren, hoewel hij meent, dat de diensten van dezen opzichter in eene kleine en noodlijdende kolonie als deze niet noodzakelijk vereischt worden. De kolonie moet trachten klaar te komen met de krachten, die zij heeft. De Directeur was gelukkig in het resumeeren van de werkzaamheden van het personeel aan zijn departement verbonden.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de heer Sutherland altijd den nadruk hierop legt, dat de kolonie klein is, doch de heer Sutherland moet niet vergeten, dat de kolonie uit zes eilanden bestaat, zoodat meermalen kan gebeuren, dat er op een der andere eilanden een der opzichters tegenwoordig moet zijn bij het uitvoeren van werken daar, zooals op dit oogenblik het geval is, dat een der opzichters zich bevindt op Aruba bij den aanbouw van den steiger. Het is dus noodzakelijk, dat er twee opzichters zijn bij het departement. Immers het kan ook gebeuren, dat de Directeur ziek is. Wie zal in dit geval het technisch deel van de onderhanden zijnde werken uitvoeren ?

De heer *Sutherland* vraagt hierop, waaraan het te wijten is, dat de vuurtoren op Bonaire, nadat hij pas klaar was, moest worden gerepareerd.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt, dat er hier geen sprake was van reparatie, maar van verandering. De toren was niet voltooid, toen het gebleken is, dat het licht, daarvoor door het Departement van Koloniën uitgezonden, te klein was voor dat gedeelte van den toren, waar het geplaatst moest worden. Dit veroorzaakte, dat er een verandering daaraan moest worden aangebracht.

De heer *Sutherland* zegt, dat er vroeger bij het departement van openbare werken, liever bouwdepartement, zooals het destijds heette, slechts een chef en een opzichter waren, die geen van beiden technisch onderlegd was, en toch werden er nog belangrijke werken uitgevoerd, die zeer goed bleken te voldoen. Als men de redeneering van den Directeur aanneemt, dan zou er op elk der eilanden der kolonie een technisch onderlegd opzichter noodig zijn. Op de eilanden buiten Curaçao zijn er bijna geen gouvernementsgebouwen. Op St. Eustatius werd een paar jaren geleden door technisch onderlegd personeel den steiger gebouwd, die toen hij klaar was, bleek niet te voldoen aan de bestemming, omdat hij geheel of bijna geheel op het droge stond, terwijl op St. Martin, waar een steiger werd gebouwd door niet technisch onderlegd personeel, hij volkomen beantwoordde aan zijn doel of bestemming.

De heer *Gorsira* vraagt, of er bij vergissing een kleine lantaarn of licht voor den vuurtoren op Bonaire was besteld, of was men in dat opzicht van meening veranderd toen de toren voltooid was.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt, dat, nadat de vuurtoren bijna voltooid was, bericht was ontvangen, dat het door het departement van koloniën uitgezonden licht bestemd voor dezen toren te klein daarvoor was, hetgeen natuurlijk een verandering aan den toren noodzakelijk maakte.

Onlangs heeft de Gezaghebber van St. Martin de hulp ingeroepen van den technischen opzichter voor den aanleg van

wegen daar, hetgeen wijst op de behoefte van een dergelijken opzichter ook op dat eiland.

Voor de verbetering van de haven is het personeel ruim voldoende, alleen zullen eenige genie–soldaten noodig zijn, die beter op de hoogte zijn met ontploffingsmiddelen om te gaan, die gebruikt moeten worden bij dat werk.

De heer *Sutherland* zegt, dat, aangezien vroeger op St. Martin zeer goede wegen werden aangelegd zonder technisch personeel, het dezen keer even goed zonder technisch kan gebeuren. De omstandigheid, dat de gezaghebber de hulp van een technischen opzichter van Curaçao heeft ingeroepen, bewijst nog niet, dat de wegen zonder dat toezicht niet konden aangelegd worden.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur,* zegt hierop, dat, aangezien hij zelf een technisch persoon is, hij meent te kunnen beweren, dat de uitvoering van vele werken heeft getoond, dat bij zijn departement een technische opzichter onontbeerlijk is.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt, dat hij meent, dat bij de behandeling van de begrooting voor het loopend jaar de technische opzichter niet daarvan werd afgevoerd, omdat de tegenwoordige directeur te kort op het eiland was en dus de hulp van den opzichter noodig mocht hebben.

De heer *A. G. Statius Muller* verzoekt om het amendement gesplitst in behandeling te nemen, op grond, dat er wellicht leden zijn, die zoowel tegen het verleenen van traktement als van toelage zijn.

Na een gedachtenwisseling tusschen de heeren *Sutherland, Zelle, A. W. Statius Muller* en *A. G. Statius Muller* wordt besloten het amendement–Sutherland te splitsen en aldus in stemming te brengen, namelijk :

eerst: sub–art. 33 a, zooals gewijzigd door het voorstel–Sutherland; en

vervolgens sub–art. 33 c, ook zooals gewijzigd door het voorstel–Sutherland.

De heer *A. G. Statius Muller* zegt, dat uit de gevoerde discussie tusschen de heeren Zelle en Sutherland, moet worden geconcludeerd, dat de betrekking van eersten opzichter aan het departement van openbare werken kan worden gemist, en wel voor goed. Het voornaamste argument toch voor het behoud dier betrekking schijnt te zijn, dat, waar soms op meer dan een eiland der kolonie tegelijk wordt gewerkt en de Directeur niet terzelfder tijd op twee plaatsen kan zijn, er een technisch onderlegde opzichter moet wezen om hem op een der eilanden te vervangen. Welnu, men voere dan niet tegelijker tijd werken uit op meer dan een eiland, maar eerst op het eene en daarna op het andere. Spreker zal daarom tegen het 2e gedeelte van het amendement stemmen.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur* zegt, dat wel is waar de uitgaven van het departement van openbare werken groot zijn, wat voornamelijk hieraan te wijten is, dat het onderhoud der gebouwen. die vroeger zonder technische leiding waren gebouwd, veel aan onderhoud kosten.

Verder zij hem vergund er hier op te wijzen, dat het in het voorloopig verslag tot het tegenwoordig bestuur gericht verwijt ,,het feit dat de onlangs aangeschafte straatwals geheel waardeloos is gebleken, pleit niet voor een zuinig beheer aan openbare werken'' zeker op een misverstand berust. De Raad toch kan weten, dat de bewuste wals door een vorig bestuur is aangeschaft en het tegenwoordige daarvoor dus niet aansprakelijk kan gesteld worden. Bovendien is de wals voor lichte wegen wel bruikbaar en zou ook niet duur in het gebruik zijn, wanneer men zooals in Europa met één span ossen had kunnen volstaan of de ossen hier tegen een billijken prijs waren te huren.

De heer *A. G. Statius Muller* antwoordt hierop, dat de

geachte gedelegeerde van het Bestuur, de heer Zelle, gezegd heeft, dat de uitgaven van het departement dikwijls zoo groot zijn, omdat het onderhoud der gebouwen, die vroeger onder niet–deskundige leiding zijn gebouwd, veel aan onderhoud kosten. Van sprekers kant moet hij zeggen, dat men in den laatsten tijd treurige ervaringen heeft opgedaan in zake de deskundige leiding. Om maar wat te noemen. De verbetering van de Hoogstraat aan de Overzijde. Daar werden dammetjes opgeworpen om den waterafvoer te regelen. Wat gebeurde echter? Na den eersten grooten regen, moesten al die dammetjes doorgestoken worden om het water zijn gewonen loop weer te laten hernemen. Er waren naar het schijnt fouten gemaakt bij het nivelleeren. Er werd kort geleden een straatwals aangeschaft. De wals is onbruikbaar gebleken, totaal waardeloos. De baggermolen. Er werd er een in 1908 in dienst gesteld. Die blijkt nu niet goed te beantwoorden; te licht of zwak van constructie. Eindelijk de vuurtoren op Bonaire, waarover de heeren Zelle en Gorsira het zooeven hadden. Het is gebleken, dat de toren is gebouwd voor dat de afmetingen van het te bezigen licht bekend waren of vaststonden; met het gevolg, dat de middellijn van den toren kleiner moest worden gemaakt. Spreker meent hiermede eenigszins te hebben aangetoond, waaraan het ligt, dat het departement van openbare werken zooveel kost. De heer Zelle verwijst den Raad naar het vorig Bestuur en naar den vorigen Directeur van openbare werken. Spreker kan deze stelling niet aanvaarden. De Raad heeft te maken met één Bestuur en met het departement van openbare werken, niet met wisselende personen. Trouwens, spreker had ook maar alleen over deskundige leiding in het algemeen.

De heer *Zelle*, *gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat, wat betreft het door den heer Muller aangevoerde omtrent de opgeworpen dammetjes aan de Hoogstraat aan de Overzijde, hij wil doen opmerken, dat dat geschied was onder beheer van zijn voorganger. Ten aanzien van de straatwals meent hij te kunnen refereeren naar het juist tevoren door hem daaromtrent gezegde. De baggermolen is zwak van constructie, althans niet krachtig genoeg. Ten aanzien van een steiger op St. Eustatius kan spreker zeggen, dat die aan alle mogelijke technische eischen voldoet; aan een misrekening en onbekendheid met plaatselijke toestanden is het toe te schrijven, dat de steiger niet lang genoeg is uitgekomen.

Sub–art. 33 a, als voren gewijzigd, in stemming gebracht wordt aangenomen met algemeene stemmen, terwijl sub–art. 33 c, als voren gewijzigd, wordt aangenomen met 7 tegen 3 stemmen. Voor stemmen de heeren Sutherland, Forbes, Penso, Lansberg, de Casseres, Senior en de Voorzitter. Tegen de heeren Gorsira, A. W. Statius Muller en A. G. Statius Muller.

Sub–art. 33, als voren gewijzigd, wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 34 vraagt de heer *A. W. Statius Muller* of het niet onder Aruba en Bonaire beter op zijn plaats is, waarop door den heer *Land* wordt geantwoord, dat bij de samenstelling van een volgende begrooting daarop zal worden gelet, daar het thans moeilijk is te bepalen welk bedrag ten laste van Aruba en welk ten laste van Bonaire moet worden gebracht.

Sub–art. 34 wordt hierop zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 35 stelt de heer *Forbes* voor om letter g te doen vervallen.

Dit voorstel, ondersteund door de heeren Sutherland en Lansberg, wordt toegelicht door den heer *Forbes* aldus, dat hij dit voorstel doet, omdat het gebouwtje, dat thans voor het opbergen van het archief van het postkantoor gebruikt wordt in een zeer slechten toestand verkeert en volgens spreker nimmer tot een goed archief–gebouw ingericht kan worden; gedurig zullen er groote onkosten aan te maken zijn.

Hij vermeent, dat het gebouw thans in gebruik door den mijningenieur met weinig kosten voor dat doel ingericht zal kunnen worden.

Na een gedachtenwisseling tusschen de heeren *Zelle*, *Forbes*, *A. W. Statius Muller* en *Sutherland*, verklaart de heer *Forbes* zijn voorstel in te trekken, waarna sub–art. 35 zonder hoofdelijke stemming wordt aangenomen.

Bij sub–art. 36 verzoekt de heer *A. G. Statius Muller* letter e daarvan in stemming te brengen, daar zijn stem ten deze zal afhangen van de inlichtingen, welke de heer Zelle zal willen verstrekken omtrent de volgende vragen:

1º Is er deugdelijk materiaal te verkrijgen voor het maken van een macadamweg?
2º Kost het aanleggen van zulk een weg niet meer dan onze gewone wijze van bestrating?
3º Kunnen onze straten niet minder kosten en zonder aanschaffing van een stoomstraatwals verbeterd worden?

De heer *Zelle*, *gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt hierop: dat deugdelijk materiaal wel is te verkrijgen: een macadamweg is een weg van ineengewalste steenstukken, zoodat een stoomstraatwals bepaald noodig is. De steenstukken kunnen worden verkregen uit dezelfde steensoort als die van de tegenwoordige straten, welke slecht zijn, omdat de gebruikte keien rond zijn en te klein om bekapt te worden. Zooals de straten nu zijn kosten zij f 1,25 per M2, terwijl een goede macadamweg vermoedelijk niet veel duurder zal komen en in ieder geval beter is.

Nadat de heer *A. G. Statius Muller* verklaard heeft voldaan te zijn door de verstrekte inlichtingen, wordt sub–art. 36 met algemeene stemmen aangenomen, waarna sub–artt. 37, 38 en 39 zonder beraadslaging, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Op voorstel van den heer *Lansberg* wordt wegens het vergevorderde uur de verdere behandeling der begrooting verdaagd tot Zaterdag, den 7den dezer, des avonds om 8 uur, waarna de vergadering door den Voorzitter wordt gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 13.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Zaterdag, den 7den Mei 1910, des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG: De Voorzitter, de heer *Mordy S. L. Maduro*.

VOORTS: De heeren *A. G. Statius Muller*, Ondervoorzitter, *Edwin Senior*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *H. M. Penso*, *A. W. Statius Muller*, *J. C. B. Forbes*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg* en *J. Sutherland*, leden, en *J. F. Haaijen*, Gouvernements–Secretaris, Griffier van den Raad, bijgestaan door den heer *C. A. F. Hellmund*, Hoofdcommies ter Gouvernements–Secretarie; benevens de heeren *A. Land*, wd. Administrateur van financiën, *W. A. J. T. Zelle*, tijd. Directeur der Openbare Werken, Dr. *P. J. van Breemen*, Adviseur voor visscherijzaken in deze kolonie en *W. Versluys*, tijd. Landbouwkundige, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: De heeren *H. A. de Casseres*, lid, met kennisgeving en *C. Fensohn* en *H. P. de Vries*, leden, wegens verblijf buitenslands.

De *Voorzitter* opent de vergadering, die wordt gehouden ter voortzetting van de in de vorige zitting aangevangen behandeling der ontwerp–begrooting voor 1911.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, na het woord verkregen te hebben, zegt, dat in de vorige vergadering de Raad het besluit nam de onzekere positie van den technischen opzichter van het departement van openbare werken weder met een jaar te verlengen. Voor het heden is daarmede art. 33 *a* afgehandeld. In de daarover gevoerde discussie is het raadslid Sutherland echter teruggekomen op iets wat nu een jaar geleden, n.l. bij de behandeling van de begrooting voor 1910 door spreker gezegd is. Spreker zeide toen niet te weten wat aanleiding kan hebben gegeven tot de hoop door den heer Sutherland uitgesproken, dat na het aftreden van den vorigen Directeur van openbare werken men zou beproefd hebben den technischen opzichter aan het hoofd van het departement in quaestie te plaatsen, noch waarop die hoop gegrond is. De heer Sutherland heeft gemeend, spreker daarop in de vorige zitting nog eens te moeten antwoorden en meent thans dien grond te hebben gevonden in de memorie van antwoord van het jaar 1907, pag. 17 en 18; daar staat: Moeilijk kan nu reeds gezegd worden hoe lang het nog duren zal, dat de omstandigheden waaronder het departement van openbare werken thans verkeert, de aanwezigheid zoowel van een Directeur als van een technisch onderlegd opzichter, noodig maken. Naar alle waarschijnlijkheid zullen hiermede nog jaren gemoeid zijn. Zijn de werkzaamheden bij het departement evenwel tot hunne vroegere verhouding teruggekeerd, dan kan met een Direc-

teur, bijgestaan door een opzichter worden volstaan. Daar de tegenwoordige opzichter alle gegevens in zich vereenigt om *mettertijd en in verband met de alsdan gegeven omstandigheden een geschikt Directeur te worden* enz. Dit nu is de grond, waarop de heer Sutherland zijn hoop heeft gebouwd. Voorwaar, een zeer losse grond. De omstandigheden, die in 1907 bedoeld werden, bestonden ook bij het aftreden van den vorigen Directeur van openbare werken in 1909 in dezelfde of nog hoogere mate, bestaan nog en zullen nog tal van jaren blijven bestaan, zooals in 1907 reeds werd voorzien. Het uit de memorie aangehaalde geeft dus geen enkele reden om te veronderstellen, dat de eerste opzichter, aan wien de geschiktheid om aan het hoofd van het departement te staan alleen werd toegekend voor het geval dat de werkzaamheden aan dat departement tot hunne vroegere verhouding zullen teruggekeerd zijn, in 1909 als zoodanig werd aangesteld en evenmin om aan te nemen, dat de directeur het zonder technische opzichter kan stellen, het tegendeel toch wordt in de eerste alinea's van het geciteerde uitdrukkelijk verklaart.

De heer *Sutherland* verkrijgt hierop het woord en zegt, dat de heer Zelle termen heeft gevonden, om, naar aanleiding van hetgeen spreker in de vorige zitting bij de behandeling van art. 33 heeft gezegd, heden avond op die zaak terug te komen. Spreker moet beginnen met op te merken, dat hij het debat van dat artikel als gesloten beschouwt; desniettemin zal men hem het recht van verdediging tegen den aanval van den heer Zelle niet willen ontzeggen. De door spreker verdedigde meening was, naar het beweren van den heer Zelle, op losse gronden gebouwd, maar die gronden waren zoo los, dat de heer Zelle ze in de vorige zitting niet kon ontzenuwen. Eerst heden avond kan hij spreker van antwoord dienen. In ieder geval, spreker hoopt, dat het den heer Zelle steeds gegeven moge zijn op betere gronden te bouwen dan spreker, die volhoudt, dat men op kleine schaal moet leeren werken. De niet–deskundigen, die vroeger aan het departement verbonden waren, hebben het werk, dat van hen werd verlangd, naar voldoening geleverd, hetgeen, helaas, niet kan worden geconstateerd van de werken onder deskundige leiding uitgevoerd. Op St. Eustatius bijvoorbeeld heeft men onlangs een steiger op het strand gebouwd, terwijl de steiger op St. Martin, door een niet–deskundige gebouwd, meer dan 10 jaren bestaat en zeer goed voldoet. Neen, de Raad weet, dat hij groote bedragen uitgegeven heeft voor technische kennis, maar nog niet wat hij daarvoor heeft terugontvangen.

Spreker meent, dat de heer Zelle nog niet heeft kunnen aantoonen, dat, naast hem met een traktement van f 4,500.— nog noodig is een technisch opzichter met f 2,400.—. Met minder of heelemaal geen deskundige heeft men vroeger veel meer gedaan. Het systeem van den Raad moet zijn zoo weinig mogelijk geven en zooveel mogelijk krijgen, maar wat heeft men gekregen? Spreker erkent, dat hij de minste bevoegdheid heeft tot deskundig oordeelen, maar na zooveel fiasco's, waarop ook andere leden reeds hebben gewezen, kan ieder leek zelf oordeelen. Wat spreker niet kan zien is wat het departement van openbare werken heeft gepresteerd. Men weet wel wat daaraan besteed wordt, maar niet wat men daarvan krijgt. Als men een weg maakt, heeft men daarvoor alleen oogen noodig, doch geen technische leiding. Alleen op Curaçao is het mogelijk een dam te bouwen in de stad, zooals een paar jaar geleden is geschied. Men kan klaar komen met een deskundige, zoo mogelijk zou een halve deskundige voldoende zijn. Spreker wil doen uitkomen, dat hij het eerlijk meent met het streven van het Bestuur, maar waar critiek moet worden uitgeoefend, meent hij, dat niet te mogen nalaten, wanneer hij voor zich overtuigd is slechts in het algemeen belang te handelen.

Nadat de heeren *Zelle* en *Sutherland* hebben gerepliceerd, waarbij ieder hunner bij het door hen gesprokene is blijven persisteeren, wordt overgegaan tot de behandeling der begrooting.

Sub–art. 40 komt aan de orde.

De heer *A. W. Statius Muller*, na het woord verkregen te hebben, zegt, dat hij met leedwezen uit de memorie van antwoord vernam, dat het Bestuur, omdat het het te verkrijgen nut van het wisselen van seinen bij nacht met buiten de haven liggende schepen voor handel en scheepvaart, vooralsnog niet evenredig acht aan de te maken kosten, tot het aanbrengen van een seinpost niet wenschte over te gaan. Het Bestuur zegt, dat, om tot het doel te geraken, het personeel van den seinpost in het Waterfort verdubbeld zal moeten worden, waaraan gemoeid zal zijn f 720.— per jaar plus aanschaffings– en onderhoudskosten. Hoeveel deze kosten zullen beloopen, spreker heeft er geen idee van; hij kan ze niet begrooten, omdat hij geen deskundige op het gebied is, doch gelooft, dat wanneer het Bestuur er toe overgaat om eenvoudige seinlantaarns tot het doel te gebruiken, die kosten onmogelijk bijzonder hoog zullen kunnen zijn. Ook gelooft hij, dat het personeel van den seinpost niet behoeft te worden verdubbeld. Wanneer het Bestuur den Commandant van de Hoofdwacht met het seinen belast, dan is men al een heel eind op weg. Dat die man voor door hem gepresteerde diensten vergoed dient te worden, is duidelijk. Reeds sedert eenigen tijd is het publiek in de gelegenheid gesteld overdag met buiten de haven liggende schepen seinen te wisselen, waarvoor betaald wordt f 0.50 per sein. Als nu een hooger tarief in het leven geroepen wordt om bij nacht te mogen seinen en daarvan een zeker gedeelte aan den persoon, die het sein of de seinen heeft overgebracht voor zijn moeite betaald en het overblijvende in rekening gebracht wordt voor verbruikte brandstof, dan vermeent spreker, dat men geholpen is, zonder dat het der kolonie een noemenswaardig bedrag kost. De bewering van het Bestuur, dat schepen des nachts buiten de haven slechts zelden op zoo korten afstand blijven, dat wisselen van seinen mogelijk is, wil spreker toegeven, doch stelt onmiddellijk de vraag, of de schepen, wanneer het den gezagvoerders bekend is, dat zij met den wal seinen wisselen kunnen, niet dichter onder wal en wel op dien afstand zullen komen om seinen te kunnen wisselen. Nu bestaat er voor hun geen behoefte om dicht onder den wal te komen; zij (de gezagvoerders) brengen, wanneer zij dit doen, noodeloos hunne schepen in gevaar; zij kunnen immers geen seinen van den wal ontvangen. Spreker zal geen amendement indienen, doch geeft het Bestuur nogmaals in overweging om de zaak te bestudeeren en het wel daarheen te willen leiden, dat die maatregelen zullen genomen worden, dat ook bij nacht van den wal seinen kunnen worden gewisseld met buiten de haven liggende schepen.

De heer *Sutherland* zegt, dat, aangezien de scheepvaart van bijzonder veel belang voor Curaçao is, hij vertrouwt, dat het Bestuur termen mag vinden om de door den vorigen spreker ter sprake gebrachte aangelegenheid, waarmede hij zich geheel kan vereenigen, in ernstige overweging te nemen.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, verwijzende naar dat gedeelte van de memorie van antwoord, dat hierop betrekking heeft, vraagt of de heer Muller zich op de hoogte heeft gesteld of hetgeen, waarmede hij den Commandant van de hoofdwacht wilde belast zien, niet tegen de garnizoens–reglementen zou zijn, waarop de heer *Muller* antwoordt, dat hij met die reglementen niet bekend is, maar dat hij niet kan aannemen, dat de garnizoenscommandant of een der officieren hun stem zullen onthouden aan iets, waarbij het eiland zooveel belang heeft.

De heer *Sutherland* zegt, dat wat hij wenscht is alleen, dat, wanneer de agenten communicatie met schepen buiten de haven willen hebben, zij daartoe door het Bestuur in de gelegenheid worden gesteld door middel van de seintoestellen op het Waterfort.

Hierop wordt sub–art. 40 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 41 zegt de heer *A. W. Statius Muller*, dat, heeft hij bij de behandeling van het vorig artikel zijn leedwezen uitgedrukt, dat het Bestuur niet te vinden is, om het publiek in de gelegenheid te stellen, om bij nacht met buiten de haven liggende schepen seinen te wisselen, het hem nu vergund zij bij dit artikel een woord van dank te richten tot het Bestuur, dat het op zich heeft willen nemen na te gaan op welke wijze de havenmond beter verlicht zal kunnen worden, en of het misschien mogelijk is een beter licht te erlangen voor Klein–Curaçao. Omtrent de belichting van de Noord–Westpunt van het eiland, stelt het Bestuur den Raad voor een open vraag. Het Bestuur vermeent, dat het niet noodig is, nadat door den Commandant van de Scheepsmacht in de Caraibische Zee een verslag daaromtrent is ingediend, om verder op de zaak uit te weiden. Zulks moet spreker toch aannemen, omdat het Bestuur op dat punt niet terugkomt. Met allen eerbied voor de capaciteiten van den Commandant, die dat verslag heeft ingediend, veroorlooft hij zich de vrijheid de vraag te stellen, of het Bestuur alleen op dat verslag *mag* afgaan, zonder ook gezagvoerders van andere schepen te hooren, die, zooal niet voortdurend, dan toch zeer dikwijls langs de Noord–Westpunt varen, en die ook een oordeel vellen kunnen. De Commandant van het Stationsschip, zegt spreker, heeft het in zijne macht te gaan varen en opnemingen te doen. wanneer hij zulks goeddunkt. Is het weer slecht, dan zegt hij eenvoudig: ,,Ik waag mij er niet aan in dit slechte weer opnemingen te gaan doen'', waar de man dan gelijk in heeft. De gezagvoerder van een koopvaardijschip evenwel vertrekt uit een haven en moet volgens het vaarplan van een in geregelden dienst zijnd schip, zoo spoedig mogelijk de volgende haven bereiken. Hij moet trachten die haven op een bepaalden dag te bereiken. Het is draaien, en draaien, natuurlijk met de schroef van een stoomschip, of manoeuvreeren met de zeilen op een zeilschip, om er toch bijtijds te komen. Elke dag kost zooveel. De oorlogsschepen hebben op die kosten niet te letten. Is dus het rapport van den Commandant van de scheepsmacht in de Caraibische Zee zoover gaand, dat niet ook in deze behoeft te worden gehoord gezagvoerders van andere op Curaçao varende schepen? Van wat spreker van verschillende gezagvoerders gehoord heeft (in deze is spreker ook geen deskundige), is een licht op de Noord–Westpunt van Curaçao zeer noodzakelijk in de lijn voor schepen, die van het Noorden naar Curaçao varen moeten. Wanneer een schipper zegt: ,,Ik heb niet durven varen; het was heiig en de Christoffel (het hoogste punt van het eiland) was niet te verkennen; ik moest het breken van den dag afwachten, en daarom kom ik zooveel uren later'', dan is dit den man waarlijk niet kwalijk te nemen. Tijdverlies zit hier achter — dus ook geldverlies.

Aangenomen, dat een schipper het nog doorzet en hij komt met zijn schip om een uur of acht, negen voor de haven. Wat heeft hij er nog aan, wetende, dat hij wel seinen kan naar den wal, maar dat hij van den wal geen antwoord zal krijgen, omdat er eenvoudig geen middel bestaat om hem te antwoorden. Wat is het resumé hiervan? Dat de schipper vaart mindert, een heele nacht op zee blijft rondzwalken en al het volk en ook de passagiers, die aan boord mocht zijn in een zenuwachtigen toestand brengt, en eerst in den morgen de ingang van de haven nadert.

Daarom heeft spreker bij het vorige artikel het Bestuur in overweging gegeven, om de zaak seinen bij nacht met buiten de haven liggende schepen te bestudeeren en het daarheen te willen leiden, dat het publiek in de gelegenheid zal worden gesteld om de seinen te kunnen beantwoorden en het zij hem vergund om met energie de aandacht van het Bestuur te verzoeken op het onderwerp: Belichting van de Noord–Westpunt van Curaçao.

De heer *Gorsira* zegt, te moeten verklaren, dat ook hij van schippers dezelfde klachten heeft gehoord over het gemis van een vuurtoren aan de Westpunt van Curaçao.

Verder zegt spreker, dat men thans gekomen is aan een hoogst belangrijke post op de begrooting, namelijk die uitgetrokken voor de verbetering van de St. Annabaai. De Raad juicht het idee van het Koloniaal bestuur toe, om thans een

aanvang te maken met het uitbaggeren van den havenmond, die niet meer voldoet aan de eischen van het verkeer. De kleine stoomschepen verdwijnen langzamerhand uit de vaart, en worden door groote kasten vervangen; ook de Caraïbische Zee wordt meer en meer door groote stoomschepen bezocht. De doorgraving van het Panamakanaal, al moge er ten opzichte van den invloed, die zij voor de opkomst van Curaçao hebben zal, tegenstrijdige meeningen bestaan, zal ongetwijfeld het hare bijdragen, om de kleine stoomschepen uit deze wateren te doen verdwijnen; het af te leggen traject wordt er grooter door en het laadvermogen moet in verhouding toenemen. Reeds zijn enkele schepen vóór deze haven geweest en hebben zij de reis moeten vervolgen zonder binnen te kunnen loopen, omdat men het binnenkomen niet zonder gevaar achtte. Meermalen werd door den vorigen Havenmeester op het feit gewezen, dat de haven van Curaçao niet meer voldoet aan de behoefte van het verkeer en de Raad heeft in de vergaderingen zijner afdeeling de verbetering aan de St. Annabaai lang en breed besproken. Juicht men al het voornemen van het Bestuur toe om enkele verbeteringen aan de haven aan te brengen, men vermeende, dat de uitvoering moet worden toevertrouwd aan een aannemer, die buiten het departement van openbare werken staat, terwijl dit departement door behoorlijk toezicht voor de getrouwe nakoming der verplichtingen van den aannemer zorg zal moeten dragen. De Raad wil dus, dat het in Nederland algemeen gevolgd systeem van aanbesteding ten deze gevolgd zal worden en vermeent, dat, zoo er in de kolonie geen aannemer wordt gevonden, die een ter zake deskundig ingenieur zou willen laten uitkomen, de aanbesteding dan in Nederland, New-York of ergens anders zal kunnen geschieden. Lui, die met het gebruik van spring- en ontstekingsmiddelen vertrouwd zijn, zullen wel op het naburige Aruba te vinden zijn, waar sinds jaren onder leiding van ingenieurs mijnen ontgonnen worden. Mocht door aanbesteding het werk in dit geval al iets duurder te staan komen, de Raad vermeent, dat de meerdere zekerheid eener goede uitvoering wel daartegen opweegt. Spreker heeft de opdracht deze meening als het eenstemmig gevoelen der Afdeelingen in deze vergadering bekend te maken. De Raad keurt met algemeene stemmen de op de begrooting voorkomende post goed, doch laat zijn waarschuwende stem hooren, om het Bestuur bekend te maken, dat naar zijne zienswijze de uitvoering van het voorgenomen werk niet moet worden overgelaten alleen aan het departement van openbare werken.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij niet kan inzien waarom aangedrongen wordt op aanbesteding, terwijl een uitvoering in eigen beheer meer zekerheid geeft tegen de gevaren, die bij gebruik van springmiddelen door ongeoefend personeel kunnen ontstaan. Het voorstel is nu gedaan om zeker te zijn, dat in het volgende jaar kan worden begonnen. Het is echter van algemeene bekendheid, dat getracht wordt eene maatschappij tot verbetering van de haven te vormen. Komt die tot stand, dan voert zij het werk uit en is van zelf de wensch van den Raad vervuld.

De heer *A. W. Statius Muller* verzoekt den heer Zelle den wenk van den Raad aan den Gouverneur te willen overbrengen over het voorstel tot verbetering van de St. Annabaai.

De heer *Gorsira* zegt nu, dat hij meent reeds te hebben aangetoond, waarom de Raad verkiest, dat het werk bij aanbesteding zou geschieden.

De heer *Sutherland* zegt, dat de heer Zelle wel gesproken heeft van eene maatschappij, die tot stand zou komen om de haven te verbeteren, doch spreker vraagt of de heer Zelle aanleiding vindt den Raad te laten weten wat de bedoeling is van die maatschappij. Bedoelt zij, dat die verbetering een vermeerdering van belasting aanbrengt? Komt zij tot stand met een commercieel doel? Deze zijn vragen, waarop spreker gaarne een antwoord zou willen ontvangen.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het

zeer moeilijk zou zijn direct daarop een antwoord te geven, daar de bedoelde maatschappij, die slechts een plan heeft ingediend, nog niet in staat is om zelve te zeggen waartoe haar vergunning door het Bestuur zal worden verleend. Spreker kan zich niet voorstellen hoe het zou zijn, dat een maatschappij belasting zou kunnen heffen, daar zij daartoe niet bevoegd is.

De heer *A. W. Statius Muller* vraagt of het niet beter zal zijn te wachten totdat die maatschappij zal zijn opgericht en dan den post in quaestie op de begrooting te brengen.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het belang van de kolonie vordert, dat er spoedig een begin aan de bedoelde verbetering wordt gemaakt. Spreker meent, dat door uit te stellen en te wachten, totdat die maatschappij zal zijn opgericht, deze zaak verschoven wordt tot een onbepaald tijdperk.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt, dat het wachten op een jaar meer of minder om de haven te verbeteren, die haven niet zal schaden. Spreker zegt, dat het misschien zelf beter is te wachten om ten deze tot een goed resultaat te geraken.

De heer *Sutherland* zegt, dat men tot de treurige ondervinding is gekomen, dat de op de begrooting uitgetrokken som gelds voor het uitvoeren van een of ander werk altijd onvoldoende is; spreker vestigt de aandacht van den Raad op de triangulatie en op de dammen. Spreker zegt, dat het Bestuur volgend jaar weer f 63,000.— zal vragen om het werk te kunnen eindigen. Dan komt waarschijnlijk het departement van openbare werken volgend jaar vragen om naast den 2den technischen opzichter een derden te krijgen. Wil het Bestuur de verantwoordelijkheid aanvaarden om dat grootsche werk te voleindigen met de aangevraagde som van f 63,000.—? Moet het werk nu reeds geschieden, dat het dan bij aanbesteding plaats hebbe, dan behoeft het departement van openbare werken zeker niet uitgebreid te worden.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt niet te kunnen begrijpen waarom het Bestuur nogmaals f 63000.— zal moeten vragen. Spreker deelt mede, dat het Bestuur zich zal houden aan de posten op de begrooting. Spreker begrijpt niet wat er tegen is een onvoorwaardelijke beslissing te nemen. Deze post zal niet zoo aanmerkelijk worden overschreden als de heer Sutherland schijnt te denken.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij geen oogenblik op wachten heeft aangedrongen om het werk uit te voeren en vraagt of de maatschappij een liefdadigheidsmaatschappij is. Het betalen van een zeker quantum om de haven te gebruiken is in zekeren zin een belasting. De maatschappij zal op de een of andere manier trachten inkomsten te trekken. Ieder schip zal wat moeten betalen, zoodat de maatschappij ten minste interest van haar kapitaal zal halen. Bij aanbesteding van het werk zal het onder toezicht, doch niet onder leiding van het departement van openbare werken behoeven te geschieden.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat bij hem een vaag vermoeden bestaat dat de maatschappij geen liefdadigheidsmaatschappij zal zijn.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat aangezien een dergelijk werk veel gevaar oplevert, het noodzakelijk is, dat dit zooveel mogelijk door deskundig personeel geschiedt. In October van het vorig jaar werd bij het indienen van het voorstel tot verbetering van de haven, een nota overgelegd, waarvan inzage kon worden genomen ter Gouvernements-Secretarie.

Nadat de beraadslaging gesloten werd verklaard, verklaart de heer *A. W. Statius Muller* den Raad in overweging te geven

dezen post pro–memorie uit te trekken, mits het werk bij aanbesteding geschiede.

De heer *Lansberg* meent, dat het inconsequent zou zijn van den Raad, die altijd tegen pro–memorie–posten is, nu zelf een dergelijken post op de begrooting te brengen. Om deze reden is hij tegen het voorstel–Muller.

De heer *Sutherland* vraagt, of het Bestuur de zekerheid kan geven, dat er niet meer dan f 63000.— voor het werk benoodigd zal zijn.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, deelt mede, dat hij heeft gezegd, dat de kosten zoo nauwkeurig zijn berekend naar soortgelijke werkzaamheden op de Donau. De cijfers zullen niet tot een groote teleurstelling leiden. Het kan zijn, dat het meevalt.

De heer *Sutherland* zegt, dat het kan zijn, dat 't meevalt, maar het kan ook zijn, dat 't niet meevalt. Spreker vraagt op hoeveel de deskundige het verschil schat.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het onmogelijk met zekerheid is op te geven de grootte van het bedrag voor het werk benoodigd.

De heer *Sutherland* zegt, dat daar het antwoord hem niet voldoet, hij voor aanbesteding blijft, omdat men precies weet wat het kosten zal. Hij doet daarom het voorstel om het artikel in behandeling aan te nemen en het Bestuur in overweging te geven het werk bij aanbesteding te doen uitvoeren en niet door het departement van openbare werken.

De heer *Lansberg* beveelt het voorstel–Sutherland aan het Bestuur.

De heer *A. W. Statius Muller* verklaart geen bezwaar te hebben zijn voorstel te wijzigen, zooals aangegeven door den heer Sutherland.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt niet eens te zijn met het voorstel–Muller, noch met het voorstel–Sutherland en verzoekt den Raad den post ongewijzigd aan te nemen.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt, dat het voorstel eenvoudig is om dezen post pro–memorie uit te trekken en het Bestuur in overweging te geven het werk bij aanbesteding te doen geschieden.

De heer *Lansberg* zegt hierop, dat hij meent, dat de uitvoering niet aan banden mag worden gelegd.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat het juist uit deferentie voor den Raad was, dat deze post niet pro–memorie is uitgetrokken.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat de raming van dezen post zoo accuraat mogelijk is geschied, zoodat hij verwacht, dat zelfs ingeval het bedrag moet worden overschreden, dit hoogstens met een paar duizend misschien mag geschieden.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt zijn voorstel te ontdoen van de voorwaarde, dat het werk bij aanbesteding zou geschieden, en verzoekt den Voorzitter den gemachtigde van den Gouverneur op te dragen het Bestuur in overweging te geven, dat dan het werk bij aanbesteding zal geschieden.

De heer *Zelle, gemachtigde van den Gouverneur*, verklaart tegen dit voorstel te zijn. De heer Muller spreekt van een opdracht. Spreker weet niet in hoeverre die uitdrukking juist is.

De *Voorzitter* zegt, dat hij den gemachtigde van den Gouverneur zal verzoeken den wensch van den heer Muller aan den Gouverneur over te brengen.

De heer *Sutherland* vraagt, dat eerst zal worden gestemd over het voorstel en dan hierna of de opdracht zal worden gedaan of niet.

De heer *A. G. Statius Muller* zegt, dat hij gelooft, dat de Raad niets beters kan doen dan den post aannemen zooals hij door het Bestuur is voorgesteld. Raads meening omtrent de uitvoering is zooeven zeer juist door den heer Gorsira te kennen gegeven. Zij is in het kort deze, dat het werk liefst bij aanbesteding moet worden uitgevoerd, onder het toezicht van het departement van openbare werken. Wat het amendement van den heer Muller betreft, spreker begrijpt het niet recht, zooals hij trouwens veel van de gevoerde discussie niet vat. Door den post voor memorie uit te trekken is men immers in elk geval er veel erger aan toe. Wat beoogt het amendement eigenlijk? Spreker begrijpt heel goed, dat het bedrag der kosten thans niet met juistheid kan worden opgegeven. Geraamd is f 63,000.—, maar het werk kan natuurlijk wat meer blijken te kosten, misschien f 5,000.— misschien f 10,000.— meer. Wie zou dat met zekerheid kunnen zeggen.

De heer *A. W. Statius Muller* wil hier uitdrukkelijk doen blijken, dat bij hem geen quaestie van wantrouwen is. Het departement van openbare werken kan het werk niet surveilleeren als het reeds zooveel te doen heeft, zooals in deze zitting is verklaard.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, wenscht hier te laten uitkomen, dat het Bestuur in principe geen bezwaar heeft tegen memorie–posten.

De heer *A. W. Statius Muller* zegt, dat aangezien uit de gevoerde discussie blijkt, dat er geen kans op bestaat, dat zijn voorstel zal worden aangenomen, hij verklaart het in te trekken, waarop sub–art. 41 zonder hoofdelijke stemming wordt aangenomen.

Op voorstel van den *Voorzitter* wordt nu besloten de verdere behandeling der begrooting voor eenige minuten te schorsen, na verloop waarvan de zitting wordt hervat met de behandeling van sub–art. 42, waarbij de heer Zeppenfeldt, na daartoe het woord te hebben verkregen, zegt, dat, voor hij overgaat tot de behandeling van de belangen van Aruba in het bijzonder, hij zijne waardeering wenscht uit te spreken, dat voor de hoedenindustrie van Bestuurswege meer zal worden gedaan.

Niet genoeg kan hij het Bestuur deze industrie aanbevelen; zij is de ware volksindustrie, die in hooge mate tot den waren bloei der kolonie zal bijdragen. Deze industrie is van zoo groot belang, dat niets onbeproefd mag worden gelaten om de hoedenstroopalm op de Bovenwindsche eilanden of in Suriname te cultiveeren, opdat zij niet zou lijden door gebrek aan de noodige grondstof, hetgeen meermalen het geval is geweest.

Nu wenscht hij het Bestuur ook dank te zeggen voor de gelden, die zijn uitgetrokken om de wegen op Aruba, die in zeer ellendigen toestand verkeeren, in orde te brengen. Spreker hoopt het volgend jaar iets uitgetrokken te zien voor een hospitaal op Aruba. De behoefte aan een hospitaal doet zich meer en meer op dat eiland gevoelen. Veel wordt daar geleden uit gebrek aan een hospitaal. Ook een tweede dokter is op Aruba noodzakelijk. Een dokter alleen kan onmogelijk het heele eiland naar behooren bedienen, al is hij nog van zoo goeden wil. In het belang van de plaats zal het ook zijn, indien aan de Goud–Maatschappij een concessie voor langeren duur dan een jaar kan worden verleend.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, verklaart met belangstelling kennis te hebben genomen van de rede van den

heer Zeppenfeldt en de daarbij geuite wenken en verzoeken aan het Bestuur over te zullen brengen.

De heer *Versluys, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt hierop, dat het Bestuur stroohoedenpalmpjes in zijn bezit heeft, dat daarvan een jaar geleden reeds een aantal ipiapa–palmpjes naar Suriname zijn gezonden, en onlangs eenige Toquilla–palmpjes. Op een vraag van den Landbouwkundige aan het landbouwdepartement in Suriname, werd geantwoord, dat men voorloopig geen toezending van meerdere palmpjes wenschte. Het schijnt, dat men in Suriname de ipiapa–palmen in boschcultuur wil aanplanten.

De heer *Zeppenfeldt* brengt zijn dank uit aan den heer Land voor hetgeen deze gezegd heeft naar aanleiding van sprekers wenschen, uitgedrukt in het belang van Aruba. Het is spreker hoogst aangenaam te vernemen van den heer Versluys, dat men in Suriname bezig is de ipiapa–palmen in boschcultuur aan te planten. Spreker hoopt, dat het goed succes zal hebben, opdat Curaçao eenig profijt hebbe van de bijdrage in de kosten van den landbouwinspecteur.

Hierop worden sub–artt. 42, zooals gewijzigd bij Nota van wijzigingen, 43, 44, 45 en 46 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 47 verzoekt de heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, wel te willen opmerken, dat voorloopig nog van geen blijvende versterking van het personeel sprake is en dat de verhooging der traktementen samenhangt met het wegvallen van de vroeger door de Ontvangers genoten emolumenten. Die emolumenten werden vroeger betaald door de belastingschuldigen. Ze waren belangrijk (zoo genoot bijv. de Controleur f 2,300.—, de assistent–controleur f 1,000.— per jaar). Spreker heeft doen opmaken een lijst der traktementen (de verkapte, in den vorm van emolumenten daaronder begrepen) onder de vroeger en onder de bij deze begrooting voorgestelde regeling. Daaruit blijkt, dat vroeger pl. m. f 46,000,— noodig was en thans pl. m. f 43,500.— zou worden besteed, Dit goede resultaat is, dank zij in de eerste plaats den Inspecteur der belastingen, vooral toe te schrijven aan eene meer eenvoudige inrichting van den dienst der invoerrechten en accijnzen, niet alleen op Curaçao, maar ook op Aruba (waar thans een dienst te land is georganiseerd) en op Bonaire (waar de betrekking van kommies zooveel mogelijk met een andere is gecombineerd).

Hierop worden sub–artt. 47 tot en met 55 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 56 zegt de heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, dat in de Memorie van antwoord is te kennen gegeven, dat bij de mondelinge behandeling der begrooting gespecifieerde opgaven voor de uitgaven van 1909 zouden worden verstrekt. Die opgaven kan spreker hierbij doen. Voor Aruba is op artikel 56 uitgegeven f 717.86 en wel voor proeven omtrent het bereiden van aloësap met steenkolen als brandstof in de van bestuurswege naar Aruba gezonden kooktoestellen; die toestellen hebben f 625.— gekost, terwijl de resteerende f 92.— zijn besteed voor transportkosten, opstellen der ovens, loonen enz. Voor Bonaire zijn eveneens aloëovens aangekocht, waarvoor, evenals voor Aruba f 625.—, is besteed. Bovendien is een bedrag van f 490.— uitgegeven voor de omheining en het schoonmaken van het aloëveld ,,Vlijt'', voor het pita–proefveld en voor den sisal–aanplant.

Op St. Eustatius onderging 4 H. A. bouwland van Zeelandia uitbreiding met 4,8 H. A. voor katoen en maisaanplant; 7 H. A. werd er ontboscht; 9 stuks vrouwelijk fokvee is aangekocht en verdeeld over Bengalen, Zeelandia, Tumble–Town Dick; 1 fokstier is van Nova–Scotia aangekocht; afrasteringen zijn er gemaakt.

Sub–artt. 56 tot en met 106 (sub art 77, zooals gewijzigd

bij Nota van wijzigingen) worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub-art. 107 zegt de heer *Sutherland*, dat hij op dit artikel een amendement wenscht voor te stellen, doch zou gaarne van den heer Land willen vernemen hoeveel er noodig is om de katoencultuur aan den gang te houden en hoeveel om den veestapel te verbeteren.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt hierop, dat de bewerkingskosten van Bengalen en Zeelandia waren f 140.— per H. A. en daar er ongeveer 8 H. A. onder cultivatie werd gebracht, zal dus uitgegeven moeten worden f 1120.—, terwijl voor de verbetering van den veestapel of liever voor het onderhoud van den gekochten stier en gekocht vrouwelijk fokvee minstens noodig is het geraamde bedrag van f 150.—

De heer *Sutherland* vraagt nu wat besteed is sedert 1900 aan de katoencultuur.

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, antwoordt, dat hij deze vraag niet volledig kan beantwoorden, daar verschillende uitgaven zooals arbeidsloonen niet alleen de katoencultuur, doch ook andere culturen betreffen. Het totaal voor cultuur sinds 1900 uitgegeven is ongeveer f 28000.—, welk bedrag vermeerderd moet worden met f 8000.—, besteed voor aankoop van landerijen.

De heer *Sutherland* vraagt wat de katoencultuur heeft opgebracht.

De heer *Land* antwoordt, dat katoen eerst sinds het jaar 1908/09 serieus, n. l. op Zeelandia, is geexploiteerd; de opbrengst heeft in dat jaar bedragen f 440.—. Ook het jaar 1909/10 is bevredigend, reeds nu is een verkooprekening binnengekomen van f 1070.—

De heer *Sutherland* vraagt nu, wat van deze bedragen moet worden afgetrokken om tot de nettowinst te geraken.

De heer *Land* antwoordt, dat in 1908/09 de onkosten hebben bedragen f 200.—, zoodat toen een winst is gemaakt van f 240.—. Van het jaar 1909/10 is de winst nog niet bekend, daar een gedeelte van den oogst nog moet worden verkocht. Reeds thans is intusschen winst behaald, daar de opbrengst van 8 H. A. reeds f 1070 bedraagt en de onkosten op 8 maal maal f 140.— gesteld kunnen worden. Alles wat thans nog binnenkomt is dus winst.

Hierop stelt de heer *Sutherland* voor om dit artikel, zooals de toelichting onder letter c bij Nadere Nota van wijzigingen is gewijzigd, aldus te doen luiden: ,,uitgaven in het belang van cultuur en tot het verbeteren van den veestapel f 3000.—''

Dit amendement, ondersteund door de heeren *Lansberg* en *Gorsira* wordt door den voorsteller aldus toegelicht: dat volgens de door den heer Land, verstrekte inlichtingen, er op dit oogenblik op St. Eustatius onder cultuur zijn 8 HA. gronds. De kosten zijn tot het plukken toe f 140.— per HA. Er zal dus noodig zijn een bedrag van f 1,120.— om die 8 HA. dit jaar onder cultuur te houden. Wanneer men let op de resultaten, die van de kippenfokkerij en de bijenteelt verkregen zijn, dan mag men tot de overtuiging komen, dat dit niets anders dan pretmakerij is. Spreker gelooft, dat zeer goed daarmede uitgescheiden kan worden. Wat betreft de vergoeding aan den gezaghebber, meent spreker, dat daarvoor geen billijke gronden zijn aangevoerd. Waar toch aan den gezaghebber van Saba de werkzaamheden van ontvanger wel kunnen worden opgedragen, maar aan den gezaghebber van St. Eustatius niet, omdat deze een baantje heeft, waarvoor hij extra betaald wordt en zich moet bezighouden met de katoencultuur, daar acht spreker het niet billijk, dat aan den gezaghebber van St. Eustatius eenige vergoeding worde gegeven. Wat hem als

toelage gegeven wordt als vergoeding van de kosten verbonden aan de tochten, die hij zal moeten doen, blijft eene vergoeding, daar aan die tochten, indien hetgeen de korte afstanden van St. Eustatius toelaten om van tochten te spreken, geen kosten verbonden behoeven te zijn. Spreker meent, dat aan het Bestuur de noodige vrijheid gelaten wordt wanneer de Raad voor dit artikel een bedrag van f 3,000.— geeft. Spreker heeft vernomen, dat de gezaghebber wegens zijn bemoeiingen met de cultures, zijn andere verplichtingen verzuimt. Iets zal de gezaghebber toch moeten doen en spreker vreest, dat indien de gezaghebber geen bezigheden vinden kan in zijne bemoeiingen met de katoencultuur, hem dan zoo weinig zal overblijven, dat hij uit wanhoop zeeman zal moeten gaan worden,

De heer *Land, gemachtigde van den Gouverneur*, zegt, dat hij den Raad ernstig in overweging moet geven het amendement–Sutherland te verwerpen. Dat amendement is in de oogen van het Bestuur onaannemelijk. Met volle overtuiging kan spreker het artikel, zooals het door den Gouverneur wordt voorgesteld, verdedigen. Hij zal dat doen, in de eerste plaats door te repliceeren op eenige door den heer Sutherland gemaakte opmerkingen en in de tweede plaats door te treden in beschouwingen van meer algemeenen aard. De heer Sutherland heeft gesproken over de kosten der kippenfokkerij en der bijenteelt. Spreker kan het geachte lid toegeven, dat met vroegere uitgaven geen groot succes is bereikt, maar uit de toelichting blijkt, dat het Bestuur, om toch niet geheel zijn steun te onttrekken, slechts bedragen van f 50.— en f 10.— denkt te doen besteden. Men heeft wel eens gelachen om de reclame voor de bijencultuur op St. Eustatius, maar men overdrijve toch niet de bedragen, waarvoor het Bestuur zich interesseerde. In 1908 en 1909 werd respectievelijk f 6.— en f 10.— uitgegeven; over de laatste 8 jaren bedroegen de uitgaven in totaal pl. m. f 400.—. De heer Sutherland heeft voorts gesproken over de voorgestelde vergoeding aan den gezaghebber voor kosten verbonden aan het toezicht op de cultures. Hij heeft de opmerking gemaakt, dat de combinatie van ontvanger en gezaghebber op St. Eustatius dus niet evenals op Saba kon geschieden, omdat de gezaghebber op St. Eustatius een baantje zou hebben, waarvoor hij extra wordt betaald. Die opmerking is spreker volmaakt onduidelijk. In de memorie van antwoord is gezegd, dat de heer van Grol het voorloopig te druk heeft met de katoen. Met de vergoeding voor kosten, die de gezaghebber daarvoor zou genieten, houdt de niet–combinatie geen verband. De heer Sutherland heeft zich op eigenaardige wijze uitgelaten over den heer van Grol, hem voorgesteld als een idealist, en gerept van verwaarloozing van verplichtingen. Maar het zijn altijd de idealisten geweest, die de wereld vooruitbrachten, niet de pessimisten en de critici. Verwaarloozing van verplichtingen is het Bestuur niet bekend en spreker had gewild, dat de heer Sutherland zich op dit punt minder vaag had uitgelaten. Hij stelt er prijs op hier te verklaren, dat het Bestuur zeer waardeert de moeite, die de heer van Grol zich geeft o. a. voor de katoen. En daarmede komt spreker op de kern van het amendement, de katoenkwestie.

De heer Sutherland heeft eenige cijfers voorgelezen en gewezen op de uiterst geringe opbrengsten in de eerste jaren. Maar in de eerste jaren moet de opbrengst wel gering zijn, omdat er weinig werd verbouwd. Eerst 1908/9 is men serieus begonnen. Spreker maakte reeds de opmerking, dat Zeelandia, het katoendomein, eerst in 1906 is aangekocht en in 1907 is ontgonnen. De cijfers der uitgaven wijzen er ook op, dat eerst in 1908 op groote schaal is gewerkt. In de jaren 1902 t/m 1907 hebben de uitgaven voor cultures enz. niet meer dan f 2,000.— en f 3,000.— bedragen. Eerst in 1908 werd er pl. m. 10,000.—, in 1909 pl. m. f 7,500.— uitgegeven. Het Bestuur is werkelijk niet optimistisch en heeft de oorspronkelijk door den gezaghebber ingediende begrooting zeer besnoeid. f 2,200.— voor veeteelt is teruggebracht op f 150.—; f 1,500.— voor proeven op f 700.—; f 1,565 voor toezicht op f 600.—. Niet op de begrooting gebracht zijn f 1,000.— voor herstel van 1 katoenhuis en nog andere posten. Maar het Bestuur heeft — en met grond, zooals spreker hierna zal toelichten — vertrouwen in de katoen. Breng dan het daarvoor ge-

vraagde crediet niet tot een kleiner cijfer terug. Men weet uit de ondervinding van 1910 reeds hoe moeilijk het is om rond te komen met het voor dat jaar toegestane crediet, dat de Gouverneur niet wenscht te overschrijden. Men zal zich in 1911 strikt hebben te houden aan de Comptabiliteitswet, die het verantwoorden der inkomsten, en het niet aanwenden daarvan voor uitgaven voorschrijft. Het Bestuur is niet optimistisch, maar ontneemt het de gelegenheid om St. Eustatius er boven op te brengen niet. Men kan voor Curaçao op levendiger handel nog hopen in verband met de opening van het Panamakanaal en weet niet, wat de ontwikkeling der Zuid–Amerikaansche republieken mede zal brengen. Maar St. Eustatius is als handelsplaats ten doode opgeschreven en alleen de weder–opbloei van den landbouw kan de bewoners helpen. Vroeger werden in groote hoeveelheden allerlei producten geexporteerd, ook katoen. Men probeert het, en met succes op Nevis, Montserrat en andere West–Indische eilanden weer met de katoen. Zal men dan hier achterblijven ? Het Bestuur heeft hoop in de katoencultuur. Die hoop is gemotiveerd. De proefvelden leverden in 1908/9 eene winst van f 240.—, zooals spreker hiervoor mededeelde.

Het oogstjaar 1909/10 levert ook winst. Nu reeds zijn de kosten uit de opbrengst bestreden. Voor eene groote hoeveelheid werd de hooge prijs van f 2.— per K. G. gemaakt, f 1070.— werd onlangs in contanten ontvangen. Er zijn andere opwekkende gegevens. Het aantal planters steeg het vorig jaar van 6 op 17 (al ging de beplante oppervlakte achteruit). De laatste mail bracht 18 aanvragen om domeingrond in pacht voor katoencultuur. Ook de Curaçaosche Bank ontvangt telkens aanvragen in voorschotten voor katoencultuur. Men heeft thans de gewenschte voeling met de British Cotton Growing Association. De Vereeniging ter bevordering der katoencultuur zond een motor en 2 katoenmachines in bruikleen. Dat zijn alle hoogst gunstige verschijnselen. Toch wil de heer Sutherland op de zoo hoogst bescheiden tegenwoordige schaal doorgaan. Toch is hij tegen uitbreiding der cultuur. Maar het Bestuur heeft toch domeinen, in de laatste jaren aangekocht, ter groote van 500 H. A., waarvoor het slechts f 4650.— vraagt. Is de consequentie van dien aankoop dan niet in cultuurbrenging, vooral als daarvan een winstgevend Gouvernementsbedrijf het gevolg kan zijn ? Men zij niet te sceptisch gezind als spreker dien term hier gebruikt. Hij mag wijzen op een succes uit den laatsten tijd, op Mahoema, dat in April 1908 voor f 14,400,— is aangekocht, dat thans, dank zij vooral de uitstekende zorgen van den districtmeester in het 2e en 3e district f 750.— of 6% aan huur opbrengt, dat in de afgeloopen maanden een groot maisveld was, waar het een lust was om met de bevolking te spreken. Bovendien, het voorbeeld van het Gouvernement is noodig om de bevolking uit eene wel verklaarbare apathie op te wekken. Geen kleine proefveldjes. Men moet uit groote bebouwde oppervlakten zien, dat het Bestuur, ondanks de wisselvallige oogsten die de katoen in opvolgende jaren geeft, vertrouwen stelt in de cultuur in haar geheel.

Het tegenwoordige Bestuur is, men heeft het kunnen lezen in de begrooting, voor afdoende proeven. Die kunnen, ook daar wisselbouw noodig is, niet anders dan op eenigszins groote schaal worden genomen. Men stelle het Bestuur dan daartoe in de gelegenheid, opdat worde voorkomen, dat men wellicht over 20 jaren weer begint alsof er niets gebeurd ware, alsof er thans geen duizenden waren uitgegeven. Want dan zal men de notulen van deze vergadering opslaan en zeggen: De cultuur is niet behoorlijk doorgezet, allerminst omdat de resultaten onbevredigend waren, maar omdat ondanks goede uitkomsten, de Koloniale Raad niet de noodige credieten wilde toestaan. Spreker ontraadt den Raad ernstig om door aanneming van het amendement–Sutherland eene dergelijke verantwoordelijkheid op zich te nemen.

De heer *A. G. Statius Muller* zegt, dat na het warm pleidooi van den geachten gedelegeerde van het Bestuur, den heer Land, hij meent, dat de Raad tegen het amendement van den heer Sutherland moet stemmen en den post

ongewijzigd aannemen. De Raad kan wel genoegzaam vertrouwen in het Bestuur stellen, dat het er voor zal waken, dat ten deze geen noodelooze uitgaven zullen worden gedaan, nu de Raad toch reeds van den heer Land vernomen heeft, dat het Bestuur op vele voorstellen van den gezaghebber niet is ingegaan. Spreker gelooft zelfs, dat, waar de heer Land het amendement voor het Bestuur onaannemelijk acht, de aanneming daarvan weinig vertrouwen, om niet te zeggen wantrouwen in het beleid van het Bestuur ten deze zou verraden. Spreker voor zich zal dan ook tegen het amendement stemmen. De heer Land heeft zooeven geprotesteerd tegen eenige uitlatingen van den heer Sutherland ten opzichte van den gezaghebber van St. Eustatius. Spreker wil den heeren gedelegeerden van het Bestuur hierbij de verzekering geven, dat de Raad niet instemt met de wijze, waarop hedenavond de heer Sutherland van zijne positie misbruik maakt ten koste van hoofdambtenaren. Het is trouwens niet de eerste maal dat de heer Sutherland in het debat persoonlijk is geworden.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij wenscht te weten wat de extra–kosten van den Gezaghebber zijn, waarop de heer *Land* hem antwoordt, dat de gezaghebber voor het toezicht op de cultures ook een paard moet houden.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij niet kan begrijpen, waarom de ondervoorzitter zich het recht aanmatigt om hem te beschuldigen, dat hij van zijn positie misbruik maakt ten koste van hoofdambtenaren en dat spreker in het debat persoonlijk is geworden. Spreker had liever gehoord wanneer en bij welke gelegenheid en hoe hij dat verwijt heeft verdiend. Telkens als spreker vermeend heeft het optreden van een of meer hoofdambtenaren te moeten afkeuren heeft hij het algemeen belang zwaarder laten wegen dan de vrees om bij die ambtenaren in ongunst te geraken en van deze plaats publiciteit gegeven aan de klachten die hem ter oore zijn gekomen. Persoonlijk is spreker nooit geweest.

Hij meent, dat, daar de gezaghebber voor zijn dienst als gezaghebber reeds een paard heeft, het bepaald onnoodig is, dat de gezaghebber er een tweede paard houdt voor toezicht op de cultures op zulk een klein eiland als St. Eustatius. Spreker wil tevens hier uitdrukkelijk doen uitkomen, dat hij noch den persoon van den gezaghebber van St. Eustatius, noch eenig ander hoofdambtenaar heeft aangevallen; dat hij er zeker van is, dat de gezaghebber als zoodanig niet zooveel te doen heeft, dat hij een extra vergoeding behoeft voor zijn bemoeiingen met de cultures. Spreker kan den heer Muller de verzekering geven, dat niemand het tegenwoordig Bestuur meer achting toedraagt dan hij, spreker, maar dat dit hem niet behoeft te beletten om eene tegenovergestelde meening dan die van het Bestuur te verdedigen. Geen oogenblik heeft hij beweerd, dat de gezaghebber de katoencultuur verzuimt. Waar de gezaghebber geen ontvanger kan worden, zooals wel is geschied op Saba, omdat hij zich bemoeit met de katoencultuur, is spreker er van overtuigd, dat de gezaghebber genoeg krijgt voor zijne betrekking. Spreker heeft de overtuiging, dat er op St. Eustatius te veel wordt uitgegeven. Geen oogenblik heeft spreker misbruik gemaakt van zijne positie als lid van den Raad.

De heer *A. G. Statius Muller* zegt, dat wanneer iemand, gelijk straks de heer Sutherland deed, van zijn onaantastbare positie als Raadslid gebruik maakt, om in het openbaar door goedkoope aardigheden te debiteeren, als bijv. ,,Als de heer van Grol de katoencultuur niet heeft, dan kan hij matroos worden'' te trachten hoofdambtenaren belachelijk te maken, dan noemt spreker dat misbruik maken van zijne positie.

De heer *Sutherland* antwoordt hierop en zegt, dat hij volstrekt geen goedkoope aardigheden heeft gebezigd ten aanzien van iemand. Slechts in een geval heeft hij van misbruik gesproken, en dat was toen de gezaghebber eenigen tijd geleden misbruik heeft gemaakt van anderen, door dezen tot iets te willen verplichten, waartoe de gezaghebber niet de bevoegd-

heid had. Vindt de ondervoorzitter aanstoot in het feit, dat spreker zooeven gezegd heeft, dat de gezaghebber uit wanhoop zeeman zal moeten gaan worden, indien hij geene bezigheden kan vinden in zijne bemoeiingen met de katoencultuur, dan wil spreker toegeven, dat hij misschien minder gelukkig is geweest in het vinden van eene bezigheid voor den gezaghebber, doch geenszins, dat hij de bedoeling heeft gehad om persoonlijk te zijn of zulks is geweest. Spreker wilde slechts duidelijk doen uitkomen, dat de gezaghebber *als gezaghebber*, behalve toezicht over de katoencultuur, heel weinig heeft te doen. Er bestaat bij spreker trouwens geen reden om persoonlijk te zijn tegenover iemand, dien hij nauwelijks kent.

Nadat bij loting is beslist, dat de stemming bij N° 5 van de presentielijst zal aanvangen, wordt het voorstel–Sutherland in stemming gebracht en aangenomen met zes tegen vier stemmen.

Voor stemmen de heeren A. W. Statius Muller, Forbes, Lansberg, Sutherland, Gorsira en Penso.
Tegen de heeren Zeppenfeldt, A. G. Statius Muller, Senior en de Voorzitter.

Hierop worden sub–artt. 107 bis, 108 tot en met 130 (sub–art. 111 zooals gewijzigd bij Nota van wijzigingen) zonder beraadslaging, noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij sub–art. 131 verzoekt de heer *Lansberg* van den heer van Breemen te mogen vernemen, waarom voor proefnemingen met het conserveeren van visch voor export zoo een groote som kan gemoeid zijn, terwijl toch niet in de eerste plaats export van geconserveerde visch beoogd wordt; waarop de heer *van Breemen* antwoordt, dat op de vraag van den heer Lansberg dient opgemerkt te worden, dat het grootste gedeelte van de op de betreffende post uitgetrokken gelden bestemd is voor aanschaffing van hulpmiddelen om den uitvoer van afgekoelde visch van Aruba mogelijk te maken. Er is dus wel degelijk sprake van export, al betreft dit voorloopig slechts een onderdeel der kolonie en al heeft het geen betrekking op geconserveerde visch, indien men daaronder niet de op ijs bewaarde of afgekoelde visch verstaat. De kosten van aanschaffing van een voor het koelhuisje op Aruba passend type van koelmachine van het stelsel Audriffen, welke type eerst in den aanvang van dit jaar in den handel gebracht is, bedragen met inbegrip van motor en kosten van vracht en opstelling hoogstens f 5000.— De bedrijfskosten kunnen bij aanwending van petroleumresidu als de goedkoopste brandstof voor den motor op f 1000.— a f 1250.— gesteld worden, terwijl de uitgaven voor personeel op f 1000.— begroot zijn. Uit een dienaangaande den Raad overgelegde berekening kan blijken, dat bij een gemiddelde dagelijksche inbreng van 500 K. G. visch, wat op Aruba gemakkelijk te bereiken valt, zal door aanschaffing van een koelmachine in plaats van het uitsluitend gebruik van ijs, dat van Curaçao aangevoerd zou moeten worden, een zoo aanzienlijke besparing van bedrijfskosten verkregen zal worden, dat alleen reeds met het oog daarop plaatsing van een koelmachine volkomen gebillijkt wordt.

Wat de mogelijkheid betreft om in de tropen visch door afkoeling te bewaren, wijst spreker er op, dat deze methode voor de tropenvisscherij het meest aangewezen is en in elk geval de eenige is, die in het algemeen gunstige uitkomsten gegeven heeft. Spreker haalt hier als voorbeeld aan de belangrijke visscherijen in de Golf van Mexico, waar jaarlijks voor ongeveer 10 millioen pond visch op ijs in verschillende plaatsen aangebracht wordt en de schepen tochten van twee tot drie weken maken. Te Georgetown (Britsch–Guyana) heeft de diepzeevisscherij, die sedert jaren haar vangsten op ijs aanbrengt, blijkens het laatst verschenen rapport van den Gouverneur dier kolonie, zich eerst krachtig kunnen ontwikkelen, sedert daar in 1909 een nieuwe, grootere ijsfabriek met koelhuis opgericht is. Op Cuba voeren ook kleine visschersbooten ijs aan boord mede om de vangst goed te houden. Dat dus in

de tropen visch op ijs bewaard kan worden aan boord der schepen zoowel als in een koelhuis, is een uitgemaakte zaak, die voor Aruba even goed moet gelden als voor elk ander tropisch gebied.

Op de vraag van den heer *Lansberg* of na aanwending der aangevraagde gelden binnen het jaar voldoende resultaten bereikt zullen zijn, antwoordt de heer *van Breemen* bevestigend.

Sub–artt. 131, 132, 133, 134, 135, 136 en 137 worden hierop zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Art. 2 van de ontwerp–begrooting komt nu in behandeling, waarbij de heer *Lansberg* slechts wil opmerken, dat bij de behandeling der begrooting voor het loopende dienstjaar door hem voorgesteld is en met algemeene stemmen aangenomen om sommige posten, alle verband houdende met de verbetering van den landbouw, niet voor overschrijding vatbaar te verklaren, en wel op grond, dat hij vermeende, dat de uitgetrokken bedragen voldoende waren; en niet genegen was grootere bedragen voor dat doel toe te staan. Bij de ingediende begrooting zijn de betrekkelijke posten wederom voor overschrijding vatbaar verklaard. Spreker zal thans geen amendement voorstellen, omdat dit punt bij de behandeling in de Afdeelingen over het hoofd is gezien, en dus niet in het voorloopig verslag is aangeroerd. Hij wil echter opmerken, dat bij het wederom in art. 2 opnemen van de bedoelde artikelen eene toelichting niet had mogen ontbreken.

De heer *Sutherland* zegt, dat hij, in tegenstelling met den vorigen spreker bij dit artikel geen toelichting verwacht. Immers, waar de Raad, op grond dat het vorige Bestuur bij herhaling en ondanks de protesten van den Raad jaar op jaar de credieten voor landbouwdoeleinden overschreed, eindelijk er toe is overgegaan om de op landbouw betrekking hebbende posten niet voor overschrijding vatbaar te verklaren, behoeft het tegenwoordig Bestuur, dat duidelijk heeft te kennen gegeven, dat zijn streven zal zijn om de toegestane posten, in het algemeen, niet te overschrijden, niet in het bijzonder toe te lichten waarom het ontwerp van de begrooting dit jaar in zijne gewone, normale gedaante wordt ingediend.

De heer *Zeppenfeldt* zegt, dat hij niet eens is met den heer Lansberg. Volgens spreker is dit artikel reeds toegelicht in de Memorie van Toelichting; daar leest men toch, dat de Gouverneur er met allen ernst naar zal streven, om te zorgen, dat die credieten niet worden overschreden.

Na een gedachtenwisseling hierover tusschen de heeren *Sutherland*, *Lansberg*, *A. W. Statius Muller* en *Land*, worden artikelen 2, 3 en 4, zoomede de considerans, het intitulé en het ontwerp–begrooting in zijn geheel, zooals gewijzigd, zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Nadat de Voorzitter den dank der vergadering aan de heeren gemachtigden van den Gouverneur voor de verstrekte toelichtingen heeft overgebracht, verlaten dezen de vergadering.

Niets meer te verhandelen zijnde, en niemand meer het woord verlangende, wordt de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1909—1910.

NOTULEN.

No. 14.

NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 10den Mei 1910, des morgens te 8½ uur.

TEGENWOORDIG : De Voorzitter, de heer *Mordy. S. L. Maduro.*

VOORTS : De heeren *A. W. Statius Muller, H. M. Penso, J. C. B. Forbes, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, Ed. S. Lansberg* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, benevens de heer *J. F. Haaijen*, Gouvernements–Secretaris, Griffier van den Raad.

AFWEZIG : De heeren *H. P. de Vries* en *C. Fensohn*, leden, wegens verblijf buitenslands, *H. A. de Casseres, J. Sutherland* en *Edwin Senior*, leden, met, en *A. G. Statius Muller*, Onder–Voorzitter, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de notulen van de laatste twee vergaderingen wegens uitgebreidheid niet gereed kunnen zijn om heden aan de goedkeuring van de leden te worden onderworpen, maar dat zij zoo spoedig mogelijk in druk zullen worden rondgedeeld.

De Voorzitter doet mededeeling van de volgende ingekomen stukken:

1º eene gouvernements–beschikking, dd. 4 Mei 1910 Nº 350, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan; en

2º eene gouvernements–missive, dd. 4 Mei 1910 Nº 1254, houdende verzoek aan den Voorzitter om op den 10den Mei 1910, voor negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1909/1910 namens den Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht.

Ter voldoening aan het verzoek, vervat in de sub 2º vermelde missive, zegt de Voorzitter den leden van den Raad dank voor hetgeen zij in het afgeloopen zittingjaar hebben verricht, waarna hij eene commissie benoemt van in– en uitgeleide, van den Gouverneur, die zoo aanstonds de vergadering voor het nieuwe zittingjaar zal openen, welke commissie bestaat uit de heeren *B. E. van der Veen Zeppenfeldt, A. W. Statius Muller* en *Ed. S. Lansberg.*

Daar geen der leden het woord verlangt, en deze bijeenkomst de laatste openbare van dit zittingjaar is, worden, op voorstel van den Voorzitter, in opvolging van art. 32 van het Reglement van orde, de notulen van het verhandelde in deze zitting voorgelezen en goedgekeurd.

Hierop verklaart de Voorzitter, namens den HoogEdelGetrengen Heer Gouverneur van Curaçao, de vergadering van den Kolonialen Raad over het zittingjaar 1909/1910 gesloten.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—1.

Verordening tot aanvulling der verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910 (P. B. 1909 No. 20).

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk gebleken is de verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910 (P. B. 1909 N°. 20), aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening :

Eenig artikel.

Tusschen de onderartikelen 136 en 137 der bovengenoemde verordening wordt het volgende ingelascht :

,,Artikel 136bis. Toelage aan een broeder der Orde van den ,,Nederlandschen Leeuw..... f 200.—''

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—1.

Verordening tot aanvulling der verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1910 (P. B. 1909 No. 20).

Memorie van toelichting.

No. 2.

Bij Koninklijk besluit van 1 Mei 1909, N°. 7, waarbij de Commandant der brigade marechaussee J. Appel, bij gelegenheid van de geboorte van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses JULIANA, tot broeder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw werd benoemd, is, — zooals het Uwen Raad moge blijken uit het hierbij gevoegde uittreksel van voormeld Koninklijk besluit, — bepaald dat de toelage van f 200.— (tweehonderd gulden) 's jaars, welke aan die benoeming verbonden is, ten laste van de koloniale huishoudelijke begrooting van de kolonie Curaçao komt.

Onder mededeeling dat de aan voornoemden Commandant Appel toekomende broedertoelage over het loopend jaar op den post voor ,,Onvoorziene Uitgaven'' der koloniale huishoudelijke begrooting over 1909 zal worden gekweten, heb ik de eer den Raad te berichten, dat door Zijne Excellentie den Minister van Koloniën onder mijne aandacht is gebracht, dat ter bestrijding dier uitgave op de volgende begrootingen een speciale post van f 200.— behoort te worden gebracht, met uitnoodiging het noodige daartoe te willen doen verrichten.

De Uwen Raad hierbij aangeboden ontwerp–verordening strekt ter voldoening aan de bovenstaande opdracht.

Willemstad, den 7n. Juni 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—2.

Verordening tot wijziging van de verordening van 13 Juli/20 December 1887 (P. B. 1887 No. 23), regelende de onteigening ten algemeenen nutte.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk is de verordening van 13 Juli/20 December 1887 (P. B. 1887 No. 23), regelende de onteigening ten algemeenen nutte, te wijzigen ;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening :

Art. 1.

Art. 9, al. 1 van voormelde verordening wordt gewijzigd en gelezen als volgt :

,,Wanneer tot het maken van het plan werkzaamheden op ,,of in iemands grond noodig geacht worden, moet de gebrui- ,,ker van dien grond ze gedoogen, mits hem dit tweemaal vier ,,en twintig uren te voren, op Curaçao van wege den Gouver- ,,neur, en op een der overige eilanden der Kolonie door den ,,Gezaghebber, schriftelijk zij aangezegd.''

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie-blad, waarin zij geplaatst is.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—2.

Verordening tot wijziging van de verordening van 13 Juli/20 December 1887 (P. B. 1887 No. 23), regelende de onteigening ten algemeenen nutte.

Memorie van toelichting.

No. 2.

De maker van de onteigeningswet (Staatsblad 1851 No. 125), welke in de onteigeningsverordening op den voet is gevolgd, heeft bij het neerschrijven van zijne bepalingen blijkbaar slechts gedacht aan onteigening ten behoeve van een werk, *bestemd voor den publieken dienst* (spoorweg, kanaal, haven). Zoo volgt o. a. uit de geschiedenis dier wet dat met ,,gravingen'' in art. 9 der wet (gelijkluidend met art. 9 der onteigeningsverordening) alleen bedoeld zijn gravingen, noodig voor het plaatsen van teekenen, ten einde de richtingen van den spoorweg enz. aan te geven. Het is dus op zijn minst genomen twijfelachtig of onder dat woord wel zouden kunnen gebracht worden de werkzaamheden in den grond, welke noodig zullen kunnen zijn voor het opmaken van een behoorlijk plan van exploitatie van mijnen, ter eventueele voorbereiding van de onteigening daarvan. Ten einde elk misverstand dienaangaande te voorkomen wordt deze wijziging voorgesteld.

Willemstad, den 7n. Juni 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—3.

Verordening, houdende aanvulling en wijziging van de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao, aan te vullen en te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening :

Art. 1.

Aan art. 12 van Hoofdstuk I van voormelde verordening wordt een nieuwe alinea toegevoegd, luidende :

,,*f.* vakscholen, zoomede op scholen uitsluitend bestemd tot ,,het geven van voorbereidend vakonderwijs.''

Art. 2.

In sub 1o. *c* van de eerste alinea van art. 44 van Hoofdstuk IV der genoemde verordening wordt de komma, voorkomende in den vierden regel achter het woord ,,gulden'', vervangen door een punt; en vervallen de na de komma volgende woorden ,,met'' tot en met ,,verleend''.

Art. 3.

Aan het bepaalde in art. 2 wordt terugwerkende kracht verleend, ingaande op 1°. Januari 1909, zoodat voor elken onderwijzer van bijstand op de scholen in de buitendistricten op Curaçao en op die op de overige eilanden een bijdrage van f 300.— zal worden uitgekeerd, waar zulks ingevolge de voorschriften der verordening is toegelaten.

Art. 4.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie–blad, waarin zij geplaatst is.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—3.

Verordening, houdende aanvulling en wijziging van de verordening van 6 October 1906|11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Onlangs werden in het leven geroepen twee cursussen; de eene voor het geven van onderwijs in het rekenen en teekenen op Curaçao en de andere voor het geven van onderwijs in de zeevaartkunde op Saba. Deze cursussen zijn bestemd voor het geven van voorbereidend vakonderwijs.

Daar nu het vak- of ambachtsonderwijs en het schoolonderwijs zich kenmerken door uiteenloopende grondbeginselen, komt het den ondergeteekende noodzakelijk voor het toezicht daarop afzonderlijk te regelen door het op te dragen aan vakkundigen.

Gelijk het voorschrift van art. 44, sub 1o. *c* van de verordening nu luidt, wordt slechts voor de helft van het onderwijzend personeel van bijstand op de bijzondere scholen in de buitendistricten op Curaçao en op die op de overige eilanden subsidie verleend voor het bedrag, waarop een onderwijzer recht heeft, dus f 300,—; de overige helft krijgen slechts f 200.—, niettegenstaande het art. 46, 2de lid der Onderwijsverordening in beginsel aangeeft, dat het personeel van bijstand op gesubsidieerde bijzondere scholen in het bezit moet zijn ten minste van eene akte als onderwijzer 4de klasse.

Het is den ondergeteekende aangenaam Uwen Raad te kunnen mededeelen, dat sinds het in werking treden der verordening, het onderwijzend personeel van bijstand op de evengenoemde scholen gaandeweg door beter en meer voor het doel berekend personeel wordt vervangen, hetgeen, het behoeft nauwelijks gezegd, het onderwijs ten goede komt.

Waar dus zulke verbetering valt waar te nemen en het verhoogen van het subsidie als een prikkel om op den ingeslagen weg voort te gaan moet worden beschouwd, komt het den ondergeteekende, in verband met het aangehaald artikel 46, 2de lid der Onderwijs-verordening, noodig en in het belang van het onderwijs voor, bij toekennen van subsidie aan die scholen eenzelfde regel te volgen als voor de scholen in het stadsdistrict op Curaçao bepaald.

Het Uwen Raad aangeboden ontwerp strekt om tot den gewenschten toestand te geraken.

Willemstad, den 8n. Juni 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—4.

Verordening tot wijziging van de verordening van 25 November 1901/30 Augustus 1902 (P. B. 1902 No. 34), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van 25 November 1901/30 Augustus 1902 (P. B. 1902 No. 34), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening :

Art. 1.

Het 2e lid van art. 15 van de bovenvermelde verordening vervalt.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—4.

Verordening tot wijziging van de verordening van 25 November 1901/30 Augustus 1902 (P. B. 1902 No. 34), houdende bijzondere voorschriften tot voorkoming en beteugeling van pest.

Memorie van toelichting.

No. 2.

De vigeerende pestverordening is vastgesteld in overeenstemming met de Sanitaire Conventie van Venetië, waartoe Nederland mede voor de kolonie is toegetreden.

In 1903 zijn evenwel de bepalingen van dit verdrag belangrijk gewijzigd bij de Parijsche Conventie.

Nadat het Bestuur bezwaar heeft gemaakt voorstellen te doen tot het herzien van de pestverordening in den zin van de Parijsche Conventie, omdat z. i. de bepalingen daarin vervat onze havens geen genoegzame waarborgen geven tegen de kwade kansen, heeft Z. E. de Minister van Koloniën besloten de Parijsche Conventie van 1903 voor deze kolonie op te zeggen.

In verband hiermede dient ook te vervallen het 2e lid van art. 15 van de pestverordening, waarbij verplichtend is gesteld het geven van kennis van de besmetverklaringen aan andere Regeeringen dan die van het besmette land.

De Uw college hierbij aangeboden ontwerp–verordening dient om te voorzien in hetgeen noodig is op grond van het bovenaangehaalde.

Willemstad, den 8n. Juni 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—5.

Verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 No. 53).

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk is, dat ook op de eilanden St. Martin (Ned. Ged.), St. Eustatius en Saba hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand kunnen worden aangesteld;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening :

Eenig artikel.

De tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk gewijzigd is bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. No. 53), wordt aldus gelezen :

,,Aan de ambtenaren van den Burgerlijken Stand op de ,,eilanden Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin (Ned. Ged.), ,,St. Eustatius en Saba kunnen hulpambtenaren worden toe-,,gevoegd.

,,De werkkring dier hulpambtenaren en hunne betrekking ,,tot den respectieven ambtenaar worden in dat geval bij be-,,sluit van den Gouverneur geregeld.''

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—5.

Verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 No. 53).

Memorie van toelichting.

No. 2.

Volgens art. 133 van de Wet houdende vaststelling van het reglement op het Beleid der Regeering in de kolonie Curaçao, belast de Raad van Politie een of meer zijner leden met de waarneming der betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand en met het houden der bevolkingsregisters.

Behalve op Curaçao zijn er sedert de verordening van 1 October/16 December 1903 (P. B. No. 53) ook op de eilanden Aruba en Bonaire hulpambtenaren. De toestand op de eilanden St. Eustatius en Saba, maakt het wenschelijk dat het Bestuur bij verordening de bevoegdheid krijgt ook daar hulpambtenaren te kunnen benoemen. Op de genoemde eilanden der kolonie toch is het als regel gebruik dat de Raad van Politie den Gezaghebber met de waarneming van de betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand belast; daar de Gezaghebber nu natuurlijk niet geregeld op zijn kantoor kan zijn, tengevolge van andere bezigheden die buitenshuis verricht moeten worden, komt het ondergeteekende wenschelijk voor dat als regel de gewone akten van den Burgerlijken Stand door een hulpambtenaar worden opgemaakt, waarom hij Uw college dan ook voorstelt hem door de hierbij bedoelde wijziging de bevoegdheid te geven tot de aanwijzing van hulpambtenaren over te gaan.

Voor St. Martin is de noodzakelijkheid eener wijziging wel niet zoo dringend, toch meent ondergeteekende, in het belang van de uniformiteit van wettetijk regeling, ook voor dit eiland de wijziging te moeten voorstellen.

Het ligt in de bedoeling van ondergeteekende daarbij eenzelfde regeling te treffen als geschied is voor Aruba en Bonaire, namelijk benoeming van den Secretaris van den Raad van Politie tot hulpambtenaar van den Burgerlijken Stand.

Willemstad, den 8n. Juni 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—5.

Verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 No. 53.)

Voorloopig Verslag.

No. 3.

Algemeen was men van gevoelen dat de Gezaghebbers op de verschillende Eilanden over voldoenden tijd beschikken om de betrekking van ambtenaar van den Burgerlijken Stand, belast met het houden der bevolkingsregisters te blijven waarnemen.

Enkele leden legden er nadruk op dat volgens hunne meening geenerlei aanleiding bestaat om de werkzaamheden der Gezaghebbers te verlichten.

Sommige leden uitten de vrees dat niet–aanneming van het ontwerp zou kunnen leiden tot ongerief voor het publiek, terwijl anderen niet konden inzien hoe, bij een behoorlijke behandeling der zaken van de zijde der Gezaghebbers, het algemeen zou kunnen lijden onder het voortduren der bestaande toestanden.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 16n. Februari 1910.

De commissie van Rappoteurs,

J. C. B. FORBES.

H. P. DE VRIES.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—5.

Verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 No. 53.)

Memorie van Antwoord.

No. 4.

Ondergeteekende is met de leden van den Kolonialen Raad van oordeel, dat de gezaghebbers op de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba over voldoenden tijd beschikken, om de betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand, wanneer zij daarmee, overeenkomstig art. 133 van het Regeeringsreglement, door den Raad van Politie worden belast, te kunnen waarnemen: al was het enkel maar om het feit, dat die betrekking daar zoo weinig arbeid eischt.

Toch acht hij de aanneming van het ontwerp–verordening zeer gewenscht.

En wel om de volgende redenen.

Waar de ambtenaar van den burgerlijken stand niemand heeft, om hem, als hij afwezig is, te vervangen, worden de akten van den burgerlijken stand dikwijls niet opgemaakt, zooals de wet dat eischt.

Art. 13 van het Burgerlijk Wetboek luidt: de *ambtenaren van den burgerlijken stand* zullen aan de verschillende partijen, mitsgaders aan de getuigen, de akten *voorlezen*, en daarin vermelden, dat aan die formaliteit is voldaan.

Wat gebeurt er echter in de praktijk als de ambtenaar afwezig is?

Dan neemt, ten gerieve van de aangevers, een of ander klerk of huisgenoot de gegevens op, stelt ze op papier, om later de zoogenaamde akte door den eigenlijken ambtenaar van den burgerlijken stand te laten teekenen.

Dikwijls blijft dat teekenen dan zelfs achterwege, waardoor er in de registers verschillende akten voorkomen, die volstrekt geen rechtskracht hebben.

Art. 21 van het Burgerlijk Wetboek zegt, dat de aangiften van geboorten aan den ambtenaar van den burgerlijken stand zullen moeten worden gedaan binnen drie dagen na de bevalling.

Wanneer de aangever nu op den derden dag komt en de ambtenaar van den burgerlijken stand is afwezig, zou de akte eigenlijk niet meer kunnen worden ingeschreven.

Het hierboven vermelde hulpmiddel zal wel weer ter hand worden genomen, doch feitelijk in strijd met de wet.

Daarom komt het den ondergeteekende gewenscht voor om zooveel mogelijk overal, waar er een ambtenaar van den burgerlijken stand is, die dikwijls niet thuis is, een geschikt persoon tot hulpambtenaar van den burgerlijken stand aan te stellen, opdat de akten kunnen worden opgemaakt, zooals de wet dat eischt, en er in de registers geen akten worden ingeschreven, die alle rechtskracht missen.

Waar op de eilanden de griffier of wel de ambtenaar van het openbaar ministerie tot hulpambtenaar van den burgerlijken stand kan worden benoemd, zonder dat zijn werk, er noemenswaardig door wordt verzwaard, en deze maatregel, die om bovenvermelde redenen veel voordeelen oplevert, niets behoeft te kosten, meent ondergeteekende alsnog aan den Raad in overweging te mogen geven om het ontwerp–verordening aan te nemen.

Hij kan hierbij mededeelen, dat hij eventueel de gezaghebbers zal aanschrijven, dat het niet de bedoeling is van deze verordening, om hen van de gewone werkzaamheden, die zij als ambtenaar van den burgerlijken stand te verrichten hebben, te ontheffen, doch alleen, dat de hulpambtenaren de akten zullen kunnen opmaken, als zij afwezig zijn.

Willemstad, den 2n. Maart 1910.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—5.

Verordening tot wijziging van de tweede zinsnede van art. 5 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij de verordening van 1 October 1903 (P. B. 1903 No. 53.)

Eindverslag.

No. 5.

De Commissie van Rapporteurs uit de Afdeelingen van den Kolonialen Raad, in overleg met de voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel dat door de gewisselde schrifturen, de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Curaçao, 7 Maart 1910.

De Rapporteurs,

J. C. B. FORBES.

H. P. DE VRIES.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—6.

Verordening, betreffende aanleg, exploitatie en gebruik van telegrafen en telefonen in de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

De GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 30sten October 1873, regelende de binnen- en buitenlandsche telegrafische gemeenschap voor de kolonie Curaçao (P. B. 1874 N°. 1) en die van den 27sten September 1884, regelende het tot stand brengen van gemeenschap door middel van telephonen voor de kolonie Curaçao (P. B. 1884 N°. 14), te vervangen door eene nieuwe regeling;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

Deze verordening verstaat onder telegrafen en telefonen, zoowel de lijntelegrafen en -telefonen als de radiotelegrafen en -telefonen.

Art. 2.

Voor den aanleg en het inwerking brengen van telegrafen en telefonen op eenig eiland van de kolonie Curaçao door anderen dan door het Gouvernement wordt eene door den Gouverneur verleende concessie vereischt. Behalve de voorwaarden in elk bijzonder geval aan de concessie te verbinden, wordt als regel gesteld:

1°. dat de aanleg, de instandhouding en de exploitatie geschieden ten genoege van den Gouverneur;

2°. dat de tarieven, de voorwaarden van gebruik en de dienstregeling aan de goedkeuring van den Gouverneur zijn onderworpen;

3°. dat de concessie met of zonder uitsluiting kan worden verleend, doch voor niet langer dan 25 jaren;

4°. dat de concessie door den Gouverneur kan worden ingetrokken bij niet nakoming dezer verordening of van de voorwaarden, waaronder zij is verleend.

Art. 3.

Het is verboden anders dan met toestemming van den Gouverneur radiotelegrafen en -telefonen, al dan niet voor het openbaar verkeer bestemd, opgesteld aan boord van vreemde of particuliere Nederlandsche schepen te gebruiken in havens of op ankerplaatsen tot de kolonie Curaçao behoorende, ten ware onder bijzondere omstandigheden de eischen van goede zeemanschap afwijking van dit verbod noodzakelijk maken.

Art. 4.

Het is aan een ieder veroorloofd van telegrafen en telefonen, met inachtneming van de hieromtrent vast te stellen bepalingen, gebruik te maken. Nochtans kan het overbrengen van

telegrammen of het voeren van gesprekken worden geweigerd of gestuit, wanneer hun inhoud in strijd wordt geacht met de veiligheid der kolonie, de openbare orde of de goede zeden.

Van de reden der weigering of der stuiting wordt kennis gegeven aan den aanbieder van het telegram of aan hem, die het gesprek voert.

De beslissing van den Gouverneur kan te dezer zake worden ingeroepen.

Art. 5.

Het openbaar telegrafisch en telefonisch verkeer kan door den Gouverneur in het algemeen belang gedurende onbepaalden tijd onder toezicht worden geplaatst of gedeeltelijk worden geschorst.

Art. 6.

In geval van staat van oorlog of indien eenig eiland der kolonie in staat van beleg wordt verklaard, worden, zoodra het bestuur het verlangt, de telegrafen en telefonen op het eiland Curaçao onder het beheer van den Gouverneur en op de andere eilanden der kolonie onder dat van den Gezaghebber geplaatst.

Art. 7.

Met gevangenisstraf van één dag tot zes maanden en geldboete van tien tot duizend gulden, tezamen of afzonderlijk, wordt gestraft hij, die telegrafen en telefonen aanlegt of exploiteert, zonder de concessie bij art. 2 gevorderd, of die zich aan boord van particuliere schepen schuldig maakt aan overtreding van het verbod in art. 3 gegeven.

De telegraaf- en telefoonlijnen, alsmede de voor het overbrengen van telegrammen of gesprekken gebezigde toestellen kunnen, voor zoover zij den veroordeelde toebehooren, bij de veroordeeling worden verbeurd verklaard.

Art. 8.

Hij, die telegraaf- of telefoonwerken binnen het gebied van de kolonie Curaçao, daaronder begrepen de onderzeesche kabels in de territoriale zeeën, welke ten algemeenen nutte gebezigd of tot den publieken dienst opengesteld worden, opzettelijk of wederrechtelijk vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaren.

Hij aan wiens schuld te wijten is, dat de in het vorig lid bedoelde telegraaf- of telefoonwerken vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt worden, wordt gestraft met gevangenisstraf van een dag tot eene maand of geldboete van een tot honderd gulden.

Art. 9.

Ieder die bedreigt met moord, vergiftiging of een anderen aanslag op personen, die strafbaar zouden zijn met eene der straffen bepaald in art. 4 N°. 1 én 2 van het Wetboek van Strafrecht, wordt, indien de bedreiging wordt gedaan met een bevel om een som gelds op eene aangewezen plaats neder te leggen of eene andere voorwaarde te vervullen en door middel van een telefoontoestel geschiedt, gestraft met de straf in art. 253 van gemeld Wetboek bepaald.

Art. 10.

Lasterende, hoonende, beleedigende of voor de eerbaarheid aanstootelijke uitdrukkingen, in de telefoonkantoren door middel van een telefoontoestel gebezigd, worden beschouwd als geschied op eene openbare plaats.

Art. 11.

De straffen, bedreigd in de artt. 137 en 327 van het Wetboek van Strafrecht zijn toepasselijk op de personen, die in

hunne betrekking tot een telegraaf, hetzij het telegramgeheim schenden, hetzij zich schuldig gemaakt hebben aan de terughouding of opening van telegrafische berichten.

Dezelfde straffen gelden bij schending van het telefoongeheim door eenig bij de telefoon-exploitatie werkzaam zijnde persoon.

Art. 12.

Wanneer tot het ontwerpen van eene telegrafische- of telefonische gemeenschap, gravingen, opmetingen of het stellen van teekens op iemands grond noodig wordt geacht, moeten de bruikers dier gronden dat gedoogen, mits hun daarvan tweemaal vier en twintig uren te voren door het Hoofd van Politie schriftelijk zij kennis gegeven.

Art. 13.

De eigenaars van gronden, waarover of waardoor telegraaf- of telefoonkabels of -lijnen worden gebracht, zonder dat daartoe onteigening wordt vereischt, zijn gehouden het plaatsen der noodige palen en het leiden der kabels en lijnen zoo boven als onder den grond toe te staan.

De eigenaars van gebouwen en werken zijn gehouden te dulden, dat daarover telegraaf- of telefoonkabels en -lijnen worden geleid; zonder toestemming van de eigenaars mogen echter telegraaf- of telefoonkabels en -lijnen niet aan gebouwen en werken worden bevestigd.

Insgelijks zijn de eigenaars van gronden, gebouwen en werken in de beide voorafgaande alineas bedoeld, gehouden toe te staan, dat op hunne gronden en boven hunne gebouwen en werken al datgene wordt verricht wat voor de instandhouding der kabels en lijnen vereischt wordt.

De kabels en lijnen, ofschoon in, op of over bijzonder eigendom geplaatst, moeten voor de beambten belast met de instandhouding daarvan ten allen tijde bereikbaar gesteld worden.

Art. 14.

De schade, welke uit de toepassing der bepalingen van de twee voorgaande artikelen mocht voortvloeien, wordt op den concessiehouder verhaald, nadat zij behoudens hooger beroep, door den Kantonrechter is begroot en die begrooting door dezen is uitvoerbaar verklaard.

Art. 15.

Wanneer de eigenaar van een gebouw of werk, waarover telegraaf- of telefoonkabels of -lijnen zijn aangebracht, zijn gebouw of werk hooger mocht willen maken en de kabels of lijnen daaraan hindernis veroorzaken, moet de concessiehouder die kabels of lijnen zooveel hooger plaatsen als noodig is, of de richting daarvan veranderen.

Art. 16.

De aanleg van telegraaf- of telefoonkabels of -lijnen langs of over woonhuizen moet zoodanig geschieden, dat geen overlast aan de bewoners wordt veroorzaakt, hetzij door die kabels of lijnen zelven, hetzij door trillen daarvan.

Art. 17.

De concessiehouder is verplicht de maatregelen te nemen en werken aan te leggen, welke bekend zijn als te kunnen dienen tot afwering van het inslaan van den bliksem langs de telegraaf- en telefoonkabels en -lijnen.

Art. 18.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel van telegraaf- en telefoonverordening 1909, met bijvoeging van het nummer van het publicatieblad, waarin zij is geplaatst.

Art. 19.

De verordening van den 30sten October 1873 (P. B. 1874 N°. 1), regelende de binnen- en buitenlandsche telegrafische gemeenschap voor de kolonie Curaçao en de verordening van den 27sten September 1884 (P. B. 1884 N°. 14), regelende het tot stand brengen van gemeenschap door middel van telephonen voor de kolonie Curaçao, zoomede de verordening tot wijziging der artikelen 11 der voornoemde verordeningen (P. B. 1892 N°. 27) worden ingetrokken.

Overgangsbepaling.

Art. 20.

De concessies tot den aanleg en de exploitatie van telegrafen en telefonen op eenig eiland van de kolonie Curaçao verleend, vóór het inwerkingtreden dezer verordening, worden tot den dag hunner verstrijking, beoordeeld naar de wetgeving, waaronder zij verleend zijn.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—6.

Verordening, betreffende aanleg, exploitatie en gebruik van telegrafen en telefonen in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Naar aanleiding der nevensgaande ontwerp–verordening voor de kolonie Curaçao, neemt ondergeteekende de vrijheid de volgende toelichtingen te doen volgen.

Eene eventueele invoering van een radiografisch bedrijf in de kolonie Curaçao en de uitbreiding, welke de plaatsing van radiografische toestellen aan boord van koopvaardijschepen in den laatsten tijd ondervindt, zullen het noodzakelijk maken bij verordening te bepalen, onder welke voorwaarden het gebruik van radiografische installaties in de kolonie Curaçao al dan niet is toegestaan. Wel is de kolonie in het bezit eener telegraaf– en telefoon–verordening, respectievelijk gegeven den 30sten October 1873 (P. B. 1874 No. 1) en den 27sten September 1884 (P. B. 1884 No. 14), doch geen dezer verordeningen geeft eenige bepaling, welke voor het beoogde doel geschikt mag heeten. Waar nu bovendien de eerstgenoemde verordening allerminst modern mag worden genoemd (zij werd geboren vóór de Internationale Conventie van St. Petersburg, dd. 10/22 Juli 1875), en in Nederland een gemeenschappelijke Telegraaf– en Telefoonwet bestaat, mag het wenschelijk genoemd worden bovenbedoelde verordeningen meer in overeenstemming te brengen met de eischen des tijds, daarin bepalingen op te nemen ten aanzien der Radio–telegrafie en –telefonie en hen tevens tot ééne verordening te maken, met opheffing der oude verordeningen.

Naar aanleiding dezer overwegingen werd de hiernevensgaande Telegraaf– en Telefoonverordening ontworpen. Als handleiding werden hierbij genomen de bestaande verordeningen en de Telegraaf– en Telefoonwet voor het Rijk der Nederlanden (Staatsblad 1904 No. 7), zoomede het „Verslag van de werkzaamheden der commissie, ingesteld bij beschikkingen der ministers van Marine, van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, respectievelijk van 28 December 1904, S/B No. 37, 7 Januari 1905, Vde Afdeeling No. 107, en 20 December 1904, No. 4389, Posterijen en Telegrafie; met opdracht de regelen te ontwerpen, welke noodig zijn ter verzekering van de goede werking van de draadlooze telegrafiestations, voor het openbaar verkeer bestemd, zoomede van die, welke met een meer beperkt doel of voor proefnemingen zijn of zullen worden tot stand gebracht."

Ten opzichte van die artikelen, waaromtrent een bijzondere toelichting noodig voorkwam, zij het ondergeteekende vergund het volgende aan te teekenen.

Ad art. 1. Dit artikel werd voorop gesteld, teneinde er duidelijk op te wijzen, dat de volgende artikelen ook voor radiotelegrafen en –telefonen gelden.

Hoewel thans de radiotelefonie nog verkeert in de periode van proefnemingen, laat het zich toch voorzien, dat binnen enkele jaren deze tak der techniek zich ten algemeenen nutte zal ontwikkelen. Om na dien tijd niet tot wijziging der verordening te moeten overgaan, werd de radiotelefonie expresselijk in dit artikel genoemd.

Ad art. 3. Door de Commissie in haar verslag tot regeling van de verzekering van de goede werking van de draadlooze

telegrafiestations (zie hiervoor) in Nederland werden na velerlei beschouwingen voorstellen gedaan om tot een dergelijk artikel te geraken. Genoemd verslag houdt zich in hoofdzaak hiermede bezig, en de voorstellen komen hierop neer, dat, zoowel voor Nederlandsche als vreemde vaartuigen het gebruik hunner radiografische inrichtingen, al dan niet in openbaar verkeer *is verboden* binnen de uittertonnen, maar daarentegen *toegestaan* in de territoriale wateren, niet vallende onder het gebied tusschen de uittertonnen.

Met dit artikel, zooals het geredigeerd is, wordt het beoogde doel, dat particuliere en vreemde scheepsstations niet kunnen benut worden als verkapte kuststations, en zoolang zij in havens of op ankerplaatsen vertoeven de gouvernementsstations niet kunnen storen, ten volle bereikt met vermijding van de moeilijkheden, welke zouden kunnen voortvloeien uit eene begrenzing van het terrein met de niet nader omschreven uitdrukking ,,territoriale wateren''.

Ad art. 4. Dit artikel is een combinatie van de artikelen 8 (gedeeltelijk) en 9 van de Telegraaf–verordening van 1873 (P. B. 1874 No. 1), van het artikel 12 der Telefoon–verordening van 1884 (P. B. No. 14) en van artikel 14 van de Telegraaf– en Telefoonwet van het Rijk der Nederlanden (Stbl. 1904 No. 7), zoodat dit naar gewoonte, per verordening moet geschieden.

Ad art. 5. Van de clausules sub d der Telegraaf–verordening en sub c der Telefoon–verordening, beide voorkomende in de artikelen 3 dier Verordeningen, werd hier een afzonderlijk artikel gemaakt.

Ad art. 6. Evenals art. 5 is dit artikel een samenstelling der clausules sub c art. 3 der Telegraaf–verordening en sub b art. 3 der Telefoon–verordening.

Ad art. 7. Dit artikel is conform artikel 20 der Nederlandsche Telegraaf– en Telefoonwet (Stbl. 1904 No. 7). Een dergelijk artikel bestond nog niet in de kolonie Curaçao.

Tevens geldt het als strafbepaling bij overtreding van artikel 3 door particuliere scheepsstations.

Ad art. 8. Dit artikel is een samenstelling der artikelen 1 en 2 van de ,,Verordening tot wijziging en aanvulling van art. 11 der Verordening van den 30sten October 1873, regelende de binnen– en buitenlandsche telegrafische gemeenschap voor de kolonie Curaçao (P. B. 1874 No. 1), alsmede van art. 11 der verordening van den 27sten September 1884, regelende de totstandbrenging van gemeenschap door middel van telefonen voor de kolonie Curaçao (P. B. 1884 No. 14), welke verordening werd gegeven den 16den Juli 1892 (P. B. 1892 No. 27) en uitgevoerd werd bij Besluit van den 10den October 1892 (P. B. 1892 No. 31).

Ad art. 9. Dit artikel is gelijkluidend als artikel 13 der Telefoon–verordening (P. B. 1884 No. 14), met enkele redactie–verbeteringen.

Ad art. 10. Dit artikel is het oude artikel 12 der Telefoon–verordening (P. B. 1884 No. 14).

Ad art. 11. Het eerste lid van dit artikel is, behoudens eene redactioneele wijziging, gelijk aan art. 10 der Telegraaf–verordening (P. B. 1874 No. 1).

Het tweede lid bestaat thans niet; het beoogde doel is uit het artikel voldoende duidelijk; het sluit zich logisch aan bij het eerste lid.

Ad artt. 12 t/m 17. Deze artikelen zijn combinaties van gelijke artikelen in de Telegraaf–verordening (P. B. 1874 No. 1) en de Telefoon–verordening (P. B. 1884 No. 14).

Deze artikelen zullen ook in de toekomst voldoende blijven.

De beide artikelen 4 in de Telegraaf–verordening (P. B. 1874 No. 1) en de Telefoon–verordening (P. B. 1884 No. 14) behoeven niet in de nieuwe Telegraaf– en Telefoon–verordening te worden opgenomen, daar het daarin bepaalde is opgenomen in de Belastingverordeningen 1908 voor de kolonie Curaçao.

Willemstad, den 5n. Juli 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—6.

Verordening, betreffende aanleg, exploitatie en gebruik van telegrafen en telefonen in de kolonie Curaçao.

Eindverslag.

No. 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geen aanleiding gegeven tot eenige bemerking.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 10n. Augustus 1909.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

A. G. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—7.

Verordening, houdende wijziging van de „verlofverordening" (P. B. 1909 No. 25).

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

De GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening, betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao (P. B. 1909 No. 25) te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

In de verordening, dd. 17 October 1908 (P. B. 1909 No. 25), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. Art. 1, § 1, sub B, eerste zinsnede, wordt aangevuld met de woorden: „en dat hun geen overtocht ten laste van de koloniale kas verleend wordt."

B. Art. 2, § 4, wordt aangevuld met de zinsnede:
„In dit geval wordt de diensttijd bedoeld in § 2 sub *b* geacht niet te zijn onderbroken."
terwijl twee nieuwe alineae worden toegevoegd :
„De Gouverneur blijft bevoegd ook om andere redenen aan de ambtenaren verlof te verleenen, buiten bezwaar van de koloniale kas.
De duur van dit verlof wordt naar de omstandigheden, door den Gouverneur te beoordeelen, geregeld."

C. Art. 6, § 2, sub *b*, derde zinsnede en verder, wordt aldus gelezen:
„Is het inkomen minder dan f 2,400.—, dan wordt het verloftraktement naar reden van de volgende schaal vastgesteld:

Jaarwedde.	Verloftraktement.
Voor inkomens tot f 1,500.—	het vier vijfde gedeelte van het inkomen.
Voor inkomens van f 1,500.— tot f 2,400.—	f 1,200.— plus het vier negende gedeelte van hetgeen het inkomen meer bedraagt dan f 1,500.—."

D. Art. 6, § 2, sub *c*, wordt gelezen:
„Indien het verlof verleend is om redenen, bedoeld bij *b* en *c* van § 1 van art. 4, bedraagt het verloftraktement:
in de gevallen sub *b* en *c* het volle inkomen over de eerste maand en de helft over den verderen verloftijd;"

E. Art. 6, § 2, sub *d*, wordt gelezen:
„Indien het verlof op grond van § 8 van art. 3 of van § 1, sub *a*, van art. 4 verleend wordt, op het twee derde deel van het inkomen, indien dit f 2,400.— of meer bedraagt.

Is het inkomen minder dan f 2,400.—, dan wordt het verloftraktement naar reden van de sub *b* van § 2 van dit artikel bedoelde schaal vastgesteld.''

F. Tusschen § § 2 en 3 van art. 6, wordt een nieuwe § 2 bis ingevoegd, luidende:
,,Het verloftraktement wordt vastgesteld op het bedrag in volle guldens, bij de berekening verkregen.''

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur nader te bepalen dag.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—7.

Verordening, houdende wijziging van de ,,verlofverordening'' (P. B. 1909 No. 25).

Memorie van toelichting.

No. 2.

Naar aanleiding van eenige beschouwingen van Z. E. den Minister van Koloniën over de verordening betreffende het verleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao, vastgesteld op den 17den October 1908 en afgekondigd in het P. B. 1909 No. 25, stelt ondergeteekende voor de hierbij Uwen Raad aangeboden wijzigingen wel te willen goedkeuren, ten einde te voorzien in eenige leemten in de bedoelde verordening.

Tot toelichting zij het hem vergund aan te teekenen :

Ad A. De verordening is op niet–pensioen gerechtigde ambtenaren toepasselijk; aan hen kan echter nimmer een verlof van meer dan zes maanden (art. 1 § 1) worden verleend. De bedoeling van de beperking, namelijk voor dergelijke ambtenaren het recht op vrijen overtocht uit te sluiten, is volkomen bereikt ten aanzien van het ziekteverlof, want daarbij geldt voor het verkrijgen van vrijen overtocht de eisch, dat het verlof voor een jaar moet zijn verleend. Die eisch geldt echter niet, ingeval van verlof wegens langdurigen dienst en zoo zou het, in strijd met de bedoeling, kunnen voorkomen, dat een niet–pensioen gerechtigd ambtenaar bij verlof wegens langdurigen dienst aanspraak op overtocht ten laste van de koloniale kas maakt.
Elke moeilijkheid in deze kan vermeden worden door aan Art. 1 § 1 sub B, eerste zinsnede toe te voegen de woorden: ,,en dat hun geen overtocht ten laste van de koloniale kas verleend wordt.''

Ad B. De verlofverordening spreekt slechts in een geval van verlof buiten bezwaar van de koloniale kas, namelijk wegens het aanvaarden van betrekkingen of opdrachten van Regeerings– of Bestuurswege (art. 2 § 4). Daaruit vloeit voort — in verband met art. 36 van het Regeeringsreglement — dat de Gouverneur de bevoegdheid mist om aan een ambtenaar in diens eigen belang of liever op diens eigen verzoek, verlof te verleenen buiten bezwaar van de koloniale kas. Zoowel in het belang der ambtenaren zelf als in dat van de koloniale kas is de voorgestelde aanvulling van art. 2 § 4. De billijkheid van de toevoeging aan het eerste lid spreekt voor zich zelf en vereischt wel geen bijzondere toelichting.

Ad C. De hier voorgestelde wijziging strekt, om niet enkel op grond van redeneering, maar ook volgens uitdrukkelijk voorschrift te geraken tot de bepaling van het verloftraktement bij bezoldigingen van minder dan f 500.—.

Ad D. Volgens letter *c* van § 2 van art. 2 kan verlof verleend worden om gewichtige redenen. Een van die redenen wordt in art. 4 § 1 letter *b* afzonderlijk genoemd, namelijk de noodzakelijkheid dat een zich op de onderhoorige eilanden bevindend ambtenaar zich naar Curaçao begeven moet om er zich te beklagen of te verantwoorden. Aangezien het zeer wel mogelijk is, dat zulk een verlof langer dan één maand zou moeten duren en het aan den anderen kant niet doenlijk is een termijn te bepalen, die wel voldoende zou zijn om een beklag of verantwoording te doen, is wijziging van art. 6 § 2 sub *c* gewenscht.

Ad E. De verlofverordening bevat geen bepaling omtrent het verloftraktement bij een verlof wegens langdurigen dienst van korter dan een jaar. Wanneer in zulk een geval verlof wordt verleend voor één jaar is letter *d* van § 2 van art. 6 van toepassing, doch geen voorschrift voorziet in het door art. 4 mogelijk gemaakte geval dat verlof wegens langdurigen dienst voor minder dan één jaar wordt verleend.

Bij het zich voordoen van een dergelijk geval, zal de oplossing te vinden zijn in art. 6 § 2 sub *d*, wanneer het artikel in den aangegeven zin gewijzigd wordt.

Ad F. De strekking van deze toevoeging is om het vermelden van onderdeelen van guldens in het beloop van het verloftraktement te vermijden.

Willemstad, den 13n. Juli 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—7.

Verordening, houdende wijziging van de ,,verlofverordening'' (P. B. 1909 No. 25).

Eindverslag.

No. 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geen aanleiding gegeven tot eenige bemerking.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 10n. Augustus 1909.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

A. G. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—8.

Verordening tot wijziging van de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel te herzien;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Art. 136 van het Wetboek van Koophandel wordt gelezen als volgt:

,,Indien de betaaldag van eenen op tijd of op zekeren termijn na zicht getrokken wisselbrief invalt op eenen Zondag of op eenen daarmee gelijkgestelden dag, is dezelve betaalbaar op den eersten daarop volgenden dag, welke geen Zondag noch daarmede gelijkgestelde dag is.

Met den Zondag worden ten deze gelijkgesteld de Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag en de verjaardag des Konings.''

Art. 2.

Het tweede lid van art. 161 van het Wetboek van Koophandel wordt gelezen als volgt:

,,Indien die dag invalt op eenen Zondag of op eenen der in het tweede lid van art. 136 daarmede gelijkgestelde dagen, moet het protest geschieden op den eerstvolgenden dag, welke geen Zondag noch daarmee gelijkgestelde dag is.''

Art. 3.

Art. 210 van het Wetboek van Koophandel wordt gelezen als volgt:

,,Indien de laatste dag van eenigen termijn, waaromtrent in dezen Titel eenige bepaling voorkomt, invalt op eenen Zondag of op eenen der in het tweede lid van art. 136 daarmede gelijkgestelde dagen, blijft de verplichting en verantwoordelijkheid voortduren tot en met den eersten daarop volgenden dag, welke geen Zondag noch daarmede gelijkgestelde dag is.''

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—8.

Verordening tot wijziging van de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Bij de Wet van 27 April 1904 (Stbl. No. 83), zijn de correspondeerende artikelen van het Nederlandsch Wetboek van Koophandel gewijzigd in den zin, zooals aangegeven wordt in het Uwen Raad hierbij aangeboden voorstel tot wijziging van de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel van de kolonie Curaçao. Ook de Gouverneur van Suriname heeft op den 16den Januari jl. eene verordening vastgesteld, waarbij, door wijziging van de correspondeerende artikelen van het Wetboek van Koophandel voor de kolonie Suriname zoogenaamde bankvacanties worden ingesteld.

De voorgestelde wijziging heeft ten doel ons Wetboek van Koophandel, volgens art. 138 in fine van het Regeeringsreglement, in overeenstemming te brengen met de in Nederland geldende wetgeving.

Willemstad, den 13n. Juli 1909.

De Gouverneur van Curaçao,

J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—8.

Verordening tot wijziging van de artikelen 136, 161 en 210 van het Wetboek van Koophandel.

Eindverslag.

No. 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geen aanleiding gegeven tot eenige bemerking.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 10n. Augustus 1909.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

A. G. STATIUS MULLER.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—9.

Verordening tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908 [P. B. 1908 No. 27].

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908 te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad. en gelet op de tweede zinsnede van artikel 50 van het regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

In de Grondbelastingverordening 1908 [P. B. No. 27] wordt:

de 2e zinsnede ,,*a*'' en ,,*b*'' van artikel 5 gelezen als volgt:

,,*A.* voor de gebouwde eigendommen, bedoeld bij artikel ,,8, met 12½;

,,*B.* voor de overige gebouwde eigendommen, indien hunne ,,onder normale omstandigheden bedongen of de geschatte ,,huurprijs, gemiddeld over dat tijdvak, bedraagt:

,,1°. op Curaçao:
,,niet meer dan f 72, ... met 6;
,,meer dan f 72, doch niet meer dan f 96, ,, 8;
,, ,, ,, ,, 96, ,, ,, ,, ,, ,, 168, ,, 10;
,, ,, ,, ,, 168, ,, ,, ,, ,, ,, 240, ,, 11;
,, ,, ,, ,, 240..... ,, 12½;

,,2°. op Aruba:
,,niet meer dan f 48, ... met 6;
,,meer dan f 48, doch niet meer dan f 84, ,, 8;
,, ,, ,, ,, 84, ,, ,, ,, ,, ,, 120, ,, 10;
,, ,, ,, ,, 120, ,, ,, ,, ,, ,, 144, ,, 11;
,, ,, ,, ,, 144..... ,, 12½;

,,3°. op Bonaire en St. Eustatius:
,,niet meer dan f 36, ... met 6;
,,meer dan f 36, doch niet meer dan f 72, ,, 8;
,, ,, ,, ,, 72, ,, ,, ,, ,, ,, 96, ,, 10;
,, ,, ,, ,, 96, ,, ,, ,, ,, ,, 120, ,, 11;
,, ,, ,, ,, 120..... ,, 12½;

,,4°. op St. Martin en Saba:
,,niet meer dan f 48, ... met 8;
,,meer dan f 48, doch niet meer dan f 180, ,, 10;
,, ,, ,, ,, 180..... ,, 11;

,,*C.* voor ongebouwde eigendommen met 16.''

Artikel 2.

Aan artikel 6 dier verordening wordt als 1ste zinsnede toegevoegd :

,,Als een afzonderlijk gebouwd eigendom wordt aangemerkt ,,elk gebouw of gedeelte daarvan, dat volgens artikel 2 in ,,verband met artikel 6 der Gebruiksbelastingverordening 1908 ,,een perceel is''.

In de 2e zinsnede van dat artikel vervalt het woord ,,gebouwen''.

Artikel 3.

De leggers van aanslagen der Grondbelasting voor het tijdvak van 1 Januari 1909 tot en met 31 December 1913 worden door de Voorzitters, der Hoofdcommissie op Curaçao en der Commissiën op de andere eilanden, gewijzigd in overeenstemming met het bepaalde bij artikel 1 dezer verordening.

Artikel 4.

Op de aanslagen in de Grondbelasting over het jaar 1909 wordt ambtshalve ontheffing verleend tot bedragen, uitmakende het verschil aan belasting tusschen den oorspronkelijken en den gewijzigden aanslag berekend over het volle jaar.

Artikel 5.

De Voorzitters der Hoofdcommissie op Curaçao en der Commissiën op de andere eilanden zenden aan de aangeslagenen wegens gebouwde eigendommen, ieder voor zooveel hem betreft, voor zoover de opbrengstwaarde dier eigendommen niet is berekend op den voet van artikel 8 der Grondbelastingverordening 1908, eene kennisgeving, houdende mededeeling van de in den legger gebrachte wijzigingen, of wel dat geen wijziging heeft plaats gehad en van het bedrag der verleende ontheffing.

Artikel 6.

Hij, die bezwaar heeft tegen de mededeeling, welke krachtens het vorige artikel te zijner kennis is gebracht, kan binnen tien dagen na dien der verzending van de kennisgeving een bezwaarschrift indienen bij den Raad van Beroep, bedoeld bij artikel 28 der Grondbelastingverordening 1908.

De kennisgeving wordt bij het bezwaarschrift gevoegd.

De 2e. zinsnede van artikel 28 en de artikelen 31, 32, 33 en 34 dier verordening zijn ten deze toepasselijk.

Artikel 7.

Deze verordening treedt in werking op den dag van uitgifte van het Publicatie–blad, waarin zij is geplaatst.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—9.

Verordening tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908 [P. B. 1908 No. 27].

Memorie van toelichting.

No. 2.

De uitkomst van de kortelings geëindigde aanslagregeling der Grondbelasting heeft aangetoond, dat weliswaar een belangrijke verlaging der belasting is verkregen, doch tevens, dat deze is gepaard gegaan met eene zoodanige verplaatsing van druk, dat de gebouwde eigendommen van geringe huurwaarde zijn belast geworden met een gedeelte der ontheffing, die gegeven is aan gebouwen van meer aanzienlijke huurwaarde.

Ligt dit resultaat voor een deel bij de somwijlen veel te lage schattingen van kleine perceelen onder de oude verordening, in hoofdzaak evenwel is de verhooging der belastbare waarde dier perceelen toe te schrijven aan het systeem van waardebepaling volgens de tegenwoordige verordening, dat de waarde op dezelfde wijze berekent voor de groote als voor de kleine perceelen, hoeveel deze bij een percentsgewijze zelfde bruto opbrengst in rentabiliteit uiteenloopen.

Volgens art. 5 dier verordening wordt de opbrengstwaarde voor **alle** gebouwde eigendommen bepaald, door de jaarlijksche opbrengst te vermenigvuldigen met $12\frac{1}{2}$.

De Memorie van Toelichting op dat artikel doet zien, dat de wetgever in de belasting wil treffen de netto inkomsten en dat deze worden aangenomen 6 percent te bedragen van het kapitaal, dat de eigendommen vertegenwoordigen.

Buiten de belasting valt het gedeelte van de inkomsten, dat behoort gereserveerd te worden voor afschrijving noodzakelijk tegenover vermoedelijke waardevermindering [door den wetgever gesteld op 1%], de onderhoudskosten [gesteld op $\frac{1}{2}$%] en de grondbelasting zelve [$\pm \frac{1}{2}$%].

De wetgever heeft dus aangenomen, dat de gebouwde eigendommen, bij een rentevoet van 6%, een bruto opbrengst hebben van 8% hunner waarde, waarvan 6% het belastbaar element vormt en 2% niet in de belasting wordt betrokken.

Een gebouwd eigendom met een opbrengst van f 80.—, is derhalve belast naar f 60.— en onbelast voor f 20.—

Bij den aangenomen rentevoet van 6% vertegenwoordigt het belastbare bedrag van f 60.— een kapitaal van f 1000.—

Dit kapitaal is in het systeem der verordening de grondslag voor de heffing der belasting.

Het bedoeld gebouwd eigendom heeft derhalve een belastbare waarde van van f 1000.— of $12\frac{1}{2}$ maal zijne opbrengst ad f 80.—

De aangenomen vermenigvuldigingsfactor „$12\frac{1}{2}$", is dus juist te achten voor die gebouwde eigendommen, welke 1% voor afschrijving en $\frac{1}{2}$% voor onderhoud vorderen.

Zijn de afschrijvingen en de onderhoudskosten grooter dan respectievelijk 1% en $\frac{1}{2}$%, dan zal bij een rentevoet van 6%, de factor tot het kapitaliseeren van het eigendom een lager cijfer behooren aan te wijzen dan $12\frac{1}{2}$.

Gesteld namelijk, dat bij een opbrengst van f 80.—, de waardevermindering en de onderhoudskosten met inbegrip van de grondbelasting elk f 16.— bedragen, dan blijft de netto opbrengst f 48.—, vertegenwoordigende tegen 6% rente, een waarde van f 800.— of van 10 maal f 80.—, zoodat in dat geval de opbrengst niet $12\frac{1}{2}$, maar slechts 10 maal behoort genomen te worden om de belastbare waarde te verkrijgen.

In het gegeven voorbeeld blijken de afschrijving en de kosten elk 2% der waarde te bedragen. Zijn deze bijv. echter 7% en 3%, dan behoort de factor tot kapitaliseering het cijfer 6 aan te wijzen, immers de opbrengst bedraagt dan [6% rente + 7% afschrijving + 3% onderhoud plus grondbelasting=]16% van het kapitaal of een **zesde** deel daarvan; zoodat het kapitaal dus **6** maal de opbrengst beloopt.

Het is den ondergeteekende gebleken, dat de bestaande factor ,,12½'' niet juist is voor het kapitaliseeren van gebouwde eigendommen van geringe huurwaarde.

Vooral de arbeidershuisjes, die door de gebruikers zelve worden opgetrokken van plankjes, afkomstig van gebruikte kisten, met dakbedekking van oud blik, zoomede de primitieve hutten der bevolking op het land, als ook wel steenen huisjes van minderwaardigen bouw, mogen geacht worden veel eerder te vergaan dan in 100 jaar [1% afschrijving] en vorderen een aanzienlijk hooger bedrag aan onderhoudskosten dan naar reden van ½%, dit laatste voornamelijk daaruit voortspruitende, dat in de beperkte ruimte dier woningen veel personen verblijven, die bovendien het eigendom van derden niet voldoende respecteeren.

Een ingesteld onderzoek heeft aangetoond, dat als regel de waardevermindering en de onderhoudskosten het grootst zijn bij de gebouwen van de geringste huurwaarde en evenredig afnemen bij stijging dier waarde en dat zij overeenkomen met de door den wetgever aangenomen cijfers, voor de perceelen, die plegen bewoond te worden door personen, die niet meer behooren tot de vlottende arbeidersbevolking en die hunne verplichtingen tot het doen van kleine herstellingen nakomen.

Hieruit volgt, dat het voor een gelijkmatige heffing van de grondbelasting een eisch is, dat de vermenigvuldigingsfactor, bedoeld bij art. 5, voor sommige categorieën van gebouwde eigendommen worde verlaagd en dat die factor het kleinst zij voor de kleinste perceelen, om geleidelijk toe te nemen voor die van hoogere huurwaarde.

In het thans aan Uwen Raad aangeboden wijzigingsontwerp heeft ondergeteekende de noodig geoordeelde verbetering geformuleerd.

Artikel 1. Blijkens art. 1 van het ontwerp, is het noodzakelijk geacht, om op Curaçao de belasting met meer dan de helft te verlagen voor de perceelen, waarvan de huurprijs of de in vergelijking daarmede geschatte huurwaarde f 72.— of minder bedraagt en die verlaging geleidelijk te verminderen voor grootere perceelen om er mede te eindigen bij perceelen van een hoogeren huurprijs of huurwaarde dan f 240. —

Voor de overige eilanden behooren in verband met den aldaar heerschenden lageren huurstandaard, de huurcijfers uitteraard lagere bedragen aan te wijzen, terwijl op St. Martin en Saba de vermenigvuldigingsfactor behoort te liggen tusschen 8 en 11, omdat de aard der gebouwde eigendommen, die meest alle uit hout zijn opgetrokken, niet zulke scherpe verschillen doet voorkomen wegens afschrijving voor waardevermindering en wegens onderhoud, dan op de andere eilanden.

Bijlage A. doet zien op welke wijze te Curaçao de vermenigvuldigingsfactor is verkregen, terwijl de daarbij gegeven voorbeelden tot verklaring strekken.

Tot toelichting van den aftrek wegens wanbetaling en het ledig staan van woningen voor zooveel dit een gewoon verschijnsel is, zij Uw Raad ingelicht, dat door de Hoofdcommissie van aanslag en ook door de verschillende commissien op Curaçao is aangenomen, dat bij perceelen van niet hooge huurwaarde het regel is, dat de huurprijs, die bedongen wordt, niet geheel genoten wordt, [Vergelijk art. 7, 2e zinsnede der verordening.]

De commissies kwamen tot de conclusie, dat wanbetaling der huurpenningen, waaraan voornamelijk het verschil tusschen bedongen en genoten huurprijs toe te schrijven is, gemiddeld gedurende de drie laatste jaren voorkwam:
bij perceelen van een huurprijs van:

niet hooger dan f 72.— ..... tot 35%
boven f 72 tot en met f 120 ..... ,, 25%
,, ,, 120 ,, ,, ,, ,, 144 ..... ,, 20%
,, ,, 144 ,, ,, ,, ,, 168 ..... ,, 15%
,, ,, 168 ,, ,, ,, ,, 240 ..... ,, 10%
,, ,, 240 ,, ,, ,, ,, 300 ..... ,, 5%

Deze cijfers zijn, zooals den ondergeteekende gebleken is, niet willekeurig gekozen, maar vastgesteld na onderzoek, na informatien bij verschillende personen en raadpleging van aanteekenboeken der huurontvangsten.

De juistheid ervan is door den Raad van Beroep bij zijne uitspraken bevestigd.

Voorts wordt nog opgemerkt, dat deze cijfers niet constant zijn, doch wijziging kunnen ondergaan in verband met de mate van wanbetaling, die zal kunnen voorkomen in de drie jaren, die aan volgende vijfjarige tijdvakken van aanslag zullen voorafgaan.

Bijlage B. geeft een overzicht van de belasting, die geheven wordt bij den vermenigvuldigingsfactor $12\frac{1}{2}$ en van die, welke geheven zal worden, wanneer die factor wordt teruggebracht op de voorgestelde verlaagde cijfers.

Bijlage C. geeft een overzicht van de gemiddelde belastbare waarde, alsmede van de belasting per perceel voor verschillende categorieën van gebouwde eigendommen te Curaçao, volgens de vervallen verordening, volgens de bestaande verordening en volgens de laatstbedoelde verordening, wanneer zij zal gewijzigd zijn in den zin van het ontwerp.

Artikel 2. Het cijfer van vermenigvuldiging volgens art. 1 moet beoordeeld worden naar den bedongen of geschatten huurprijs van gebouwen of gedeelten van gebouwen, die afzonderlijk worden verhuurd of gebruikt. Voor een gebouw bijv., dat bestaat uit een boven- en benedenhuis, moet de vermenigvuldigingsfactor derhalve worden bepaald afzonderlijk naar de huurwaarde van het beneden- en naar die van het bovengedeelte en dus niet naar de totale huurwaarde van beide gedeelten te zamen.

Het onderwerpelijke artikel voorziet hierin.

Het begrip ,,perceel'' in den zin der Gebruiksbelastingverordening 1908 kan hier worden gevolgd.

De 2e zinsnede van dit artikel ontlast art. 6 2e zinsnede van de Grondbelastingverordening 1908 van het woord ,,gebouwen'', een woord, dat bij aanneming van het ontwerp overtollig zou zijn, omdat het begrip ,,perceel'' in zich sluit de gebouwde aanhoorigheden van gebouwde eigendommen.

Artikel 4. Het is wenschelijk, om de voorgestelde verlaging ook van toepassing te verklaren op de aanslagen van het loopende belastingjaar.

Artikel 5 en *6.* In deze artikelen worden de rechten van de aangeslagenen verzekerd.

Willemstad, den 1n. September 1909.

De Gouverneur van Curaçao,
J. O. DE JONG V. B. & D.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—9.

Bijlage A

DER MEMORIE VAN TOELICHTING
op het ontwerp tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908.

OVERZICHT, houdende berekening omtrent de voor de heffing van grondbelasting belastbare waarde voor gebouwde eigendommen op het eiland Curaçao.

A. Gemiddelde, normale huurprijs per jaar of geschatte huurwaarde:

tot en met f 72.—

Aangenomen rentevoet	6%
Afschrijving, noodzakelijk tegenover vermoedelijke waardevermindering	7%
Onderhoudskosten en grondbelasting	3%
Totaal	16%

Door de afschrijving wegens waardevermindering te stellen op 7%, wordt derhalve het geheele eigendom afgeschreven in **14** jaren; de vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering is volgens de bovenstaande berekening te stellen op **6** [6×16 = ± 100].

VOORBEELDEN.

I. Huurprijs f 2 per maand = per jaar	f	24.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is: 35%	,,	8.40
Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening	f	15.60
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering		6
Opbrengstwaarde=belastbare waarde	f	93.60
Belasting 0.6% van f 93.60 =	f	0.56
Gereserveerd voor onderhoud, 2.4% van f 93.60 =	,,	2.25

Belastbare waarde thans, 15.60 × 12½ = f 195.
Belasting thans, 0.6% van f 195 = ... *f 1.17*

II. Huurprijs f 4 per maand = per jaar	f	48.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 35%	,,	16.80
Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening	f	31.20
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering		6
Opbrengstwaarde=belastbare waarde	f	187.20

Belasting 0.6% van f 187.20 = ... f 1.12
Gereserveerd voor onderhoud, 2.4% van f 187.20 = ... ,, 4.50

Belastbare waarde thans, f 31.20 × 12½ = f 390.
Belasting thans, 0.6% van f 390 = ... f 2.34

III. Huurprijs f 6 per maand = per jaar ..... f 72.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 35% ..... ,, 25.20

Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening ..... f 46.80
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering 6

Opbrengstwaarde=belastbare waarde f 280.80

Belasting 0.6% van f 280.80 = ... f 1.68
Gereserveerd voor onderhoud, 2.4% van f 280.80 = ... ,, 6.74

Belastbare waarde thans, f 46.80 × 12½ = f 585.
Belasting thans, 0.6% van f 585 = ... f 3.51

B. Gemiddelde, normale huurprijs per jaar of geschatte huurwaarde :

boven f 72 tot en met f 96.

Aangenomen rentevoet ..... 6 %
Afschrijving, noodzakelijk tegenover vermoedelijke waardevermindering 3.5%
Onderhoudskosten en grondbelasting 2.5%

Totaal .... 12 %

Door de afschrijving wegens waardevermindering te stellen op 3.5%, wordt derhalve het geheele eigendom afgeschreven in **29** jaren; de vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering is volgens deze berekening te stellen op **8**. [8 × 12 = ± 100].

VOORBEELD.

I. Huurprijs f 8 per maand = per jaar ..... f 96.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 25% ..... ,, 24.

Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening ..... f 72.
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering ..... 8.

Opbrengstwaarde=belastbare waarde f 576.

Belasting 0.6% van f 576 = ... f 3.45
Gereserveerd voor onderhoud, 1.9% van f 576 = ... ,, 10.94

Belastbare waarde thans, f 72 × 12½ = f 900.
Belasting thans, 0.6% van f 900 = ... f 5.40

C. Gemiddelde, normale huurprijs per jaar of geschatte huurwaarde :

boven f 96 tot en met f 168.

Aangenomen rentevoet	6 %
Afschrijving, noodzakelijk tegenover vermoedelijke waardevermindering	2.25%
Onderhoudskosten en grondbelasting	1.75%
Totaal	10 %

Door de afschrijving wegens waardevermindering te stellen op 2.25, wordt derhalve het geheele eigendom afgeschreven in **44** jaren; de vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering is volgens deze berekening te stellen op **10**. [10 × 10 = 100].

VOORBEELDEN.

I. Huurprijs f 10 per maand = per jaar	f 120.	
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 25%	,, 30.	
Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening	f 90.	
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering	10	
Opbrengstwaarde=belastbare waarde	f 900.	
Belasting 0.6% van f 900 =		f 5.40
Gereserveerd voor onderhoud, 1.15% × 900 =		,, 10.35
Belastbare waarde, thans 90 × 12½ = f 1125		
Belasting thans, 0.6% van f 1125 =		*f 6.75*

II. Huurprijs f 14 per maand = per jaar	f 168.	
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 15%	,, 25.20	
Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening	f 142.80	
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering	10	
Opbrengstwaarde=belastbare waarde	f 1428.	
Belasting 0.6% van f 1428 =		f 8.57
Gereserveerd voor onderhoud 1.15% × f 1428 =		,, 16.42
Belastbare waarde thans, f 142.80 × 12½=f 1785		
Belasting thans, 0.6% van f 1785 =		*f 10.71*

D. Gemiddelde, normale huurprijs per jaar of geschatte huurwaarde :

boven f 168 tot en met f 240.

Aangenomen rentevoet	6 %
Afschrijving, noodzakelijk tegenover vermoedelijke waardevermindering	1.5%
Onderhoudskosten en grondbelasting	1.5%
Totaal	9 %

Door de afschrijving wegens waardevermindering te stellen op 1.5%, wordt derhalve het geheele eigendom afgeschreven in **67** jaren; de vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering is volgens deze berekening te stellen op **11**. [11 × 9 = ± 100].

VOORBEELDEN.

I. Huurprijs f 15 per maand = per jaar ..... f 180.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 10% ..... ,, 18.

Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening ..... f 162.
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering 11

Opbrengstwaarde=belastbare waarde f 1782

Belasting 0.6% van f 1782 = ... f 10.69
Gereserveerd voor onderhoud 0.9% van f 1782 = ... ,, 16.04

Belastbare waarde thans, f 162 × 12½ = f 2025
Belasting thans, 0.6% van f 2025 = ... f 12.25

II. Huurprijs f 20 per maand = per jaar ..... f 240.
Af voor wanbetaling en voor het ledig staan, voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, 10% ..... ,, 24.

Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der verordening ..... ,, 216.
Vermenigvuldigingsfactor tot kapitaliseering 11

Opbrengstwaarde=belastbare waarde f 2376

Belasting 0.6% van f 2376 = ... f 14.25
Gereserveerd voor onderhoudskosten 0.9% van f 2376 = ... ,, 21.38

Belastbare waarde thans, f 216 × 12½ = f 2700.
Belasting thans, 0.6% van f 2700 = ... f 16.20

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—9.

Bijlage B

DER MEMORIE VAN TOELICHTING

op het ontwerp tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908.

STAAT, houdende een overzicht van de Grondbelasting, die op het eiland Curaçao geheven wordt bij den bestaanden vermenigvuldigingsfactor 12½, en van die, wanneer die factor wordt teruggebracht op de cijfers, zooals aangeduid in de ontwerp verordening tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908.

Werkelijke huurprijs of geschatte huurwaarde.	Wanbetaling en ledig staan der eigendommen voor zoover dit een gewoon verschijnsel is, uitgedrukt in percenten.	Blijft jaarlijksche opbrengst in den zin der Grondbelastingverordening 1908.	Bestaande vermenigvuldigingsfactor.	Opbrengstwaarde berekend naar den bestaanden factor.	Voorgestelde vermenigvuldigingsfactor.	Opbrengstwaarde berekend naar den voorgestelden factor.	Grondbelasting naar de tegenwoordige waarde. (0.6%)	Grondbelasting volgens het voorstel. (0.6%)
f 24	35	*f* 15 60	12½	*f* 195	6	*f* 93 60	*f* 1 17	*f* 0 56
36	35	23 40	,,	292 50	,,	140 40	1 75½	0 84
48	35	31 20	,,	390	,,	187 20	2 34	1 12
60	35	39	,,	487 50	,,	234	2 92½	1 40
72	35	46 80	,,	585	,,	280 80	3 51	1 68
84	25	63	,,	787 50	8	504	4 72½	3 02
96	25	72	,,	900	,,	576	5 40	3 45
108	25	81	,,	1012 50	10	810	6 07½	4 86
120	25	90	,,	1125	,,	900	6 75	5 40
132	20	105 60	,,	1320	,,	1056	7 92	6 33½
144	20	15 20	,,	1440	,,	1152	8 64	6 91
156	15	132 60	,,	1657 50	,,	1326	9 94½	7 95½
168	15	142 80	,,	1785	,,	1428	10 71	8 57
180	10	162	,,	2025	11	1782	12 15	10 69
192	10	172 80	,,	2160	,,	1900 80	12 96	11 40
204	10	183 60	,,	2295	,,	2019 60	13 77	12 12
216	10	194 40	,,	2420	,,	2138 40	14 52	12 83
240	10	216	,,	2700	,,	2376	16 20	14 25
300	5	285	,,	3562	12½	3562	21 37	21 37

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—9.

Bijlage C

DER MEMORIE VAN TOELICHTING
op het ontwerp tot wijziging en aanvulling van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908.

STAAT, houdende een overzicht van de gemiddelde belastbare waarde, alsmede van de belasting, per perceel, voor verschillende categoriën van gebouwde eigendommen te Curaçao:

a. volgens de vervallen verordening.
b. volgens de bestaande verordening.
c. volgens de ontwerp–verordening tot wijziging der bestaande verordening.

GRENZEN, WAARTUSSCHEN DE HUURWAARDE DER GEKOZEN PERCEELEN LIGT.	AANTAL GEKOZEN PERCEELEN.	BELASTBARE WAARDE.					GRONDBELASTING.			AANMERKINGEN.
				GEMIDDELD PER PERCEEL			GEMIDDELD PER PERCEEL			
		Volgens de vervallen verordening.	Volgens de nieuwe verordening.	Volgens de vervallen verordening.	Volgens de nieuwe verordening.	Volgens de nieuwe verordening met toepassing van den lageren vermenigvuldigingsfactor.	Volgens de vervallen verordening. (1%)	Volgens de nieuwe verordening. (0.6%)	Volgens de nieuwe verordening gewijzigd als wordt voorgesteld. (0.6%)	
Huurwaarde tot en met f 72.	100	*f* 23685	*f* 51420	*f* 236	*f* 514	*f* 246	*f* 2 36	*f* 3 08	*f* 1 47	
,, boven f 72 tot en met f 96	68	29950	55730	440	819	524	4 40	4 91	3 14	
,, ,, ,, 96 ,, ,, ,, ,, 120	45	33400	46811	742	1040	832	7 42	6 24	4 99	
,, ,, ,, 120 ,, ,, ,, ,, 144	22	21650	31048	984	1411	1128	9 84	8 46	6 76	
,, ,, ,, 144 ,, ,, ,, ,, 168	14	22300	24174	1592	1726	1380	15 92	10 35	8 28	
,, ,, ,, 168 ,, ,, ,, ,, 240	69	119500	159173	1731	2306	2029	17 31	13 83	12 17	
,, ,, ,, 240 ,, ,, ,, ,, 300	17	51400	58534	3023	3443	3443	30 23	20 65	20 65	
,, ,, ,, 300 ,, ,, ,, ,, 400	28	125200	135900	4471	4853	4853	44 71	29 11	29 11	
,, ,, ,, 400 ,, ,, ,, ,, 500	20	111100	124100	5555	6205	6205	55 55	37 23	37 23	
,, ,, ,, 500 ,, ,, ,, ,, 600	12	97100	86375	8091	7197	7197	80 91	43 18	43 18	
,, ,, ,, 600	49	616300	534050	12577	10898	10898	125 77	65 38	65 38	

N 10

Beyrooting.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910—10.

Verordening tot wijziging van de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

ONTWERP.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van 6 October 1906/11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het regeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Art. 55, § 1, van Hoofdstuk V van voormelde verordening wordt gelezen als volgt:

,,1. De schoolopziener bezoekt de scholen in het stadsdistrict ,,op het eiland Curaçao minstens viermalen 's jaars, die in de ,,buitendistricten van dat eiland minstens tweemalen 's jaars, ,,die op de eilanden Aruba en Bonaire minstens eenmaal ,,'s jaars en die op de overige eilanden der kolonie minstens ,,eenmaal elke twee jaren.''

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie-blad, waarin zij geplaatst is.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910—1.

Verordening tot wijziging van de verordening van 6 October 1906|11 Mei 1907 (P. B. 1907 No. 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Het bezoek van de verafgelegen scholen in de buitendistricten door den schoolopziener is betrekkelijk kostbaar, om het vele geld, dat er betaald moet worden voor rijtuighuur.

De post op de begrooting er voor uitgetrokken, werd dan ook in de laatste jaren telkens overschreden.

Van daar het voorstel, om dat bezoek in plaats van viermalen 's jaars, maar tweemalen 's jaars verplichtend te stellen.

Bezwaren bestaan daartegen m. i. niet.

Ook de schoolcommissie was die meening toegedaan.

Behalve door den schoolopziener worden de scholen doorgaans in den loop van het jaar nog bezocht door den Gouverneur, en somtijds nog afzonderlijk door de schoolcommissie.

In Nederland moeten de scholen ook maar minstens tweemalen 's jaars door den districts–schoolopziener bezocht worden.

Willemstad, den 21n. ~~Januari~~ Februari 1910.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—12.

Verordening tot aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de formaliteiten, welke de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan, en tot wijziging van art. 122 van gemeld Wetboek.

Ontwerp.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de hoedanigheden en voorwaarden, die vereischt worden om een huwelijk te kunnen aangaan aan te vullen, en art. 122 van gemeld Wetboek te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Tusschen artikel 96 en 98 van het Burgerlijk Wetboek wordt een nieuw artikel 97 ingevoegd, luidende:

,,Indien beide of een der ouders zich niet in de kolonie mogt bevinden, zal de Gouverneur van de vervulling der verpligtingen vermeld bij de artt: 91–96 dispensatie kunnen verleenen.''

Art. 2.

Art. 122 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen als volgt:

,,Indien partijen buiten de mogelijkheid zijn om de akten van overlijden, bij art. 120 Ni. 4 en 5 vermeld, in te leveren, zal dat gebrek op dezelfde wijze als in het geval van het voorgaande artikel kunnen worden verholpen.''

Art. 3.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie–blad, waarin zij is geplaatst.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—12.

Verordening tot aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de formaliteiten, welke de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan, en tot wijziging van art. 122 van gemeld Wetboek.

Memorie van toelichting.

No. 2.

Bij art. 111 punt 13 der verordening van 1 October 1903/10 Februari 1904 [P. B. 1904, no. 4] is vervallen verklaard art. 97 van het Burgerlijk Wetboek. De praktijk heeft sinds dien tijd geleerd, dat die bepaling niet wel is te missen. Het gebeurt toch heel dikwijls dat ouders, of een der ouders, van meerderjarigen, die den leeftijd van dertig jaren nog niet hebben bereikt, buiten 's lands vertoeven, en in de onmogelijkheid verkeeren om hun toestemming tot het voorgenomen huwelijk hunner kinderen te verleenen, hetzij doordat zij niet bij machte zijn de dikwijls groote kosten, die er in het buitenland aan het opmaken van een volmacht verbonden zijn, te betalen, hetzij door onbekendheid met het voornemen hunner kinderen, doordat deze op hun beurt onbekend zijn met de plaats waar hun ouders, of een hunner, zich ophouden. Onlangs is het nog voorgekomen, dat een der ouders vijftien jaren afwezig was, en het huwelijk van zijn kind niet plaats kon vinden uit gemis zijner toestemming.

Waar dikwijls het sluiten van het huwelijk, hoewel misschien zeer gewenscht, door die afwezigheid niet alleen vertraagd, maar ook verijdeld kan worden, heeft ondergeteekende gemeend dat de voorgestelde inbreuk op de ouderlijke macht voldoende is gemotiveerd.

Het oude artikel 97 is niet gelijkluidend overgenomen, omdat bij bovengenoemde verordening aan het overwicht van den vader, wiens toestemming vroeger voldoende was, een einde is gemaakt.

Nu oefent de moeder ook invloed uit op het huwelijk harer kinderen.

De tweede wijziging is ook noodzakelijk, omdat het zeer vaak voorkomt, dat, wanneer de eerste echtgenoot in een der naburige republieken is overleden, het onmogelijk is de akte van overlijden over te leggen, hetzij doordat de registers van den burgerlijken stand niet goed zijn gehouden of met revolutie zijn te loor gegaan, hetzij doordat de partij die daartoe verplicht is, niet bij machte is de dikwijls aanzienlijke kosten, die er voor de erlanging van een afschrift der akte betaald moeten worden, te voldoen.

De ondergeteekende heeft gemeend, dat er tegen de voorgestelde wijziging geen overwegend bezwaar bestaat.

Willemstad, den 3n. Maart 1910.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—13.

Verordening tot wijziging van art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt.

Ontwerp.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is te herzien art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt, zooals het gewijzigd is bij art. 4 der Verordening van 2 Juli 1874/15 Juli 1875 [P. B. 1875, no. 6], bij art. 2 der Verordening van 5 Maart 1900 [P. B. 1900, no. 7], bij art. 2 der Verordening van 1 October 1903/1 Augustus 1904 [P. B. 1904, no. 31] en bij art. 1 lid 2 der Verordening van 26 Augustus 1904/1 April 1905 [P. B. 1905, no. 10].

Gelet op art. 159 en art. 189 lid 2 van het Reglement op het Beleid der Regeering in de kolonie Curaçao;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

Art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt wordt gelezen als volgt:

De leden–plaatsvervangers van het hof van justitie, de advocaat–generaal, de presidenten en leden van de raden van justitie, de officieren van justitie en de kantonrechter op Curaçao moeten den ouderdom van vijf en twintig, de overige door den Gouverneur benoemde leden van de regterlijke magt dien van een en twintig jaren bereikt hebben.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking op den dag der uitgifte van het Publicatie–blad, waarin zij is geplaatst.

Gegeven te Willemstad,

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR—1909—1910.—13.

Verordening tot wijziging van art. 7 van het Reglement op de Inrigting en de Zamenstelling der Regterlijke Magt.

Memorie van toelichting.

No. 2.

De leeftijd van 23 jaren is in het artikel, waarvan de wijziging wordt voorgesteld, waarschijnlijk aangenomen, omdat die leeftijd toen ter tijd werd vereischt voor de meerderjarigheid.

Nu men tegenwoordig op zijn 21ste jaar meerderjarig wordt is het gewenscht den in het artikel gestelden leeftijd van 23 jaren ook op 21 jaren te brengen, daar het vaak voorkomt, dat men jonge ambtenaren naar de eilanden zou willen zenden als griffier bij het kantongerecht of den raad van justitie, en dit niet kan doen, omdat zij nog geen 23 jaren oud zijn.

Willemstad, den 3n. Maart 1910.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—14.

Verordening tot wijziging van de verordening, regelende het van Overheidswege te houden toezicht over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie (P. B. 1874 No. 4.)

Ontwerp.

No. 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de verordening van 30 October 1873/10 Februari 1874 (P. B. 1874 No. 4), regelende het van Overheidswege te houden toezicht over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

In het 1ste lid van art. 19 der aangehaalde verordening wordt gesteld instede van de woorden ,,ten zijne behoeve'' de woorden ,,ten behoeve van de koloniale kas''.

In het 2de lid van hetzelfde artikel wordt achter het woord ,,maatregelen'' een punt gesteld; en vervallen de woorden ,,en'' tot en met ,,gulden'', volgende na het woord ,,maatregelen.''

Aan genoemd art. 19 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Hij stort maandelijks in de koloniale kas de krachtens ,,het bepaalde bij het eerste lid door hem ontvangen sommen.''

Het 2e lid van art. 20 der aangehaalde verordening vervalt.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking op een nader door den Gouverneur te bepalen dag.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1909—1910.—14.

Verordening tot wijziging van de verordening, regelende het van Overheidswege te houden toezicht over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie (P. B. 1874 No. 4.)

Memorie van toelichting.

No. 2.

Naar aanleiding van de nieuwe regeling van de bezoldiging van den Stadsgeneesheer en als gevolg van de bij de toelichting van den betrekkelijken post op de Koloniale Huishoudelijke Begrooting voor 1910 gedane toezegging heeft ondergeteekende de eer den Raad hierbij aan te bieden nevensgaand ontwerp–verordening.

Het doel der verordening is om tot den bij bovenbedoelde toelichting besproken toestand te geraken.

Willemstad, den 7n. Maart 1910.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.